This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

1837
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

M. FABII QUINTILIANI

DE

INSTITUTIONE ORATORIA

LIBRI DUODECIM

AD CODICUM VETERUM FIDEM

RECENSUIT

ET

ANNOTATIONE

EXPLANAVIT

GEORG. LUDOVICUS SPALDING A. M.

GYMN. BEROL. PROFESSOR ET ACAD. REGIAE SODALIS.

VOLUMEN III.

CONTINENS LIBROS VII—IX.

LIPSIAE, 1808.

SUMTIBUS SIEGFRIED LEBRECHT CRUSII.

EDITOR
LECTURIS S.

Ipſa illa operis incepti lentitudine, quam ego ut cum felici aliqua cunctatione comparem longiſſime abſum, factum eſt ut plura ſubinde mihi rei bene gerendae adminicula obtigerint. Intervenit enim peregrinatio in Italiam ſuscepta, quae non potuit non prodeſſe occupato in ſcriptoris Romani editione, cujusque, quamvis properatae et brevis, fructum haud poenitendum cepit etiam Quintilianus noſter. Uberrimus quidem ille eſt habendus, quod juſta et perpetua inſtituta eſt codicis Florentini cum vulgato textu collatio, quo nomine maximo me beneficio obſtrinxit vir et doctiſſimus et humaniſſimus Franciscus del Furia, Laurentianae Bibliothecae praefectus digniſſimus. Is non ſolum mira et plane amabili comitate praeſentem me ad divitiarum ſuarum uſum admiſit, excutiendique codicis, quoad tempus mihi commoranti Florentiae ſuppeteret, copiam fecit, ſed et mox diligen-

ter excerptam omnem a Burmanniana editione diſcrepantem libri Florentini ſcripturam ad me mittendam curavit; quae chartae cum in prioribus operis partibus huc delatae ſerius fuerint, ſeptimi quidem libri varietas minus integra enotata eſt. Itaque nulla jam dubitatio de Florentini codicis conditione relicta eſt, nec cuiquam poterit non eſſe manifeſta ſumma ejus et antiquitas et praeſtantia. Qui autem ipſum hunc dicat eſſe Poggianum librum, certis loci et temporis argumentis profecto deſtituitur, quae, ſicut praefatione operis totius ostendiſſe videor, ſtant univerſa a parte codicis Turicenſis. Inſcriptio ea comparet in fronte itemque altera in calce libri, unde diſcas Werinharium epiſcopum donaſſe eccleſiae Stae Mariae Argentoratenſis, modo recte legatur poſtremum nomen. Sed notae MS. omnes melius et diligentius poſitae invenientur in catalogo Bandiniano. In maxima hac libri noſtri auctoritate eſt tamen ubi majorem agnoſcas Turicenſis codicis, cujusmodi locus eſt 8, 6, 68. Uterque autem horum ad eandem profecto originem referendus eſt, cum utrobique lacunae fere nullae ſint, et ſingularis ſcripturarum prope omnium conſpiratio. Almelovenianus ille, inter quem et Turicenſem ſummum toties agnovimus

conſenſum, fortaſſe artiore tamen conjungitur vinculo cum Florentino. Sic 7, 2, 40. Almelovenianí monſtrum *elulabunt*, quod abeſt a Turic., habet etiam noſter. 7, 1, 20. Alm. et Flor. verbo *remittere* praevertunt *eam*, non *ea* cum Turic. 7, 10, 3. Flor. Alm. *jure quidem*, Turic. *vere q.* cf. 7, 6, 11. 8, 3, 41. 8, 6, 53. 9, 3, 67. 68.

Adverterat me magnopere commemoratio codicis Mediolanenſis facta a Burmanno in praefatione Quintiliani ſui, folio tertio averſo (quoniam non numerantur ejus paginae), qui Iſaacum Voſſium narrat *) teſtari viſum a ſe in Ambroſiana bibliotheca codicem ſcriptoris mei uncialibus litteris exaratum. Non quidem carbones theſaurus ille, ſed unciales litterae comparuerunt nullae, rediitque res ad membranam ſatis vetuſtam nitideque ſcriptam, quam eruditiſſimus bibliothecae praefectus Cajetanus Bugatus, Abbas, noni vel decimi ſeculi partum judicat, forma quadrata, unde rumorem illum quadratarum et mox uncialium litterarum ortum ſuſpicabamur; neque enim profecto magnificandis iis, quae negligentius fortaſſe inſpexerat, peper-

*) Edita poſt haec epiſtola in Sylloge Burmanni T. 3. p. 572. et Voſſius „Vidi" ait „in illa bibliotheca Quin„tilianum uncialibus litteris ſcriptum."

cit Iſaacus Voſſius, vir paulo patre ſuo confidentiloquior. Multis hic codex (in Ambroſiana ſignatus littera F. numero 111.) lacunis interrumpitur, quae mirum in modum incidunt in loca e codice Ioannenſi notata (vide prooemium ſecundo volumini noſtro praemiſſum p. iv.) niſi quod Ambroſianus ordi-tur demum ab 1, 5, 45. LICET PER COMP. ſed illam usque ad 5, 14, 12. partem habet integram. Deficit autem citius Ioannenſi i. e. 12, 6, 5. SUIS EXERCITATIONIBUS. Proderit hic ſimul notaſſe lacunas ad 5, 14, 12. 8, 6, 17. 9, 3, 2. 11, 1, 71. 12, 10, 43. plane communes eſſe Ioannenſi, Bernenſi, Pithoeano, excepto quod horum poſtremus unde redordiatur poſt 9, 3, 2. non doceor. Iisdem igitur, praeter ultimam, reſpondet noſtri quoque Ambroſiani defectus.

Sed praeter hunc, quem quaerebam, inventus eſt alter in Ambroſiana codex Quintiliani, Bugato quidem V. C. infra octavum ſeculum deſcendere non viſus, itidem membranaceus, forma maxima, quam folio metimur, ſignatus Litt. E. Num. 153. Is proximo longe illibatior eſt, nec deprehendi fere niſi unam vaſtiſſimam lacunam ab 9, 4, 135. ARGUMENTA ACRIA ET CIT. usque ad 12, 11, 22. ANTIQUITAS UT POSSIT. Jam

membrana haec vetuſtiſſima cum mirifice ſibi me conciliaſſet luculenta ad 6 Prooem. 6. ſcriptura, ubi omittit *oblectabar* nulla nec litura relicta nec lacuna, coepi quidquid ſuppetebat otii in brevi ſane commoratione Mediolani a me facta, impendere excutiendo huic volumini. Et haerebam tum maxime in nono ſcriptoris mei libro, cujus plurimas animo praeſumebam difficultates; ita factum eſt, ut ejus quidem varietates non indiligenter excerpſerim. Habui in hoc negotio faventem mihi promtiſſima voluntate et ipſum Bugatum et ſocios ejus in adminiſtrandis opibus Ambroſianis. Nec defuerunt mihi promiſſa doctiſſimi bibliothecarii de curanda codicum collatione; quae ſi eventum nondum habuere, mea accuſanda eſt expoſcendi officii verecundia. Cum enim datis ad Bugatum litteris, fortaſſe tabellariorum culpa abjectis in longiſſimo itinere, reſponſum continuo non eſſet, ſupervenerunt interim triſtiſſimae publicarum privatarumque fortunarum everſiones, quibus cui non

Excuſſi manibus radii, revolutaque penſa?

Deinde torporem ingeneravit quod videbam in labore protinus ſuscipiendo nihil me adjutum iri a libro illo, quem plurimi facerem. Spondeo tamen et hunc et alterum codicem

in uſus noſtros ſedulo me converſurum, nec quidquam dubito quin parata mihi ſit futura litteratorum Mediolanenſium officioſa induſtria, cum praeſertim meo exemplo didicerim, quanta doctiſſimis hominibus eſſet in eruditorum deſideriis explendis religio. Mea quidem excerpta ita ſignavi, ut majorem codicem appellarem Ambr. 1., alterum, quadratum, Ambr. 2. Illa in loco libri ſexti, de qua dixi, omiſſio cum magnae apud me commendationi fuerit codici Ambroſiano, nolo tantundem tribuere alii cuidam, quam oſtendunt duo hi MSS., verſum Graecum 3, 1, 14. praetereuntes ſine ullo defectus veſtigio. Habent enim hoc commune cum aliquot longe vilioribus libris in aliis Italiae bibliothecis mihi oblatis. Neque enim v. c. deeſt bona Quintilianei operis copia in Vaticana, ſed ejusmodi ut, qui ei ſumma cum litterarum utilitate praeeſt, celeberrimus et optimus Marinus unum modo eorum MSS. Poggii ſeculo vetuſtiorem pronunciet, ceteros fere e Poggiano tranſcriptos. Eſt autem ille mutilus et magna ſui parte caſſus, (velut libr. 5. extr. integris 6. 7. et plus quam dimidio 8.) quare nolui multum curae temporisque inſumere ad eruenda tam incerta bona, hic ibi inſpiciendis hisce libris contentus. Plus dedi excer-

pendae annotationi paſſim allitae, ad margi- nem Aldinae ſecundae a manu Benedicti Aegii Spoletini, quae et ipſa ſervatur in bibliotheca Vaticana, ex cujus diligentia quid profecerim, gratus aliquoties in notis monui, quanquam longe abſum ab ea hominis ſane docti veneratione, qualem nuper ſimulavit famelicus ſophiſtes Pariſienſis inſidiatus gloriae maximi Caſauboni *). Duos praeterea codd. Quintilianeos Romae inſpexi, bibliothecae Corſinianae alterum, alterum Barberinae, quorum prior (Num. 862. Fol.), membranaceus in indice perhibitus, ſed praeter primum folium chartaceus, male ſcriptus unique ex Vaticanis, e Poggiano expreſſo, ſimillimus eſt, alter melior ſane (Num. 2134. Fol. membran.) ad Guelferbytanum et interdum etiam ad Gothanum accedere videtur. Ejus quidem is qui olim Barberinorum librariam ſupellectilem adminiſtrabat, doctiſſimus Garatonus paſſim ad Ciceronis ſui editionem non poenitendam dedit notitiam. Denique Neapoli in bibliotheca regia in transcurſu perluſtravi MS. (membran. Num. 2459. Fol.) in cujus calce haec leguntur IOANNES MERVELT CLERICVS MONASTERIENSIS, in averſa autem ejusdem folii parte diſticha quinque ſat

*) Vide Schweighaeuſeri Praef. in Athenaeum p. LXII ſeqq.

inficeta in honorem Quintiliani, quibus deinceps ſubſcriptum DOMINICUS. Quantum conjectura aſſequi licuit, etiam hic liber aetatis et conditionis fere ejus videbatur eſſe, cujus Gothanus et Voſſ. 2. Supereſt codex ſcriptoris mei identidem memoratus Geſnero, de quo quid factum eſſet, adhuc fruſtra quaeſivi, Kappii, olim Lipſienſis doctoris, peculium; ſed vetuſtioribus, ut videtur, accenſendus et meliorum fere ſcripturarum vindex.

Multa et hoc tertium volumen operis noſtri obtulit mihi inter moras typothetae, quae mutata vellem aut indicta. Quorum ea quibus maxime offendor hic protinus notare licebit, ſimul cum una et altera proximae partis emendatione.

Ad 4, 2, 117. debebam ponere locum Stobaei qui legitur in Florilegio p. ed. Geſnerianae 218: ὁ δὲ Ζήνων, ἐὰν μὴ τὴν γλῶσσαν, ἔφη, εἰς νοῦν ἀποβρέξας διαλέγῃ, πολὺ πλείω ἔτι καὶ ἐν τοῖς λόγοις πλημμελήσεις.

6, 3, 100. In loco vexatiſſimo unam vocem emendavit κριτὴς editionis noſtrae in Ephemeridibus Halenſibus quae inſcribuntur A. L. Z. (anni 1804. p. 155 ſeqq.) pro *mentiris* ſuadens reponere *metiris ex te*, cujus rationem ad veritatem, ni fallor, ipſam deduxit Buttmannus noſter ita immutando: *me ex te metiris*.

7, 1, 26. Quod dixi *voluerimus* poſt ſe deſide-

rare *occurret*, id adeo certum non eſt. cf. 7, 2, 15. *convertit*.

7, 2, 33. Locus hic appoſitus Juvenalis alienus plane, in quo id ipſum urgetur, quod impugnare docet noſter.

7, 3, 30. Tollendum, quod neglexi, eſt *An* ante *amatorium* (manifeſta erroris origine) cum ſequatur *necne*. cf. modo §. 28. *an amor inſania*.

7, 4, 36. Etiam Nicolaus Faber (ad Senecam patr. p. 233. ed. Pariſ. 1613.) reponit *inſcripti*. A Flor. autem manifeſto exhibetur *an inſcriptum* pro vulgato *an ſcriptum*.

7, 4, 40. Florentinus id ipſum dat, quod optabam, *cujus apud me ſumma* ſine τῷ *merito*.

7, 6, 6. notae exegeticae major pars debebat transferri ad §. 8. *Qui nocte cum ferro*.

7, 10, 16. Pro *elaborandum* cum Turic. Flor. (me tacente) debebat reponi *laborandum*. cf. 8 Pro. 15.

8, 2, 13. *ſicut in his — Taurus*. Videntur haec ita ordinanda, ejecto *ut* poſt *vocantur*: „ſ. i. „h., quae *homonyma* vocantur, *Taurus* cet."

8, 2, 18. *Tanto melior*. Propriam imprimis eſſe locutionem (ubi adjectivum poteſt accipi pro vocativo) admonuit me eruditiſſimus Schäferus, demonſtrans Schwarzium de eadem agentem ad Plinii Paneg. c. 71. p. 352. Ablegat ille et ipſe ad Gronov. Obſervv. 2, 21. p. 306. cf. Heumanni Poecile T. 2. p. 183. Gemellum plane huic laudandi formulae eſt, quod Itali nunc quoque artificibus ſolent plaudentes

acclamare *Bravo* itemque, ſi femina eſt, *Brava*, in quo generis ipſa variatio ostendit appellationem eſſe, non adverbium. Erat igitur abstinenda manus ab omni mutatione.

9, 3, 37. *et etiam* ſic vindicaris: *Conſtat et aliis: etiam modis.* Neque enim abſurdum *modos* hic agnoſcere illos grammaticos, qui ſint in iſtis *dandi*, *datum*, *datum*, quae nos quidem ἀκριβέστεροι ſane dicturi eramus *gerundium*, *participium*.

Id autem calidius pronunciatum a me, circumſcribere hic cogor et mitigare, quod barbariem et novitiam latinitatem toties (velut 7, 4, 31. 9, 1, 20. 9, 3, 92.) exprobravi conjunctioni *et* vel encliticae *que* tertio, vel utcunque extremo, loco ſemel comparenti. Reperiuntur enim tot hujus uſus apud Ciceronem exempla, ut ea librariis ſuo mori aſſuetis imputare omnia, modeſti non ſit critici. cf. et noſtr. 8 Pro. 6. 9, 2, 89.

Scribebam Berolini die 17. Maji 1808.

M. FABII QUINTILIANI
ORATORIAE
INSTITUTIONIS
LIBRI XII.

ARGUMENTUM LIBRI VII.

Diſpoſitionem cognitu neceſſariam. Praef. — 4. *Neque tamen certa eſſe ejus praecepta generalia* — *Cap.* 1. *Ejus definitio* — 2. *Variandam eſſe pro re nata* — 4. *Ipſe quomodo cogitando pervenerit ad ſtatum agnoſcendum, conjecturae* — 8. *reliquos* — 10. *Argumentorum quis ordo optimus* — 13. *In ſimplici intentione cum unum aliquid reſpondendum eſt* — 16. *cum plura* — 19. *Qua arte quaedam ſint remittenda* — 23. *ſe et ab ultima ſpecie retrorſum quaerere ſolitum, et a genere deſcendere* — 26. *per gradus ad maxime neceſſaria perveniendum* — 29. *partiendo multiplicanda quae pro nobis ſint* — 34. *Diviſione diligenter inſtituenda etiam inventionem adjuvari* — 37. *Utra pars prior dicere debeat, non eſſe operoſe quaerendum* — 40. *Quomodo inveniendae occultiores quaeſtiones, exemplo oſtenditur ſcholaſticae cujusdam* — C. 2. *Conjecturae tria tempora, de re* — 6. *de animo* — 7. *In judiciis quaeri, de facto et auctore ſimul, de ſolo facto, de ſolo auctore* — 9. *tertium non ſimplex* — 11. *cum de utroque pariter* — 16. *ubi de facto tantum* — 18. *de auctore, ἀντικατηγορία* — 22. *comparationem non una via duci* — 25. *Aliae conjecturae duplices* — 28. *Probatio ex perſonis* — 35. *ex cauſis* — 42. *conſilia, occaſiones, locus, tempus faciendi* — 44. *An potuerit quis facere* — 46. *an fecerit* — 50. *Reliquae praeter caedis conjecturales controverſiae* — 54. *Error aliquis ex ſchola translatus in forum* — C. 3. *Finitio commune aliquid habet cum conjectura et qualitate* — 3. *adhibetur orationi non unam ob cauſam* — 8. *tres in ea ſpecies* — 12. *Alia finitionum diverſitas disputationibus accommodatior quam oratoris officio* — 17. *cavendum a nimia ſubtilitate finiendi* — 19. *Finitionis certus ordo et*

recta ratio — 23. Quomodo eadem evertatur — 28. Generalis ſinitio noſtrae cauſae eſt accommodanda — 35. Quaedam ſinitivae cauſae propiores ſunt qualitati — C. 4. Qualitas de ſummo genere, non ſimplex — 4. Defenſione ipſum factum, quod objicitur, dicimus honeſtum eſſe — 7. factum aſſumtis auxiliis tuemur — 13. Proximum eſt in alium transferre crimen — 15. Videndum an minui culpa poſſit — 17. Deprecatio — 21. De praemiis quaeritur — 24. Qualitatem maxima oratoris opera recipere — 25. Quas Virginius huic ſubjungat cauſas, aliorum quoque ſtatuum eſſe — 32. Alia controverſiarum genera in qualitatem cadentia, adjunctis quibusdam juris quaeſtionibus — 41. Quantitatem ſubjacere qualitati — C. 5. Actionis quaeſtio aut intentione aut praeſcriptione habet controverſiam — 5. Legum quaeſtiones ſingulae — C. 6. Scripti et voluntatis quaeſtio aut de utroque dubitat — 4. aut alteram habet partem ſcripto nitentem, alteram voluntate — 5. contra ſcriptum, — 9. pro eodem — 12. Generales ſub hoc ſtatu quaeſtiones — C. 7. De legibus contrariis — 7. Jus aut confeſſum eſt aut dubium — 10. Duplices leges — C. 8. Syllogismus, cum ſinitione conjunctus — 3. e ſcripto quod incertum eſt ratione colligit — 7. etiam quod ſcriptum non eſt — C. 9. Amphibolia verborum — 4. cum alia integro verbo alia diviſo ſignificatio eſt — 5. ex compoſitis — 7. Conjunctorum verborum ambiguitas — 13. Duas res ſignificari in omnibus ſpeciebus — C. 10. Omnium horum ſtatuum cognatio quaedam — 5. Aliqua nonniſi propoſita materia doceri poſſunt — 8. Omnes materias non poſſe comprehendi — 11. Totius cauſae diſpoſitionem in re praeſente tantum poſſe conſtitui — 14. Suo ipſius quemque labore fieri diſertum.

M. FABII QUINTILIANI
DE
ORATORIA INSTITUTIONE
LIBER SEPTIMUS.

PRAEFATIO.

578 De inventione (ut arbitror) ſatis dictum eſt. Neque enim ea demum, quae ad docendum pertinent, executi ſumus, verum etiam motus animorum tractavimus. Sed, ut opera extruentibus ſatis non eſt, ſaxa atque materiam, et cetera aedificanti utilia congerere, niſi disponendis eis collocandisque artificum manus adhibeatur: ſic in dicendo quamlibet abundans rerum copia cumulum tantum ha-

1. *Praefatio.* Hoc nomen quare praemiſſis hisce imponere maluerint, quam *prooemium*, ut reliqua, vocare, neſcio. In Codd. quidem nihil inſcriptionis, nec ante Stoer. in meis libris noſtra uſurpatur. Plerique primum hoc caput faciunt. Nolui turbare numeros. *ea — pertinent.* Turic. (a pr. manu) *eam — pertinet.* Nec tamen commode trahas ad *inventionem.* *eis.* Sic Turic. (a pr. quidem manu *ejus*) Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. Rel. *iis.* *artificum.* Turic. (a pr. manu) Tarv. *artificium.* cf. Voſſii Ariſtarch. p. 748.
quamlibet. Guelf. *quaelibet.* Camp. *quamvis.*

beat atque congeſtum, niſi illas eadem *diſ-*
poſitio in ordinem digeſtas atque inter ſe
2 commiſſas devinxerit. Nec immerito ſecunda
quinque partium poſita eſt, cum ſine ea prior
nihil valeat. Neque enim, quanquam fuſis 579
omnibus membris, ſtatua ſit, niſi collocen-
tur: et, ſi quam in corporibus noſtris alio-
rumve animalium partem permutes et trans-
feras, licet habeat eadem omnia, prodigium
ſit tamen. Et artus etiam leviter loco moti

illas. Goth. (tac. Geſn.) *illa* cum Voſſ. 2.
eadem. Stoer. et recc. ante Burm. *easdem* exc. Gibſ.
digeſtas. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *digeſta* cum Voſſ. 2. *inter.* Turic. Guelf. Camp. *in.*
commiſſas. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *commiſſa* cum Voſſ. 2. Sed Goth. *commixta* (err. Geſn.).
2. *collocentur.* Sic Bad. pr. (quanquam per apicem tantum in E.) et Capper. Reliqui *collocetur.* Noſtrum conjecit Philander; veriſſime. Neque enim video, quare ſtatua non ſit, quae nondum collocata. *et transf.* Sic Turic. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. ante Stoer. exc. Baſ. acc. Roll. Reliqui *atque t.* in quibus miror Guelf. niſi dormitavi.
leviter. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *leniter* cum Bodl. Andr. Correxit Regius, ſed praeter reliquas edd. addicunt et Vall. Goth. Turic. *loco.* Turic. (a pr. manu) *loci.* cf. 6, 3, 36. 7, 2, 39.

1. *diſpoſitio in ordinem.* Pithoeus loca in hunc ſenſum jucunda ponit Varronis de L. L. 5. p. (Bip.) 68. et Colum. 12, 2, 4. ad commendandum ordinem facientia, quibus poterat addi noſtri 8, 3, 9.

2. *quinque partium.* cf. 6, 4, 1.

fuſis — membris, ſtatua. cf. praef. noſtr. p. 81.

habeat. Non opus eſſe cenſeo mutatione, quam in margine ponit Badius: *habeant.* Quanquam enim *corporibus,* quo hoc refertur, plurali eſt numero, intelligitur tamen magis ἀπὸ κοινοῦ id, quod exiſtit ex hac prava compoſitione; nec aliud ſubjectum in eo quod ſequitur, *ſit.* Minus eleganter ibi ſubaudias *haec res.*

perdunt, quo viguerunt, uſum: et turbati exercitus ſibi ipſi ſunt impedimento. Nec 3
mihi videntur errare, qui ipſam rerum naturam ſtare ordine putant; quo confuſo, peritura ſint omnia. Sic oratio, carens hac virtute, tumultuetur neceſſe eſt, et ſine rectore fluitet, nec cohaereat ſibi, multa repetat, multa transeat, velut nocte in ignotis locis errans, nec initio nec fine propoſito, caſum potius, quam conſilium, ſequatur. Quapropter totus hic liber ſerviat *diſpoſitioni*, 4
quae quidem, ſi certa aliqua via tradi in omnes materias ullo modo poſſet, non tam paucis contigiſſet. Sed, cum infinitae litium formae fuerint, futuraeque ſint, et tot ſecu-

viguerunt. Goth. (tac. Geſn.) *viguerint* cum Voſſ. 2. male conſpirant. cf. 6, 5, 5. item hic §. 55.

3. *perit. ſint.* Sic Turic. Vall. ut et volebat Regius. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *p. ſunt* cum edd. ante Ald. *fluitet.* Turic. *fluiat et*, a ſec. manu: *fluitet et.* Ex Alm. affertur *fluitat* ſine *et.* (cf. 6, 5, 11. 7, 1, 1.) *Et* inſerunt Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. ſec. exc. Tarv. Ald. *nec.* Turic. Guelf. *ne* cum Alm. et edd. ante Bad. ſec. exc. Camp.

4. *diſpoſitioni.* Turic. *diviſione*, a ſec. manu *diviſioni*, et ſic Guelf. Camp. cum Alm. Bodl. Bal. Goth. Voſſ. 2. Andr. Facilis fuit in compendiorum ſcriptura error. *via.* Turic. Guelf. *vi* cum Alm. et edd. ante Bad. exc. Camp. Noſtrum conjecit Regius et habent Vall. Voſſ. 2. Goth. *infinitae.* Turic. *infine.*

3. *qui ipſam — ſint omnia.* Fortaſſe ſuffecerit hic cogitare de Pythagora κόσμον appellante propter ordinem rerum, ut eſt apud Galenum et Plutarch. de placitis; ſed quae adduntur de interitu mundi futuro, ſimulac turbatus fuerit ordo, certam ſectam Quintiliano obverſatam oſtendunt, quam equidem nondum exputo.

lis nulla reperta ſit cauſa, quae eſſet tota alteri ſimilis, ſapiat oportet actor, et vigilet, et inveniat, et judicet, et conſilium a ſe ipſo petat. Neque infitias eo, quaedam eſſe, quae demonſtrari poſſint, eaque non omittam.

I. Sit igitur (ut ſupra ſignificavi) *diviſio*, rerum plurium in ſingulas: *partitio*, ſingularum in partes diſcretus ordo, et recta quaedam locatio prioribus ſequentia annectens:

infitias. Turic. *infitiam.* Tuetur ſaltem orthographiam, quae eſt a Geſnero meorum primo. A ſecunda manu additur i. *nego.*

1. *ſingulas.* Goth. (tac. Geſn.) *ſingulis* cum Voſſ. 2. *partes.* Guelf. *ſpecies.* En gloſſatorem! *locatio.* Capper. *collocatio* cum Vall. Goth. et edd. a Locat. ad Gryph. exc. Bad. quocum mox reliquae ante Leid. cum Roll. *collatio.* Turic. Guelf. Camp. *et locatio* cum Jenſ. Ex Alm. *et* non affertur, ſed *loc.* (cf. 7: Pr. 3. item hic §. 2.) Tarv. noſtrum et ſic reliquae meae a Leid. inde. Alterum *et* ante *recta* omittitur a Guelf. Camp. Goth. Voſſ. 2. Ald. Utrum a Turic. quoque, diſerte quidem non doceor, qui poſſit facere cum Jenſ. bis ponente *et.* Hanc ſcripturam in libris repertam Regius correxit, *et loc.* mutans in *colloc.* ſed me obtemperaturum huic cohibuit locus geminus 9, 4, 32. ubi

4. *quae demonſtrari poſſint.* i. e. in quibus ſit certa tradendi via.

1. *ut ſupra ſignificavi.* vid. 5, 10, 63. locum indicatum jam Regio, errantibus mox Rollino et Geſnero, qui deſignant 4, 5, 1. ubi nihil tale. Regius quidem, cum loco modo poſito Quintilianus Ciceronis rationem probaſſet, *diviſionem* generis in ſpecies, *partitionem* totius in partes eſſe ſtatuentis, „docte“ ait „diviſio dicitur eſſe rerum „plurium in ſingulas diſcre„tus ordo: partitio autem „ſingularum in partes.“ Nec tamen qui in ſpecies, idem in ſingulas res diſcernit. Neque ipſius Ciceronis ratio plane procedit, ut recte hic animadvertit Capper.

locatio. cf. not. crit.

diſpoſitio, utilis rerum ac partium in locos
distributio. Sed meminerimus, ipſam *diſpo*- 2
ſitionem plerumque utilitate mutari, nec eandem ſemper primam quaeſtionem ex utraque parte tractandam. Cujus rei, ut cetera exempla praeteream, Demoſthenes quoque atque Aeſchines poſſunt eſſe documento, in judicio Cteſiphontis diverſum ſecuti ordinem, cum accuſator a jure, quo videbatur potentior, coeperit: patronus omnia, vel paene omnia, ante jus poſuerit, quibus judicem quaeſtioni legum praepararet. Aliud 3
enim alii docere prius expedit: alioqui ſem-

locatio hoc ſenſu. Aldi varietas nemini memoratur *discretio* dantis pro *discretus*, unde exiſtit definitio quatuor notionum: *diviſionis*, *partitionis*, *ordinis*, *diſpoſitionis;* perperam.

locos. Jenſ. *loco* cum edd. ante Baſ. exc. Camp.

2. *ut cetera.* Turic. Guelf. *interea* cum Alm. *exempla.* Goth. *extra.* cf. 3, 11, 25. *vel.* Turic. (a pr. manu) omittit cum Alm. cf. §. 1. 8.

3. *alii.* Sic Geſn. Bip. Reliqui omnes *alio*, fallitur enim Burm. referens Obr. noſtrum *dare*. Nihil ille novat niſi pro *docere* primo *decere*, mox *dicere*. Pſeudo-Turn. in aliis noſtrum eſſe prodit, quos qui ſint ignoro. Geſnerus rationem hoc poſcentem recte appellat. Eſt pervulgatus Codd. error in dativis eorum, quae faciunt genitivum *ius*. cf. 6, 3, 25. Nihili ſit hic ablativus pendens a *prius*.

in locos. i. e. in ſuos cujusque locos. Neque enim de *locis* hic proprie dictis cogitandum, velut 4, 2, 117. Oſtendit hisce, quid ſit proprium *diſpoſitionis*, quove differat a *diviſione* et *partitione*.

2. *meminerimus — tractandam.* Huiusmodi cautio modo erat praef. §. 4. item 2, 13, 6. cf. 4, 1, 65. ubi *utilitas* quoque. Exemplum Demoſthenis vide et 5, 13, 41.

omnia — ante jus. Breviſſima apud Demoſthenem pro corona tractatio eſt legum earum, quibus uſus erat in eum Aeſchines, videlicet a p. Reisk. 265. ad 268., cum praemiſſae ſint pp. 225 — 263. inſequantur autem 268 — 332.

per petitoris arbitrio diceretur: denique in accuſatione mutua, cum ſe uterque defendat, priusquam adverſarium arguat, omnium re- 58
rum neceſſe eſt ordinem eſſe diverſum. Igitur, quid ipſe ſim ſecutus, quod partim praeceptis, partim uſurpatum ratione cognoveram, promam: nec unquam diſſimulavi.
4 Erat mihi curae in controverſiis forenſibus noſſe omnia, quae in cauſa verſarentur. Nam in ſchola certa ſunt, et pauca, et ante declamationem exponuntur, quae ϑέματα Graeci vocant, Cicero *propoſita*. Cum haec in conſpectu quodammodo collocaveram, non minus pro adverſa parte, quam pro mea, cogi-

mutua, cum. Turic. Guelf. Camp. *ut vacuum* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. Vall. Andr. et edd. ante Ald. (de Jenſ. err. Geſn.) *vacuum ut* Bal, *mutua ut vacuum* Ald. (ex conjectura Regii) Bad. pr. Baſ. *mutua ut* Bad. ſec. Gryph. et edd. ante Obr. *diverſum.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *diviſum* cum Voſſ. 2. Vall. cf. Drakenb. ad Liv. 10, 33, 10. *quid.* Turic. Guelf. Camp. *quod* cum Goth. Vall. et edd. ante Bad. ſec. Regius volebat noſtrum. *ipſe.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Vall. Reliqui *ego.* *ſim.* Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſum* cum Goth. Vall. et edd. ante Bad. ſec. Regius correxit. Sed ſic jam Tur. Camp. *ſec. quod.* Jenſ. (tac. Geſn.) omittit *quod* cum edd. ante Ald. dantem *ſ. qui.* Noſtrum repoſuit Regius. Sed eſt in MSS. etiam Vall. et Camp.

3. *in accuſatione mutua.* Recte Philander ablegat ad libr. 5. ubi vide nos ad c. 10, 4.

uſurpatum ratione. Haec junge, neve nominis ablativum refer ad *cognoveram.* Opponuntur *praecepta* rhetorum et *uſurpata* oratorum; ſed vel haec *ratione* ſunt facta, non *caſu.* cf. 5, 7, 29. 4, 17, 25.

4. *noſſe* — ϑέματα. cf. 6, 4, 8. 4, 2, 28.

propoſita. cf. 6, 2, 17.

pro adverſa — *pro mea.* cf. 5, 13, 44.

tabam. Et primum (quod non difficile dictu 5
eſt, ſed tamen ante omnia intuendum) conſtituebam, *quid* utraque pars vellet efficere; tum, *per quid:* hoc modo. Cogitabam, quid primum *petitor* diceret. Id aut *confeſſum* erat, aut *controverſum.* Si confeſſum, non poterat ibi eſſe quaeſtio. Transibam ergo *ad* 6
reſponſum partis alterius, idem intuebar: nonnunquam etiam, quod inde obtinebatur, confeſſum erat. Ubi primum coeperat non

5. *dictu.* Turic. (a pr. manu) Camp. *dictum.* *Id aut — controv.* Turic. Guelf. *Id autem controv.* Camp. quoque omittit *erat.* *conſ. non.* Turic. Guelf. Camp. *n. c.* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Transpoſuit Regius, rectiſſime; et poterat magis obrepere error, poſt omiſſionem illam, modo indicatam, turbato librario. cf. 6, 4, 16. item hic §. 8.

6. *idem.* Turic. Guelf. *id eſt.* *obtinebatur.* Vall. Voſſ. 2. *objiciebatur.* Goth. *objiciatur* ut de induſtria notavi, cum Geſn. et hinc ponat *objiciebatur,* quod ſane volebat librarius. cf. 6, 3, 13. Placet hoc Geſnero, haerenti in uſu *obtinendi,* huic loco profecto non conveniente. Si enim maxime *defendere* interpretaris (cf. Ern. in Clav. Cic. h. v.), tamen ſolet ei poteſtati ineſſe *effectus* ſignificatio, ut aliquis non ſolum *dicat* ad defendendum, ſed etiam *perſuadeat:* quod ipſum hinc alienum. Sed et altera illa ſcriptura ſcrupulum habet. Si, quod *objicit* priori dicto is qui reſpondet, eſt confeſſum, non video quo modo illud prius poſſit non eſſe controverſum. Sed fortaſſe *objectio* haec ſpectat ad totum negotium, non ad ſingulas propoſitiones adverſarii. Aptius huic rationi *opponebatur* ipſum quoque facile abibat in *optinebatur,* ut hic edd. ante Ald. exc. Camp. Si *obtendebatur,* cujus meminit Geſnerus, ita uſurpatum doceri poſſit, hanc cenſeam praeſentiſſimam medelam.

5. ***quid — per quid.*** **cf. 5, 13, 4.**
petitor. **cf. 3, 10, 4.**

6. ***inde.*** **cf. 6, 1, 6. De *obtinebatur* vide not. crit.**

convenire, quaeſtio oriebatur. Id tale eſt, *Occidiſti hominem*, *Occidi:* convenit: trans-
7 eo. Rationem reddere debet reus, *Quare occiderit? Adulterum*, inquit, *cum adultera occidere licet.* legem eſſe certum eſt. Tertium jam aliquid videndum eſt, in quo pugna conſiſtat. *Non fuerunt adulteri: Fuerunt*, quaeſtio. de facto ambigitur, conjectu-
8 ra eſt. Interim vero et tertium confeſſum eſt, *adulteros fuiſſe. Sed tibi*, inquit accuſator, *illos non licuit occidere: exul eras*, aut 582
ignominioſus. de jure quaeritur. At, ſi pro-

orieb. Id. Turic. Goth. (tac. Geſn.) inſerunt *confeſſum erat* cum Jenſ. et edd. ante Bad. ſec. exc. Ald. et Camp. qui quidem cum Guelf. omittit haec omnia „*Ubi* — *oriebatur.*" Errorem illum vide ad 6, 4, 14.

7. *Adult. inquit.* Camp. *A. inquam*, (cf. 53.) ut et mox poſt *tibi.*

8. *vero et.* Turic. Guelf. Camp. *et ego* cum Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui (ex Regii conjectura) *ergo et* cum edd. ante Gryph. Noſtrum jam Bad. conjecit. Fortaſſe *erit et*, omiſſo mox *eſt* poſt *conf.* cf. 6, 4, 8. Transpoſitionem cf. ad §. 5. 50. *ex. eras.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. (quanquam hic *exlex* pro *exul*). Reliqui inſerunt *enim.* In Goth. ſilentium (cf. §. 6.). Noſtra ſtructura eſt 5, 10, 48. Altera 3, 6, 70. *aut ign.* Turic. (a pr. manu) *ut* cum Alm. (cf. §. 2. 9.) Reliqui *et.* cf. 4, 1, 57. Etiam hic §. 15. Turic. pr. manus *aut* pro *ut.*

Id tale eſt. cf. 5, 11, 4.

7. *certum eſt.* Totum hoc „*legem* — *eſt*" reſpondet priori illi *convenit.* cf. 3, 6, 17. Et integrum iſtud de *ſtatibus* caput hic debet comparari.

8. *exul* — *ignominioſus.* Objicitur ei, qui ex lege vindicat impunitatem, alterum horum, ubi *aut* eſt Quintiliani, non eius, quem inducit loquentem. *Exul*, cui quidem aqua et igni interdictum, omnibus civitatis juribus caret. cf. 3, 6, 25. De *ignominioſo* 3, 6, 75. Prior ipſa controverſia eſt inter Pithoeanas Quintiliani prima.

tinus dicenti, *Occidiſti*, reſpondeatur, *Non occidi*: ſtatim pugna eſt. Sic explorandum eſt, ubi controverſia incipiat: et conſiderari debet, quae primam quaeſtionem facit. In- 9
tentio ſimplex, *Occidit Saturninum Rabirius*: conjuncta, *Lege de ſicariis commiſit L. Varenus. Nam C. Varenum occidendo, et Cn.*

inc. — conſ. Turic. (a pr. manu) *incipiet c. primam.* Guelf. *primum.* Camp. *prima.*

9. *Nam — cadit.* Turic. (a pr. manu) *N. C. V. occidendum e. C. v. e. S. i. occidendum c.* cum Goth. 2. et Lipſ. Kappii (cf. 6, 4, 4.) niſi quod ex his etiam *vulnerandum* acc. caſu affertur, ex Goth. 2., poſtremo loco, *occidend'* per compendium ſcriptum alibi narrat Geſn., alibi integrum. Ipſe autem conjicit ſervandam hanc priorem ſcripturam, corrigendumque *curavit* pro *cadit.* Hoc quidem verbum a *Werlhoſio*, utriusque Apollineae artis magiſtro, intelligi

Sic explorandum — incipiat. Satis jejunum hoc videtur. Neque enim quidquam aliud niſi oſtenderat, quo modo hoc eſſet „explorandum." Quo magis advertit me ſcriptura primae manus Turicenſis, ſolius, *Si* pro *Sic.* Inde longe robuſtior exiſtat ſententia: „Si hoc explorandum „eſt, etiam illud debet con„ſiderari." cf. 1, 2, 17. 2, 14, 4. Sed nec ſequentia carent mendo. Quid enim eſt quod *facit,* indicativus, ſcribitur, poſtquam *incipiat* fuit? Neque aſſequor, quo modo „controverſia aliqua primam „quaeſtionem faciat." *Quae* certe nonniſi ad *controv.* referri poterit. Scribam „quae pri„ma quaeſtionum fuerit" vel „quam primam quaeſtionem „facias." cf. not. crit. Plures in conjunctis controverſiis ſunt quaeſtiones, quarum commodiſſimum ordinem explorare oportet. cf. 3, 6, 7, 3, 10, 1. Sed et hic §. 16.

9. *Saturninum — Varenus.* cf. 6, 1, 49. ubi itidem conjunguntur hae cauſae.

Lege — commiſit. Structuram, quae eſt pro uſitatiore *contra* vel *in legem*, gemino Varronis de R. R. loco illuſtrat Briſſonius V. S. voce *committere.* cf. et 6, 4, 17. In fragmm. Cic. *In legem* ſine auctore, ut videtur. De lege ipſa eſt titulus 8. Digeſt. l. 48.

Nam — cadit. vide not. crit.

vulnerando, *et Salarium item occidendo*, *cadit*. Nam ſic diverſae propoſitiones erunt: quod idem de petitionibus dictum ſit. Verum ex conjuncta propoſitione plures eſſe quaeſtiones ac ſtatus poſſunt, ſi aliud negat reus, aliud defendit, aliud jure actionis excludit. In quo genere agenti eſt diſpiciendum,

damnatur, *cauſa cadit;* ſed ſe geminum talis locutionis exemplum deſiderare. Huic ego ſententiae accedo. Neque enim ſufficit quod accuſativi illi participiorum per errorem ſolitum poſiti poſſunt videri, ob *Varenum* accuſativum. cf. 6. Pro. 12. Mirari ſubit Voſſ. 2. ſcripturam, relatam Burmanno, inſerentis *occidiſti* poſt *Varenum*, cujusmodi nil in Goth. cf. §. 8. Praeſtat ſane ceteris Cruſii emendatio, qua *cadit* mutatur in *tradidit*, quamque aſtruit auctor loco Aurelii Victoris c. 55. ubi eſt „marito adulterum *interficien*„*dum tradidit*," ſed officit quod deeſt dativus noſtro loco. vid. Probb. critt. p. 90. *Salarium*. Turic. (a pr. manu) *ſolarium*, cum Goth. 2. *dictum ſit*. Guelf. Camp. *d. eſt* cum Goth. Ald. cf. 4, 1, 28. A Jenſ. ad Ald. omittunt *ſit*. *aliud jure*. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. inſerunt *a* cum Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Baſil. Expunxit Regius. (cf. 6, 4, 10.) Alm. *in jure*. (cf. §. 8. 20.) Inſolens eſt, quod hic *juris* et *actionis* vocabula junguntur. vide 6, 4, 4. Ne *finis* quidem hic memoratur. cf. 4, 4, 3. Hinc fortaſſe efficias *aliud fine aut actione excludit*. *agenti*. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *agendi* cum Bodl. Alm. Voſſ. 2. Andr. Sich. Baſ. Colin. Praemittit Ald. *et*. Sed Turic. (a pr. manu) *et a. d.*

de petitionibus. cf. 3, 10, 4. Nihil enim minus probandum, quam quod, nullo auctore, monet Pſeudo-Turnebus, *petitiones* eſſe cauſarum privatarum, *accuſationes* publicarum. Pro *idem* ne quis malit *item* (ut ſupra 5, 10, 74.) cf. 6, 3, 26. hic §. 25. 7, 4, 39. Fateor autem me, quo ſpectent iſta *Nam* et *Verum*, parum intelligere. Quo modo *diverſae* ſunt *propp.?* An, prout *ſimplices* ſunt vel *conjunctae?* Etiam illa priora valde praerupta: „Intentio ſimplex — conjuncta:" quae amplificare coactus eſt Gedoynus. *aliud jure*. cf. not. crit.

quid quoque loco diluat. Quod pertinet ad 10
actorem, non plane diſſentio a Celſo, qui, ſine
dubio Ciceronem ſecutus, inſtat tamen huic
parti vehementius, ut putet, primo firmum
aliquid eſſe ponendum, ſummo firmiſſimum,
imbecilliora medio: quia et initio movendus
ſit judex, et ſummo impellendus. At pro 11
reo plerumque graviſſimum quidque primum movendum eſt, ne illud ſpectans judex reliquorum defenſioni ſit adverſior. Interim

quid quoque. Guelf. *q. quoquo.* „*quid quo* — manifeſte „habuit (Vallenſis), licet ſciolus quispiam ſuperſcripſerit *quove* „*loco* etc.“ Badius. Sic praeter ipſum Gryph. Stoer. Chouet. aliquot apud Burm. et ſic legendum eſſe ſaepe monuiſſe ſe narrat Regius. Perperam ille monuit. cf. 1, 6, 16. 1, 8, 1. 4, 2, 33. quanquam ibi nil varietatis in melioribus, item hic §. 64. 7, 2, 57. Erudite de vario τοῦ *quisque* uſu disputat I. H. Voſſius ad Virg. Ecl. 3. extr. p. 155.

10. *ad actorem.* Turic. Guelf. *doctorem* cum Alm. et edd. ante Ald. exc. Camp. Scripturam Voſſ. 2. ſic notat Burm. „*Ad doctorem. Doctorem* Voſſ. 2.“ ubi manifeſtum ſphalma, nam nec Goth. Vall. a noſtro recedunt. Regius priorum quorundam correctionem probavit. *Cic. ſec.* Sic Turic. a pr. manu. Reliqui inſerunt *eſt. medio — ſummo.* Turic. Camp. *media — ſumma* cum Alm.

11. *adverſior.* Sic Camp. Reliqui *averſior.* Poſterioris quidem vocis ſtructuram cum dativo exemplo commendari video nullo. cf. 4, 2, 25. 4, 5, 19.

10. *ſine dubio — tamen.* cf. 6, 4, 12.

primo — medio. cf. 5, 12, 14. Verſu illo Homerico utitur Libanius in argumento Demoſthenicae pro Corona, ubi hanc rationem tenuiſſe oſtendit oratorem.

impellendus. Hic quidem longe conſuetior verbi poteſtas, quam 3, 4, 2; egregie reſpondens illa τῷ *movendus.*

11. *movendum.* Quanquam minus elegans eſt haec modo uſurpati vocabuli repetitio, poteſtate quidem diverſa (cf. 6, 4, 5.); nihil tamen hic ſolicitandum, cujusmodi quid tentarunt Badius, Rollinus, Geſnerus. Interpretationem pete 3, 1, 8.

tamen et hoc mutabitur, ſi leviora illa palam
falſa erunt, graviſſimi defenſio difficilior;
ut, detracta prius accuſatoribus fide, aggre-
diamur ultimum, jam judicibus omnia vana
eſſe credentibus. Opus erit tamen praefa-
tione, qua et ratio reddatur dilati criminis;
et promittatur defenſio: ne id, quod non 583
12 ſtatim diluemus, timere videamur. Anteactae
vitae crimina plerumque prima purganda
ſunt, ut id, de quo laturus eſt ſententiam
judex, audire propitius incipiat. Sed hoc
quoque pro Vareno Cicero in ultimum distu-
lit: non, quid frequentiſſime, ſed, quid tum
13 expediret, intuitus. Cum ſimplex intentio
erit, videndum eſt, unum aliquid reſpon-
deamus, an plura. Si unum; *in re* quaeſtio-

12. *purganda.* Turic. *pugnanda*, a ſec. manu *impugnanda*, et ſic Guelf. Camp. cum Bodl. Goth. Voſſ. 2. Vall. Andr. edd. ante Ald. Regius correxit; egregie. cf. Drakenb. ad Liv. 39, 35, 2. ſed et Lexica. Item de frequenti τῶν *pugn.* et *purg.* confuſione Drakenb. ad Liv. 34, 62, 5.
hoc. Turic. (a pr. manu) *enim*, ſed per compendium. cf. 6, 3, 7.

13. *eſt, unum.* Sic Turic. (a pr. manu) Camp. cum Alm. et Goth. 2. pulchre, ut ait Geſn. Reliqui inſerunt *an.* cf. 5, 13, 11. *aliquid.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *aliquod.* *in re.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *jure.* Correxit Regius.

vana — credentibus. De voce *vana* cf. 4, 1, 33. *eſſe* autem, quod Turic. ſolus antevertit adjectivo, malim abeſſe. An erat *ea?*

12. *Sed hoc quoque.* Terſior fuerit oratio, ſi ſcripſeris *haec* pro *hoc* (cf. 3, 11, 21.). Etſi enim poteſt referri ad totum illud *purgandi* negotium, commodius tamen ad *crimina.*

nem inſtituamus, an *in ſcripto. Si in re;* negandum ſit, quod objicitur, an tuendum. *Si in ſcripto;* in qua ſpecie juris pugna ſit, et in ea *de verbis*, an *de voluntate* quaeratur. Id ita conſequemur, ſi intuiti fuerimus, quae 14
ſit lex, quae litem faciat, hoc eſt, qua judicium ſit conſtitutum. Nam quaedam in ſcholaſticis ponuntur ad conjungendam modo actae rei ſeriem: ut, *Pater, expoſitum qui agnoverit, ſolutis alimentis recipiat. Minus dicto audientem filium liceat abdicare. Qui expoſitum recepit, imperat ei nuptias locupletis propinquae: ille ducere vult filiam pauperis*

an in ſcr. Turic. *jam i. ſ.* Camp. *an ſ.* *Si in re.* Turic. Guelf. Tarv. *ſ. jure.* cum Jenſ. eodem corrigente. *an tuend.* Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *aut t.* Corr. Reg. *ſi in ſcr.* Turic. Guelf. Camp. *ſi ſ.* cum Alm. *an de vol.* Sic Camp. cum Obr. *ac d. v.* Turic. Guelf. *ac v.* Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. cum edd. ante Ald. *ac* corr. Reg. De geminata praepoſitione cf. 6, 3, 27. Reliqui omittunt *de.*

14. *Pater.* Turic. *putam,* a ſec. manu *puta* et ſic Guelf. cum marg. Baſ. *propinquae.* Sic Turic. a pr. manu (quanquam *propinque,* cf. 4, 2, 5.). Reliqui *propinqui,* qui, ſecuris interpretibus, Sporum aliquem narrant nobis. Gedoynus tamen „*une de ſes parentes;*“ et Capper. „locupletis *filiam*“ ponit in nota ſua. *ducere.* Turic. Guelf. Camp.

13. *juris.* Hoc quidem loco *jus* uſurpatur pro ſtatibus legalibus, de quibus vide 3, 6, 61. 66. Sed et 3, 5. integrum.

quaeratur i. non conveniat. cf. 3, 5, 3. item 7, 2, 51. et not. ad 2, 4, 33.

14. *conſtitutum.* cf. 4, 1, 41.

ſcholaſticis. Cf. 4, 2, 30. ubi hunc locum ponere oblitus eram.

Pater — recipiat. Hanc legem habes apud Senecam patrem p. 286. 479. et in Declamm. Quint. 278. p. 122. Vol. 4.

propinquae. Haec ipſa controverſia eſt inter Quintilia-

15 *educatoris.* Lex de expoſitis ad affectum pertinet; judicium pendet ex lege abdicationis. Nec tamen ſemper ex una lege quaeſtio eſt, ut in ἀντινομίᾳ. His ſpectatis apparebit, circa quae pugna ſit. Conjuncta defenſio eſt, qualis pro Rabirio, *Si occidiſſet, recte feciſſet;*
16 *ſed non occidit.* Ubi vero multa contra unam propoſitionem dicimus, cogitandum eſt primum, quidquid dici poteſt: tum ex his,

deducere cum Alm. Praefert Burmannus firmans exemplis Terentii Adelph. 4, 5, 60. Hec. 1, 2, 60. Ovidii Faſt. 3, 689. aliorumque paſſim occurrentibus. Ego errorem interpretor librarii, cum praecederet *ille.* In *deducendo* fere *domus* adjicitur, vel alia fit loci mentio.

15. *ad affectum.* Turic. (a pr. manu) *adfectum.* Guelf. Camp. Tarv. *effectum* cum Goth. *circa quae.* Turic. a pr. manu *c. quod.* *defenſio.* Camp. *diſſentio* cum Goth.

neas 376. p. 380. Quae enim differunt, minoris ſunt momenti. Vocatur ibi, quam uxorem imperat pater, *orba dives.* In ipſa autem declamatione, legis fit mentio, qua cogeretur ducere orbam. Hoc ſpectat ad jus Atticum, quo αἱ ἐπίκληροι proximis agnatis in matrimonium cedere ſtatuuntur. Sed turbatum, ni fallor, fuit aliquid et perperam acceptum a rhetoribus Latinis in hac lege Attica. Neque enim lege cogi ſolebat quisquam, ut divitem propinquam duceret; ſed ſtatutum erat, ut proxime accedens genere haberet eam, quae, parentibus mortuis, ſola poſſideret hereditatem, ἐπίκληρος propterea appellata, ſed et ἐπίδικος eadem ob lites de ea habenda agitatas. Pauperem viciſſim orbam vel ducere vel dotare oportebat agnatos. vid. Heſych. Alberti in v. ἐπίκληρος, ubi ad reliquos ablegamur auctores. item cf. noſtrum 7, 4, 24. 39. Apud Libanium quoque pater filium abdicat nolentem ducere eam, quam jubet ille. Opp. Libanii ex ed. Morelli p. 818 ſeqq.

15. ἀντινομία. cf. 3, 6. 46. et lib. 7. cap. 7.

pro Rabirio. cf. §. 9. In eadem cauſa *intentio* ſimplex, *defenſio* conjuncta.

Si occ. — occ. cf. 3, 6, 10.

quo quidque loco dici expediat, ordinandum.
In quo non idem ſentio, quod de propoſitio-
584 nibus paulo ante, quodque de argumentis
probationum loco conceſſi, aliquando nos
incipere a firmioribus. Nam vis quaeſtio- 17
num ſemper creſcere debet, et ad potentiſſima
ab infirmiſſimis pervenire, ſive ſunt ejusdem
generis, ſive diverſi. Juris autem quaeſtio- 18
nes ſolent eſſe nonnunquam ex aliis atque
aliis conflictionibus: facti ſemper idem ſpe-
ctant: in utroque genere ſimilis ordo eſt.
Sed prius de disſimilibus, ex quibus infir-
miſſimum quidque primum tractari opor-
tet. Ideoque quasdam quaeſtiones executi,

16. *quodque.* Turic. a pr. manu *quod.* *conc. aliq.* Turic. a pr. manu inſerit *loco.*

17. *vis.* Jenſ. (tac. Geſn.) *jus* cum Tarv. Loc. Noſtrum Veneta, et correxit Regius. cf. 5, 10, 103. *ſemper creſcere.* Turic. Guelf. *percreſcere* cum Goth. Voſſ. et edd. ante Gryph. exc. Camp. et Bad. ſec. qui *creſcere* cum Bal. Andr. et aliquot Burm. edd. *ſemper* veriſſime opponitur praecedenti *aliquando.* *potent. ab.* Turic. a pr. manu inſerit *ſi.*

18. *conflictionibus.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *conflictationibus,* male. cf. 3, 6, 5 ſqq. ſed et hic 34. Alia ratio 3, 8, 29. *ſpectant.* Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſpectat* cum edd. ante Bad. exc. Camp. et Ruſc. *disſimilibus.* Guelf. *ſimilibus,* ſolus. *quidque.* Goth. (tac. Geſn.) *atque* cum Voſſ. 2. cf. §. 9.

16. *paulo ante.* §. 10.

probationum loco. 5, 12, 14. Uſus vocabuli *locus* in deſignanda certae inſtitutionum partis tractatione non infrequens noſtro, velut 6, 4, 21. 12, 10, 43. *compoſitionis locus.* Quo minus attinebat Moſellanum hic de gloſſa cogitare. Similiter (id quod fieri negabat ille) diſerte nos ad priora remittit §. 31.

donare ſolemus, et concedere. Neque enim
transire ad alias poſſumus, niſi omiſſis prio-
19 ribus. Quod ipſum ita fieri oportet, non, ut
damnaſſe eas videamur, ſed omiſiſſe, quia
poſſimus etiam ſine eis vincere. *Procurator
alicujus pecuniam petit ex foenore heredi-
tario:* poteſt incidere quaeſtio, *An huic eſſe*
20 *procuratorem liceat?* Finge nos, poſtquam
tractavimus, remittere, vel etiam convinci:
quaeretur, *An ei, cujus nomine litigatur, pro-
curatorem habendi ſit jus?* Diſcedamus hinc
quoque: recipit materia quaeſtionem, *An
ille, cujus nomine agitur, heres ſit foenerato-*

enim. Guelf. Camp. *etiam.*

19. *quia poſſimus.* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *q. poſſumus* (et ſic Voſſ. 2. ubi errat Burm.) cum edd. ante Bad. exc. Camp. qui *quod* (cf. 6, 4, 13.) *poſſimus.*

20. *tractav. remitt.* Turic. Guelf. Goth. Camp. inſerunt *ea* cum Voſſ. 2. Baſil. *eadem* Goth. 2. Sed Tarv. Ald. *eam*, et hoc refertur ex Alm. (cf. §. 9. 21.) probatum Regio. Non neceſſarium certe. cf. 5, 12, 8. Burmannus, *tractare* proprio ICtis more dici abſolute ſine objecto, hoc quidem loco mihi non probat, etſi locutionis in genere citans teſtem locupletiſſimum Valeſ. ad Amm. Marc. 28, 4. p. ed. Gronov. 413. *procur. — jus.* Turic. *p. h. ſ. is.* a ſec. manu: *procurator habendus ſit is* et ſic Guelf. (niſi quod *procuratorem*) Camp. *materia.* Turic. Guelf. Camp. *natura* cum Alm. Bodl. Andr. et edd. ante Bad. *materia natura* Goth. (utrumque enim, err. Geſn.) cum Voſſ. 2. „In „Vall. expuncta dictione *natura* legitur *materia.*" BAD. cf. 2, 8, 12.

18. *donare.* cf. 3, 6, 8.

19. *Procurator — hereditario.* cf. 4, 4, 6. De *jure habendi procuratorem* Capper. ablegat ad Inſtitutt. 4, x. adde Dig. 3, 3.

20. *poſtquam tractavimus, remittere.* cf. 3, 6, 8.

materia. cf. 3, 8, 53. 7, 4, 24.

ris? an ex aſſe heres? Haec quoque conceſſa 21
585 ſint: quaeretur, *An debeatur?* Contra, nemo tam demens fuerit, ut id, quod firmiſſimum duxerit ſe habere, remittat, et ad leviora tranſcendat. Huic in ſchola ſimile eſt, *Non abdicabis adoptatum: ut hunc quoque; non virum fortem: ut et fortem; non, qui-*

21. *nemo — demens.* Turic. *ne motam vehemens* cum Goth. 2. *n. t. vehemens* Guelf. cum Goth. 1. Bodl. Bal. Alm. *ut id — leviora.* Turic. Guelf. Goth. (err. Geſn.) *u. cum i. q. f. d. ſ. h. r. illud et l.* Ex Goth. 2. quoque refertur *cum*, ſed reliquorum nil. Jenſ. huic ſcripturae addit *et* inter *hab.* et *rem.* et ſic Loc. Ven. Ruſc. *cum, et, illud* omittere, ſed *ad* habere narratur Alm., me quidem incredulo. (cf. §. 20. 26.) Recepit Regianam conſtitutionem, quae eſt noſtra, Ald. etſi ſervans, ſolus, *et* poſt *habere.* Sed noſtram jam Camp. Non prorſus male Tarv. ſic: *u. cum i. f.* (ſine *quod*) *d. ſ. h. et r. illud et ad l.* Equidem ex vetere ſcriptura haec eruam: *u. cum i. q. f. d. ſ. h. r. illinc et ad l.*

21. *ut id — leviora.* vid. not. crit. extr.

in ſchola. Hujusmodi themata cum nimis eſſent trita et decantata, ne poſuit quidem id ipſum, in quo rationem tractandae partis contrariae cummaxime docet. Sunt tales controverſiae inter Quintilianeas et M. Senecae, velut p. (Senecae) 332. „Pater et „filius fortiter fecerunt. Petit „pater a filio, ut ſibi cederet“ (i. e. optione, eſt enim lex illa ſcholaſtica: *Vir fortis optet, quod volet.* cf. 5, 10, 97.) „ille non vult. Iudicio „contendit. vicit patrem. pe„tit pro praemio ſtatuam „patri. pater ipſum abdicat.“ Quintil. 258. idem fere thema. Quint. 375. „Proditionis „reo patre, alter ex filiis de„ſeruit, alter fortiſſime pugna„vit. Rogavit pater, ut aboli„tionem ſuam“ (vid. Briſſ. de V. S. h. v. §. 4.) „optaret. „Ille fratris impunitatem op„tavit: et in judicio affuit „patri. Pater abſolutus abdi„cat.“ Similis aut eadem cauſa Quint. 371. Satis haec exempla declarant, quo modo quaeſtiones ad Qu. mentem debeant creſcere. *Adoptati* quidem, qui ſit abdicandus, nulla in his, quae poſui, mentio; ſed facile vel hoc ad materiam addi poteſt, quod novam faciet quaeſtionem.

cunque voluntati tuae non paruerit: ut in alia
omnia ſubjectus ſit; non propter optionem: ut
propter optionem; nou propter talem optio-
nem. Haec juris quaeſtionum differentia eſt.
22 In factis autem ad idem tendentia ſunt plura:
ex quibus aliqua citra ſummam quaeſtionem
remitti ſolent; ut, ſi is, cum quo furti agi-
tur, dicat, *Proba te habuiſſe, proba perdi-*
diſſe, proba furto perdidiſſe, proba mea
fraude. priora enim remitti poſſunt: ulti-
23 mum non poteſt. Solebam et hoc facere

tuae. Jenſ. *ejus* cum edd. ante Ald. exc. Camp. Correxit Regius, ſed jam MSS. *paruerit: ut.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui inſerunt *et.* *non propter — tal. opt.* Sic Obr. niſi quod inſerit *et* ante *ut propter,* quod egò ſolus omiſi. Vocabula *optionem et ut propter* MSS. mei omittunt omnes cum edd. ante Gryph. Sanam tamen ſcripturam propoſuit Bad. partim quidem, ut ait, e Cod. Laurentiano i. e. Vall. Nec attinet veterum edd. ſingulas aberrationes recenſere. Omnes tamen ter *opinionem,* pro quo Obrechti conjecturam recepi, arridentem et Geſnero. Colb. Cod. in Declam. 4. pro *optionum* dat *opinionum* p. Burm. 88. cf. §. 53. 7, 7, 6. *quaeſtionum.* Turic. Guelf. *quaeſtionis.* Camp. *et quaeſtionis.* An, pro *juris quaeſtionum,* antiquitus fuit *inter quaeſtiones?*

22. *tendentia.* Turic. Guelf. Camp. *tenenda.* Sed ille et a pr. manu *at* modo pro *ad.* *furti agitur.* Turic. *furtia igitur,* a ſec. manu *furti arguitur,* et ſic Guelf. *f. agere* Tarv. Ald. ut et Jenſ. (tac. Geſn.) Lſc. Ven. Compendia interpretor. *proba — proba — proba.* Turic. a ſec. manu *probata* ter, qui et modo a ſec. manu *probata* pro *proba te,* quod conjunctim pr. manus. Camp. *te* inſerit bis ante *perd.* et *furto.* Ter idem Jenſ. cum edd. ante Stoer. quod non debebat reducere Obr. Semel ante *perd.* inſerunt Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *ultimum — poteſt.* Turic. Guelf. Camp. *ultima* (ſed hoc Turic. a ſec. manu) — *poſſunt* cum Alm. et edd. ante Ald. Regius noſtrum in aliquot exempll. ſe inveniſſe teſtatur.

praecipue, ut vel ab ultima ſpecie (nam ea fere eſt, quae continet cauſam) retrorſum quaererem usque ad primam generalem quaeſtionem, vel a genere ad extremam ſpeciem deſcenderem, etiam in ſuaſoriis. Ut delibe- 24
586 rat *Numa, an regnum offerentibus Romanis recipiat?* Primum id eſt genus, *An regnandum? an in civitate aliena? an Romae? an laturi ſint Romani talem regem?* Similiter in controverſiis. Optet enim vir fortis alienam uxorem. Ultima ſpecies eſt, *An optare poſſit alienam uxorem?* Generale eſt, *An, quidquid optaverit, accipere debeat?* Inde,

23. *praecipue, ut vel.* Turic. Guelf. *praecipere vel.* Ille tamen a ſec. manu *vel praecipere* et ſic Camp. An fuit *vel praecipue*, ut mox, nonniſi unum eſſet *vel.* Sed vix latum unguem diſcedendum eſt a pr. Tur. manu, et haec duo omnem rem complectuntur. *praecipere ve ut vel* Tarv.

quaererem usque. Turic. Guelf. *quaeremusquae* (hic quidem per E ſolam). Camp. *querere u.* cum Goth. Tarv. (niſi quod AE). *deſcenderem.* Turic. Guelf. Camp. Tarv. *deſcendere* cum Goth.

24. *recipiat.* Camp. *accipiat.* *Simil. in.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Reliqui inſerunt *et.*

Optet. Guelf. *Optat*, ſolus. *Enim* ſubjectum oſtendit hanc eſſe ipſius Qu. fictionem cauſae alicujus; quare nec typis ſunt iſta diſtinguenda.

23. *praecipue.* Parum aſſequor hujus adverbi vim, poſt *et* ſignificans *etiam.* Hoc autem, quod *ſoleret* facere, ad cogitationem pertinet, non ad orationem. cf. §. 5. 6.

ab ultima ſpecie. cf. 5, 10, 5.

24. *deliberat Numa.* vide Liv. 1, 18. Dionyſ. Halic. Rsk. Vol. I. p. 362. 3. ſed potiſſimum Plut. Vol. I. p. 63. ubi deliberans inducitur Numa. Hanc materiam rhetoribus frequentatam fuiſſe, credibile eſt, non diſſimilem eam reliquis, de quibus cf. 3, 8, 46.

An, quidquid — debeat. cf. 5, 10, 97. 7, 10, 6.

An ex privato? an nuptias? aut maritum ha-
25 *bentis?* **Sed hoc non, quemadmodum dici-**
tur, ita et quaeritur. Primum enim occur-
rit fere, quod eſt ultimum dicendum, ut
hoc, *Non debes alienam uxorem optare.*
Ideoque diviſionem perdit feſtinatio. Non
oportet igitur offerentibus ſe contentum eſſe:
quaeratur aliquid, quod eſt ultra, *ſi ne vi-*
duam quidem?* adhuc plus, *ſi nihil ex pri-
***vato?* ultimum retrorſum, quod idem a ca-**
26 **pite primum eſt, *ſi nihil iniquum?* Itaque**
propoſitione viſa, quod eſt facillimum, co-

habentis. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Goth. 2. item 1. (narrante Heuſingero, cum Geſn. *habentes* inde retulerit; ipſe parum attendi). Et conjecit Geſn. Reliqui *habentem.*

25. *quaeratur.* Turic. *quaere* cum Alm. (probante Regio) Ruſc. (cf. §. 9.) Ald. *quaerat* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *quaerat igitur* Goth. *quaeret* Jenſ. Loc. Ven. *querunt* Tarv. Noſtrum et Vall. *aliq. — ultra.* Turic. *a. eſt u.* Bodl. *a. ne u.* cum edd. ante Bad. exc. Camp.

ſi ne. Turic. Guelf. Camp. *ſit ne* cum edd. ante Bad.

ſi nihil. Turic. (a pr. manu) *ſe n.* *eſt, ſi nihil.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *ſi* cum edd. ante Bad. In recepta ſat multum contra MSS. eſt novatum. In primis anceps autem, quod *ſi* dubitandi et quaerendi ſenſu ter poſuerunt. cf. 3, 1, 3. ſed et 7, 2, 5. Equidem tale quid eruam e prima Turic. manu: *eſſe, ſed quaerere aliquid et ultra, ſic ne — plus eo — eſt nihil.* Vel: *eſſe, ſed quaerere aliquid quod ultra ſit ne* cet.

25. *Sed hoc — et quaeritur.* cf. 3, 9, 6.

ſi — ſi — ſi. cf. not. crit.

26. *quod eſt facillimum.* Pertinet ad praecedens, eſſe facillimum *videre propoſitionem*, ne quis forte interpretetur quaſi praemiſſum ſequenti, in qua ratione addi debebat *id* ante *quod;* nec fert *ſi fieri poteſt*, quo ſignificatur, non eſſe facile.

gitemus, ſi fieri poteſt, quid naturale ſit primum reſponderi. Id ſi, tanquam res agatur, et nobis ipſis reſpondendi neceſſitas ſit, intueri volumus, occurrit. Si id non conti- 27
gerit, ſeponamus id, quod primum ſe obtulerit, et ipſi nobiscum ſic loquamur: *Quid, ſi hoc non eſſet?* id iterum et tertium, et dum nihil ſit reliqui. Ita inferiora quoque ſcrutabimur, quae tractata faciliorem nobis judicem in ſumma quaeſtione facient. Non 28
disſimile huic eſt et illud praeceptum, ut a communibus ad propria veniamus. Fere enim communia generalia ſunt. Commune, *Tyran-*

26. *quid nat.* Turic. *quod n.* *ipſis.* Turic. *ipſi* cum Alm. *volumus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. (nam errorem interpretor, quod Burm. refert *voluimus.* cf. 21. 28.) Goth. et edd. ante Ald. exc. Tarv. Reliqui *voluerimus.* Hoc poſt ſe exiget: *occurret,* quod nusquam oſtenditur in libris.

27. *reliqui. Ita.* Turic. *reliquit itaque.* a ſec. manu: *reliqui ita quae.* Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) Jenſ. cum edd. ante Gryph. Noſtrum Bodl. Bal. referente (ſi recte interpretor) Gibſ. qui tamen in Veneta, quam hisce adjungit, fallitur. Camp. pro *quoque* dat *quecunque.*

28. *ut a comm.* Turic. (a pr. manu) *aut a c.* Alm. omittit *ut.* cf. 26. 38. *Commune, Tyr.* Turic. Camp. *Communem t.* Noſtrum Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Vall. Tarv. Reliqui *c. eſt Tyr.* jubente Regio, quibuscum Guelf. niſi dormitavi.

27. *faciliorem — judicem.* Nihil opus mutatione, qualem tentat Geſnerus, ſuadens *facilius — judicium,* quo res refertur ad deliberationem ipſius orantis, ſecum rem inveſtigantis. Oſtendit Qu. eum, qui non ultimam ſolum quaeſtionem, in qua ipſa cauſa vertitur, judici expendendam propoſuerit, ſed priora quoque, quae deducunt ad eandem, recte tractaverit, optime ſuam de re ſententiam commendaturum judici, qui jam intelligat, non hujus modo negotii cauſa aliquid defendi ab orante, ſed ex ipſa rerum natura hoc elici et promi, nec aliter in univerſum poſſe ſtatui.

num occidit: proprium, *Virum tamen tyrannum occidit, mulier occidit, uxor occidit.* 587
29 Solebam et excerpere, quid mihi cum adverſario conveniret, ſi modo id pro me erat: nec ſolum premere confeſſionem, ſed partiendo multiplicare: ut in illa controverſia, *Dux, qui competitorem patrem in ſuffragiis vicerat, captus eſt: euntes ad redimendum eum legati, obvium habuerunt patrem, revertentem ab hoſtibus. is legatis dixit, Sero itis.*

occidit: propr. Turic. a pr. manu *occidi p.* *virum.* Turic. (a pr. manu) omittit. Ald. *Viriatum*, cum poſterioribus ante Gibſ. ex conjectura; prava illa. De *Viriatho*, hinc alieno, vide praeter alios Appian. Hiſpan. c. 60. ibique Schweigh.

29. *captus.* Turic. (a pr. manu) compendium ſignificans *caput* vel *capit.* *redimendum eum.* Turic. (a pr. manu) *redēm* (forſan *redemtionem*) *ejus.* *is legatis dixit.* Turic. Guelf. omittunt *is* cum Goth. Jenſ. Loc. Ven. Raſc. Bad. pr. *d. is leg.* Camp.

28. *Virum — uxor occidit.* „Lex eſt, qui tyrannum „occiderit, Olympionicarum „praemium capito, et quam „volet ſibi rem a magiſtratu „depoſcito, et magiſtratus ei „concedito. Et altera lex, „tyranno occiſo, quinque „ejus proximos cognatione, „magiſtratus necato. Alexan„drum, qui apud Pheraeos „in Theſſalia tyrannidem oc„cuparat, uxor ſua, cui The„be nomen fuit, noctu cum „ſimul cubaret, occidit." Cic. de Inv. 2, 49. Satis apparet, hanc materiam in rhetorum declamationibus eſſe frequentatam, ut potuerit, etiam nominibus non poſitis, eam ſignificare noſter. Rem ipſam qui narraverint recenſet omnes Bartholomaeus in Anacharſide cap. 35. nec noſtri immemor; eorum princeps eſt Plutarchus in Pelopida. De *proprio* cf. 5, 10, 59.

29. *in illa controverſia.* Haec ipſa tractatur a Seneca patre Controv. 22. p. 251. et in Excerptis p. 460.

in ſuffragiis. Malim abeſſe *in.*

Excuſſerunt illi patrem, et aurum in ſinu ejus 30 *invenerunt: ipſi perſeverarunt ire, quo intenderant: invenerunt ducem cruci fixum, cujus vox fuit, Cavete proditorem. Reus eſt pater.* Quae conveniunt? *Proditio nobis praedicta eſt, et praedicta a duce, quaerimus proditorem. te iſſe ad hoſtes fateris, et iſſe clam, et ab his incolumem rediiſſe, aurum retuliſſe, et aurum occultum habuiſſe.* Nam, quod fecit, 31 id nonnunquam potentius fit in propoſitione:

30. *perſeverarunt.* Turic. *perſeverarant.* Camp. *perſeraverunt.* Guelff. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *perſeverant*, cum Loc. Ven. Ruſc. *pater — conveniunt.* Turic. (a pr. manu) *paterque convenit.* Goth. 2. *p. quod convenit.* Poſſis hinc eruere: „Quod *convenit*, proditio — duce: „*Quaerimus* proditorem." Ut opponantur ſibi invicem comperta et dubia in hac cauſa. Abruptius eſt quod interrogatio illa ſubito inducitur. *praedicta — praedicta.* Sic Turic. (a ſec. quidem manu prius *prodita*) cum Alm. Goth. 2. Ald. *prodita — praedicta* Guelf. cum Bodl. Bal. et edd. ante Bad. quo accedit Baſ. exc. Camp. qui cum Goth. Vall. *prodita — prodita*, ut reliqui. Nihili eſt Badii ratio negantis *proditionem* poſſe indicari niſi factam. Qui *cavere* jubet, is *praedicit.* *iſſe — iſſe.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad.

clam, et. Turic. Guelf. *claret e.* (ille a pr. manu *et* omittit) cum Alm. Goth. 2. et edd. ante Ruſc. qui noſtrum jubente Regio (cf. 25.) quod tamen et Goth. Vall. Camp. Tarv. praeferunt. cf. 6, 4, 9. *rediiſſe.* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *rediſſe.* cf. *periſſe* 5, 9, 10.

31. *Nam, quod.* Turic. (a pr. manu) *Namque.* *potentius.* Turic. (a pr. manu) *potentus.* Horum verborum *Nam, quod — propoſitione* tenebrae inductae ſunt pro-

30. *cruci fixum.* cf. Oudend. ad Sueton. Domit. c. 10. qui defendit hanc ſtructuram, quae ipſa eſt ubique apud Senecam in hac Controverſia.

Quae conveniunt. cf. not. crit.

31. *Nam, quod — propoſitione.* cf. not. crit.

quae ſi animos occupavit, prope aures ipſae defenſioni praecluduntur. In totum autem congregatio criminum accuſantem adjuvat, ſeparatio defendentem. Solebam id, quod fieri et in argumentis dixi, in tota facere materia, ut propoſitis, extra quae nihil eſſet,

fecto a corruptela ſcripturae. Quod de ſententia dubitari poſſe negat Geſnerus, id ne ipſum quidem ſatis confirmatum videtur. Huc quidem redire eam arbitratur ille (reliquis obmuteſcentibus, nec ullam difficultatem teſtantibus), ut confeſſio (*quod fecit* ſcil. adverſarius, dictum duriſſime, ut Geſn. ipſe cenſet, pro eo: quod feciſſe adverſarium inter utrumque litigantem convenit) dicatur nonnunquam potentior fieri in propoſitione; ſed addit *tali propoſitione*, ſi accuſator confeſſionem adverſarii proponat, premat, partiendo augeat. Hoc tamen quam precario fiat, manifeſtum eſt. Nec ſufficit, quanquam ingenioſa, Cruſii conjectura reponentis, *laedit* pro *fecit*, probata Geſnero (Probabb. critt. p. 91. 92.) Conferendus in primis cum noſtro eſt locus 5, 13, 12. 13. 14. ubi multa hisce (§§. 29. 30. 31.) reſpondentia invenies. Haec comparanti apparebit multitudinem membrorum in propoſitione eſſe id ipſum, quod interdum accuſatori conducere dicatur. Quod ut exiſtat nobis, ulteriore mutatione opus eſt, velut tali: *Nam quod laedit, ita non n. p. f. i. p. Ita* (pro *id*) ſignificabit „eo, quo oſtendi, „modo *partiendo multiplicatum.*" Premendo primam illam Turic. ſcripturam hoc eruimus: *Namque* (vel *Nam quaſi*) *caeſim ita dicendo n. n. p. f. i. p.* Quanquam diſplicere poteſt defectus ſubjecti, niſi forte dicas intelligi in genere quodcunque objicimus. Inſolentius vocabulum fraudi eſſe poterat. Legimus autem 9, 4, 126. 11, 3, 102. *dicendo* per compendium et ſequente protinus *non* facile obliterabatur. (cf. 6, 3, 71.) *occupavit.* Sic Turic. Camp. cum Goth. 2. Vall. et edd. ante Ald. (Goth. 1. et Guelf. confuſe notavi, ſed ſuſpicor et ipſos noſtrum dare). Reliqui *occuparit* ex Regii conjectura. *ipſae.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Goth. 2. Baſil. Reliqui *ipſi.*

mat. ut prop. Turic. Guelf. Camp. omittunt *ut* cum Goth. et edd. ante Ald. *eſſet.* Turic. (a pr. manu) *eſſe.*

in argumentis dixi. 5, 10, 66 ſeqq.

omnibus, deinde ceteris remotis, ſolum id ſupereſſet, quod credi volebam. ut in prae- 32 varicationum criminibus, *Ut abſolvatur reus, aut innocentia ipſius ſit, aut interveniente aliqua poteſtate, aut vi, aut corrupto judicio, aut difficultate probationis, aut praevaricatione. Nocentem fuiſſe confiteris, nulla poteſtas obſtitit, nulla vis, corruptum judicium non quereris, nulla probandi difficultas fuit:*
588 *quid ſupereſt, niſi ut praevaricatio fuerit?*
Si omnia amoliri non poteram, tamen plura 33 amoliebar. *Hominem occiſum eſſe conſtat; non in ſolitudine, ut a latronibus ſuſpicer: non praedae gratia; quia inſpoliatus eſt: non hereditatis ſpe; quia pauper fuit. odium igitur in cauſa. Quis inimicus?* Quae res autem fa- 34

ſupereſſet. Camp. *ſupereſt.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *ſupereſſe* cum edd. ante Ruſc. (cf. 30.) *ut* et *ſupereſſet* emendavit Regius.

32. *interveniente.* Jenſ. (tac. Geſn.) *intus v.* Correxit Regius. *obſtitit.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *obſiſtit* cum Alm. ſed Camp. *obſit.*

33. *tamen.* Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Geſn.) *in* cum Alm. Ille (a ſec. manu) Guelf. Camp. *en.*
amoliebar. Turic. (a pr. manu) *moliebar* cum Alm.
Quis inimicus. Camp. *quia i.* ſolus, neque tamen negligenda ſcriptura. In recepta enim cum ſit interrogatio, valens negationem, hoc ipſum quoque de odio, cauſa caedis, removetur, neque convenit rei propoſitae exemplum allatum, in quo omnia tamen amolitur defenſor. Nam defenſor hic loqui putandus eſt. Ejus enim τὸ *amoliri.* Unde et reſponſio parata Turnebiano interpreti, qui rationem hic commendatam pugnare cenſet cum cautione data 5, 10, 67.

32. *aliqua poteſtate.* cf. 5, 2, 5.

33. *Quis inimicus.* cf. not. crit.

ciliorem diviſioni viam praeſtat, eadem inventioni quoque: excutere, quidquid dici poteſt, et velut rejectione facta ad optimum pervenire. *Accuſatur Milo, quod Clodium occiderit: aut fecit, aut non.* Optimum erat *negare:* ſi non poteſt, *occidit* ergo, *aut jure, aut injuria.* Utique *jure:* aut *voluntate* igitur, aut *neceſſitate.* nam *ignorantia* praetendi non poteſt. *Voluntas* anceps eſt. Sed, quia

Qui aliquam facinoris patrandi cauſam in ſe admittit, is in illum, qui iſto loco cavetur, riſum non poteſt incurrere. Sed jam relinquitur, ut, quanquam inimicus, tamen inſons hujus caedis oſtendatur reus. Blanditur eo quoque *quia,* quod bis praecedit idem:

34. *dici.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Jenſ. et edd. ante Ald. (quod reduxit Geſn.) exc. Camp. qui *dicitur* cum Guelf. Goth. reliquis. Cui ſcripturae uti mederetur Dan. (cf. 6, 2, 11.) conjecit *prodeſt* pro *poteſt* receptum Rollino et Capper. Diſplicuit *res ea — excutere* per oppoſitionem. Simile eſt Plin. H. N. 25, 3. „*res* tanta videba„tur — *invenire.*"

rejectione. Camp. *rejectatione,* cf. 18.

erat. Camp. *erit.*

Utique — neceſſitate. Turic. Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. omittunt *j. a. v. i.* cum Alm. Reliqui excuſi ante Bad. ſec. omittunt *igitur.*

34. *velut rejectione facta.* Similitudo petita e judiciis, ubi inter ſortiendum judices rejiciuntur, quos improbat aliquis litigatorum. vide Ern. in Clave h. v. no. 5. item exempli cauſa Cic. ad Att. 1, 16. „*rejectio* facta eſt clamoribus „maximis."

ſi non poteſt. Subjectum fuerit Milo; ſin ad patronum referas, ἀπὸ κοινοῦ intelligendus eſt orator. Neque enim cenſeo vel ſubaudiendum *fieri* (cf. 1, 4, 11.) vel modo ſcribendum *negari* pro *negare.*

occidit — injuria. Reſtitui diremtionem veterrimorum inter excuſos. Alii colon ponunt aut poſt *ergo,* aut ante idem vocabulum.

ita homines putant, attingenda defenſio, ut id *pro Republica* fuerit. *Neceſſitate? ſubita igitur pugna, non praeparata: alter igitur inſidiatus eſt.* Uter? *profecto Clodius.* Videsne, ut ipſa rerum neceſſitas deducat ad defenſionem? Adhuc, *Aut utique voluit occi-* 36
dere inſidiatorem Clodium, aut non. Tutius, *ſi noluit. Fecerunt ergo ſervi Milonis, neque jubente, neque ſciente Milone.* At haec tam timida defenſio detrahit auctoritatem illi, qua recte dicebamus occiſum. Adjicietur, *Quod* 37
ſuos quisque ſervos in tali re facere voluiſſet.

35. *ita homines.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Obr. Reliqui inſerunt *id.* *attingenda.* Sic Turic. a pr. manu. Reliqui *adjungenda.* *ut ipſa.* Turic. (a pr. manu) *aut i.* *deducat.* Turic. *diducat.*

36. *inſid. Clodium.* Turic. Camp. *i. Clodius.*

At haec. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *Ad h.* cum Alm.

37. *Adjicietur.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. ante Gryph. (1544.) quo acc. Colin. Vidov. Obr. Reliqui *adjicitur.* *quisque.* Turic. (a pr. manu) *quosque.*

35. *attingenda.* Fit hoc Cic. pro Mil. c. 27 — 30. Minus recte haeret Geſnerus in locutione „defenſio *ut* — „fuerit" pro qua requirit „d. ut dicatur — fuiſſe." cf. et 7, 2, 36. Cauſam hanc egerant Scioppius, Vorſtius, in primis Schultingius ad Decll. Quintilianeas (citati Drakenborcho ad Liv. 5, 55, 5.) quorum poſtremus huc inſigniter faciens ponit exemplum Decl. 8. (p. Bip. 153.) „Non poteſt hinc tibi „venire *defenſio*, *ut* hoc *ſit* „pro alterius ſalute commen„tus." Ad reliquos cauſae Milonianae locos cf. 6, 5, 10.

37. *Adjicietur.* Etſi hoc ipſum factum eſt a Cicerone, tamen fingitur hic quidem loci res pendere adhuc in conſultatione artificis, cujus ſpeciem dat Qu. Propterea futurum potius uſurpavit verbi, quam praeſens aut praeteritum. cf. et 4, 2, 121.

Hoc eo eſt utilius, quod ſaepe nihil placet, et aliquid dicendum eſt. Intueamur ergo omnia: ita apparebit aut id, quod optimum eſt, aut id, quod minime malum. Propoſitione aliquando adverſarii utendum, et eſſe nonnunquam communem eam, ſuo loco dictum eſt. Multis millibus verſuum ſcio apud quosdam eſſe quaeſitum, quomodo inveniremus, utra pars deberet prior dicere? quod in foro vel atrocitate formularum, vel 589

quod minime. Camp. inſerit *eſt.* *utend. et eſſe.* Guelf. omittit *et*, quae et Turicenſis ſecunda videtur manus. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *u. eſt et e.* Male.

Hoc — utilius. „Hoc in„ſtitutum excutiendi quid„quid dici poteſt etc. 5. 34." Geſnerus.

nihil placet. Verbum eadem poteſtate uſurpatur 1, 2, 15.

ſuo loco dictum. 4, 4, 8.

atrocitate formularum. „Se„veritate et rigore illo prae„ciſo: nam *atrocem* etiam in „bonam partem ſumi, jam „Lexica docent." [cf. nos ad 1, 1, 6. not. crit. extr.] „Interim fuerit tamen forte" [fortaſſe], „qui maluerit „*auctoritatem*. Ceterum de „quaeſtione hac jam laudavit „Regius Dig. 5, 1, 13. ubi „Gajus, *In tribus iſtis*, inquit, „*judiciis, familiae erciſcun„dae, communi dividundo, et „finium regundorum, quaeri„tur, quis actor intelligatur, „quia par cauſa omnium vide-* ...*agis placuit, eum „videri actorem, qui ad judi„cium provocaſſet.* Subjicit „Ulpianus l. 14. *Sed cum „ambo ad judicium provo„cant, ſorte res discerni ſo„let.*" Gesnerus. Cf. nos ad 4, 2, 28. Item de formulis 3, 6, 69. *modum petitionum* equidem certo non definiam. Neque enim ſatis in aprico eſt, *modus* hic menſuram deſignet an rationem (cf. 5, 6, 2), *petitiones* ſint proprie dictae an pro accuſationibus (cf. 3, 10, 4). Id quidem dubio caret, quod *ſortem* inductam recenti aliquo inſtituto Gedoynus monet in nota verſionis, falli eum. *Noviſſime* non temporis eſt ultimum ſed enumerationis. Philander ad *ſortem* ponit locum Servii ad Aeneïd. 6, 431 non magnopere huc facientem.

modo petitionum, vel noviſſime ſorte dijudicatur. In ſchola quaeri nihil attinet, cum in 38
declamationibus iisdem narrare, et contradictiones ſolvere, tam ab actore, quam a poſſeſſore conceſſum ſit. Sed in plurimis controverſiis ne inveniri quidem poteſt: ut in illa, *Qui tres liberos habebat, oratorem, philoſophum, medicum, teſtamento quatuor partes fecit, et ſingulas ſingulis dedit: unam ejus eſſe voluit, qui eſſet utiliſſimus civitati.*

38. *poſſeſſore.* Turic. *poſſeſſione.* Sed reliqui (quorum et Alm. cf. 28. 50.) nobiscum omnes ante Gryph. qui *defenſore* cum recentioribus. Hoc otioſe conjecit Badius, qui tamen et propius ad antiquam ſcripturam *propidſore* tentabat. Bal. tacetur cum Voſſianis tribus, incuria haud dubie. *philoſ. med.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. et Obr. Reliqui inſerunt *et.* cf. 4, 2, 24. *qui eſſet.* Turic. a pr. manu *quae e.*

38. *In ſchola — attinet.* cf. 5, 13, 50.

poſſeſſore. Hic quidem nove et ſatis mirabiliter *poſſeſſor* dici videtur pro *defenſore,* nulla rei cujuscunque, quae petatur, habita ratione. Deducere potuit ſane ad hanc loquendi inſolentiam, quod jam tritum fuit *petitorem* uſurpare pro *accuſatore* (cf. §. 5.), cui rationi affine eſt et conſentaneum, *poſſeſſorem* appellare eum, qui aggreſſionem a ſe amolitur. Nec inauditum hoc in ipſo jure civili eſſe diſco monente amico quodam ICto, qui librum mihi oſtendit Friderici Caroli Savinii (Gieſſae 1803) *de jure poſſeſſionis,* ubi complura huc facientia exponuntur §. 8. Horum quidem maxime advertit me locus Dig. 5, 1, 62. „Inter litigantes „non aliter lis expediri po- „eſt, quam ſi alter petitor, „alter *poſſeſſor* ſit." Quanquam Savinius bonis argumentis cavet, ne latius evagetur hic uſus; eſſe enim haec ex libro Ulpiani illo, qui videatur totus ſpectaſſe ad jus hereditatis. An tale quid et noſtro ſuccurret, quoniam mox exemplum eſt hereditatis petendae? Praepoſitionis *ab* poteſtatem vide 4, 2, 6.

39 Contendunt: quis primus dicat, incertum eſt; propoſitio tamen certa. Ab eo enim, cujus perſonam tuebimur, incipiendum erit. Et haec quidem de dividendo in univerſum
40 praecipi poſſunt. At quomodo inveniemus etiam illas occultiores quaeſtiones? ſcilicet, quomodo ſententias, verba, figuras, colores: ingenio, cura, exercitatione. Non tamen fere unquam, niſi imprudentem fugerint, ſi (ut
41 dixi) naturam ſequi ducem velit. Sed plerique, eloquentiae famam affectantes, contenti ſunt locis ſpecioſis modo, vel nihil ad probationem conferentibus. Alii, nihil vitare, ea, quae in oculos incurrunt, exquirendo, putant.

39. *dicat.* Ponitur et hic in Leidenſi conjectura (ni f.) *dicatur* ſubjecto ſigno *Paſ.* unde Burm. fecit *Paſſer.* Capp. *Paſſerat.* cf. 6, 3, 71. Nihili hoc. *perſonam tuebimur.* Turic. a pr. manu *perſonu utibimur.* *poſſunt.* Turic. dubium *poſſit* an *poſſint.*

40. *At quomodo.* Turic. Guelf. Camp. *aliquomodo* cum Goth. *quomodo ſentent.* Camp. *querenda ſ.*

fere unquam. Turic. *f. eum quam*, a ſec. manu *fugere unquam.* Guelf. *fuget u.* Camp. *fugiant u.*

imprudentem fugerint. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *imprudenter fugerit* (niſi quod poſtremus *impud.*).

41. *vitare.* Sic Turic. Cuelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Ald. qui *vitantes* ex conjectura Regii. *ea, quae.* Turic. *aquae,* a ſec. manu *ac q.* cum Guelf. Goth. et edd. ante Ald. *et q.* Camp. Noſtrum ex Regii conj.

exquirendo. Turic. *exquirendum* cum Goth. Ille a ſec. manu *exquirenda* cum Guelf. Camp. et edd. praeter Jenſ. Tarv. qui noſtrum.

40. *ut dixi.* §. 26.

41. *Alii — putant.* Tuti ab omni omiſſione neceſſarii ſibi videntur, operoſe rimando quae ſunt expoſita, nec diligenti tractatione indigent. Structura infinitivi *vitare* ſine *ſe* inſolentior, quapropter malis fortaſſe *vitari.* Sed cf. §. 60.

Quod quo facilius appareat, unam de ſchola controverſiam, non illam ſane difficillimam aut novam, proponam in exemplum. *Qui* 42
reo proditionis patri non affuerit, exheres ſit. Proditionis damnatus, cum advocato exulet.
590 *Reo proditionis patri diſertus filius affuit, ruſticus non affuit: damnatus abiit cum advocato in exilium. Ruſticus cum fortiter feciſſet, praemii nomine impetravit reſtitutionem patris et fratris. Pater reverſus inteſtatus deceſſit; petit ruſticus partem bonorum, orator totum ſibi vindicat.* Hic illi eloquentes, 43
quibusque nos, circa lites raras ſolicitiores, ridiculi videmur, invadent perſonas favora-

illam. Libri omnes *ita.* Noſtrum e conjectura. cf. 5, 10, 64. 9, 4, 155.

difficillimam. Sic Codd. et vett. edd. Turic. a pr. manu *difficillima.* A Badio inde *difficilem*, quod ſuperſcriptum invenerat in Vall. Noſtrum tamen et Baſil.

42. *cum advocato — in exilium.* Interjecta omittunt Turic. Guelf. cum Alm.

42. *Qui — affuerit.* Cf. 5, 10, 107.

43. *circa lites raras.* Huiusmodi litem, qualis proponitur, raram eſſe, non quotidianam quaeve poſſit ſaepe orari, unusquisque videt. Jam prudentiores et Quintiliani ſimiles in talibus cauſis omnia momenta ſolent expendere, nihil inexcuſſum praetermittere; quod ipſum a calidioribus ridetur, tanquam ſupervacuae diligentiae, cum ultro ibi ſe offerant rationes et argumenta, ut nulla opus ſit ſolicitudine. Sic *raras* h. l. *lites*, id quod jam Geſnero viſum, nihil habet incongrui, neque indigemus conjectura Obrechtiana, *paratas* l. qua ille majorem dementiam imputatam prudentibus deſignare voluit, qui etiam in *paratis* h. e. facilibus, et expoſitis *litibus* eſſent ſoliciti et trepidi. Hic quidem cumulus erroris noſtro loco iis non exprobratur. Quod enim Rollinus infrequentiam agen-

biles. Actio *pro ruſtico contra diſertum*, *pro forti contra imbellem*, *pro reſtitutore contra ingratum*, *pro eo*, *qui parte contentus ſit*, *contra eum*, *qui fratri nihil dare ex paternis velit*.
44 Quae omnia ſunt in materia, et multum juvant, victoriam tamen non trahunt. In hac quaerentur ſententiae, ſi fieri potuerit, praecipites, vel obſcurae, (nam ea nunc vir-

43. *pro forti.* Turic. *forte.* Guelf. *forti.* Camp. Goth. (tac. Geſn.) noſtrum, reliqui inſerunt *viro.*
imbellem. Camp. *imbecillem* cum aliquot edd.
44. *trahunt.* Sic Turic. Alm. Palat. Gebh. Primus tamen a ſec. manu addit *vel d.* ut ſit *tradunt*, et ſic reliqui.
In hac. Guelf. *I. hanc.* Jenſ. *I. hoc* cum edd. ante Bad. Noſtrum et in Vall. *potuerit.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Bad. Reliqui *poterit.* cf. 6, 4, 14.

di putat ſignificari in iis, qui cum ſolicitiores ſint in orando, non totidem, quot leviores illi, poſſint cauſas ſuſcipere, id nequaquam probo. Nec ſatis placet Geſnerus ipſe, raritatem cauſarum accipiens eam, quae ſit in delectu faciendo ejusmodi cauſarum, quales raro in ſcholis orantur, de quibus fere nonniſi extra ſcholam cogitatur a viris in ipſo pulvere et foro ſpectatis. Nam *rariores* profecto lites, magis ſcholae ſunt quam fori; et declamatores id maxime indignantur in ſobriis iſtis et diligentibus, quod affluente dicendi materia, qualis eſt in *raris litibus*, tamen ſingula perluſtrare malunt et recondita rimari, quam paratis et *innatantibus* ad grandiloquentiam abuti.

Actio. Haeret hic Regius, cui recte Badius *eſt*, *oritur*, facile ſubaudiri reſpondet.

dare. Placet ſane, quod unus hic oſtendit Campani liber: *dari.*

44. *trahunt.* Eleganter pro *ſecum trahunt.* cf. Drakenb. ad Liv. 6, 8, 6.

In hac. „ſc. *actione.*" Badius.

praecipites — obſcurae. De prioribus conſule 2, 11, 3. de alteris 8, 2, 18. Futurum verbi *quaerentur* hic quidem nequaquam eſt praecipientis, ſed, non ſine dolore, praeſagientis Qu. quid facturi ſint ii, qui ſuo tempore vellent eloquentes videri.

tus eſt) et pulchre fuerit cum materia, tumultu et clamore tranſactum. Illi vero, quibus propoſitum quidem melius, ſed cura in proximo eſt, haec velut innatantia videbunt,
59 *Excuſatum eſſe rusticum, quod non interfuerit* 45
judicio, nihil collaturus patri: ſed ne diſertum quidem habere, quod imputet reo, cum is damnatus ſit. Dignum eſſe hereditate reſtitutorem; avarum, impium, ingratum, qui divi-

et pulchre. Sic Turic. Camp. cum Goth. (qui tamen modo omittit *eſt* tac. Geſn.) et edd. ante Ald. quo acc. Bad. Geſn. Reliqui *ut*, (quorum et Guelf.) male dirimentes, nec parentheſin agnoſcentes (*nam — eſt.*)

clamore. Goth. (tac. Geſn.) *materia.*

haec velut. Turic. Guelf. *et v.*

45. *quod non interf.* Ita Turic. Camp. cum marg. Baſ. Reliqui *qui n. i.* *reſtit. avar.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. et edd. ante Gryph. exc. Badio, qui inſeruit *non* ex Vall. aſtipulante Goth. et reliquis. Veterem ſcripturam reduxit Obr. cf. 4, 2, 29.

cum materia — tranſactum. *Transigendi* ut et *decidendi* verbum tam apud Ciceronem quam apud recentiores *finire* ſignificat, adjuncta notatione libenter aliquo negotio tandem defungentis. Structura varia, et cum accuſativo jungendi et adhibendi praepoſitiones *cum* vel *de.* *tumultus* ille et *clamor*, utrum agentis ſit an audientium, nulla certa nota apparet; neque enim ſufficit quod Geſnerus, audientes ſi intelligi debuerint, *inter tumultum* ſcripturum fuiſſe Qu. cenſet. Plerumque *clamorem* eſſe laudantium orantem ipſe agnoſcit. cf. 4, 2, 37.

propoſitum — melius, qui non ſunt de numero corruptorum et ſpecioſa modo ſectantium, ſed *volunt optima quaeque.* cf. 2, 4, 16.

cura in proximo eſt. „ad „proxima tantum et obvia „pertinet." Geſnerus.

innatantia. „cf. 10, 7, 28. „*innatans* illa verborum facilitas in altum reducetur." Burmannus.

45. *avarum — qui — nolit.* Priora tria vocabula ſunt praedicata ſubjecti, quod eſt in *qui — nolit;* ſubauditur autem *eſſe.*

dere nolit cum fratre, eoque *ſic merito*. Quaeſtionem quoque illam primam ſcripti et voluntatis, qua non expugnata, non ſit ſe-
46 quentibus locus. At, qui naturam ſequetur, illa cogitabit profecto, primo, hoc dicturum ruſticum, *Pater inteſtatus duos nos filios reliquit, partem jure gentium peto.* Quis tam imperitus, quis tam procul a literis, quin ſic incipiat, etiamſi neſcierit, quid ſit propoſi-
47 tio? Hanc communem omnium legem leviter adornabit, ut juſtam. Nempe ſequetur,

non expugnata. Turic. *non expugna* cum Alm. Sed ille a ſec. manu *nunc eſt pugna*, ut et Guelf. Camp. cum Bodl. Goth. Vall. unde aliquot edd. errores, ſed mearum quidem nullius praeter Baſil.

46. *cogitabit.* Turic. Guelf. *cogitavit.*

reliquit. Camp. *relinquam.*

47. *leviter.* Omittunt edd. a Jenſ. ad Ald. Habet etiam Vall.

adornabit. Turic. (a pr. manu) *adornavit.*

juſtam. Guelf. *iſtam* et ſic Turic. quoque videtur, quanquam diremtum *is tam.* Camp. *juſtam iſtam.*

ſequetur. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *ſequatur* cum Goth. Jenſ. Tarv. Regius correxit, ſed jam Loc. habet.

Quaeſtionem — illam. „Intel- „lige *videbunt.*" Geſn. *Primam* autem appellat *quaeſt.* hanc, reſpiciens ad *ſequentibus*, cum *prima* omnium debeat tractari in hac cauſa, cumque ſit *generalis*. cf. §. 23. 49. 53. *ſcript.* et *volunt.* vide §. 13. 7. c. 6.

46. *illa cogitabit.* Subit ſcribere *ita* c. cf. not. crit. ad §. 41. Quanquam §. 48. „*hoc* cogitet."

jure gentium. Inſtitut. 1, 2, 1. „jus — quod — naturalis ratio inter omnes homines conſtituit, id apud „omnes peraeque cuſtoditur, „vocaturque *jus gentium*, quaſi quo jure *omnes gentes* „utantur." indicante Capper. vide et Briſſon. V. S. voce *jus* §. 3.

propoſitio, qualem cognovimus l. 4. c. 4.

ut quaeramus, quid tam aequae poſtulationi reſpondeatur? At id manifeſtum eſt. Lex eſt, *quae jubet exheredem eſſe eum, qui patri proditionis reo non affuerit: tu autem non affuiſti.* Hanc propoſitionem neceſſaria ſequitur legis laudatio, et ejus, qui non affuerit, vituperatio. Adhuc verſamur in confeſſis. redeat 48
animus ad petitorem: numquid non hoc cogitet neceſſe eſt (niſi qui ſit plane hebes): *Si lex obſtat, nulla lis eſt, inane judicium eſt: atqui et legem eſſe, et hoc, quod ea puniat, a ruſtico factum, extra dubitationem eſt?* Quid ergo dicimus? *Ruſticus eram.* Sed lex
592 erat: omnes complectitur: nihil proderit.

ut quaer. Turic. Guelf. Camp. *at q.* cum Goth. Jenſ. Tarv. Regius ut ſupra. *quid tam.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui inſerunt *huic.*

neceſſaria. Sic Turic. (a pr. manu) Tarv. Reliqui *neceſſario.* Neceſſitas logica jam eſt in *ſequendo* ipſo, neque in ceteris addita; cum autem ab invito ſit facienda laudatio, bene appellatur *neceſſaria.* Guelf. a priore *affuerit* ad alterum omittit omnia.

48. *numquid non hoc cogitet.* Turic. *n. q. non enim c.* a ſec. manu *n. q. nam hic c.* Guelf. *n. q. nam hoc c.* Camp. *nam aliquid hic c.* cum Goth. *nam aliud hic non c.* Ald. *Enim* in Turic. per H ſcriptum. cf. 6. 3, 7. *hebes.* Turic. Guelf. Camp. *heres* cum Alm.

inane. Jenſ. (tac. Geſn.) *mane* cum edd. ante Bad. exc. Camp.

dicimus. Ita Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. ante Bad. Reliqui *dicemus.* cf. 52.

eram. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *erat.* Sed pr. Turic. manus et *ruſticam.*

47. *neceſſaria,* quam exire non poſſit defenſor ejus, qui videatur condemnari ea lege, h. e. ruſtici.

48. *nulla lis eſt.* cf. 5, 9, 3. 4.

49 Quaeramus ergo, num infirmari in aliqua parte lex poſſit. Quid aliud (ſaepius dicam) natura permittit, quam ut, cum verba contra ſint, de voluntate quaeratur? Generalis igitur quaeſtio, *Verbis, an voluntate ſit ſtandum?* Sed enim in commune de jure omni disputandum ſemper, nec unquam ſatis judicatum eſt. Quaerendum igitur in hac ipſa, qua conſiſtimus, an aliquid inveniri poſſit,
50 quod ſcripto adverſetur? *Ergo, quisquis non affuerit, exheres erit? quisquis,* ſine exceptione? Jam ſe illa vel ultro offerent argu-

49. *aliqua parte.* Turic. (a pr. manu) *aliquam partem.*
ſtandum. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *inſtandum.*
unquam. Goth. (tac. Geſn.) omittit.
igitur. Omittunt edd. poſt Camp. ante Ald. improbante Regio.
poſſit. Guelf. *poteſt.*
50. *ſe — ultro.* Guelf. *ultro v. ſ. i.* cf. ad §. 8. 61.

49. *in aliqua parte.* Inſolita forma pro altera omittente praepoſitionem, vel: *ab a. p.* vid. not. crit.

ſaepius dicam. Excuſat repetitam toties *naturae* mentionem. cf. 40. 46.

Sed enim. Hae particulae oſtendunt obloquentem ſibi; qui jam referat, qua ratione ſuum argumentum adverſarius ſit exiturus, qui mox reſiſtere conatur.

qua conſiſtimus. „In hac „ipſa lege, qua oppugnor „ego, et de cujus vi disputamus. Vid. de hac judiciali vocis acceptione Burm. „ad Qu. Declam. 6, 9. p. 136. „Apol. Tertull. p. 392. ubi „ſynonyma ſunt. Si de animi aequitate *congrediar:* ſi „de fide *compaream* (ſic puto „legendum, Haverc. *comparem*): ſi de ſimplicitate *conſiſtam.*" Geſnerus. vide Declam. Qu. 252. p. 29. „qua „alia lege cum illo *conſiſtere* „potuerim." 370. p. 372. „aliter mecum tibi *conſiſtendum* eſt." Quod feminino genere utitur „*hac ipſa*" cujusmodi vocabulum praecedit nullum, id inde repeto, quia obverſabatur animo ejus *lex.* cf. 5, 10, 105.

menta, *Filius et infans, et aeger non affuit, et qui aberat, et qui militabat, et qui in legatione erat.* Jam multum acti eſt: poſſet aliquis non affuiſſe, et heres eſſe. Transeat 51
nunc idem ille, qui cogitavit, ut ait Cicero, tibicinis Latini modo ad diſertum: *Ut iſta concedam: tu nec infans es, nec abſuiſti, nec*

Filius — aff. Turic. Guelf. *f. enim eſt et a.* cum Alm. niſi quod huic tribuitur *non* inter *et* atque *a.* (cf. 38. 53.) *f. eger n. a.* Camp. cum Goth. *et i. f. eſt et n. a.* Jenſ. cum edd. ante Ald. qui *et aeger f. eſt e. n. a.* Bad. *f. inf. et aeg. n. a.* cum reliquis. Nos *et* inſeruimus poſt *fil.*

et qui ab. Turic. (a pr. manu) *ut q. a.* cum Alm.

51. *tib. Lat.* Turic. *tibicini L.* cum Jenſ. (tac. Geſn.) a ſec. manu *tibicini Latino* cum Guelf. Bodl. Bal.

inf. es, nec a. nec mil. Num. Ita Codd. mei et edd. ante Bad. cum Alm. Recentiores inſerunt poſt *es* haec: *nec aeger eras*, poſt *mil.* autem *nec in legatione fuiſti.* Bad. tamen nonniſi prius horum. *abſuiſti.* Turic. *adſuiſti* cum Alm. *affuiſti* Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Correxit Regius. Sed habuit jam Vall.

50. *acti.* Non erat quod Geſnerus mallet *actum.* vid. not. crit. ad 4, 2, 21.

poſſet aliquis. Non dubito quin reponendum ſit *poteſt a.*, neque enim ſufficit Obrechti mutatio *poſſit a.* cf. 6, 3, 12.

51. *ut ait Cicero.* Pro Muren. c. 12. „Tranſit idem „ICtus *tibicinis latini modo.*" Ad quae Erneſtus in Clavi: „ſenſus eſt: Ictus componit „non modo formulam, qua „petitor utatur, ſed etiam „ei, a quo petitur. — Valde veriſimilis Graevii — „ſententia, qui ductam hanc „rationem e ſcena dicit, in „qua tibicen hiſtrionum „actionem moderabatur, ad„eoque, ut ICtus ab peti„tore ad eum, unde peteba„tur, ſic ab uno hiſtrione „ad alterum ſe converte„bat, et unumquemque can„tu tibiae juvabat." Idem ad locum ipſum: „Quare *La„tinus* tibicen dicatur, patet „e Liv. 9, 30. Nempe Ro„mani cives nulli tibicines, „ſed e Latinis, ut haruſpices „omnes ex Hetruſcis." cf. et noſtrum 5, 11, 9.

nec infans — militaſti. Singula quidem, quae prius poſuerat, non hic ſuſtulit, nec opus erat.

militaſti. Num aliud occurrit, quam illud, 52 *Sed ruſticus ſum?* Contra, quod palam eſt dicit, *Ut agere non potueris, aſſidere potuiſti.* et verum eſt. Quare redeundum ruſtico ad animum legumlatoris: *Impietatem punire voluit, ego autem impius non ſum.* 53 Contra quae diſertus, *Tu impie feciſti,* inquit, *cum exheredationem meruiſti: licet te poſtea vel poenitentia, vel ambitus, ad hoc genus optionis adduxerit. Praeterea, propter te damnatus eſt pater: videbaris enim de cauſa pronunciaſſe.* Ad haec ruſticus, *Tu in cauſa damnationis fuiſti: multos offenderas:* 593 *inimicitias domui contraxeras.* Haec conjecturalia. Illud quoque, quod coloris loco ruſticus dicit, *patris fuiſſe tale conſilium, ne uni-*

Num. Edd. poſt Camp. ante Obr. *Non.* cf. 5, 10, 102.
52. *dicit.* Ita Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. Reliqui *dicet.* cf. 48.
aſſid. pot. Camp. inſerit *non.*
red. ruſt. Ita Turic. Guelf. Obr. Reliqui inſerunt *eſt.*
53. *optionis.* Tarv. *opinionis.* cf. §. 21.
Praeterea. Turic. Guelf. Camp. *propterea* cum Alm.
Tu in c. Sic Turic. *T. vero in c.* Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (err. Geſn.) cum Alm. (cf. 50. item mox) Bodl. edd. ante Stoer. Reliqui *T. vero c.* cf. 6, 2, 30.
domui. Sic ut Geſn. et Turic. cum edd. ante Leid. exc. Camp. Tarv. Ald. qui *domi* cum Guelf. Goth. et recentioribus quibusdam. Alm. *domus* (cf. modo, item 54.) Voſſ. 2. *domui* cum Goth. *domi.* *tale.* Omittit Camp. cum Obr.

53. *inquit.* Solus Camp. dat *inquam;* longe melius recepto, ut mihi quidem videtur. cf. 7.

ambitus. Significatione gloriae petendae. vid. 3, 8, 45.

hoc genus optionis. „Ut, „cum praemium liceret tibi „optare, peteres reſtitutio„nem patris et fratris.“ Geſnerus.

coloris loco. cf. 4, 2, 88.

verſum domum periculo ſubjiceret. Haec prima quaeſtione ſcripti et voluntatis continentur. Intendamus ultra animum; videa- 54
musque, an aliquid inveniri praeterea poſſit, quo id modo fiat. Sedulo imitor quaerentem, ut quaerere doceam, et, omiſſo ſpecioſiore ſtili genere, ad utilitatem me ſummitto diſcentium. Omnes adhuc quaeſtiones ex perſona petitoris ipſius duximus: cur non

54. *quo — fiat.* Geſnerus praemitti velit *et.* Languet tamen vel ſic appendicula. Turic. (a pr. manu) *quod id modo fiet*, unde ſubit eruere: *quod hoc modo fiet.* Jam autem ſequentia ante *Omnes* pro interjectis habeo, et parenthesis includam notis. Nec opus fuerit *enim* inſerere ante *imitor.* Apparet, Qu. ſuam ipſius et deſignare et excuſare rationem docendi, ne quis forte accipiat *imitor* (primam perſonam ſing.) quo ſenſu modo erat *intendamus*, pluralis, reſpiciens ille ad lectorem vel tironem eloquentiae.

ſp. ſtili gen. Hoc ipſum Turic. (a pr. manu) niſi quod diſcerptum: *ſpecioſior eſt illi g.* Ex Alm. notat *illi* modo Burm. (cf. 53. 58.) A. ſec. illa manu: *ſpecioſiore illo g.* et ſic Guelf. Camp. Tarv. cum Goth. Jenſ. et edd. ante Ruh. qui primus Regii conſtitutionem exhibet *ſp. illo ſtili g.* obtemperantibus ante Geſn. omnibus, exc. Obr. Hi dant *ſp. illo g.*

duximus. Turic. Guelf. *diximus* cum Alm. et Jenſ. (tac.

54. *quo — fiat.* cf. not. crit.

ſtili genere. h. e. „*ſcriptionis genere.*" Neque hoc exemplo redarguitur quod monui ad 6, 1, 42. Aliud erat ſi dixiſſet *ſpecioſiore ſtilo.* Videtur jam audire cenſores Qu. irriſuros, quod tam humilia doceat, hisque ſe excuſat. *Stilus* eſt quidquid ſcribitur, hoc quidem loco, opus de praeceptis eloquentiae, quod ſi minus utile, quam ſpecioſum condere voluiſſet, poterat ſuperſedere operoſa hac tenuitate. Novitium noſtrum vocis *ſtili* uſum ab hoc Quintilianeo ſi diſcernere jubear, hac fortaſſe optime defungar reſponſione: *ſtilus* apud Qu. eſt *ſcriptio* (materia), non *ſcribendi ratio* (forma). Neque hoc loco agit de orantis, ſed de praecipientis ambitu eloquentiae, quem vitarit ipſe.

aliquid circa patrem quaerimus? dictum non
55 eſt, *Cui quis non aſſuerit, exheres erit.* Cur non conamur et ſic quaerere, *Num, cuicunque non aſſuerit?* Facimus hoc ſaepe in iis controverſiis, in quibus petuntur in vincula, qui parentes ſuos non alunt, ut eam, quae

Geſn.) reliquisque edd. ante Ald. Correxit Regius. Sed noſtrum Goth. Vall. Camp. *d. non eſt.* Sic Turic. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Reliqui *d. vero e.* Obr. *d. nempe et.*

55. *et ſic.* Ita Turic. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *e. hic.* Turic. tamen a pr. manu *e. ſi.* Guelf. ab uno *aſſuerit* ad alterum habet lacunam, ut et Voſſ. 2. Sed ſuſpicor a me turbatum eſſe aliquid, ut pro Guelf. notare debuerim Goth. (cf. §. 2. item hac §.) Tum *ſic* pro *hic* cedet etiam Guelferbytano.

Num, cuicunque. Turic. *non cumque* (a ſec. manu *non cum quis*) cum Alm. *Non* pro *num* habent Tarv. Loc. Ven. Ruſc. Sed Tarv. mire *non cum quis recte non aff.* Obr. *num cuicunque quis non aff.*

ut eam, quae. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. *ut ea quae* Guelf. Camp. cum Goth. (*ea* non notat Geſn.) Vall.

circa patrem. Poterat aliquis tentare *contra p.* (vid. 5, 13, 28.) cf. §. 55. *apprehendi.* Sed nec opus.

55. *Cui quis non aſſuerit.* Haec cum ſit conſtans omnium librorum ſcriptura, a nemine adhuc ſolicitata, non tamen poſſumus in ea acquieſcere. Ex qua ſi ullus ſenſus elici poteſt, neque facilis ille erit, neque idoneus. Legendum cenſeo *quisquis n. a.* Id nempe probatum ivit omnibus iis, quae adhuc disputavit. Vide mihi §. 50. *Ergo quisquis — exheres erit?* Item §. 58. Mutationem quidem violentam nemo dixerit.

Num — non aſſuerit. Conſequens plané eſt, poſtquam dubitationem movimus in eo qui non aſſuerit, ut jam eandem tentemus in altero, cui debebat adeſſe idem. Sed hic fortaſſe clarior exiſtat ſententia, ſi *qui* inſeramus poſt *cuicunque*, ubi facillime intercidebat. Hujus enim aevi ſcriptores *quicunque* ſolent ponere abſolute. cf. notam crit. mox ad *eumque qui.*

qui parentes ſuos non alunt. cf. 5, 10, 97.

ut eam, quae — vendidit. Reum peregrinitatis habemus etiam apud Sueton. Claud. 15. Matrem vero ipſam civem

teſtimonium in filium peregrinitatis reum
dixit, eumque, qui filium lenoni vendidit.
In hoc, de quo loquimur, patre quid appre-
hendi poteſt? *Damnatus eſt.* *Numquid igi-* 56
tur lex ad abſolutos tantum patres pertinet?
594 dura prima fronte quaeſtio. Non deſpere-

(errante Burm.) Voſſ. 2. Colb. Turic. (a sec. manu). *ut eum qui* Jenſ. cum edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Reliqui *an eum qui* e conjectura Regii. *peregrinitatis.* Sic Colb. MS. Ald. Obr. Capper. Etiam Voſſ. 2. ponunt, ſed hunc cum ſocio ſuo Goth. et Vall. (err. Burm.) facere ſuſpicor, qui *peregrinationis* (cf. hac §. item 7, 2, 9.). Turic. Guelf. Camp. *peregrinantis* cum Alm. et edd. ante Ruſc. Reliqui *impietatis* e conjectura Regii. Sueton. Claud. 16. *peregrinantem* pro *peregrinitatem.* vid. Oudend.

dixit, eumque, qui. Sic margo Baſil. *d. eumque* Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.). *d. eum qui* Jenſ. cum edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Reliqui *d. an eum qui* conjiciente Regio.

quid appr. Turic. Guelf. *quod a.* cum pleriſque vett. libris. Correxit noſtrum Regius, ſed habet jam Camp.

filio ex peregrino patre nato civitatem Romanam connubio quoque interveniente non praeſtare, diſcimus ex fragmentis Ulpiani Tit. 5. §. 8. Hinc facile concipitur cauſa, in qua filius matris civis in ſuſpicionem peregrinitatis adductus, ipſius, infenſae ſibi, teſtimonio premitur, ſi, abſente vel mortuo patre, cujus conditio ignorabatur, ipſa arguat, peregrinum fuiſſe maritum ſuum. Apparet, quare maluerit Qu. in hoc exemplo parentem facere matrem, cum in altero vendentis lenoni filium conſentaneum eſſet patrem deſignare. Et decebat utriusque parentis aliquod exemplum poni. Nec tamen in hisce ſcholaſticis controverſiis propria Romani juris ratio quaerenda eſt, et ſuccurrit lex Athenienſium quoque in peregrinos ſancta, qui civitatem uſurpaſſent. de qua vide Hemſterh. ad Heſych. voce ἐπὶ ξενίᾳ δίκη. Structura autem eſt expedita et elegans, ut *eam* referatur ad *alunt*, ubi compendiſaciebat Qu. longiorem anfractum verborum: „ut ſi quis eam non „alat quae“ cet.

apprehendi. cf. 6, 4, 18.

56. *dura — quaeſtio.* cf. 4, 5, 6.

mus. credibile eſt, hoc voluiſſe legumlatorem, ne auxilia liberorum innocentibus deeſſent. Sed hoc dicere ruſtico verecundum eſt, quia innocentem fuiſſe patrem fatetur.
57 Dat aliud argumentum controverſiae, *Damnatus proditionis cum advocato exulet.* Vix videtur poſſe fieri, ut poena filio in eodem patre, et ſi affuerit, et ſi non affuerit, conſtituta ſit. Praeterea lex ad exules nulla pertinet. non ergo credibile eſt, de advocato damnati ſcriptum: (an poſſint enim bona eſſe

56. *legumlatorem.* Camp. *legislatorem.* cf. 52.

57. *controverſiae.* Sic Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (err. Geſnero) cum Vall. et edd. ante Venet. exc. Camp. ex quo notavi *controverſiā,* quae eſt aliquot vett. multarumque, ut et Geſn. recentiorum ſcriptura probante Regio.

in eodem patre. Ita Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Hic, Regio jubente, *eadem patri* cum edd. ante Geſn. exc. Bad. *de advocato.* Ita Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. Hic cum rell. ante Leid. *de non adv.* mox, errore, ni fallor, Leidenſis; *non adv.* recentiores, exc. Capper. qui rediit ad Regianam ſcripturam *de non adv.* Male *non* inſeruit Reg. vid. not. ex.

verecundum eſt. Sententia facile apparet: *verecundiam movet, pudorem incutit.* An alibi eodem modo dictum ſit, nondum invenio. Nam feras etiam *non* appoſitum poſt *verecundum,* veluti 4, 5, 19. eſt „cauſa *parum* verecunda." cf. de *verecundia* et 6, 3, 33.

quia. Haud paulo melius legas *qui.*

57. *Dat — controverſiae.* Subjectum ſententiae eſt ipſa illa quae ſequitur ſententia: *Damnatus — exulet.*

in eodem patre. Si pater ille damnatus fuerit, cum, qui eius cauſam oraverat, ſimul exulet, non poteſt is quoque puniri, qui non oraverat.

non ergo — ſcriptum. Cum *lex nulla pertineat ad exules,* credi nequit legem eſſe ſcriptam de advocato damnati, qui neceſſario eſt exul. Hic

ulla exulis?) Ruſticus in utraque parte dubium facit. Diſertus et *verbis inhaerebit*, in 58

Ruſticus. Turic. Guelf. *ſcholaſtica* cum libris omnibus ante Ald. qui noſtrum ſuadente Regio, niſi quod Camp. *ſcholaſticus* cum Andr. et Capper. Regii veram eſſe emendationem nullus dubito; facile enim *exulis ruſticus* a ſomnolento librario primum contrahebatur in *exuliſticus*, deinde in notius illud *exulis ſcholaſticus* abibat, unde tandem fieret, quod tralatitium erat antiquis quoque rhetoribus, *exulis ſcho*quidem blanditur eadem quae Geſnero mutatio, *ſcriptam* pro *ſcriptum*. Recte tamen manum abſtinuit idem. Obverſabatur Qu. nomen quaeſtionis „*ſcripti* et voluntatis," unde devenit ad hanc formam: „*de advocato damnati* „non poteſt quidquam eſſe „ſcriptum." Quorum quidem verborum ea eſt ſententia: Exulis (nam is eſt advocatus damnati) nulla mentio potuit fieri in ulla lege. At facta eſſet, ſi quidquam ſtatueretur in ejus commodum, veluti ut ſolus acciperet hereditatem patris: „an poſſint enim" cet.

Ruſticus — facit. „Quid „eſt *in utraque parte?* Puto „*ſcripti* et *ſententiae;* quem„admodum etiam diſertus „utraque repugnat." Geſnerus. Hanc equidem omnium optimam eſſe cenſeo interpretationem verborum, quae non curant reliqui interpretes. Quanquam non ſatis apparet, quomodo in *ſcripto* poſſit dubium facere ruſticus, niſi quod alterum illud *ſcri*ptum adhibet, quo exilium irrogatur advocato damnati. Sed id magis tamen ſpectat ad ſententiam. *Utramque partem* enim trahere eo, *ſive affuerit ſive non affuerit*, nihil habet ſanae ſententiae. Gedoynus duas partes agnoſcit et in *damnato* et in *advocato,* quanquam is ſupra cum recentioribus *de non advocato* legit pro *de advocato.* Hoc ſi volebat Qu. ſcripſiſſet *in utroque.* Quidquid eſt de hac dubitatione, veriſſimam puto diremtionem Geſneri, qui verba haec: *an — exulis,* ſecernit ab illo *dubium facit,* quod vulgo cum iis conjungunt. Sunt ea obiter interjecta ad fulciendum, quod modo erat poſitum; nequaquam autem ſpectant ad ſummam quaeſtionem, ut de iis potiſſimum ambigentes poſſint fingi litigatores. Agitant hi illam nunc quaeſtionem: An ei patri, qui mox damnatus ſit, debuerit adeſſe filius. Dubium hoc facit ruſticus (cf. 5. 10, 107.), defendit diſertus,

quibus nulla exceptio eſt: et *propter hoc ipſum poenam eſſe conſtitutam eis, qui non affuerint, ne periculo exilii deterreantur ab advocatione; et ruſticum innocenti non affuiſſe* dicet. Illud protinus non indignum, quod annotetur, poſſe ex uno ſtatu duas generales fieri quaeſtiones, *An quisquis? an cuicunque?*
59 Haec ex duabus perſonis quaeſita ſunt. E tertia autem, quae eſt adverſarii, nulla oriri quaeſtio poteſt: quia nulla ſit ei de ſua parte controverſia. Nondum tamen cura deficiat.

laſtica, quaſi declamatio quaedam (cf. 4, 2, 30.) de exule. Huic erroris inveſtigationi obſtat quidem quodammodo, quod *ſcholaſtica* antiquius eſt in libris quam *ſcholaſticus*. Hoc enim ab emendante eſſe in Camp. et Andr. plane cenſeo. (cf. 5, 13, 19.) Sed perperam continuando orationem vulgaribusque vocabulis aſſueti multa potuerunt turbare librarii.

58. *affuerint*. Guelf. Camp. *affuerunt* cum Goth. et edd. ante Bad. Noſtrum tamen in Turic. *deterr. ab adv.* Turic. *deteneantur avocatione* cum Alm. ex quo ſic Burm. *deterreantur a vocatione* (cf. 54. 62.). Suſpicor recte abeſſe praepoſitionem, qua caret Camp. quoque. De *deten.* cf. Drakenb. ad Liv. 22, 42, 7. *innocenti*. Turic. Guelf. *innocentem* cum Alm. *non indignum*. Turic. (a pr. manu) inſerit *id*. Guelf. omittit *non*. cf. ad 6, 2, 11. item hic 59.

58. *Illud — annotetur*. Tantum lucrifactum eſſe teſtatur in fine hujus tractationis duarum in hac ſcholaſtica perſonarum, ut jam ſciamus ex uno ſtatu, ſcripti et voluntatis, exiſtere duas quaeſtiones generales; quod memoriae tironum commendat. Hoc enim eſt *annotetur*. Quod dicit *protinus* non ſpectat ad initium aliquod tractationis, ſed nexum logicum ſignificat. cf. 5, 10, 102.

59. *ex duabus perſonis*. Id eſt, patris et ruſtici.

de ſua parte. „De parte „quam ex paterna hereditate „vult capere.“ Capper.

59 Iſta enim omnia dici poſſent etiam non reſtituto patre. Nec ſtatim eo tendamus, quod occurrit ultro, *a ruſtico reſtitutum.* Qui id ſubtiliter quaeret, aliquid ſpectabit ultra. Nam, ut genus ſpecies ſequitur, ita ſpeciem genus praecedit. Fingamus ergo ab alio re- 60 ſtitutum, ratiocinativa atque collectiva quaeſtio orietur, *An reſtitutio pro ſublatione judicii ſtet, et perinde valeat, ac ſi judicium non fuiſſet?* Ubi tentabit ruſticus dicere, *ne impetrare quidem aliter potuiſſe ſuorum*

59. *poſſent.* Guelf. Camp. *poſſunt.* *non reſtituto.* Turic. Guelf. omittunt negationem cum Alm. cf. 58. 7, 2, 25.
Qui id. Turic. (a pr. manu) *quid.* Suſpicor fuiſſe a Qu. ſolum *quſ.* Alterum pronomen *id* ſenſui officit. *Quid* pro *quod*, mox *quod* pro *qui* conſueti errores. cf. 55. 6, 4, 21.
ſpecies ſeq. Turic. *ſpeciae ſ.* a ſec. manu *ſpeciem* et ſic Guelf. Camp. cum edd. ante Ruſc. Nobis addicunt Goth. Voſſ. 2. Vall. recte intuenti etiam Turic.
60. *jud. ſtet, et.* Turic. *judici iſte et*, a ſec. manu noſtrum, cum Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Bodl. Bal. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. quae prima ex margine Badii accivit *ſit* pro *ſtet*, conjecturam Regianam.

Qui id. cf. not. crit.

60. *pro ſublatione judicii ſtet.* Hic quidem verbi *ſtare* uſus inſolens eſt, affinis tamen ei ubi dicuntur *ſtare alicui* ii, qui ſatisfaciunt, ei ſufficiunt. Interpretor „an „expleat locum ſublationis „judicii.“ Nec ſunt tollendae inſolitae locutiones, ſed notandae interim, dum exemplis confirmentur.

potuiſſe ſuorum. Facile quidem hic intercidebat *ſe.* Neque tamen acta prorſus eſt cauſa hujusmodi infinitivorum, an Graeco more poſſint carere reciproco *ſe*, quod noſtro quidem loco abeſt ab omnibus libris. Et ſane exemplis multis hujus ſaltem aevi ſcriptorum defendi poſſe Graeciſmum cenſeo. cf. 7, 3, 1. Male in hac re inveſtiganda miſcent exempla ubi infinitivus *eſſe* ſubauditur, cum alteris, cujusmodi noſtrum, ubi expreſſus eſt is modus. Ne-

ſine cauſarum *de aequitate* tractabitur, quia nihil libentius judices audiunt. Aliquando tamen hunc ordinem mutabit utilitas: ut, ſi in jure minus fiduciae erit, aequitate judicem praeparemus. Nihil habui amplius, quod in
64 univerſum praeciperem. Nunc eamus per ſingulas cauſarum judicialium partes, quas ut perſequi ad ultimam ſpeciem, id eſt, ad 596
ſingulas lites controverſiasque non poſſum: ita de generalibus ſcribere licet, ut, quae in quemque ſtatum frequentiſſime incidant, tradam. Et, quia natura prima quaeſtio eſt, *factumne* ſit, ab hoc ordiar.

64. *de gen.* Turic. Guelf. Camp. *in g.* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. Suſpicor a Qu. fuiſſe ſine ulla praepoſitione: ſingulis quidem cauſis non licet ſcribere (ſcil. praecepta) at generalibus licet. Niſi forte malis: *ita generalius.* Sed et ipſa Codd. ſcriptura ferri poteſt. cf. 7, 2, 15. *quemque.* Sic Turic. Guelf. Camp. (niſi quod hic *quemcunque*) Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Baſil. Obr. Reliqui *quem.* Male. cf. 4, 1, 46. *ab hoc.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. Vall. et edd. ante Ruſc. corrigente Regio, quocum reliqui *hac.* Contortius ad *quaeſtionem* relatum. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. *exordiar.*

haec redeat conjectura. Minus tamen perſpicue qualitas appellatur inſtrumentum ſtatus, cum ſit ipſa ſtatus. Expeditius eſt quod *perſona* dicitur pertinere ad *inſtrumenta* qualitatis 3, 6, 25. quo loco hic utitur Capper. Quam varie *inſtrumenti* vocabulum ponat noſter, vidimus ad 4, 2, 55. cf. hic not. crit.

63. *quia — audiunt.* Goth. (tac. Geſn.) et Campani, ſolorum, ſcriptura *qua — audiunt* longe elegantior videtur. Fortaſſe et *quo* repones.

mutabit utilitas. cf. 2, 13, 3.

64. *ad ultimam ſpeciem.* cf. 7, 1, 23.

II. Conjectura omnis aut *de re*, aut *de
animo* eſt. Utriusque tria tempora, *praeter-
itum*, *praeſens*, *futurum*. *De re* et gene-
rales quaeſtiones ſunt, et definitae, id eſt,
et quae non continentur, et quae continentur.
De animo quaeri non poteſt, niſi ubi per- 2
ſona eſt, et de facto conſtat. Ergo, cum *de
re* agitur, aut, *quid factum* ſit, in dubium
venit, aut, *quid fiat*, aut, *quid ſit futurum*:
ut in generalibus, *An atomorum concurſu
mundus ſit effectus? an providentia regatur?
an ſit aliquando caſurus?* in definitis, *An
parricidium commiſerit Roſcius? An regnum
affectet Manlius? An recte Verrem ſit accu-
ſaturus Q. Caecilius?* In judiciis *praeteri-* 3
tum tempus maxime valet. nemo enim accu-
ſat, niſi quae facta ſunt. Nam, et quae fiant,
et quae futura ſint, ex praeteritis colliguntur.
Quaeritur et, *Unde quid ortum?* ut *peſti-
lentia, ira deum, an intemperie coeli, an cor-*

1. *et quae continentur.* Omittunt Turic. Guelf. cum Alm.

2. *fiat.* Turic. Guelf. *ſit* cum Goth. *ſit* Jenſ. Tarv. Ald. Omittit *aut, quid fiat* Camp. et ſic ortam cenſeo antiquitus vulgatam protinus aberrante oculo ad *quid ſit futurum.*

aut, quid ſit. Medium omittunt Jenſ. et edd. ante Bad.

an ſit al. Turic. Guelf. Camp. *aut ſ. a.* Jenſ. (tac. Geſn.) *a. ſ. a.*

3. *Nam, et quae.* Omittunt *et* Turic. Guelf. Camp.

ira. Hoc omittere narratur Alm. habet Turic. (cf. 7, 1, 62. item hic 5.)

1. *non cont. — cont.* Non continentur ipſius in qua oriuntur rei finibus generales, continentur autem finitae.

2. *Roſcius — Manlius — Caecilius.* Primum et poſtremum quaere in oratt. Ciceronis, medium vid. ad 5, 9, 15.

ruptis aquis, an noxio terrae halitu? Et,
Quae cauſa facti? ut, *Quare ad Trojam
quinquaginta reges navigaverint, jurejurando
adacti, an exemplo moti, an gratificantes* 597
Atridis? quae duo genera non multum inter
4 ſe diſtant. Ea vero, quae ſunt *praeſentis
temporis*, ſi non argumentis, quae neceſſe eſt
praeceſſiſſe, ſed oculis deprehendenda ſunt,
non egent conjectura: ut, ſi apud Lacedaemonios quaeratur, *An Athenis muri fiant?*
Sed et illud quod poteſt videri extra haec
poſitum, conjecturae genus, cum de aliquo
homine quaeritur, *quis ſit?* ut eſt quaeſitum
contra Urbiniae heredes, *ſi is, qui tanquam
filius petebat bona, Figulus eſſet, an Soſipa-*

facti. Turic. Guelf. Camp. *facit.*
4. *illud quod poteſt.* Sic Turic. Camp. cum Alm. *i. quidem p.* Guelf. Reliqui omittunt *quod.* *haec.* Sic Turic. Guelf. Reliqui *hoc*, quanquam Voſſ. 2. *haec* dare narratur, quem ego permutatum puto cum Alm.
poſitum. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Reliqui *propoſitum.* *quis ſit.* Turic. Guelf. Camp. *quid ſ.* cum Goth. Vall. et edd. ante Venet. quo acc. Stoer. Chouet. Leid. Burm. *ſi is, qui.* Turic. Guelf. *ſi quis.* Alm. *quis qui* (cf. §. 3. 6.). *bona, Fig.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *Cluſinius* juſſu Philandri Caſtilionei.

3. *duo genera.* Scil. quaerendi *Unde quid ortum*, et *quae cauſa facti.*
4. *An Athenis muri fiant.* „Vid. Nep. 2, 7, 2." Geſn.
Sed et — conjecturae genus. Illud quoque eſt conjecturae genus, quod, cum videatur alienum a reliquis hisce, malit fortaſſe aliquis referre ad *qualitatem.* cf. §. 7. Malis fortaſſe pro *Sed* ſcribere *Eſt* (frequenti τῶν *eſt*, *et*, *ſed* confuſione). cf. §. 11.
ſi is, qui. Non dubito quin expungendum ſit *ſi*, natum ex vicinis. cf. not. crit. Cauſam Urbinianam vide ad 4, 1, 11.

ter? nam et ſubſtantia ejus ſub oculos venit, 5
ut non poſſit quaeri, *an ſit?* quomodo an
ultra oceanum; nec, *quid ſit?* nec, *quale ſit?*
ſed, *quis ſit?* Verum hoc quoque genus litis
ex praeterito pendet, *An hic ſit ex Urbinia*
natus Cluſinius Figulus? Fuerunt autem
tales noſtris etiam temporibus controverſiae,
atque aliquae in meum quoque patrocinium
inciderunt. Animi conjectura non dubie in 6
omnia tempora cadit, *Qua mente Ligarius*
in Africa fuerit? Qua mente Pyrrhus foedus
petat? Quomodo laturus ſit Caeſar, ſi Ptole-
maeus Pompejum occiderit? Quaeritur per

5. *an ultra.* Ita Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Obr. Reliqui omittunt *an* corrigente Regio. Inſeri inſuper *quaeſtio* ante *an* in Goth. narrat Geſn. *ſed, quis ſit.* Turic. Guelf. *ſ. quod ſ.* cum Goth. Voſſ. 2. *ſ. quid ſ.* Camp. Nobiscum faciunt Jenſ. et edd. ante Bad. exc. Ruſc. quo acc. Geſn. Bip. Reliqui ex conj. Regii *ſ. an quid ſ.*

5. *an ultra oceanum.* cf. 3, 8, 16.

quid — quale. Proprie jam non reſpicit ad „hominem," ut dici debeat *qualis* potius quam *quale*; ſed cavet errorem, ne forte quis credat *quid* (finitionem) hic quaeri, neve *quale* (qualitatem), agnoſcatur autem *conjectura*, in hac quaeſtione: „*quis* ſit."

6. *Pyrrhus foedus.* cf. 2, 16, 7.

Ptolemaeus Pompejum. cf. 3, 8, 56.

Quaeritur — qualitatem. Quae jam eſt poſiturus, qualitatis quoque eſſe ſentiens, adjicit illi *conjecturae* mentioni alteram *qualitatis*, ſicuti modo 7, 1, 62. conjecturam, quam ibi deſignaret, pertinere ad qualitatem monebat. Sic et ubi de induſtria *qualitatem* tractat (c. libri huj. 4. §. 16. 41.), quantitatem tam quae modi ſit quam quae numeri ſubjacere docet *qualitati.* Neque habuit male veterem orandi praeceptorem hujusmodi diviſarum ſuae artis partium, ut hic *conjecturae* et *qualitatis*, conjunctio, imo confuſio, ut jam pridem intel-

conjecturam et qualitatem circa modum, ſpeciem, numerum, *An ſol major, quam terra?* 598
Luna globoſa, an plana, an acuta? Unus
7 *mundus, an plures?* Itemque extra naturales quaeſtiones, *Majus bellum Trojanum, an Peloponneſium? Qualis clypeus Achillis? An unus Hercules?* In iis autem, quae accuſatione ac defenſione conſtant, unum eſt genus, in quo quaeritur et *de facto*, et *de auctore*. Quod interim conjunctam quaeſtionem habet, et utrumque pariter negatur: interim ſeparatam, cum et, *factum ſit, necne?* et, ſi de facto conſtet, *a quo factum ſit?* ambigitur.
8 Ipſum quoque factum aliquando ſimplicem quaeſtionem habet, *an homo perierit?* aliquando duplicem, *veneno, an cruditate perierit?* Alterum eſt genus *de facto* tantum, cum, ſi id certum ſit, non poteſt de auctore dubitari: tertium *de auctore* tantum, cum

6. *conj. et qualitatem.* Sic Turic. Guelf. Camp. (niſi quod hic *qualitate*) cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui *conj. qualitas*, e conjectura Regii. Mox a Badio inde *c. et quantitas et qualitas* ipſo conjiciente. Alm. dare narratur *c. et qualitas* me quidem incredulo (cf. §. 5. 12.).

7. *Peloponneſium.* Ita Tarv. *peloponenſium* Turic. Camp. cum Alm. Goth. et edd. ante Ven. quo acc. Ald. niſi quod hi *peloponnenſium.* Guelf. *peloponneſſum.* Reliqui *Peloponneſiacum*, conjiciente Regio.

leximus. cf. 5. 14. 12. „Quaeritur circa modum" non minus recte dicitur quam „qu. *de* verbis (7, 1, „13.) *de* idoneo (7, 4, 39.) „*inter* duas leges" (ib. 42.). Ita non cogimur quidquam movere in vetuſtiſſima ſcriptura.

7. *unum eſt genus.* ſcil. conjecturae. cf. §. 4. *Unum* autem refertur ad *alterum* §. 8.

factum conſtat; ſed, a quo ſit factum, in controverſiam venit. Et, quod tertio loco 9
poſui, non eſt ſimplex. Aut enim reus feciſſe tantummodo ſe negat, aut alium feciſſe dicit. Sed ne in alterum quidem transferendi criminis una forma eſt. Interdum enim ſubſtituitur *mutua accuſatio*, quam Graeci ἀντικατηγορίαν vocant, noſtrorum quidam *concertativam*. Interdum in aliquam perſonam, quae extra discrimen judicii eſt, transfertur, et alias certam, alias incertam. Et, cum in certam, aut in extrariam, aut in ipſius, qui periit, voluntatem. In quibus ſimilis, atque 10
in ἀντικατηγορίᾳ, perſonarum, cauſarum, ceterorum comparatio eſt; ut Cicero, pro Vareno in familiam Ancharianam; pro Scauro circa mortem Boſtaris, in matrem avertens

8. *factum conſtat.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *f. conſtet* cum edd. ante Gryph. Male. *ſit factum.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *f. ſ.* cf. 7, 1, 61. hic §. 18.

9. *extrariam, aut.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) inſerunt *vitam* cum Alm. Bodl. Vall. Voſſ. 1. et edd. ante Bad. Pro *extrariam* Goth. (tac. Geſn.) et Voſſ. 2. *exemplarium*, quanquam prior *expariam.* cf. 7, 1, 55. hic §. 17. *periit.* Turic. Guelf. *petit* cum Goth. Voſſ. 2. Andr. Jenſ. Tarv. Ald. Reliqui *perit* ante Bad. Sed Camp. niſi dormitavi, ipſum noſtrum. Etiam §. 14. Turic. (a prima manu) et Alm. *perit.*

10. *matrem.* Turic. Guelf. Camp. *mortem* cum Goth. Voſſ. 2. Hic ſenſus ab *Et cum in certam* — ad *crimen facit*, nondum ad liquidum eſt perductus. Primum enim poteſt videri levius (quanquam ipſe vix eſt auſus) expunxiſſe

9. *mutua accuſatio.* cf. 7. 10. *matrem.* cf. not. crit. 1, 5.

11 crimen, facit. Eſt etiam illud huic contrarium comparationis genus, in quo uterque a ſe factum eſſe dicit: et illud, in quo non perſonae inter ſe, ſed ipſae res colliduntur, id eſt, non, *uter fecerit?* ſed, *utrum factum ſit?* Cum de *facto* et de *auctore* conſtat, de *animo* 599

Regius *vitam*, deinde nemo attendit, quomodo exempla coirent cum praecepto, denique *matrem*, repoſitum pro *mortem*, quod eſt in meis quidem ſcriptis, unde ſit requiro. Et jactura quidem illa τοῦ *vitam* non caret excuſatione, quoniam errori omnia ſunt obnoxia loca, in quibus continuantur et ſtipantur literae I M A V nec recuſat *aut in* abire in *vitam*. Nec ſine ſalebris eſt, quod „cum crimen transfertur „in *perſonam*, transfertur in *voluntatem*.“ Expectabas poſt *extrariam* non quidem *vol.* ſed iterum *perſonam*. Exempla autem qualia tandem nobis proponuntur? *Anchariana familia* ſubit in locum *Vareni* (cf. 4, 1, 74.); ubi poſſis ſane agnoſcere „*extrariam* voluntatem non ipſius qui *periit*.“ Sed *mater Boſtaris* (modo hujus intelligatur mater) quod nobis ſufficit exemplum *voluntate* ſua *pereuntis?* Neque enim matris mors anquiritur, ſed ipſius Boſtaris. Geminus noſtro locus eſt paulo infra §. 23. 24. ubi *voluntaria* profecto eſt *mors*. Sed dubitare licet, an plane noſtrum cauſarum genus voluerit repetere Qu. Vix mihi ſufficio, ſed proferam tamen, quae omnia tentans extudi, Si ſervos habeas interfectores utrobique et in *Vareno* et in *Boſtare*, poterunt Anchariani eſſe alieni, Boſtaris proprii pereuntis. Quod ut contingat, *mater* illa removenda eſt, ceſſura fortaſſe nomini ſervili: *Myrto*, *Mithram*. Neque enim dubito quin *matrem* (pro *mortem* Codd.) invexerit aliena vetuſtiſſimorum editorum curioſitas. In prioribus legemus: „Et „cum in certam, aut in *extraria ſitam* aut in ipſius qui „periit *voluntate*.“ *perſonam ſitam* minus moror, quoniam ſervi intelliguntur; ſed diſplicet *voluntate*, ubi expectabas *poteſtate*. Deinde obstat tamen alter, quem dixi, locus, ubi „*ſua manu* pereunt.“ cf. 5, 9, 11. De Boſtare 5, 13, 28.

11. *Eſt etiam illud — genus.* Structura eſt qualis 6, 1, 50. 7, 4, 9.

quaeri poteſt. Nunc de ſingulis. Cum pariter negatur, hoc modo: *Adulterium non commiſi. Tyrannidem non affectavi.* In caedis ac veneficii cauſis frequens eſt illa diviſio, *Non eſt factum: et, ſi eſt factum, ego non*
feci. Sed, cum dicimus, *Proba hominem occi-* 12
ciſum, accuſatoris tantum partes ſunt: a reo nihil dici contra, praeter aliquas fortaſſe ſuſpiciones, poteſt, quas ſpargere quam maxime varie oportebit: quia, ſi unum aliquid affirmaris, probandum eſt, aut cauſa periclitandum. Nam, ut, cum inter id, quod ab adverſario, et id, quod a nobis propoſitum eſt, quaeritur, videtur utique alterum verum: ita everſo, quo defendimur, reliquum

11. *pariter negatur.* Ita Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. Reliqui inſerunt *utrumque* jubente Regio. *Adult. non comm.* Turic. (a pr. manu) omittit *non* cum Alm. cf. 7, 1, 45.

12. *Nam, ut, cum.* Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Geſn.) Camp. omittunt *ut* cum Alm. Voſſ. 2.

everſo, quo. Turic. *e. quod.* Alm. *averſo quod* (cf. 6. 24.). Guelf. Camp. Obr. *ex adverſo quoque* (et hoc Turic.

Nunc de ſingulis. „Adhuc „enim modo breviter, quid „quaeri poſſit in cauſis con„jecturalibus propoſuit. Nunc „incipit retractare quae a ſ. „inde 7. poſuerat.“ Geſnerus.

pariter negatur. Opponit *pariter* negantem ei qui *diviſione* utatur, quae eſt mox hac ipſa §. Verbum facile ſubauditur ad *hoc modo* ſive *ſit*, ſive ipſum, quod modo erat, *negatur.*

12. *a reo — poteſt.* Negat reus eum, qui ſit mortuus, occiſum; nec temere certum mortis genus deſignabit, ne forte teneatur quaſi confeſſus, ſi hoc probare non potuerit. Reſpondet huic §. 13. „At „cum quaerimus — nihil ter„tium eſt.“

videtur utique alterum verum. cf. 5, 10, 69. qui locus ut a noſtro lucem accipit, ita huic viciſſim miniſtrat.

13 eſt, quo premimur. At, cum quaerimus de ambiguis ſignis *cruditatis* et *veneni*, nihil tertium eſt: ideoque utraque pars, quod propoſuit, tuetur. Interim autem *ex re* quaeritur, *veneficium fuerit, an cruditas?* cum aliqua ex ipſa citra perſonam quoque argumenta 600
14 ducuntur. Refert enim, *convivium praeceſſerit, an triſtitia? labor, an otium? vigilia, an quies? Aetas* quoque ejus, qui periit, diſcrimen facit. Intereſt, *ſubito defecerit, an longiore valetudine conſumtus ſit?* Liberior adhuc in utramque partem diſputatio, ſi tantum ſubita mors in quaeſtionem venit.
15 Interim ex *perſona* probatio *rei* petitur, *ut propterea credibile ſit, venenum fuiſſe, quia credibile eſt, ab hoc factum veneficium:* vel contra. Cum vero *de reo* et *de facto* quaeri-

quoque a ſec. manu). Goth. Voſſ. 2. *everſo uno.* Tarv. Ruſp. *ex adverſo quo.* Jenſ. Loc. Ven. *ex everſo quo.* Noſtrum Vall. Ald. Bad. pr. item Geſn. niſi quod inſerit *uno.* Reliqui, ſuadente Regio, *ex adverſo unum eſt quo.*

defendimur. Turic. Guelf. Camp. *defendere* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Obr. *defenderemur* Vall. ref. Badio, me vix credente. cf. 6, 2, 20. hic §. 24.

13. *tertium.* Guelf. *certum.*

14. *labor, an otium.* Turic. Guelf. Camp. *laborantium* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxit Regius, egregie. *periit.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Obr. Reliqui *perierit.*

15. *de reo.* Turic. Camp. *de re* cum Alm.

14. *an triſtitia.* Quantivis pretii eſt Philandri conjectura, praemittentis hiscé vocem *laetitia,* de cujus ego veritate non dubito. Tum *conv.* accipies accuſativum.

Liberior adhuc. Comparativo ſubjicitur *adhuc,* contra quam dixi ad 2, 19, 2. cf. 2, 10, 2. 8, 5, 34. 12, 10, 7.

tur, naturalis ordo eſt, ut prius factum eſſe accuſator probet, deinde a reo factum. Si tamen plures in perſona probationes habuerit, convertit hunc ordinem. Defenſor au- 15
tem prius negabit eſſe factum: quia, ſi in hac parte vicerit, reliqua non neceſſe habet dicere; victo ſupereſt, ut tueri ſe poſſit. Illic quoque, ubi *de facto tantum* controverſia eſt, quod ſi probetur, non poſſit de auctore dubitari, ſimiliter argumenta et ex *perſona*, et ex *re* ducuntur, ſed in unam facti quaeſtionem: ſicut in illa controverſia (utendum eſt 17
enim et his exemplis, quae ſunt diſcentibus magis familiaria), *Abdicatus medicinae ſtuduit. Cum pater ejus aegrotaret, deſperantibus de eo ceteris medicis, adhibitus, ſanaturum ſe dixit, ſi is potionem a ſe datam bibiſſet.*

perſona. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *perſonam* conjiciente Badio. *convertit.* Sic Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. exc. Camp. Reliqui *convertet.* cf. 7, 1, 61.

17. *utendum eſt enim.* Turic. *aut dum e. habet.* Guelf. *aut dum e. habet.* Proclivis error τοῦ *habet* pro *enim.* cf. 7, 1, 48. *ſi is potionem.* Turic. Guelf. *ſuſpitionem* cum Alm. *ſi is* omittit Camp. *datam bibiſſet.* Turic. (a ſec. manu) inſerit *eum.* Guelf. inſ. *eum.* An fuit *combibiſſet?*

15. *in perſona.* Structura veteribus ſatis frequens, ubi ſolemus hodie vulgo uſurpare *de* pro *in.* cf. F. A. Wolfius in Epiſtola ad Vaterum, ejus Annotationibus in Ariſtot. Rhetorica ſubjuncta p. 211. item 7, 4, 42.

17. *et his.* Non ſatis placet *et.* An erit: *etenim* (etſi hoc vocabulum alibi apud noſtrum me reperire non memini. cf. 7, 4, 5. De ſtructura poſtponendi cf. Ern. ad Horat. Turſ. p. 234.) — *eſt?* An: — *et his?* De re cf. 6, 10, 96.

utroque pronuntietur, etiamſi de uno fera-
21 tur. Quo in genere ſemper prior debebit
eſſe defenſio: primum, quia natura potior
eſt ſalus noſtra, quam adverſarii pernicies;
deinde, quod plus habebimus in accuſatione
auctoritatis, ſi prius de innocentia noſtra con-
ſtiterit: poſtremo, quod ita demum duplex
cauſa erit: nam, qui dicit, *Ego non occidi*,
habet reliquam partem, ut dicat, *Tu occi-
diſti*: at, qui dicit, *Tu occidiſti*, ſupervacuum habet poſtea dicere, *Ego non occidi*. 602

praecedentis ultimis *omnium*. cf. 6, 3, 68. hic §. 31. Turbat enim omnia. — *pronunciatur*. Sic Turic. Camp. Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *pronunciatur*, inter quos et Guelf. — *etiamſi — fertur*. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *an etiamſi d. u. f.* cum Bodl. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. qui *an ſententia ſi d. u. feratur* cum Baſil. optante ſic magis quam reponente Regio. Mox Badius, immemor ſolitae mutandi verecundiae: *an de uno ſeorſum*, ex ſola conjectura, in cujus ſententiam pedibus iverunt reliqui. Nos expungere *an* ſuſtinuimus, velut conſulto inſertum a librariis, qui caſu modo incidiſſent in *utrum*. Ita *ſi*, paulo ante §. 18. non inconſulto obtruſum, poſtquam *ſit* abierat in *eſt*. Etiam §. 28. *tamen hoc* Turic. a pr. manu *t. an h.*

— 21. *dicat — ſupervacuum*. Turic. Camp. *dicat t. o. vacuum*. Interpoſuit verba *at q. d. t. o.* Regius, dexterrime (cf. 5, 10, 14.), in quibus *at* ſolum potuit aliter ſcribi a Qu. cetera ſunt neceſſaria. Omittunt ea Alm. Voſſ. 2. Vall. edd. ante Ald. Ipſe omiſſionem in Guelf. notavi nullam (per errorem haud dubie) praeter *ſuper*, quod et ibi deeſt ante *vacuum*, miror!

condemnato reo, qui ſe adverſarii incuſatione tutatus erat, abſolvatur ſuſpicione accuſator, et viciſſim hoc cauſam non tenente reus habeat ſibi tacite conſentientes judices, ut jam, ſi libeat, poſſit alio judicio petere accuſatorem. *Pronunciare* h. l. eſt animi ſenſus promere, *ferre* judicis ſententiam dare; generale alterum, alterum proprium.

Hae porro actiones conſtant *comparatione*: 22 ipſa comparatio non una via ducitur. Aut enim totam cauſam noſtram cum tota adverſarii cauſa componimus, aut ſingula argumenta cum ſingulis. quorum utrum ſit faciendum, non poteſt, niſi ex ipſius litis utilitate, cognoſci: ut Cicero ſingula pro Vareno comparat in primo crimine: eſt enim ſuperior, cum perſona alieni cum perſona matris temere comparetur. Quare optimum eſt, ſi fieri potuerit, ut ſingula vincantur a ſingulis: ſed, ſi quando in partibus laborabimus, univerſitate pugnandum eſt. Sive invicem 23 accuſant; ſive crimen reus citra accuſationem in adverſarium vertit, ut Roſcius in accuſa-

22. *quorum.* Turic. Guelf. Camp. *quarum.*
ſuperior, cum. Turic. *ſ. enim.* Guelf. omittit *cum*, ut et edd. ante Ald. exc. Camp. Habent *cum* Goth. et Vall.
comparetur. Turic. Guelf. *compararetur* cum edd. ante Ruſc. exc. Camp. Tarv. *comparatur* Goth. Per ſe quidem praeteritum ferri poteſt, ſi cauſa ipſa talis fuerit.
potuerit. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui *poterit.* cf. §. 29. *laborabimus.* Turic. *laboravimus.* Camp. *laboramus* cum Goth. Voſſ. 2.
23. *eſt. Sive.* Turic. Guelf. Camp. inſerunt *ut* cum Goth. Geſnerus *At* eruit inde; equidem in fine ſenſus totius *comparentur* ſcribendum cenſeo, neque enim placet abrupta illa ratio receptae ſcripturae.

22. *porro.* Hic quidem oppoſitio nulla, ſed transitus modo ad ulteriora. cf. 5, 13, 40.
eſt enim ſuperior. „Haec „plane intelligi non poſſe ar„bitror: quod non extat illa „pro Vareno Tullii oratio.“ Geſnerus. In voce *ſuperior* equidem Ciceronem intelligendum cenſeo, non Varenum, ut Capper.

23. *eſt. Sive.* cf. not. crit.
Roſcius. Amerinum intellige, pro quo egit Cicero.

tores ſuos, quamvis reos non feciſſet; ſive in ipſos, quos ſua manu periiſſe dicemus, factum deflectitur: non aliter, quam in iis, quae mutuam accuſationem habeant, utriusque partis argumenta inter ſe comparantur.
24 Id autem* genus, de quo noviſſime dixi, non ſolum in ſcholis ſaepe tractatur, ſed etiam in foro. Nam id eſt in cauſa Naevii Arpiniani ſolum quaeſitum, *Praecipitata eſſet ab eo uxor, an ſe ipſa ſua ſponte jeciſſet?* 603
Cujus actionem equidem ſolam in hoc tempus

24. *Naevii Arpiniani.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Andr. *N. Appiniani* Jenſ. cum edd. ante Gryph. (niſi quod Ruſc. *Appiani*) qui *N. Apruniani* cum edd. ante Burm. qui *N. Aproniani* cum recentioribus.

Praecipitata. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. probante Burm. reliqui *Praecipitatane.* *Cujus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui recepit primus Regii conjecturam *quam.*

equidem. Turic. (a pr. manu) *et quaedam.* Alm. *qui-*

24. *noviſſime dixi.* „Tum hic, cum ſupra 5. 9." Geſn.

Naevii Arpiniani. Taciti locus Ann. 4, 22. ubi *Apronia* Plautii Silvani uxor a marito in praeceps jacta, ipſo cauſante mortem ſponte ſumſiſſe fingitur, ſub Tiberio anno poſt Chriſtum 24, *ſimilem non eandem rem* narrat, ut rectiſſime monet ibi ſummus Lipſius. Naeviana haec cauſa bonis argumentis a Dodwello (§. 17. Annal. Qu.) aſſignatur 70 poſt Chriſtum anno, cum Qu. 28 aetatis ſuae ageret. *Actionem* autem, id quod animadvertit Geſnerus, cum dicat orationem ſuam Qu., non eſt cogitandum de *declamatione* (cf. modo ad §. 20.) qua vetus illa Aproniae cauſa repetita fuerit in ſchola. Quae cum ita ſint, apparet ſumma Burmanni levitas, Tacito et noſtro eandem cauſam narratam ſibi perſuadentis, eique opinioni fulciendae nihil non novantis in loco noſtro. Praeter temporis enim rationes manifeſtae ſunt plurimae rei utriusque differentiae.

equidem. cf. not. crit.

emiſeram, quod ipſum me feciſſe ductum juvenili cupiditate gloriae fateor. Nam ceterae, quae ſub nomine meo feruntur, negligentia excipientium in quaeſtum notariorum corruptae, minimam partem mei habent. Eſt et alia duplex conjectura, huic ἀντικατηγορία diverſa, de praemiis; ut in illa controverſia, *Tyrannus ſuſpicatus a medico ſuo datum ſibi venenum, torſit eum: et, cum is dediſſe ſe negaret, arceſſit alterum medicum: ille datum ei venenum dixit, ſed ſe antidotum daturum: et dedit ei potionem, qua epota ty-*

dam. (cf. §. 12. 31,) Cenſeo a Qu. eſſe *et quidem*, non *equidem*. *ipſ. me fec. d.* Turic. (a pr. manu) *i. efficis eductum.* Guelf. Camp. *i. effeciſſe ſeductum* cum Turic. (ſec. manu) Goth. 2. et edd. ante Ald. *me f. ſed.* omiſſo *ipſ.* Goth. 1. Voſſ. 2. Vall. (cf. §. 19. 55.) *i. f. ſed.* Bad. cum edd. ante Obr. qui *i. me f. ſed.* Ald. *i. f. ductum* cum Burm. et recentioribus. Noſtrum probat Geſnerus. cf. 7, 1, 60.

juvenili. Turic. *juvenali.* *feruntur.* Turic. *fecerit.*

25. *alia.* Voſſ. 2. *ipſa* ſolus. Velim pluribus cognitoribus vindicari hanc ſcripturam, quae tamen ne in Goth. quidem comparet. (cf. §. 17. 26.) *ἀντικ. diverſa.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui inſerunt *non*, conjiciente Regio. cf. 7, 1, 59. hic 33.

is dediſſe. Sic Turic. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Obr. Reliqui *id d.* *ſe neg.* Turic, *ſemper n.* cum Alm. Sed ille a ſec. manu *ſe pernegaret* egregie. *epota tyrannus.* Omittit Goth. (tac. Geſn.) *epotata t.* Turic. Guelf.

notariorum. vide Briſſonium de V. S.

25. *Eſt et alia.* cf. not. crit.

ἀντικατ. diverſa. Materiae cauſa diverſam vocat, quoniam eſt de praemiis controverſia, ἀντικατηγορία de poena. cf. 3, 10, 4.

Tyrannus ſuſpicatus. „Vide „Sopatrum in Rhett. ed. Al„din. T. 2. p. 187." Capper.

ſe negaret. cf. not. crit.

rannus deceſſit. De praemio duo medici con-
tendunt. Nam, ut illic factum in adverſa-
rium transferentium, ita hic ſibi vindican-
tium *perſonae*, *cauſae*, *facultates*, *tempora*,
26 *inſtrumenta*, *teſtimonia* comparantur. Illud
quoque, etiamſi non eſt ἀντικατηγορία, ſimili 604
tamen ratione tractatur, in quo citra accuſa-
tionem quaeritur, *utrum factum ſit*. Utra-
que enim pars ſuam expoſitionem habet, at-
que eam tuetur: ut in lite Urbiniana petitor
dicit, *Cluſinium Figulum filium Urbiniae, acie victa, in qua ſteterat, fugiſſe: jactatumque caſibus variis, retentum etiam a rege, tandem in Italiam ac patriam ſuam Marginos veniſſe, atque ibi agnoſci:* Pollio contra, *ſerviſſe eum Piſauri dominis duobus, medicinam factitaſſe, manumiſſum alienae ſe familiae venali immiſcuiſſe, ac rogantem, ut eis ſervi-*

26. *etiamſi.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. a Gryph. inde ante Burm. qui *etiam* per ſphalma. Reliqui *etſi*. *ſimili tamen.* Turic. *ſimilia* cum Alm. Voſſ. 2. (ref. Burm.) ſed Goth. Guelf. omittunt *tamen* (cf. §. 25. 28.) quae et Turic. ſec. manus. *ſuam exp.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *e. ſ.* cf. §. 18. 40.

26. *utrum factum ſit.* cf. §. 11.

Marginos. „Ignotus mihi „locus ille, neque in Italia „tali nomine urbem reperire „potui. *Marcina* in Picenti- „nis fuit, de qua Cluver. „Ital. antiq. l. 4. c. 6.“ Burmannus.

ut eis ſerviret. „Quibus? „difficile dictu; praeſertim „cum ignota ſint reliqua cau- „ſae. Sed ſi ponas, ex pro- „ximo *ſerviret* ſibilum adhae- „ſiſſe voci *ei*, commode in- „telligas Urbiniam, cui ideo „voluerit ſervire homo, ut „ſubrepere facilius in nomen „et gentem alienam poſſet.“ Geſnerus. Longe deterior emendatio, et ipſa ex ingenio, ut videtur, facta Ob-

ret, *emtum*. Nonne tota lis conſtat duarum 27
cauſarum comparatione, et conjectura duplici atque diverſa? Quae autem accuſantium ac defendentium, eadem petentium et infitiantium ratio eſt. Ducitur conjectura primum *a praeteritis*. In his ſunt *perſonae*, *cauſae*, *conſilia*. Nam is ordo eſt, ut *facere voluerit*, *potuerit*, *fecerit*. Ideoque intuendum ante
omnia, qualis ſit, de quo agitur. Accuſa- 28
toris autem eſt efficere, ut, ſi quid objecerit, non ſolum turpe ſit, ſed etiam crimini, de quo eſt judicium, quam maxime conveniat. Nam, ſi *reum caedis*, *impudicum* vel *adulterum* vocet, laedat quidem infamia: minus tamen hoc ad fidem valeat, quam ſi *audacem*, *petulantem*, *crudelem*, *temerarium* ostende-
rit. Patrono, ſi fieri potuerit, id agendum 29
eſt, ut objecta vel neget, vel defendat, vel minuat. proximum eſt, ut a praeſenti quae-

27. *ac def.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *atque d.* *voluerit.* Turic. *voluit.*

28. *de quo eſt.* Ultimum omittit Turic. Camp. *laedat.* Goth. (tac. Geſn.) *ledet* cum Voſſ. 2. cf. 26. 51.

29. *potuerit.* Ita Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Obr. et edd. ante Bad. Omittit *Patrono* — *potuerit* Camp. Reliqui *poterit.* cf. §. 22.

rechti *uti ſerviret.* Haereo praeterea in voce *alienae.* Qualis eſt „familia venalis „*aliena?*“ Non igitur ſui domini, a quo erat manumiſſus? Sed id huc quidem facere non videtur. An erat *alicui?*

27. *atque diverſa.* An fuit *eaque diverſa?* quoniam *atque* ante conſonantem.

perſonae — *conſilia.* Haec tria ad ſolam *voluntatem* videntur ſpectare, ſi quis conferat §. 44. ubi eſt „Excuſſa „*prima* parte *an voluerit.*“

ſtione ſeparet. Sunt enim pleraque non ſolum diſſimilia, ſed etiam aliquando contraria: ut, ſi reus furti *prodigus* dicatur, aut *negligens*. Neque enim videtur in eundem et
30 contemtus pecuniae, et cupiditas cadere. Si deerunt haec remedia, ad illa declinandum eſt, non de hoc quaeri, nec eum, qui ali- 605
quando peccaverit, utique commiſiſſe omnia: et hanc fiduciam fuiſſe accuſatoribus falſa objiciendi, quod laeſum et vulneratum reum
31 ſperavere hac invidia opprimi poſſe. Alia propoſitio eſt accuſatoris, contra quam loci oriuntur. Saepe a perſona prior ducit argumenta defenſor, et interim *generaliter*, *Incredibile eſſe, a filio patrem occiſum, ab im-*

30. *hac — poſſe.* Turic. Guelf. *haec — poſſet.* Jenſ. *hic — poſſe.*

31. *prop. eſt.* Turic. Guelf. Camp. *propoſitione* cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Pro *Alia* Goth. Voſſ. 2. *talia.*

contra quam. Turic. a pr. manu *c. qua.*

prior — def. Haec Ald. cum edd. ante Obr. omittit ex levi Regii conjectura. MSS. habent etiam Vall.

patr. occ. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. *virum occ.* Jenſ. (err. Geſn.) cum edd. ante Ald. quo

29. *negligens.* Non attentus ad rem. vide Graev. ad Cic. Epiſt. ad Fam. 3, 8. indicante Burm.

30. *ſperavere.* „vid. leg. „*ſperaverint.*" Geſnerus. Nec multum proficit cum Camp. legere *qui* pro *quod.*

31. *Alia — oriuntur.* Hic ego plane probandam cenſeo emendationem a Geſnero propoſitam: „Alii a propoſitione „accuſatoris contraque [loci „oriuntur." Modo teneas *a* dici loco τῆς *pro.* Adhuc *perſonam* rei tractatam nobis oſtenderat Qu. ſed ita, ut extra cauſam peterent actores, pro ea vel contra eam dicenda. Nunc ex ipſa *criminis propoſitione*, veluti hac: Roſcius patrem occidit, locos duci monet. cf. not. crit.

peratore proditam hoſtibus patriam. Facile reſpondetur, vel, *quod omnia ſcelera in malos cadant*, *ideoque ſaepe deprehenſa ſint*: vel, *quod indignum ſit*, *crimina ipſa atrocitate defendi.* Interim *proprie;* quod eſt varium. 32
Nam dignitas et tuetur reum, et nonnunquam ipſa in argumentum facti convertitur, tanquam inde fuerit ſpes impunitatis: perinde paupertas, humilitas, opes, ut cuique ingenio vis eſt, in diverſum trahuntur. Probi 33
vero mores, et anteactae vitae integritas, nunquam non plurimum profuerint. Si nihil objicietur, patronus quidem in hoc vehementer incumbet: accuſator autem ad praeſentem quaeſtionem, de qua ſola judicium

accedere narratur Alm. (cf. §. 24. item hac §.) Ald. ex conj. Regii inſerit *ab uxore virum* cum recentioribus.

ideoque. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ideo*, male. *indignum.* Turic. Guelf. Camp. *ingenium* cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Noſtra ex hujus ni fallor conjectura, quae non dubito quin vera ſit, etiamſi Burmannus cenſet *ingenium* non male hic uſurpari pro *ingenioſum*. *defendi.* Turic. Guelf. Camp. *defendit* cum Goth. *defendet* Alm. (cf. hac §. item 40.) Voſſ. 2. (cf. §. 28. 42.)

32. *impun. perinde.* Quod hic inſerunt reliqui *ſed*, omittit Turic. cum Obr.

33. *profuerint.* Camp. *profuerit.* Goth. *profuerunt.* Placet.

indignum. cf. not. crit.

32. *ut cuique — vis.* Fateor hoc contorte ſtructum mihi videri. Malim aut *ingenii*, aut *ut quisque ingenioſus eſt*.

33. *patronus — incumbet.* „Ut pro L. Murena." Burm. Parum recte adhibitus locus. Neque enim incumbit Cicero (cap. 5.) in ſilentium accuſatorum de vita anteacta Murenae, ſed eorum reprehenſionem diluit.

ſit, cognitionem alligabit, dicens, *neminem non aliquando coepiſſe peccare*, nec per
34 ἐγκαίνια ducendum ſcelus primum. Haec in 606
reſpondendo. Sic autem praeparabit actione prima judicum animos, ut noluiſſe potius objicere, quam non potuiſſe, credatur. Eoque ſatius eſt, omni ſe anteactae vitae abſti-

alligabit. Guelf. *allegabit* cum Jenſ. et edd. ante Obr. exc. Bad. Sed Turic. Goth. Camp. et Alm. Voſſ. 2. Vall. nobiscum. *neminem — aliqu.* Turic. Guelf. omittunt *non* (cf. §. 25. 42.). Camp. ponit poſt *aliqu.*

per ἐγκ. Sic Turic. (niſi quod latt. litt.) cum Alm. et Vall. (a ſec. manu.) Sed Guelf. Camp. *pro ἐγκ.* cum Goth. 1. 2. (qui et *ducendus*) Voſſ. 2. Vall. (hoc a pr. manu) et edd. ante Bad. quo acc. Baſ. Conjicit Gallaeus *pro encaenio* i. e. tirocinio, Burm. *per encomia*, Geſn. *pro encomio.* Obr. dat *proſcenia*, quod quomodo interpretetur, ipſe viderit, ſicut et modo pro *nem. non al.* haec: „neminem „mali quando coepiſſent *ſpectare*" (hoc quidem e libris, ut Turic. Alm.) „nec proſcenia" cet. Nam haec eſt ſumma levitas mutandi, ſi maxime aliqua ſententia poteſt diſpici. Vide et Steph. in Indice Theſauri, unde ſua Gallaeus.

34. *Haec.* Sic Turic. cum Goth. Voſſ. 2. Obr. Reliqui *Hoc.*

neminem non — coepiſſe. „Nemo repente fuit turpiſſi„mus." Juvenalis 2, 83.

per ἐγκαίνια — primum. Haec cum ſit probatiſſimorum librorum ſcriptura, ab ea recedendum non putavi, etſi nec ipſe magis quam Geſnerus novi Romana *encaenia.* Acquievit tamen in vocabuli inſolentioris uſu Turnebus ille verus Adverſ. 12, 11: Sententia expedita et ſuo ſe acumine commendans prae ceteris, quaecunque extunduntur varie tentando loco. Cum riſu quodam Sardonio impudentia exprobratur, ſi quis, quoniam reus pro quo cauſam dicit, nihil antea deliquerit, primum hoc, quod negari non poſſit, ſcelus quaſi dedicatione quadam ut recens perfectum opus praeclarum celebrandum nec potius vindicandum putet. Quod enim Turnebus l. c. de occultando ſcelere dictum cenſet, id locum habere crederem, ſi *duci* ſcriberetur, non *ducendum.*

nere convicio, quam levibus aut frivolis aut
manifeſto falſis reum inceſſere, quia fides ce-
teris detrahitur: et, qui nihil objicit, omi-
ſiſſe credi poteſt maledicta, tanquam ſuper-
vacua; qui vana congerit, confitetur vanum
in anteactis argumentum, in quibus vinci,
quam tacere, maluerit. Cetera, quae *a per-* 35
ſonis duci ſolent, in argumentorum locis ex-
poſuimus. Proxima eſt *ex cauſis* probatio:
in quibus haec maxime ſpectantur, *ira*, *odium*,
metus, *cupiditas*, *ſpes*: nam reliqua in ho-
rum ſpecies cadunt. Quorum ſi quid in reum
conveniet, accuſatoris eſt efficere, ad quid-
quid faciendum cauſae valere videantur, eas-
que, quas in argumentum ſumet, augere.
Si minus, illuc conferenda eſt oratio, aut ali- 36
quas fortaſſe latentes fuiſſe, aut nihil ad rem
pertinere, cur fecerit, ſi fecit: aut etiam
dignius eſſe odio ſcelus, quod non habue-
rit cauſam. Patronus vero, quoties poterit,

qui nihil. Turic. *quod n.* idem a ſec. manu Guelf., Camp. *quia n.* cum Jenſ. Tarv. Correxit Regius.

35. *horum.* Guelf. Camp. *has* cum Goth. et edd. ante Obr. turpiter redeunte Capper.

34. *levibus aut.* Unice placet Cod. Guelf. reponens *atque* pro *aut.*

vanum — argumentum. Orationis conſilium flagitat *unum* pro *vanum.*

35. *expoſuimus.* Lib. 5. cap. 10. §. 23 — 32.

efficere, ad. Inſerendum *ut* deficientibus licet libris omnibus. Nihil eſſe tam atrox, quo non cauſis impellatur humana natura, oſtendet actor, praeſertim *ira* — *ſpe*, quas quidem ſolas tractat, quoniam „cadunt omnia in horum „ſpecies." *Ad* inſequens (ſcribi ſolitum et *at.* cf. 1, 7, 5.) hauriebat voculam *at.*

inſtabit huic loco, ut nihil credibile ſit factum
eſſe ſine cauſa. Quod Cicero vehementiſſime
multis orationibus tractat: praecipue tamen
pro Vareno, qui in omnibus aliis premeba-
37 tur: nam et damnatus eſt. At, ſi proponi-
tur, *Cur factum ſit*, aut falſam cauſam, aut 607
levem, aut ignotam reo dicet. Poſſunt eſſe
aliquae interim ignotae: *An heredem habue-
rit, an accuſaturus fuerit, eum a quo dicitur
occiſus?* Si alia defecerint, non utique ſpectan-
das eſſe cauſas: nam quem poſſe reperiri, qui
non *metuat, oderit, ſperet?* plurimos tamen
38 haec ſalva innocentia facere. Neque illud
eſt omittendum, *non omnes cauſas in omni-
bus perſonis valere.* Nam, ut alicui ſit fu-

36. *inſtabit.* Turic. (a pr. manu) *inſtatuit* cum Alm. *in omnibus aliis.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm, Sed a ſec. ille manu *in o. malis* et ſic Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. *in o. publicis m.* Obr. leviter. Reliqui *o. m.*

37. *ign. reo.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) inſerunt *pro* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Baſil. Expunxit Regius. Sententia ſane melior. Intelligas tamen veterem illam ſcripturam utcunque: Patronus cauſam, quam docuerit falſam, levem, ignotam, in utilitatem rei convertet, i. e. „pro reo eſſe dicet.“

37. *At, ſi proponitur.* Si vero eſt in ipſa accuſatoris propoſitione deſignata cauſa aliqua patrandi ſceleris.

An heredem habuerit. Quae cauſa fuerit haec occidendi? Maxima profecto, ſi reum ipſum heredem inſtituerit defunctus, iſque noluerit diutius expectare hereditatem. cf. 5, 12, 5. Hoc ut intelligatur, *eum* junges utrique ſententiae, quod interpungendo demonſtrare conatus ſum. Inter *poſſunt eſſe*, malis ſane inſeri *enim*, ſine qua conjunctione ſalebroſior videtur oratio.

randi cauſa paupertas, non erit idem in Curio Fabricioque momentum. *De cauſa prius,* 39
an de perſona dicendum ſit, quaeritur: varieque eſt ab oratoribus factum: a Cicerone etiam praelatae frequenter cauſae. Sed mihi, ſi neutro litis conditio praeponderet, ſecundum naturam videtur incipere *a perſona.* Nam hoc magis generale eſt, rectiorque diviſio, *An in nullo crimen credibile, an in hoc.*

38. *in Curio.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. quo acc. Obr. Reliqui inſerunt *T.* prave, *M'* enim. cf. Drakenb. ad Liv. 45, 38, 11.

39. *frequenter.* Sic Turic. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. reliqui *frequentiſſime.* *ſi neutro — praeponderet.* Turic. *ſine ultro litis conditio praeponeret* cum Alm. Ille a ſec. manu *ſi ſine ullo litis convitio praeponeret* cum Bodl. et Guelf. niſi quod hic *praeponetur,* it. Goth. qui *praeponeretur* (err. Geſn.) Camp. *ſi ſine ullis litis convicio praeponentur.* Alii aliter. Noſtrum primus Gryph. (1544.)

videtur incip. Turic. (a ſec. manu) Goth. (tac. Geſn.) Obr. *videretur i.* *An in nullo — an in hoc.* Turic. *a. nullum — an hoc* cum Alm. Sed a ſec. manu ille *aut*

39. *magis generale.* Poteſt enim in omni lite hoc uſurpari, cum cauſarum aliae in alias cadant. cf. §. 41.

rectiorque diviſio. Diviſio *rectior* dici videtur eodem modo quo *ſimplicior, manifeſtior.* Si cauſae natura prima tractetur, difficilius fuerit ab una argumentatione progredi ad alteram. Id vero perpetuum eſt, et recte fieri ab unoquoque auditore agnoſcitur, ut primo quaeratur, an nullus plane ſit homo, in quo tale crimen poſſit credi, deinde, an hic, qui nunc eſt reus, ſit talis; quas eſſe de *perſona* quaeſtiones facile apparet, quanquam priorem illam poſſit aliquis trahere ad tractationem *rei,* cum ſi nullus homo cenſeatur hoc facturus, facti ipſius naturam in cauſa eſſe, neceſſe ſit. Sed ne cogitat quidem noſter nunc de *perſonae* et *rei,* verum de *perſonae* et *cauſae facti* diviſione.

40 Poteſt tamen id ipſum, ſicut pleraque, vertere utilitas. Nec tantum cauſae voluntatis ſunt quaerendae: ſed interim et erroris, ut *ebrietas*, *ignorantia*. Nam, haec ut in qua- 608
litate crimen elevant, ita in conjectura
41 premunt. Et perſona quidem neſcio an nunquam, utique in vero actu rei, poſſit incidere, de qua neutra pars dicat: de cauſis frequenter quaeri nihil attinet, ut in *adulteriis*, ut in *furtis:* quia illas per ſe ipſa
42 crimina ſecum habent. Poſt haec intuenda videntur et conſilia; quae late patent, *An credibile ſit, reum ſperare, id a ſe ſcelus effici*

nullum — *aut hoc*, et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. Mox Regio jubente *aut in nullo* — *aut in hoc*. In hac ſcriptura non eſt vera diviſio; neque enim ſeorſim haec poſſunt tractari ſibique invicem ſuccedere. In noſtra ratione prior eſt generalis humanae naturae exquiſitio, mox propria ejus, qui nunc eſt reus. *in* utrobique excidebat facillime poſt *an* (cf. 6, 3, 6.) quo hauſto jam ſecure jungentes librarii *nullum* ſcribebant pro *nullo*. (cf. 7, Praef. 2. 7, 4, 18.)

40. *pleraque*. Turic. Guelf. Camp. *plerumque* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. pr. Correxit Regius. *erroris*. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *errores*. *ebr. ign*. Sic Turic. cum Obr. Reliqui inſerunt *et*. *haec ut*. Ita Goth. (tac. Geſn.) (an Guelf.?) cum Voſſ. 1. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Baſil. Reliqui *u. h.* (cf. §. 26. 42.)

elevant. Turic. *elabant*. Alm. *elabant*. (cf. §. 31. 47.) Ille a ſec. manu *dabant*. Guelf. *dabunt*.

41. *nunquam*. Sic Camp. Reliqui *unquam*. cf. 6, 3, 6. *vero*. Guelf. Camp. *uno* cum edd. praeter Obr. et Geſn. Bip. *ut in f*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Gryph. Reliqui omittunt *ut*, Obr. etiam *in*.

42. *ſperare*. Malim *ſpe-* et mox in *videretur* uſus im-*raſſe*, quod et res ipſa cogit, perfecti.

poſſe? an ignorari, cum feciſſet? an, etiam ſi ignoratum non eſſet, abſolvi, vel poena levi transigi, vel tardiore, vel ex qua minus incommodi conſecuturus, quam ex facto gaudii videretur? an etiam tanti putaverit, poenam ſubire? Poſt haec, *An alio tempore, et ali-* 43
ter facere, vel facilius, vel ſecurius potuerit? ut dicit Cicero *pro Milone*, enumerans plurimas occaſiones, quibus ab eo Clodius impune occidi potuerit. Praeterea, cur potiſſimum *illo loco, illo tempore, illo modo* ſit aggreſſus (qui et ipſe diligentiſſime tractatur pro eodem
locus): *an etiamſi nulla ratione ductus eſt,* 44
impetu raptus ſit, et absque ſententia? (Nam vulgo dicitur, *Scelera non habere conſilium.*) *an etiam conſuetudine peccandi ſit allectus?* Excuſſa prima parte, *An voluerit?* ſequitur,

42. *non eſſet.* Turic. *e. n.* cum Vall. ut videtur (cf. §. 40. 49.). Omittunt *non* Jenſ. et edd. ante Ald. (cf. §. 35. 51.) *putaverit.* Goth. et Voſſ. 2. *putavit.* Nequam conſortium! (cf. §. 31. 51.)

43. *facilius.* Turic. Guelf. Camp. *facile* cum Voſſ. 2.

potiſſimum illo. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. Bip. Reliqui inſerunt *in.*

tanti putaverit. Non nimiam putaverit poenam, qua ſubeunda commodum illud ſibi pararet, quod crimine petebat. cf. 1, 6, 38. not. crit.

43. *Cicero pro Milone.* „C. 14. et 15. quem locum „ita concludit c. 16. *Quem „igitur cum omnium gratia noluit, hunc voluit cum aliquorum querela? quem jure, „quem loco, quem tempore, „quem impune non eſt auſus: „hunc injuria, iniquo loco, „alieno tempore, periculo capitis, non dubitavit occidere?*" Geſnerus.

44. *volureit — potuerit.* cf. 5, 10, 50. in quo capite et de *perſonis* et *cauſis.*

An potuerit? Hic tractatur *locus*, *tempus*, ut furtum in loco cluſo, frequenti; tempore vel diurno, cum teſtes plures; vel nocturno,
45 cum major difficultas. Inſpiciuntur utique
difficultates, occaſiones, quae ſunt plurimae, 609
ideoque exemplis non egent. Hic ſequens locus talis eſt, ut, *ſi fieri non potuit*, ſublata lis ſit: *ſi potuit*, ſequatur quaeſtio, *An fecerit?* Sed haec etiam ad animi conjecturam

44. *cluſo.* Sic MSS. et Camp. Reliqui *clauſo.* cf. 1, 10, 43. 6, 3, 50. 9, 4, 72. 110. Mox Bad. omnium primus inſerit *vel recluſo*, deinceps Gryph. cum recentioribus et hoc et poſt *frequenti* inſuper *vel ſolo.* Nos ſequimur Codd. et primos edd. (de Goth. Jenſ. tac. Geſn.) quo redit Baſil.

45. *diff. occaſ.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. Reliqui, jubente Regio, inſerunt *et.* cf. §. 40.

loco — frequenti. Optarunt VV. DD. hisce appoſitis reſpondere contraria, ut loco *cluſo* redderetur *recluſus*; *frequenti*, *ſolus.* Sed nihil egit Qu. niſi ut oſtenderet difficultatem furandi, quod in altera parte, temporis tractatione, itidem fecit. Poſuit enim ejusmodi ibi contraria, *diurnum*, *nocturnum*, in quorum utroque ſua eſſent furti peragendi impedimenta. Neque tollitur hoc quod disputavimus ea, quae mox infertur, voce *occaſiones*, quae opponitur ſane *difficultatibus*, nec tamen cogit, ut in prioribus quoque utramque partem argumentationis voluerit in exemplo ponere.

45. *utique.* Hoc adverbio ſignificat, quid in univerſum fiat in hoc genere; quo omne redeat praeceptum. Ne quis forte tentet *ubique.* cf. 3, 6, 8.

ſequens, i. e. ſecundus (cf. 4, 5, 13.), is igitur: *an potuerit.* vide ordinem locorum tractandorum §. 27.

haec — pertinent. Haereat aliquis in plurali. Sed reſpicit Quintilianus ad duo iſta *potuit fieri*, *non potuit*; quare et mox ſubjecit „et ex „*his.*“ Singularem poterat male quis referre ad quaeſtionem: *An fecerit*, cujus nondum hic ulla tractatio, ſed ſequendi modo §. Cf. ad rem ipſam 5, 10, 50.

pertinent: nam et ex his colligitur, *An ſpe-*
raverit? Ideo ſpectari debent et inſtrumenta,
ut Clodii ac Milonis comitatus. Quaeſtio, *An* 46
fecerit, incipit a ſecundo tempore, id eſt,
praeſenti, ac deinde conjuncto: quorum ſunt
ſonus, *clamor*, *gemitus*; inſequentis *latitatio*,
metus, ſimilia. His accedunt ſigna, de qui-
bus tractatum eſt. *Verba* etiam et *facta*,
quaeque anteceſſerunt, quaeque inſecuta ſunt.
Haec aut noſtra ſunt, aut aliena. Sed verba 47

46. *conjuncto: quorum.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui, Regio jubente, inferunt *hoc eſt inſequenti.* *inſequentis.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui *inſequenti* et hoc edd. quas modo demonſtravi omittunt hoc loco.

47. *verba nobis magis.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Reliqui omittunt *nobis.*

46. *praeſenti, ac deinde conjuncto.* Haec duo, *praeſens* et *conjunctum*, de una temporis parte dici, quam nos vulgo appellamus *praeſens tempus*, dubitari nequit, ſi quis conferat 5, 10, 45. 94. Improbarat noſter diviſionem illam, quam faciebant quidam, praeſentis in *junctum* et *adhaerens.* Quorum natura ſimilius praeſenti eſſe *junctum* quam *adhaerens* exempla docent l. c. Hic tamen memor aliquatenus diviſionis ejusdem, ut effugeret cavillationem eorum, qui *clamorem* ad *praeſens tempus* pertinere eſſent negaturi, adjecit *conjunctum* praeſenti, integrum ſecundum, quod ait, tempus una comprehenſurus. In qua appellatione variavit tamen hoc, ſecurior vocabulorum artis, ut nunc quidem *deinde conjunctum* vocaret, quod ſupra (5, 10, 45.) *adhaerens*. Neque enim, qui modo diligenter voluerit attendere, ignorabit quisquam *deinde conjunctum* aliter hic dici quam *junctum* illis, quos demonſtravi, locis.

inſequentis. Facile ſubaudias *ſunt.* Res ipſa plane cognoſcitur inſpiciendo priorem tractationem 5, 10, 45.

tractatum eſt. Lib. 5. c. 9.

nobis *magis* nocent, aut *minus*. Magis nocent, et minus proſunt noſtra, quam aliena; magis proſunt, et minus nocent aliena, quam noſtra. Facta autem interim magis proſunt noſtra, interim aliena: ut, ſi quid, quod pro nobis ſit, adverſarius fecit: ſemper vero magis no-
48 cent noſtra, quam aliena. Eſt et illa in verbis differentia, quod aut aperta ſunt, aut dubia. Seu noſtra ſeu aliena ſunt, infirmiora in utrumque ſint neceſſe eſt dubia: tamen noſtra ſaepe nobis nocent, ut in illa controverſia: *Interrogatus filius, ubi eſſet pater, dixit, Ubicunque eſt, vivit. at ille in puteo mortuus*
49 *eſt inventus.* Aliena, quae ſunt dubia, nunquam poſſunt nocere, niſi aut incerto auctore, aut mortuo. *Nocte audita vox eſt, Cavete*

nocent, et minus. Abſunt a Turic. Guelf. Camp. ut et Goth. Alm. (niſi quod huic Burm. tribuit inter *magis* et *proſunt* haec *nocent minus magis*, me quidem incredulo. cf. §. 40. 7, 3, 1.) edd. ante Ald. Inſeruit noſtra Regius, neceſſario (cf. §. 21.).

48. *eſt dubia.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt *eſt* cum edd. ante Gryph. male.

nobis. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. et edd. ante Ald. Reliqui *magis*, mutante Regio.

49. *vox eſt.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *e. v.* (cf. §. 42. 50.) *Cavete.* Turic. Guelf.

47. *nocent, aut.* Vix poſſe carere videtur locus iis, quae docte hic inſeri velit Geſnerus, *et proſunt*. Neque enim de *nocendo* ſolo agitur in ſequentibus.

48. *in utrumque.* nocendum et juvandum.

Ubicunque eſt, vivit. „Quid „hic dubium? Puto *vivit:* „quod etiam *bibit* poteſt in„telligi. Non *vivebat* in pu„teo pater, ſed *biberat*. Per„petua literarum *b* et *v* con„fuſio nemini non notata, „qui libros antiquos tracta„vit: in primis vero his, „qui Pandectas Florentinos „verſarunt." Geſnerus.

49. *Cavete — Interrogatus.*

tyrannidem: et, *Interrogatus, cujus veneno moreretur, reſpondit, Non expedit tibi ſcire.* Nam, ſi eſt, qui poſſit interrogari, ſolvet ambiguitatem. Cum autem dicta factaque noſtra 50
defendi ſolo animo poſſint, aliena varie refutantur. De uno quidem maxime genere conjecturalium controverſiarum locuti videmur, et in omnes aliquid ex his cadit. Nam *furti,*

caveto cum Goth. et edd. (de Jenſ. tac. Geſn.) ante Obr. quo redit Cappen. Ipſe Camp. abire a Geſnero non notavi. Burm. ex Voſſ. 2. *cavete* affert. *tyrannidem.* Jenſ. *tyrannicidam* cum edd. ante Obr. quo redit Burm. Sed nobiscum Turic. Guelf. Camp. Goth. Voſſ. 2.

50. *noſtra.* Turic. *noſtraria* cum Alm. Sed Guelf. *noſtratia* cum Goth. et edd. ante Ald. qui noſtrum repoſuit jubente Regio. Si apud Cic. Epiſt. ad Fam. 2, 11. Codd. darent *noſtraria*, acquieſcerem et hic ſcriptura Turic. *extraria* non multum aliter dicuntur. In Camp. nihil ego abludens a Geſneri ratione notavi. *videmur, et.* Turic. (a pr. manu) *videmus et.* Hinc eruo, quod neceſſarium videtur, *v. ſed.* *ex his.* Sic Turic. cum Alm. Reliqui *de his.* *furti, depoſiti.* Sic Turic. Camp. Reliqui *d. f.* (cf. §. 49. 7, 3, 5.)

Duae ſunt ſcholaſticae, quarum nullus inter ſe nexus eſt quaerendus. Similis priori, non eadem 7, 1, 30.

50. *dicta factaque noſtra.* vid. not. crit.

videmur, et. vid. not. crit.

furti — pecuniae. Genitivi hic quidem poſſunt repeti a voce *argumenta*, mox ſequente; cum durius videatur ſubaudire duo vocabula: *in cauſa.* cf. not. crit. ad 7, 1, 62. Si vero liceat dicere quod ſentio, diffido ego quam maxime illi *furti,* cujus nulla in ſequente tractatione mentio. *facti dep.* optime jungeretur cum *cred. pec.* Quanquam exemplis deſtituor ubi *facere depoſitum* dixerint veteres. Sed verbi illius tam late patet uſus, ut vix usquam poſſit alienum plane videri. *Furti* autem arreptum fuit, quia mox eſt *vel furem,* quod minus intelligebant. Qu, quidem ab illa quaſi fortuita *furis* mentione, deveniſſe mihi videtur ad *furti* reum

depoſiti, *creditae pecuniae*, et *a facultatibus* argumenta veniunt, *An fuerit, quod deponeretur?* et *a perſonis*, *An illum depoſuiſſe apud hunc, vel huic credidiſſe credibile ſit? an petitorem calumniari, an reum infitiatorem*
51 *eſſe, vel furem?* Sed etiam *in furti reo*, ſicut in *caedis*, quaeritur de facto, et de auctore. *Crediti* et *depoſiti* duae quaeſtiones, ſed nunquam junctae, *An datum ſit? An redditum?* 61
Habent aliquid proprii *adulterii* cauſae, quod plerumque duorum diſcrimen eſt, et de

vel huic. Turic. Guelf. Camp. *v. hanc* cum edd. ante Bad. qui e Vall. noſtrum, cui aſtipulatur Goth.
vel furem. Guelf. *aut f.* Goth. (err. Geſn.) *an f.* cum Voſſ. 2.

51. *duae quaeſt.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Bodl. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *ſunt*, Regio jubente. *ſed nunq.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum omnibus quos modo poſui, niſi quod Ald. jam *non* habet inſerente Regio, (cf. §. 42. 52.) cum reliquis.
redditum. Goth. *creditum* cum Voſſ. 2. (cf. §. 42. 52.)

etiam proprie tractandum. *Facti* et *furti* vid. ad 7, 3, 1. not. crit.

facultatibus. cf. 5, 10, 50. 51.

infitiatorem — furem. Nulla hic adhibenda eſt dividendi ſubtilitas. De *inf.* vide Briſſonium V. S. Quo magis appareat injuriae, quae fit reo, gravitas, ſubjicitur illi *infitiatori* durius vocabulum, eandem tamen rem indicans illud. „Niſi hominem hunc, „quem reum facis, ſuſtines „credere *furem*, nihil agis ac„cuſator; igitur intuenda di„ligenter eſt perſona rei, an „in eum cadat eſſe *furem*; „infitiator enim fur eſt.“

51. *duae — junctae.* „In „depoſito quaeri poteſt ali„quando, an depoſueris; de„inde an redditum ſit depo„ſitum; vix tamen ſimul.“ Pſeudo-Turnebus; rectiſſime ille, quisquis eſt: ſed tales animadverſiones fidem faciunt ex ſummi viri ſcholis aliqua horum fuiſſe excepta, et mox deterioribus aliorum inquinata. cf. 9, 2, 55.

utriusque vita dicendum; quanquam et id quaeritur, *An utrumque pariter defendi oporteat?* Cujus rei conſilium naſcetur ex cauſa. Nam, ſi adjuvabit pars altera, conjungam: ſi nocebit, ſeparabo. Ne quis au- 52
tem mihi putet temere excidiſſe, quod plerumque duorum crimen eſſe adulterium, non ſemper, dixerim: poteſt accuſari ſola mulier incerti adulterii: *Munera domi inventa ſunt; pecunia, cujus auctor non extat; codicilli, dubium ad quem ſcripti.* In *falſo* quoque 53
ratio ſimilis: aut enim plures in culpam vocantur, aut unus. Et ſcriptor quidem ſemper tueri ſignatorem neceſſe habet, ſignator ſcriptorem non ſemper; nam et decipi potuit. Is autem, qui hos adhibuiſſe, et cui id factum dicitur, et ſcriptorem et ſignatores defendet. Iidem argumentorum loci in cauſis *proditionis* et *affectatae tyrannidis.* Verum illa ſcho- 54
larum conſuetudo ituris in forum poteſt nocere, quod omnia, quae in themate non ſunt,

52. *crimen.* Goth. cum Voſſ. 2. (cf. modo, item 7, 3, 4.) *discrimen.* *pec. cujus.* Turic. (a ſec. manu) Camp. *pecuniae.* Voſſ. 2. *p. ejus.* Obr. *pecuniae ejus.* Hanc ego veram cenſeo ſcripturam, ne duae res nobis fiant *munera, pecunia.* Sic totum ordinabo: „Munera — ſunt; pecuniae „ejus — extat: codicilli; dubium — — ſcripti."

non extat. Jenſ. Tarv. omittunt *non* (cf. §. 51. 7, 4, 26.).

quaeritur. cf. 7, 1, 13.

52. *pec. cujus auctor.* *Auctor pecuniae* eodem eſt ſignificatu, quo in venditionibus dicitur *auctor.* vid. Ern. Clav. Cic. h. v. numero 11. cf. not. crit.

codicilli. Cave de teſtamento cogites; ſunt literae amatoriae.

53. *In falſo.* cf. 5, 10, 19. item ejusdem libri caput 5.

54. *quae in themate — ducimus.* cf. 4, 2, 28.

pro nobis ducimus. Adulterium *objicis; quis*
teſtis? quis index? quod pretium? quis con-
ſcius? Venenum; *ubi emi? a quo? quando?*
quanti? per quem dedi? Pro reo tyrannidis
affectatae; *ubi ſunt arma? quos contraxi ſatel-*
55 *lites?* Neque haec nego eſſe dicenda, et ipſis
utendum pro parte ſuſcepta. Nam et in foro,
ſi quando adverſarius probare non poterit,
deſiderabo. Sed in foro tantam illam facili-
tatem olim deſideravimus, ubi non fere cauſa

55. *ſi quando.* Turic. Guelf. Camp. *aliquando* cum Alm. et edd. ante Bad. *ubi* Goth. Voſſ. 2, quod ipſum τῷ *quando* ſuperſcriptum in Vall. narrat Badius (cf. §. 24. 7, 5, 13.). Abruptior ſane eſt, quam quae feratur in Qu., ſcriptura Codd. Sed et in recepta durum, quod nullum eſt objectum ad *probare* et *deſiderabo.* Lenis emendatio: „N. e. „i. ſ. aliqua, quando — poterit, deſiderabo." Vel aſcita Gothana ſcriptura: *aliqua, ubi.* *tantam.* Sic Turic. cum Alm. Voſſ. 2. Geſnero jam recipiente. Reliqui *tantum.*
facilitatem. Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *facultatem.* cf. 4, 1, 61.

quod pretium. Hoc quomodo congruat adulterii crimini, nemo docuerit. Moechi quidem pretia et conſcios non ſolent circumſpicere. Equidem intercidiſſe ante noſtra verba ſuſpicor vocem hanc: *proditionem.* Gedoynus haec omnia quae ſpectant ad uſum ſcholarum, omiſit a §. 54. ad 56. *De animo.*

55. *ſi quando.* vid. not. crit.

deſiderabo. Geſnerus locum Ciceronis pro Roſcio Amerino c. 27. qui ſit acerrimus, totum huc pertinere recte monet. cf. etiam 5, 7, 37.

deſideravimus. Quod aliquoties (cf. 7, 1, 11.) conqueſti ſumus, negligentiorem eſſe Qu. in iterandis vocabulis, id hic quoque officit ejus orationi. Sed aliud vitium ineſſe ſuſpicor, a librario ortum. *Deſiderabimus* reponam. Nam quid *olim* (hoc male capiebant) experturi ſint, qui ſcholaſticam ſuam conſuetudinem teneant ſolam, monet rhetor. Suos priſtinos errores ut commemoraret,

agitur, ut non aliquid ex his, aut plura po-
nantur. Huic ſimile eſt, quod in epilogis 56
quidam, quibus volunt, liberos, parentes,
nutrices accommodant: niſi quod magis
612 conceſſeris ea, quae non ſint poſita, deſide-
rare, quam dicere. *De animo* quomodo
quaeratur, ſatis dictum eſt, cum ita diviſe-
rimus, *An voluerit? an potuerit? an fecerit?*
Nam, qua via tractatur, *An voluerit;* eadem,
Quo animo fecerit? Id enim eſt, *An male
facere voluerit.* Ordo quoque rerum aut 57
affert, aut detrahit *fidem:* multo ſcilicet ma-
gis, res prout congruunt, aut repugnant.
Sed haec niſi in ipſo complexu cauſarum
non deprehenduntur. Quaerendum tamen

minus erat hujus loci. Neque enim hic eſt *olim,* ut 9, 3, 87. Guelf. dat *deſideramus.*

56. *quam dicere.* Oſtendit etiam gravius peccare eos, qui, quod in themate non ſit poſitum, tanquam ſit uſurpent et pro ſe jactent, quam alteros adverſarium modo urgentes propter inopiam earum rerum, quae in themate ei diſerte non tribuuntur. Teſtis nullus nominatus eſt in ſcholaſtica; jam nullum eſſe teſtem ſumit declamator et cum irriſione deſiderat teſtem. Errat profecto. Sed quid dicemus illos: qui, cum liberi nulli nec parentes commemorentur in themate, tamen eosdem in declamando appellant, judicibus commendant? Hi profecto dementiores, veniaque etiam minus digni. Huic ſententiae longe convenientius eſt, quod, nullo auctore, in Leidenſi narratur dari *ab aliis.* (Equidem certe nullos vidi hosce *alios.*) Eſſe enim pro *quam dicere* apud alios: *quam adjicere.* Hoc ſolum verum cenſeo. cf. 3, 6, 10. *adjicit.*

cum — diviſerimus. §. 28.

57. *Ordo — rerum.* vid. 4, 3, 8.

res prout congruunt. Rectiſſime haeret Geſnerus in tam abrupta oratione, ſuadens inſeri *ordinantur* poſt *prout.* Equidem, conſectans veſtigia literarum, malim *ponuntur.*

ſemper, quid cuique connectatur, et quid conſentiat.

III. Sequitur conjecturam *finitio*. Nam, qui non poteſt dicere nihil feciſſe, proximum habebit, ut dicat, non id feciſſe, quod objiciatur. Itaque pluribus legibus iisdem, quibus conjectura, verſatur, defenſionis tantum genere mutato: ut in *furtis*, *depoſitis*, *adul-*

57. *cuique.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *cui* Regio jubente. cf. 7, 1, 64. *quid conſentiat.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. Obr. Reliqui inſerunt aut *cui* aut *cuique*.

1. *nihil.* Non omittit Goth. (narr. Geſn.) ſed habet a ſec. manu, cum prius *vel.* *objiciatur.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. ante Gryph. Reliqui *objicitur*. An recentiores de induſtria caverunt hexametrum qui quidem ſit integer ab *ut dicat* ad *objiciatur?* Non puto. Sed mirum in modum ſuas regulas oblitus eſt noſter, 9, 4, 72. An medebimur ponendo *ſe* poſt *feciſſe*, bis? Ne hoc quidem placet. *pluribus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *plerisque* ex conjectura Regiana.

iisdem. Turic. Camp. *idem* cum Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. *id eſt* Guelf. Goth. Noſtrum Alm. (cf. 7, 2, 47. item 2.)

connectatur — conſentiat. Hic ſi nulla eſt diverſitas *connectendi* et *conſentiendi*, miſere jacet oratio. Sed *connecti* videtur id ad quod copulandum arte ſit opus et quod invitum paene coëat; *conſentire* quod ipſa natura jungit. In *connectendo* cf. 2, 11, 6. 5, 14, 32. in primis 10, 3, 20.

1. *dicere nihil feciſſe.* vid. 7, 1, 60.

objiciatur. vid. not. crit.

pluribus. Dicitur pro *compluribus*, velut 3, 6, 29. et mox §. 4. Tacit. Annal. 15, 6, 1. et apud Plinium H. N. non raro. Poſt *iisdem* inſeri velim *in*, quo farciri videtur damnum deficientis praepoſitionis ante *pluribus*.

teriis. Nam, quemadmodum dicimus, *Non feci furtum, non accepi depoſitum, non commiſi adulterium:* ita, *Non eſt hoc furtum, non eſt hoc depoſitum, non eſt hoc adulterium.* Interim a qualitate ad finitionem deſcenditur, 2
613 ut in actionibus *dementiae, malae tractationis, reipublicae laeſae:* in quibus ſi recte facta eſſe, quae objiciuntur, dici non poteſt, illud ſuccurrit, *Non eſt hoc dementem eſſe, male tractare, rempublicam laedere.* Finitio

furtum. Turic. Camp. *factum.*

hoc dep. Guelf. Camp. pronomen dant *haec* cum edd. ante Bad. Non quidem Goth. ut narrat Geſn. Etiam Vall. nobiscum.

depoſitum. Turic. Camp. *initiatio* cum Alm. *mutuatio* Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. qui, non monito in ſatis verboſa nota lectore, repoſuit *depoſitum ſed mutuatio*, quod mox imitatus Baſil., poſtrema duo vocabula ab interpretamento profecta arguens, ſed et abeſſe a plerisque exemplaribus falſo teſtans, auctor reliquis factus eſt noſtrae ſcripturae. Hanc ego veram cenſeo repetens veterem illam loci conſtitutionem a gloſſemate antiquiſſimo. Neque enim alienum erat monere lectorem, quid tandem pro *depoſito* ſubſtitueret reus. *Furtum* ſi amoliretur, ſuum dicendo id quod abſtulerit, *adulterium*, uxorem negando eam, quam compreſſerit, *depoſito* quid apte et veriſimiliter ſuccederet, vix apparebat. Qu. quidem ipſe nihil tale adjeciſſe putandus eſt, et gloſſae indicium apprehendo quod in vetuſtiſſimo quoque libro eſt „*hoc* mutuatio," non „*haec* m." Jam peritum quoque ſcholiaſten haec potuiſſe aſpergere, inde colligo, quod *mutuum* a *depoſito* Paulus ICtus (referente Gronovio de ſeſtert. p. 116.) ita diſcernit, ut mutuum recipiatur in eodem *genere*, depoſitum in eadem *ſpecie.*

2. *Non eſt hoc — laedere.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *n. e. male tractare rem p. verbis l.* cum Voſſ. 2. Bodl. et edd. ante Bad. quo acc. Baſil. Noſtrum e conjectura Regii, temeraria profecto. Vidimus 7, 1, 51.

2. *Non eſt hoc — laedere.* vid. not. crit.

igitur eſt *rei propoſitae propria et dilucida et*
3 *breviter comprehenſa verbis enunciatio.* Conſtat maxime, ſicut eſt dictum, genere, ſpecie, differentibus, propriis: ut, ſi finias equum, (noto enim maxime utar exemplo) genus eſt *animal*, ſpecies, *mortale*, differentia, *irrationale*, (nam et homo mortale erat:) pro-
4 prium, *hinniens*. Haec adhibetur orationi pluribus cauſis. Nam tum eſt certum de nomine, ſed quaeritur, quae res ei ſubjicienda ſit; tum res eſt manifeſta. Et quod nomine conſtat, de re dubium eſt, interim conjectura

non utique repetere noſtrum exempla, quae poſuerit, omnia. *Mala tractatio* eſt uxorum. cf. Declam. Qu. 18. et 19. et hic §. 10. 11. 9, 2, 79. Jam cum in Codd. poſt *rem* ſit unica litera *p.*, eam ut a male interpretante inſertam (cf. 7, 4, 5.) expungo et haec eruo: *η. e. male tractare, uxorem verbi laedere.* Alm. *verbis* omittere narratur (cf. §. 1. 9.). Quod mox eſt „comprehenſa *verbis*" occaſionem dediſſe librario inſerendae falſo hic eiusdém vocis, ſane aliquis dixerit.

eſt — comprehenſa. Mei quoque libri *eſt* omittunt et *compreſſa* dant; quae emendavit Regius, obſecundante Aldo et rell.

3. *irrationale.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *irrationabile* cum edd. ante Gryph. cf. 2, 16, 16.

4. *orat. pluribus.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Stephan. Reliqui inſerunt *in.* Noſtrum volebat Regius.

Et quod — dubium. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *ſed de n. non c.*

3. *ſicut eſt dictum.* 5, 10, 55.

4. *pluribus cauſis.* i. e. non unam ob cauſam.

Et — dubium eſt. Tranſitum facit *Et*, valens *et quidem*, ut 5, 10, 113. 11, 24. 13, 1. 40. 14, 21. 6, 1, 11. 2, 21. 5, 3. 7, 1, 39. 2, 9. quorum locorum aliquot habent ſubjectum ſibi *quidem.* Sic et *atque* hic §. 21. Praepoſitio *de* praemiſſa voci *re*, melius ſane abſit, niſi forte apponere velis eandem ante *nomine*; nam mutare in „*ſed*

614 eſt: ut, ſi quaeratur, *quid ſit Deus?* Nam, 5
qui id neget, *Deum eſſe ſpiritum omnibus*
partibus immixtum, non hoc dicat, falſam
eſſe divinae illius naturae appellationem?
ſicut Epicurus, qui humanam ei formam, lo-
cumque inter mundos dedit. Nomine uter-
que uno utitur; utrum ſit in re, conjectat.
Interim qualitas tractatur, ut *quid ſit rheto-* 6
rice, vis perſuadendi, an bene dicendi ſcien-
tia? Quod genus eſt in judiciis frequentiſſi-
mum. Sic enim quaeritur, *an deprehenſus*
in lupanari cum aliena uxore adulter ſit? quia
non de appellatione, ſed de vi facti ejus amb-
igitur, an omnino peccaverit. Nam, ſi pec-
caverit, non poteſt eſſe aliud, quam adulter.

D. r. cum d. conjiciente Regio. Pro *quod* Obr. *quando de* (qui *et* omittit et *cum* recentiorum, hos ſecutus in reliquis.) Voſſ. 2. *quo de,* Goth. *quo* (cf. 7, 2, 52. hic 7.).

5. *qui id.* Turic. (a pr. manu) *quod id.*

div. ill. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *i. d.* (cf. 7, 2, 50. hic 6.)

6. *peccaverit.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *peccarit.* *eſſe al.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *a. e.* (cf. §. 5. 9.)

„*re*" nequaquam placet. *quod — conſtat — dub. eſt* interpretare: „Et quod qui-„dem attinet ad id, quod" cet. „in eo interim conjectu-„ra eſt — interim qualitas „tractatur."

5. *qui id.* Expungam *id,* velut natum ex male accepto compendio vocis *qui.*

divinae — appellationem. i. e. falſo illam naturam appellari divinam; ſpiritum ita diffuſum non poſſe appellari deum, quod fiat a Stoïcis.

uterque. Et Stoïcus et Epicureus.

utrum. Spiritus diffuſus, an humana forma.

6. *rhetorice — ſcientia.* vid. lib. 2. cap. 15.

ejus. Cave referas ad *facti,* ad hominem enim pertinet.

an omnino peccaverit. In qualitate an recte feceris quaeritur. Jam ſi peccavit hic

7 Diverſum eſt genus, cum controverſia conſiſtit in nomine, quod pendet ex ſcripto, nec verſatur in judiciis, niſi propter verba, quae litem faciunt. *An, qui ſe interficit, homicida ſit? An, qui tyrannum in mortem compulit, tyrannicida? An carmina magorum, veneficium?* Res enim manifeſta eſt, ſciturque, non idem eſſe occidere ſe, quod alium; non idem occidere tyrannum, quod compellere ad mortem; non idem carmina, ac mortiferam potionem; quaeritur tamen, an
8 eodem nomine appellanda ſint? Quanquam autem diſſentire vix audeo a Cicerone, qui, multos ſecutus auctores, dicit, *finitionem* eſſe de eodem, et de altero; (ſemper enim neganti aliquod eſſe nomen dicendum, quod ſit po-

7. *Diverſum — appellanda ſint.* vide not. ex. ad 2, 2, 9. *conſiſtit.* Turic. Camp. *conſiſtat.* Male. *verſatur in judiciis.* Goth. *verſante in judicio* cum Voſſ. 2. (cf. §. 4. 34.) *faciunt.* Sic Turic. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *generant.* *carmina mag.* Turic, *crimina m.*

8. *multos.* Sic Turic. Guelf. cum Alm., Reliqui *permultos.* *neganti.* Turic. (a pr. manu) *neganto,* a ſec. *negando* et ſic Guelf. Camp. Obr. (qui et *aliquod*) *negante* Goth. Voſſ. 2. *Enim* ante *neg.* omittunt mei omnes ante Ald. Inſeruit Regius, rectiſſime. *quod ſit pot.* Sic Turic. (a pr. manu). Mox idem *dicendumque quid*, ut et Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *quid ſ. p.*

reus, nullum aliud ei nomen pónes niſi ut adulterum voces. Si adulterium negas, ne peccatum quidem agnoſcis. Sic magis qualitatis haec eſt controverſia, quam finitionis. cf. 5, 10, 59. Sed et hic §. 9.

7. *Diverſum eſt genus.* Hoc quidem reſpicit ad alteram, quam fecerat partem §. 4. *res manifeſta eſt.* *pendet ex ſcripto.* vide §. 22.

8. *a Cicerone.* cf. 3, 6, 31.

615 tius?) tamen eandem tres habeo velut ſpecies.
Nam interim convenit ſic quaerere, *An ha-* 9
bendum ſit adulterium in lupanari? Cum hoc
negamus, non neceſſe eſt dicere, quid id vo-
cetur, quia totum crimen infitiamur. Interim
quaeritur, *hoc furtum, an ſacrilegium?* non,
quin ſufficiat, non eſſe ſacrilegium, ſed, quia
neceſſe ſit dicere, quid ſit aliud: quo in loco
utrumque finiendum eſt. Interim quaeritur 10
in rebus ſpecie diverſis, an et hoc eodem

tamen eand. Sic Turic. cum Jenſ. Tarv. a ſec. manu ille *t. easdem res* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. (niſi quod hi *eas.*) Reliqui inſerunt *in*, jam ante eum, qui ſuadet, Regium.

9. *conv. ſic.* Hoc ordine libri mei ante Gryph. Reliqui *ſ. c.* (cf. §. 6. 15.) Sed Turic. (a pr. manu) *c. ſuum.* cum Alm. *habendum ſit ad.* Turic. (a pr. manu) *habet ſit in a.* Alm. *habendum ſit ut in ad.* (cf. §. 2. it. hac). An primitus fuit: *c. ſuum q. an habeat?* (cf. §. 10.) *ſicut: an adult. i. l.?* Similem ſtructuram vide 7, 1, 5. *quo modo an ultra.* Sententia haec fuerit: Convenit quaerere, an illud, quod nunc tractamus, ſolitum ſuum nomen hic quoque habeat, veluti adulterium, in lupanari, an debeat appellari adulterium. *quaer. hoc.* Sic Turic. a ſec. manu tollitur pronomen. Alm. *q. hoc an hoc.* Non credo (cf. hac §. item 33.). Reliqui inſerunt *an.* *furt. an ſacril.* Sic libri omnes ante Burm. quo acc. Capper. Reliqui omittunt *an.* *neceſſe.* Abeſt a Turic. Guelf.

eandem tres habeo velut ſpecies. Contorta ſane oratio, quae tamen optime videtur corrigi, ſi cum Capper. et Geſnero legamus *in eadem — ſpecies.* cf. not. crit. Etiam hic minus attendiſſe, a quo recedit, Ciceronem videtur noſter, eique tribuiſſe per errorem, quod apud ipſum vix invenias: „*ſemper* neganti — „potius.“ Nempe illud eſt, quod refellit Qu.

9. *convenit ſic — adulterium.* vide not. crit.

neceſſe ſit. Malim *n. eſt.* cf. 7, 2, 18.

modo ſit appellandum, cum res utraque habeat ſuum nomen? ut *amatorium*, *venenum*. In omnibus autem hujus generis litibus quaeritur, *an etiam hoc?* quia nomen, de quo ambigitur, utique in alia re certum eſt. *Sacrilegium eſt, rem ſacram de templo ſurripere: num et privatam? Adulterium, cum aliena uxore domi coire: an et in lupanari? Tyrannicidium, occidere tyrannum: an etiam*
11 *in mortem compellere?* Ideoque συλλογισμὸς, de quo poſtea dicam, velut infirmior eſt finitio, quia in hac quaeritur, an idem ſit hujus rei nomen, quod alterius? illo, an
12 perinde habenda ſit haec, atque illa. Eſt et talis finitionum diverſitas, ut quidam ſentiunt, num idem diverſis verbis comprehen- 616
datur: ut *rhetorice*, *bene dicendi ſcientia*, et

10. *habeat.* Turic. Guelf. *habet.*

11. *haec, atque.* Turic. (a pr. manu) inſerit *autem* cum Alm.

12. *finitionum.* Turic. Guelf. Camp. *diviſionum* cum Goth. Alm. et edd. ante Bad. Noſtrum conjecit Regius; recte ad ſenſum, nec violenter. *ut quidam — comprehendatur.* Turic. (a pr. manu) *u. quidem ſentient non isdem verc.* Mox *u. quidam ſentiunt num isd. v. c.* et ſic Guelf. Camp. (niſi quod *nam*, ut et Ruſc.) cum edd. ante Ald. Noſtrum Regius conjecit. An haec placent: *ut qui idem ſentient, non iisdem verbis comprehendant?* Quae quidem ratio fert, ut et mox pro nominativo in *rhetorice, ſcientia*, ſcribatur accuſativus, niſi ſi recipitur Camp. ſcriptura inſerentis *eſt* poſt *rhet.* quam veram cenſeo.

10. *amatorium.* cf. 8, 5, 31.

11. *de quo poſtea.* capite hujus libri 8.

quia in hac. Malim abeſſe *in*, ut dant etiam Stoer. Chouet. Quanquam cf. 7, 8, 7.

12. *ut quidam — comprehendatur.* vide not. crit.

eadem *bene inveniendi*, et *bene enunciandi*, et *dicendi ſecundum virtutem orationis*, et *dicendi*, *quod ſit officii*. Atque providendum, ut, ſi ſenſu non pugnant, comprehenſione diſſentiant. Sed de his disputatur, non litigatur. Opus eſt aliquando finitione obſcurioribus et ignotioribus verbis, ut, quid ſit *clarigatio*, *proletarius*. Erit et interim notis nomine verbis: ut, *quid ſit penus*, *quid litus*.

quod ſit off. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Obr. probante Geſn. Reliqui *quid ſ. o.*

pugnant. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Leid. Reliqui *pugnent.* *diſſentiant.* Turic. Guelf. *diſſentiunt* cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. exc. Camp. Addicunt conjecturae Regianae et Goth. Voſſ. 2.

13. *verbis, ut, quid — litus.* Turic. (a pr. manu) *v. quid ſunt c. erat ut i. notis n. videbis quod ſ. p. quod l.* Mox (quibus vocibus recedit a pr. manu ea integra pono; cetera ſunt qualia in pr. manu; non qualia in recepta noſtra ſcriptura) *v. q. ſit c. e. u. i. in n. v. quid ſ. p. quid l.* Et ſic Guelf. (niſi quod omittit *verbis* primo loco) Camp. (niſi quod *ut interim*). Reliqui plus minus recedunt, velut ponentes *verbis videbis*, utrumque, ut Jenſ. (err. Geſn.) et edd. poſt eum ante Bad. *videbis* habet et Goth. (tac. Geſn.) pro *verbis*, non cum eodem, ut et Alm. Vall. habere negatur diſerte a Badio. (cf. 7, 2, 24. 7, 8, 1.) Sed *erit*, quod conjecit Regius, habent Goth. Voſſ. 2. *proletarius* nusquam inventum ante Obr. videtur is effeciſſe ex *erat ut*.

comprehenſione diſſentiant. Geſnerus leniſſima conjectura inſerit *ne*. Sed hic cum agatur de controverſia finitionis, praeceptum interpretor hunc in modum, ut doceat rhetor, qui poſſit fieri ut videaris diverſa dicere adverſario, ſi minus ſenſu, verbis tamen. *Comprehenſio* autem plane quod noſtrum hodie *enunciatio*. cf. 5, 10, 61.

disputatur — litigatur. Philoſophorum hoc eſt, non patronorum.

13. *verbis: ut, quid — litus.* De voce *penus* cf. A. Gell. 4, 1. de *litus*, noſt. 5, 14, 34. Sed de hujus loci conſtitutione vid. not. crit.

Quae varietas efficit, ut eam quidam conjecturae, quidam qualitati, quidam legitimis

14 quaeſtionibus ſubjecerint. Quibusdam ne placuit quidem omnino ſubtilis haec, et ad morem Dialecticorum formata concluſio, ut in disputationibus potius per argumenta verborum cavillatrix, quam in oratoris officio multum allatura momenti. Licet enim valeat in ſermone tantum, ut conſtrictum vinculis ſuis eum, qui reſponſurus eſt, vel tacere,

ſatis ingenioſe; neque enim de nihilo eſt quod Burmannus vult ſibi dari bina et hic vocabula, ut mox in *pen. lit.*, quo etiam deducit antiqua Turicenſis manus. An igitur ſic: *v. qualia* (vel *cujusmodi*) *ſunt clarigatio, proletarius, interim notis nomine. Videbis quid ſ. p. q. l.?* *efficit.* Turic. Guelf. Camp. *efficiat* cum edd. Jenſ. Tarv. Regius malit *effecit.* An feretur illud, ut modus potentialis?

eam. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ea* cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad.

14. *per argumenta.* Turic. (a pr. manu) omittit *per* cum Alm. *in ſermone.* Sic libri omnes ante Burm. cujus interpretor ſphalma *id ſ.*, propagatum illud a Geſn. Bip. *conſtrictum vinc.* Sic Obr. Reliqui inſerunt *in.* *ſuis eum.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inſerunt *habeat.* *eſt, vel.* Sic Turic. Guelf. Camp. (niſi quod *ſit* pro *eſt*) Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Ald. Reliqui inſerunt *et.* *tacere.* Turic. Guelf. Goth, Jenſ. (err. Goth.) *carcere* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald., qui primus recepit palmariam Regii emendationem. In Camp. quidem ſolo ſunt ea, quae Regius conqueritur, mon-

eam. Apparet quam ſecuri cavillationis veteres ſcriptores interdum redeant ad id quod integra quadam disputatione tractant, velut hic *finitionem*, quae ab diligenti lectore facile agnoſcitur in pronomine.

14. *in ſermone.* Hoc eſt quod ſupra *disputari* vocabat; extra forum et pugnam. Neque enim jam Socratico more disjungitur τὸ διαλεκτικὸν et τὸ ἐριστικὸν, ſed idem eſt factum.

vel etiam invitum id, quod ſit contra, cogat
617 fateri: non eadem eſt tamen ejus in cauſis
utilitas. Perſuadendum enim judici eſt: qui, 15
etiamſi verbis devinctus eſt, tamen, niſi ipſi
rei acceſſerit, tacitus diſſentiet. Agenti vero
quae tanta eſt hujus praeciſae comprehenſionis neceſſitas? An, ſi non dixero, *Homo eſt animal mortale rationale*, non potero, expoſitis tot corporis animique proprietatibus, latius oratione ducta, vel a diis eum, vel a mutis discernere? Quid? quod nec uno modo de- 16
finitur res eadem, ut facit Cicero: (*quid enim*

ſtra *crucem* hic et mox (pro *invitum*) *unicum*, quod debebat eſſe *uncum*. Tantum malorum ſuaſere perperam accepta *vincula*. cf. 5, 13, 19. *utilitas*. Jenſ. *ſubtilitas* cum edd. ante Ald. exc. Camp. Hoc quoque Regius correxit.

15. *devinctus*. Libri ante Ald. omnes *devictus* (de Goth. Jenſ. tac. Geſn.) Nec tamen erat quod Regio, etiam hic κριτικῷ ἄκρῳ, obloqueretur Burmannus. *mort. ration.* Sic Turic. cum Obr. Reliqui *r. m.* (cf. §. 9. 22.)

16. *quid enim. quid eſt* Cruſius ex Cicerone legit. Etſi quantivis pretii eſt illa a Cruſio facta Ciceroniani loci demonſtratio, acquieſci tamen nec ſic quidem poteſt in verbis Quintilianeis, qualia nunc comparent. Exemplum enim illud e Cicerone petitum abruptius eſt, nec ſufficit praeceptis illuſtrandis. Ubi tandem hic eſt *eadem res non uno modo definita?* Neque eſt pro reliqua Quintiliani elegantia et perſpicuitate, quod accuſativus *univerſos* nihil hic habet, unde pendeat. Quapropter nolui quidquam mutare nec majorem ſanitatis ſpeciem induere loco, quam revera ineſt, ſed *enim* ipſum retinui. Adhuc quidem maxime blanditur

15. *tacitus*. Egregie! cf. 4, 5, 10. 5, 7, 2. 6, 3, 17.

16. *nec uno* — *et latiore*. Duo ſunt, quae ab oratoribus uſurpata, ſuae rationi firmandae adhibet. Ea autem ſic copulantur, ut prius ſit „et" „non" (quod eſt in *nec*), deinde „*et*" reſpiciens illud ad prius. Hanc ſtructuram librariorum erroribus obnoxiam jam ante cognovi-

19 Ejus certus ordo eſt, *quid ſit? an hoc ſit?* et in hoc fere labor major eſt, ut finitionem confirmes, quam ut in rem finitionem applices. In eo, *quid ſit?* duplex opus eſt. Nam et noſtra confirmanda eſt, et adverſae partis
20 deſtruenda finitio. Ideoque in ſchola, ubi nobis ipſi fingimus contradictionem, duos ponere debemus fines, quales utrinque eſſe optimi poterunt. At in foro providendum, *num forte ſupervacua*, et *nihil ad cauſam pertinens*, *an ambigua*, *an contraria*, *an communis ſit finitio?* quorum nihil accidere, niſi
21 agentis culpa, poteſt. Ut recte autem finiamus, ita fiet, ſi prius in animo conſtituerimus, quid velimus efficere. Sic enim accommodari ad voluntatem verba poterunt. Atque ut a notiſſimo exemplo, quo fit res lucidior, non recedamus: *Qui privatam pecuniam de templo ſurripuit, ſacrilegii reus eſt.*
22 Culpa manifeſta. quaeſtio eſt, an huic crimini nomen, quod eſt in lege, conveniat. Ergo ambigitur, *An hoc ſacrilegium ſit?* Accuſator, *quia de templo ſurrepta ſit* pecunia, utitur hoc nomine. Reus, *quia privatam ſurripuerit*, negat eſſe *ſacrilegium*, ſed *furtum* fatetur. Actor ergo ita finiet, *Sacrilegium* 620

20. *nob. ipſi.* Sic Turic. cum Alm. Reliqui *n. ipſis.*

22. *ſurr. ſit.* Sic Turic. Guelf. Reliqui *ſit ſurr.* (cf. §. 15. et mox 23.) *ſurripuerit.* Sic Turic. (a pr. manu). Guelf. Camp. *ſurripuerat* cum illius ſecunda.

20. *fingimus contradictio- nem.* cf. 5, 13, 45.

eſt ſurripere aliquid de ſacro. Reus ita finiet, *Sacrilegium eſt ſurripere aliquid ſacri.* Uterque finitionem alterius impugnat. Ea duo- 23 bus generibus evertitur, ſi aut falſa eſt, aut parum plena. Nam illud tertium, niſi ſtultis, non accidit, ut nihil ad quaeſtionem pertineat. Falſa eſt, ſi dicas, *Equus eſt animal* 24 *rationale:* nam eſt equus animal, ſed irrationale. Quod autem commune cum alio eſt, deſinet eſſe proprium. Hic reus falſam dicit eſſe finitionem accuſatoris: accuſator autem non poteſt dicere falſam rei. nam eſt *ſacrilegium, ſurripere aliquid ſacri.* Dicit parum plenam: adjiciendum enim, *aut ex ſacro.* Maximus autem uſus, in approbando refellen- 25 doque fine, *propriorum* ac *differentium*, nonnunquam etiam *etymologiae.* Quae tamen omnia, ſicut in ceteris, confirmat aequitas,

aliq. de ſacro — ſacri. Uterque. Verba poſt *ſacro.* ante *Uterque* omittunt Turic. Guelf. *finit. alter.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *a. f.* (cf. modo et 28.)

24. *Eq. eſt animal.* Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. omittunt *eſt.* *finit. accuſ.* Turic. Guelf. Camp. *quaeſtionem a.*

24. *Falſa eſt — proprium.* Etſi valde probabilis eſt Geſneri ratio, verba haec interpolata ſuſpicantis, cum tamen in omnibus libris legantur, nolui apponendis uncis praeſumere judicium lectoris. Fortaſſe melius ſuccurras loco, adjiciendo aliqua, quae interciderint ob verborum eorundem iterationem. Fuerint haec poſt *irrationale*, hujusmodi: „Parum plena, ſi „dicas: equus animal irra„tionale; commune enim ei „cum aliis mutis eſt irratio„nale."

aut ex ſacro. Malim *et e. ſ.* vel *ait e. ſ.*

nonnunquam etiam conjectura mentis. *Etymologia* maxime rara eſt: *Quid enim eſt aliud* tumultus, *niſi perturbatio tanta, ut major* timor *oriatur? Unde etiam nomen ductum eſt*
26 tumultus. Circa *propria* ac *differentia* magna ſubtilitas: ut, cum quaeritur, *An addictus, quem lex ſervire, donec ſolverit, jubet, ſervus ſit?* altera pars finit ita, *Servus eſt, qui eſt jure in ſervitute.* Altera, *qui in ſervitute eſt eo jure, quo ſervus:* aut, ut antiqui dixerunt, *qui ſervitutem ſervit.* Quae finitio, etiamſi diſtat aliquo, niſi tamen propriis et
27 differentibus adjuvetur, inanis eſt. Dicet enim adverſarius, ſervire eum ſervitutem, aut eo jure, quo ſervum. Videamus ergo propria et differentia, quae libro quinto levi- 621

27. *et differentia, quae.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. mox *d. que liberorum quae.* et ſic reliqui.

libro quinto. Turic. (a pr. manu) *libroque.* Mox omittit haec cum Guelf. Goth. Voſſ. 2. Camp. Obr. Noſtrum eſt in ipſa Tur. ſcriptura. cf. 6, 3, 5.

25. *conjectura mentis.* cf. 1, 2, 25. *animi mei conjectura.* Paſſive uſurpatur *conjectura*, non active.

Quid enim — tumultus. vid. Cic. Philipp. 8, 1.

27. *aut eo jure.* Hunc ablativum non aliter expedias, quam aut *eo* mutando in *eſſe* (niſi forte malis utrumque *eo eſſe*), aut legendo *ſervitute,* non *ſervitutem.* Et haec quidem ſcriptura eſt in Turic. Camp. Jenſ. Tarv. cum modo (§. 26.) libri ad unum omnes dent *ſervitutem.* Apud Ciceronem ſane et Livium accuſativus obtinet, ſed Plautus ablativum oſtendit, in aliquot locis. Prior autem noſtrarum mutationum videtur eſſe praeferenda.

libro quinto. vide 5, 10. 60. cf. et Decl. Quintil. 311. p. 205.

ter in tranſitu attigeram. *Servus*, cum manumittitur, libertinus; *addictus*, recepta libertate, ingenuus: *ſervus* invito domino non conſequetur; *ad ſervum* nulla lex pertinet; *addictus* legem habet. Propria *liberi*, quae nemo habet, niſi liber, praenomen, nomen,
cognomen, tribum: habet haec *addictus*. Ex- 28
cuſſo *quid ſit?* prope peracta eſt quaeſtio, *an hoc ſit?* Id enim agimus, ut ſit cauſae noſtrae conveniens finitio. Potentiſſima autem eſt

mittitur, libert. Sic Turic. (a pr. manu, a ſec. inſ. *eſt*) Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Obr. Reliqui inſerunt *ſit*. *libert. ingen.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui inſerunt *eſt*.

dom. non. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. Alm. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui inſerunt: *libertatem.* Mox autem poſt *conſequetur* ea, quae nos iisdem auctoribus amolimur: *addictus ſolvendo, citra voluntatem domini, conſequetur* ex conj. Regii.

28. *conv. fin. Potent. aut. eſt.* Turic. Guelf. Camp. c. ſ. p. *Eſt a.* cum Goth. (niſi quod *tamen*) et edd. ante Bad. Noſtrum eſt a Regio. Vetus ſcriptura fert, ut id dicat Qu. agi a nobis, ut finitio potentiſſima demonſtretur cauſae noſtrae conveniens. Jam hic ſenſus exemplo, quod modo tractabamus, plurimum adjuvatur. Poſtquam excuſſum eſt *quid ſit ſervire*, quaeritur *an ſerviat addictus*. *Potentiſſima* definitio igitur ea, quae plurimum poteſt ad perſuadendum, quae alteri, quacum comparatur, praeſtat; quae ſi in noſtram cauſam cadere probetur h. e. *ſit cauſae noſtrae conveniens*, vicimus cauſam. Nec abludunt ſequentia. Agnoſcuntur enim in ipſa finitione aliquae qualitatis quoque partes, ſicut ſupra in conjectura 7, 1, 62. 2, 6. item in finitione hic §. 6. 36. Sed obeſt ſane quod *poten-*

non conſequetur. Facile ſubauditur, quod modo erat, *libertatem.*

tribum. Hoc latino more refertur ad *habet*, non ad *propria*, ut nominativum deſideres.

28. *conveniens finitio. Potentiſſima autem eſt.* cf. not. erit.

in ea qualitas: *an amor inſania?* Huc pertinebunt probationes, quas Cicero dicit proprias eſſe finitionis, *ex antecedentibus, conſequentibus, adjunctis, repugnantibus, cauſis, effectis, ſimilibus*: de quorum argumento-
29 rum natura dictum eſt. Breviter autem pro Caecina Cicero *initia, cauſas, effecta, antecedentia, conſequentia* complexus eſt: *Quid igitur fugiebant? propter metum. Quid metuebant? Vim videlicet. Poteſtis igitur principia negare, cum extrema concedatis?* Sed

tiſſima minus proprie videtur dici pro *optima*, *propria*. Et bonus conſtat ſenſus priori praecepto, ſi *potentiſſima* inde divellamus cum Regio. Nam quaerendo *an hoc ſit*, id profecto agimus ut illam prius in genere propoſitam finitionem accommodemus ad cauſam noſtram, ut agnoſcat judex id, quod definierimus, convenire in litigatorem noſtrum. Sic et *potentiſſima* ſuam maxime ſignificationem tuetur, ſi in finitione plurimum agere dicatur qualitas, cf. 5, 7, 37. Neque ulla hic mutatio niſi tranſpoſitio τῶν *eſt autem*. (cf. §. 23. 7, 4, 14.) *amor inſania.* Sic Turic. (a pr. manu.) Reliqui inſerunt *an*.

29. *Caecina.* Hic quidem veteres mei ante Jenſ. nihil diverſum dare narrantur, ut nec 17. 7, 6, 7. cf. 5, 10, 92.

concedatis. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *conceditis* cum Cicerone.

an amor inſania. Si quis amorem excuſet, quo minus delicti alicujus poenas det, quod pertinet ad qualitatem, quaeri ſane debet an *amor* aequiparandus ſit *inſaniae*, purgaturae illi reum, et eſt haec finitio, ſed in qua nihil aliud ſpectetur, nihil aliud judicis animum moveat, niſi *qualitas*. (cf. §. 6.) Abruptius quidem hoc proponitur, id quod malo habet Geſnerum; ſed intellectu non caret. Si, ut vulgo, inſeratur *an* poſt *amor*, cum corrumpitur latinitas, (cf. 5, 4, 2.) tum exiſtit *conjectura* in quaeſtione, ſitne amor an inſania, non qualitas vel finitio. Ad utramque enim trahi poteſt *an amor ſit inſania.*

dictum eſt. 5, 10, 73 — 94.

29. *pro Caecina.* c. 15.

ſimilitudine quoque uſus eſt, *Quae vis in*
622 *bello appellatur, ea in otio non appellabitur?*
Sed etiam ex contrario argumenta ducuntur, 30
ut, ſi quaeratur, *An amatorium venenum ſit, necne? quia venenum amatorium non ſit.* Illud alterum genus quo ſit manifeſtius adoleſcentibus meis, (meos enim ſemper adoleſcentes putabo) hic quoque fictae controverſiae utar
exemplo. *Juvenes, qui convivere ſolebant,* 31
conſtituerunt, ut in litore coenarent. Unius, qui coenae defuerat, nomen tumulo, quem extruxerant, inſcripſerunt. Pater ejus, a transmarina peregrinatione cum ad litus idem
appuliſſet, lecto nomine ſuſpendit ſe. Di- 32
cuntur hi cauſa mortis fuiſſe. Hic finitio eſt accuſatoris, *Per quem factum eſt, ut quis perierit, cauſa mortis eſt.* Rei eſt, *Qui fecit quid ſciens, per quod perire homini neceſſe eſſet.* Remota finitione, accuſatori ſat eſt dicere, *Cauſa mortis fuiſtis; per vos enim*

32. *nec. eſſet.* Turic. *neceſſet.* a ſec. manu noſtrum, et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Obr. Reliqui *n. eſt, acc. ſat eſt.* Turic. *accuſatoris adeſt.* Guelf. *accuſationis adeſt.*

30. *meos — putabo.* Hoc reſpiciens ad orbitatem ſuam dixiſſe videtur Geſnero, quod non negarim; etſi ſufficiat referre ad „impetratam quietem." vid. Prooem. totius operis.

31. *in litore coenarent.* Hoc ad voluptates in primis pertinuiſſe, ut in amoenis litoribus fierent epulae, plurimis veterum locis teſtatum eſt, quorum aliquot deſignat Burm. ad hunc locum. vid. Ern. Clav. Cic. in *Actae.*

32. *quis perierit.* Suſpicor *periret*, ut mox. Diſcrimen enim exculpere recentioris fuerit latinitatis.

factum eſt, ut homo periret: quia, niſi vos
33 *illud feciſſetis, viveret.* Contra, *Non ſtatim, per quem factum eſt, ut quis periret, is damnari debet, ut accuſator, teſtis, judex rei capitalis. Nec, undecunque cauſa fluxit, ibi culpa eſt: ut, ſi cui quis profectionem ſuaſerit, aut amicum arceſſierit trans mare, et is naufragio perierit; ad coenam invitarit, et*
34 *is cruditate illic contracta deceſſerit. Nec fuerit in cauſa mortis ſolum adoleſcentium factum, ſed credulitas ſenis, in dolore ferundo infirmitas; denique, ſi fortior fuiſſet aut prudentior, viveret. Nec mala mente fecerunt: et ille potuit vel ex loco tumuli vel ex opere tumul-* 623

factum. Mei libri omnes ante Gryph. *actum* cum Alm. Voſſ. 2. Colb. et aliquot edd. ap. Burm. Ferri quidem nequit. cf. 5, 14, 4.

33. *fluxit.* Turic. *fulſit* cum Alm. *ſi cui quis.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *cui* cum Goth: et edd. ante Gryph. *aut amicum.* Sic Turic. cum Alm. Sed Guelf. Camp. *aut ad a.* Turic. a ſec. manu *ut ad a.* cum reliquis. *arceſſierit.* Turic. Guelf. Camp. *acceſſerit* cum edd. ante Bad. quo accedit Baſil. Reliqui *accedat*, quorum ponitur et Alm. (cf. §. 9. 7, 4, 5.) Noſtrum e conjectura.

34. *fuerit.* Sic Turic. cum edd. ante Gryph. a ſec. tamen manu *fuerat*, et ſic Guelf. Camp. Reliqui *fuit.* *ſenis, in.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *et.* *tumuli.* Sic Turic. Camp. cum Goth. Stber. Chouet. Leid. Gibſ. Obr. Capper. Sed *tumulum* Guelf. Bodl. Voſſ. 2.

quia, niſi. Legendum cenſeo *qui, n.*

34. *vel ex loco — tumultuario.* „Tam ex loco quam „ex tumultuario opere tumuli." Neque enim quisquam probe attendens probaverit rationem, qua *tumulum* legunt quidam et interpretantur ejusmodi quid extructum, quod omnem ſuſpicionem ſepulcri arceret. Non

tumulo ſuſpicari, non eſſe monumentum. Qui ergo puniri debent, in quibus omnia ſunt homicidae, praeter malum? Eſt interim certa 35
finitio, de qua inter utramque partem convenit: ut Cicero dicit, *Majeſtas eſt in imperio, atque in omni populi Romani dignitate.* Quaeritur tamen, *An majeſtas minuta ſit?* 36
ut in cauſa Cornelii quaeſitum eſt. Sed etiam ſimilis videri poteſt finitivae: tamen, quia de finitione non ambigitur, judicatio eſt qualitatis, atque ad eum potius ſtatum redu-

(cf. §. 7. item hac) Jenſ. cum edd. ante Stoer. et recentioribus. *praeter.* Turic. Guelf. *propter* cum Goth. Voſſ. 2. *malum.* Ita Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. (cf. hac §. item 7, 4, 4.) Reliqui *manum.*

35. *omni.* Turic. *nomini* cum Alm. a ſec. manu *nomine.*

36. *Sed etiam.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui inſerunt *hic*, ſine ſenſu.

qualitatis. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Obr. Reliqui *qualitas.*

ſufficit, quod tumuli fere ſunt naufragio pereuntium, pater autem hic norat, filium in terra manſiſſe. Et *opere* praeterea indiget genitivo, qui eſt inventus in *tumuli.*

praeter malum. Quo tandem jure puniantur ii, qui habent quidem homicidae per omnia ſpeciem et effectum, ſed cum ſumma innocentia? De *cauſa mortis* ſimilem controverſiam habes Qu. Decl. 289. p. 145.

35. *Majeſtas eſt in.* „Vide „copioſam de *majeſtate* et „quomodo ea minuatur, diſ„putationem Cic. de Invent. „2, 17 ſq. add. Partitt. c. 30. „Orationum ipſarum pro Cor„nelio fragmenta nihil ha„bent, quod huc pertineat." Geſnerus.

36. *Sed etiam ſimilis.* Inſerendum hic, quod facile excidebat, ſi poſt *etiam.* Subjectum eſt generalius capiendum: *cauſa talis.*

judicatio. cf. 3, 6, 71.

cenda, ad cujus forte quadam venimus mentionem, ſed erat ordine proximus locus.

IV. Eſt autem qualitas alia de ſummo genere, atque ea quidem non ſimplex. Nam, et qualis ſit cujusque rei natura, et quae forma, quaeritur: *An immortalis anima? An humana ſpecie Deus?* et de magnitudine ac numero, *Quantus ſol? An unus mundus?* Quae omnia conjectura quidem colliguntur, quaeſtionem tamen habent in eo, *qualia ſint?*
2 Haec et in ſuaſoriis tractari ſolent, ut, ſi Caeſar deliberet, *An Britanniam impugnet, quae ſit* 624
Oceani natura? an Britannia inſula? (nam tum ignorabatur) *quanta in ea terra? quo*

quadam. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *quidem* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. cf. 4, 2, 66. *ſed erat.* Sic Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *et.*

4, 1. *ſol? An.* Turic. Guelf. Camp. inſerunt *et* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Regius expunxit. Goth. habere non videtur.

2. *ſuaſor. tract.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. Goth. Obr. Reliqui inſerunt *aliquando.* *in ea terra.* Turic. (a pr. manu) *i. e. in t.* Francius prius quoque *in* expungere malit, fortaſſe non male.

4, 1. *An humana ſpecie — unus mundus.* cf. 7, 3, 5. 7, 2, 6.

2. *ſolent.* Non dubito quin *ſolet* ſit reponendum. Subjectum quidem nullum aptius ſententiae quam *qualitas* ipſa. *tum ignorabatur.* Confidenter ita loqui poterat Qu. cum ante Caeſaris expeditionem nemo Britanniam exploraſſet, Phoenicum navigationibus diu omiſſis et parum cognitis. Quid igitur ipſe Caeſar B. G. l. 4 et 5. de eadem prodat, quo nomine haeret hic Burmannus, nihil ad noſtrum locum. Quid quod Taciti (Agr. c. 10.) etiam Dionis Caſſii (p. 217. Reim.) aetate

referentes. Latine ad verbum tranſlatam non

Latine — tranſlatam. Bad. *latini — tranſlatum.* Poſterius ita dare et Goth. narrat Geſn. me non refragante, nec tamen ſatis credulo, cum e Voſſ. 2. *translatam* afferant. (cf. 7, 3, 34. item hic §. 39.)

nibus. Quam quidem rationem qui tnentur, eorum nemo probabilius locum conſtituit Geſnero: „P. h. v. H. „κ. ἀ. ad verbum Latine trans„latum id nomen non inve„nio; ad intellectum referen„tes *abſolutam* appellant.“ Vides, praeter aliquot vocum immutationem, rem geri potiſſimum transpoſitione. Ferenda haec quidem per ſe, minus tamen, ſi ſine mutatione non procedat. Relictum, ut eſt, locum explicare conatur Capperonnerius *ad intellectum* capiens quaſi dictum: „non de *corporea* ſumtione „intelligentes, ſed de actione „mentis et *intellectus.*“ Hanc ego latinitatem non praeſtiterim; neque ullam commiſcor *intellectus* h. l. interpretationem, quae conveniat (cum illa ad *verbum* relatio excludatur quibus dixi rationibus). Devenio igitur ad hujus ipſius vocabuli mutationem, quod corruptum cenſeo ex hoc, negligentius latinis literis ſcripto: *metalepſin.* Fateor in nullo eorum, ubi uſurpat noſter, locorum adeo male mulcatum comparere, ſed, ut peſſimum, legi *me talem ſin* (6, 3, 52.). Minus tamen obſcura ibi et inſperata vocabuli mentio. Et quidem fuiſſe dictam a Graecis ἀντίληψιν cum reſpectu ad μετάληψιν, plane mihi perſuadeo; quo nomine magis etiam rejicio memorata ſupra ejusdem etyma. Sic enim Hermogenes (p. 26.): ἡ μετάληψις ἀεὶ ἐναντία ἐστὶ τῇ ἀντιλήψει. Non ſane me fugit hoc in diverſo, quam hic eſt, vocabulorum uſu dici; ſed etymum nihilo ſecius mihi deprehendiſſe videor, quod valeat ibi quoque, ubi ſignificatio ab eo jam pridem receſſit. Eſt praeterea ἀντίληψις ſpecies qualitatis apud Hermogenem, μετάληψις autem translatio (Hermogenes p. 18. Noſter 3, 6, 46. 9, 2, 106.), quae quidem ſatis discreta videntur artis ratione, ut nullam invicem ſocietatem partium harum ſuſpiceris. Verſatur tamen earum utraque in tuendo reo, qui factum non infitiatur. Hoc ſufficit profecto ad denominationem inter has partes reciprocandam. Neque enim de nihilo eſt, quod monet Turnebus ille ſive perſonatus ſive ſuſpectus, Hermogenem in multis eſſe

invenio; *abſoluta* appellatur. Sed enim de re ſola quaeſtio, juſta ſit ea, necne? *Juſtum* omne continetur *natura*, vel *conſtitutione*: *natura*, quod ſecundum cujusque rei digni-

abſoluta appellatur. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Baſil. Obr. Reliqui *abſolutam appellant.*

5. *quod ſecundum.* Turic. *q. ſecundam* cum Gryph. a ſec. manu *quae ſecundum* et ſic Guelf. Camp. Baſil. Primus Jenſ. inſerit *ſit* cum edd. ante Gryph. quod et Alm. dare narratur (cf. 7, 3. 33. item hic §. 27.) Reliqui *ſit.*

cujusque rei d. Turic. *cujus r. d.* a ſec. m. *cujusque r. p. d.* (ut intelligatur *rei publicae.*)

imitatum Hermagoram. Quod cum manifeſtis, vel in metalepſi et antilepſi, exemplis confirmetur (praeter tot alia hic protinus ſequentia); haec veſtigia Hermogenis conſectantes, non longe aberrabimus profecto a ſententia Quintiliani Hermagoreos hoc loco exprimentis.

5. *Sed enim.* Incommodas h. l. conjunctiones cum VV. DD. neglexiſſent omnes, Geſnerus medelam invenit eam, ut pro iis in textum reciperet *etenim* (et obſecuti ſunt Bip.). Credebat rationem reddi, quare *abſoluta* appellaretur haec defenſio, vel qualitas. Nos quidem, ejus in proximis veſtigia deſerentes, etiam hic aſſenſum cohibere cogimur. Neque tamen acquieſcam in recepta. *Sed* eſt tranſeuntis ad rei ipſius tractationem, poſtquam nomen in tranſitu attigerat. *enim* mutem in *hic* adverbium, vel potius *haec,* quod referas ad *quaeſtio.* cf. 7, 2, 17. et 18.

natura, quod — dignitatem. Poſſis haerere in voce *natura,* ad quam quid ſit ſubaudiendum parum liquet. Simpliciſſimum fuerit nominativum facere et intelligere verbum ſubſtantivum. Sic *quod ſec. — dignitatem* fiet definitio *naturae,* cui mox reſpondeat *Conſtitutio eſt* cet. Ablativum capere τὸ *natura* duriorem fecerit ſtructuram nec apertam ſententiam, ſive *juſtum eſt* intelligis, ſive, quod minus etiam placeat, *continetur.*

625 tatem. Hic ſunt *pietas*, *fides*, *continentia*; et 6 talia. Adjiciunt et id, quod ſit *par*. Verum id non temere intuendum eſt: nam et *vis contra vim*, et *talio*, nihil habent adverſus eum, qui prior fecit, injuſti: et non, quoniam res pares ſunt, etiam id eſt juſtum, quod anteceſſit. Illa utrinque juſta; eadem *lex*, eadem *conditio*: ac forſitan ne ſint quidem

6. Hic. Sic Turic. (a pr. manu) cum Jenſ. eoque recentioribus ante Ruſc. Reliqui *Haec*. Malim tamen *Hinc*. cf. 6, 1, 42. *contin. et talia*. Turic. (a pr. manu) *et alia* cum Stoer. eoque recentt. ante Obr. *par. Verum*. Turic. Guelf. Camp. *perverſum* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. cf. 7, 3, 14.

talio. Turic. Guelf. Camp. *talia* cum omnibus ante Obr. Pſeudo-Turnebi eſt praeſtantiſſima emendatio.

adverſus. Sic Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *adverſum*.

injuſti. Turic. Guelf. Camp. *injuſte* cum omnibus ante Obr. qui conjecit *injuſtitiae*, receptum ipſi et ceteris. Praetuli leniorem Geſneri emendationem. *utrinque juſta*. Turic. Guelf. Camp. *u. iſta*. Unde nihil proficias. Neque enim *Illac* (vel *illic*, cf. 6, 4, 21.) ſcribendo pro *illa* apta ſententia efficitur, ut *iſta* ad ſequentia: *lex*, *conditio*. Malim tamen in noſtra ſcriptura *illic*.

6. *Hic*. cf. not. crit.

contin. et talia. vide not. crit.

Adjiciunt — par. velut Cic. de Inv. 2, 22.

et talio. „Qui membrum „rapſit, ni cum eo paicit, *ta*„*lio* eſto.“ Leges XII tabb. cf. 8, 5, 12. Declam. Qu. 7. p. 136. „lex — dedit caeco „*talionis* actionem.“ item Decl. 358. p. 356. Cujac. Obſervv. 9, 13. „actio — *talionis* „in ſchola, injuriarum in „foro.“

et non. Quod optat *ſed n.* Geſnerus, non opus eſt, cum *et* hoc referatur ad prius „*et* „*vis*,“ cui rationi non officit interjectum *et* ante *talio*. Hoc enim facile negligitur ab audiente.

Illa — juſta. Reſpicit pluralis hic neutrius generis ad *par*, et eſt levis incuria numeri qui praeceſſerit. cf. tamen not. crit.

paria, quae ulla parte ſunt diſſimilia. *Conſti-*
7 *tutio* eſt in *lege*, *more*, *judicato*, *pacto*. Alterum eſt defenſionis genus, in quo factum per ſe improbabile aſſumtis extrinſecus auxiliis tuemur: id vocant κατ' ἀντίθεσιν. Latine hoc quoque non ad verbum transferunt:
8 *aſſumtiva* enim dicitur *cauſa*. In quo genere fortiſſimum eſt, ſi crimen cauſa facti tuemur, qualis eſt defenſio Oreſtis, Horatii, Milonis.

7. κατ' ἀντίθεσιν. Sic Turic. (niſi quod per η, ſed a ſec. manu *cat et theſin*) Tarv. cum Bodl. Alm. et edd. ante Ald. item Gryph. Capper., in margine Vall. ſed et complures edd. Lacunam praefert Guelf. καταιτιθησιν Camp. κατ' ἀντίστασιν Ald. κατ' αἴτησιν Obr. Reliqui προσληπτικὴν, niſi quod Voſſ. 2. Vall. προσλειπτ. quorum errorem propagarunt edd. ante Chouet. *Latine*. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *Latini* jubente Regio. Utitur ſane hoc tanquam ſubſtantivo nomine, velut 5, 10, 45. ſed ubi promptius quam hic ſubaudire rhetores, vel praeceptores.

non. Turic. Guelf. *nam* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Vall. Bad. Geſn. Bip. Noſtrum primus Camp. cf. 6, 4, 11. item hic §. 12. ubi Turic. a pr. manu *Non omn.* *transferunt*. Turic. *transierunt*, (cum Alm.) a ſec. manu *transtulerunt* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Obr.

8. *Horatii*. Libri omnes *oratio* (niſi quod Turic. Guelf. omittunt *defenſio* cum ſequentibus usque ad *defenſio conſtat*), in quo recte haeret Geſnerus. Noſtrum ex conjectura. 8, 6, 47. pro *oratio* Turic. ſec. manus *oratius*, ſed frequens hujusmodi confuſio.

7. κατ' ἀντίθεσιν. vide Hermog. p. 13. ἐὰν δὲ ὁμολογῇ (ὁ Φεύγων) τι πεποιηκέναι, ὡς ἀδίκημα (*factum per ſe improbabile*), ὄνομα μὲν πάλιν γενικὸν τούτῳ ἀντίθεσις. cf. Erneſti Lex. h. v. ubi complures hoc nomine utentes demonſtrantur rhetores, quos exhibet Aldi volumen alterum.

hoc quoque non. cf. §. 5.

8. *Horatii*. vide 3, 6, 76. 4, 2, 7. Inſunt in hisce perſonis gradus, a fabula ipſa ad fabuloſam hiſtoriam moxque ad certae memoriae tempora.

ἀντέγκλημα dicitur, quia omnis noſtra defenſio conſtat ejus accuſatione, qui vindicatur. *Occiſus eſt, ſed latro; exectus, ſed raptor.* Eſt et 9
illa ex cauſis facti ducta defenſio, priori contraria, in qua neque factum ipſum per ſe, ut in abſoluta quaeſtione, defenditur; neque ex contrario facto; ſed ex aliqua utilitate aut
626 reipublicae, aut hominum multorum, aut etiam ipſius adverſarii, nonnunquam et noſtra, ſi modo id erit, quod facere noſtra cauſa fas ſit: quod ſub extrario accuſatore et legibus agente prodeſſe nunquam poteſt, in do-

exectus. Turic. Guelf. Camp. *excaecatus* cum Alm. Bodl. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Gryph. In margine quidem Baſil. noſtrum. Veriſſimam cenſeo emendationem, cujus ſit ignarus, niſi forte Philandri, ſed nomine ſuppreſſo. Vidor. (1538.) *executus.*

9. *priori contr.* Sic et Turic. a pr. manu. Ab altera quidem inſerit *eſt,* cum Guelf. Camp. Voſſ. 2. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *ex aliqua.* Turic. Guelf. Camp. *in a.* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Ald. Correxit Regius. *extrario.* Turic. (a ſec. manu) *extraneo* cum Camp. Guelf. et tot aliis.

ἀντέγκλ. — *quia.* Id ipſum eſt ejus aſſumtivae cauſae ſpeciei nomen technicum. Accuſantur enim Clytaemneſtra, ſoror Horatii, Clodius; nec refert, quod nova ponuntur ejusdem exempla: *latro, raptor.* Eadem ἀντεγκλήματος definitio eſt apud Hermogenem p. 14.

exectus. Cum in jure Romano vetitum fuerit execare mares (vide Dig. 48, 8, 4, 2.), ea maxime facti excuſatio probabilis videtur, ſi femina, pudorem ſuum vindicatura, vel pater ſuperveniens, raptorem gladio arcuerit. Et fortaſſe hujusmodi agitatae ſunt in ſcholis controverſiae, quanquam nunc quidem nullae ſuccurrunt.

9. *extrario* — *domeſticis.* Haec proprie ſibi opponuntur invicem. cf. §. 31.

10 meſticis disceptationibus poteſt. Nam et filiis pater in judicio abdicationis, et maritus uxori, ſi malae tractationis accuſabitur, et patri filius, ſi dementiae cauſa erit, non inverecunde dicet, multum ſua interfuiſſe. In quo tamen incommoda vitantis melior, quam
11 commoda petentis, eſt cauſa. Quibus ſimilia etiam in vera rerum quaeſtione tractantur. Nam, quae in ſcholis *abdicatorum*, haec in foro *exheredatorum* a parentibus, et bona apud Centumviros repetentium ratio eſt: quae illic *malae tractationis*, hic *rei uxoriae*, cum quaeritur, *Utrius culpa divortium factum ſit?*

10. *filiis pater in.* Turic. *filius* (a ſec. manu *filiis*) *patrum jud.* Guelf. Camp. *in filiis patrum j.* ut et Goth. (err. Geſn.) cum Voſſ. 2. *accuſ. — filius, ſi.* Turic. Guelf. Camp. *a. filio ſ.* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. cum edd. ante Ald. inſeruit neceſſaria Regius.

11. *Centumviros.* Turic. *con.* a ſec. manu *conſules* et ſic libri mei omnes ante Capper.

10. *patri — dementiae cauſa.* Cf. Decl. Quintil. 346. p. 334. „Adverſus patrem ne „qua ſit actio niſi dementiae." item Aerodius ad Decl. Qu. 295. qui et Platonis locum e libro 11. de legg. excitat. Bip. Vol. 9. p. 155. 6. St. p. 929. D. E.

multum ſua interfuiſſe. Hoc ſpectat igitur ad poſtremum illud *nonnunquam et noſtra.*

incommoda — commoda. Invidioſum eſt adipiſcendi commodi cauſa vexare filium, uxorem, patrem; tolerabilius, ſi quis aliter damnum ingens cavere nequeat.

11. *Centumviros.* Deberi veriſſimam hanc ſcripturam magno Cujacio Capperonnerius et poſt eum Geſnerus oſtenderunt. vide Cujacii Obſervv. 9, 13. item hic §. 20. Recte Geſnerus ablegat ad notiſſimum Ciceronis locum de Orat. 1, 38. ubi et *teſtamentorum* mentio. cf. 4, 1, 57.

rei uxoriae. i. e. dotis. vide Ern. Clav. Cic. h. v.

quae illic *dementiae*, hic *petendi curatoris.* Subjacet utilitati etiam illa defenſio, ſi pejus 12 aliquid futurum fuit. Nam in comparatione malorum, boni locum obtinet levius: ut, *ſi Mancinus foedus Numantinum ſic defendat, quod periturus, niſi id factum eſſet, fuerit exercitus Romanus.* Hoc genus ἀντίστασις
627 Graece nominatur: *comparativum* noſtri vocant. Haec circa defenſionem facti: quae ſi 13 neque per ſe ipſam, neque adhibitis auxiliis dabitur, proximum eſt, in alium *tranſferre crimen*, ſi poſſumus. Ideoque etiam in hos, qui jam ſcripti ſunt, ſtatus viſa eſt cadere tranſlatio. Interdum ergo culpa in hominem relegatur: ut, *ſi Gracchus, reus foederis Nu-*

12. *pejus.* Turic. (a pr. manu) ſic. Mox cum plurimis *ſpei.* *Mancinus.* Turic. *manus*, a ſec. manu *marius* cum aliquot edd. *fuerit — Rom. Hoc.* Turic. (a pr. manu) cum Alm. *f. exerat R. H.* Guelf. *f. e. R. exerat. H.* Camp. *f. e. R. Et erat h.* et ſic Goth. Voſſ. 2.

13. *hos, qui jam — ſtatus viſa.* Turic. *os q. etiam ſcriptum ſit ſ. v.* a ſec. manu *hoc quid etiam ſcriptum ſit ſtatim jus.* cum Guelf. (niſi quod *viſa*) Camp. (niſi quod *quod*) et ſic Goth. Eodem fere redeunt Alm. Colb. Voſſ. 2.

petendi curatoris. Seneca pater Controv. 1. 2. p. 163. „patri curatorem dari — „quia — ſit — furioſus. hoc „autem in foro eſſe Curatorem petere, quod in ſchola „Dementiae agere" citante Cujacio l. c.

12. *foedus Numantinum* cf. 3, 8, 3.

ἀντίστασις. Hoc Graece dici a *pendendo* in lance, recte monet Capper. Legitur vocabulum apud Hermog. p. 14.

13. *qui jam ſcripti ſunt.* Hisce ſalva erit ſententia, ſi pro *jam ſcripti* reponas *inſcripti*, poteſtate *non ſcripti* (cf. 3, 6, 37. item hic §. 35.). *ſcripti* autem genitivo caſu dictum accipio. Vide 3, 6, 53. 78.

relegatur. cf. 6. Pro. 13.

mantini, cujus metu leges populares tuliſſe in Tribunatu videtur, miſſum ſe ab imperatore
14 *ſuo diceret.* Interim derivatur in rem: ut, *ſi is, qui teſtamento quid juſſus non fecerit, dicat, per leges id fieri non potuiſſe.* Hoc μετάστασιν dicunt. Excluſis quoque his, *excuſatio* ſupereſt. Ea eſt aut ignorantiae; ut,

diceret — deriv. Turic. Guelf. Camp. omittunt *Interim* cum Goth., Voſſ. 2. Latet illud vocabulum in ipſo illo *diceret*, quod hic ſtare nequit. Unde enim imperfectum ſubjunctivi, niſi invita latinitate? cf. modo „Mancinus — „*defendat*," mox „ſi is — *dicat*." Repone igitur et hic *dicat. Interim der.*

14. μετάστασιν. Camp. Tarv. μετάθεσιν cum Goth. Ald. Vall. qui tamen et noſtrum dat.

Excluſis quoque his. Turic. *quoque excl.* omiſſo *his*, ſed adde Vulpium ad Tibull. 4, 6, 5. ubi idem verbum, pro quo *delegare* apud Hirtium B. G. 8, 22. loco poſito ab eodem.

cujus metu — videtur. Qui ſolam proprietatem et convenientiam orationis ſpectet, malit ſane abeſſe haec verba, quae ad rem quidem non faciunt. Neque enim vel ad excuſandum vel ad premendum foederis Numantini reum valet, quod inde orto optimatium odio Gracchus compulſus eſt ad ferendam legem agrariam. Et hujusmodi conjunctionem legum popularium cum cauſa ipſa foederis ſi ſignificare volebat Qu., *videatur* ſcripturus erat, non *videtur.* Deinde quid eſt quod „videtur *foederis* „Numantini *metu*" tuliſſe leges? In hac tanta reprehendendi materia, tamen non audeo proſcribere nixam omnium librorum auctoritate ſententiam. Eſt ea ipſa apud Vellej. 2, 2. et Flor. 3, 14. verbis quidem adeo disſimilibus, ut nemo inde deſumtam ab interpolatore ſuſpicetur. Si igitur tam vetuſtam gloſſam agnoſcere nolis, fortaſſe mecum conjicies *criminis* intercidiſſe poſt *cujus.* Eodem exemplo uſus eſt in *remotione criminis* Martianus Capella, citante ad Florum Freinshemio.

diceret. vide not. crit.

14. μετάστασιν. Apud Hermogenem p. 14.

Excluſis quoque his. vide not. crit.

excuſatio. Haec eſt Hermogenis συγγνώμη p. 15. cujus

ſi quis fugitivo ſtigmata ſcripſerit, *eoque ingenuo judicato*, *neget*, *ſe liberum*] *eſſe eum ſciſſe:* aut neceſſitatis; ut, *cum miles ad commeatus diem non affuit*, *et dicit ſe fluminibus interclusum*, *aut valetudine*. *Fortuna* quoque 15 ſaepe ſubſtituitur culpae. Nonnunquam *male feciſſe* nos, *ſed bono animo* dicimus. Utriusque rei multa et manifeſta exempla ſunt. Iccirco non eſt eorum neceſſaria expoſitio. Si omnia, quae ſupra ſcripta ſunt, deerunt,

a ſec. manu additur, et ſic Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. quorum poſtremi *quoque* ad priora referentes ab *Excl.* novum ſenſum ordiuntur. Transpoſitio lenis quidem medela (cf. 7, 3, 28. item hic 15.) ſed ea nihil hoc loco proficitur. Τῷ *quoque* nullus hic proprie locus niſi poſt *his*, quo ablegare nemo auſus eſt, et durius fuerit. Eſſet autem in hac ipſa ſtructura, quod minus deceret Quintiliani elegantiam. *Supereſt* cum ſcripſit, dativum reddere debuit huic verbo, non ablativos abſolutos. Sic e prima Turic. manu eruo: *quo excluſis excuſatio ſupereſt*, referens *quo* ad *Hoc* praecedens. *lib. eſſe eum.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui omittunt *eſſe*.

ſciſſe. Turic. Guelf. *feciſſe* cum Alm. et edd. (praeter Camp.) ante Ald. qui Regio jubente *n. ſciſſe ſ. e. l. fuiſſe.* Stoerius primus hic *ſciſſe.* cf. 1, 1, 20. ubi Guelf. Camp. *feciſſe* cum edd. ante Bad. *affuit, et d.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui omittunt *et*.

15. *quoque ſaepe.* Tarv. Camp. *ſ. q.* (cf. §. 14. 34.) Male.

exemplum ponit Eraſiniden et collegas, mortuos non ſepelientes. vid. Xenoph. Hellen. p. 448. D. E.

ſtigmata ſcripſerit. Hunc verbi uſum illuſtrat Schultingius ad Ulpian. in Jurispr. Ante-Juſt. p. 565. noſtri loci non immemor.

liberum — eum. Nam et milites fugitivi. vid. Marcus Donatus ad Liv. 30, 43, 11. Fugientem ſaltem qui viderit, poterit habere fugitivum. Nec eſt ſummo jure agendum in ſcholaſticis hisce.

miles — non affuit. Regius ablegat ad Dig. 49, 16, 3, 7.

videndum, an *minui* culpa poſſit. Hic eſt ille, qui a quibusdam dicitur fieri, *ſtatus quan-*
16 *titatis*. Sed ea, cum ſit aut *poenae*, aut *honoris*, ex qualitate facti conſtituitur: eoque nobis ſub hoc eſſe ſtatu videtur: ſicut ejus quoque, quae *ad numerum* refertur a Graecis. nam et πηλικότητα, et ποσότητα dicunt, nos utrumque eadem appellatione complectimur. 628
17 Ultima eſt *deprecatio:* quod genus cauſae plerique negarunt in judicium unquam venire. Quin Cicero quoque pro Q. Ligario idem teſtari videtur, cum dicit, *Cauſas, Caeſar, egi multas, et quidem tecum, dum te in foro tenuit ratio honorum tuorum: certe nunquam hoc modo, Ignoſcite, Judices, erravit, lapſus eſt, non putavit, ſi unquam poſthac,*

16. *nam et.* Sic Turic. Guelf. cum edd. ante Geſn. omittentem *et*, auctoribus Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. Camp. πηλικότητα. Turic. τιηκοτητ, ſed a ſec. manu: *tecotne*. In iſto *ecot* ſat eſt firmamenti pro emendatione Capperonnerii palmaria. Nam ante eum omnes libri ποιότητα quanquam corrumpentes aliquot eorum vocem. Guelf. lacunam in graecis. Mox *et* omittit ſolus Camp. cf. 3, 6, 35.

eadem. Omittunt Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Intercidiſſe cenſeo non quidem hoc (quod Jenſ. primus inſerit) *eadem*, ſed *quanti*, hauſtum illud a ſyllaba praecedente *que*.

17. *Q. Lig.* Sic Turic. a ſec. manu, a prima *proque Lig.* (cf. 7, 3, 27.) Omittit *Q.* Camp. Reliqui *Quinto L.* cf. 6, 3, 58. 9, 1, 2. *et quidem.* Goth. (tac. Geſn.) Guelf. *equidem* cum Voſſ. 2.

15. *ſtatus quantitatis.* cf. 3, 6, 23. 53. 91.

16. πηλικότητα — ποσότητα. cf. loca modo monſtrata, quibus adde ibid. §. 50. 90. nec non 7, 2, 6.

eadem. vid. not. crit.

17. *deprecatio.* cf. §. 3.

pro Q. Ligario. capite 10.

et cetera. In Senatu vero, et apud populum, 18
et apud Principem, et ubicunque juris clementia eſt, habet locum *deprecatio*. In qua plurimum valet, *ex ipſo*, qui reus eſt, haec tria in vita praecedere, ſi innocens, ſi bene meritus, ſi ſpes in futurum innocenter victuri, et in aliquo uſu futuri; praeterea, ſi vel aliis incommodis, vel praeſenti periculo, vel poenitentia videatur ſatis poenarum dediſſe: *extra*, nobilitas, dignitas, propinqui, amici.
In eo tamen, qui cognoſcit, plurimum po- 19
nendum, ſi laus eum miſericordis potius, quam reprehenſio diſſoluti, conſecutura eſt. Verum et in judiciis, etiamſi non toto genere cauſae, tamen ex parte magna hic locus ſaepe tractatur. Nam et diviſio frequens eſt, etiamſi feciſſet, ignoſcendum fuiſſe; idque in cauſis dubiis ſaepe praevaluit: et epilogi omnes in
eadem fere materia verſari ſolent. Sed non- 20

18. *ubic. jur.* Turic. (a pr. manu) inſerit *ſi*.
valet. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *valent* cum Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. cf. 7, 2, 39.
ſi innocens. Hoc per ſphalma omiſit Geſn. ſequentibus Bipp.
19. *toto genere cauſae.* Turic. *tot g. cauſa*, a ſec. manu *tot genera cauſa* et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2.

18. *juris clementia.* Nove dictum, ſed facile intellectu. Malit Geſnerus *jus clementiae*. Hoc ſi voluiſſet Qu. ſcripturum fuiſſe puto *quibuscunque*, non *ubicunque*. De re cf. 5, 13, 6.

extra. refer ad *ex ipſo*.

19. *In eo — ponendum.* Id maxime agendum a patrono, ut ſuae gloriae intereſſe putet judex abſolvi reum. Ad *cognoſcit* cf. 7, 2, 20.

nunquam etiam reus hic totius ſummam conſtituit, ſi exheredatum a ſe filium pater teſtatus fuerit elogio: propterea *quod is meretricem amaverit.* Nam omnis hic quaeſtio, an huic delicto pater debuerit ignoſcere, et Centumviri tribuere debeant veniam. Sed etiam in formulis, cum poenariae ſunt actiones, ita cauſam partimur, *an commiſſa ſit poena? an exigi debeat?* Id autem, quod illi viderunt, verum eſt, reum a judicibus hoc defenſionis
21 modo liberari non poſſe. *De praemiis* autem quaeruntur duo: *An ullo ſit dignus, qui* 629
petit? an tanto? ex duobus, *Uter dignior?* ex pluribus, *Quis digniſſimus?* Quorum tractatus ex ipſo meritorum genere ducuntur. Et intuebimur non *rem* tantum, ſive alle-

20. *conſtituit, ſi.* Turic. (a pr. manu) *conſtitutam vero ſi* (cum Alm.). An erat *conſtituerit,* modo potentiali?
formulis. Guelf. *formula.* *poenariae — actiones.* Turic. *poenaria ſit actiones*, a ſec. manu — *actionis* et ſic Guelf. *poenaria ſit actio* Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. *poenariae ſint actionis* Jenſ. cum edd. ante Ald. Omnes praeter Turic. Alm. noſtris verbis ſubjiciunt *nos.*

21. *ullo ſit dignus.* Turic. *ullo ſint dignius,* a ſec. manu *ſi ullus ſit dignus* et ſic Guelf. *ſi illo ſ. d.* Camp.
petit? an tanto? ex. Turic. *p. tanto ex.* a ſec. manu *p. tanta ex* et ſic Guelf. *p. an tanta tanto ex* Camp.

20. *elogio.* Proprie, in cauſa exheredationis aſcripta. vide Briſſ. de V. S.
poenariae — actiones. cf. 4, 3, 9.
quod illi viderunt. Sic *videre* uſurpavit et infra 7, 6, 4. *Illi* ſunt qui „*deprecationem* „negarunt in judicium veni„re" §. 17.

21. *allegands.* Non quidem pertinens ad impetrandum praemium, ſed judicibus praemium tribuentibus petitorem commendans. cf. 4, 1, 13.

ganda, ſive comparanda erit; ſed *perſonam*
quoque: nam et multum intereſt, *tyrannum*
juvenis occiderit, an ſenex; vir, an femina;
alienus, an conjunctus: et *locum* multipliciter, 22
in civitate tyrannis aſſueta, an libera ſemper;
in arce, an domi: et *quomodo* factum ſit,
ferro, an veneno: et *quo tempore, bello, an*
pace; cum depoſiturus eſſet eam poteſtatem,
an, cum aliquid novi ſceleris auſurus. Habe-
tur in meritis *gratia, periculum* quoque, et
difficultas. Similiter, liberalitas *a quo* pro- 23
fecta ſit, refert. Nam in paupere gratior,
quam in divite; dante beneficium, quam red-
dente; patre, quam orbo. Item, *quam rem*
dederit, et *quo tempore,* et *quo animo,* id eſt,
num in aliquam ſpem ſuam? ſimiliter alia. Et

22. *et locum.* Turic. Guelf. *eſt et ad l.* cum Tarv. Ald. Bad. (qui in nota tamen noſtram ſolam ſequitur ſcripturam) Baſil. *pace; cum.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inſerunt *an.* cf. 7, 2, 39. item hic §. 42. *Habetur.* Turic. *habent.* a ſec. manu *habentur* et ſic Guelf. Obr.

et diff. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *ac d.*

23. *liberalitas.* Turic. Guelf. Camp. *libertas.*

quam orbo. Turic. Guelf. *quia a morbo.* Regius praeſtantiſſime correxit, niſi forte Codd. habuit auctores, cujusmodi Goth. *q. avunculo* Camp. quam medelam recte aſpernatur Regius. cf. 7, 3, 14. *num.* Turic. Guelf. *non* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. Sed Camp. omittit.

comparanda cum alterius petitoris facto.

22. *gratia.* Tyrannicidae apud ipſum tyrannum, ut putat Capper. Sed hoc jam dixerat §. 21. *conjunctus.* Equidem interpretor *gratiam facti,* ſicut et *periculum;* quo minus indigeamus mutatione Obrechti *meriti in gratia,* nullo illa uſu firmata.

ideo qualitas maxima oratoris recipit opera: quia in utramque partem plurimum eſt ingenio loci, nec usquam tantum affectus valent.
24 Nam conjectura extrinſecus quoque adductas frequenter probationes habet, et argumenta ex materia ſumit: quale quidque videatur, eloquentiae eſt opus: hic regnat, hic imperat, hic ſola vincit. Huic parti ſubjungit Virginius cauſas abdicationis, dementiae, malae tractationis, orbarum nuptias indicentium. Nam et fere ſic accidit: inventique ſunt, qui

24. *valent. Nam.* Turic. *valenti jam.* a ſec. manu *v. Etiam* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. corr. Reg. *ſum. quale quidque.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. omittunt *quale* cum Alm. Ab Aldo inde ante Geſn. poſt *ſumit* inſerunt *ut*, jubente Reg., vel *et*; male. *el. eſt opus.* Hoc ordine Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *e. o. e.* Sed *eloquentia* Codd. (de Goth. Jenſ. tac. Geſn.) et libri ante Gryph. omnes. *indiçentium.* Turic. *indictium* (cum Alm.), ſed a ſec. manu *inditium*, et ſic Guelf. (niſi quod *c* pro *t*) Voſſ. 2. *judicium* Goth. Camp. *Nam et fere.* Sic Turic. Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. Ab Aldo inde (exc. Badio) poſt *et* adjiciunt *judicium*, quod uncis jam ſepſit Geſn. male tamen *et* quoque proſcribens, omiſſum illud a Jenſ. et edd. ante Ald. quo acc. Bad.

24. *conjectura — probationes.* cf. 6, 4, 4. ubi, quae hic *extrinſecus adductae*, ſunt *extra artem.*

ſubjungit. Malis ſane *ſubjicit* ob rationes expoſitas ad 3, 3, 6. *Virginium* vide 4, 1, 23.

orbarum — indicentium. Illud *indicendi* verbum proprium eſt in hoc negotio, de quo vide 7, 1, 14. Orbae enim indicunt nuptias proximo ſibi propinquo. cf. §. 39. item Decl. Vol. 4. Bip. p. 381. ad quem locum conſulendus eſt Burmannus.

fere ſic accidit, ut hae cauſae incidant in ſtatum qualitatis; quia mores potiſſimum et animus litigatoris in hisce controverſiis excutiuntur, conjecturae in iisdem rarior eſt uſus.

has materias *officiorum* vocarent. Sed alios 25
quoque nonnunquam leges hae recipiunt ſtatus. Nam et conjectura eſt aliquando in pleriſque horum, cum ſe vel non feciſſe, vel bona mente feciſſe contendunt. Cujus generis exempla ſunt multa. Et, quid ſit dementia, ac mala tractatio, finitur. Nam juris quaeſtiones plerumque leges praecurrere ſolent,
et, ex quibus cauſis non fiat, ſtatutum. Quod 26

25. *leges hae.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. cum edd. ante Gryph. Reliquae *h. l.* Verum Turic. Camp. *haec* quoque.

quaeſtiones pl. leges. Turic. Guelf. Camp. *leges pl. quaeſtiones* cum libris omnibus ante Gryph. cum noſtrum ordinem ſuaſiſſet jam Regius. *praecurrere.* Turic. (a pr. manu) *praecurre.* *cauſis.* Turic. *cauſae* cum Obr. *fiat.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *fiunt.* Hoc multorum Codd. eſſe refertur, inter quos Voſſ. 2. (cum Goth. omittat *n. f. ſt.*) et Alm. qui non ſolet recedere a pr. Turic. manu.

ſtatutum. Turic. *ſtat*^{o}. Guelf. Camp. *ſtatus* cum plurimis et ſcriptis et excuſis. Jenſ. tamen *ſtatutus* et poſt eum mei editi noſtrum, quod Regius conjecit, cum in libro ſuo inveniſſe videatur Jenſ. ſcripturam, alteram autem *ſtatus* non probaret.

materias officiorum. Verſantur totae in ethices praeceptis, ut eas agendo cogaris fere philoſophus fieri et de filii, patris, mariti *officiis* disputare.

25. *leges.* Ne quis forte *lites* reponendum cenſeat, tenendum eſt omnes haſce controverſias ſuis contineri legibus.

Nam juris quaeſtiones. Haec quidem omnia usque ad finem §phi 26. multum habent et difficultatis ad intelligendum et duritiae ad ſtructuram. Nec facile inconſulta varietate librorum ratio ulla emendandi vel iniri poterit vel probari. Quapropter eo ablegans lectorem hic illud ſolum agam, ut aliqua ſententiae Quintilianeae diſpiciatur lux, omnia verborum menda nequaquam ſperans a me poſſe curari. Te-

tamen facto defendi non poterit, jure nitetur. Et quot, et quibus cauſis abdicare non

26. *non poterit.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *non.* *quot.* Turic. *quod* cum Goth. Obr. Poſt hanc vocem pro *et* dat *ex* Camp.

nor argumentationis eo quidem deducit, ut poſt reliquos ſtatus legalium quoque quaeſtionum ratio habeatur, eaeque ipſae non prorſus alienae ostendantur ab hujusmodi materiis. Has igitur quaeſtiones, *juris* quoque dici apparet loco 5, 10, 44. cf. hic §. 36. 39. Et frequentata multum eſt transitio per *Nam,* qualis hic fit. *Leges* autem, ut modo vidimus, ſunt ipſae illae materiarum hujusmodi in ſcholis obtinentium. Quae quidem quomodo aut quam rem *praecurrere* dicantur, fateor me plane latere. Hoc igitur verbum tentare libet et inde efficere vel *praeferre,* vel, quod clarius, minus tamen veriſimile idem, *praebere.* Illud acceperim ea poteſtate, de qua egimus ad 6, 2, 14. Neque enim nimis durum fuerit, ſi lex dicatur *praeferre* eam juris quaeſtionem, cui occaſionem dederit, quam quaſi ipſa fronte ostendat. Jam, lenius quam priores huic loco medentes, transponens voces ita ſcribam: „Nam leges juris „plerumque quaeſtiones *prae-* „*ferre* ſolent, *ſed* ex quibus „cauſae non fiat *conſtitutio*" (vel *ſtatus,* ſi illud nimis remotum videatur ab uſu Qu. cf. 3, 6, 2.). „Quod tamen" (adverſativa conjunctio eo ſpectat, quod, etiamſi ſtatum fere facere non debeant hae quaeſtiones, tamen, ſi nulla relinquatur facti defendendi ratio, iis ſolis utendum ſit ad cavendam *abdicationem,* recuſandam *malae tractationis* poenam, tollendum *dementiae* judicium) „facto defendi non poterit, „jure nitetur: et" (jam recenſentur exceptiones illae juris, per quas excludantur hae, in quibus verſamur, actiones) „quot" (neque enim placet cum Burm. et Geſnero ſcribere *quos*) „et quibus „cauſis — non permittatur." Ita defuncti ſumus qualicunque loci curatione, nihil agentes diſcerpendo nec lacerando, potuimusque, id quod gratulari ſolent bonis criticis, uncis crudelibus parcere. Fateor ab initio mihi non ſufficere ſtructuram. Debebat enim poſt *Nam!* ſtatim ſubjungi, de quo ageret ſcriptor, *juris quaeſtiones,* quod ut contingat, retinenda erit Regiana illa transpoſitio, quae nunc recepta eſt. Sed dici non poteſt quam dura mihi ea videatur.

licent; et in quae crimina malae tractationis actio non detur; et cui accuſare dementiae non permittatur. Abdicationum formae ſunt 27
631 duae: altera criminis perfecti, ut, ſi abdicetur *raptor*, *adulter*: altera velut pendentis, et adhuc in conditione poſiti; quales ſunt, *in quibus abdicatur filius*, *quia non pareat patri.* Illa ſemper aſperam abdicantis actionem habet, (immutabile eſt enim, quod factum eſt:) haec ex parte blandam, et ſuadenti ſimilem; mavult enim pater corrigere, quam abdicare: at pro filiis in utroque genere ſummiſſam, et ad ſatisfaciendum compoſitam. A quo diſſenſuros ſcio, qui liben- 28

actio non. Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Camp. omittunt *non* cum edd. ante Obr. Hic quidem, ut et modo, in vicinia ſyllabae continentis vocalem O, quae ſaepe officit negationi. cf. 6, 3, 71.

27. *perfecti.* Turic. Guelf. *perfectae.* *abdicetur.* Turic. cum Alm. *abduceretur.* Guelf. *abdicaretur.* Camp. *adduceretur.* cf. 6, 2, 24. *adulter: altera velut.* Turic. Guelf. Camp. *adulter velut.* Alm. dare narratur *ad. alit imperfecti.* (cf. §. 5. 33.) Reliqui, in quibus Goth., *ad. altera imperfecti velut.* *pendentis.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *pendentes.*

quia non. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui *qui n.*

haec. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Alm.

corrigere, quam. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. An primitus erat: „mavult e. p. *non* abdicare"?

ſummiſſam. Sic Turic. Guelf. Camp. et vett. non *ſubm.*

27. *mavult enim — abdicare.* vid. not. crit.

ſatisfaciendum. cf. 6, 1, 50.

ter patres *figura* laedunt: quod non auſim dicere nunquam eſſe faciendum (poteſt enim materia incidere, quae hôc exigat); certe vitandum eſt, quoties aliter agi poteſt. Sed
29 *de figuris* alio libro tractabimus. Non diſſimiles autem abdicationum actionibus ſunt *malae tractationis actiones.* Nam et ipſae habent eandem in accuſationibus moderationem. *Dementiae* quoque *judicia* aut propter

28. *patres figura.* Expreſſimus egregiam et fortaſſe in toto Quintiliano praeſtantiſſimam Geſneri emendationem, quam et ipſe et Bip. receperant pro omnium librorum *patris figuram.* *certe.* Jenſ. cum edd. eo recentioribus ante Obr. *ceterum.* *vitandum.* Turic. Guelf. Camp. *videndum* cum libris omnibus ante Obr. cf. 8, 2, 3. indicante Burm. Nugatur Capper. vulgatam damnandam eſſe negans; quali in malas ſcripturas aequitate nunquam pervenietur ad emendatam ſcriptorum lectionem.

libro. Camp. *loco* cum Obr. cf. 3, 6, 59.

tractabimus. Turic. Guelf. Camp. *tractav.* cum Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv.

29. *ipſae.* Turic. *ipſam* cum Jenſ. eoque recentioribus ante Ruſc. quo acc. Ald. A ſec. manu Tur. *ipſa* cum Guelf. Camp. Noſtrum eſt a Regio. *aut propter id* — *propter id.* Turic. Guelf. Camp. omittunt interjecta τοῖς *propter* cum altero ipſo, ut et Goth. et edd. ante Ruſc. Inſeruit Regius. In Vall. ſuperſcripta.

28. *patres figura laedunt.* „Quid eſſet *figura*, pulchre „expoſuit noſter 9, 2, 65 ſqq. „Saepe multumque accidit, „ut rhetores *patrem figura* „*laedant* h. e. jaciant in illum „aliquid prima ſpecie non „criminoſum, ſed cui occultior inſit flagitii ſignificatio." Geſnerus.

alio libro. Lib. IX.

29. *tractationis actiones.* Si quid aure callemus Quintilianeam elegantiam, non ille poſuit *actiones*, ſed allitum fuit a ſomnolento librario. Turicenſis habet a pr. manu *actionis*, quo manifeſtior etiam ſecure repetentis negligentia.

Nam et. Vide mihi quoties et quam continuo poſue-

id, quod factum eſt, aut propter id, quod adhuc fieri, vel non fieri poteſt, inſtituuntur. Et actor in eo, quod factum eſt, libe- 30
rum habet impetum, ſic tamen, ut factum accuſet; ipſius patris, tanquam valetudine
632 lapſi, miſereatur; in eo vero, cujus libera mutatio eſt, diu roget et ſuadeat, et noviſſime dementiam rationi queratur obſtare, non mores: quos quanto magis in praeteritum laudaverit, tanto facilius probabit morbo eſſe mutatos. Reus, quoties cauſa patietur, debe- 31
bit eſſe in defenſione moderatus, quia fere ira et concitatio furori ſunt ſimilia. Omnibus his commune eſt, quod rei non ſemper defenſione facti, ſed excuſatione ac venia frequenter utuntur. Eſt enim domeſtica disceptatio, in qua et ſemel peccaſſe, et per errorem, et levius, quam objiciatur, abſolutioni nonnunquam ſufficit. Sed alia quoque 32
multa controverſiarum genera in qualitatem cadunt. *Injuriarum:* quanquam enim reus

30. *obſtare.* Turic. Guelf. omittunt.
31. *ira et concit.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Baſil. Reliqui inſerunt *contentio* poſt *ira.* Novitium illud *et* praemiſſum tertio, ut modo §. 27. *adult. alt. vel.* cf. praef. noſtr. p. LXXIX.
abſolutioni. Turic. (qui et *defenſio* modo a pr. manu) Guelf. Camp. *abſolutio* cum edd. ante Ruſc. Correxit Regius.

rit haec ſua *Nam et* '*Nam et* §. 19. 20. 23. 24. bis. 25. bis. 29. cf. 7, 2, 55.
31. *ira et concitatio — ſimilia.* Subjectum neutrum praecedentibus femininis animadvertit Burmannus et, praeter aliorum, noſtri haec loca ponit 6, 2, 11. 11, 2, 36. vide Drakenb. ad Liv. 32, 29, 5. In maſculinis idem. vide Burm. ad Decl. p. 440.

aliquando feciſſe negat, plerumque tamen
33 haec actio facto atque animo continetur. De
accuſatore conſtituendo, quae judicia *divina-*
tiones vocantur: in quo genere Cicero qui-
dem, qui mandantibus ſociis Verrem accu-
ſabat, hac uſus eſt diviſione: ſpectandum,
a quo maxime agi velint hi, quorum de ul-
tione quaeritur: a quo minime velit is, qui 633
34 accuſatur. Frequentiſſimae tamen hae ſunt
quaeſtiones, *uter majores cauſas habeat, uter*
plus induſtriae aut virium ſit allaturus ad ac-
35 *cuſandum, uter id ſide meliore facturus. Tu-*
telae praeterea: in quo judicio ſolet quaeri, an
alia de re, quam de calculis, cognoſci opor-

33. *divinationes.* Turic. Guelf. Camp. *divinationis* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Poterat a Qu. eſſe genitivus.

mandantibus. Turic. Guelf. *mandatis* cum Alm.

accuſabat. Turic. Guelf. *defendebant* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. niſi quod hi tres *defendebat.* (cf. §. 27. 36.) Mire!

ſpectandum, a quo. Turic. omittit *a* cum Alm. a ſec. manu *ſpectandumque quid* et ſic Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Colb. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. Sine *que* Loc. Venet.

a quo. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *aut quid* cum aliis.

minime velit. Turic. Guelf. *maxime v.* cum Camp. (niſi quod *nolit*) Voſſ. 2. Colb.

34. *aut vir.* Turic. (a pr. manu) *an v.* cum Alm.

fide meliore. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *m. f.* (cf. §. 15. 41.).

32. *feciſſe negat.* cf. 7, 1, 60.

facto atque animo. Securius etiam hic uſurpatum *facti* vocabulum; nam in negando proprie *facti* ſtatus, ſed hic, id quod recte monet Capperonnerius et expreſſit Gedoynus, lis contineri dicitur *qualitate* facti et animi. cf. §. 36. 37. 44.

teat: *an fides praeſtari debeat tantum, non etiam conſilium et eventus.* Cui ſimile eſt *male geſtae procurationis:* in foro *negotiorum geſtorum:* nam et *mandati* actio eſt. Praeter haec finguntur in ſcholis et *inſcripti* 36
maleficii, in quibus aut hoc quaeritur, *an inſcriptum ſit?* aut hoc, *an maleficium ſit?*

35. *fides praeſtari.* Turic. Guelf. Camp. *fidem praeſtare* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. *eventus.* Turic. (a pr. manu) *eventum* cum Alm. An volebat Qu. intelligi *tutorem?* *procur. in foro:* Turic. inſerit *quae* poſt *proc.* Obr. *p. quae in f. n. g. etiam e. m. a. e.*

36. *inſcripti.* Turic. Guelf. Camp. *ſcripti* cum omnibus omnino libris ante Capper. cui acceſſit Geſn. repetitus a Bipp. Si Capper. (quae eſt Burmanni Epiſt. p. 16. criminatio) emendationem ſublegit Aerodio ad Declam. 344, ipſi rurſus gloriam invidit Geſnerus, ut et ſaepius ubi ſequitur eundem, nulla, ut opinor, malignitate ductus, ſed Burmannianam reveritus auctoritatem et acrimoniam. Nemo tantus ſit in literis, cujus adverſarium laudare reformidemus, ſicubi meretur. *inſcriptum.* Sic Capper. Reliqui *ſcriptum.* cf. 5, 4, 2.

35. *in foro negotiorum geſtorum.* Hoc ſubjiciendo ſcriptor indicat *male geſtae procurationis* controverſiam eſſe ſcholaſticam. cf. not. crit.

36. *inſcripti maleficii.* Genitivum repete ab eo quod intelligitur *cauſae* (cf. §. 15.). Eſt autem *inſcripti maleficii* actio in ſchola, quod in foro *ſtellionatus*, docente in Obſervv. Cujacio (9, 13. cf. eundem 10, 26. item Turneb. Adverſ. 10, 6.); i. e. „fraudis quae propriam ſignificationem non habet et in „proprium delicti nomen non „cadit.“ Vide Briſſ. V. S. Cyrus rhetor in Aldi rhetorr. t. p. 458. ἄγραφον ἀδίκημα appellat, citante Capper. Loca Declamm. Quintt. huc pertinentia habes 252. p. 28 ſeqq. 344. p. 327 ſeqq. 370. p. 372 ſeq. Vide et Senecam patrem p. 428.

an inſcriptum — an maleficium. „Pleraeque controverſiae ſub hac lege poſitae duas quaeſtiones habent —: *an inſcriptum* ſit „quod objicitur, et *an maleficium* ſit.“ Decl. Qu. 252. p. 28.

raro utrumque. *Male geſtae legationis* apud Graecos et veris cauſis frequens: ubi juris loco quaeri ſolet, *an omnino aliter agere, quam mandatum ſit, liceat?* et *quousque ſit legatus?* quoniam alii in renunciando ſunt: ut in Hejo, qui teſtimonium in Verrem dixe- 634
37 rat poſt perlatam legationem. Plurimum

alii. Turic. Guelf. Camp. *aliae* cum Goth. et edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Baſ. Leid. Gibſ. Obr. Non equidem cuiquam credam Alm. dare *alii*, quod conjecit Regius. (cf. §. 33. item mox.)

ut in Hejo. Turic. *et in hoc.* Guelf. *in hoc* ſine *ut.* Camp. *u. i. hoc* cum Stoer. et recentioribus ante Burm. Sed Goth. (tac. Geſn.) *in eo* cum Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. qui cum Gryph. *ut is.* Burmannus ex Alm. affert *et in Hejo* inſigni, ſi vere, a Turicenſi differentia. (cf. modo, item 7, 5, 3.)

Male geſtae legationis. cf. 4, 4, 5.

juris loco. i. e. nomine quaeſtionum legalium. ut et mox *juris cavillationes.*

alii in renunciando ſunt. Hoc nemo intelligat. Idonea exemplorum copia, quae nunc quidem poteſt e lexicis peti, Burmannus oſtendit *renunciare* eſſe legatorum in patriam reverſorum. Adde Drakenb. ad Epitom. Liv. 47. Inde ipſe efficit *alii in renunciando fiunt*, ut igitur (modo ejus mentem recte capiam) mutentur legati dum renuncient ſuis. Sed antiqua ſcriptura cum ſit *aliae*, fuerit haec fortaſſe Quintiliani ſententia: *quoniam aliae* (intellige *legationes*) *in nunciando, aliae in renunciando ſunt;* i. e. aliae legationes continentur nunciando ſeu perferendo mandata tantum, aliae renunciando demum finem habent. Et pro *ſunt* fortaſſe repoſueris *deſinunt.*

ut in Hejo. vide Cic. in Verr. 4, 8. Referenda autem ſunt haec verba ad „ubi — quaeri „ſolet" ita ut „quoniam — „ſunt" ſint parentheſis loco nec ſtructuram afficiant. Alioqui durum fuerit repetere praepoſitionem *in*, „*in* renunc." „*in* Hejo," nec poteſtate plane eadem.

tamen eſt in eo, *quale* ſit factum. *Reipublicae laeſae*. Hinc moventur quidem mille juris cavillationes: *Quid ſit rempublicam laedere?* et, *laeſerit*, *an non profuerit?* et, *ab ipſo*, *an propter ipſum laeſa ſit?* in facto tamen plurimum ineſt. *Ingrati* quoque. In quo genere quaeritur, *An is*, *cum quo agitur*, *acceperit beneficium?* quod raro negandum eſt: ingratus eſt enim, qui negat. *Quantum* 38
acceperit? an reddiderit? an protinus, *qui non reddidit*, *ingratus ſit? an potuerit reddere? an id*, *quod exigebatur*, *debuerit? quo*

37. *laeſerit an non.* Sic Turic. cum Alm. a ſec. illo manu *laeſeritne an*, ſine *non*, et ſic reliqui. *laeſa ſit.* Turic. *laeſit* cum Alm. *ineſt.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *eſt* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald, quo acc. Obr. Burmannus et hic et 2, 17, 41. vindicat noſtrum exemplis aliorum et hiſce ipſis et 6, 3, 12. quibus adde 8, 4, 11. 9, 4, 26. Decebat etiam variari, cum modo fuiſſet „Pl. *eſt* in eo."

38. *negat — reddiderit.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Baſil. Reliqui *n. an q. a. r.* *non reddidit.* Sic Turic. Guelf. Camp. (niſi quod hic *reddit*) Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Tarv. Ald. Obr. Reliqui *n. reddiderit.*

37. *Reip. laeſae.* Exemplum ſcholaſticae hujusmodi citante Burm. habes apud Senecam patrem Suaſor. 2. p. 21. Sed et apud eundem p. 344. 355. 492. 495. adde apud Curium Fortunat. p. Pithoei 40.

Hinc. Non dubito quin recte det Gothanus (ſolus quidem meorum liber) *hic* pro *hinc.* Neque enim ex cauſa hac moventur cavillationes, ſed *in* cauſa, et videtur *movendi* verbum fraudi fuiſſe librariis, de quo cf. 3, 6, 10.

38. *Quantum — an.* Sunt duae quaeſtiones, nec relativi loco habendum pronomen, ſed interrogativi.

exigebatur, *debuerit.* Malim inferi *facere*, neque enim de pecunia ſolvenda agitur. Facile intercidebat.

animo ſit? Simpliciores illae, *injuſti repudii*, ſub qua lege controverſiae illud proprium habent, quod a parte accuſantis defenſio eſt,
39 et defendentis accuſatio. Praeterea, cum quis rationem mortis in ſenatu reddit: ubi una quaeſtio eſt juris, *An is demum prohi-* 635
bendus ſit, qui mori vult, ut ſe legum actionibus ſubtrahat; cetera qualitatis. Finguntur et *teſtamenta*, in quibus de ſola quaeratur,

a parte. Turic. *aperte* cum Goth. Voſſ. 2. Sed Tarv. *a patre*, ut et Jenſ. (tac. Geſn.) ſed per compendium, quod inveniebat Regius. Noſtrum jam Camp. et multi per compendium, velut Guelf. cf. 6, 3, 70.

39. *quaeratur, ut in contr.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. Reliqui inſerunt *voluntate* poſt *qu.* Goth. viciſſim omittit *ut in contr.*

injuſti repudii. Ejusmodi controverſia eſt Qu. Decl. 251. p. 26. 262. p. 67.

et defendentis. Malim *a def.*

39. *rationem mortis in ſenatu.* cf. 9, 2, 85. „Thema „hoc declamatorium eſt, du„ctum a Maſſilienſium lege, „apud quos venenum pu„blice ſervabatur, quod hau„rire licebat ei, qui in ſe„natu rationem mortis ſuae „reddidiſſet. Vide Valer. „Max. l. 2. c. 6. ex. 7.“ Turneb. i. e. Pſeudo-Turneb. „Fortunatianus in rhett. Pith. „p. 50. *reddere cauſas volun„tariae mortis;* ipſe Qu. 11, „1, 56. *jus mortis à ſenatu „petere.*“ Capper. Ad poſtremum locum Geſnerus ablegat ad Decl. Qu. 4. p. 65. item 337. p. 299. Huc maxime pertinent ea p. 300. „de eo „cognoſcitur, turpes ſint cau„ſae an ex injuria — fortu„nae proficiſcantur. — Ali„quis metu judicii mori „vult? dignus eſt, qui in„ſepultus abjiciatur. Ali„quis conſcientia turpis ali„cujus flagitii admiſſi, prius„quam prodatur, mori vult? „dignus eſt, qui inſepultus „abjiciatur. Adverſus hunc „ſcripta lex eſt: hac cavetur „de hoc.“ De *demum* cf. 6. Pro. 11.

de ſola quaeratur, intellige: *qualitate.* Cum enim *digniſſimo* reliquerit, id unice quaeritur, quis digniſſimus i. e. *qualis* quisque trium.

ut in controverſia, quam ſupra expoſui, in
qua de parte patrimonii quarta, quam pater
digniſſimo ex filiis reliquerat, contendunt
philoſophus, medicus, orator. Quod idem
accidit, ſi orbae nuptias indicant pares gradu,
et ſi inter propinquos de idoneo quaeratur.
Sed nec omnes mihi perſequi materias in 40
animo eſt, (fingi enim adhuc poſſunt)
nec communes ſunt earum quaeſtiones, quia
poſitionibus mutantur. Hoc tantum admi-

indicant. Sic Turic. Guelf. *judicant* Camp. *vendicant* Goth. Voſſ. 2. (cf. §. 4. 7, 10, 2.) cum Burm. (probante tamen noſtrum in Add.) eoque recentioribus. Neceſſarius conjunctivus et Regius jam vidit producendam penultimam.

pares. Turic. *patres.* Guelf. *partes.* hic etiam *gladii* pro *gradu.*

ſupra expoſui. 7, 1, 38.

Quod idem. Sic et 7, 10, 2. 3, 7, 25. 5, 10, 62. Aliquot edd. hic quidem *item.*

orbae — indicant. cf. §. 24.

et ſi — idoneo quaeratur. Hic aliam non deſignari controverſiam teneo, ſed difficultatem modo novam in eadem τῆς ἐπικλήρου cauſa, ut ad *idoneo* intelligatur *marito,* quod et Capper. ſuadet. Fortaſſe tamen *orbae* illae ſunt pauperes, virum petentes; hic inter *propinquos* quaeritur quem maxime deceat opulentam heredem ducere.

40. *earum quaeſtiones.* Hic quidem *quaeſtionum* nomine contineri non puto ſolas *juris* quaeſtiones, ſed omnino id deſignari, quod alioqui *ſtatus* vocabulo.

poſitionibus. cf. 2, 10, 15. ſed eo diſcrimine, quod ibi magis tota materia intelligitur, hic additae ſingulis περιστάσεις, quod monet Capper.

tantum. Malim *tamen.*

ror, Flavum, cujus apud me merito ſumma eſt auctoritas, cum artem ſcholae tantum

40. *Flavum.* Turic. *flavom.* Reliqui *Flavium.* cf. 2, 14, 2. Virginium hic intelligi nequaquam dubito, et plane ſum in ea ſententia, ut omnibus Qu. locis, ubi *Flavii*, ut nunc eſt, mentio, agnoſcam unum et ſolum Virginium Flavum, rhetorem. Neque enim quidquam in iis tangitur, quod non optime conveniat in librum rhetoricum vel rhetorem. Fateor conſenſum illum Senecae et Quintiliani de vocabulo *eſſentia* valde premi et prope elidi ab hac animadverſione. Sed et alioqui ſatis contorte ex Flavio, vel Flavo Quintilianeo, efficitur ille Senecae Fabianus et tutius opinor, modeſtius certe, diverſa tradi tenebimus de auctore vocis *eſſentia*, quam unum ad alterum copulandis et coacervandis nominibus adigemus. Mos fuiſſe videtur veteribus receptus, ut in eodem homine nunc uſurparent nomen, nunc cognomen, maxime ad variandam orationem (qualis eſt locus Taciti Ann. 15, 71, 6. ſatis leviter nunc ſolicitatus a noviſſimis editoribus). Rhetorem illum celeberrimum ſimulatque agnovimus (cf. 3, 1, 21.), jam nulla dubitatio in *Flavo*, pro quo *Flavium* nemo nobis obtrudat. Et Turic. quidem 11, 3, 126. iterum *flavos* dat, mira archaiſmi conſtantia (cf. 1, 7, 26.), vide et 8, 3, 33.

cujus — merito ſumma. Turic. *c. me ſumma.* Alm. *apud* habere negatur. a ſec. manu ille *c. merito ſ.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Equidem Qu. manum ſic reſtituo: *c. apud me ſ.* ſine *merito*, quod cum illo *apud me* dedecet Qu. orationem.

Flavum. Idem eſt quem modo §. 24. appellaverat nomine gentili *Virginium.* Hunc ergo miratur Qu., tam paucas ſcholaſticas, cum tamen ſcholis ſcriberet, ſubjeciſſe ſtatui qualitatis. Neque eſt quod pugnare putes hunc cum illo loco, ubi parum recte qualitatis tantum ſtatui ſubjungere quatuor illas materias ſcholaſticas dicebatur Virginius. Illam jam reprehenſionem omiſit Qu. expoſitam ad §phi 26. finem usque. Mox recenſum agens ſcholaſticarum, quae ſub qualitatem cadant, negat tamen ſibi omnes perſequendas, ſed parum multas a Virginio relatas teſtatur.

cujus — merito ſumma. vide not. crit.

componeret, tam anguſte materiam qualitatis terminaſſe. Quantitas quoque (ut dixi) 41
plerumque, etiamſi non ſemper, plerumque tamen eidem ſubjacet, ſeu modi eſt, ſeu numeri. Sed modus aliquando conſtat aeſtimatione facti, *quanta ſit culpa, quantumve beneficium?* aliquando jure, cum id in controverſiam venit, *qua quis lege puniendus, vel honorandus ſit? Stuprator decem millia* 42
dare debeat (quae poena huic crimini conſtituta eſt), *an, quia ſtupratus ſe ſuſpendit, capite puniri, tanquam cauſa mortis?* Quo in genere falluntur, qui ita dicunt, tanquam
636 inter duas leges quaeratur. Nam in decem

qualitatis terminaſſe. Turic. (a pr. manu) *qualitati ſunt minaſſe.* Alm. variare tantum narratur dando *minaſſe.*

41. *dixi plerumque etiamſi.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Burm. exc. Baſil. Reliqui omittunt *plerumque* iterationem gravati, quam nonnihil ad ornatum facere recte monet Bad.

plerumque tamen. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum veteribus. Baſil. primus *t. p.* (cf. 31. 44.) Reliquas edd. varietates praetereo. *eidem.* Turic. Guelf. *item.* Camp. *recte* cum Goth. Vall. (niſi quod *recto*) Voſſ. 2. Mox Jenſ. et vett. edd. jungunt utrumque.

modi — numeri. Turic. (a pr. manu *modis*) Guelf. Camp. *modus — numerus* cum Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2.

42. *Stuprat. dec.* Sic Turic. Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Camp. non notavi. Reliqui inſerunt *an*, quod Baſil. amandat ante *Stupr.* (cf. §. 22.)

millia dare. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. inſerunt *an.* *in decem.* Sic Turic. (a pr. quidem manu omittit praepoſitionem) Guelf. (niſi quod praemittit etiam *ut*) Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Obr. Reliqui *de d.* cf. 7, 2, 15.

41. *ut dixi.* §. 16. 42. *decem millia dare.* cf. 4, 2, 69.

millibus nulla controverſia eſt, quae nec
43 petuntur. Judicium redditur, *an reus cauſa ſit mortis?* In conjecturam quoque eadem ſpecies cadit, cum, *perpetuo, an quinquennali, ſit exilio multandus?* in controverſiam venerit; *num prudens caedem commiſerit?* quaeritur. Illa quoque, quae ex numero
44 ducitur, pendet ex jure: *An Thraſybulo triginta praemia debeantur?* et, *Cum duo fures pecuniam abſtulerunt, ſeparatim quadruplum quisque, an duplum debeat?* Sed hic quoque factum aeſtimatur, et tamen jus ipſum pendet ex qualitate.

nec petuntur. Turic. *non p.* cum Obr. Non placet.

43. *num, perpet.* Goth. *num p.* cum Voſſ. 2.

venerit. Sic Turic. Guelf. Camp. cum libris omnibus ante Geſn. qui e Goth. ſolo *venit.*

num. Turic. (a pr. manu) *nam.* Non expedita quidem eſt haec tota §. Geſnerus aliquid juvare ratus ſcribendo *venit* accommodate ad illud quod mox eſt *quaeritur*, duritiem ſtructurae nimis abruptae non ſuſtulit. Equidem Turic. ſecutus haec eruam: *cadet* (quod mollius videtur relate ad futur. exactum *venerit*) *e. p. a. q. e. ſ. m. i. c. venerit. nam p. neone c. c. quaeritur.* Niſi forte poſt *nam* malis inſerere *an*, omiſſo mox *neone.* Sed inſuavior iſta ratio. *Ea ſpecies* autem tenendum plane eſt ut referatur ad *quantitatem.*

44. *quoque factum.* Sic Turic. Guelf. cum Obr. Reliqui *ſ. q.* (cf. §. 41. 7, 8, 1.)

43. *In conjecturam quoque — quaeritur.* vid. nott. critt.

44. *Thraſybulo triginta praemia.* cf. 3, 6, 26.

quadruplum — an duplum. „Tractat hanc ſpeciem vir „ſummus Bynkersh. Obſſ. 5, „8. (p. 143. Vol. 1.)“ Geſnerus.

factum. i. e. qualitas facti. cf. §. 32.

jus. i. e. juris quaeſtio, vel legalis qu.

V. Qui neque feciſſe ſe negabit, neque aliud eſſe, quod fecerit, dicet, neque factum defendet, neceſſe eſt, in ſuo jure conſiſtat; in quo plerumque *actionis* eſt *quaeſtio*: quae non ſemper eadem eſt, ut quidam putaverunt. Nam et judicium antecedit, qualia ſunt prae- 2
turae curioſa conſilia, cum de jure accuſatoris ambigitur: et in ipſis frequentiſſime judiciis verſatur. Eſt enim duplex ejus diſceptationis conditio, quod aut *intentio*, aut *prae-*
637 *ſcriptio* habet controverſiam. Ac fuerunt, qui praeſcriptionis ſtatum facerent, tanquam ea non iisdem omnibus, quibus ceterae leges,

1. *negabit.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *negavit.* Camp. Tarv. *negaverit.* Correxit Regius. *quaeſtio — ut quidam.* Turic. *quae quaeſtio* (et ſic etiam Guelf.) *ea non ſemper eſt ut quid.* a ſec. manu *eadem.* et ſic hac parte etiam Camp. *putaverunt — judic.* Turic. Guelf. Camp. interjecta omittunt cum Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Ald. Regius inſeruit. Exploratum mihi non eſt, an in Codd. ſit *eſt* ante *ut quidam,* ſed eſſe puto, cum defectus vocis notetur nullus. Suſpicor tamen Qu. manum hanc fere fuiſſe: *eſt quaeſtio. Ea non ſemper, ut quidam putaverunt, judicium antecedit q. — ambig. et* (niſi forte malis *ſed et*, vel *etiam*) *in ipſis cet.*

2. *praeturae curioſa.* Turic. (a pr. manu) *praetorae curoſa.*

1. *actionis — quaeſtio.* vide 5, 13. 8.

putaverunt — judicium. vide not. crit.

2. *praeturae curioſa conſilia.* „Deliberat enim praetor, „an det actionem petenti, et „quam det." Geſnerus.

Eſt enim. Nexum parum aſſequor, et malim *E. autem.* cf. 5. 14. 7.

intentio — praeſcriptio. Sic opponuntur *intentio* (accuſatoris) et *depulſio* (defenſoris), 6, 4, 2. *Praeſcriptio* enim inſervit depellendo, de qua ipſa vide 3, 6, 72. ubi eadem fere leguntur, quae continuo hic habes.

3 quaeſtionibus contineretur. Cum ex praeſcriptione lis pendet, de ipſa re quaeri non eſt neceſſe. Ignominioſo filius praeſcribit: de eo ſolo judicatio eſt, *an liceat?* Quoties tamen poterimus, efficiendum eſt, ut de re quoque bene ſentiat: ſic enim juri noſtro libentius indulgebit. ut in ſponſionibus, quae ex interdictis fiunt, etiamſi non proprietatis eſt quaeſtio, ſed tantum poſſeſſionis: tamen non ſolum poſſediſſe nos, ſed etiam noſtrum
4 poſſediſſe, docere oportebit. Sed frequentius etiam quaeritur de *intentione. Vir fortis optet,*

3. *praeſcriptione.* Turic. *praeſtine.* Guelf. *pſtine.*
re quaeri. Turic. Guelf. *requiri* cum Jenſ. Tarv.
Ign. filius. Sic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Alm. (cum tamen in Turic. nihil notetur. cf. 7, 4, 36. 7, 6, 11.) cum edd. ante Ruſc. quo acc. Bad. Reliqui inſerunt *patri jubente* Regio. *praeſcribit.* Turic. Guelf. *deſcribit.* *ſolo.* Turic. Guelf. Camp. *loco* cum plurimis. Regius correxit. *re.* Sic Turic. a pr. manu, a ſec. *reo,* ut et Guelf. Camp. cum aliis et edd. ante Ruſc.
ut in. Turic. Guelf. Camp. omittunt *ut* cum Goth.
docere. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Goth.

3. *Ignominioſo.* cf. 7, 1, 8. Recte autem monet Capper. *patri abdicanti* hoc modo *praeſcribi*, ut mox ad *liceat* ſit intelligendum *agere abdicationis cauſam*, ea enim ſola eſt in ſcholis patrum adverſus filios. Sic et Decl. Qu. 346. pater filio praeſcribit alia, quam dementiae, controverſia cum eo acturo, quae ſola eſt filiorum adverſus patres. Hujus maxime exempli eſt Decl. 250. ubi itidem ignominioſo praeſcribitur, etſi non patri. Sed ipſa noſtra cauſa 3, 6, 77.

ſentiat — indulgebit, ſcil. judex, qui ſubauditur ſatis ἀπὸ κοινοῦ.

in ſponſionibus. h. e. in litibus, quae fiunt interveniente ſponſione, qualis eſt apud Ciceronem, citante Geſnero, Pro Caecin. c. 8. qui et ad Briſſonium ablegat de formulis p. 348. De *interdictis* cf. 3, 6, 71. et *ſponſiones* vide 2, 10, 5.

quod volet: nego illi dandum, quidquid optaverit: non habeo praeſcriptionem, ſed tamen voluntate contra verba, praeſcriptionis modo, utor. In utroque autem genere ſtatus idem fit. Porro *lex* omnis aut *tribuit*, aut 5
638 *adimit*, aut *punit*, aut *jubet*, aut *vetat*, aut *permittit*. Litem habet aut *propter ſe* ipſam, aut *propter alteram*; quaeſtionem aut *in ſcripto*, aut *in voluntate*. In ſcripto, aut *apertum* eſt, aut *obſcurum*, aut *ambiguum*. Quod 6
de legibus dico, idem accipi volo de teſtamentis, pactis, ſtipulationibus, omni denique ſcripto: idem de voce. Et, quoniam quatuor ejus generis quaeſtiones vel ſtatus facimus, ſingulos percurram.

VI. *Scripti et voluntatis* frequentiſſima inter conſultos quaeſtio eſt, et pars magna

4. *idem fit.* Turic. (a pr. manu) *fit*, quod invenit Regius, et fortaſſe praeſtat.
5. *quaeſtionem.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. Reliqui *Quaeſtio eſt* jubente Regio. *In ſcripto, aut.* Turic. (a pr. manu) *in ſcriptum aut.* Malim *Scriptum* omiſſa praepoſitione.
6. *ejus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Baſil. Reliqui *hujus.*

4. *In utroque — genere.* „id eſt ſive ipſa *intentio* ſive „*praeſcriptio* controverſiam „habeat." Capper. Res autem ipſa eſt eadem, de qua disputatur 3, 6, 70 ſeqq.

5. *In ſcripto, aut.* cf. not. crit.

6. *facimus.* Malim *fecimus.* (Ita 7, 10, 2. Turic. a pr. manu *fecit* pro *facit.*) Diviſit autem legitimarum quaeſtionum genus in quatuor ſpecies 3, 6, 68. remota translatione, ut et Hermagoras ibid. §. 61. cf. 7, 10, 9.

1. *conſultos.* Sic dici non

controverſi juris hinc pendet: quo minus id
in ſcholis accidere mirum eſt, ubi etiam ex
induſtria fingitur. Ejus genus unum eſt, in
quo et de *ſcripto* et de *voluntate* quaeritur.
2 Id tum accidit, cum eſt in lege aliqua obſcu-
ritas, et in ea aut uterque ſuam interpreta-
tionem confirmat, adverſarii ſubvertit: ut
hic, *Fur quadruplum ſolvat: duo ſurripue-
runt pariter decem millia; petuntur ab utro-
que quadragena; illi poſtulant, ut vicena
conferant,* nam et actor dicit, hoc eſſe qua-
druplum, quod petat, et rei hoc, quod offe-
rant: voluntas quoque utrinque defenditur.
3 Aut, cum de altero intellectu certum eſt, de 639
altero dubium. *Ex meretrice natus ne con-*

1. *controverſi.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui *controverſiae.*

2. *obſcur. et in.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt *et* cum edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Nec tamen hoc invexit Regius. Si mox pro *aut uterque* legamus *autem u.* facile carebimus τῷ *et.* Sed alia inde difficultas.

confirmat, adverſ. Sic Turic., a ſec. tamen manu inſerit *aut* cum plurimis, niſi quod Goth. Voſſ. 2. cum Geſn. Bip. *ac.*

3. *Aut, cum.* Guelf. *ut cum.*

addito *juris* docet Briſſonius h. v.

2. *aut uterque. aut* referri debet ad §. 3. *Aut cum* cet. quanquam non plane congruit ſtructura, ubi prius *cum* ponitur ſine *aut,* in altero membro cum eodem.

ut hic. Videbatur ſibi adhuc verſari in loco 7, 4, 44.

3. *Ex meretrice — ne concionetur.* Hoc ſtatutum habet Hermogenes p. 16. τὸν ἐξ ἑταίρας μὴ λέγειν. Similis lex 3, 11, 13. Illa quidem Athenienſium fuit, vid. Aeſch. in Timarch. p. 55. Rsk. τὰ πατρῷα κατεδηδοκώς, et ea ipſa cujus actio eſt in Timarchum τὸν πεπορνευμένον ἢ ἡταιρηκότα μὴ δημηγορεῖν huic noſtrae in ſcholas inferendae occaſionem fortaſſe fecit.

cionetur. *Quae filium habebat, proſtare coe-*
pit. Prohibetur adoleſcens concione. Nam de
ejus filio, quae ante partum meretrix fuit,
certum eſt: an eadem hujus cauſa ſit, du-
bium eſt: quia ex hac natus, et haec meretrix
eſt. Solet et illud quaeri, quo referatur, quod 4
ſcriptum eſt, *Bis de eadem re ſit actio:* id eſt,
hoc *bis* ad actorem, an ad actionem? Haec
ex jure obſcuro. Alterum genus eſt ex mani-
feſto: quod qui ſolum viderunt, hunc *ſtatum*
plani et voluntatis appellarunt. In hoc altera
pars ſcripto nititur, altera voluntate. Sed 5
contra ſcriptum tribus generibus occurritur.
Unum eſt, in quo ſemper id ſervari non poſſe
ex ipſo patet. *Liberi parentes alant, aut vin-*
ciantur: non enim alligabitur infans. Hinc

meretr. fuit, cert. eſt. Turic. *m. eſt c. fuit.*

4. *quaeri.* Turic. Guelf. omittunt. Abſorptum hoc a *quo re.* *an ad act.* Turic. omittit *ad* cum Alm. (ut et mox c. 7, 7. bis cum Guelf.) Burm. ablegat ad 6, 3, 11. recte ille. *quod qui.* Turic. *qui* omittit, a ſecunda autem manu *quod* et ſic Guelf. Camp. cum multis. Apparet origo erroris. *appellarunt.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *appellaverunt.*

5. *ſemper id ſerv.* Sic Camp. Reliqui fere *ſemper* poſt *ſerv.* et multum fluctuant libri in ordinandis hisce.

Hinc. Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *hic* cum edd. ante Ruſc. exc. Camp. Lubricum hic quidem de ſcriptura judicium. cf. 7, 4, 37.

4. *Bis — actio.* cf. Decl. Qu. 266. p. 80.

plani. Quo ſenſu dicimur *planum* aliquid *facere*, quod manifeſto ostendimus, hic quoque appellatus videtur ſtatus de quo agimus *expreſſi*, cjus quod diſertis verbis declaramus, *et* occultae, quae ſub verbis latet, *voluntatis.*

5. *Liberi parentes alant.* cf. 7, 1, 55.

erit ad alia tranſitus, et diviſio, *num, quis-*
6 *quis non aluerit? num hic?* Propter hoc proponunt quidam tale genus controverſiarum, in quo nullum argumentum eſt, quod ex lege ipſa peti poſſit, ſed de eo tantum, de quo lis eſt, quaerendum ſit. *Peregrinus, ſi murum aſcenderit, capite puniatur. Cum hoſtes murum aſcendiſſent, peregrinus eos depulit. peti-*
7 *tur ad ſupplicium.* Non erunt hic ſeparatae quaeſtiones, *An quisquis? an hic?* quia nul- 640
lum poteſt afferri argumentum contra ſcriptum vehementius eo, quod in lite eſt: ſed hoc tantum, *An ne ſervandae quidem civita-*

6. *proponunt.* Turic. Guelf. omittunt cum Vall. et Voſſ. 2. Sed Goth. hic quidem etiam omittit, cum habuiſſet antea loco τοῦ *propter* et ſic Camp.: niſi forte his habet *proponunt.* An fuit *praeter hoc prop.?* Obr. ratio poſt *propter hoc* interrogationem ſignantis, novamque ſententiam ordientis a *Proponunt* non ferenda.

6. *Propter hoc.* Non ſatis apparet hujus conſilii ratio. Eruas ſane: „ne igitur nimis facilem habeant ſtudioſi „tractationem, ſolent quidam „praeceptores ejusmodi pro„ponere themata, quorum „argumenta ipſis cauſae fini„bus coerceantur." Sed obſcurius hoc indicatur abrupto illo *propter hoc.* cf. not. crit. Etiam hoc tenendum interpreti, deſignari hic alterum genus, quo contra ſcriptum occurritur, eoque minus idoneum *propter hoc.*

Peregrinus. cf. 4, 4, 4. Sed ipſum exemplum eſt apud Hermogenem p. 16. Benedictus Aegius Spoletinus ad Aldinam ſecundam in Vaticana bibl. haec allevit ex Ariſtot. Rhet. 1, 13, 14. p. Buhl. 144: ἀνάγκη ἁπλῶς εἰπεῖν; ὥστε κἂν δακτύλιον ἔχων ἐπάρηται τὴν χεῖρα, ἢ πατάξῃ, κατὰ μὲν τὸν γεγραμμένον νόμον ἔνοχός ἐστι καὶ ἀδικεῖ, κατὰ δὲ τὸ ἀληθὲς οὐκ ἀδικεῖ. Apparet veſtigium noſtrae ipſius controverſiae.

7. *hoc tantum.* Diſplicet neutrum *hoc* ita abſolute poſitum, neque enim referri debet ad *argumentum.* Malim itaque *haec,* ut reſpiciat ad *quaeſtiones.*

tis cauſa? Ergo et aequitate et voluntate pugnandum. Fieri tamen poteſt, ut ex aliis legibus exempla ducamus, per quae appareat, ſemper ſtari ſcripto non poſſe; ut Cicero *pro Caecina* fecit. Tertium, cum in ipſis verbis 8
legis reperimus aliquid, per quod probemus, aliud legumlatorem voluiſſe, ut in hac controverſia: *Qui nocte cum ferro deprehenſus fuerit, alligetur. Cum annulo ferreo inventum magiſtratus alligavit.* Hic quia eſt verbum in lege *deprehenſus*, ſatis etiam ſignificatum videtur, non contineri lege, niſi noxium ferrum. Sed ut, qui voluntate ni- 9
tetur, ſcriptum, quoties poterit, infirmare debebit: ita, qui ſcriptum tuebitur, adjuvare ſe etiam voluntate tentabit. In teſtamentis et illa accidunt, ut voluntas manifeſta ſit, ſcriptum nihil ſit: ut in judicio Curiano, in quo nota L. Craſſi et Scaevolae fuit contentio. *Subſtitutus heres erat, ſi poſtumus ante tu-* 10
telae ſuae annos deceſſiſſet. Non eſt natus.

7. *Ergo et aequitate et.* Turic. Flor. *e. aequitem et.* a ſec. manu uterque *e, et ſi quid eſt ex* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2.

8. *in ipſis.* Turic. Flor. Guelf. (hic etiam *cum*) Camp. omittunt praepoſitionem cum Jenſ. Tarv. *voluiſſe.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *fuiſſe* cum Alm.

9. *ita.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2.

et aeq. et voluntate. Fortaſſe melius abfuerit prius *et*, neque enim magna diverſitas hic *aequitatis* et *voluntatis*, quae intelligitur *legumlatoris*. Cic. *pro Caecina* a capite inde 14. ſed praeſertim 18. 19.

9. *in judic. Curiano.* vide Cic. de Orat. 1, 39. 2, 32. pro Caecina c. 18.

10. *ante tutelae ſuae annos.* Cic. de Orat. 1, 39.

Propinqui bona ſibi vindicabant. Quis dubitaret, quin ea voluntas fuiſſet teſtantis, ut is non nato filio heres eſſet, qui mortuo? ſed
11 non ſcripſerat. Id quoque, quod huic contrarium eſt, accidit nuper, ut eſſet ſcriptum, quod appareret ſcriptorem noluiſſe: *Qui ſeſtertium numum quinque millia legaverat, cum emendaret ſublatis ſeſtertiis numis, argenti pondo poſuit, quinque millia manſerunt.* Apparuit tamen, *quinque pondo* dari voluiſſe; 641
quia ille in argento legato modus et inaudi-
12 tus erat, et incredibilis. Sub hoc etiam ſtatu generales ſunt quaeſtiones, *ſcripto, an voluntate ſtandum ſit? quae fuerit ſcribentis voluntas?* Tractatus omnes qualitatis aut conjecturae, de quibus ſatis dictum arbitror.

10. *ſed non.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Obr. Reliqui inſerunt *hoc.*

11. *ſeſtertium.* Libri mei ante Jenſ. omnes (exc. Goth.) *ſeſtertia* vel *ſextertia.* cf. 9, 2, 47. *emend. ſubl.* Sic Turic. Guelf. Reliqui inſerunt *teſtamentum.*

arg. pondo poſ. Turic. omittit *pondo* pro eoque habet *ue* ſupraſcriptum voci *poſuit* praemiſſa litera, quae legi vix poteſt. Alm. dare narratur *a. pondere poſ.* Et ſic Flor. ſed a ſec. manu *a. pondera quae p.* Guelf. *argentique poſ.* Camp. *a. pondo quae poſ.* Goth. *a. pondoque p.* cum Voſſ. 2.

manſerunt. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Reliqui *remanſerunt.*

quia. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quae* cum Jenſ. Tarv.

legato modus. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *legi timodus.* Guelf. *legittomo diis.* Suſpicor verum eſſe: *legati m.*

„antequam in *ſuam* tutelam „veniſſet.“

11. *quinque pondo dari.* De *pondo* cf. 1, 5, 15. et Gronov. de Pec. vet. p. 33. ubi docet *millia* ſic ſtrui, ut intelligatur *librarum.*

legato. vide not. crit.

12. *Tractatus.* Quaecunque huc adhibentur argumenta, nullo alio fonte peti poſſunt, quam ut aut veriſi-

VII. Proximum eſt *de legibus contrariis* dicere, quia inter omnes Artium ſcriptores conſtitit, in *Antinomia* duos eſſe *ſcripti* et *voluntatis* ſtatus: neque immerito: quia, cum lex legi obſtet, et utrinque contra ſcriptum dicitur, et quaeſtio eſt de voluntate: in utraque id ambigitur, *an utique illa lege ſit utendum?* Omnibus autem manifeſtum eſt, nunquam eſſe legem legi contrariam jure ipſo: quia, ſi diverſum jus eſſet, alterum altero abrogaretur: ſed eas caſu collidi, et eventu. Colliduntur autem aut *pares inter ſe:* ut, ſi optio tyrannicidae et viri fortis comparentur,

1. *conſtitit.* Turic. Guelf. Flor. *conſiſtit* cum Jenſ. Tarv. ſed Camp. *conſiſtat* et ſic Alm. (cf. 7, 6, 11. item hic 4.) Noſtrum Obr. ſed et Leid. ſic alicubi legi teſtatur. Reliqui *conſtat.* *obſtet, et.* Sic Turic. (a ſec. manu) Guelf. cum Obr. Reliqui omittunt *et.* *illa lege.* Obr. *ita l.* male.

2. *jus eſſet.* Turic. Guelf. Camp. *juſſiſſet* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Vall. et edd. ante Ald. Correxit Regius.

abrogaretur. Turic. (a pr. manu) *obrogaretur*, mero errore ob *o* antecedens.

milia doceas eſſe, quae dicas, quod eſt *conjecturae*, aut juſta, quod eſt *qualitatis*. De his autem egit c. 2. 4. *tractatus* vide et 5, 12, 7. 7, 8, 7.

1. *et utrinque — et.* Ambigas, utrum melius ordinetur *utrinque et — et.*

in utraque. Non ſatis conſtitutum habeo, quo referendum ſit femininum hoc. Nam ad *legem* vix probo. *Quaeſtionem* quidem facile intelligas, ut ſit utrique litigatorum ſua de voluntate quaeſtio. Sed ne hoc quidem placet. Niſi forte tricis hiſce imprudens irretior, et caligo ad lucem, ſatius duxerim reponere *in utroque*, quod aut ſit neutrum deſignans partim quae dicuntur contra ſcriptum, partim quae de voluntate quaeruntur, aut maſculinum, ſpectans ad *duos ſtatus*.

utrique data, quod velit, petendi poteſtate; hic *meritorum, temporis, praemii* collatio eſt:
3 aut *ſecum ipſae*, ut duorum fortium, duorum tyrannicidarum, duarum raptarum: in
quibus non poteſt eſſe alia quaeſtio, quam 642
temporis, *utra prior* ſit: aut qualitatis, *utra*
4 *juſtior* ſit *petitio.* Diverſae quoque leges confligunt, aut ſimiles. *Diverſae*, quibus etiam citra adverſam legem contradici poſſit: ut in hac controverſia, *Magiſtratus ab arce ne diſcedat*, *Vir fortis optato, quae volet*, vel alia nulla obſtante quaeri poteſt, *an, quidquid optarit, accipere debeat?* et in magiſtratu multa dicentur, quibus ſcriptum expugnatur, *Si incendium in arce fuerit, ſi in hoſtes decur-*

3. *duarum.* Turic. Guelf. Camp. Goth. (err. Geſn.) omittunt cum Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. Rectiſſime inſeruit Regius. *aut qual.* Turic. Guelf. Camp. *an q.* cum edd. ante Ald. exc. Veneta. *juſtior.* Turic. *iſtorum* cum edd. ante Ald. (exc. Camp. et Venet.). Guelf. *iſtarum.* Goth. Vall. noſtrum, quod hinc petiiſſe Regium arguit Bad.

4. *ſimiles. Diverſae.* Turic. *ſimilia ut duae.* (Alm. *ſimiles. Diverſae ut duae.* cf. §. 1. 5.) a ſec. manu *ſimiles aut duae* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. *diſcedat.* Turic. *diſcordat.*

optato, quae volet. Turic. omittit. Contra Guelf. haec ignorat: *vel al. nul. obſt.* cum Bal. et edd. aliquot apud Burm. Sed Camp. et Guelf. noſtra hoc ordine *q. v. o.* unde aliqua intercidendi occaſio apparet. *in magiſtr.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliquae *a. m.* jubente Regio. cf. 7, 4, 42.

hoſtes decurrendum. Turic. (a pr. manu) *noſtris recurr.*

4. *Magiſtratus.* Recte videtur monere Capper. *magiſtr.* hic intelligi στρατηγὸν, qualis antiqua fuit *praetoris* ſignificatio.

rendum. *Similes*, contra quas nihil opponi 5
poteſt, niſi lex altera. *Tyrannicidae imago in gymnaſio ponatur*: contra, *Mulieris imago in gymnaſio ne ponatur*. *Mulier tyrannum*
645 *occidit*. Nam neque mulieris imago ullo alio caſu poni poteſt, neque tyrannicidae ullo alio caſu ſummoveri. *Impares* ſunt, cum 6
alteri multa opponi poſſunt, alteri nihil, niſi quod in lite eſt: ut, cum *vir fortis impunitatem deſertoris petit*: nam contra legem viri fortis (ut ſupra oſtendi) multa dicuntur: adverſus deſertores ſcripta non poteſt, niſi optione, ſubverti. Item, *confeſſum* eſt ex 7

Alm. *nois rec.* Verbum autem *rec.* ſcribitur in omnibus ante Obr. An fuit *in armis decurri?* cf. 6, 3, 90.

5. *Similes.* Omittunt MSS. mei omnes (de Goth. tac. Geſn.) et edd. ante Ald. cum Voſſ. 2. Vall. et Bad. Inſeruit Regius, ſenſu, ſi quid video, exigente, neque tamen ſine audacia: cf. modo *diverſae* §. 4. *in gym. p. c. m. im.* Turic. Guelf. omittit. Regius inſeruit et habet jam Locat. ſed et Camp. et Vall. aſcripta haec verba ab eadem manu; item Goth. Voſſ. 1. niſi quod *non* uterque pro *ne* (tac. Geſn.).

imago ullo al. Turic. *i. nulla al.* (Alm. *ulla a.* cf. §. 4. 9.) a ſec. manu *i. nullo a.* et ſic Camp. cum edd. ante Ald. Sed Camp. et mox *nullo*. *ſummoveri.* Sic Camp. et edd. ante Burm.

6. *multa opponi.* Turic. Guelf. Camp. Flor. *m. quae poni.* Obr. *m. quae opponi.* Noſtrum Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. Reliqui *m. ſunt quae o.*

alt. nihil. Turic. Guelf. inſerunt *ſi* cum Jenſ. Tarv.

optione. Turic. a ſec. manu *optionem* et ſic multi. Guelf. etiam *opinionem*. cf. 7, 1, 22. Sed mox *ſubvertit* omnes edd. ante Reg. et Ald.

7. *confeſſum.* Turic. Guelf. *converſum* (in illo quidem videbatur eraſa ſyllaba *tro*) cum Alm. *conceſſum* Camp. A Gryphio inde praemittunt *aut*, quod omittendum duxi auctoribus vett.

utraque parte jus; aut *dubium:* ſi *confeſſum* eſt, haec fere quaeruntur: *Utra lex potentior? ad deos pertineat, an ad homines? ad rempublicam, an ad privatos? de honore, an de poena? de magnis rebus, an de parvis?*
8 *permittat, an vetet, an imperet?* Solet tractari et, *Utra ſit antiquior. Sed vel potentiſſimum, utra minus perdat?* ut in deſertore, et viro forti, quod illo non occiſo lex tota tollatur; occiſo, ſit reliqua viro forti alia optio. Plurimum tamen eſt in hoc, *Utrum fieri ſit melius, atque aequius?* de quo nihil
9 praecipi, niſi propoſita materia, poteſt. Si *dubium;* aut alteri, aut invicem utrique de

jus. Turic. *jurem,* a ſec. manu *jure* et ſic Guelf. *confeſſum.* Turic. Guelf. Camp. *conceſſum* cum Goth. Obr. *ad deos.* Turic. *ad eas,* a ſec. manu *an a. d.* cum Guelf. Camp. et all. *de poena? de.* Turic. *deponende.* Alm. *deponenda de.* Ille a ſec. manu *deponendo.*

8. *Sed vel potentiſſimum.* Sic Camp. *ſi velut potentiſſimum* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Obr. cum Voſſ. 2. Vall. Bad. Capper. niſi quod poſtremi tres MSS. *ſed. ſed* (a ſec. *ſi*) *velut potentiſſimum* Flor. Obr. Capp. *et.* Reliqui *et velut potentiſſima.*

quod illo. Turic. *quo,* a ſec. manu additur *m,* fuerit igitur *quom, cum,* et hoc placet conveniente ſic magis ſubjunctivo in oratione non obliqua. Sed Camp. *quomodo,* ut et margo Baſ. Fuerit igitur *quoniam* in Turic. id enim permutatur cum *quomodo,* velut 7, 5, 6. in Guelf. et Camp.

7. *lex potentior.* Quae plus efficiat et ordinet, quam altera. cf. 7, 3, 28. 7, 8, 7. et dicta ad 5, 7, 37. ubi et locus Decl. excitatur huc pertinens.

permittat — imperet. cf. c. 5, 5.

8. *Sed vel potentiſſimum.* Illud maxime ad rem pertinet, eamque, ut Horatius loquitur, optime et fortiſſime ſecat, ſi oſtendatur altera lex minus perdere. vide modo ad §. 7. Eadem ratio eſt apud Hermogenem p. 74. citante Capp.

quod illo. vide not. crit.

644 jure ſit controverſia: ut in re tali, *Patri in ſilium, patrono in libertum manus injectio ſit: liberti heredem ſequantur. Liberti filium quidam fecit heredem, invicem petitur manus injectio:* et patronus negat, jus patris illi fuiſſe, quia ipſe in manu patroni fuerit. Duplices leges, ſicut duae, colliduntur: ut, *Nothus ante legitimum natus, legitimus ſit; poſt legitimum, tantum civis.* Quod de legibus, idem de ſenatusconſultis dictum: quae ſi aut inter ſe pugnent, aut obſtent legibus, non tamen aliud ſit ejus ſtatus nomen.

VIII. *Syllogiſmus* habet aliquid ſimile ſcripto et voluntati, quia ſemper pars in eo altera ſcripto nititur: ſed hoc intereſt, quod illic dicitur contra ſcriptum, hic ſupra ſcri-

9. *ſequantur.* Alm. *ſequuntur.* nihil tale notatum ex Turic. (cf. §. 5. 7, 9, 5.). An fuit *ſequuntor?*
negat, jus. Turic. Guelf. *negatus.* Goth. (ex. Geſn.) Camp. *negatur* cum Voſſ. 2. Sed Turic. a pr. manu *pater* pro *patronus.*
10. *ſi aut.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ſic a.* cum Jenſ. Tarv. Voſſ. 2. Correxit Regius.
1. *dic. contra ſcr.* Sic Turic. Camp. Flor. Reliqui *c. ſ. d.* (cf. 7, 5, 44. item mox.) *ſupra.* Sic Turic. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald.

9. *manus injectio.* Juris vocabulum vide, ſi tanti, apud Briſſon. V. S.
patronus. Novus ille, ut recte monet Capper., patronus, factus teſtamento, qui jam ſui patris eſt patronus. Longe aberravit Gedoynus. vide tamen not. crit.
quia ipſe. Elegantius legas *qui ipſe.*
10. *Nothus — civis.* cf. 3, 6, 96.
1. *Syllogiſmus.* cf. 5, 10, 6.
ſupra ſcriptum. Non prorſus liquet ſententia, neque refert multum, *ſuper* ſcribas an quod expreſſimus. Uſus

ptum; illic, qui verba defendit, hoc agit, ut fiat utique, quod ſcriptum eſt; hic, ne aliud, quam ſcriptum eſt. Ejus nonnulla etiam cum *finitione* conjunctio. Nam ſaepe, ſi *finitio*
2 infirma eſt, in *ſyllogiſmum* delabitur. Sit enim lex, *Venefica capite puniatur.* *Saepe ſecubanti amatorium dedit: repudiavit: per* 645

Reliqui *ſuper* jubente Regio, qui *ſupra* et *infra* de loco dici, monet. Guelf. addicere videtur vulgatae.

hic, ne. Turic. *ne hic,* a ſec. manu *nec hic* et ſic Guelf. (cf. modo, item 7, 9, 14.) male. *conjunctio.* Turic. Guelf. Camp. *conjectio* cum Vall. Voſſ. 2. Jenſ. Tarn. Sed Tur. a ſec. manu *connectio,* Goth. *connexio* (cf. 7, 3, 13. 7, 9. 5.); Ald. Bad. *cognatio.*

2. *Saepe ſecubanti amatorium.* Turic. *ſ. ſeverantia mo- ritorium* cum Alm. a ſec. manu *ſpe perſeverandi a.* et ſic Obr. *ſpe perſcrutandi a.* Guelf. cum Bodl. et duabus vel tribus apud Burm. ut et in margine aliarum. *ſeparanti a.* (ſine *ſaepe*) Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. ſed hi omnes etiam *ſaepe.* Noſtrum primus Gryph. (nec ſcio unde); veriſſime. *dedit: repudiavit.* Sic Turic. Guelf. Obr. Reliqui inſerunt *eundem.* Badius ſolus quidem „Ergo“ inquit „etiam vir ab uxore repudiari poteſt.“ Non tamen in libris Quintiliani ſervatus etiam aliis locis tuetur noſtram rationem, velut 12, 10, 8. 9, 2, 33. 8, 4, 3 ſeqq. et Decl. Vol. 4. p. 81. „non *contra* legem aliquam — „quia *ſupra* jura omnia ſit.“ Saltem *ſuper* pro *de* non debebat accipi, quod haud dubie factum a Regio, in ſtructura accuſativi. Videtur Quintilianus hanc in ſyllogiſmo disputationem cenſere inſtitutam de re ſupra omne ſcriptum collocata, eodem modo quo genus eſt ſupra ſpecies. Eo pertinet etiam quod mox ait caveri, ne *aliud* fiat, quam ſcriptum ſit, i. e. ut res geratur ex conſilio legis certae, quae comprehendit et continet omnes leges ſibi ſubjectas ſingulas, ſive jam latae ſunt, ſive ex eadem ratione ferentur vel ferri poſſunt in poſterum. De *ſuper* an *ſupra* cf. Duker. ad Liv. 2, 18, 3. Etiam alliteratio quaedam commendat hic *ſupra* relatum ad *contra.*

2. *repudiavit.* Ex veterum more et ſubjectum (vir ſecu-

propinquos rogata, ut rediret, non eſt re-
verſa. ſuſpendit ſe maritus. Mulier veneficii
rea eſt. Fortiſſima eſt actio dicentis amato-
rium venenum eſſe. id erit *finitio:* quae ſi
parum valebit, fiet *ſyllogiſmus* (ad quem,
velut remiſſa priore contentione, veniemus):
an perinde puniri debeat, ac ſi virum veneno
necaſſet? Ergo hic ſtatus ducit ex eo, quod 3
ſcriptum eſt, id, quod incertum eſt: quod,
quoniam ratione colligitur, *ratiocinativus*
dicitur. In has autem fere ſpecies venit,
An, quod ſemel jus eſt, idem et ſaepius?
Inceſti damnata, et praecipitata de ſaxo, vixit:
repetitur. An, quod in uno, et in pluribus?

ego credulus illis; quanquam repudium dare dicitur et uxor. vide Briſſon. h. v. it. Schulting. Jurisprud. Ante-Juſt. p. 841. Sed nulla juſta cauſa erat mulieri, at marito.

quae ſi par. Turic. (a pr. manu) *quod ſ. p.* Non diſplicet propter antecedens *id,* quod etiam fieri poterat *ea.*

an perinde. Turic. *An proinde,* a ſec. manu *At inde* et ſic Camp.

3. *quod incertum eſt.* Turic. Guelf. haec omittunt cum Alm. *ratione.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *ratiocinatione* jubente Regio. *vixit: repetitur.* Camp. *juſta reperitur.* *et in plur.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt *et* cum Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. quo acc. Obr.

bans) et objectum (mulier amatorium propinans) intelligenda lectori relinquuntur, ſicuti nec ab initio *aliqua* vel *quaedam* ponere opus habuit ſcriptor, De re cf. 7, 3, 10.

3. *incertum.* Fortaſſe malis *inſcriptum* (vide not. crit.), ſed obſtat §. 6. ubi id majus oſtenditur, ducere ex ſcripto quod ſcriptum non ſit.

Inceſti damnata. vide eandem controverſiam apud Senecam patrem p. 92. ubi et uſus vocabuli *vixit* pro eo: ſervata eſt, non obiit.

Qui duos uno tempore tyrannos occidit, duo
4 *praemia petit. An quod ante, et poſtea? Raptor profugit, rapta nupſit, reverſo illo petit optionem. An, quod in toto, idem in parte? Aratrum accipere pignori non licet, vomerem accepit. An, quod in parte, idem in toto? Lanas evehere Tarento non licet,*
5 *oves vexit.* In his ſyllogiſmis ſcripto alter nititur, alter non ſatis cautum eſſe dicit. *Poſtulo, ut praecipitetur inceſta, lex eſt:* et

4. *accepit.* Sic libri omnes praeter Leid. Burm. Geſn. Bip. Nec tamen illi per ſphalma, *accipit.* *evehere.* Sic Turic. a pr. manu cum Alm. Reliqui *vehere.* Flor. *lana ſe veheret* (a ſec. *lanas evehere*) *tarento* (a ſec. *a tarento*).

5. *ſ. ſcripto alter nititur — dicit.* Turic. *ſ. et ſ. nititur an ſ. c. e. d.* cum Alm. a ſec. manu *ſ. e. ſ. n. an ſ. c. eſſet d.* et ſic Guelf. niſi quod *ſyllogiſmus* et *ex.* Camp. *ſ. ex ſ. n. an ſ. c. actor d.* cum Goth. Voſſ. 2. niſi quod hi *ſyllogiſmus.* Jenſ. *ſyllogiſmus e. ſ. n. alter ſ. c. e. d.* cum edd. ante Bad. niſi quod poſt Tarv. *ſyllogiſmis* excepto Aldo. *alter* utrobique vides abeſſe a Codd. Utrum *ſyllogiſmis* ſit in Turic. fateor me haerere, propior tamen credenti. Si ſecundo loco *alter* inveniretur in MS. antiquiore, ſalva res erat, ut bis continuaretur vox per chiaſmum. Nunc meliorem, non bonam quidem, conſtitutionem hanc cenſeo: *In his ſyllogiſmus et ſcripto nititur et non de his* (valde enim incongruum illud *ſatis,* etſi tueatur ſe eo, quod infra eſt §. 7. ſed ibi paulo alia ratio, ni fallor.) *cautum eſſe d.* Displicet *et non dicit* pro *nec dicit* vel *et negat,* displicet *ſyllogiſmus* qui aliquid *dicit.* Sed tamen et 7, 10, 3. *disputat — ſyllogiſmus.* Deterius tamen *in his ſyllogiſmis,* cum nulli alii opponantur, nam eo nonniſi contorte trahas *Majoris pugnae* (§. 6.) et indoctum fuerit has ſpecies appellare *ſyllogiſmos* plurali numero.

4. *Lanas — Tarento.* „Sic „Trimalchio arietes a Tarento „emerat apud Petron. c. 38. „ubi vide." Burmannus.

5. *In his ſyllogiſmis — dicit.* Sententia ſatis apparet etiam adjuvantibus, quae continuo ſubjiciuntur, exemplis. De ſcriptura videndum eſt in nott. critt.

rapta optionem petit, et *in quo lanae ſunt*:
646 ſimiliter alia. Sed, quia reſponderi poteſt, 6
Non eſt ſcriptum, ut bis praecipitetur damnata, ut quandoque rapta optet, ut tyrannicida duo praemia accipiat, nihil de venere cautum, nihil de ovibus: ex eo, quod manifeſtum, colligitur, quod dubium eſt. Majoris pugnae eſt, ex ſcripto ducere, quod ſcriptum non eſt. *Qui patrem occiderit, cu-*

alia. Turic. Guelf. Camp. *alias* cum Goth. (tac. Geſn.) et multis, bene correctum a Regio.

6. *bis.* Sic Ald. et aliquot editi. Turic. *vis* cum Alm. (a ſec. manu *viretis*, vel *juretis*, vel tale quid, nihil enim certi apparet). Guelf. Camp. *vivus* cum edd. ante Ald. Flor. *jus* (a ſec. *vivus*). Reliqui *ſaepius* auctoribus Goth. Vall. *damnata.* Turic. Guelf. Camp. *damnatus* cum omnibus, opinor, MSS. et libris ante Ald. *quandoque.* Sic Turic. (etſi *quantoque* a pr. manu) Guelf. quanquam hic per compendium, ut et Goth. Flor. cum Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Mox, Regio etiam jubente, *quando*, a Badio inde *quandocunque*, quod tamen et in Camp. vidiſſe videor. Turic. etiam, et altero loco Camp. *ut — ut*, ubi reliqui *aut — aut.*

ſcriptum non eſt. Qui. Turic. *ſ. n.* (*eſt* a ſec. demum

6. *Sed, quia.* Fateor *quia*, quod tamen a librorum nullo abeſt, mihi quam maxime importunum videri. Quae enim iſta eſt ſententiarum connexio: Propterea quod reſponderi poſſunt haec vel illa, ex manifeſto colligitur dubium? Si abjeceris conjunctionem, et ab vocabulo *ex* ordiaris novum ſenſum, qui doceat jam eſſe factum, quod indixerat ſcriptor (§. 5.), exiſtet ſana oratio, brevibus incifis rem expediens non ſine elegantia.

quandoque. Sic dici a ſcriptoribus pro *quandocunque* larga exemplorum copia docent Gronovius et Drakenborchus ad Liv. 1, 31, 4. Sed vide caventem Wolfium ad Sueton. Caeſ. 26.

ſcriptum non eſt. Qui. Quod vetuſtiores editiones inſerunt hic (ante *Qui*): *An quia hoc et hoc nequaquam contemnendum duco.* Saltem gloſſa fuerit antiquiſſima, nec ſententia ipſa habet quidquam aut verbis aut ſenſu Quintiliani indignum. vide not. crit.

Qui patrem — matrem occidit. cf. 5, 10, 88.

leo inſuatur: matrem occidit. Ex domo in jus educere ne liceat: ex tabernaculo eduxit. 7 In hoc genere haec quaeruntur: *An, quoties propria lex non eſt, ſimili ſit utendum? an id, de quo agitur, ei, de quo ſcriptum eſt, ſimile ſit?* Simile autem et majus eſt, et par, et minus. In illo priore, *an ſatis lege cautum ſit? an et, ſi parum cautum eſt, hac ſit utendum?* In utroque *de voluntate legumlatoris.* ſed *de aequo* tractatus potentiſſimi.

IX. *Amphiboliae* ſpecies ſunt innumerabiles, adeo, ut philoſophorum quibusdam 647

manu additur) *an quia hoc quid* (a ſec. manu *a. q. homo qui*). Guelf. *ſ. n. e. an q.* Jenſ. *ſ. n. e. an quia hoc et hoc q.* cum edd. ante Gryph. *domo in jus.* Turic. *dominius,* a ſec. manu *domo ejus* et ſic Guelf. Camp. cum Goth.

ex tabernaculo. Turic. Guelf. Camp. Flor. (a ſec. *ex tabernaculo*) *extra tabernacula* cum Jenſ. et edd. ante Gryph. Is cum reliquis *tabernaculis,* exc. Obr. qui *tabernaculo.* Goth. *ex tabernacula.* Noſtrum conjecit Geſnerus.

7. *illo.* Libri ante Baſil. mei et ſcripti et excuſi *illa,* quod ad legem *propriam* modo dictam retuleris. Neque tamen ullus mox *in utraque,* et eſt ſane nonniſi una lex, altera mente fingi poteſt et concipi, ſed nulla comparet. Mox ante Regium et Aldum mei omnes itidem *hoc,* non *hac.* Fortaſſe defendas integram MSS. conſtitutionem hac fere ſententia: „In illa priore" (i. e. quae jam prius fuit) „lege verba expenduntur, an forte inſit id ipſum de quo agimus, et, ſi minus, tamen et *hoc* (facto) ſit utendum; tanquam „exemplo legi ſubjecto." Sic malim cum Turic. *cautum,* et *hoc.* Badius quidem ſubaudit *hoc* ſcil. *jure.*

1. *Amphiboliae.* Turic. Guelf. Camp. *amphibologiae* et ſic in reliquis locis cum plurimis vett.

7. *In illo priore.* vide not. crit.

9, 1. *philoſophorum quibusdam.* Recte citant Gell. N. A. 11, 12.

nullum videatur eſſe verbum, quod non plura ſignificet: genera admodum pauca. Aut enim vocibus accidit ſingulis, aut con- 2
iunctis. Singula afferunt errorem, cum pluribus rebus aut hominibus eadem appellatio eſt (ὁμωνυμία dicitur) ut *Gallus*; avem enim, an gentem, an nomen, an fortunam corporis ſignificet, incertum eſt: et *Aiax*, Telamonis, an Oilei filius. Verba quoque quaedam diverſos intellectus habent, ut *cerno*.
Quae ambiguitas plurimis modis accidit: 3
unde fere lites, praecipue ex teſtamentis, cum de libertate, aut etiam de hereditate contendunt ii, quibus idem nomen eſt: aut, quid ſit legatum, quaeritur. Alterum eſt, 4
in quo alia integro verbo ſignificatio eſt, alia

2. *Gallus; avem enim, an gent.* Turic. *g. autem in g.* a ſec. manu *g. utrum enim g.* et ſic Guelf. Camp. (niſi quod hic *avis* inſerit poſt *nomen*) cum Alm. Flor. *g. autem an.* Reliqui *g. utrum enim avem an g.* Noſtrum e conjectura.

2. *avem.* Hoc, ut ὄρνιν a Graecis, proprie quoque dici, notum. cf. not. crit. ad 1, 12, 7.

filius. Malis *filium*.

ut cerno. Iuvet hic, ſi cui vacat, comparare aſperitatem Burmanni in exagitando Ludolfo Kuſtero, qui de hoc verbo ſcripſit contra Perizonium, (Invenies haec omnia in ed. Minervae Sanctianae Lugd. 1789. p. 696 — 717. et ad calcem libri 813 — 832.) cum Geſneriana utriusque nominis reverentia. Vellem tertium nobis datum Capperonnerium, qui reducem ad catholica ſacra Kuſterum amicum ſuum vindicaſſet! Sed ille pepercit huic occaſioni Burmannum caſtigandi, tacitus recidens notam, imperitior neſcio an moderatior. *cernere* vide et 8, 3, 18.

3. *de libertate.* Quoniam toties manumittuntur ſervi per teſtamenta.

diviſo: ut *ingenua*, et *armamentum*, et *Corvinum*, ineptae ſane cavillationis, ex qua tamen Graeci controverſias ducunt: inde αὐλητρὶς illa vulgata, cum quaeritur, *Utrum aula, quae ter ceciderit, an tibicina, ſi ceci-*
5 *derit, debeat publicari.* Tertia eſt ex compoſitis, ut ſi quis corpus ſuum inocculto loco poni jubeat, circaque monumentum multum agri ab heredibus in tutelam cinerum, ut
6 ſolent, leget, ſit litis occaſio *inoccultum*. Sic

4. *cavillationis.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu). Reliqui *cavillationes.* *ex qua.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Gryph. Reliqui *e. quo* Regio jam jubente.

5. *ſolent.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Obr. Reliqui *ſolet.* Fruſtra Burmannus ablegat ad 4, 2, 1. quem vide et ad Decl. 335. p. 692. ſuae ed.

ſit litis — inocc. Turic. Ambr. 1. Guelf. *ſ. litus occaſio cultum* cum Bodl. Bal. et edd. ante Ald. exc. Camp. qui

4. *αὐλητρὶς illa.* Vide Diog. Laërt. 7, 62. Theon. progymn. p. 35. Hanc quaeſtiunculam ad veteris pronunciationis controverſiam a Camerario male tractam recte ſecernit inde Checus p. (apud Havercamp. in Sylloge) 420 ſeqq. Sed idem docuit Leopard. Emendd. 2, 4.

5. *Tertia.* ſcil. *Amphibolia*, eleganter variatum pro *Tertium genus.*

inocculto. Ita junctim ut ſcribatur, cogit praecepti ratio, cum ſit exemplum vocabuli *compoſiti.*

ab heredibus — leget. Nota in jure locutio, de qua vide Briſſonium et Lexica. Talia autem agri circa monumentum legata non inſolita, et exemplum affert Cruſius in Probabb. p. 95. e Pithoei catalectis in Burm. Anthol. Vol. 2. p. 59. „Fundorum „ſpatiis cinerum eſt poſſeſſio „major.“ Ablegat item Burm. ad Petron. c. 71. et ad indicem 17. Gruteriani theſauri, ubi frequentes agri ſepulcbris in cuſtodiam additi.

ſit litis occaſio inoccultum. „Qui enim ex heredibus gra„ventur fortaſſis celebrem „praedii partem monumento „defuncti deſtinare, conten„dere poterant, voluiſſe ip„ſum *in occulto loco* humari. „Et rationem haberent iſti

648 apud Graecos contendit Λέων et Παντάλεων, cum ſcriptura dubia eſt, bona omnia Λέοντι, an bona Πανταλέοντι relicta ſint. In conjunctis plus ambiguitatis. Fit autem *per caſus*; ut,

Ajo te, Aeacida, Romanos vincere poſſe. 7

Per collocationem, ubi dubium eſt, quid quo referri oporteat: ac frequentiſſime, cum id,

ſ. hoc littus cultum. Goth. *ſ. litus hoc caſu cultum* cum Voſſ. 2. Vall. (cf. 7, 8, 1. 8 Pro. 9.) Flor. *ſ. litus occaſio cultum ſic caput.* Mitto edd. ab Aldo inde varietates, quae VV. DD. praeferunt commenta. Alm. dare narratur *ſ. litus occultum* (quod quo minus credas, cf. 7, 7, 9. item hic §. 10.). Equidem omnes Codd. (praeter Goth. et ſi quis ejus ordinis) dare arbitror quae Turic. Hujus autem rationi praeſentiſſimam medelam adhibuit Cruſius, ſine qua ne orationis quidem ſtructura procedit, accipientibus vulgo *ſit — cultum* pro elogio teſtamenti, cum verba *ſit — occaſ.* ſint Qu. ipſius et *ſit* pro *fuerit.* Multa tentando pervenit eo vir doctus, ut reponeret, *ſit litis occaſio ex inocculto*, probante Geſnero, ſed ipſo preſſius ſequente antiquam manum, et ex *io cultum* extundente *io ioccultum.* In omni hoc loco tenendum, falſo accuſari a plerisque portentoſam librorum inconſtantiam, quae eſt in novitiis edd. ſolis.

7. *ubi dub.* Turic. *ut d.*

„insolentiam verbi *inoccul-* „*tum*“ (cujus tamen multa eſt in aliis vocabulis ſimilitudo, ut *inobrutus*, *inoffenſus*). „Adverſarii autem poterant haec oppugnare, ex „eo, quod multum agri ad „tutelam cinerum legarit, „poſſe intelligi, teſtatorem „non poſtulare obſcuram in „loco occulto ſepulturam.“ Cruſius ibid. p. 94. Maluit autem Qu. neutrum ponere nominandi caſu, ne cogeretur vel *in inocculto* ſcribere vel iterare vocem *locus.*

6. *apud Graecos.* Hoc ipſum exemplum eſt apud Hermogenem p. 18., quare fontem horum et praeceptorum et exemplorum ſuſpiceris Hermagoram. cf. 7, 4, 4.

In conjunctis. Diſcernit, et recte, *integra* (§. 4) *compoſita* (5) *conjuncta.*

7. *Ajo te.* Verſus Enniauus. cf. Cic. de Divin. 2, 56.

quod medium eſt, utrinque poſſit trahi, ut de Troilo Virgilius, *Lora tenens tamen* — — 649
Hic, utrum, quod teneat tamen lora, an, quamvis teneat, tamen trahatur, quaeri pot-
8 eſt. Unde controverſia illa, Teſtamento quidam juſſit *poni ſtatuam auream haſtam tenentem.* Quaeritur, ſtatua haſtam tenens aurea eſſe debeat, an haſta eſſe aurea in ſtatua alterius materiae? Fit per *flexum* idem magis,

Quinquaginta ubi erant centum inde occidit Achilles.

9 Saepe, utri duorum antecedentium ſermo ſubjunctus ſit, in dubio eſt: unde et contro-

8. *tenens.* Turic. (a pr. manu) *tenentis*, non quidem male. *Quinquaginta.* Turic. Guelf. Camp. *ita* cum Voſſ. 2. Goth. Unde Jenſ. habuerit veriſſimum illud ſuum *quinq.* adhuc requiro.

9. *dubio.* Turic. Guelf. Camp. *dubium.* *unde et.* Sic Turic. Guelf. Flor. Reliqui *u. eſt.*

Virgilius. Aen. 1, 477.

8. *flexum.* Vocis hunc eſſe *flexum*, quo et aliena, quae ſe contingant, distineantur, et continuentur jungi debentia, facile apparet, et eſt idem vocabulum 1, 8, 1: Fortaſſe tamen inverſa conſtructio potius intelligitur quam *vocis* flexus.

Quinquaginta — Achilles. „Graecus verſus extat apud „Ariſtot. ſophiſt. elench. 1, „4." (p. Buhl. 529.) „πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε „δῖος Ἀχιλλεύς." Capper. Aut memoriter referens corrupiſſe carmen Qu. putandus eſt, aut in Graeco reponendum κτάνε; quanquam et ſententia fert utrumque vocabulum. Hoc autem exemplo utor ad fidem faciendam conjecturae meae ἀθετούσῃ ad 3, 1, 14. Nam ne hic quidem libebat Quintiliano Graeca ipſa ponere, ſed verſum procudere maluit latinum, cf. 5, 14, 4. (ubi Demoſthenis Graeca non poſuit) 6, 1, 14. 8, 6, 64.

verſa, *Heres meus uxori meae dare damnas eſto argenti, quod elegerit, pondo centum.* Uter eligat, quaeritur. Verum id, quod ex his primum eſt, *mutatione caſuum*, ſequens *diviſione verborum* aut *translatione* emendatur, tertium *adjectione.* Accuſativi gemina- 10
tione facta amphibolia ſolvitur ablativo: ut illud, *Lachetem audivi percuſſiſſe Demeam*, fiat, *a Lachete percuſſum Demeam.* Sed ablativo ipſi, ut in primo diximus, ineſt naturalis amphibolia. *Coelo decurrit aperto:* utrum per apertum coelum, an cum apertum eſſet. *Diviſio* reſpiratione et mora conſtat: 11
ſtatuam, deinde, *auream haſtam:* vel *ſtatuam auream*, deinde, *haſtam.* *Adjectio* talis eſt, *argentum, quod elegerit ipſe*, ut heres intelligatur: vel *ipſa*, ut uxor. *Adjectione* facta amphibolia, qualis ſit,

damnas. Turic. Guelf. *dampnans.* ſed mox (§. 12.) a pr. manu ille noſtrum. Camp. *damnatus*, ut et mox, vix ſine argutiis librarii.

11. *Diviſio.* Turic. *divo* cum Alm. ſed et Guelf. (cf. §. 5. 7, 10, 3.)

9. *Heres meus.* Exemplum idem apud Cic. de Inv. 2, 40. ad Herenn. 1, 12.

translatione. Pro hoc *transmutationem* dixit 1, 5, 12. 13.

10. *Lachetem audivi.* cf. 8, 2, 16. Etiam interpretibus hujusmodi accuſativi negotia ſolent faceſſere, veluti apud Demoſthen. in Mid. p. Rekii 537.

in primo diximus. 1, 7, 5. Eandem vero, quam hic, ablativi difficultatem ibi non tangit.

Coelo decurrit aperto. Non dubito quin parum memor Qu. voluerit dare Virgilianum *pelago decurrit aperto* Aen. 5, 212., quem verſum deſignat Capper. cf. 9, 4, 85.

Nos ſlentes illos deprehendimus, *detractione*
12 ſolvetur. Pluribus verbis emendandum, ubi
eſt id, quod, quo referatur, dubium eſt, et
ipſum eſt ambiguum. *Heres meus dare illi*
damnas eſto omnia ſua. Id quod genus inci- 650
dit Cicero loquens de C. Fannio. *Is ſoceri*

11. *Nos ſlent.* Turic. et libri ante Bad. omnes *nunc ſ.* Suum hic de conjectura dedit. Et ſane bonum ambiguum, et in quo detractatione nihil ex ſenſu pereat. Facilius tamen corrigetur *Hunc*, ubi ambiguum *ſlere* an *deprehendere* regat *hunc*. Neque enim dicat aliquis, opinor, vel omiſſo ſeu *Hunc* ſeu *Nos* tamen remanere ambiguum in *ſlentes*, accuſativo an nominativo. Poſitus arcet nóminativum.

12. *Fannio.* Turic. *fanniae.* a ſec. manu *fannia.* cum Jenſ. Tarv. *faunia* Guelf. et ſic mox quoque in accuſativo, ubi rectum tenet Turic. ut videtur. Reliqui edd. ante Burm. *Fannii ſoc. inſtit.* omiſſo *is*, quod habet a pr. manu Turic. cum Goth. Guelf. Voſſ. 2., a ſecunda *in* pro *is*.

11. *Nos ſlent.* cf. not. crit.

12. *omnia ſua.* „Dubium „eſt, quo referatur τὸ *ſua*, „utrum ad τὸ *heres* an ad τὸ „*illi*: praeterea hoc ipſum „vocabulum *ſua* eſt ambiguum. „Nam multa et diverſa ſignificare poteſt, ut „ſua bona, praedia, mancipia, aedificia, vaſa.“ Capper. Hujus interpretationis, ſolius quidem quae tentata ſit loci non adeo expediti, partem poſteriorem claudicare arbitror. Quid enim dubium in multitudine rerum comprehenſarum voce *ſua*? Nempe nihil horum, quae recenſet Capper., excludetur. An *ſua* poterat deſignare et quae quis effeciſſet et quae habuiſſet? An ambiguum eſt *illi*, ut *cui* dari debeat, ignoretur? In exemplo Ciceroniano ſaltem una et ſola eſt relationis obſcuritas; ipſa illa inanis, ut aliquot jam VV. DD. cenſuerunt. Tolleretur enim ſermo latinus, ſi talia eſſent obſcura. Nemo dicet etiam in *ille* haereri poſſe, intelligaturne *Fannius* an ſocer. Nec ſatis terſa oratio in proximo ſenſu, ſtipato tribus illis *eſt*, quorum unum ut compendifaciam, legere malim: *ubi id, quod quo r. d. e., et i. a. e.* Sic *et* ante *ipſum* ſignificabit *etiam*, non *atque*.

Cicero — de C. Fannio. vide Brut. c. 26.

inſtituto, quem; quia cooptatus in Augurum collegium non erat, non admodum diligebat: praeſertim cum ille Q. Scaevolam ſibi minorem natu generum praetuliſſet. Nam id *ſibi* et ad ſocerum referri, et ad Fannium poteſt. Productio quoque ſcripto, et correptio in 13
dubio relicta, cauſa eſt ambiguitatis: ut in hoc, *Cato*: aliud enim oſtendit brevis ſecunda ſyllaba caſu nominativo, aliud eadem ſyllaba producta caſu dativo aut ablativo. Plurimae praeterea ſunt aliae ſpecies, quas perſequi nihil neceſſe eſt. Nec refert, quo- 14
modo ſit facta amphibolia, aut quo reſolvatur. Duas enim res ſignificari manifeſtum eſt: et, quod ad ſcriptum vocemve pertinet, in utramque par eſt partem. Ideoque fruſtra

id ſibi. Turic. Guelf. Camp. omittunt *id* cum Alm. Obr.

13. *aliud.* Turic. Guelf. *alium* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. ante Ald. *nominativo — ablativo.* Omnia haec poſt *nom.* cum ipſa voce *abl.* omittuntur a Turic. Guelf. cum Alm. Jenſ. In hac quidem ῥήσει *aliud* plerique praeter Goth. (tac. Geſn.) qui *alium.*

14. *refert.* Turic. Guelf. Camp. *feror* cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Ubi quid lateat non exputo. Eſt tamen in MSS. quidem meis omnibus. *ſit facta.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. Reliqui *f. ſ.* (cf. 7, 8, 1. 7, 10, 14.)

13. *ut in hoc Cato.* Brevi ergo ultima erit nominis proprii nominativus, longa appellativi tertius vel ſextus caſus. Correptio illa nominativorum in *O* ſeculi fortaſſe Quintilianei demum fuit. cf. Voſſium de Arte Gramm. 2, 27, p. 273 ſeqq. hoc loco non utentem. Sed cf. „Varro „vocat" 8, 6, 73.

14. *in utramque par eſt partem.* Haec oratio nihil deſiderandum relinquit. Subjectum, quo deſtitui ſibi viſus Geſnerus, malebat *eas-que pares in utr.*, eſt in illo ipſo *quod — pertinet.*

praecipitur, ut in hoc ſtatu vocem ipſam ad noſtram partem conemur vertere. Nam, ſi id fieri poteſt, amphibolia non eſt. Amphiboliae autem omnis in his erit quaeſtio, aliquando, *Uter ſit ſecundum naturam magis ſermo?* ſemper, *utrum ſit aequius? utrum is, qui ſcripſit ac dixit, ſic voluerit?* Quarum in 651 utramque partem ſatis ex his, quae de conjectura et qualitate diximus, praeceptum eſt.

X. Eſt autem quaedam inter hos ſtatus cognatio. Nam et in *finitione*, quae ſit voluntas nominis, quaeritur: et in *ſyllogiſmo* qui ſecundus a finitione ſtatus eſt, ſpectatur,

non eſt. Turic. (a ſec. manu) omittit *non* et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2.

15. *qui ſcr. — voluerit.* Turic. *q. ſ. ac ſi v.* cum Alm. *q. ſ. ac d. v.* Guelf. cum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. *q. ſcripſerit an qui dixerit v.* Camp. *q. ſ. a. ſi d. ſic v.* Jenſ. Tarv. Flor. Reliqui ante Bad. *q. ſ. a. ſic d. ſic v.* Baſil. noſtram, terſam imprimis et emendatam ſcripturam. Vulgata *q. ſic ſ. a. ſic d. ſic v.* nimis onerata iſtis *ſic.*

1. *et in ſyll.* Turic. *ut i. ſ.* cum Goth. Voſſ. 2. Mihi nondum liquet, *ut* meliusne ſit quam *et*, interjectis illis de ſyllogiſmo et oppoſitis ſibi invicem modo *finit. contrarr. legg.* non tribus membris, ut in recepta ſcriptura, factis.

eſt, ſpectatur. Turic. inſerit *qua*, a ſec. manu *quo* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Regius expunxit. Sed vereor ut ſatis caute. Prima Turic. manus reſpicit ad *finitionem*, et haec ſcriptura, quamvis viſa iterare jam dicta, Quintiliani videtur.

15. *qui ſcr. — voluerit.* cf. not. crit.

ſatis — diximus, praeceptum eſt. cf. 7, 6, fine.

1. *hos ſtatus.* Non quidem duos, de quibus modo, ſed omnes omnino, in primis tamen legales quatuor.

voluntas nominis. cf. 6, 2, 9.

ſecundus a finitione. cf. 7, 8, 1. *delabitur.* In hisce et

quid voluerit ſcriptor: et ex contrariis legibus duos eſſe *ſcripti* et *voluntatis* ſtatus apparet. Rurſus et *finitio* quodammodo eſt *amphibolia*, cum in duas partes diducatur intellectus nominis. *Scriptum* et *voluntas* habet 2
in verbis vocis quaeſtionem: quod idem in *antinomia* petitur. Ideoque omnia haec quidam *ſcriptum* et *voluntatem* eſſe dixerunt: alii, in ſcripto et voluntate amphiboliam eſſe, quae facit quaeſtionem. Sed diſtincta ſunt. Aliud eſt enim obſcurum jus, aliud ambiguum. Igitur *finitio* in natura ipſa nominis 3
quaeſtionem habet generalem, et quae eſſe

et ex contr. leg. Turic. *et contrariis leges*, a ſec. manu *et e contrariis legibus.* Puto fuiſſe: *et contrarias leges*, ut hoc ſit pro appellatione ſtatus, velut Graecum *antinomia*, et mox *ſcriptum et voluntas*, itidem nominativi.

2. *in verbis vocis.* Turic. *in urbis jocis.* Guelf. *i. v. jocis.* An fuit *legis* (nam *locis* eſt in *jocis*)? Sed *lex* non ſemper eſt ſcripti et voluntatis, niſi quod teſtamenta ſunt leges. An *juris?* Ejicere *vocis* malit Geſn. *quaeſtionem.* Turic. (a pr. manu) *quaeſtione.* A Voſſ. 2. abeſſe narratur *habet*, nihil tale in Goth. (cf. 7, 4, 39. item hic 4.)

in antinom. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt praepoſitionem cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. Inſeruit Regius.

ſequentibus multae ſunt leviorum, ſed ad rem facientium, particularum varietates, de quibus, cujus intereſt, videat nott. critt.

2. *Scriptum et — petitur.* Haec non eſſe ſana vel *vocis* importuno vocabulo deprehendas. Id quoque male me habet, quod *antinomia* (de *in* not. crit.) idem *peti* dicitur. Quid tandem *petitur?* An ulla *quaeſtio* poteſt *peti?* Eruat ſagacior.

omnia haec. Commodum huc Turnebus ille affert locum Ciceronis de Or. 2, 26. *ex ſcripti interpretatione — contentio — nulla poteſt eſſe niſi ex ambiguo controverſia.*

facit. Malis *faciat.*

etiam citra complexum cauſae poſſit: *ſcriptum*
et *voluntas* de eo diſputat verbo, quod eſt in
lege: *ſyllogiſmus* de eo, quod non eſt. *Am-*
phiboliae lis in diverſum trahit: *legum con-*
4 *trariarum* ex diverſo pugna eſt. Neque imme-
rito et recepta eſt a doctiſſimis haec differen-
tia, et apud plurimos ac prudentiſſimos du-
rat. Et de hoc quidem genere disceptatio-
nis, etiamſi non omnia, tradi tamen aliqua
5 potuerunt. Sunt alia, quae, niſi propoſita, 652
de qua dicendum eſt, materia, viam do-

3. *verbo*. Turic. *vere*. a ſec. manu *vero* et ſic Guelf. *jure* Alm. (cf. 7, 9, 10. hic 7.)

4. *disceptationis*. Turic. (a pr. manu) Camp. *disceptionis*. Bad. ſec. Baſil. Stoer. Chouet. Leid. Gibſ. *diſpoſitionis*. Pro noſtra praeter reliquos meos etiam Bodl. Bal. non memoratur Alm. Omnia haec *Et de hoc potuerunt* omittunt Goth. Voſſ. 2. (cf. §. 2. 6.) Equidem verum cenſeo *diſpoſitionis*. Occaſio erroris, qualem cognovimus 6, 4, 5. *recipere*, *reſpicere* permutantur, itidem *discip.* *diſpic.* Gradus ſcripturarum hi: *diſpoſit.* *dispect.* *discept.* Nimis jam tota hac tractatione ſui propoſiti oblitus erat Qu. ut qui ipſarum rerum, et inventionis, multo magis praecepta dederit, quam, quod profitebatur, diſpoſitionis. Hic in fine totius negotii et peroratione quaſi hujus inſtitutionum ſuarum partis, ad eam redire ſaltem, neceſſe erat. *Disceptationis* nimis late patebat et omnem controverſiarum campum comprehendebat. Nec quidquam mox memoratur niſi *diſpoſitio* et *ordo* §. 5.

5. *dicendum*. Turic. (a ſec. manu) *dictum* et ſic Guelf. Camp. cum Goth.

3. *trahit*. ſcil. verbum. Neque enim neceſſarium videtur plura mutare. Alioquí dicas fuiſſe: *Amphibolia leges in div.*

4. *disceptationis*. vid. not. crit.

cendi non praebeant. Non enim cauſa univerſa in quaeſtiones ac locos diducenda eſt: ſed hae ipſae partes habent rurſus ordinem ſuum. Nam et in prooemio primum eſt aliquid, et ſecundum, ac deinceps. Et *quaeſtio* omnis ac locus habet ſuam diſpoſitionem, ut theſes etiam ſimplices. Niſi forte ſatis 6
erit dividendi peritus, qui controverſiam in haec diduxerit, *an omne praemium viro forti dandum ſit*, *an ex privato*, *an nuptiae*, *an ea*, *quae nupta ſit*, *an haec?* deinde, cum fuerit de prima quaeſtione dicendum, paſſim, et ut quidque in mentem veniet, miſcuerit? non primum in ea ſcierit eſſe tractandum,

univerſa. Goth. Voſſ. 2. *diverſa.* An fuit *modo univerſa?* neque enim illa conjunctione libens careas.

ac locos diduc. Turic. *ac locoas* ſic. a ſec. manu *a. locos duc.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. cum edd. ante Ald. corrigente Regio. Alm. *dicenda.*

ſimplices. Tarv. Ald. *ſimplex*, perperam argutando, cum vulgo in MSS. et vett. edd. eſſet *theſis* pro *theſes.*

6. *Niſi.* Turic. Guelf. Camp. *ſi* cum Alm. Badl. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Hic ex Regii emendatione *Ac ſi* cum plurimis, mox aliae *an ſic.* Noſtrum Obr. egregie, nec referens inter ſua κατορθώματα, quorum unum hoc cenſeo ex praeſtantiſſimis. *divid. peritus.* Turic. *dividendi perit*, a ſec. manu *dividendo perdat* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *diduxerit.* Turic. Guelf. Camp. *dixerit* cum edd. ante Ald. corrigente palmaria plane conjectura Regio. Goth. Voſſ. 2. *duxerit.* *an haec.* Turic. *a. hae*, a ſec. manu *a. et.* et ſic Guelf. Camp. Voſſ. 2. Sed Goth. *a. etiam.* (cf. §. 4. 13.)

5. *univerſa.* vid. not. erit.

theſes — ſimplices. cf. 3, 5, 5. 6. Sic Cic. de Inv. 57, „neceſſitudines quasdam" appellat „*ſimplices* et abſolutas."

6. *an omne praemium — an haec.* Ipſam hanc controverſiam vide 7, 1, 24.

7 *Verbis legum ſtandum ſit, an voluntate?* hujus ipſius particulae aliquod initium fecerit? deinde, proxima ſubnectens, ſtruxerit orationem, ut pars hominis eſt manus, ejus digiti, illorum quoque articuli? Eſt hoc, quod ſcriptor demonſtrare non poſſit, niſi certa,
8 definitaque materia. Sed quid una faciet, aut altera? quin immo centum ac mille, in re infinita? Praeceptoris eſt, in alio atque alio genere quotidie ostendere, quis ordo ſit rerum, et quae copulatio: ut paulatim fiat uſus, et ad ſimilia transitus. Tradi enim
9 omnia, quae ars efficit, non poſſunt. Nam 653
quis pictor omnia, quae in rerum natura ſunt, adumbrare didicit? ſed percepta ſemel

7. *ſtruxerit.* Turic. Guelf. *ſtruxit.* Male. *Eſt hoc.* Sic Turic. a ſec. manu inſerit *et* et ſic reliqui. Guelf. tamen *et eſt hoc.* Alm. *Hoc eſt* cum Flor. (a pr. manu), quod omnium maxime placet. (cf. §. 3. 10.) Ita 5, 10, 109.

8. *faciet.* Sic Turic. a pr. manu cum Alm. Reliqui *faciat.* *infinita.* Turic. Camp. Flor. *finita quae materia* cum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. cum edd. ante Ald. qui, ex Regii conjectura, *infinita atque materia* cum reliquis. Turic. Flor. (a ſec. manu) *finitaque materia.* Rollinus *atque materia* omiſiſſe narratur a Capper. Ego in Harletis exemplo invenio *ac materia.* Jam pridem indignam Quintiliano cenſui hanc appendiculam, natam ex iis quae modo *definitaque materia,* quae et Capperonnerii ratio. Guelf. omnia haec *Sed quid — atque materia* omittit.

7. *ut pars — articuli.* Egregia et quantivis pretii ſimilitudo. cf. §. 16.

Eſt hoc. vide not. crit.

ſcriptor, qualis nunc ego.

8. *Tradi enim omnia.* Haec ſumta e Cicerone videbantur Almelovenio de Or. 2, 16.

9. *pictor — faber — medicus.* Similem, nec minus elegantem opificum commemorationem habes 2, 21, 15 ſeqq.

imitandi ratione, aſſimulabit, quidquid acceperit. Quis non faber vaſculum aliquod, quale nunquam viderat, fecit? Quaedam vero non docentium ſunt, ſed diſcentium. Nam medicus, quid in quoque valetudinis genere faciendum ſit, quid quibusque ſignis providendum, docebit: vim ſentiendi pulſus venarum, caloris motus, ſpiritus meatum, coloris diſtantiam, quae ſua cujusque ſunt, ingenium dabit. Quare plurima

9. *aſſimulabit.* Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *aſſimilabit* cum Vall. Bip. at hoc nolebat Regius, quem multi poſteriorum male deſeruerunt. Optimum Badium recte dubitantem de vocali I in hoc verbo confirmat Burm. et lectorem ablegat ad ſua in Ovid. Metam. 3, 158. E Capper. nimium ſibi ſumente et *optumum, maxumum* comparante quaerere libeat, an ſit dicturus *ſimilare?* Harduini quidem Plinius fluctuat in hac voce, a Critico non curatus (cf. 6, 3, 57.) *Quis non.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Obr. Inſerunt *enim* Goth. et edd. ante Burm. praeter Ald. Reliqui *quid enim? non* cujus rationis elegantiam hinc alienam Burmannus agnoviſſet, ſi attendiſſet ſeriem orationis: *Quis pictor, quis non faber.* Bip. jam *Quis,* ſed retento *enim.* *fecit.* Sic Turic. Alm. Flor. (a pr. manu). Reliqui *facit.*

10. *Nam med.* Sic Turic. Guelf. Flor. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Camp. quo acc. Bad. Reliqui inſerunt *et.* *medicus.* Turic. Camp. Flor. *medici,* mox tamen ſolus Camp. *docebunt.* Guelf. *medicum.* *quibusque.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Flor. cum Alm. Voſſ. 2. Baſil. A Jenſ. inde ante Bad. *quibusve.* Reliqui *quibus* jubente Regio.
caloris motus. Turic. Guelf. *coloris modus.*
ingenium. Turic. (a pr. manu) *ingenii non.* Ex Alm. affertur *ingenium non.* Non credo (cf. §. 7. 14.). Alioqui legam: *Num med. — docebit? — ingenium non dabit?*

10. *quibusque.* Cave adjunctam credas particulam *que,* ſed confer cum *quoque,* quod modo erat.

plurima — a nobis. non a praeceptore, vel artium libellis. cf. 5, 13, 59.

petamus a nobis, et cum cauſis deliberemus,
cogitemusque, homines ante inveniſſe artem,
11 quam docuiſſe. Illa enim potentiſſima eſt,
quaeque vere dicitur *oeconomica* totius cauſae
diſpoſitio, quae non conſtitui, niſi velut in
re praeſente, poteſt: ubi aſſumendum prooe-
mium, ubi omittendum? ubi utendum ex-
poſitione continua, ubi partita? ubi ab ini-
tiis incipiendum, ubi more Homerico e me-
12 diis, vel ultimis? ubi omnino non exponen-
dum? quando a noſtris, quando ab adverſa-
riorum propoſitionibus incipiamus? quando
a firmiſſimis probationibus, quando a levio-
ribus? qua in cauſa praeponendae prooemiis

petamus. Turic. Guelf. *petimus* cum Jenſ. Tarv. Malc. *deliberamus* Turic. nonniſi a ſec. manu cum Camp. Jenſ. Tarv. Correxit haec Regius.

11. *quae non conſt.* Sic Turic. Flor. (a prima quidem manu *quo modo c.* cf. 6, 3, 71.) Guelf. Camp. Reliqui omittunt *non*. Ex Alm. falſa afferuntur.

praeſente, p. Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. Reliqui inſerunt *non* et praeter Turic. veteresque edd. dant *praeſenti*. cf. 6, 2, 31. 2, 15, 21.

e med. Sic Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Flor. et edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui *a med.* jubente Regio.

12. *qua in cauſa.* Sic Turic. (a pr. manu *quia i. c.*) Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. quo acc. Bad. Reliqui *quando i. c.*

praepon. Sic Turic. (a ſec. manu) Camp. cum Ald. et hoc volebat Geſnerus. Reliqui *propon.*

11. *oeconomica.* cf. 3, 3, 9.

more Homerico. cf. 5, 12, 14.

12. *praeponendae — quaeſtiones.* cf. 4, 2, 25. Altera tamen ſcriptura *proponendae* habet etiam quo ſe

654 quaeſtiones? qua praeparatione praemuniendae? quid judicis animus accipere poſſit ſtatim dictum, quo paulatim deducendus? ſingulis, an univerſis opponenda refutatio? reſervandi perorationi, an per totam actionem diffundendi affectus? de jure prius, an de aequitate dicendum? antea acta crimina, an de quibus judicium eſt, prius objicere vel diluere conveniat? Si multiplices cauſae 13
erunt, quis ordo faciendus, quae teſtimonia, tabulaeve, cujusque generis in actione recitandae, quae reſervandae? Haec eſt velut imperatoria virtus copias ſuas partientis ad caſus proeliorum, retinentis partes propter caſtella tuenda, cuſtodiendasve urbes, petendos commeatus, obſidenda itinera, mari denique ac terra dividentis. Sed haec in 14

actionem. Sic Turic. Guelf. Flor. cum Bodl. Bal. Obr. Reliqui *orationem*, quod nec ſonus permittit. cf. 4, 1, 52. Camp. *cauſam*, mire.

dicend. ante. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inſerunt *an.* Guelf. omittit *ante*, *an* ponit. Flor. *dicit dum ante* (a pr. manu).

13. *recitandae.* Goth. (err. Geſn.) *tractandae* cum Voſſ. 2. (cf. §. 6. 8 Pro. 8.)

propter — tuenda. Turic. *per — tuendas.* a ſec. manu *per — tuenda* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad.

commendet, ſi ad *prooem.* intelligas praepoſitionem *in*, quae eſt Capperonnerii ratio. cf. 4, 1, 23 ſeqq. Sed omnes hanc disponendi varietates in prioribus jam ſuo quamque loco tetigit.

13. *reſervandae*, altercationi, puto.

velut imperatoria virtus. cf. 6, 4, 17. Mirifice cedunt Fabio militares ſimilitudines.

oratione praeſtabit, cui omnia affuerint, *natura*, *doctrina*, *ſtudium*. Quare nemo expectet, ut alieno tantum labore ſit diſertus. Vigilandum ducat, iterum enitendum, pallendum: eſt facienda ſua cuique vis, ſua ratio: non reſpiciendum ad haec, ſed in promtu habenda: nec tanquam tradita, ſed tanquam innata. Nam viam demonſtrare velociter ars

14. *praeſtabit.* Turic. Flor. *praeſtavit* cum Alm. a ſec. illi duo manu *praeſtant* et ſic Guelf. cum Bodl. Bal. Reliqui *praeſtat.* Noſtrum conjecit Burm. *cui omnia.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Goth. Bodl. Bal. (niſi quod hi duo *cum*) Voſſ. 2. et edd. ante Ald. qui cum reliquis *o. c.* (cf. 7, 9, 14. hic 17.) Transpoſuit Regius male. Huic eumque ſecutis reſpondeo cum Qu. ipſo (5, 14, 20.) „ſed „omnia haec tria ſunt.“ *vis, ſua.* Sic Alm. (quanquam diffido. cf. §. 10. 8 Pro. 9.) Goth. et edd. a Jenſ. inde ante Baſil. quo acc. Gryph. *viſus uſus ſua* Turic. a ſec. manu *vis uſus ſua* et ſic reliqui.

15. *Nam viam — qua eſt.* Turic. *n. demonſtrari poteſt viam velocitas ſuiquae* (vel *ſuique*) *eſt.* a ſec. manu *n. viam demonſtrare* (cetera non notantur a conferente) *ſi qua eſt.*

14. *omnia affuerint.* Ea deinde recenſet, per appoſitionem. Cavet enim ne quis uno horum ſperet ſe oratorem futurum, qualis eſt in ſecundo libro diſputatio, c. 19.

pallendum. cf. 1, 2, 18. Hoc verbum exquiſitius mihi videtur, quam quod libeat mutare altero *callendi*, qualis eſt loci conſtitutio quam ſuadet magnus Valckenaerius ad Phoeniſſas Eur. p. 194. Sic enim legi velit: *callendum eſt uſu, facienda ſua cuique vis, ſua ratio.* cf. not. crit.

reſpiciendum. Hic eſt timidi *reſpicere* et ſibi diffidentis; at cauti et prudentis 3, 11, 26. Noſtri ſenſus et 5, 10, 101.

innata. An fuit *nata?* ut Ciceronis *lex nata,* non *innata.* Pro Mil. c. 4. Orator. c. 49.

15. *velociter ars.* vide not. crit.

poteſt, ſi qua eſt: verum ars ſatis praeſtat, ſi copias eloquentiae ponit in medio; noſtrum eſt uti eis ſcire. Reliqua partium eſt demum 16
diſpoſitio[1]: et in his ipſis primus aliquis ſenſus, et ſecundus, et tertius: qui non modo, ut ſint ordine collocati, elaborandum eſt, ſed ut inter ſe juncti, atque ita cohaerentes, ne commiſſura pelluceat: corpus ſit, non membra. Quod ita continget, ſi et, quid in 17
quoque conveniat, viderimus, et ut verba verbis applicemus, non pugnantia, ſed quae

a tert. deletur *viam.* Guelf. *n. v. dem. p. velocitas ſi qua eſt* tum Camp. et edd. ante Ald. item Goth. Voſſ. 2. Haec dantur ex Alm. *demonſtrari poteſt velocitas ſuique eſt.* Noſtrum repoſuit Regius, qui multum abeſt ut reſtituerit manum Qu. tam ad ſententiam quam ad orationis decorem. Nihil exputo. Poſſit ſubnaſci tale quid: *Nam demonſtrari poteſt via velocitas ſi cui eſt eundi, verum.* Vel: *Nam demonſtrare viam velut poteſt ſi cui eſt ars, verum.* Neutrum placet. Sententia aliquatenus pellucet; ipſa verba Qu. deſpero.

16. *Reliqua partium.* Turic. *reque enim artium.* a ſec. manu *reliqua artium.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. niſi quod illae inſerunt *enim.* Fuit ſane *neque enim eſt partium,* ultimum vocabulum recte reponente Regio. Sed hiulca tamen argumentatio, ut orationi aliquid excidiſſe ſuſpiceris.

17. *quid in quoque.* Turic. *quod quoque* cum Alm. a ſec. manu *quid quaque* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Suſpicor: *cui quidque* vel, ſi ferri poſſit loci adverbium, *quo quidque.*

16. *Reliqua partium.* vid. not. crit.

ne commiſſura pelluceat. Hic laus ea, quae plerumque eſt compoſitionis, transfertur ad diſpoſitionem, cf. 2, 5, 9. ibique locum Perſii in nota.

17. *quid in quoque.* vid. not. crit.

invicem complectantur. Ita non res diverſae diſtantibus ex locis quaſi invicem ignotae collidentur, ſed aliqua ſocietate cum prioribus ac ſequentibus ſe copulaque tenebunt: ac videbitur non ſolum compoſita oratio, ſed etiam continua. Verum longius fortaſſe progredior fallente tranſitu, et a diſpoſitione ad elocutionis praecepta labor, quod proximus liber inchoabit. 655

non res — ign. coll. Libri omnes ante Bad. *res non — i. a.* Ab hoc inde, Regio jubente, *res — i. non c.* Equidem transpoſui prius (cf. §. 14. 8 Pro. 15.). Flor. *res non d. — i. collidantur.*

ſe copulaque. Turic. *ſe ſcopula.* a ſec. *ſ. copulos.* Camp. *copulas* cum Baſil. Reliquae ante Bad. *ſ. copula.* Correxit Regius.

longius. cf. tertii libri finem.

ARGUMENTUM LIBRI VIII.

Rationem docendi ea, quae adhuc tractaverit, ſimpliciorem et breviorem incipientibus convenire. Prooem. — 6. Adhuc peracti operis ſui recenſio — 13. Elocutionem plus exigere curae et laboris — 16. hanc maxime arte obtineri — 18. Neque tamen ſolam verborum curam agendam — 23. Nimia hujusmodi ſolicitudine corrumpi etiam orationem — 27. Exercitatione perveniendum eſſe ad facultatem eloquendi — 31. Non quaerendum ſemper aliquid ultra — Cap. 1. Elocutionem ſpectari verbis aut ſingulis aut conjunctis — 2. Latine loquendi ſummam debere curam eſſe — C. 2. Proprietatem verborum quae ſit perſpicuitatis non ſimpliciter accipi — 4. Non quidquid non proprium vitio improprii laborare — 7. Aliae proprii ſpecies, in quibus nulla virtus oratoris — 9. Illud laudari, quo nihil inveniri poſſit ſignificantius — 12. Obſcuritas in verbis ab uſu remotis — 14. Plus ejusdem in contextu — 17. Obſcuram fieri orationem ambagibus — 19. brevitatis aemulatione — 22. Primam virtutem habendam eſſe perſpicuitatem — C. 3. In ornatu ſibi indulgere oratores — 5. Eundem cauſae quoque multum conferre — 7. Hic tamen maxime virtutibus vitia vicina — 1[illegible] Variandum eſſe ornatum pro materiae genere — 15. Ornatus in ſingulis verbis — 19. Quaedam ſenſu magis quam ratione judicari — 21. Verborum humilitatem aliquando vim afferre — 24. Antiquitas in propriis — 30. Fingendi nunc magnam eſſe verecundiam — 38. Obſcena vitanda — 40. Conjuncti ſermonis ornatus duplex — 42. Probabilis oratio — 44. κακέμφατον — 48. Humilitatis vitium — 50. μειώσεως, ταυτολογίας, ὁμοιολογίας, μακρολογίας, πλεονασμοῦ, περιεργίας, κακοζήλου, ἀνοικονομήτου, ἀσχηματου, κοινισμοῦ — 61. ἐνάργεια — 71.

Hujus virtutis faciſſimam eſſe viam — 73. Obſcuritatem in ſimilitudine vitandam — 74. Similitudinum commoda, vitia — 77. Varius ordo ſimilitudinis, reique cui adhibetur, earundemque conjunctio — 82. Similitudinis brevitas integra — 83. ἔμφασις — *87. multi ac varii excolendae orationis modi — C. 4. Amplificat, minuit ipſum rei nomen — 3. Incrementum — 9. comparatio — 15. ratiocinatio — 26. congeries — 28. minutionis eadem ratio — 29. Se nunc differre troporum tractationem — C. 5. Sententiae nomen a veterum uſu remotum inter recentiores — 3.* γνῶμαι — *9. clauſula — 15. magis nova ſententiarum genera — 18. geminatione fieri ſententias — 20. vitioſae horum generum — 25. Et qui ſolas ſectentur ſententias, errare — 32. et qui omnino damnent — 35. jam ad tropos transiri — C. 6. Multa de tropis pugna — 4.* μεταφορά — *6. Triplex ejus adhibendae cauſa — 9. Quadruplex ejusdem vis — 11. Sublimitas ex ea — 14. Frequentior uſus obſcurat orationem; et ſunt varia ejus vitia — 19. Synecdoche — 23.* μετωνυμία — *29. Antonomaſia — 31.* ὀνοματοποιΐα — *34.* κατάχρησις — *37.* μετάληψις — *40.* ἐπίθετον — *44.* ἀλληγορία — *54. Ironia — 57. Alii allegoriae uſus — 59.* μυκτηρισμὸς, περίφρασις — *62. Hyperbaton — 67. Hyperbole.*

M. FABII QUINTILIANI
DE
ORATORIA INSTITUTIONE
LIBER OCTAVUS.

PROOEMIUM.

656 His fere, quae in proximos quinque libros collata ſunt, ratio *inveniendi*, atque inventa *diſponendi*, continetur: quam ut per omnes numeros penitus cognoſcere, ad ſummam ſcientiae neceſſarium eſt, ita incipientibus brevius ac ſimplicius tradi magis convenit. Aut enim difficultate inſtitutionis tam nume- 2
roſae atque perplexae deterreri ſolent: aut

1. *continetur.* Turic. Guelf. *continentur* cum edd. ante Bad. exc. Camp. Noſtrum et Goth. Vall. Correxit Regius. *cognoſc. ad.* Quod hic inſerunt a Jenſ. inde ante Ald. *et*, nec MSS. habent, nec Camp. *ita.* Turic. Guelf. omittunt cum Alm. male. *tradi.* Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Fortaſſe nec male.

2. *numeroſae.* Turic. Guelf. *innumeroſae* cum Jenſ. Tarv. Correxit Regius. Ex Palatini veſtigiis (neque enim ipſam hujus ſcripturam affert) Gebhardus *ſinuoſae*, uſus loco 2, 4, 3. male.

1. *ad ſummam ſcientiae.* Uſus vocis *ſummae* qualis hic, frequens in Inſtitutionibus et Declamm. Qu. cf. 1 Pro. 19. 6, 2, 1. 7, 4, 20.

2. *numeroſae.* vide 5, 10, 10,

eo tempore, quo praecipue alenda ingenia, atque indulgentia quadam enutrienda ſunt, aſperiorum tractatu rerum atteruntur: aut, ſi haec ſola didicerint, ſatis ſe ad eloquentiam inſtructos arbitrantur: aut, quaſi ad 657
certas quasdam dicendi leges alligati, cona-
3 tum omnem reformidant. Unde exiſtimant accidiſſe, ut, qui diligentiſſimi Artium ſcriptores extiterunt, ab eloquentia longiſſime fuerint. Via tamen opus eſt incipientibus, ſed ea plana, et cum ad ingrediendum, tum ad demonſtrandum expedita. Eligat itaque peritus ille praeceptor ex omnibus optima, et tradat ea demum in praeſentia, quae placent, remota refutandi cetera mora. Sequuntur enim diſcipuli, quo duxeris. Mox cum ro-
4 bore diſcendi creſcet etiam eruditio. Iidem primo ſolum iter credant eſſe, in quod inducentur, mox illud cogituri etiam optimum.

alenda. Guelf. *colenda* cum Bodl. *didicerint.* Turic. (quanquam per compendium) Guelf. *didicerunt* cum Goth. Jenſ. Tarv.

3. *extiterunt.* Turic. (a pr. manu) *exſtiterint.*

quo duxeris. Turic. *quod vexeris.* a ſec. manu *quo vexeris* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. (qui tamen recedit in priore, quod obſcuriore ponit compendio) *quo rexeris* Obr. male.

diſcendi. Turic. (a pr. manu) *dicendi* cum Alm.

4. *mox illud.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. inſerunt *poſt* cum Goth.

conatum — reformidant. cf. 5, 10, 101.

3. *ab eloquentia longiſſime.* cf. 2, 15, 35. 3, 1, 18.

quae placent. i. e. quae probat ipſe, ne forte quis auſcultet codici Gothano haec omittenti.

Sunt autem neque obſcura, neque ad percipiendum difficilia, quae ſcriptores diverſis opinionibus pertinaciter tuendis involverunt. Itaque in toto artis hujusce tractatu difficilius 5
eſt judicare, quid doceas; quam, cum judicaris, docere: praecipueque in duabus his partibus perquam ſunt pauca, circa quae ſi is, qui inſtituetur, non repugnaverit, pronum ad cetera habiturus eſt curſum. Nempe enim 6
plurimum in hoc laboris exhauſimus; ut ostenderemus rhetoricen *bene dicendi ſcientiam*, *et utilem*, *et artem*, *et virtutem eſſe*: materiam ejus *res omnes*, de quibus dicen-
658 dum eſſet: tum et eas in tribus fere generibus, *demonſtrativo*, *deliberativo*, *judicialique* reperiri: orationem porro omnem conſtare *rebus*, *et verbis*: in rebus intuendam *inven-*

5. *difficilius eſt.* Turic. (a pr. manu) omittit *eſt* cum Alm. *inſtituetur.* Turic. Guelf. *inſtituitur* cum Goth. et edd. (exc. Camp.) ante Baſil. quo acc. Obr.

4. *neque ad percipiendum.* Hic quidem ſcripturam, ab aliquot modo edd. (Jenſ. Tarv. Loc. Ruſc.) praelatam, potiorem cenſeo noſtra; ut *praecipiendum* legatur. Quis enim ferat „*neque* obſcura, „*neque* ad percipiendum difficilia?" Num quidquam igitur intereſt in hac dijunctione? *praecipiendum* ſi fuerit, eadem erit ratio quae modo (§. 3.) „ad *ingrediendum*, ad „*demonſtrandum*."

5. *in duabus his partibus.* „Inventione et diſpoſitione." Capper.

non repugnaverit. docilem ſe praebuerit; neque enim de voluntate potius intelligendum, quam de ingenio, quo docentem ſequatur diſcipulus. cf. 1, 12, 9.

6. *ut ostenderemus.* Nihil attinet, id quod eſt facillimum unicuique tractanti Qu., retro hic legere veſtigia locorum, quos indicat ſcriptor a ſe in ſuperioribus tractatos.

tionem, in verbis *elocutionem*, in utraque *collocationem:* quae *memoria* complecteretur,
7 *actio* commendaret. Oratoris officium, *docendi*, *movendi*, *delectandi* partibus contineri; ex quibus ad docendum, *expoſitio et argumentatio;* ad movendum, *affectus* pertinerent: quos per omnem quidem cauſam, ſed maxime tamen in ingreſſu ac fine dominari. Nam *delectationem*, quamvis in utroque ſit eorum, magis tamen proprias *in elo-*
8 *cutione* partes habere. *Quaeſtiones* alias *infinitas*, alias *finitas*, quae perſonis, locis, temporibus continerentur. In omni porro materia tria eſſe quaerenda, *an ſit? quid ſit? quale ſit?* His adjiciebamus, *demonſtrativam* laude ac vituperatione conſtare. In ea, quae ab ipſo, de quo diceremus, quae poſt eum acta eſſent, intuendum. Hoc opus tra-
9 ctatu *honeſtorum utiliumque* conſtare. *Suaſo-*

6. *utraque.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *utrisque.*

7. *ſed maxime.* Turic. Guelf. Camp. *et m.*

8. *continerentur.* Guelf. Camp. *continentur.* *ab ipſo.* Goth. *ante ipſum* cum Voſſ. 2. argutantibus librariis, ſicut et modo (§. 7.) ubi horum uterque *egreſſu* pro *ingreſſu.* (cf. 7, 10, 13. item mox.) Quanquam ſpeciem quaeras Gothanae lectioni forſitan ex 3, 7, 16. Tum ſic legas: *ante i ſum d. q. d. quae ab ipſo, quae poſt eum cet.*

in utraque. Haec cum ſit conſtans veterum librorum ſcriptura, referemus ad *inv.* et *eloc.* cum recentiores dent *utrisque*, intelligentes *res et verba.* Sed eodem redit, quoniam conjunxit *eloc.* cum *verbis*, *inv.* cum *rebus.*

7. *in utroque — eorum*, et in rebus et in verbis.

8. *quae ab ipſo.* cf. not. crit.

Hoc opus — conſtare. cf. 3, 4, 16.

riis accedere tertiam partem ex conjectura, *poſſetne fieri?* et, *an eſſet futurum?* de quo deliberaretur. Hic praecipue diximus ſpectandum, *quis*, *apud quem*, *quid?* diceret. *Judicialium* cauſarum alias in ſingulis, alias in pluribus controverſiis conſiſtere: et in quibusdam ſufficere modo *intentionem*, modo
659 *depulſionem:* porro *depulſionem* omnem infitiatione duplici, *factumne*, *et an hoc factum*

9. *et in quibusdam — depulſionem omnem.* Turic. Guelf. Camp. *e. i. q. intentionem modo d. p. o.* (Turic. Guelf. dant *omne* pro *omnem*) cum Goth. (err. Geſn.) Bodl. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. niſi quod *depulſ.* inſerit poſt *porro*. Voſſ. 2. omnia haec a *conſiſtere* inde ad *porro* (non ſubjecto *depulſionem*) dicitur omittere, deſerto ille Gothano ſuo (cf. modo, item §. 12.). Badius quidem de ſuo addidit *ſufficere modo*, ſcripturam ſupine receptam a reliquis. Sententia inde naſcens nulla plane eſt. Quando enim ulla cauſa poteſt aut intentione carere aut depulſione? Nedum ut usquam in ſuperioribus tale quid dixerit noſter, quod tamen demonſtrare debebat emendator Badius, anquirere autem recentiores. Ponam quomodo haec tam portentoſa interpretari ſibi viſus ſit Gedoynus: *et qu'en quelquesunes il ſuffit de ſe porter ſimplement pour demandeur ou pour défendeur.* Nititur Badius loco 3, 9, 1. aptiſſimo illo, ſi quis convellere cupiat ipſius ſcripturam. Obrechtus reducens veterem conſtitutionem verborum dirimendo eam adjuvare conatus eſt: *et in quibusdam intentionem; modo depulſionem.* Accepit profecto *in quibusdam* et *modo* ſibi oppoſita, quo more variari invicem relata docuimus ad 6, 2, 12. Sed ne hoc quidem proficit, cum deſit infinitivus reddendus accuſativis *intent. depulſ.* quem ſi intellexit Obr. *conſtare* in fine, nihil egit. Pſeudo-Turnebus optans: „modo intent. *et* dep.“

9. *tertiam partem.* „Nimirum duas habent communes „cum *demonſtrativa*, de *honeſtis* ac de *utilibus*.“ Geſnerus.

et in quibusdam — depulſionem omnem. vide not. crit.

infitiatione — conſtare. cf. 3, 6, 83.

eſſet? praeterea *defenſione* ac *tranſlatione* conſtare. *Quaeſtionem* aut ex facto, aut ex ſcripto eſſe. *Ex facto*, de rerum fide, proprietate, qualitate. *Ex ſcripto*, de verborum vi, aut voluntate: in quibus vis tum cauſarum, tum actionum inſpici ſoleat,

tangi cenſet partim conjecturales cauſas, in quibus ſit prima duntaxat *intent.* et *depulſ.*, partim *qualitatis*, quae flagitent rationem et firmamentum (cf. 3. c. 11.). Nec preſſe Codd. ſequitur hic nec probabilem ſenſum praeſtat. Ego curare locum deſpero cum Regio. Haec tamen accedere ſuſpicor ad manum Quintiliani: *conſiſtere, in quibus tamen intentionem eſſe omnino et depulſionem, depulſionem porro omnem.* Loca quo reſpicitur ſunt et 3, 9, 1. et 3, 10, 1.

ac tranſlatione. Turic. *a. latratatione.* Guelf. Flor. *a. latratione* cum Alm. (cf. 7, 10, 14. item hic §. 14.) ſed *a. jactatione* Flor. a ſec. manu. *an detractatione* Goth. (err. Geſn.) cum Voſſ. 2. Vall. (in priore quidem voce hi non memorati. cf. 7, 9, 5. item hic §. 30.). *et tractatione* Camp. *ac altercatione* edd. ante Bad. pr. qui expreſſit Vallenſem ſcripturam, cum altera noſtram det. Regius aut hoc aut *actione* ſuadet.

10. *aut ex ſ. — facto, de rerum.* Turic. Guelf. Camp. *a. ex ſcripto eſſe aut ex facto de rer.* cum Goth. (tac. Geſn.) Alm. Voſſ. 2. (niſi quod *aut* poſt *eſſe* omittunt conferentes) et edd. ante Ald. Hic nihil aliud niſi inſerit poſt *ex ſ.* iterum *ex ſ.* Bad. pr. noſtram dat, niſi quod omittit *ex* poſt *eſſe*. Equidem ſuſpicor fuiſſe: *a. e. ſcripto eſſe a. e. facto. facto de rer.* cum mox libri omnes ante Bad. ſec. *ex* omittant ante *ſcripto*.

10. *proprietate.* cf. 3, 6, 53. *vis tum — tum act.* Monet Qu. et in ſcripto multam eſſe rationalium ſtatuum partem, neque ibi ſolas juris cavillationes agi, ſed cauſae cujusque qualitatem ſaepe expendi, quod per capita libri ſeptimi extrema quinque ſatis oſtendit. Jam vero, quod toties (7, 2, 55.), ſubit gravari et hic vitium iterati ejusdem vocabuli: cum enim vix bene deſierit „de verborum *vi*“ dicere, recurrit en „*vis*“ cauſarum et actionum.“ Nec quidquam aget hic emendator. *Vis*, poſteriore loco, eſt *natura, indoles,* ut ſaepiſſime apud noſtrum.

quaeque aut ſcripti et voluntatis, aut ratiocinativae, aut ambiguitatis, aut legum contrariarum ſpecie continetur. In omni porro 11 cauſa judiciali quinque eſſe partes: quarum *exordio* conciliari audientem, *narratione* cauſam proponi, *confirmatione* roborari, *refu-*

ratiocinativae. Turic. Guelf. (niſi quod hic cum ſyllaba *ci*) Camp. *rationativa* cum Goth. (hic ut Guelf.) Voſſ. 2. *ambiguitate* Goth. probante Geſnero, me non item.

legum. Turic. Guelf. Camp. *rerum* cum Goth. Bal. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius.

11. *narratione — memoriam.* Turic. Guelf. Camp. *n. propoſita confirmari refutatione aut memoriam* cum libris omnibus ante Ald. qui primus obſecutus Regio inſeruit neceſſaria ad ſenſum, quae mox Badius, lectore tamen non monito, paulo aliter conſtituit. Reg. „cauſam narr. pro„poni, confirmatione propoſita confirmari, confutatione" cet. minus eleganter ſane, ſed propius Codd. ſcripturam. Manum hic Qu. reſtituere nemo ſibi ſumſerit. Magis tamen

quaeque — continetur. Sic quidem libri omnes (nam quod ſolus Voſſ. 2. *quippe* narratur dare, nihil ad rem) nec haeſerunt VV. DD. ex quibus tamen libenter quaeram, quo retulerint *quaeque?* Eodem profecto quo *in quibus* i. e. ad „verba et volun„tatem." Sed ſubjicitur *continetur*, ut cogamur agnoſcere ſingularem; nec ſententia fert illam conjungendi rationem. Sed imperatur tamen eadem adjuncto illo *que*. Et quare *ſoleat* conjunctivus eſt, *continetur* indicativus? Qui caecum incedentem, manuque iter explorantem (non ſine plurima tamen offenſione) ſpectare cupiat, eum Gedoyni verſionem conſulere jubeo. Nihil equidem video niſi ut cum damno ſane elegantiae *quae* (relativum ſine *que*, continuatum illud poſt modo poſitum *in quibus*, neque tamen eodem relatum), ſcribatur et *continentur*. Ita dicentur *contineri actiones* quatuor illarum quaeſtionum *ſpecie;* et quidem nunc dicentur, unde repeto quod indicativus comparet *continentur*, non *contineantur*. Neque enim ſic corrigere velim. Si forte quis *quaeque — continetur* conjungat cum *vi actionum*, ſalvam cenſens ſcripturam, is in alios ſe laqueos induet.

tatione diſſolvi, *peroratione* aut memoriam
12 refici, aut animos moveri. His argumen- 660
tandi et afficiendi locos, et quibus generibus
concitari, placari, reſolvi judices oporteret,
adjecimus. Acceſſit ratio diviſionis. Credere
modo, qui diſcet, velit, certam quandam

ad eam accedere haec putem: „audientem, doceri narr. pro„poſita confirmari probatione ref. diſſolvi" cet. Praeter ea, quae nimium ſunt immutata, *roborari* levius poſitum eſt, quo in hac re uti Qu. non memini, nam aliud eſt mox §. 28. in memoria, et *robur* 10, 3, 10. *mem. refici.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui inſerunt *judicis,* Regio jubente.

12. *oporteret.* Sic Ambroſ. 1. *oportere* Flor. Turic. (a pr. manu uterque). Reliqui *oportet.* *velit, certam — in qua.* Turic. *vellit tetram quaedam variam eſt et i. q.* cum Alm. niſi quod ex hoc *velit* et *varia,* nec *et.* a ſec. ille manu *vel litera quaedam varia eſſe in q.* et ſic Guelf. cum tribus Vaticanis No. 577. 1555. 1557. et Neapolitano Regio. *velut tertia quaedam varia eſſe in* Camp. cum Guelf. facere narratur Voſſ. 2. ſed Goth. (err. Geſn.) *velit tertia quaedam varia eſt et i. q.* Flor. *v. tetram* (a ſec. manu *tertiam*) *quaedam varia eſſe et i. q.* Ambr. 1. *v. certa quaedam varia* (in margine *t via*) *eſt et i. q.* Frugi eſſe receptam, quae ab Jenſono inde obtinet, nemo attentior dixerit. *Certam viam* credi quam maxime vetat Qu. multis locis (velut 5, 14, 31. 7 Pro. 4. 7, 10 extremo toto, 12, 2, 26.) nec in tali potiſſimum multa poſſunt praeſtari ſine doctrina. *Quaedam* qui potuerit convenienter inſerere reliquae orationi, is maxime emendaſſe videbitur. Interim hoc cum ceteris ſtatuam corruptum ex *quandam,* cum accuſativus in ceteris ſit antiquiſſimorum. Hinc ernam: *terram quandam variam eſſe et in qua.* Subjectum quidem fluctuat, et eſt ἀπὸ κοινοῦ intelligenda omnis haec πραγματεία, *eloquentia.* *Terram* (ſolum) *variam* h. e. ad varia frugum genera edenda habilem, non unius totam ubique indolis, exemplis aſtruere non datur, ſed invenio in noſtro ipſo loco. *Soli varietas*

12. *reſolvi.* cf. 4, 2, 19. *certam — in qua.* vide not. crit.

viam eſſe, in qua multa etiam ſine doctrina praeſtare debeat per ſe ipſa natura, ut haec, de quibus dixi, non tam inventa a praeceptoribus, quam, cum fierent, obſervata eſſe videantur. Plus exigunt laboris et curae, quae 13
ſequuntur. Hinc enim jam *elocutionis* rationem tractabimus, partem operis, ut inter omnes oratores convenit, difficillimam. Nam et M. Antonius, cujus ſupra habuimus mentionem, cum ait *a ſe diſertos viſos eſſe multos, eloquentem autem neminem*, *diſerto* ſatis

apud Plinium eſt, nec ignota alibi. Id tamen attributum maxime congruit conſilio ſcriptoris; nec aptum fuerit *validam*. Quod tamen vel praecipue tenendum cenſeo ex vetere ſcriptura, eſt illud *et* ante *in qua*. *doctrina praeſtare*. Flor. *doctrinae p̃ſ.*, a ſec. manu *doctrina* et adjicitur *rare*. item Ambr. 1. nonniſi per lituram *a* in *doctrina*. Sed Vaticanus 1555. *d. eſſe*. *per ſe*. Flor. Ambr. 1. (a pr. manu uterque) Turic. omittunt *ſe* cum Alm. a ſec. manu ille *per ipſam naturam* et ſic Codex Neapol. Guelf. cum Voſſ. 2. non Goth. (cf. §. 9. 33.).

13. *Plus*. Ante hoc vocabulum caput diſtinguunt cum inſcriptione *de virtute elocutionis* Flor. (ſed hic *loc.*) Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. cum Alm. Voſſ. 2. Vall. Regius hanc recte videtur ſuſtuliſſe, contra libros ſibi quidem viſos omnes feciſſe teſtatus. Ergo Locatelli ille non viderat. Ne Camp. quidem ullam hic ego diremtionem notavi. *enim*. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. *habuimus — a ſe*. Sic Ald. Andr. Colinaei. Sed Turic. *h. cum ad ſe*, a ſec. manu *h. cum a ſe* et ſic Guelf. (niſi quod habet *mentionem*) cum Bodl. *h. m. cum ait ſe* Camp. Reliqui omittunt *cum*.

diſerto. Turic. Guelf. Camp. *diſertos* cum Goth. (err. Geſn.) et edd. ante Ald. Reliqui *diſertis*. Nos expunximus s ſequente altero.

13. *ſupra habuimus mentionem*. Proxima quidem mentio 7, 3, 16. Hoc ejus dictum notiſſimum, eſt apud Cic. de Or. 1, 21. Orat. c. 5. Plin. Epiſt 5, 20.

putat, dicere quae oporteat: ornate autem
14 dicere, proprium eſſe *eloquentiſſimi.* Quae
virtus ſi usque ad eum in nullo reperta eſt,
ac ne in ipſo quidem, aut L. Craſſo; certum
eſt et his et prioribus eam deſideratam, quia
difficillima fuit. Et Marcus Tullius *inventio-*
nem quidem ac *diſpoſitionem* prudentis homi-
15 nis putat, *eloquentiam* oratoris. Ideoque
praecipue circa praecepta partis hujus labo- 661
ravit. Quod eum merito feciſſe, etiam ipſo
rei, de qua loquimur, nomine palam decla-
ratur. *Eloqui* enim hoc eſt, omnia, quae

14. *ac ne in ipſo q.* Turic. *a. n. ipſo cer q.* cum Alm., niſi quod ex hoc *a. n. in i. eor. q.* Goth. quoque cum Voſſ. 2. omittit *in.* Turic. a ſec. manu *in ipſo q.* omiſſis reliquis et ſic Guelf. mox Jenſ. *a. ne quidem* cum edd. ante Ald. quod correxit Regius. Camp. tamen et Tarv. noſtrum ipſum.

aut L. Craſſo. Turic. *a. licraſſo.* Camp. *a. in Cr.* hoc placet. *certum.* Turic. Guelf. Camp. *tum* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Rectiſſime ſuſpicatur Ulricus in alienum locum delatam ſyllabam *cer* dediſſe has turbas (vide Alm. gemellum et cf. §. 9. 20.). *et his et pr.* Sic Turic. Guelf. (niſi quod apud hunc ſecundo loco non notavi omiſſionem) Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui poſt utrumque *et* inſerunt *in.* *eam deſideratam.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *etiam deſiderata* cum Goth. Voſſ. 2. Vides ſcripturam accommodatam ad illud *tum* pro *certum.* *Marcus.* Jenſ. *M.* cum edd. ante Gryph. In Camp. et Codd. nihil notavi. cf. 6, 3, 39.

putat. Sic et Goth. non, ut Geſn. ait, *judicat.*

15. *praec. part. huj.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Loc. et edd. ante Ald. Reliqui *part. huj. praec.* (cf. 7, 10, 17. item hic 16.) *laboravit.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *elab.* cf. 6, 4, 1. 2, 3, 6. *de qua.* Turic. *de quo.*

14. *M. Tullius.* Orat. c. 14. Ne hoc quidem plane immemor retulit Qu.

15. *hoc eſt.* Recte Geſnerus ejicere malit *hoc,* et poterat adhaereſcere ex male intellecto *enim.* cf. 7, 1, 48.

mente conceperis, promere, atque ad audientes perferre; ſine quo ſupervacua ſunt priora, et ſimilia gladio condito, atque intra vaginam ſuam haerenti. Hoc itaque maxime do- 16
cetur; hoc nullus niſi arte aſſequi poteſt;
662 huc ſtudium adhibendum; hoc exercitatio petit, hoc imitatio; hic omnis aetas conſumitur; hoc maxime orator oratore praeſtantior: hoc genera ipſa dicendi aliis alia potiora. Neque enim Aſiani, aut quocunque alio ge- 17
nere corrupti, res non viderunt, aut eas non collocaverunt: neque, quos *aridos* vocamus,

ſupervacua. Turic. Guelf. Camp. *ſemper vacua* cum edd. ante Ald.

16. *niſi.* Sic et Goth. non *ſine,* ut ait Geſn. *huc ſtud.* Turic. Camp. *hic ſ.* cum Goth. et edd. ante Ald. Sed Guelf. *hoc ſ.* cum Vall. Baſ. a ſec. ille manu *huic* et ſic, volente Regio, Ald. Noſtrum primus Bad. ſed nota ſua aliud ſuadens. *exercitatio.* Turic. (a pr. manu) *exercitatione* cum Alm. *aliis alia.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *alia aliis.* (cf. §. 15. 30.)

gladio condito — haerenti. „Sic *enſes conditos* una cum „vagina repoſitos dixit Hor. „Epod. 7, 8.“ Geſnerus.

17. *Aſiani.* Nota et apud Ciceronem quoque frequentata oratorum diviſio, Aſiaticorum, Atticorum, Rhodiorum, de qua vide in primis Voſſ. de arte Orat. 6, 6, 2. item noſtrum 9, 4, 103. 12, 10, 16 ſeqq. Juvat audire Dionyſium Halic. Aſianos rhetores indignantem: ἡ μὲν Ἀττικὴ Μοῦσα καὶ ἀρχαία καὶ αὐτόχθων ἄτιμον εἰλήφει σχῆμα, τῶν ἑαυτῆς ἐκπεσοῦσα ἀγαθῶν. ἡ δ᾽ ἔκ τινων βαράθρων τῆς Ἀσίας ἐχθὲς καὶ πρώην ἀφικομένη, ἢ Φρυγία τις ἢ Καρικόν τι κακὸν, ἢ βάρβαρον, Ἑλληνίδας ἠξίου διοικεῖν πόλεις, ἀπελάσασα τῶν κοινῶν τὴν ἑτέραν, ἡ ἀμαθὴς τὴν φιλόσοφον, καὶ ἡ μαινομένη τὴν σώφρονα — ἔξω — ὀλίγων τινῶν Ἀσιανῶν πόλεων, αἷς δι᾽ ἀμαθίαν βραδεῖά ἐστιν ἡ τῶν καλῶν μάθησις, αἱ λοιπαὶ πέπαυνται τοὺς φορτικοὺς καὶ ψυχροὺς καὶ ἀναισθήτους ἀγαπῶσαι λόγους. Tom. Rsk. 5. p. 447. 48.

ſtulti, aut in cauſis caeci fuerunt: ſed his judicium in eloquendo ac modus; illis vires defuerunt: ut appareat in hoc et vitium et
18 virtutem eſſe dicendi. Non ideo tamen ſola eſt agenda cura verborum. Occurram enim neceſſe eſt, et, velut in veſtibulo protinus apprehenſuris hanc confeſſionem meam, reſiſtam iis, qui, omiſſa rerum (qui nervi ſunt in cauſis) diligentia, quodam inani circa voces ſtudio ſeneſcunt: idque faciunt gratia decoris; quod eſt in dicendo, mea quidem opinione, pulcherrimum, ſed cum ſequitur,
19 non cum affectatur. Corpora ſana, et integri ſanguinis, et exercitatione firmata, ex iisdem his ſpeciem accipiunt, ex quibus vires: namque et colorata, et aſtricta, et lacertis expreſſa ſunt, ſed eadem, ſi quis

18. *apprehenſuris.* cf. 6, 4, 18.

quod eſt — pulcherrimum. Reponendum eſt *qui — pulcherrimus* libris quidem invitis (niſi quod Turic. a pr. manu habet *qui*) cum *decoris* plane debeat producere penultimam. cf. 4, 2, 19. Malim etiam transponere *dec. gratia.* Sed cf. 8, 6, 2. 9, 4, 144.

ſequitur. cf. 4, 3, 4.

19. *Corpora ſana.* „Locum illum de pulchritudine, naturaliter ſanitatem, utilitatem, artem conſequente, eleganter tractatum vide a Cic. de Or. 3, 45 ſq. Varr. de R. R. 1, 4, 2. noſtro praeſertim 8, 3, 8. et 9, 4, 8." Geſnerus. Adde 5, 12, 17. ad finem usque.

lacertis expreſſa. cf. 2, 4, 6. „*Lacerti* non modo pars brachii humeris proxima — ſed ii, quos medici muſculos appellant. Itaque Columella 6, 37, 6. ut pectus *muſculoſum*, ſic *lacertoſa femina* poſcit aſinum admiſſarium: et Varro 2, 7, 13. *equum maxime creſcere* ait, *cum eſt trimus, et lacertoſum fieri;* idemque 3, 9, 5. *lacertoſos* eſſe vult gallos gallinaceos. Nec abſurdum forte" (fortaſſe) „fuerit putare, eadem ſimilitudine et figura hos *lacertos* primum a *lacerto* piſce vel quadru-

663 vulſa atque fucata muliebriter comat, foediſſima ſunt ipſo formae labore. Et *cultus concessus atque magnificus addit hominibus*, ut Graeco verſu teſtatum eſt, *auctoritatem:* at muliebris et luxurioſus, non corpus exornat, ſed detegit mentem. Similiter illa translucida et verſicolor quorundam elocutio res ipſas effeminat, quae illo verborum habitu veſtiuntur. Curam ergo verborum, re-

19. *vulſa.* Turic. Guelf. *voloſa.*
20. *Graeco verſu.* Turic. *graeci v.* a ſec. manu *graeci verſus* et ſic Guelf. *non corpus.* Turic. Guelf. omittunt, magno acuminis detrimento. *verſicolor.* Turic. (a pr. manu) *verſiculos* cum Alm. (cf. §. 14. 30.)
veſtiuntur. Turic. Guelf. *veſtiantur* cum Goth. Voſſ. 2, fortaſſe nec male.

„pede dictos, qua deinde „muſculi. Firmat haec non „Gorraeus modo, qui μῦν „*lacertum* vocat:" [in Definitionibus Medicis p. 417.] „ſed Gloſſ. vetus *Lacerti* μύες „βραχιόνων." Geſnerus.

vulſa. cf. 5, 9, 14.

foediſſima ſunt. Diſplicet recurrens iterum *ſunt*, aut tollendum aut ſcribendum certe *ſint.* Hoc praefero.

formae. i. e. pulchritudinis.

20. *ut Graeco verſu teſtatum eſt.* Fruſtra adhuc quaeſitus hic verſus, nec quidquam alienius, quam quod Eraſmum (Chil. 3, 1, 60.) ſuſpicatum vulgo ſequuntur, deſignari Odyſſ. 6, 29. Hujus erroris expers Caelius Rhodiginus, qui (16, 9.) conjungit modo et Fabii et Homeri loca. Mihi notandum videtur, ne hic quidem expreſſa verba Graeca (cf. 7, 9, 8. 4, 5, 17. 1, 10, 21.). Verſum ſesquialterum fingere ſubiit. ὁ γὰρ μεγαλοπρεπὴς Μέτριός τε κόσμος κῦρος ἀνθρώποις νέμει. Si aliunde quam ex hoc ipſo Fabii loco ſuum εἷματ' ἀνὴρ effinxiſſet Scaliger in Stromateo provv. haberemus ſane, quod cum aliqua veri ſpecie afferremus.

translucida et verſicolor. Significari Coas veſtes poſt alios recte monet Geſnerus, ablegans ad Petron. c. 55. Verſicolores quoque veſtes eſſe meretricum. cf. Böttigeri Sabinam p. 370. Sic Bion Boryſthenites dicitur ἀνθινὰ πρῶτος ἐνδῦσαι τῇ φιλοσοφίᾳ Diog. Laërt. 4, 52.

21 rum volo eſſe ſolicitudinem. Nam plerum-
que optima rebus cohaerent, et cernuntur
ſuo lumine: at nos quaerimus illa, tanquam
lateant ſemper, ſeque ſubducant. Ita nun-
quam putamus circa id eſſe, de quo dicen-
dum eſt: ſed ex aliis locis petimus, et inven-
22 tis vim afferimus. Majore animo aggredienda
eloquentia eſt: quae, ſi toto corpore valet,
ungues polire, et capillum reponere, non 664
exiſtimabit ad curam ſuam pertinere. Sed
evenit plerumque, ut in hac diligentia dete-
23 rior etiam fiat oratio. Primum, quia ſunt

21. *optima.* Turic. Guelf. Camp. *optime* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv.

22. *reponere.* Obr. *componere.* *ut in hac.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Hic primus *in* omittit, non monito lectore, cui obſecundarunt reliqui.

22. *capillum reponere.* turbatum agendo, velut togam 6, 3, 54. 11, 3, 149. cf. de capillo ipſo 11, 3, 148.

ut in hac diligentia. Dum id ſolum agunt, ut quam comtiſſima ſit eloquentia, effugit eos verus et maſculus decor. Non tam igitur *propter* hanc *dilig.*, ſed *inter* ejusdem opus, deterior fit et quaſi macreſcit oratio. cf. §. 27. *dum — dum.*

23. *Primum.* Hoc quidem expectare nos jubet alterum adverbium *deinde*, nec tamen quidquam tale ſe offert. Et omittit vocem noſtram unus certe Gothanus. Mox *propter id quod* diſplicuit Rollino, non immerito quidem, et malebat *praeter id quod* (cf. 10, 2, 26. ſed et not. crit.). Ambigo an hac mutatione admittenda *primum* quoque noſtrum vindicetur, ut illud *praeter id* variatum modo fuerit pro *deinde*, cum habeat tamen alterius cauſae ſignificationem. Sed tum velim verba illa *obumbrant ſtrangulant* mutari paſſivis, ne cogamur ſubjectum mutuari ex antecedentibus. Tunc etiam melius abfuerit *et* poſt *obumbr.* Quid enim eſt, quod „ſenſus laeto gramine „ſata ſtrangulant?“

optima minime arceſſita, et ſimplicibus atque ab ipſa veritate profectis ſimilia. Nam illa, quae curam fatentur, et ficta atque compoſita videri etiam volunt, nec gratiam conſequuntur, et fidem amittunt, propter id, quod ſenſus obumbrant, et velut laeto gramine ſata ſtrangulant. Nam et, quod recte 24
dici poteſt, circumimus amore verborum: et, quod ſatis dictum eſt, repetimus: et, quod uno verbo patet, pluribus oneramus: et pleraque ſignificare melius putamus, quam dicere. Quid? quod nihil jam proprium placet, dum parum creditur diſertum, quod et alius dixiſſet? A corruptiſſimo quoque 25
poëtarum figuras ſeu translationes mutuamur: tum demum ingenioſi ſcilicet, ſi ad intelligendos nos opus ſit ingenio. Atqui ſatis aperte Cicero praeceperat, *in dicendo vitium vel maximum eſſe, a vulgari genere orationis, atque a conſuetudine communis ſen-*
665 *ſus abhorrere.* Sed ille durus, atque ineru- 26
ditus: nos melius, quibus ſordent omnia, quae natura dictavit, qui non ornamenta

23. *propter id.* Turic. (a pr. manu) *prae pid.*

26. *ille durus.* Turic. Guelf. Camp. Goth. (err. Geſn.) inſerunt *et* cum edd. ante Baſil. Suſpicor fuiſſe *eſt.*

dictavit. Turic. Guelf. *ditavit* cum Goth. Alm. Vall. et edd. ante Ald. Non notavi Camp.

24. *circumimus amore.* Si reſpexit, quod tamen videtur feciſſe, Virgilium Ge. 3, 285. „Singula — circumvectamur „amore" alio traxit *amorem;* et fortaſſe ne cogitavit quidem, ut *amor verborum* nihil eſſet aliud quam *ſtudium loquendi* (6, 4, 8.) et *copioſa loquacitas* (8, 2, 17.) loco gemino.

25. *Cicero.* De Orat. 1, 3.

quaerimus, ſed lenocinia. quaſi vero ſit ulla
verborum, niſi rei cohaerentium, virtus;
quae ut propria ſint, et dilucida, et ornata,
et apte collocentur, ſi tota vita laborandum
eſt, omnis ſtudiorum fructus amiſſus eſt.
27 Atque pleroſque videas haerentes circa ſin-
gula, et dum inveniunt, et dum inventa
ponderant, ac dimetiuntur. Quod ſi iccirco
fieret, ut ſemper optimis uterentur, abomi-
nanda tamen haec infelicitas erat, quae et
curſum dicendi refrenat, et calorem cogita-
28 tionis exſtinguit mora et diffidentia. Miſer
enim et (ut ſic dicam) pauper orator eſt, qui
nullum verbum aequo animo perdere poteſt.
Sed ne perdet quidem, qui rationem elo-
quendi primum cognoverit, tum lectione
multa et idonea copioſam ſibi verborum ſu-
pellectilem compararit, et huic adhibuerit
artem collocandi: deinde haec omnia exer-
citatione plurima roborarit, ut ſemper in
29 promtu ſint, et ante oculos. Namque
hoc qui fecerit, ei res cum nominibus ſuis

ulla. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Voſſ. 2.

27. *Quod ſi.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *etiam.*

diffidentia. Turic. Guelf. Camp. *differentia* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil.

28. *eloquendi.* Sic Goth. Voſſ. 2. Reliqui *loquendi.* cf. 8, 6, 59.

29. *ei res.* Turic. *ſic r.* cum Alm. a ſec. manu *ſi r.* et ſic Guelf. *ſibi r.* Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. ante Bad.

27. *Atque.* Scribendum profecto *Atqui.*

occurrent. Sed opus eſt ſtudio praecedente, et acquiſita facultate, et quaſi repoſita. Nam-
666 que iſta quaerendi, judicandi, comparandi anxietas, dum diſcimus, adhibenda eſt, non dum dicimus. Alioqui, ſicut qui patrimonium non pararunt, ſubinde quaerunt: ita in oratione, qui non ſatis laborarunt. Si prae- 30

occurrent. Turic. Guelf. Camp. *occurrerent* cum Alm. et edd. ante Ald. *dum dicimus.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Alm. a ſec. manu primus horum *cum d.* et ſic reliqui. *ſubinde.* Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *ſub diem* cum Alm. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. et rell. edd. ante Bad. *laborarunt.* Turic. Ambr. 1. *laboravit,* cum Alm. a ſec. manu *laborarant.* Goth. (tac. Geſn.) Guelf. Camp. *laborant* cum Voſſ. 2.

29. *dum dicimus*, dum cauſas agimus. Neque enim nunc loquitur de ejusmodi anxietate, quae ſit inter ipſam actionem. Opponit aetatem diſcentium alteri, cum jam oratores facti negotia gerunt in foro.

Alioqui, ſicut — corpus ſequi. Hic etſi ſententia utcunque agnoſcitur, mutila tamen et hiulca pleraque nemo eſt quin admonitus ſentiat. Primum enim quis acquieſcet in confragoſa adeo oratione, qualis eſt: *Si praeparata*, ubi nulla commiſſura antecedentibus junguntur inſequentia. Deinde deficit ſubjectum eorum quae „erunt „in officio." Infantis eſt et balbutientis „*verba,*" tanto intervallo non comparentia, hic ſubaudienda ſumere. Sed ne in prioribus quidem expletur animus audientis. Itane „qui patrimonium non „pararunt" illud ipſum „patrimonium" quaerunt? Opus eſt oppoſito quodam, et minore illo, quod, cum *patr.* non *pararint*, nunc *quaerant.* Etſi enim in *patr.* voce non haerendum, quaſi illud a *patre*, modo accipi (vide notas ad Decl. Burm. p. Burm. 436.) debeat, claudicat tamen oratio, ſi nihil in *patrimonii*, quod non adeſt, locum ſubeat aliud. Mox nego ac pernego, pro Qu. eſſe concinnitate, imperfectum ita deſtituere ἀνταπόδοτον, nec habet illud *ita* quo referatur. An, ut *patrimonium* quoque *quaerant* in oratione, qui parum laborarint? Reſtat ut aliquam loci truncati reſtitu-

parata vis dicendi fuerit, erunt in officio, ſic ut non ad requiſita reſpondere, ſed ut ſemper ſenſibus inhaerere videantur, atque ut

30. *vis dic.* Turic. Flor. Guelf. *d. v.* (cf. §. 16.)
erunt. Turic. habet compendium, quod et *erunt* poteſt ſignificare et *erit.* Goth. *erit* cum Voſſ. 2. Vall. Hoc quidem Pſeudo-Turnebus volebat; ut referretur ad *dic. vis.*
in officio, ſic. Turic. cum Alm. *i. o. ſi.* Guelf. Camp. *inofficioſi* cum Bodl. et edd. ante Burm. exc. Stoër. Chouet. Leid. qui noſtrum cum Goth. Voſſ. 2. Vall.
ut non ad requiſita reſp. Turic. Flor. Ambr. 1. (niſi quod inſerunt hi duo *ut* poſt *non*) *non reliquis ita reſp.* cum Alm. (niſi quod ex hoc pro *non* affertur *ut.* cf. §. 20. item hac §.). A ſec. manu ille *non ut ad requiſita r.* et ſic Camp. (niſi quod *quaeſ.* pro *requiſ.*) cum edd. ante Burm. exc. Stoer. Chouet. Leid. quibuscum faciunt Goth. Vall. Voſſ. 2. Guelf. A ſec. manu Flor. *n. ut requiſitis reſp.*
videantur. Vall. *videatur* (ſolus ſibi conſtans, contra quam Goth. Voſſ. 2.) et hoc volebat Pſeudo-Turn.
atque ut umbra. Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *a. u. vos u.* cum Alm. *a. eos u. u.* Goth. cum Voſſ. 2.

tionem experiar. Conſulet, qui volet, nott. critt. „non „pararunt, ſub diem quaé„runt victum“ (an malis *vitam?*): „ita in oratione, „qui non ſatis laboravit, „verba deſiderabit. Sin“ (hoc volebat et Pſeudo-Turn.) „praeparata dicendi „vis — videantur atque eos ut „umbra corpus ſequi.“ *Sub diem* eſſe, quod Francogallorum *au jour, la journée,* Graecorum ἐφ' ἡμέραν, Latinorum *in diem*, ſumo magis quam probo. Tamen ejusmodi quid neceſſarium. cf. Plin. H. N. 8, 32. p. (Hard.) 457. „(cervi cum „amiſerunt cornua) *ſub ipſa* „*die* maxime invia petunt.“ Etiamſi hic, ut verum puto, legeris *ſub ipſam diem*, diſſimilis nihilominus noſtro ſenſus, affinis tamen. 35, p. 698. „tergendam tabulam man„daverat — praetor *ſub die* „ſudorum.“ Et hic *ſub diem* malim. Affert Burm. locum Sueton. Cal. 17. „defunctus „ſub Kal. diem.“ Propert. 4, 1, 115. „Nauplius ultores „*ſub noctem* porrigit ignes.“ Sentio quid deſit ad perſuadendum.

30. *erunt in officio.* cf. 10, 3, 9. „cuncta —, ut in fa„milia bene inſtituta, *in offi*„*cio erunt.*“

umbra corpus ſequi. Tamen in hac ipſa cura 31
667 eſt aliquid ſatis. Nam, cum Latina, ſignificantia, ornata, cum apte ſunt collocata, quid amplius laboremus? Quibusdam tamen nullus finis calumniandi ſe, et cum ſingulis paene ſyllabis commorandi: qui, etiam cum optima ſunt reperta, quaerunt aliquid, quod ſit magis antiquum, remotum, inopinatum;

ſequi. Tamen. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *ſe quis.* Non ſatis doceor *tamen* habeat necne. Alm. *ſequi* ſine *tamen* (cf. hac §. item 8, 2, 23.). A ſec. illi manu *ſequitur* ante *tamen* et ſic Ambr. 1. Guelf. cum Bodl. Jenſ. et edd. ante Stoer. niſi quod Camp. et mox ab Aldo inde *tamen* addunt. Noſtrum Goth. Voſſ. 2. Vall. (cf. §. 9.) Ante *fuerit* inſerunt *non* Ald. et edd. ante Burm. exc. Bad. pr. Stoer. Chouet. Leid. jubente male Regio.

31. *cum apte.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Obr. *tum a.* Guelf. et aliquot edd. Reliqui omittunt *cum.* *ſunt coll.* Sic Turic. Camp. Goth. (tac. Geſn. qui tamen hoc ipſum volebat) cum Voſſ. 2. Obr. Bip. Reliqui *ſint c.* *ſe.* Ita Turic. (a pr. manu). Reliqui *eſt.* *commorandi.* Turic. (a pr. manu) Flor. *commoriendi* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Geſnerus quidem vix patiatur *conſeneſcere* aliquem cum ſingulis ſyllabis, nedum *commori.* Illud tamen ſibi concedi jubet noſter, qui „*inſeneſcentem* ſingulis actionum partibus" dixit 10, 3, 11. et „verbis *intabeſcentem*" 12, 10, 77. In *immorando* eſſe aliquem gradum ad *immoriendum* apparet dicto Qu. patris 9, 3, 73. Movet me magnopere Codd. auctoritas et parum fere videtur noſtrum. Sed „*finis* commoriendi" nimis diſplicet, et *paene,* quod mollire poterat hyperbolen, non ſpectat ad *commori,* ſed ad *ſingulas.* Ambr. 1. *commorandi.* *opt. ſunt.* Sic Turic. Camp. cum Obr. Reliqui *o. ſint.*

31. *ſignificantia.* vid. 4, 2, 36. Apparet quid ſit mox 8, 1, 1. ubi haec repetuntur, et eſt pro noſtro *perſpicua.* *calumniandi ſe.* Comparat Geſnerus Plin. H. N. 34, 8. p. Hard. 658. „Callimachum „*calumniatorem ſui.*" adde noſtr. 10, 1, 115. 10, 3, 10. *commorandi.* vid. pr. init.

nec intelligunt, jacere ſenſus in oratione, in
52 qua verba laudantur. Sit igitur cura elocu-
tionis quam maxima, dum ſciamus tamen,
nihil verborum cauſa eſſe faciendum, cum
verba ipſa rerum gratia ſint reperta: quorum
ea ſunt maxime probabilia, quae ſenſum
animi noſtri optime promunt, atque in ani-
53 mis judicum, quod volumus, efficiunt. Ea
debent praeſtare ſine dubio et admirabilem
et jucundam orationem: verum *admirabilem*
non ſic, quomodo prodigia miramur; et *ju-
cundam*, non deformi voluptate, ſed cum
laude ad dignitatem conjuncta.

52. *tamen, nihil.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *nihil.* Goth. *tamen.* Hunc probo, nec diverſam illorum ſcripturam cenſeo, cum *tn* ſubierit in locum τοῦ *nil.* (cf. 6, 2, 30.)
quod vol. Turic. Camp. inſerunt *nos* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil.

53. *praeſtare.* Turic. *praeſacere* cum Alm. (quanquam hoc per compendium). Camp. *perficere.* Guelf. Goth. (err. Geſn.) *efficere.* *verum admirabilem.* Turic. Camp. omittunt cum Alm. A Voſſ. 2. abeſſe narrantur praeterea ante *orationem* haec *et jucundam.* Sed nihil omnino omiſſum notavimus in Gothano. (cf. §. 12. 8, 3, 18.)
jucundam, non def. Turic. Guelf. Camp. inſerunt *orationem* poſt *juc.* cum omnibus, puto, libris praeter Goth. Voſſ. 2. Geſn. Bip.
voluptate. Turic. Guelf. Camp. *voluntate* cum Alm. et edd. ante Ald.

jacere. Cave interpreteris *languere,* quod ipſum ſane eſt interdum in *jacendo.* Hic eſt *honore carere, displicere, contemni.* cf. Ern. Clav. Cic.

53. *deformi voluptate,* vulgorum ſignificat et mollium delicias. cf. §. 19.
ad dignitatem conjuncta. cf. 4, 1, 16.

I. Igitur, quam Graeci φράσιν vocant, Latine dicimus *elocutionem*. Eam ſpectamus verbis aut *ſingulis*, aut *conjunctis*. In *ſingulis* intuendum eſt, ut ſint *Latina*, *perſpicua*, *ornata*; ad id, quod efficere volumus, *accommodata*: in *conjunctis*, ut *emendata*, ut *collocata*, ut *figurata*. Sed ea, quae de ratione Latine atque emendate loquendi fuerunt dicenda, *in libro primo*, cum *de grammatice* loqueremur, executi ſumus. Verum illic tantum, ne vitioſa eſſent, praecepimus:
668 hic non alienum eſt admonere, ut ſint quam minime *peregrina*, et *externa*. Multos enim, quibus loquendi ratio non deſit, invenias, quos curioſe potius loqui dixeris, quam Latine: quomodo et illa Attica anus Theophra-

1. *elocutionem*. Turic. Flor. *elocutionis*. a ſec. manu uterque *elocutionem ſi*. Camp. *elocutionem ſed*. Et hoc verum cenſeo, ut *ſed* tranſitioni inſerviat. *ſpect. verbis*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *in*. *ornata, ad*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui inſerunt *et*. *ut emendata*. Geſn. Bip. omittunt, nec in Guelf. aut Goth. obſervavi, per errorem, ſuſpicor.

2. *de grammatice*. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *grammaticae* ſine *de*, ille a ſec. manu *grammaticen* et ſic Guelf. Goth. Voſſ. 2. Camp.

1. *Igitur*. cf. praef. noſtram p. 76. item 9, 2, 44.

φράσιν. Vocem, pro qua plerumque ἑρμηνείαν, λέξιν invenias, habent Seneca pater Exc. Contr. lib. 3. p. 396. extr. Dionyſ. Halic. Epiſt. ad Pompej. extr. p. Rsk. 787. itemque Longinus paſſim. Eſt et apud Strabonem L. 13. p. 618. et Laërtium 5, 38. In Ariſtotele quidem, et Hermogene quoque nondum legi.

elocutionem. vid. not. crit.

2. *in libro primo*. c. 4—6.

loquendi. An hic quoque *eloquendi?* cf. 8 Pro. 28.

N 2

ſtum, hominem alioqui diſertiſſimum, annotata unius affectatione verbi, hoſpitem dixit: neo alio ſe id deprehendiſſe interrogata reſpondit, quam quod *nimium Attice* loqueretur. Et in Tito Livio, mirae facundiae viro, putat ineſſe Pollio Aſinius quandam *Patavinitatem*. Quare, ſi fieri poteſt, et verba omnia, et vox, hujus alumnum urbis oleant, ut oratio Romana plane videatur, non civitate donata.

II. *Perſpicuitas* in verbis praecipuam habet proprietatem: ſed *proprietas* ipſa non ſimpliciter accipitur. Primus enim intellectus eſt ſua cujusque rei appellatio: qua non ſemper utemur. Nam et obſcena vitabimus, et ſordida, et humilia. Sunt autem humilia infra dignitatem rerum, aut ordinis. In quo vitio cavendo non mediocriter errare quidam ſolent, qui omnia, quae ſunt in uſu, 669

1. *utemur.* Sic Turic. quod et maluiſſe Aſcenſium narrat Burm. Equidem non invenio apud ipſum. Reliqui *utimtur.*

2. *errare quid.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *q. e.* *in uſu.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſine u.* cum Bodl. Voſſ. 2. Andr. et edd. ante Ald. quarum Tarv. omittit *ſunt.* Jenſ. et Goth. omittere *in* narrat Geſn.

nimium Attice. Plus narrat noſter quam Cicero in eadem re Brut. c. 46. nec dicam unde reſciverit.

3. *Patavinitatem.* cf. 1, 5, 56.

1. *habet.* Uſus verbi eſt ex interiore latinitate. cf. 4, 1, 42. not. crit.

2. *ordinis.* Deſidero perſpicuitatem. Addi enim debebat, quorum ille eſſet *ordo*, ſive judicum ſive orantis. Nec tamen ſubſtituere audeo *ora-*

etiamſi cauſae neceſſitas poſtulet, reformi-
dent: ut ille, qui in actione *Ibericas herbas*,
ſe ſolo nequidquam intelligente, dicebat,
niſi irridens hanc vanitatem Caſſius Severus,
ſpartum eum dicere velle indicaſſet. Nec 3
video, quare clarus orator *duratos muria
piſces* nitidius eſſe crediderit, quam ipſum id,
quod vitabat. In hac autem proprietatis ſpe-
670 cie, quae nominibus ipſis cujusque rei utitur,
nulla virtus eſt: atque ei contrarium eſt vi-
tium. id apud nos *improprium*, ἄκυρον apud

Illum quidem falſo, nec dubito quin et hunc. Regius noſtrum repoſuit, prae cujus emendatione Badius malebat *cultu* pro *uſu*. Minus recte ille haud dubie, quanquam ſententia poſſit blandiri. *reformident.* Sic Turic. Flor. Guelf. et edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui *reformidant*.

herbas, ſe ſolo. Guelf. Camp. *h. herbaſſe ſ.* cum Voſſ. 2. Non erat quod ulcus hic ſuſpicaretur Burm. quem Sigonius ipſi citatus Lamp. Crit. 2, 146. debebat in ordinem redigere.

nequidquam. Turic. *nequodquam*, a ſec. manu *nequaquam* cum Flor. (a pr. manu) Guelf. Camp. Goth. edd. ante Ald. Correxit Regius. *nec quoquam* tentat Burm. fruſtra.

3. *vitabat.* Turic. Guelf. Camp. *videbat* cum Goth. Alm. Bodl. Bal. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. quibus accedit Bad. pr. Recte Burm. ablegat ad 7, 4, 28. *atque.* Ambroſ. 1. *ob quod.* Flor. Turic. *ad qui.* a ſec. manu *atqui* cum Guelf. Camp. Suſpicor verum eſſe: *at quod ei contr. eſt, vitium.* *id apud.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Jenſ. et edd. ante Baſ. quo redit Obr. Reliqui inſerunt *quod*. Voſſ. 2. *et* pro *id*.

tionis vel *orantis*, quod ſane facilius ad intellectum, ſed quomodo fuerit loco motum a noſtro non apparet. Neque aures explet, quod ante *rerum* omittitur *aut*.

Ibericas. hoc ipſum affectate pro *Hiſpanicis*. Inde enim ſpartum. cf. Plin. H. N. 19, 2.

3. *quod vitabat.* Vitabat enim *ſalſamenta* dicere, ut humile vocabulum. Ignoramus quis hic fuerit nimis ſuperbi oris patronus.

Graecos vocatur: quale eſt, — — *tantum*
4 *ſperare dolorem.* aut, quod in oratione Dolabellae emendatum a Cicerone annotavi, *mortem ferre.* aut, qualia nunc laudantur a quibusdem, quorum eſt, *decernere*, *verba ceciderunt.* Non tamen, quidquid non erit proprium, protinus et improprii vitio laborabit: quia primum omnium multa ſunt et
5 Graece et Latine non denominata. Nam et, qui jaculum emittit, *jaculari* dicitur; qui pilum aut ſudem, appellatione privatim ſibi

4. *nunc laud.* Turic. *non. l.*, a ſec. manu *nomina l.* cum Guelf. Camp. Voſſ. 2. marg. Baſ. *quor. eſt, decernere.* Turic. Flor. Camp. Tarv. *q. e. de cruce* cum Bodl. Voſſ. 2. Alm. Andr. et edd. ante Leid. quo acc. Gibſ. Obr. exceptis Jenſ. et poſterioribus ante Ald. quae nobiscum faciunt, ut et Guelf. Sed Leid. Burm. Geſn. Bip. utrumque conjungunt *q. e. de cruce decernere*, nullo idoneo argumento, nec proficiente ſententia. Goth. non notavimus.

5. *pilum.* Codd. omnes *pilam* exc., ſi Burmanno credimus, Voſſ. 2.

ſperare dolorem. Virg. Aen. 4, 419.

4. *Dolabellae emendatum.* Erat enim ei magiſter dicendi Cicero, ut ipſe viciſſim coenandi Ciceroni. Ep. ad Fam. 9, 16. cf. noſtr. 12, 11, 6.

mortem ferre. Nemo adhuc certis rationibus docuit, qua ſententia hoc dictum fuerit a Dolabella. Interim ſuſpicor *ferre* hic uſurpatum pro *reportare*, ut eadem eſſet *ἀκυρολογία* in *morte ferenda*, quae ſupra in *dolore ſperato.*

decernere, verba ceciderunt. Fruſtra labores horum *ἀκυρολογίαν* finire. Fortaſſe uſum *decernendi* ſimplicem pro *pugnando* *ἄκυρον* cenſuit Fabius, ſed quid erunt *verba cadentia?* Video accipi pro *obſoleſcentibus.* Hoc autem quomodo improprium? An *cadere* a quibusdam uſurpabatur loco *proferendi*, ut verba *caderent*, cum negligentius pronunciarentur? Sunt hariolationes, nec ſuppetunt exempla. Incerta etiam horum ſcriptura. v. not. crit.

primum omnium. cf. 4, 2, 4. eſt enim ut *ante omnia.*

5. *pilum.* Quam Burmannus arripuit Turnebiani con-

aſſignata caret: et ut, *lapidare* quid ſit, ma-
671 nifeſtum eſt, ita glebarum teſtarumque jactus non habet nomen. Unde abuſio, quae κατάχρησις dicitur, neceſſaria. *Translatio* quo- 6
que, in qua vel maximus eſt orationis ornatus, verba non ſuis rebus accommodat. Quare proprietas non ad nomen, ſed ad vim ſignificandi refertur: nec auditu, ſed intellectu perpendenda eſt. Secundo modo dici- 7
tur proprium inter plura, quae ſunt ejusdem nominis, id, unde cetera ducta ſunt: ut *vertex* eſt contorta in ſe aqua, vel quidquid aliud ſimiliter vertitur: inde propter flexum capillorum, pars ſumma capitis; ex hoc, id quod in montibus eminentiſſimum. Recte dixeris haec omnia *vertices*; proprie tamen,

7. *id, unde.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Sed illi a ſec. manu *et u.* cum Guelf. et edd. ante Bad. Correxit Regius, ut et *ducta,* pro quo eſt *dicta* in omnibus libris ante Bad.

vertex. Sic Turic. Guelf. Camp. Aliquot MSS. et edd. *vortex*, male. *pars ſumma.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Codd. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *eſt.*

capitis; *ex.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum vett. edd. Reliqui inſ. *et.* *id quod.* Turic. *in quod,* a ſec. manu *in qua,* et mox Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *inquam* cum edd. ante Ald. Sed hic mire invertit ordinem verborum. Nos *id* repoſuimus pro *in.* Reliqui omittunt. Omiſimus item *eſt* poſt *quod* illatum a Badio et retentum poſterioribus. *Recte dixeris.* Inſerunt hic vulgo *inquam* praeeunte Badio. Non eſt in ullo vetere libro.

jecturam *pilum* pro *pilam*, nolui loco movere. Neque tamen cenſeo multum intereſſe.

6. *proprietas — refertur* i. e. exigitur, judicatur. *Proprietas* hic ſimpliciter eſt virtus orationis, ut omne improprium ſit in vitio, nec intelligantur tropi et figurae ab improprietate, quod recte monet Geſnerus.

unde initium eſt. Sic *ſoleae* et *turdi* piſces.
8 Et tertius eſt huic diverſus modus, cum res
communis pluribus in uno aliquo habet nomen eximium: ut carmen funebre proprie
Naenia, et tabernaculum ducis *Augurale*.
Item, quod commune eſt et aliis nomen, in- 67
tellectu alicui rei peculiariter tribuitur; ut *urbem*, Romam accipimus, et *venales*, novitios, et *Corinthia*, aera: cum ſint urbes aliae quoque, et venalia multa, et tam aurum et argentum, quam aes *Corinthium*.

8. *Et tertius.* Sic Turic. Flor. (ſed hic a pr. manu *e. tertia.*) Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *cetera.* *Augurale.* Turic. *angurale* cum Alm. a ſec. manu ille *auguſtale* cum Flor. Guelf. Camp. et libris omnibus ante Burm.

7. *Sic ſoleae — piſces.* Quae proprie ſunt calceamenta et aves.

8. *res communis — habet nomen.* Proprietas haec eſt ejusmodi, ut cum multa canantur in tali carmine et plures dii celebrentur, tamen a *naenia* dea ſola nomen accipiat; cum in tabernaculo ducis multa fiant, multique verſentur, tamen a ſolo *augurio* appelletur. Sic apparet, quid ſit, quod *res*, non, ut mox, *nomen*, cum pluribus communicari dicitur. Si quis enim *naeniam* ex Horatii v. c. loco Epp. 1, 1, 63. in genere pro cantilena acceptum, proprietate conſtringi putet ad ſignificatum *lugendi*, is nec docuerit, quomodo eadem ratio procedat, in Augurali, nec diverſum oſtenderit hunc proprietatis modum ab altero illo *urbis* dictae pro *Roma*. Noſtra interpretatio quo manifeſtior exiſtat, opus eſſe cenſeo ut *pluribus* accipiatur maſculino genere, et ſubaudiantur *homines* vel *perſonae*. Fateor iſtam de dea *naenia* doctrinam non adeo frequentatam eſſe inter veteres, ut noſtrum ea imbutum certo ſtatuere poſſimus. Sed adeſt Varro apud Aug. de civ. Dei 6, 7., itemque Feſtus in voce, vindex ejusdem, nec video quidquam melius in loco ſatis obſcuro, quem profecto viſi ſunt ſibi intelligere V. V. D. D. cum minus attenderent. *novitios.* cf. 1, 12, 9.

Sed ne in his quidem virtus oratoris inſpici-
tur. At illud jam non mediocriter proban- 9
dum, quod hoc etiam laudari modo ſolet,
ut proprie dictum, id eſt, quo nihil inve-
niri poſſit ſignificantius: ut Cato dixit, *C. Cae-
ſarem ad evertendam rempublicam ſobrium
acceſſiſſe:* ut Virgilius *deductum carmen*, et
Horatius *acrem tibiam*, *Hannibalemque dirum.*
In quo modo illud quoque eſt a quibusdam 10
675 traditum proprii genus ex appoſitis, epitheta
dicuntur, ut, *Dulce muſtum:* et *Cum denti-
bus albis.* De quo genere alio loco dicen-
dum eſt. Etiam, quae bene tranſlata ſunt,
propria dici ſolent. Interim autem, quae 11
ſunt in quoque praecipua, *proprii* locum ac-
cipiunt, ut Fabius inter plures imperatorias
virtutes *Cunctator* eſt appellatus. Poſſunt
videri verba, quae plus ſignificant, quam
eloquuntur, in parte ponenda perſpicuitatis:

10. *appoſ. epith.* Sic Turic. Flor. In illo a ſec. manu interponitur *et* cum Guelf. Reliqui inſerunt *quae*.

11. *quoque praecipua.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. edd. ante Baſ. Reliqui inſerunt *genere*. Hoc modo praeceſſerat et neutrum pronominis hic eſt poſitum ſicut ſupra §. 8. *in uno aliquo*, niſi forte *quoque* eſt maſculinum, quod etiam magis placet.

9. *C. Caeſarem — ſobrium.* cf. Sueton. Caeſ. c. 53. *deductum.* tenue, humile, infra dignitatem epicam. Virg. Ecl. 6, 5. cf. nos ad 4, 1, 60. ſed imprimis J. H. Voſſium in commentario ad Eclogas. Horatii loca ſunt Carm. 1, 12, 1. 2, 12, 2. 3, 6, 36.

10. *Dulce — albis.* Virg. Georg. 1, 295. Aen. 11, 681. ſed cf. infra 8, 6, 40. ubi Burm. ex Plauto Epidic. 3, 3, 48. *dentibus albis deridere.*

intellectum enim adjuvant. Ego tamen libentius emphaſim retulerim ad ornatum orationis: quia non, ut intelligatur, efficit, ſed,
12 ut plus intelligatur. Obſcuritas fit etiam verbis ab uſu remotis: ut, ſi commentarios quis pontificum, et vetuſtiſſima foedera, et exoletos ſcrutatus auctores, id ipſum petat ex his, quae inde contraxerit, quod non intelliguntur. Hinc enim aliqui famam eruditionis affectant, ut quaedam ſoli ſcire videantur.
13 Fallunt etiam verba vel regionibus quibusdam magis familiaria, vel artium propria: 674

tamen. Sic Turic. cum Alm. Reliqui *autem.*

12. *intelligatur. Obſcur.* Sic Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. A pr. quidem ille manu *int. Ab obſc.* quod natum ſuſpicor ab eo, qui ſupine iteraret *obſ* in *obſcur.* Reliqui inſerunt *At*, ſententia parum ferente. *his, quae — quod — intelliguntur.* Sic Flor. (niſi quod *qui* pro *quod*) Turic., a ſec. quidem hic manu *quae* pro *quod* et ſic Guelf. Goth. et edd. ante Ald. Mox a Bad. inde invectum *his ut q. i. c. non intelligantur.* Quod in Flor. Turic. Alm. eſt *contradixerit,* non moror neque inde cum Burm. eruam *traduxerit,* nam *contraxerit* acrius eſt et irriſioni aptius.

13. *Fall. etiam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *F. enim* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Modo pro *H. enim* viciſſim Goth. (tac. Geſn.) *H. etiam.* *regionibus.* Turic. Jenſ. (tac. Geſn.) *religionibus* cum Loc. Ven. Ruſc. et Alm. Voſſ. 2. non notavimus Goth. *vel art. propr. ut At. v. e. n. Sacc.* Turic. Flor. Guelf. omittunt cum Alm. et Flor. a pr. manu. Unam vocem *Saccar.* omittit Camp.

11. *emphaſim.* cf. 8, 3, 83. 9, 2, 64. item nos ad 1, 7, 32.

12. *commentarios — foedera.* Ablegat Geſnerus ad Cic. de Orat. 2, 12. item Briſſon. de Formulis 4, 44 ſeqq. Sed eſt locus Horatii, quem ſibi obverſantem habuiſſe videri poſſit Qu. Epiſt. 2, 1, 23 — 26. cf. et noſtr. 1, 6, 40.

ut *Atabulus* ventus, et *navis Saccaria*, et *In malaco ſanum.* Quae vel vitanda apud judicem ignarum ſignificationum earum, vel interpretanda ſunt: ſicut in his, quae *homonyma* vocantur: ut, *Taurus* animal ſit, an mons, an ſignum in coelo, an nomen homi-
675 nis, an radix arboris, niſi diſtinctum non intelligitur. Plus tamen eſt obſcuritatis in con- 14
textu et continuatione ſermonis, et plures modi. Quare nec ſit tam longus, ut eum proſequi non poſſit intentio: nec trajectione

In malaco ſanum. Turic. *i. maloco ſ.* cum Ambroſiano 1. A ſec. manu ille *i. malo loco ſane* cum Guelf. *i. alio loco ſane* Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. *i. malo coſanum* Flor. ſed ſuperſcriptum τῷ *coſanum* adverbium *ſane.* *vocantur.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui *dicuntur.*

14. *nec trajectione — differatur.* Turic. Guelf. *n. transjectio intra domum hiperbato ſ. e. d.* cum Alm. quanquam

13. *ut Atab. — ſanum.* Ut facile eſt de *Atabulo* quaerentem ablegare ad Horat. Sat. 1, 5, 77. et Lexica, ita in reliquis videre quidquam mihi quidem non contigit, nec alium cognovi, qui expediret vocabula hic a Qu. poſita. Hariolando tempus teritur, quare orationem noſtram deſiderari ubi rei nihil extudimus facile patimur, ſatis habentes deſignare Coel. Rhodig. in lectt. antt. 6, 1. 25, 20. et Burm. atque Geſn. ad locum noſtrum. Scripturae varietas negligi profecto non debet. Neque ab re eſſe dixerim, quod Burmanno in mentem venit, *Coſanum* jungere, tanquam ab urbe *Coſa* nomen; quanquam hoc ipſum nonniſi ſemen haberi poteſt bonae conſtitutionis, quae nondum eſt inventa.

radix arboris. Hoc quidem ſignificatu *taurus* nondum eſt inventus in ſcriptoribus. Neque ejusmodi quidquam apud Diomedem, qui locum hunc excerpſit p. Putſch. 444. Viciſſim a Grammatico memoratur *obſcena pars corporis.* An forte eam hic latere putes?

14. *nec trajectione — differatur.* cf. not. crit.

tam tardus, ut in hyperbaton finis ejus diſferatur. Quibus adhuc pejor eſt mixtura verborum, qualis in illo verſu,

Saxa vocant Itali, mediis quae in fluctibus, aras.

15 Etiam interjectione (qua et oratores et hiſtorici frequenter utuntur, ut medio ſermone aliquem inſerant ſenſum) impediri ſolet intellectus, niſi, quod interponitur, breve eſt.

ex hoc affertur *trajecti.* Nec niſi Turic. *hiperbato*, a ſec. autem manu cum cett. *hiperbaton.* Ita cum N litera et *modum*, ſed hoc in loco raſo, Flor. Ante Bad. omnes *tarda*, nec dant *tam*, multi etiam *ut* omittunt, multi nominativum habent *in transj.* Mihi quidem perſuaſum, multum a ſanitate abeſſe ſcripturam receptam. Neque facile quisquam interpretetur, quid ſit *in hyperbaton finem ſermonis differri*, quod minus patienter concoquere debebant editores. Hyperbaton rariſſime apud noſtrum eſt in vitio, et quidem aliqua nota appoſita, velut 1, 5, 40. 9, 4, 144. ex quorum locorum altero quaerens aliquam medelam nec ipſi mihi ſatis placeo. „transjectione, vel ultra modum hy„perbato, ſ. e. d.“ Eſt enim illic „longioribus quam „oportet hyperbatis.“ cf. §. 22. „in longum *dilata* con„cluſio.“

15. *ſolet.* Turic. Flor. Jenſ. cum edd. poſt. ante Baſil. *ſolent.*

Saxa vocant. Aeneid. 1, 109. *mixtura verborum* quae intelligatur aliquantum haereo. Sunt haec, ſi quid video, duo hyperbata, prius in *Saxa* et *aras*, alterum in *mediis quae in.* Cum *mixtura figurarum* 6, 3, 63. 9, 2, 37. 9, 3, 40. ſit figura figurae ſuperaddita, tale quid in hyperbato hic deſignari putem, quod ſi voluit Qu. minus recte *verborum* poſuiſſe videtur, ut et calidius pronunciaſſe de loco Virgiliano, qui ſua defenſione non caret.

15. *Etiam interjectione.* „Quam hic *interjectionem* „h. e. parentheſin, deſcribit, „eam ſimul, ut ſolet, exem„plo declarat. Vid. 7, 10, 17. „Add. 8, 3, 46.“ Geſnerus.

Nam Virgilius illo loco, quo pullum equinum deſcribit, cum dixiſſet,

Nec vanos horret ſtrepitus, — —

compluribus inſertis alia figura quinto demum verſu redit,

— — *Tum, ſi qua ſonum procul arma dedere,*
Stare loco neſcit. — —

Vitanda in primis ambiguitas, non haec ſolum, de cujus genere ſupra dictum eſt, quae incertum intellectum facit; ut, *Chremetem audivi percuſſiſſe Demeam:* ſed illa quoque, quae, etiamſi turbare non poteſt ſenſum, in idem tamen verborum vitium incidit: ut, ſi quis dicat, *viſum a ſe hominem librum ſcribentem.* Nam, etiamſi librum ab homine 16
676 ſcribi patet, male tamen compoſuerit, feceritque ambiguum, quantum in ipſo fuit. Eſt 17
etiam in quibusdam turba inanium verborum,

redit, Tum. Turic. Flor. *redditum.* a ſec. manu uterque *redditur* et ſic Guelf. (niſi quod ſimplici *d*) Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *dedere.* Turic. Flor. *dederunt.*
16. *patet.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac, Geſn.) Camp. Reliqui *pateat.* *compoſuerit, feceritque.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. et Ambroſ. 1. Reliqui *compoſuerat feceratque.*

Nec vanos horret. Georg. 3. 79 — 83. cf. J. H. Voſſius in Commentario, qui docet diverſas hic aetates, cum prius pullum, mox bellicum equum deſcribat poeta. Neque ineſt igitur parentheſis. *alia figura* traho ad *inſertis*, non ad *redit;* et *figuram* interpretor caſum declinandi.

16. *ſupra dictum.* 7, 9. 10. Nomen *Chremetis* variavit pro *Lachetis.*

qui, dum communem loquendi morem reformidant, ducti ſpecie nitoris, circumeunt omnia copioſa loquacitate, quae dicere nolunt: ipſam deinde illam ſeriem cum alia ſimili jungentes, miſcentesque, ultra quam
18 ullus ſpiritus durare poſſit, extendunt. In hoc malum a quibusdam etiam laboratur: neque id novum vitium eſt, cum jam apud Titum Livium inveniam, fuiſſe praeceptorem aliquem, qui diſcipulos *obſcurare*, quae dicerent, juberet, Graeco verbo utens, σκότισον. Unde illa ſcilicet egregia laudatio,
19 *Tanto melior: ne ego quidem intellexi.* Alii, brevitatem aemulati, neceſſaria quoque orationi ſubtrahunt verba, et, velut ſatis ſit ſcire ipſos, quae dicere velint, quantum ad alios pertineat, nihil putant. At ego otioſum ſermonem dixerim, quem auditor ſuo inge-

17. *nolunt.* Sic Turic. Flor. (ſed hic a pr. manu *noluit*) Guelf. cum Alm. Reliqui *volunt.*

18. *a quib. etiam.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *e. a. q.*

19. *brevitatem aemulati.* Sic Ambroſ. 1. cum Turic. Flor. Alm. niſi quod tres poſteriores *emulari.* Reliqui *brevitatis aemuli,* quod et Turic. Flor. a ſec. manu.

ingenio intelligit. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum omnibus omnino libris ante Ald. qui Regio jubente inſeruit

17. *quae dicere nolunt.* i. e. quae diſertis verbis indicare dedignantur.

18. *T. Livium.* In epiſtola procul dubio, de qua vide ad 2, 5, 20.

Tanto melior. Fateor durius mihi videri comparativi maſculinum. Quidni *melius,* veluti 8 Pro. 26.

19. *nihil putant.* Cenſeo legendum *nihili.* cf. 6, 1, 40. item Varro L. L. 9. p. 180 (Bip.)

ſuo ingenio intelligit, non perſpicuitate dicentis. cf. 8

nio intelligit. Quidam, emutatis in perverſum dictis, de figuris idem vitium conſequuntur. Peſſima vero ſunt ἀδιανόητα, hoc 20
677 eſt, quae verbis aperta occultos ſenſus habent: ut, *Conductus eſt caecus ſecus viam ſtare*: et, qui ſuos artus morſu laceraſſet, fingitur in ſcholis *ſupra ſe cubaſſe*. Ingenioſa 21

non obſecundantibus plurimis, nec tamen Badio (qui iisdem fere, quibus nos, argumentis defendit vulgatam, fruſtra obloquente Burmanno) Baſ. Obr.

20. *ſecus.* Turic. Flor. *ſecundum* (a pr. manu uterque) cum Alm. *viam.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *vitam.* *laceraſſet.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) *laceraſſe* cum Goth. 2. Voſſ. 2.

Pro 25. item hic §. 24. *Otioſum* autem ſermonem cave accipias irritum, ſupervacaneum; eſt, quales „*otioſae* disputationes“ 11, 1, 35. quae „*otioſum* fortaſſe „lectorem minus fallunt“ 4, 2, 45.

vitium conſequuntur. Ironice hic *conſequi* dicitur, quod ſerio uſurpatur 9, 2, 62. Sicut Graeci ἀπολαύειν de incommodis. *De* autem h. l. pro *ex.* *In perverſum emutare dicta*, eſt imperite figurare orationem.

20. *caecus — ſtare.* In optimis libris *ſecundum* pro *ſecus* cum legatur, iſta de uſu hujus particulae pro illa disputatio (de qua videndus Chariſius apud Putſch. p. 61.) hinc recte excluditur; nec puto ullam paronomaſiae hic mentionem factam. Quod ſenarium in verbis noſtris agnoſcit Geſnerus, non accedo, cum neque ictus recte procedant in hoc ſcazonte (talis enim fuerit) nec caeſurae juſtae obſerventur, ut omittam, recepto illo *ſecundum* omnem verſus ſpeciem tolli. Fateor autem *Conductus eſt* corruptum mihi videri ex hisce: *cum dictus eſt*, quae ſint Fabii verba, non τοῦ ἀδιανοήτου. Eo tum retulerim *cubaſſe*, non ad *fingitur*, incidens poſt *in ſcholis* demum. Sed vide nott. critt.

fingitur in ſcholis. cf. 8, 5, 23. An forte affectator ille eloquentiae incumbentem ſibi ipſum dixit hunc, qui ſua membra laceraret, tanquam infenſam aliquam tigridem, quae ferae ſibi ſubjectae ſanguinem hauriat immani et

haec et fortia, et ex ancipiti diſerta creduntur, pervaſitque jam multos iſta perſuaſio, ut id jam demum eleganter atque exquiſite dictum putent, quod interpretandum ſit. Sed auditoribus etiam nonnullis grata ſunt haec, quae cum intellexerunt, acumine ſuo delectantur, et gaudent, non quaſi audive-
22 rint, ſed quaſi invenerint. Nobis prima ſit virtus *perſpicuitas*, propria verba, rectus ordo, non in longum dilata concluſio: nihil neque deſit, neque ſuperfluat. Ita ſermo et doctis probabilis, et planus imperitis erit. Haec eloquendi obſervatio. Nam rerum perſpicuitas quo modo praeſtanda ſit, diximus
23 in praeceptis narrationis. Similis autem ratio eſt in omnibus. Nam, ſi neque pauciora,

21. *fortia, et.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *f. ut.* *creduntur.* Sic Turic. Flor. (uterque a pr. manu) cum Alm. Reliqui *credantur.* *pervaſitque.* Turic. Flor. *perſuaſitque* cum Alm. Camp. et edd. ante Bad. niſi quod *que* habet primus ſolus, pro quo Flor. *quam*, reliqui *quidem.* Praemittuntur vulgo noſtrae voci haec: *perficiunt. At* quorum poſterius a ſec. manu additur in Flor. Abeſt autem utrumque a Turic. Camp. et, puto, a Flor. ipſius prima manu. *intellexerunt.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *intellexerint.*

22. *Haec eloqu.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Reliqui inſerunt *eſt.*

inextincta ſiti? Qui haec non odiſſet, fortaſſe et talia amabat, ut *caecum extra vitam* (vid. not. crit.) *ſtare* dicens vellet deſignare miſerabilem ejus ſortem, qui rerum natura quaſi excluſus viveret. Sed *ſecundum* vel *ſecus* idem ſonare quod *extra* non habeo quo probem.

21. *ex ancipiti diſerta.* cf. 2, 11, 3. 5, 10, 101.

id jam. *Jam* librarii errore irrepſiſſe puto.

22. *in praeceptis narrationis.* Lib. 4. c. 2.

quam oportet, neque plura, neque inordinata aut indiſtincta dixerimus; erunt dilu-
678 cida, et negligenter quoque audientibus aperta: quia id ipſum in conſilio eſt habendum, non ſemper tam eſſe acrem judicis intentionem, ut obſcuritatem apud ſe ipſe discutiat, et tenebris orationis inferat quoddam intelligentiae ſuae lumen: ſed multis eum frequenter cogitationibus avocari; niſi tam clara fuerint, quae dicemus, ut in animum ejus oratio, ut ſol in oculos, etiamſi in eam non intendatur, incurrat. Quare non, 24
ut intelligere poſſit, ſed, ne omnino poſſit non intelligere, curandum. Propter quod etiam repetimus ſaepe, quae non ſatis percepiſſe eos, qui cognoſcunt, putamus. *Quae cauſa utique noſtra culpa dicta obſcurius eſt; qua cauſa ad planiora et communia magis verba deſcendimus:* cum id ipſum optime fiat, quod nos aliquando non optime feciſſe ſimulamus.

23. *plura.* Turic. *pluriora* cum Alm. cf. 8 Pro. 30. item hic 24. *ipſe.* Turic. Guelf. Camp. *ipſam* cum edd. ante Ald. Sed Flor. Goth. Voſſ. 2. Vall. *ipſa.* Correxit Regius.

24. *Quae cauſa.* Ambroſ. 1. *qua c.* *noſtra culpa.* Turic. Flor. *n. id culpo*, a ſec. manu uterque *n. id culpa*, ut et Guelf. Camp. Ambr. 1. cum Goth. Voſſ. 2. refertur ex Alm. *utique id culpo culpa.* (cf. §. 23. 8, 3, 17.) Pro *id* Jenſ. *id eſt* cum edd. poſter. ante Ald. *obſc. eſt; qua cauſa.* Flor. Turic. *obſcurius quae c.* hic a ſec. manu *o. qua c.* et ſic Guelf. *o. quam c.* Camp. cum Goth. (niſi quod *eſt* inde abeſſe non notavimus.) Sed Ambroſ. 1. *qua cauſa* plane omittit. *quod nos aliquando.* Turic. Guelf. Camp. *q. n. aliquid* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Sed Flo-

24. *Quae cauſa — ſimulamus.* cf. nott. critt.

tantum, ſed etiam plauſu confiteretur. Sublimitas profecto, et magnificentia, et nitor,
4 et auctoritas expreſſit illum fragorem. Nec tam inſolita laus eſſet proſecuta dicentem, ſi uſitata, et ceteris ſimilis fuiſſet oratio. Atque ego illos credo, qui aderant, nec ſenſiſſe, quid facerent, nec ſponte judicioque plauſiſſe; ſed velut mente captos, et, quo eſſent in loco, ignaros erupiſſe in hunc voluptatis
5 affectum. Sed ne cauſae quidem parum conferat idem hic orationis ornatus. Nam, qui libenter audiunt, et magis attendunt, et facilius credunt; plerumque ipſa delectatione capiuntur, nonnunquam admiratione auferuntur. Nam et ferrum affert oculis terroris aliquid, et fulmina ipſa non tam nos confunderent, ſi vis eorum tantum, non etiam
6 ipſe fulgor timeretur. Recteque Cicero his

4. *ego.* Turic. Flor. a pr. manu uterque *ergo.* *voluptatis.* Sic praeter Goth. quem ſecuti Geſn. et Bip. etiam Ambroſ. 1. Reliqui *voluntatis.*

5. *conferat.* Sic Flor. Goth. (tac. Geſn.) cum Vall. Voſſ. 2. Jenſ. Loc. Ven. Ruſc. *conferant* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Reliqui Regio jubente *confert,* ſed jam Camp. Tarv. *et facilius — auferuntur.* Omittunt Turic. Guelf. Camp. Plura etiam *libenter — attendunt et* a pr. manu cum noſtris Flor. *fulgor timer.* Turic. Flor. inſerunt *tantum,* cum Jenſ. Tarv. expunxit Regius.

expreſſit illum fragorem. De cauſa Cornelii vide 4, 3, 13. de *fragore* 2, 2, 12. 4, 2, 37.

4. *voluptatis.* i. e. gaudii. Fortaſſe *Atqui* legendum pro *Atque.*

5. *libenter — credunt.* cf. 6, 2, 5.

ferrum affert — terroris. „Vid. infra 10, 1, 30. Laudatus jam hic eſt Veget. 2, „14. *Plurimum terroris hoſtibus armorum ſplendor importat.*“ Geſnerus.

ipſis ad Brutum verbis quadam in epiſtola ſcribit, *Nam eloquentiam, quae admirationem non habet, nullam judico.* Ariſtoteles quoque eandem petendam maxime putat.
680 Sed hic ornatus (repetam enim) virilis, et fortis, et ſanctus ſit: nec effeminatam levitatem, et fuco ementitum colorem amet, ſanguine et viribus niteat. Hoc autem adeo 7

6. *Brutum.* Turic. Guelf. *privatum.* *eandem.* Omittunt Turic. Guelf. Camp. cum Alm. male; Flor. a pr. manu et hoc omittit et prius *judico*, quorum utrumque ſec. manus ponit poſt *nullam.* *virilis, et fortis.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *viri ſed fortis* cum edd. ante Ald. Noſtrum Ald. Obr. Reliqui omittunt *et.* *lev. et.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. quo acc. Obr. Reliqui *l. nec* jubente Regio, nec Guelf. aut Goth. ullam varietatem notavimus. Fortaſſe tamen *aut* praeſtet. Pro *lev.* autem *len.* Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. cf. 9, 4, 144. *ementitum.* Turic. Flor. Ambroſ. 1. Camp. *eminentium.* Noſtrum de praeſtantiſſima Obrechti conjectura. Reliqui *eminentem.* *colorem amet.* Turic. Flor. *colore manet.* Guelf. *colorem habet.* Camp. *colorum manet.* Jenſ. *colorem manet* cum edd. ante Ruſc. quo redit Ald. Vindices τοῦ *amet* Goth. Voſſ. 2. et ni f. Vall. conjecit idem Regius.

6. *ad Brutum.* cf. 2, 20, 10. „Admirabiliter hoc ipſum eloquitur Longinus 1, 9. Οὐ „γὰρ εἰς πειθὼ τοὺς ἀκροωμέ„νους, ἀλλ' εἰς ἔκστασιν ἄγει „τὰ ὑπερφυᾶ· πάντη δέ γε σὺν „ἐκπλήξει τοῦ πιθανοῦ καὶ τοῦ „πρὸς χάριν ἀεὶ κρατεῖ τὸ θαυ„μάσιον. Breviter et abſciſſe“ (absciſe), „ut ſolet, Ariſtote„les 3, 2, 5. Δεῖ ποιεῖν ξένην „τὴν διάλεκτον. θαυμασταὶ γὰρ „τῶν ἀπόντων εἰσίν. ἡδὺ δὲ τὸ „θαυμαστόν.“ Geſnerus. Pro *Nam* in loco Ciceronis malim *Eam.*

repetam enim. cf. 8 Pro. 20.

levitatem. „Vulſorum et „levigatorum cutem.“ cf. 8 Pro. 19.

fuco ementitum colorem. cf. 2, 15, 25. „colorem fuco „mentiantur.“ 12, 10, 76. „mentitum colorem.“

verum eſt, ut, cum in hac maxime parte ſint vicina virtutibus vitia, etiam, qui vitiis utuntur, virtutis tamen his nomen imponant. Quare nemo ex corruptis dicat, me inimicum eſſe culte dicentibus. Non nego hanc eſſe virtutem, ſed illis eam non tribuo. An ego fundum cultiorem putem, in quo mihi quis oſtenderit lilia et violas, et anemonas, fontes ſurgentes, quam ubi plena meſſis, aut graves fructu vites erunt? Sterilem platanum, tonſasque myrtos, quam maritam ulmum et uberes oleas praeoptaverim? Ha-

7. *virtutis.* Turic. Flor. a pr. manu uterque *virtutem.* Suſpicor fuiſſe *virtutum.* *Non nego hanc.* Turic. *non hanc* cum Alm. et edd. ante Ald. *nam hanc* Guelf. cum Goth. Regius *hanc* e caſtigatioribus libris ſe inſeruiſſe teſtatur.

8. *oſtenderit.* Turic. a pr. manu *oſtenderint.* An fuit *oſtenderit inter?* *violas.* Camp. *roſas.*

anemonas. Sic Turic. a pr. manu. Reliqui *amoenos,* ingrata epitheti additione in ſolis *fontibus.* Flor. *amoenos ſurgentes fontes*, ſed in margine: *alii anemonas fonte ſurgentes.* An forte in hoc acquieſcas, floresque intelligas fonte irriguos et ſic melius creſcentes? *νοτερή τ' ἀνεμώνη.* Rufin. Anal. Br. 2. p. 394. Nemo, opinor, velit *a. ſponte ſ.*

oleas. Turic. Guelf. omittunt.

7. *virtutis.* vid. not. crit. *ex corruptis.* cf. 2, 3, 9.

8. *anemonas.* Hunc florem cum liliis et violis commemorat et Plinius H. N. 21, 13. inter coronarios. Malim vel *et* praeponi voci *fontes* vel eidem ſubjungi *que.* Fortaſſe tamen *flores*, per ſpecies, *fontes* ἀσυνδέτως continuantur. cf. not. crit.

fontes ſurgentes. Recte Forcellinus in Lexico v. *ſurgere* ad partes vocat nomen Italicum *ſorgenti.* Vix enim alium locum demonſtres, ubi ſic *ſurgentes*, pro *ſcaturientibus*, vel potius ſiphonum vi emicantibus. Neque enim alios quam artificiales in hortis hic intelligam fontes.

Sterilem platanum — maritam ulmum. Horat. Carm. 2, 15, 4. 5. *platanusque caelebs Evincet ulmos.*

beant illa divites: licet. quid eſſent, ſi aliud
nihil haberent? Nullusne ergo etiam fructi- 9
681 feris adhibendus eſt decor? quis negat?
Nam et in ordinem certaque intervalla redigam meas arbores. Quid illo quincunce ſpecioſius, qui, in quamcunque partem ſpectaveris, rectus eſt? Sed protinus in id quoque prodeſt, ut terrae ſuccum aequaliter trahant. Surgentia in altum cacumina oleae 10
ferro coërcebo: in orbem ſe formoſius fundet, et protinus fructum ramis pluribus feret. Decentior equus, cujus aſtricta ilia; ſed idem velocior. Pulcher aſpectu ſit athleta, cujus lacertos exercitatio expreſſit; idem certamini paratior. Nunquam vera ſpecies ab utilitate 11

9. *fructiferis.* Turic. Flor. Guelf. *frugiferis* cum Jenſ. et poſterioribus ante Ald. *meas.* Sic Turic. (a pr. manu) Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Baſ. (quanquam transpoſite *meas a. t.*) Stoer. Chouet. Leid. Obr. in curis ſecundis. Reliqui *eas.* *Quid illo.* Turic. *qui i.* a ſec. manu *quae i.* Flor. *quas i.* Aldus primus a Regio conjectante inſerendum accepit *enim*, quod a Goth. et Jenſ. abeſſe non memorat Geſn.

10. *aſtricta ilia.* Sic Turic. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Regius inſeruit *ſunt.* Flor. *a. alia.*

11. *vera.* Turic. Flor. Ambroſ. 1. *mera* (ſed in hoc *m* repoſitum) cum Alm. Jenſ. et edd. poſt. ante Ald. Primus a ſec. manu *vero* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. et quibusdam edd.

quid eſſent. Fateor me offendi in hisce, nimis, ut mihi quidem videntur, abruptis; nec ſuccurrunt exempla locutionis. Neque tamen proficiat cum Campano legere *quid eſſet*, quaſi Francogallico more dictum: *Que ſervit-ce?* An forte *qui non eſſent?* ſcil. *divites*, extra quaeſtionem.

9. *quincunce.* „Haec de ſecundo Virgil. Georgic. 284. „ſumta videntur.“ Regius. cf. et Cic. de Sen. c. 17. Xenoph. Oecon. c. 4. §. 20.

dividitur. Sed hoc quidem diſcernere modici judicii eſt. Illud obſervatione dignius, quod 682
hic ipſe honeſtus ornatus pro materiae genere decet variatus. Atque, ut a prima diviſione ordiar, non idem *demonſtrativis*, et *deliberativis*, et *judicialibus* cauſis conveniet. Namque illud genus, oſtentationi compoſitum, ſolam petit audientium voluptatem: ideoque omnes dicendi artes aperit, ornatumque orationis exponit; ut quod non inſidietur, nec ad victoriam, ſed ad ſolum finem laudis et
12 gloriae tendat. Quare, quidquid erit ſententiis populare, verbis nitidum, figuris jucundum, translationibus magnificum, compoſitione elaboratum, velut inſtitor quidam

ornatus. Turic. Flor. Guelf. Camp. *orator* cum edd. ante Ruſc. *ornator* Goth. et Voſſ. 2. vide Gruter. Inſcr. p. 578. n. 8. citante Forcellino. Blanditur ſane ſcriptura exquiſitior, et ad ſonum multo quidem ſuavior recepta, modo cetera ei accommodarentur. Ex Alm. Burm. refert *oratori*, unde efficit *ornatus oratori*. Correxit Regius.

pro. A libris et ſcriptis et excuſis abeſt ante Ald. Regius inſeruit. *decet variatus.* Sic Turic. Guelf. cum Obr. *dicit variatus* Flor. Reliqui *debet eſſe v.*

oſtentationi. Turic. Flor. Guelf. Camp. *oſtentationis* cum Jenſ. Tarv. Correxit Regius, ſed videtur eſſe et in Goth.

quod non inſ. Sic Camp. *quae n. i.* Guelf. Reliqui *qui*, frequentiſſimo errore, qui debebat corrigi.

nec ad. Flor. *negat.*

12. *inſtitor.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Guelf. *inſtitutor.*

11. *decet variatus.* Ita demum decet hic ornatus, ſi fuerit pro materiae genere variatus.

finem. cf. 2, 15, 6. Neque tamen ex noſtro quod hic eſt exemplo efficias novitium ſignificatum vocis. Quando laudem meruit, ad *finem*, *terminum* operis ſui pervenit demonſtrativum genus.

12. *velut inſtitor quidam.*

eloquentiae, intuendum, et paene pertractandum dabit. Nam eventus ad ipſum, non ad cauſam, refertur. At, ubi res agitur, et vera dimicatio eſt, ultimus ſit famae locus. Praeterea non debet quisquam, ubi maxima rerum momenta verſantur, de verbis eſſe ſolicitus. Neque hoc eo pertinet, ut in his nullus ſit ornatus, ſed uti preſſior et ſeverior,

13. *ſit.* Ita Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum ed. Baſil. Gryph. Stoer. Chouet. Reliqui *ſit.*

Praeterea. Ed. Baſil. et poſteriores ante Leid. *propterea.*

quisquam. Turic. Flor. Camp. *quidem* cum Alm. Voſſ. 2. edd. ante Ruſc. Correxit Regius. Sed vocem omittit Guelf.

ſolicitus. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *ſolicitum* cum Alm. Hinc eruo: *ne* (*ne* et *non* confunduntur. vid. Drakenb. ad Liv. 38, 38, 10. it. noſtr. 4, 4, 2. 5, 11, 30.) *decet quidem — ſolicitum.* Apparet ſic magis etiam *praeterea* recte dici, non *propterea.* *ſed uti.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſ. ubi* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald.

Ex ipſo hoc, quod comparationis cauſa inſeritur, ſubjectum ſententiae promendum; neque enim adeſt proprie cui hic *inſtitor* conferatur. *inſtitorem* vide et 11, 1, 50. elegantiſſime dictum, quo nomine *pertractandum* h. l. quantivis eſt pretii, cum ſignificetur inſtitor ille vela ſua et veſtes emaci quaſi dominae contrectandas tradens.

ad ipſum. Jam quaſi expreſſum in prioribus eſſet ſententiae ſubjectum *orator*, omnia ad eum referuntur. Habet ſane haec inconſtantia orationis quod diſpliceat, neque audeo totam imputare ſcriptori; fortaſſe laborat locus, ut alicubi ſupra fuerit reponendus ille, quo ablegamur, nominativus. Saltem *ornatus* §. 11. convelli non debet, quocum unice coit *variatus*, et mox *idem*, quod pro neutro accipere jejunum quam maxime fuerit. Omne autem hoc de genere demonſtrativo hauſit ex Cicerone Orat. c. 12. ubi eſt etiam „non ex inſidiis."

13. *Praeterea.* In vera lite qui famam praetulerit utilitati, primum ſibi noceat, deinde decorum violet.

non debat quisquam — ſolicitus. cf. not. crit.

eo minus confeſſus, praecipue ad materiam
14 accommodatus. Nam et ſuadendo ſublimius aliquid ſenatus, concitatius populus, et in judiciis publicae capitalesque cauſae poſcunt accuratius dicendi genus. At privatum conſilium, cauſasque paucorum, ut frequenter accidit, calculorum, purus ſermo, et diſſi- 683
milis curae magis decuerit. An non pudeat certam creditam periodis poſtulare? aut circa ſtillicidia affici? aut in mancipii redhibitione

ad materiam. Turic. *materia* cum Alm. „Fortaſſe pro „*materiae.*" Burm. *materiam* et protinus *accommodat* Flor.
14. *At privatum.* Turic. Flor. Guelf. *ad p.* cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſterioribus ante Ruſc. *Et p.* Goth.
cauſasque. Sine *que* Turic. Guelf. cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſterioribus ante Ruſc. exc. Tarv. *curae.* Turic. Flor. Guelf. *cur. te.* *creditam per.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Reliqui inſerunt *pecuniam.* *periodis.* Turic. *per hic dis.* Guelf. omittit. *in mancipii.* Turic. Flor. *incipii.* Guelf. Camp. omittunt *in* cum Goth. et edd. ante Ruſc. quo acc. Ald.

eo minus confeſſus. Eo valet propterea, vid. ad 4, 2, 80. Non erat igitur quare in *et* mutatum vellet Geſnerus.

14. *et in judiciis.* Fortaſſe convenientius fuerit hic omittere *in* cum Turic. manu prima, quam apponere ſupra ad *ſuadendo* cum Geſnero.

paucorum — calculorum. Hoc interpretantur *paucitatem judicum*, vel *ſuffragiorum*, quae fuerint data per *calculos.* Equidem cum omnibus, ubi *calculi* a noſtro memorantur, locis, videam ſubeſſe ſignificationem aut computi aut ludi, malim trahere ad exiguam, de qua diſceptatur, ſummam. Saltem vix invenietur geminus locus, unde certi quid ſtatuas. Id quoque meae rationi congruere videtur, quod interjicitur *ut frequenter accidit;* ſaepe fit ut de exigua lis ſit pecunia.

certam creditam. cf. 4, 2, 61. ubi male alterum hujus omiſſionis exemplum inveniri negabam.

circa ſtillicidia. „Cicer. „Orat. c. 21. *Quam enim in*„*decorum eſt, de ſtillicidiis* „*cum apud unum judicem di-*

ſudare? Sed ad propoſitum. Et, quoniam 15
orationis tam ornatus, quam perſpicuitas, aut in ſingulis verbis eſt, aut in pluribus poſitus: quid ſeparata, quid conjuncta exigant, conſideremus. Quanquam rectiſſime traditum eſt, perſpicuitatem propriis, ornatum translatis verbis magis egere: ſciamus inornatum eſſe, quod ſit improprium. Sed, cum idem fre- 16
quentiſſime plura ſignificent, quod συνωνυμία vocatur, jam ſunt aliis alia honeſtiora, ſublimiora, nitidiora, jucundiora, vocaliora. Nam, ut ſyllabae e literis melius ſonantibus clariores ſunt, ita verba e ſyllabis magis vo-

ſudare. Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſuadere* cum Alm. et edd. ante Bad. Inter has Ald. legit *redhibitionem*, omiſſa ante *manc.* praepoſitione, unde ſenſus exit non plane abſurdus, ſi *ſuadere* ſit omnibus ſuaſoriarum artificiis uti. Neque tamen hoc ſufficit et eſt *ſudare* in Goth. Voſſ. 2. Vall. *ſudare* et *ſuadere* confuſa oſtendit Burmannus ex Lambino ad Lucret. 1, 173. et Heinſio ad Claud. 7, 146. Correxit Regius.
15. *ad propoſitum.* Turic. *ad poſitum.* Flor. Guelf. *appoſitum.* *Quanq. rectiſſime.* Turic. Flor. inſerunt *enim*.
16. *alia hon.* Turic. Guelf. omittunt *alia* cum Alm.

„*cas, ampliſſimis verbis et* „*locis uti communibus; de* „*majeſtate vero populi Ro-* „*mani ſummiſſe et ſubtiliter?* „videtur ex ſcriptoribus an„tiquis Romanis, quotidia„nam litem fuiſſe ex ſtillici„dio. vid. et Martial. 6 Ep. „19.“ (hoc quidem parum ad rem) „Lactant. lib. de „falſa religion. c. 1.“ Almelovenius.

15. *Sed ad propoſitum:* cf. 5, 12, 23.

ornatus — perſpicuitas — poſitus. Et generis et numeri mutatorum, qualia hic ſimul comparent, exemplum aliud nunc non ſuccurrit. De ſingulari pro plurali cf. Heindorf. ad Plat. Theaetet. p. 411, item quos citat.

inornatum — improprium. cf. 8, 2, 4.

16. *quod συνωνυμία.* Malim *quae σ.* et mox *tamen* pro *jam*, cujus loco in Camp. eſt *nam*. cf. 9, 3, 45.

calia: et, quo plus quodque ſpiritus habet, auditu pulchrius. Et, quod facit ſyllabarum, idem verborum quoque inter ſe copulatio, ut
17 aliud alii junctum melius ſonet. Diverſus tamen uſus. Nam rebus atrocibus verba etiam ipſo auditu aſpera magis convenient. In univerſum quidem optima ſimplicium 684
creduntur, quae aut maxime exclamant, aut ſono ſunt jucundiſſima. Et honeſta quidem turpibus potiora ſemper, nec ſordidis un-
18 quam in oratione erudita locus. Clara illa atque ſublimia plerumque materiae modo

quodque. Turic. Flor. (ſed hic a pr. manu *quanquam*) Guelf. Camp. *quoque.* Reliqui *quaeque.* Noſtrum e conjectura. *pulchrius.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *pulchrior* corrigente Regio.

17. *Div. tamen.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inferunt *eſt.* Flor. *tamen uſus eſt.* *auditu.* Camp. *vultu.* *convenient.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Chouet. Sed Camp. non notavi. Reliqui *conveniunt.* *ſimplicium cred. — honeſta quidem turpibus.* Turic. Guelf. *ſimpla cui cred. quidem turpibus.* Flor. (niſi quod *quidem* pro *quibus*) Goth. (err. Geſn.) Camp. *ſimplicium cred. quibus turpibus* cum Alm. (cf. 8, 2, 24. item hic §. 22.) Voſſ. 2. Equidem nullum video codicem cognitorem eorum, quae hinc abſunt. Apparent illa in mearum prima Jenſ. nec tamen facile quisquam iis diffidat.

18. *modo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Goth. et edd. ante Ruſc. Quae lacuna eſſe narratur in Voſſ. 2. *Clara — ſunt*, ejus nullum in Goth. veſtigium (cf. 8 Pro. 33. 8, 6, 28: in primis 9, 4, 107.). Inſeruit noſtram vocem Regius, ſed ex quibusdam, ut ipſe dicit, exemplis. Recte,

17. *quae — maxime exclamant.* Hoc in ſyllabis iterum uſurpat 9, 4, 137. Sunt verba, ut recte Capperonnerius, maxime vocalia. *Simplicia* autem hic dicuntur quae §. 15. *ſeparata.*

cernenda ſunt. Quod alibi magnificum, tumidum aſibi. Et, quae humilia circa res magnas, apta circa minores videntur. Et, ſicut in oratione nitida notabile humilius verbum, et velut macula: ita a ſermone tenui ſublime nitidumque diſcordat, fitque corruptum, quia in plano tumet. Quaedam 19
non tam ratione, quam ſenſu judicantur: ut illud,

— Caeſa jungebant foedera porca,

fecit elegans, fictio nominis: quod ſi fuiſſet *porco*, vile erat. In quibusdam ratio manifeſta eſt. Riſimus, et merito, nuper poëtam, qui dixerat,

Praetextam in ciſta mures roſere Camilli.

Quod alibi. Sic Turic. Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *enim.* Flor. *quam* (a ſec. manu *qui*) *a.* *Et, ſicut.* Flor. Turic. *Ut ſint*, hic a ſec. manu *E. ſit in.* *notab. humilius.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui inſerunt *eſt.*
19. *qui dix.* Turic. *quod d.*

18. *cernenda.* Hanc dignoſcendi, excutiendi vim deprehendere in verbo rarius contingit, nec geminus locus ſuccurrit. Suſpicor originem eſſe ex *cribrando* magis quam ex *videndo.* Neque enim vel cultiſſimis ſcriptoribus, ut Ovidio, Plinio, obſolevit illa vetus ſignificatio *cernendi*, unde *cribrum* ipſum dictum fuit. (vide 7, 9, 2.) *Materiae* autem *modus* cf. ad 5, 6, 2. 4, 1, 35.

19. *ſenſu.* cf. 6, 5, 2.
Caeſa — porca. Aeneïd. 8, 641. Qu., id quod nobis ſufficit, novatum putavit vocabulum *porcae.* Eſt enim ea *fictio nominis.* cf. 1, 5, 3. 32. 71. et noſtro capite 24. 30. Rectiſſime autem de Virgilii loco judicavit.
poëtam, qui dixerat. Quis fuerit nemo eruit, neque ſuppetit copia conjectanti.
Praetextam — Camilli. Quae hic inter ſe contendun-

20 At Virgilii miramur illud, 685

— *Saepe exiguus mus.*

Nam epitheton *exiguus*, aptum proprium effecit, ne plus expectaremus, et caſus ſingularis magis decuit, et clauſula ipſa unius ſyllabae, non uſitata, addidit gratiam. imitatus eſt itaque utrumque Horatius,

— *Naſcetur ridiculus mus.*

20. *mus — exiguus.* Haec abſunt a Florent. Ambr. 1. Alm. (quem refert profecto Turic. etſi dictus modo nonnulla verba omittere) Voſſ. 2. Ex hisce verbis *mus* ſolum retinent Guelf. Goth. Camp. et additur in Turic. a ſec. manu.

aptum. Turic. a ſec. manu *apta*, nec deleto tamen illo *um*. Obr. *aptatum.* Mihi quidem ea quae nunc legimus in h. l. ab editoribus ſolis profecta videntur, et ſuſpicor verum fuiſſe: „nam exiguus, appoſitum“ (cf. 2, 15, 3.) „proprium, effecit.“ *Appoſitum* pro Graeco *epitheton* uſurpari Latinis apparet 8, 2, 10. 8, 6, 40. In recepta conſtitutione quid ſit *aptum proprium*, plane non video.

tur, ſunt mentiones ab utroque poëta factae de *muribus*, ridicula prior, mirabilis altera. Plane enim ſe ſubmerſit in viliſſimum ſermonem is, qui mures rodentes oſtendit et ne ciſtae quidem nobis gratiam fecit, in qua repoſita eſſet Camilli praetexta. An forte epitheton fuerit murium *camilli* pro parvulis? Ea certe eſt ratio VV. DD. quibus accedit Forcellinus in Lexico. Fateor tamen hoc non minus diſplicere mihi quam Geſnero, qui itidem in Theſauro praefert interpretationem quae genitivum nominis proprii agnoſcit *Camilli*. Si urgenda quidem hic eſſet ſumma praeceptorum diligentia, poterat ſane dici in ſingulis adhuc verſari vocabulis, et quod tangitur in Virgilio epitheton, idem in altero exemplo debuiſſe ſpectari. Servius eundem verſum exprimens, ut videtur, noſtrum ipſum adhibet ad Georg. 1, 181. de quo loco continuo noſter.

20. *Virgilii.* Georg. 1, 181. Cujus artificii metrici rationes eruditiſſime aperuit I. H. Voſſius in Commentario.

Nam — proprium. cf. not. crit.

Horatius. Ad Piſones 139.

Nec augenda ſemper oratio, ſed ſummittenda 21
nonnunquam eſt. Vim rebus aliquando verborum ipſa humilitas affert. An, cum dicit in Piſonem Cicero, *Cum tibi tota cognatio ſarraco advehatur*, incidiſſe videtur in ſordidum nomen, non eo contemtum hominis, quem deſtructum volebat, auxiſſe? Et alibi, *Caput opponis, cum eo coniſcans*. Unde 22
interim grati idiotis joci: qualis eſt ille

21. *aliq. verborum ipſa.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Obr. Reliqui ante Baſil. *a. i. v.* Mox recentiores *a. et i. v.* *cognatio.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Reliqui addunt *in.* | *ſarraco.* Turic. Flor. Guelf. *ſerraco* cum Jenſ. et edd. poſterioribus ante Bad. *coniſcans.* Turic. Ambr. 1. Flor. Guelf. Camp. *conificans* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. Bal. (niſi quod hic *tonif.*) et edd. ante Baſil. qui tamen *corniſcans.* Noſtrum recte conjecit Badius.

22. *interim grati idiotis joci: qualis.* Turic. *intim̃ grati idictis de quo quale.* a ſec. manu *intimo cratii dictis de quo qualis* cum Flor. (niſi quod circumflexum ſuper *intiño* et *g* pro *c* a pr. manu, item ab eadem *quale*) Goth. Voſſ. 2. Vall. Ald. (niſi quod hi tres *Timocrati*) ut et Guelf. niſi quod *in Timocratii* et omiſſo *dictis.* Camp. *in Timocrati dictis de equo qualis.* Mox edd. *interim grati idiotis* (et hunc

21. *in Piſonem Cicero.* Relatum hoc eſt inter fragmenta orationis, cujus non niſi pars ſervata. Sordes ſunt in *ſarraco*, vocabulo vili, ſed conſulto hic adhibito. Idem memorat Curius Fortunatianus rhetor lib. 3. p. (Capper.) 91. Simile eſt exemplum 1, 5, 8. Ad illuſtrandam totius familiae ſarraco impoſitae imaginem Burmannus ponit locum Tibulli 1, 10, 51. *Ruſticus e lucoque vehit male ſobrius ipſe Uxorem plauſtro progeniemque domum.*

deſtructum. „ut 5, 7, 26. „teſtis infamia criminum *deſtruendus.*" Geſnerus.

coniſcans. Eſt arietum. cf. Lucret. 2, 320. De re ipſa Virg. Georg. 2, 526.

22. *Unde — joci.* Haec nequaquam ſunt ſana habenda. cf. not. crit.

apud M. Tullium, *Puſio, qui cum majore ſorore cubitabat.* Et, *Cn. Flavius, qui cornicum oculos confixit.* Et pro Milone illud, *Heus tu* 686

dativum referunt ex Alm. cf. 17. 28.) *de quo qualis* ante Bad. qui pro *de quo* conjecit *joci*, quanquam apud ipſum ſphalma *loci.* *Idiotae* illi nequeunt ferri, nec *joci* commode eruuntur e ſcriptura veteri. Equidem mihi diffidens ipſe tento: *interim gratia in dictis et decor; qualis.* Petitur haec in dictis *gratia* ex ipſa verborum quotidianorum vilitate, velut in Ciceroniano *puſio* dicitur. Neque tamen ſeparatis modo verbis ineſt ea, ſed et locutionibus contingit, qualis mox *cornicum oculos configere,* quae ex medio ſermone familiari aſſumta eſt in orationem. Jam autem *decor* hic quidem non fuerit plane idem *gratiae*, ſed intelligi debet convenientia perſonae relata, τὸ ἦθος. Sic enim uſurpat noſter 10, 1, 27. 71. quorum locorum altero conſules not. crit. adde et 1, 8, 17. Nec Horatius aliter ad Piſ. 157. „Mobilibusque *decor* — dandus — annis."

„ *cubitabat.* Ienſ. *dormitabat* cum edd. ante Bad. Apud Cic. ipſum *cubitavit.* *Heus tu Ruſcio.* Turic. Flor.

apud M. Tullium. Pro Coelio c. 15. *Qualis* autem cave ad praecedentia trahas, pertinet ad *puſio.*

Cn. Flavius. „Pro Mure. „c. 11. Conf. pro Flacco c. 20. „Ad quod proverbium intel- „ligendum unice facit locus „Prop. 4, 5, 15. a Burmanno „hic laudatus: ſed a nemine, „quod ſciam, plane ad hanc „rem applicatus. Nec enim „ſolum id docet Propertius „magicis ſacris adhibitos eſſe „cornicum oculos: ſed apud „ipſum lena

„*Poſſit ut intentos aſtu caecare maritos,*
„*Cornicum emeritas eruit ungue genas.*

„Itaque hoc agitur *cornicum* „*oculis* configendis a venefica, „ut maritum caecum reddat „ad furta conjugis adulterae. „Hinc tractum, ut *cornici* „*oculos configere* dicatur, ſi „quis fallit alioquin cautiſſi- „mos." Geſnerus. Haec ipſa et in Theſaurum aſſumſit, probata etiam Burmanno ſecundo ad locum Propertii." De Flavio cf. Liv. 9, 46.

pro Milone. c. 22. Nihil eſt, quod cum Manutio ad locum Ciceronis; reprehendas Qu. qui jocum interpretetur. Eſt profecto, ſi jocum putas cum irriſione factam negligentis et temere inſtitutae quaeſtionis mentionem.

Ruſcio? et pro Vareno, *Erutius Antoniaſter.*
Id tamen in declamationibus eſt notabilius,
laudarique me puero ſolebat, *Da patri pa-
nem.* et in eodem, *Etiam canem paſcis.* Res 23
quidem praecipue in ſcholis anceps, ſed fre-
quenter cauſa riſus, nunc utique, cum haec
exercitatio, procul a veritate ſejuncta, labo-
ret incredibili verborum faſtidio, ac ſibi

Guelf. *heu tu rufio.* Goth. *heus tu puſio* cum Voſſ. 2. *heu heu tu ruſtio* Camp. at Tarv, *heu heu tu ruſtico.* Jenſ. *heu turiſio* cum edd. ante Ald. qui nobiscum facit ad Cic. exempla. A Gryphio inde *ubi* pro *tu* et ſic in veteribus edd. Cic.

et — Erutius. Turic. Flor. *e. eurutius*, Guelf. *e. cornutius*, Camp. *e. Euritius.* Leidenſis primus poſt eumque reliqui inſerunt *pro Vareno*, quod eſt in nullo MS..

Da. Turic. a pr. manu *de.* Nihil tamen latere puto.

23. *utique.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *itaque* cum Goth.

Atqui illa ſervorum compellatio habet id ipſum, quod hic tractat rhetor, ex vilitate ſermonis ἦθος.

Erutius Antoniaſter. In altero vocabulo eſt familiaris ſermonis imitatio. Teſtatur autem Priſcianus l. 3. p. Ptſch. 617. verba depromta eſſe ex oratione pro Vareno (cf. 6, 1, 49.) inter cujus fragmenta referuntur p. Ern. 1040. Tractat hunc noſtri locum Victor. Var. 14, 23.

Id. h. e. tanta ſermonis demiſſio. *notabilius* ut quod inter ſublimia illa declamantibus vulgo quaeſita magis etiam emineat.

et in eodem. Credo accipiendum maſculinum i. e. in eodem homine objurgando. *canis* enim mentio facta, etſi per ſe eſt infra dignitatem orationis, tamen h. l. majorem invidiam facit ei, qui patrem alere nolit. Nam conjungenda haec duo, quod viſum adhuc interpretibus, et ego cenſeo. *Panem dare* pro alere, fovere, ſuſcipere, et ipſum habet ſpeciem quotidiani ſermonis. cf. 6, 1, 46.

23. *nunc utique — laboret — faſtidio.* Declamatoribus hisce faſtidioſis etiam magis anceps i. e. periculoſum ampullis ſuis et ſeſquipedalibus interponere quotidianae locutionis tenuitatem. Neque enim jocos inſerere audebant. cf. 6, 3, 14.

24 magnam partem ſermonis abſciderit. Cum ſint autem verba *propria*, *ficta*, *translata*: propriis dignitatem dat antiquitas. namque et ſanctiorem et magis admirabilem faciunt orationem, quibus non quilibet fuerit uſurus: eoque ornamento acerrimi judicii P. Virgilius
25 unice eſt uſus. *Olli* enim, et *quianam*, et *mis*, et *pone*, pellucent et aſpergunt illam, quae etiam in picturis eſt gratiſſima, vetuſta-

24. *fuerit.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *fuerat.*

25. *mis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *nus.* Ambr. 1. Flor. (a ſec. manu) *mus.* *pone.* Turic. *poene.* Flor. *paete*, a pr. manu. Guelf. *pene.* *pellucent.* Turic. Flor. Guelf. *at policent.* Goth. *pollicet* cum Voſſ. 2. *et policerent* Ambr. 1. *pollucent* Camp. cum edd. ante Ald. Noſtrum dicitur eſſe in Bodl. et Andr. *et aſpergunt.* Turic. Flor. *adſpergendum.* Uterque a ſec. manu *adſpargendam* et ſic Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. cum Bodl. Andr. Obr. *gratiſſima.* Turic. *gaviſſima.* Guelf. Camp. *graviſſima* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxit Regius, audenter ſane (nam vulgata antiquitus poteſt et ipſa ſufficere videri); ſed recte, ni fallor. *vetuſtatis.* Flor. (a pr. manu) *veritatis.*

25. *quianam*, *et mis.* (cf. 1, 7, 18.) Prius utrum habeat Virgilius, disputant interpretes ad Aen. 10, 6 et 5. 13. Alterum, ut nunc eſt, nusquam invenitur in ejusdem operibus. Equidem non mirer, ſi alibi lectum vocabulum hoc Qu. ex memoriae lapſu tribuerit Virgilio. Forcellinus in Lexico uberius tractat hanc vocem, quam Geſnerus in Theſauro, qui ne ſui quidem Qu. meminit. Eſt autem haec a pictura petita ſimilitudo imprimis elegans et quae collata ad verboſam illam picturae et artis ſtatuariae mentionem lib. 12. capite 10. (item ad 8, 5, 26.) oſtendat nobis noſtrum ſcriptorem ſtudioſum et fortaſſe peritum ejusmodi deliciarum. Valde gemina eſt deſcriptio vetuſtatis perficientis picturam apud Drydenum in Epiſtola ad Knellerum verſibus 160 — 66.

tis inimitabilem arti auctoritatem. Sed uten-
687 dum modo, nec ex ultimis tenebris repetenda. *Satis* eſt vetus: quid neceſſe eſt, quaeſo, dicere, *Oppido?* quo ſunt uſi paululum tempore noſtro ſuperiores: vereor, ut

vetus — *Oppido.* Turic. Guelf. *v. quod n. e. q. d. o.* Camp. *v. quod n. e. d. quaeſo o.* Voſſ. 2. *v. quidem n. e. q. d. o.* et ſic, puto, Goth. in quo aliquid turbat Geſn. *v. quaeſo q. n. e. quaeſo d. o.* Ambr. 1. cum Jenſ. et edd. ante Ald. qui omittit alterum *quaeſo* cum edd. ante Obr. quo acc. Burm. Roll. Nobiscum facit Flor. Vall. Geſn. et, qui *eſt* poſt *nec.* omittit, Obr. *quo ſunt.* Turic. *qua ſ.* a ſec. manu *quae ſ.* et ſic Flor. (a prima quidem hic manu *quā*) Guelf.

ex ultimis tenebris. cf. 8, 2, 12.

Satis — *Oppido.* Haec ita poſt Burmannum in Epiſtola ad Capper. p. 81. interpretantur: Vetus eſt adverbium *ſatis*, poſitum pro *valde*, veluti a Tibullo 2, 6, 53. ubi exempla cumulat Brukhuſius. Quid igitur opus eſt uſurpare *oppido*, eodem ſignificatu? Hanc ego rationem, etſi in ea, quae nunc quidem poteſt erui, ſcriptura ſola videtur, probare nequaquam poſſum. Nunquam *ſatis*, ſi peculiari quadam poteſtate deſignabat, ſic ſimpliciter poſiturus erat Qu. nec debebat aliter velle intelligi, quam ut *ſatis* referretur ad *vetus*, cum modo vetuiſſet ex *ultimis tenebris* repetere vocabula; itaque de ipſo *ſatis* ejusque uſu nihil plane hic expectandum. Burmannus quidem cenſet, ſi de τῷ *quaeſo* egiſſet Qu. opus fuiſſe ut adderet aliud ab uſu longe remotius verbum idem ſignificans. Hoc et ipſe ſentio et excidiſſe puto illud ipſum, cum ſit bonorum librorum haec ſcriptura: *S. e. v. quaeſo: q. n. e. quaeſo d.* Pro altero igitur illo *quaeſo* inveniendum eſt, id quod me quidem fugit, antiquius aliquod verbum. Sic unum et hic erit verborum par, ut in reliquis. Quanquam ea quae in toto hoc loco de vetuſtate nominum objicitur, exigua et ipſa, ſanitatis ſpecies longe abeſt ut nitatur librorum veterum auctoritate. Melius diſputantur haec in notis criticis. De *oppido* et *ſatis* prava omnia ex vulgatis citat et acquieſcit Vulpius ad Catullum p. 171. niſi quod *non ſ.* pro *nos ſ.*

jam nos ferat quiſquam: certe *Antigerio*, cujus eadem ſignificatio eſt, nemo, niſi am-
26 bitioſus, utetur. *Aerumnas* quid opus eſt? tanquam parum ſit, ſi dicatur *labor*. Horridum, *reor*: tolerabile, *autumo*: tragicum, *prolem ducendam*: *univerſam ejus proſapiam*, inſulſum. Quid multa? totus prope mutatus

nos. Camp. *non* cum Baſil. et poſterioribus ante Geſn. Noſtrum et Flor. Ambr. 1. Turic. Guelf.

certe Antigerio. Turic. Tarv. *c. antegerio.* Flor. *certe ante genio*, a ſec. manu *certante genio*. Guelf. *certante gerio*. Camp. *certante ingenio*.

26. *opus eſt.* Turic. inſerit literam *q*.

tanquam — Horridum. Turic. Flor. (hic a pr. manu *qui* pro *quod*) *t. parvus ſit dicatur quod orridum.* ut et Guelf. quanqum cum *h*, *t. parvus ſit ſi d. quod h.* cum Goth. Ex noſtro nihil mutat Ambr. 1. praeter *labor* omiſſum. Hoc quidem a Baſil. inſeritur primo, ſine ullo tamen auctore.

ducendam. Turic. Flor. Ambroſ. 1. *dicendi.* Illorum uterque a ſec. manu *dicendam* et ſic Guelf. Camp. cum edd. ante Baſil. qui *dicendo*, mox nobiſcum. *univerſam ejus.* Flor. *univerſus e.* Ambr. 1. *verſum ei.* Obr. pro *ducendam — inſulſ.* haec habet: *ſed eruam univerſam ejus p. i.* qua quidem vel auctoritate vel ſententia, prorſus ignoro. In omnibus hiſce multae remanent ſordes. Quis nobis ostendet, unde pendeat *aerumnas* accuſativus? Niſi forte *dicere* ſubaudis. Sed hoc diremtum inde, quia inſertum *utetur*. Et ubi eſt diligentia et nitor orationis Quintilianeae, cum poſt *uſi* ſtatim ingeritur *utetur?* In quo verbo et hoc indignum noſtro dicendi artifice, quod cogimur *antigerio* ſtruere cum *utetur* et accipere ablativum. Nam ad *nos* non quidem male intelligitur *dicentes* ex proximo *dicere*. Poſſit igitur ſuccurrere loco, qui idoneum vocabulum ſubſtituerit τῷ *utetur*. Ii maxime alieni, qui ferunt *non*, cum praecedat *ut*, quod debebat eſſe *ne* in hac ratione. Sententia tota nonniſi trans nebulam cernitur, adjuvantibus iis, quas recentiores tentarunt, interpolationibus. Rectene tot vocabula proſcribat Qu., jam non attinet quaerere, eſtque lector ablegandus ad Voſſium Inſtitt. Oratt. 4, 1, 7. p. 16. et imprimis ad Cic. de Orat. 3, 38. ubi haec ipſa fere omnia defenduntur.

eſt ſermo. Quaedam tamen adhuc vetera ve- 27
tuſtate ipſa gratius nitent, quaedam etiam neceſſario interim ſumuntur, *nuncupare*, et
688 *fari:* multa alia etiam audentius inſeri poſſunt; ſed ita demum, ſi non appareat affectatio: in quam mirifice Virgilius,

cujus quomodo aut immemor eſſe, aut auctoritatem defugere potuerit noſter, mirum ſane videri debet. An forte quod Craſſi tempore tolerabatur, Quintiliani exoleviſſe plane dicemus? Vide et 1, 6, 40.

27. *etiam nec.* Turic. Flor. Camp. *eſſe n.* cum Goth. 2. Jenſ. et edd. ante Ald. exc. Tarv. *ſumuntur, nuncupare.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *ſ. enuncupare* cum Goth. 1. 2. Bodl. et edd. ante Ald. exc. Camp. qui noſtrum, quod Leid. intulit, cum *emancipare* priores, Regio ſuadente. Ad *enunc.* rediit Obr. Hoc improbat recte Burm. teſtem adhibens Cic. l. modo c. et oſtendens non potuiſſe deſiderari haec verba in teſtamentis et in votis iis, quae voce non ſcripto fuerint concepta. Idem in altero verbo accedit Obr. contra libros ſcribenti *effari*, cujus ſit uſus in auguriis, ut pateat e Cic. ad Att. 13, 42. Serv. ad Aen. 3, 463. 6, 197. Addit Geſnerus Cic. De Legg. 2, 8. vide et Lexica. Sed non debebat ferri, quod per ἀσύνδετον ſubjiciuntur iſta verborum exempla. Suſpicor natum *enuncupare* ex *et nuncupare*, quod male fuerit ſcriptum pro *ut n.* Mox in *fari* facile poſt *et* excidebat *ef.* *fari: multa.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. 1. 2. Voſſ. 2. aliique et editi. Reliqui inſerunt *et.* *audentius.* Sic Badius in priore ed. e conjectura. Reliqui *audientibus*, cui fulciendo Ald. addidit *grata*, quod eſt in omnibus poſt eum, neque tamen in ullo vetere neque ſcripto neque excuſo. *quam.* Turic. *qua* et ſic Ald. eoque poſteriores ante Obr.

Virgilius. Turic. huic nomini ſubjicit *et* (ſed a ſec. manu) et ſic Camp. Goth. cum edd. ante Leid. (quae ejus loco *eſt*) exc. Aldo.

27. *ſumuntur, nuncupare.* cf. not. crit.

etiam audentius. Adverbium *audenter* ſatis frequens Tacito, et ejuſdem originis nomina *audentior*, *audentia* uſurpata noſtro, Tacito, Plinio minori.

28 *Corinthiorum amator iſte verborum,*
Thucydides Britannus, Atticae febres,
Tau Gallicum, min; al, ſpinae male illiſit.
Ita omnia iſta verba miſcuit fratri.

28. *Corinthiorum.* Sic Codd. mei omnes et Burmanni, qui debebat et Bodl. ponere et Vall. accedunt Florent. et Ambr. 1. Eldikius in Suſpicionibus conjicit *Homericorum* pro *Corinthiorum* p. 45. Fruſtra ille. *amator.* Flor. *amor.* *verborum, Thucyd.* Sic libri mei omnes ante Ald. qui cum reliquis edd. praeter Obr. interponit verſum hunc: „Iſte iſte rhetor namque quatinus totus." Hunc e quo cujusque auctoritatis Codice Virgiliano protraxerit Pithoeus, ne apud Burmannum quidem in Anthol. proditum invenio. *Tau.* Goth. 2. *tam.* *min; al.* Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Camp. cum Goth. 1. 2. Kapp. *ohim et.* Noſtrum ab Obr. inde obtinet. *ſpinae.* Ambr. 1. *ſpinet.* *illiſit.* Diremtim *illi ſit* Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Goth. 2. Quod et Alm. hujus rationis teſtem profert Burm., recedit omnis ejus ſcriptura, ab ipſo quidem poſita, a Turicenſis. Sic enim: *Tau Gallicum et ſpinae illi ſit.* (cf. §. 22. 36.) Poſui hic equidem MSS. ſolorum ſcripturas, quo magis mihi caverem ab editorum levibus commentis.

28. *Corinthiorum — fratri.* Hujus integri epigrammatis ut ſententia facile percipitur, ipſumque acumen prorſus admirabile apparet, ita ſingularum partium rationem reddere nemo adhuc potuit. Conjicitur dictum in C. Annium (ſive, ut vult Caſaub. ad Suet. Aug. c. 86. Annaeum; ibi enim ejusdem mentio ab Auguſto facta tanquam cacozeli) Cimbrum, qui, orationis reconditae, verbisque inſolentioribus refertae ſtudioſus, ſimul invidiam ſuſtinebat interemti veneno fratris. Hoc ipſum teſtatur Cicero loco, quem mox deſignat noſter, Philipp. 11, 6. ubi ingenioſus eſt luſus in *Germano*, nomine et nationis et conſanguinitatis. cf. ſimilem apud Vellej. 2, 67, 4. ibique Ruhnk. (Sedulo disjungendus eſt *Annius* a *Tullio* Cimbro Caeſaris interfectore, quem errorem ne ſummus quidem Hemſterhuſius cavit ad Luciani Jud. vocal.) Hunc ipſum igitur, ut diſcimus Quintiliano indice, ſale perfricuit Virgilius, alias cliens Pollionis, Antoniani, qualis

Cimber hic fuit, a quo fratrem necatum hoc 29

et Cimber fuit. Lepidiſſime autem colluvies illa et κυκεὼν verborum, in Cimbro rhetore notata, transfertur hic ad venenum, quod idem fratri bibendum dederat, nec facile acrius ἀπροσδόκητον poteſt concipi, quam quod dicitur fratri miſcuiſſe *iſta omnia — verba.* Ut hic poſitum eſt epigramma, levi et prope nulla varietate legitur in omnibus MSS. nec debet in tanta horum conſtantia ratio haberi numeroſiſſimarum correctionum, quas certatim tentarunt VV. DD. velut Pithoeus, Joſ. Scaliger, Salmaſius, Turnebus, Sam. Petitus, Toupius, nimium ſibi licere rati in poëmatio depoſito quaſi et relicto. Januam quidem huic mutandi intemperantiae aperuit Auſonius poëta, qui in luſu illo, quem inſcripſit Grammaticomaſtiga, ea habet, quae ex hoc carmine deſumta eſſe, dubitare plane non poſſimus. Ejus haec ſunt verba: „Dic quid „ſignificant catalecta Maro„nis? in his AL Celtarum „poſuit, ſequitur non luci„dius TAU, Et quod Ger„mano miſtum male letife„rum MIN.“ Hinc illata ſunt portenta illa MIN et AL, quorum quidem in MSS. nullum veſtigium, nam TAU expreſſum in iisdem legitur. Cum autem hoc ipſum TAU vix ſinat Auſonium disjungere a noſtro epigrammate, majus tamen argumentum agnoſco in illis: „*Germano* „*miſtum* — letiferum.“ Illud memoriae lapſu accidiſſe ſuſpicor, quod Pius citat verſum Auſonii hunc: „Scire „velim catalecta legens, quid „ſignificet TAU.“ Neque enim iterum factam ab Auſonio hujus epigrammatis mentionem reperio. Confecta igitur res eſt, ante oculos habuiſſe Auſonium hoc ipſum, quod tractamus, carmen, unde oritur ſumma ejus in conſtituenda ſcriptura auctoritas. Sed ea ipſa Auſonii ratio non una premitur difficultate. „*Al* celticum“ memorat, nos habemus „*Tau* gallicum;“ ſubjectum priori *Al* dicit Auſonius *Tau;* nos ubi in prioribus ponamus *Al* locum reperimus nullum; *Min* quoque ultimam ut ſedem occupet, nullis emendandi machinis contingit. At dicat aliquis, Auſonium, memoriter referentem, potuiſſe turbare iſta; qua ſolutione, quamvis inviti, acquieſcemus. *Corinthia* (nam aliquando ordienda eſt interpretatio, quae nunquam non erit inchoata) *verba* dicta ego cenſeo, cum Baptiſta Pio (vid. Lamp. Crit. Grut. P. 1. pag. 455.) ad ſimilitudinem aeris Corinthii, quod in urbis incendio confluxiſſe, nota erat fabula. vid. Flor. 2, 16 extr. (item

Ciceronis dicto notatum eſt, *Germanum Cim-* 689

cf. noſtr. 8, 2, 8.) Neque hinc me abducit Huſchkius in Analectis p. 89. accipiens *Corinthiam* orationem, refertam ſoloeciſmis, quales commiſerint Corinthiae mulieres, à Sophrone mimographo notatae. *Thucydides Britannus* rectiſſime illuſtratur a Gesnero, ut Cimber aut fuerit cum Caeſare in Britannia, gente tum omnino barbara, aut de illa expeditione aliquid literis mandarit; eademque proinde forma *Thucydides Britannus* dictus ſit, qua Trebatio ſuo ridiculam ICti Britannici, vel Samarobrivienſis perſonam Cicero imponat Fam. 7, 11. *Thucydidios* ſic cum contemtu appellat Cic. Orat. c. 9. Hic igitur voluit eſſe preſſus, acer, *Thucydidis* inſtar; ſed meram barbariem locutus eſt. Similiter in alia ratione Salluſtius ille perſonatus Ciceronem dixit *Romulum Arpinatem* (9, 3, 89.), et ipſe Tullius Piſonem *Epicurum ex hara productum*, ubi praeclaro nomini ſubjicitur appoſitum ignominioſum. *Febris*, frigidum, nervisque carens dicendi genus deſignat, quod ſimul *Atticum* velit videri. Hoc, etſi per ſe ſatis apparet, tamen aliorum geminis locutionibus declarare parum datur, niſi quod apud Heſychium *ἠπίαλοι* dicuntur *οἱ ψυχροί*, et Phrynichus apud Athenaeum (p. 44. D.) Lamprum muſicum increpat *Μουσῶν σκελετὸς, ἀηδόνων ἠπίαλον*, quem locum tractat Leſſingius noſter ille magnus (in vita Sophocl. p. 44 ſeqq.). Pluralis tamen, quo numero hic effertur iſta appellatio, nemini placeat, unde VV. DD. devenerunt ad eam rationem, ut ſcriberent *Atticaè febris*, vel *ἀττικὴ febris*, quorum alterum, ingenioſum ſane, exemplo caret. *Tau gallicum* difficilius jam et impeditius, quam ut certi quid ſtatuamus. Et quidem quod litera crucis figuram habet, (cf. Lucianum in Jud. Vocal. extr. p. Bip. 70. ibique notas) ſuadet maledictum interpretari haec, quaſi *furciferum* dicat. *Gallicum* qua vi adjiciatur, longe minus apparet, quam in Thucydide *Britanno*. Nam quod Pius ait *Gallos* ad ſimilitudinem literae *tau* cruces furcasve fabricaſſe, probationem dicti deſidero. Firmant autem ſe invicem geographica haec (ut appellare lubet) epitheta, *Corinthia*, *Britannus*, *Attice*, *Gallicum*, quo minus eorum aliquod convelli et ab intemperantiore Critica obrui patiaris. *Gallicum* interim et ipſum ad barbariem exprobrandam trakerim; cujus ſignificatio talis aptiſſima erat in homine Caeſariano, qui, ut ſupra eſt

ber occidit. Nec minus noto Salluſtius epigrammate inceſſitur,

Et verba antiqui multum furate Catonis,
Criſpe, Jugurthinae conditor hiſtoriae.

dictum; potuit Gallias adiiſſe et qui nomine ipſo *Cimbri* aliquid Gallicani indicabat. (cf. nos ad 6, 3, 38.) Quod tamen ad *tau* attinet, crucis ſimilitudinem omittemus, ſi cum Scaligero ejus rationem accommodarimus ad illa *min* et *al*, quae corrupta putabat is ex *minio* et *allio*. Ingenioſe quidem, ſed auctoritate ſubnixus nulla, declamationem aliquam fingit ſummus literator, ubi qui allium debuerit miſcere, minium, venenum ipſum, quoniam ex plumbo fit, intriverit, itemque alteram, in qua Themiſtocles proponatur, ſanguine taurino ebibendo vitam finiens. (cf. Plut. in Themiſt. extr.) In his igitur ſcholaſticis Cimbrum mutila et ad morem Ennianorum *gau* et *cael* contrita vocabula affectaſſe ſumit, quae, cum et ipſa reſpiciant veneficium, aptiſſima fuerint ad impetendum fratricidam. Remanent *ſpinae* (quas Scaliger tollit ſane verſum effingens huncce: *Tau Gallicum min ipſum* (pro Graeco ἴψον) *et al ei illiſit*) probabili interpretationi repugnantes omni. Si quis dativum ſingularis accipiat et *ſpinam* dorſi, cui illiſerit haecce C. Annius, quis, quaeſo, unquam per illam partem aditum quaeſivit veneno, niſi forte clyſtere perlui voluit frater Annii? Si ineſt maledictum huic quoque voci, plurali numero poſitae, quo tricae et aſperitas orationis imputentur, novum hunc et repente oblatum uſum loquendi agnoſcere cogimur. Hanc quidem rationem alteri tamen praeferam et ſtructuram iniri velim eam, qua ſoli ponantur nominativi, ſingula convicia continentes ii, quibus deſcribatur ille rhetor nequam; deinde huic homini, ita notato, inclametur: *male illi ſit*, *ita* (i. e. quia) *miſcuit*. Quanquam enim diſplicet is Scazontis rhythmus, quo non monoſyllabum modo ponitur in fine (*ſit*), nam hoc frequens quidem in voce *eſt*, ſed penultima etiam fit ea ſyllaba, quae accentu careat (*illi*), cujus ego nullum exemplum recordor in hoc metro; tamen ſententiae acumen praevalet, ut hunc naevum vel ignoraſſe, vel non curaſſe poëtam exiſtimem. In extremo Virgilii verſu melius fortaſſe legeris *iſte* pro *iſta*.

29. *Et verba.* Hic quidem Francius probandus videtur *O* reponens pro *Et*. Niſi forte

30 Odioſa cura: nam et cuilibet facilis, et hoc peſſima, quod rei ſtudioſus non verba rebus aptabit, ſed res extrinſecus arceſſet, quibus haec verba conveniant. Fingere, ut primo libro dixi, Graecis magis conceſſum eſt, qui ſonis etiam quibusdam et affectibus non dubitaverunt nomina aptare: non alia libertate, quam qua illi primi homines rebus appella-
31 tiones dederunt. Noſtri autem, in jungendo aut in derivando paulum aliquid auſi, vix in hoc ſatis recipiuntur. Nam memini juvenis

30. *et cuil.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bip. Reliqui *eſt c.* Probavit tamen Geſnerus. *peſſima.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Guelf. Camp. *peſſimum* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. *arceſſet.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque), ad cujus exemplum e conjectura ſcripſi *aptabit.* Reliqui *aptavit, arceſſit.* *qua.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *qua* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Inſeruit Regius.

31. *aut in deriv.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Baſil. Reliqui omittunt *in.* cf. 6, 3, 32.

ex medio epigrammate partem excerpſit Fabius. „In „diſticho *multum* adverbium „ſignificat *abunde, copioſe.*" Badius.

30. *Odioſa.* cf. 1, 6, 19.

rei. Veriſſime Geſnerus conjicit *ejus.*

primo libro. 1, 5, 70 ſeq.

non alia — quam qua. cf. 5, 12, 17.

31. *in derivando.* Sic uſurpatum *derivandi* verbum habes et 1, 6, 38. aliter quidem 3, 7, 25. Suſpicor autem proxima ſic a Qu. ſcripta: „Noſtri *aut* jungendo aut de„rivando."

memini juvenis. Haeret Rollinus in locutione paulo audaciore pro eo quod erat dicendum: *mem. me juvene,* nec ſufficiunt molliendae huic rationi exempla a Burmanno poſita, *audiebam puer,* vel *juvenis audivi.* Sed veriſſime monet Buttmannus in ipſo praeteriti uſu (*memini*) cui plerumque adjungitur infinitivi praeſens, ineſſe ali-

admodum inter Pomponium ac Senecam etiam praefationibus eſſe tractatum, an *gradus eliminat*, in Tragoedia, dici oportuiſſet.

ac Senecam. Sic Turic. Flor. Reliqui *et S.*
eliminat, in Trag. Turici Flor. Guelf. *eliminatum tr.* A Gryphio demum inde poſt *elim.* inſerunt *apud Accium.* Codd. haec omittunt, velut Goth. Voſſ. 2. Bodl. Alm.

quod ſemen hujus ſtructurae. *Memini* enim eſſe fere: *mente concepi.* Et adeſt uſus ſimilis Platonis Charm. p. 156. a. *μέμνημαι — παῖς ὢν Κριτίᾳ τῷδε ξυνόντα σε.* ubi vid. Heindorf. p. 64. Ipſum ſuum Ciceronem imitatus videri poteſt noſter, cujus locum monſtravit mihi meus Heindorfius de Senect. c. 9. „Metellum — memini puer — bonis eſſe viribus."

Pomponium. Hic procul dubio eſt L. Pomponius Secundus vir civilis et poëta tragicus, quare Plinius H. N. 7, 19. appellat eum poëtam Conſularem. Quando autem conſulatum geſſerit, difficilis dictu. Nam quod Tac. Annal. 2, 41. hunc accipiunt, error eſt, cum a Dione et in Faſtis referatur L. Pomponius Flaccus. Qui autem Dioni eſt Conſul A. U. C. 794. lib. 59. extr. (identidem Caligulae pedes exoſculans) potuit eſſe noſtri frater Quintus, qualem exhibet Almel. in faſtis, quo quidem auctore neſcio. Poëtam tragicum celebrem teſtantur noſter 10, 1, 98. Plin. Epiſt. 7, 17. Tac. Annal. 12, 28. Dial. de Orr. c. 13. Quibus hoc *praefationibus* quaeſitum fuerit, ſcriptis et in fronte cujusdam tragoediae poſitis an in ſermone communi habitis (velut eſt 2, 21, 20.), non ego dixerim; *etiam* tamen addi videtur, ne quis credat hoc, quod juvenis Qu. audierit, familiari modo ſermone agitatum. Senecam hic rhetorem, quocum disputaverit Pomponius, minus agnoſcendum cenſeo, quam tragoediarum ſcriptorem, niſi forte idem eſt. *Grammaticum* autem quis veterum appellarit Pomponium, adhuc quaero et gratis ſumtum ab interpretibus credo.

gradus eliminat. Ipſum hoc *eliminandi* verbum ex *Pomponio* profert Nonius Marcellus c. 1. §. 179. Sed eſt ille haud dubie L. Pomponius Bononienſis, Atellanarum ſcriptor, circa Mariana tempora nobilis, cujus ex plurimis fabulis fragmenta ponit Nonius. De verbo ipſo, quo inter priſcos non unus

nihil video, niſi quod iniqui judices adverſus nos ſumus, ideoque paupertate ſermonis 691
34 laboramus. Quaedam tamen perdurant. Nam et, quae vetera nunc ſunt, fuerunt olim nova, et quaedam in uſu perquam recentia, ut Meſſala primus *reatum*, *munerarium* Auguſtus primus, dixerunt. *Piraticam* quoque, ut *muſicam fabricam*, dici adhuc dubi-

judices, Flor. (a pr. manu) *viderit*.

34. *recentia*. Guelf. Camp. *recenti* cum Goth. Voſſ. 2. Ex Alm. affertur *recenti aut*, origo erroris. *munerarium*. Turic. Flor. *numeralium* cum Alm. *numerabilium* Guelf. *numerarium* Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſterioribus ante Ald. *dixerunt*. *Piraticam*. Inſerunt Turic. Flor. Guelf. Camp. *reatum nemo ante Meſſalam*, *munerarium* (ſuam quisque ſcripturam) *nemo ante Auguſtum dixerat* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. quae, tanquam gloſſam, jam Regius proſcripſit et margini aſſignavit. Geſnerus noſtra *ut Meſſ.* — *dixerunt* aliena potius cenſet. Legitur quidem pro *dixerunt* in Flor. (a pr. manu) *dixit*, in Camp. *dixerit*, in Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. pro *prim. dix.* haec *primo dixit*, unde facilius efficias marginalem gloſſam *ut Meſſ.* — *dixerit*. Sed bonorum librorum ratio plane digna eſt Quintiliano *reatum*, *munerarium* per chiaſmum, *dixerunt* plurali numero poſt *Auguſtus primus*, ut nulla hic de ipſius manu ſit dubitatio. Parentheſis illa excolitur ſane et niteſcit Campani (ſed ſolius) transpoſitione; *tamen nemo ante Meſſalam reatum*, *munerarium nemo ante Auguſtum dixerat*. Verum hoc non ſufficit ad perferendam eam. *muſic. fabricam*. Copula *et* a Jenſio demum inſeritur et poſterioribus, ſcripto quidem nullo.

34. *Nam et, quae vetera nunc*. cf. 8, 2, 4. 5.

Piraticam. Succurrit hoc a Quintiliano, diligente Ciceronis lectore, proditum κρίσει Marclandi et Wolfii, qui ſtilo cenſorio confodiunt eam orationem, Ciceronis vulgo habitam, in qua legitur haec ipſa vox, *Poſt reditum in Sen.* c. 5. Trogus Pompejus in Auguſti tempora cadens quod uſus fuerit vocabulo (Juſtin. 8, 3.) non eſt cur miremur. Noſter et ipſe ſecurus uſurpavit 3, 8, 44.

tabant mei praeceptores. *Favorem*, et *urbanum*, Cicero nova credit. Nam et in epiſtola ad Brutum, *Eum*, inquit, *amorem*, *et eum* (*ut hoc verbo utar*) *favorem in conſilium advocabo.* Et ad Appium Pulchrum, *Te hominem*, *non ſolum ſapientem*, *verum etiam*
692 (*ut nunc loquimur*) *urbanum.* Idem putat a
Terentio primum dictum eſſe *obſequium.*
Caecilius a Siſenna, *Albenti coelo.* *Cervi-*

35. *loquimur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Baſil. Obr. et libris Ciceronianis. Reliqui *loquantur.* *putat a Terentio.* Turic. *putant erentio.* a ſec. manu *putant a Terentio* et ſic Camp. cum edd. ante Bad. Mox Camp. *primo* fortaſſe melius. Flor. *putant terentio.* ſec. manus inſerit *et.* *Caecilius.* Turic. *cincilius.* Mire, neque enim *Quintilius* congruat.

a Siſenna. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Reliqui *ad Siſennam.* Noſtrum probavit jam Schneiderus in Epiſtola ad Langerum p. 41.

Cicero — credit. Malim *credidit.* „Alterius" [*urbani*] „exemplum affert ex „epiſtola ad Brutum, quae „non extat" (cf. §. 6.) „alterius" [*favoris*] „ex epiſtola 8. ad Appium Pulcrum, „quae habetur l. 3. ad Famil. „Addo ego Quintiliano ex Cicerone pro Sextio num. 115. „locum inſignem, unde conſtet quoque *favorem* tum „vocabulum novum fuiſſe. „*Qui rumore et, ut ipſi loquuntur, favore populi tenetur et ducitur.* Alias illa „voce uſus tantummodo ſemel Cic. Orat. pro Roſcio „Com. 29. *Quam enim rem — „et quem favorem ſecum in „ſcenam detulit Panurgus.*" Vavaſſor de vi et uſu quorund. verbb. citante Burmanno, qui recte monet, poſtremo loco proprie dictum, quoniam vox ſcenae fuerit.

35. *a Terentio.* vid. Laelium Cic. c. 24. De vocabulo ipſo conſule Lexica.

Caecilius a Siſenna. Obſervavit hoc procul dubio Caecilius rhetor (cf. 3, 1, 16.) in hiſtoriarum ſcriptore Siſenna (1, 5, 13.). Mox ab ipſo Caeſare hoc uſurpatum docent Lexica, quae et ſequente exemplo conſulenda. Forcellinus *albeſcente coelo*

cem videtur Hortenſius primus dixiſſe. nam veteres pluraliter appellant. Audendum itaque. Neque enim accedo Celſo, qui ab ora-
36 tore verba fingi vetat. Nam, cum ſint eorum alia (ut dicit Cicero) *nativa*, id eſt, *quae ſignificata ſunt primo ſenſu*: alia *reperta*, quae ex his facta ſunt: ut jam nobis ponere alia, quam quae illi rudes homines

appellant. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Camp. Tarv. Reliqui *appellabant.*

36. *alia (ut dicit Cic.) nat.* Turic. Flor. *alii audicit Cicerona n.* (*na* quidem a Flor. abeſt) a ſec. manu pro *audicit* iidem *avidi.* Obr. *a. judicio Ciceronis n.* male.

ſignificata ſunt — facta ſunt: ut jam. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *ſunt — facta* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Noſtra inſerit primus Jenſ.; unde, velim diſcere, nam *primo* non eſt apud Ciceronem. *alia, quam quae.* Turic. Guelf. Camp. *aliqua quod* cum Goth. Voſſ. 2. (Alm. *aliq quam quae.* cf. §. 28. 41.) Mox Jenſ. *aliqua quae* (et ſic Flor. qui a pr. manu *aliqua quam*) cum edd. ante Gryph. niſi quod quaedam *aliquam.*

deſignat in Pandectis 28, 2, 25, ut appareat etiam communis eſſe factum ſermonis, unde exierunt Italorum *alba* et Gallorum *aube.* *Albente* autem vel contra libros ſcribendum.

Hortenſius primus. cf. Varron. de L. L. p. Bip. 107. 180.

36. *dicit Cicero.* Partitt. c. 5. '*primo ſenſu ſignificantur* (ſic enim intellectum exiſtimo a Fabio, ſive de ſuo addidit *primo* ſive apud ipſum Ciceronem legit, ut eſſet pronomen pertinens ad *ſenſum*, non adverbium ad *ſignificata*, qualis eſt Geſneri interpretatio) ea, quae accipiunt illud nomen, quod primus quo percipiuntur ſenſus ſuadet. „quae indicata et ſuppedi- „tata ſunt per ſenſum ſc. re- „rum, de quibus proprie di- „cuntur, facta ex ſenſu." Erneſtus ad loc. Cic.

ut jam. Haec duo junctim eſſe pro *quamvis* erudite obſervat poſt alios Burmannus. cf. Drakenb. ad Liv. 38, 46, 3.

primique fecerunt, fas non ſit; at *derivare*, *flectere*, *conjungere*, quod natis poſtea con-
695 ceſſum eſt, quando deſiit licere? Et, ſi quid 37
periculoſius finxiſſe videbimur, quibusdam remediis praemuniendum eſt, *Ut ita dicam; Si licet dicere; Quodam modo; Permittite mihi ſic uti.* Quod idem etiam in iis, quae licentius translata erunt, proderit, quae non tuto dici poſſunt. In quo non falli judicium noſtrum, ſolicitudine ipſa manifeſtum erit. Qua de re Graecum illud elegantiſſimum eſt, quo praecipitur, προεπιπλήσσειν τῇ ὑπερβολῇ.
Translata probari, niſi in contextu ſermonis, 38

37. *Quod idem.* Turic. Camp. *quidem.* Guelf. *quidam.* Goth. (tac. Geſn.) *quaedam* cum Voſſ. 2. *quae non — poſſunt.* Turic. Flor. Guelf. *q. n. t. d. poteſt.* Fateor hanc appendiculam valde mihi ſordere. Quapropter adjuvante iſto *poteſt* et ex *quae non* effecto *quoniam* ſic jungam ſequenti ſententiae, quae et ipſa ſeorſim poſita diſplicet: *quoniam tuto dici poteſt, in quo — manifeſtum erit.* Etiam modo pro *proderit* Guelf. Camp. *proderunt* cum Goth. prava pluralis continuatione. *Graec. illud.* Sic (modo recte inſpexerim) Ambr. 1. *G. erit* Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui *G. erit illud.* *eleg. eſt, quo.* Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. *eleg. eſſe q.* Flor. Reliqui omittunt *eſt.* *praecipitur,* προεπ. Sic Turic. (a pr. manu) Florent. cum Goth. Bip. Reliqui inſerunt *ita,* quaedam *illa.* A ſec. Turic. manu π graeci verbi mutatur in illud ipſum *ita.*

37. *periculoſius.* cf. 8, 2, 20.

licentius translata. Ablegant ad Cic. de Or. 3, 41. Longin. 32, 3. ibique Tollium p. 173.

quae non — poſſunt. vid. not. crit.

προεπιπλήσσειν. Vid. Ariſtot. Rhet. 3, 7, 9. quem locum ita legendum cenſeo: Ἄκος δ' ἐπὶ πάσῃ ὑπερβολῇ τὸ θρυλλούμενον (hoc apparet quare *Graecum* modo appellarit noſter, nullo ſubjecto auctore) δεῖν αὐτὸν αὑτῷ προε-

non poſſunt. Itaque de ſingulis verbis ſatis dictum, quae, ut alio loco ostendi, per ſe nullam virtutem habent. Sed ne inornata ſunt quidem, niſi cum ſunt infra rei, de qua loquendum eſt, dignitatem: excepto, ſi ob-
39 ſcena nudis nominibus enuncientur. Quod viderint, qui non putant eſſe vitanda, quia nec ſit vox ulla natura turpis, et, ſi qua eſt rei deformitas, alia quoque appellatione quacunque ad intellectum eundem nihilominus

38. *loco.* Turic. (a pr. manu) Flor. omittit cum Alm. *inornata ſunt.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. inſerunt *quae* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Abeſſe a quibusdam exemplaribus teſtatur Regius. Turic. Flor. Guelf. Camp. etiam *inordinata* cum Alm.

πιπλήττειν (apud Buhlium ipſum adhuc vitioſe legitur προσεπιπλ.). Praepoſitionem recte in Qu. tuentur vetuſtiſſimi quique MSS. quorum Florentinus ſatis emendate profert Graeca haec. Illud magis anceps, an debuerit σσ ſcribi pro ττ. Cf. Vaterus V. C. ad loc. Ariſt. p. 156.

38. *alio loco.* 1, 5, 3.

Sed ne inornata. Ut virtutem ſingulis verbis non conceſſerat, ita viciſſim deforme quidquam iis ineſſe negat, ut *ne — quidem* valeat *etiam*, nihil amplius. Vitioſitatis enim ſignificatus eſt *inornato*. cf. §. 15. 58.

39. *quia nec ſit — et perveniat.* Eſt haec ratio Stoïcorum aliorumque philoſophorum, quibus omnino iniquiorem cognovimus noſtrum, ſive eos inſectando demeretur Domitianum ſuum (cf. 1 Pro. 15.) ſive, id quod magis conſentaneum, indignatur Graeculorum ſui temporis impudentem et ſtultam loquentiam. Inde eſt etiam quod mox *Romanum* appellat *pudorem*, ſeque *talibus* (hominibus, maſculinum enim accipiendum) *reſpondiſſe* i. e. in ordinem eos redegiſſe, teſtatur. *nec* autem atque *et* ſe invicem reſpiciunt. Decretum illud *vox nulla turpis natura*, eſt Bryſonis apud Ariſtot. Rhet. 3, 2, 13. *Perveniatur* ut legamus non eſt neceſſe. Intelligitur bene *vox* ipſa.

perveniat. Ego Romani pudoris more con-
tentus, ut jam reſpondi talibus, verecundiam
ſilentio vindicabo. Jam hinc igitur ad ratio- 40
nem ſermonis conjuncti transeamus. Cujus
ornatus in haec duo prima dividitur, quam
concipiamus elocutionem, quo modo effera-
694 mus. Nam primum eſt, ut liqueat, augere
quid velimus, an minuere; concitate dicere,
an moderate; laete, an ſevere; abundanter,
an preſſe; aſpere, an leniter; magnifice, an
ſubtiliter; graviter, an urbane. Tum, quo 41
translationis genere, quibus figuris, quali-
bus ſententiis, quomodo, qua poſtremo col-
locatione id, quod intendimus, efficere poſſi-
mus. Ceterum dicturus, quibus ornetur
oratio, prius ea, quae ſunt huic contraria
laudi, attingam: nam *prima virtus eſt, vitio
carere.* Igitur ante omnia ne ſperemus or- 42
natam orationem fore, quae probabilis non

40. *rat. ſerm. conj.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. (tac. Geſn.) *c. ad r. ſ.* Jenſ. cum edd. ante Bad. Reliqui *c. ſ. r.* *liqueat.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *liceat* cum Goth. cf. 5, 10, 14.

41. *poſſimus.* Turic. *poſſunt*, a ſec. manu *poſſint* et ſic Guelf. Camp. Flor. (a pr. manu) *poſſit*, quod ex Alm. affertur (cf. 36. 81.).

Romani pudoris. „*Romanum* pudorem" bene illuſtrat Petrus Paullus Juſtus in Specimine Obſervv. Criticarum (Viennae 1765. 4.) p. 63. initio carminum Priapeorum, ubi eſt *Latium ſupercilium*, quod ponere jubetur lecturus illos lusus.

40. *in haec duo prima.* Recte Capperonnerius confert §. 61. „*primi* ſunt gradus."

41. *prima virtus — carere.* Fortaſſe adumbravit Horatianum verſum Epiſt. 1, 1, 41.

erit. *Probabile* autem Cicero id genus dicit, quod non plus minusve eſt, quam decet. Non, quia comi expolirique non debeat (nam et haec ornatus pars eſt): ſed, quia
43 vitium eſt ubique, quod nimium eſt. Itaque vult eſſe *auctoritatem in verbis*, *ſententias vel graves, vel aptas opinionibus hominum ac moribus*. His enim ſalvis licet aſſumere ea, quibus illuſtrem fieri orationem putat, *delecta, translata, ſuperlata, ad nomen adjuncta, duplicia, et idem ſignificantia, ab ipſa actione*

42. *non — decet.* Turic. *n. minus eſt dicunt*, a ſec. manu *n. p. m. v. e. q. dicit* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. Flor. *non minus eſt dicturus*, a ſec. manu *non plus minusve quam dicitur.* Repoſuit noſtrum Regius. Ald. *dicet* per ſphalma, ſuſpicor.

43. *vult.* Turic. Flor. *vobis.* Ille a ſec. manu *in vobis.* Guelf. Camp. *in nobis* cum edd. ante Ald. Sed Badius pr. *vult* repoſito, tamen retinet *in nobis*, male.

auctoritatem in verbis. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Reliqui inſerunt *et pondus* ex Cicerone. *delecta.* Turic. Flor. *delectat* cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui ante Geſn. *delectant;* veriſſima ab ipſo emendatio ex Cicerone repoſita. *ſuperlata.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſupralata* cum Goth. et edd. ante Gryph.

duplicia. Gryph. et poſteriores ante Obr. *duplicata.*

ab ipſa actione. Haec omittunt Turic. Flor. Guelf.

42. *Cicero — dicit.* Partitt. c. 6.

ubique. Convenientius videtur *utique*, quanquam Almelov. citat Senecam de tranq. vitae c. 9. „vitioſum „eſt *ubique* quod nimium eſt.“ Sed ibi luxus librorum coemendorum opponitur alteri ſupellectilis pretioſae. cf. 3, 8, 6.

43. *duplicia, et idem ſignificantia.* Diſplicet hoc uno loco poſita copula *et*, quae apud ipſum quidem Ciceronem ſingulis vocabulis inſeritur. An hoc corruptum ex Ciceroniano *duplicata?* nam ſic apud ipſum pro *duplicia.*

atque ab imitatione rerum non abhorrentia.
Sed, quoniam vitia prius demonſtrare aggreſſi 44
695 ſumus, vel hoc vitium ſit, quod κακέμφατον
vocatur: *ſive* mala conſuetudine in obſce-
num intellectum ſermo detortus eſt, ut
ductare exercitus, et *patrare bellum*, apud
Salluſtium dicta ſancte et antique, ridentibus,
ſi diis placet; quam culpam non ſcribentium
696 quidem judico, ſed legentium; tamen vi- 45
tanda, quatenus verba honeſta moribus per-

Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. *ab* ante *imit.* omittunt Turic. Flor. (hic *imitationem*) Guelf. Alm.

44. *demonſtrare* — κακέμφατον. Haec abſunt a Turic. Guelf. Camp. ut et Alm. In Flor. item deſiderantur, ſed in margine ſunt aſcripta manu recentiore. Si quid vidi, in Ambr. 1. haec ipſa leguntur. κακέμφατον. Haec ſcriptura ex vetuſtiſſimorum per totum Qu. hiſce: *cacenfaton, cacenphaton, cacephaton*, κακέφατον recte eruitur, quare eam praeferendam duxi alteri κακόφατον, quod nusquam apparet in MSS. Primam illam rationem duplicem latt. litt. (etſi nec ſemper) habent Turic. Flor. Ambr. 1. Eſt ubi κακόν τι ἐμφαίνεται. *vocatur.* Turic. Guelf. *vocantur.* Camp. *notantur.* *ridentibus, ſi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. qui praeeunte Regio *ridentur a nobis, ſi*, obtemperantibus reliquis.

44. *apud Salluſtium.* Catil. 13. Jugurth. 17. 34. 66. (Telleri.) De horum verborum ſignificatu exponere non attinet, cum ea cauſa jam pridem acta ſit et in Lexica relata.

ut — ridentibus. Structuram ſic expedio: *in obſcenum intellectum ſermo detortus eſt velut iis qui rident (ſi diis placet*, nam indignatur Salluſtium ab iſtis homuncionibus rideri) *locutiones ab ipſo ſancte et antique uſurpatas.*

45. *vitanda.* Haec cum ſit conſtans librorum omnium ſcriptura, nec a quoquam ſollicitata, ſenſum turbat tamen. Neque enim, in quo acquieviſſe videntur lectores, licet participium referre ad exem-

meliora putat) et ex verbis, quae longiſſime ab obſcenitate abſunt, occaſionem turpitudinis rapere. Siquidem Celſus κακέμφατον apud Virgilium putat,

Incipiunt agitata tumeſcere.

48 quod ſi recipias, nihil loqui tutum eſt. Deformitati proximum eſt *humilitatis vitium*, ταπείνωσιν vocant, qua rei magnitudo vel dignitas minuitur: ut, *Saxea eſt verruca in*

47. *putat.* Turic. *putant.* Jenſ. (tac. Geſn.) *puta* cum edd. ante Ald. Regius corrigi volebat *puto.* *et ex.* Sic Ambr. 1. et ſec. quoque Florent. manus. Reliqui mei (de Goth. Jenſ. tac. Geſn.) ante Bad. omittunt copulam. Mox omnes e Regii conjectura *ac ex.* cf. 5, 2, 3. Sic et §. 74. *ac* pro *atque* Goth. deterior codex (tac. Geſn.).

48. *Saxea.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ex ea* cum edd. ante Ald. *ea* Goth. cum Voſſ. 2. Sed Flor. a ſec. manu

repetendis iisdem vocabulis nimium ſibi indulgentem (cf. 1, 8, 13. 5, 13, 38. ſed vide et mox §. 51.); ſed haec quidem infra ipſum eſt ſocordia. Caret inſuper elegantia, quod verſus ex poëtis petiti tantulo intervallo continuantur, nequaquam pertinentes illi ad unius praecepti exemplum. Denique ſi id quod poſui, dicturus erat, ſcripſiſſet tale quid fere: „ut *ille* apud „Ov." ſive „ſimiles *illi* qui „apud Ov." Quae cum ita ſint, gloſſam judico haec quae uncis incluſi, non quidem criticis (quos nullos usquam poſui) ſed interim rhetoricis, ut ruenti ſtructurae aliquatenus ſubvenirem. Huic autem ſatis ſcite pepercit interpres Gedoynus, omittens Ovidiana juxta et Virgiliana et in notas conjiciens, ſed priorum ne veſtigium quidem ullum relinquens. Qui allevit iſta, intempeſtive eruditus, viſus eſt ſibi profecto exemplum afferre rei ipſius, in qua docenda verſatur Fabius.

apud Virgilium. Georg. 1, 357.

48. *Saxea — vertice.* cf. Gell. 3, 7. ex originibus Catonis „ad *verrucam* illam „(ſic enim M. Cato locum edi„tum aſperumque appellat) „ire jubeas." et mox „ſed

ſummo montis vertice. Qui natura contrarium, ſed errore par eſt, parvis dare excedentia modum nomina, niſi cum ex induſtria riſus inde captatur. Itaque nec parricidam, *ne-quam* dixeris hominem; nec deditum forte
698 meretrici, *nefarium:* quod alterum parum, alterum nimium eſt. Proinde quaedam *hebes,* 49
ſordida, jejuna, triſtis, ingrata, vilis oratio eſt. Quae vitia facillime fiunt manifeſta contrariis virtutibus. Nam primum *acuto,* ſecundum *nitido,* tertium *copioſo,* deinceps *hilari, jucundo, accurato* diverſum eſt. Vitanda 50

exeat. Repoſuit noſtrum e conjectura, ut videtur, Aldus, ſed veriſſima, quam non debebant ſolicitare Burm. et Geſn. cf. 8, 6, 14. *natura.* Goth. (tac. Geſn.) *non* cum Voſſ. 2. Vall. Correxit Regius, ſed ex libris, ut apparet.

49. *hebes.* Turic. Flor. *habet* cum Jenſ. et poſterioribus ante Ald. ſed haec pro *quaedam* etiam *quae haec.* Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. qui e conjectura noſtrum.

50. *Vitanda.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *vitari* cum Goth. *vitatum* Jenſ. cum edd. ante Ruſc. quae *vitatur* jubente Regio. Noſtrum in Ald. primo. Non credo vere correctum. Quanquam non placet *Vitarim.* Graecum in Goth. (tac. Geſn.) Camp. Voſſ. 2. expreſſe μείωσιν per accuſativum. In ceteris aut lacuna aut obſcurior ſcriptura.

„ubi apparuit ad eandem „*verrucam* occupandam item „intendere." Utrum haec ipſa Fabio notata poſuerit ibi Cato, an aliquis recentiorum, Catoniana verba furatus, non liquet. Mihi poſterior ratio veroſimilior. Voſſium (Orat. 4, 6, 9. p. 103.) haec defendentem nollem a Burmanno, etiam minus a Geſnero, probatum.

ex induſtria riſus. Velut apud Virgilium in apibus Georg. libro 4.

49. *Proinde.* Malim *Perinde.* cf. 5, 13, 21.

et μείωσις, cum ſermoni deeſt aliquid, quo minus plenus ſit: quanquam id obſcurae potius, quam inornatae orationis vitium eſt. Sed hoc quoque cum a prudentibus fit, ſchema dici ſolet, ſicut ταυτολογία, id eſt, ejus-
51 dem verbi aut ſermonis iteratio. Haec enim, quanquam non magnopere ſummis auctoribus vitata, interim vitium videri poteſt: in quod ſaepe incidit etiam Cicero, ſecurus tam parvae obſervationis; ſicut hoc loco, *Non ſolum igitur illud judicium judicii ſimile, Judices, non fuit.* Interim mutato nomine ἐπανάληψις dicitur, atque eſt et ipſum inter ſchemata: quorum exempla illo loco reddam, quo vir-

ſermoni deeſt. Turic. Flor. (a pr. manu) Guelf. *ſ. de.* Camp. tranſponendo *ſermoni aliquid deeſt.* Goth. (tac. Geſn.) noſtrum. Reliqui inſerunt *quidem.* *aliquid, quo.* Turic. *a. quod,* a ſec. manu *aliquo quod* et ſic Guelf. cum Voſſ. 2. non Goth. *alio quod quam* Flor., a ſec. manu *aliquid quo quid.* Etiam Geſn. *quod* pro *quo* per ſphalma profecto.

51. *vitata.* Goth. *vitanda* cum Voſſ. 2. Sed Vall. nobiscum. Flor. (a pr. manu) Jenſ. (tac. Geſn.) *uſitata* cum edd. ante Ald. Repoſuit Regius. *mutato nomine.* Turic. Flor. *mutatio nomine,* a ſec. manu uterque *mutatio nominis* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Colbert.

50. *prudentibus* i. e. *ſcientibus.* cf. 1, 5, 53. In ταυτολογίᾳ cf. Ruhnk. ed. Rut. Lupi p. 180. item Qu. 4, 2, 43.

51. *Cicero.* Pro Cluentio c. 35. Etiam hic apparet ſupina illa veterum in citando negligentia. *Solum* non eſt apud Ciceronem, ſed illius loco *fuit,* et interſtinguendo facile tollitur tautologia, ſicut Graevius incidit poſt *judicium.*

eſt et ipſum. Importuna hic corrigenda libido in Francio, qui pro *et* volebat *id.* Etiam ἐπανάληψις tuetur locum ſuum inter ſchemata. Hoc *etiam* latine in primis redditur per *et ipſum.* cf. Ruhnk. ed. Rutil. Lupi p. 39. 174. 218.

illo loco. Lib. 9. c. 2.

tutes erunt. Pejor hac ὁμοιολογία eſt, quae 52
nulla varietatis gratia levat taedium, atque
eſt tota coloris unius, qua maxime depre-
henditur carens arte oratoria; eaque et ſen-
tentiis, et figuris, et compoſitione longa, non
animis ſolum, ſed etiam auribus eſt ingra-
tiſſima. Vitanda μακρολογία, id eſt, longior, 53
quam oportet, ſermo, ut apud Livium, *Le-*

52. ὁμοιολογία. Turic. Guelf. *omo earia.*

coloris. Turic. Flor. *doris*, a ſec. manu uterque *dotis* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. Andr.

qua. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Obr. *quam* Flor. Reliqui *quae.* *oratoria; eaque.* Turic. Flor. *oratorie atque*, a ſec. manu uterque *oratoria atque* et ſic Guelf. *o. aeque* Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *et ſentent.* Turic. Flor. *et ut ſ.* a ſec. manu *ut et ſ.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *et in ſent.* Noſtrum e conjectura.

et fig. Turic. Flor. Guelf. inſerunt *in.*

et compoſitione. Turic. *in poſitione.* Flor. (a pr. manu *et in poſitione*) Jenſ. *impoſitione* cum edd. poſterioribus ante Aldum, quo acc. Bad. pr. cf. 10, 1, 18. *compoſitione — longior.*

longa. Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) *longe* cum Voſſ. 2. (mirum conſortium). Tum junxeris ſuperlativo *ingratiſſima.* Nove ſane dicitur *longa* pro *tarda* vel *taedii plena.*

53. *oportet.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Camp. Reliqui *oporteat.*

52. *carens.* i. e. is qui dicit hoc maxime vitio deprehenditur imperitus.

53. *ut apud Livium.* Eſſe in 8 Liviano indicaverat Philander Caſtilioneus; ceteri poſt eum quaerere inſuper habuerunt. In illo quidem non eſt, nec percenſitis apud Livium legationibus ad indicem Drakenborchianum reperi. Neque inter fragmenta Liviana retulit Drakenborchus, neque obſervationis Quintilianeae mentionem fecit in multis quibus rhetorem noſtrum tractat notis. Si ſedulo quaerentem fefellit, ignorantiae ſocios habeo plurimos. Deduxit tamen Forcellinus voce *retro* ad locos geminos Liv. 24, 20. „Marcellus *retro unde venerat*

gati, non impetrata pace, retro domum, unde 699
venerant, abierunt. Sed huic vicina periphraſis virtus habetur. Eſt et πλεονασμὸς vitium, cum ſupervacuis verbis oratio oneratur, *Ego oculis meis vidi.* Sat eſt enim, *vidi.*
54 Emendavit hoc etiam urbane in Hirtio Cicero, qui, cum in Panſam declamans, *filium a matre decem menſibus in utero latum eſſe*

orat. oneratur. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *oneratur orat.* *oculis meis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *m. o.* *Sat.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *Satis.* Flor. omittit mox *eſt.*

54. *etiam urbane.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui *non inurbane.* *Hirtio.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Guelf. Camp. *Hirtii* cum Goth. Voſſ. 2. Colbert. *Hirtium* Jenſ. et edd. ante Gryph. *qui, cum in.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *cauſa* (ſed hic antevertit voci *Cic.* et ſubjicit *cum*) cum Goth. Alm. *cum* Jenſ. et edd. ante Ald.

Panſam. Turic. Flor. *paſcium* cum Alm. ſed a ſec. manu illorum uterque *paſſivum* cum Guelf. Camp. Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui noſtrum, e conjectura profecto, niſi quod *cui* et *Pauſam.* *a matre.* Turic. *matere,* a ſec. manu *matri* et ſic Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Obr. *mater* Flor. (a pr. manu).

latum eſſe. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. omittunt cum Voſſ. 2. Omnem locum longe abeſſe a ſanitate apparet. Invenienda erit cauſa aliqua, ſive controverſia ſive ſuaſoria, in quam cadat aliquid ſimile *paſcii* illius, quem declamaſſe putandus eſt Hirtius; et tunc fortaſſe decem menſes lucem accipient. *Panſam* nimis leviter nobis obtruſit Aldus. Sed nec *Paſſienum* Regio concedam. Qui *Patiſcum* ſubſtituat *Panſae,* non multum juverit locum.

„Nolam *redit.*" ib. c. 40. „Is „— navibus — Oricum *re-* „*tro unde venerat — remiſſis.*" Add. 38, 16.

Ego oculis meis vidi. De hujusmodi pleonaſmo Burmannus ablegat ad Drakenborchum in Sil. Ital. 16, 645. qui ipſe ad noſtrum 9, 3, 46.

54. *in Hirtio.* „Qui cum „Dolabella aliisque declama„ret apud Ciceronem. vid. „famil. 9, 18." Geſnerus.

dixiſſet, *Quid? aliae*, inquit, *in penula ſolent ferre?* Nonnunquam tamen illud genus, cujus exemplum priore loco poſui, affirmationis gratia adhibetur,

— — *Vocemque his auribus hauſi.*

At vitium erit, quoties otioſum fuerit, et 55
700 ſupererit; non, cum adjicietur. Eſt etiam, quae περιεργία vocatur, *ſupervacua* (ut ſic dixerim) *operoſitas*, ut a diligenti *curioſus*, et a religione *ſuperſtitio* diſtat. Atque, ut ſemel finiam, vel verbum omne, quod neque intellectum adjuvat, neque ornatum, *vitioſum* dici poteſt. Κακόζηλον, id eſt, *mala* 56
affectatio, per omne dicendi genus peccat. Nam et *tumida*, et *exilia*, et *praedulcia*, et *abundantia*, et *arceſſita*, et *exultantia*, ſub

hauſi. At vitium. Turic. Flor. *hauſit avitium*, a ſec. manu uterque *hauſi tale v.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. Colb. Andr.

55. *vocatur, ſuperv.* Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Camp. inſerunt *cum* cum Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Proſcripſit jam Regius. Succurrit Bad. ſubjungendo *ſit*, Tarv. ſcribens *ſupervacuat.* Natum ſuſpicor ex antecedentis ultimis. *ſic dixerim.* Turic. *ſic dixerit*, a ſec. manu *ſi qui dixerit.* Guelf. *ſi qui dixerint.* Camp. *ſi quis dixerit.* *et a rel.* Turic. Flor. Guelf. omittunt *a* cum Alm. *vel verbum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Jenſ. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. Reliqui omittunt *vel.*

penula. Conjecit pro hoc *perula*, ut perhibent, Paſſeratius (neque enim nomen aſcriptum eſt in Leid.), longe profecto convenientius recepto. Vocem apud Plautum demonſtrant Trucul. 2, 6, 5. 4. Vide de eadem Lexica.

Vocemque. Aeneïd. 4, 359.

56. *exultantia.* Ad compoſitionem ſpectat. cf. 9, 4, 108.

idem nomen cadunt. Denique κακόζηλον vocatur, quidquid eſt ultra virtutem, quoties ingenium judicio caret, et ſpecie boni fallitur: omnium in eloquentia vitiorum peſſi-
57 mum. Nam cetera parum vitantur, hoc petitur. Eſt autem totum in elocutione. Nam *rerum vitia* ſunt, *ſtultum*, *commune*, *contrarium*, *ſupervacuum*: *corrupta oratio* in verbis maxime *impropriis*, *redundantibus*, *comprehenſione obſcura*, *compoſitione fracta*, *vocum ſimilium*, aut *ambigua-*
58 *rum puerili captatione* conſiſtit. Eſt autem omne κακόζηλον utique falſum, etiamſi non omne falſum κακόζηλον· et dicitur aliter, quam ſe natura habet, et quam oportet, et quam ſat eſt. Totidem autem generibus corrumpitur oratio, quot ornatur. Sed de hac

56. *quidquid eſt.* Turic. Guelf. Camp. *quod quidem* cum Goth. Voſſ. 2.

57. *parum vitantur.* Sic et Turic. Flor. Guelf. Camp. Edd. quidem multi *parum* omittunt, alii ſuccurrunt ſcribendo *cum vitentur.* *vitia.* Flor. (a pr. manu) omittit; nec male. *comprehenſione.* Turic. Flor. Guelf. *compreſſione* cum Bodl. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Venet. acc. Ald. Obr. *compraenſione* Camp. Emendaſſe Valla narratur *compraehenſione.* cf. 5, 14, 5.

58. *utique falſum — plenius dictum eſt.* Haec omnia omittuntur a Turic. Guelf. ut et Alm. *et dicitur.* Sic Flor. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *etiam d.* Jenſ. et edd. ante Ald. qui *etenim d.* cum Bad. Reliqui *ut cum d.*

58. *Totidem — quot ornatur.* Omnis orationis virtus poteſt cacozelia corrumpi, quoniam cacozelon eſt *ultra virtutem.* cf. 5, 14, 30. De cacozelo vide Schneider. ad Demetrium p. 165 ſeqq.

701 parte et in alio nobis opere plenius dictum eſt, et in hoc ſaepe tractatur, et adhuc ſpargetur omnibus locis. Loquentes enim de ornatu, ſubinde, quae ſint vitanda, ſimilia virtutibus vitia dicemus. Sunt inornata et 59
haec: *Quod male diſpoſitum eſt*, *id* ἀνοικονόμητον· *Quod male ſiguratum*, *id* ἀσχήματον· *Quod male collocatum*, *id* κακοσύνθετον vocant. Sed de *diſpoſitione* diximus: de *figuris* et *compoſitione* dicemus. Κοινισμὸς quoque appellatur quaedam mixta ex varia ratione linguarum oratio, ut, ſi Atticis Dorica, Ionica, Aeolica etiam dicta confundas. Cui ſimile 60
vitium eſt apud nos, ſi quis ſublimia humilibus, vetera novis, poëtica vulgaribus miſceat. Id enim tale eſt monſtrum, quale Horatius in prima parte libri de arte poëtica fingit,

Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere ſi velit, — —

alio nobis. Sic Flor. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. *a. noſtro* Baſil. Reliqui inſerunt *a* praepoſ.

tractatur. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *tractabitur.*

quae ſint. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *q. ſunt.*

ſimil. virtut. Turic. Flor. inſerunt *aut*, ille a ſec. manu *autem* et ſic Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. Goth.

59. *ut, ſi Atticis — Aeolica.* Turic. Guelf. Camp. *ut Atticis dorice* (Turic. *lorice*) *eolica.* Flor. *ſi Atticis Dorica* omittit, ſed a ſec. manu reponit *ſi.*

in alio — opere. cf. 6 Pro. 3.

adhuc ſpargetur omnibus locis. cf. Cic. Verr. 4, 52.

quae diſperſe a me multis locis dicentur.

59. *diximus.* lib. 7.

dicemus. lib. 9, 1. 2. 3. 4.

61 et cetera ex diverſis naturis ſubjiciat. *Ornatum* eſt, quod perſpicuo ac probabili plus eſt. Ejus primi ſunt gradus in eo, quod velis, exprimendo, concipiendoque: tertius, qui haec nitidiora faciat; quod proprie dixeris *cultum*. Itaque ἐνάϱγειαν, cujus in praeceptis narrationis feci mentionem, quia plus eſt *evidentia*, vel, ut alii dicunt, *repraeſentatio*, quam *perſpicuitas*, et illud patet, hoc ſe quodam-

60. *cetera.* Turic. *ete*, a ſec. manu *ea eſſe* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Sic et mox §. 63. pro *cetera* Turic. *eſſet*, a ſec. manu *ſi eſſent* et ſic Guelf. Camp. Prior manus eraſa in Flor.

61. *exprimendo — tertius, qui.* Turic. *exprimi detertis quod*, a ſec. manu *exprinti deterius quod.* Flor. omittit *concipiendoque* et modo dat *in eo quod velis gradus.* Guelf. Camp. *exprimi decentius quod* cum Bodl. Andr. Obr. item Goth. niſi quod *que* cum Voſſ. 2. *concipiendoque* primus habet Aldus, obtemperantibus reliquis. Vulgata ferri nequit. Obrechti ratio et ipſa ſalebroſa: *Ejus primi gradus in eo quod velis exprimi decentius, quod haec nitidiora ſaciat: quod proprie dixeris cultum.* Mihi magis placeant haec: *E. p. ſunt g. in eo, quod velis, exprimendo diſertius, quod h. n. ſ., q. p. d. c.* Quanquam nec animum explent. *Primi* dicat irrepſiſſe ex illo *exprimi*, quod ipſum natum erat extruſo male *do* ſequente *de* an *di.* Tum gradus tres agnoſcam hosce, non quidem *primos* ſed *ſolos:* Exprimere diſertius (ἐνάϱγεια), quod haec diſerta nitidiora faciat (nempe, *genus*, hoc enim ſubaudiam ad neutrum *quod*), quod proprie dixeris cultum. Nam melius haud fuerit „*qui* haec," ut referatur ad *gradus*, et „*quem* propr." (ut pr. Flor. manus) ut *cultum* accipias ſubſtantivum. *illud patet.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Sed illorum uterque a ſec. manu inſerit *quod* et ſic Guelf. Camp. unde reliqui *quidem.*

hoc. Ita Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui *haec.*

61. *primi — tertius.* vid. not. crit.

in praeceptis narrationis. 4, 2, 63. cf. 6, 2, 32.

illud — hoc. Ad nomina quae praeceſſerant non reſpicit, et invertit ordinem pronominum. cf. 6, 1, 9.

modo ostendit, inter ornamenta ponamus. Magna virtus eſt, res, de quibus loquimur, 62
clare, atque ut cerni videantur, enunciare. Non enim ſatis efficit, neque, ut debet, plane dominatur oratio, ſi usque ad aures valet, atque ea ſibi judex, de quibus cognoſcit, nar-
702 rari credit, non exprimi, et oculis mentis ostendi. Sed, quoniam pluribus modis accipi 63
ſolet, non equidem in omnes eam particulas ſecabo, quarum ambitioſe a quibusdam numerus augetur, ſed maxime neceſſarias attingam. Eſt igitur unum genus, quo tota rerum imago quodammodo verbis depingitur.

Conſtitit in digitos extemplo arrectus uterque,

et cetera, quae nobis illam pugilum congredientium faciem ita ostendunt, ut non clarior futura fuerit ſpectantibus. Plurimum in hoc 64
genere, ſicut in ceteris, eminet Cicero. An quisquam tam procul a concipiendis imagini-

62. *plane.* Sic Camp. cum Andr. Obr. Reliqui *plene.* *valet.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. cum Alm. Reliqui *volet.*

63. *eam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ea* cum Voſſ. 2. Sed Goth. *eas.* *ſecabo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *locabo* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Noſtrum repoſuit Regius; egregie. cf. 5, 10, 90. *quarum.* Turic. Flor. Camp. *quorum* cum Bodl. Bal. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Referebant igitur ad *ea* neutrum.

faciem. Turic. Camp. *aciem* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Gryph. Solus Guelf. *vaciem.*

63. *Conſtitit.* Virg. Aeneid. 5, 426.

64. *a concipiendis imag.* „De quibus ſupra 6, 2, 29 ſqq.

„Locus Ciceronis eſt in Verr. „5, 33. Repetit 11, 3, 90.“ Geſnerus.

bus rerum abeſt, ut, non cum illa in Verrem
legit, *Stetit ſoleatus praetor populi Romani
cum pallio purpureo, tunicaque talari, mulier-
cula nixus, in litore*, non ſolum ipſum os
intueri videatur, et habitum, ſed quaedam
etiam ex iis, quae dicta non ſunt, ſibi ipſe
65 aſtruat? Ego certe mihi cernere videor et
vultum, et oculos, et deformes utriusque
blanditias, et eorum, qui aderant, tacitam
66 averſationem, ac timidam verecundiam. Inte-
rim ex pluribus efficitur illa, quam conamur
exprimere, facies, ut eſt apud eundem (nam-
que ad omnium ornandi virtutum exemplum
vel unus ſufficit) in deſcriptione convivii 703
luxurioſi, *Videbar videre alios intrantes, alios*

64. *ut, non cum.* Turic. Flor. Guelf. *cum ut non.* Goth. Camp. nobiscum faciunt. Reliqui omittunt *non.*
talari. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Alm. *ipſum os.* Turic. *ipſos* cum Alm. Jenſ. (tac. Geſn.) et poſterioribus edd. ante Ald. *ipſius os* Obr. *ipſ* . . . reliquis raſis Flor. a pr. manu.
videatur, et hab. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *et locum.*
66. *exemplum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *exempla.* *unus.* Guelf. Camp. Goth. (err. Geſn.) *unum* cum Voſſ. 2. Andr.

66. *Videbar videre.* Haec eſſe ex Galliana Ciceronis diſcimus Aquila Romano auctore. Intercidit ea oratio, nec niſi paucula fragmenta ſervata. „Qu. Gallium“ Aſconii Pediani ſunt verba p. 148. „(Cicero) reum „ambitus defendit. — Hic „enim cum eſſet praeturae „candidatus, quod in Aedilitate, quam ante annum „geſſerat, beſtias non habuerat, dedit gladiatorium, „ſub titulo, patri ſe id dare.“ Ruhnkenius ad locum Aqui-

vero exeuntes, quosdam ex vino vacillantes, quosdam heſterna ex potatione oſcitantes. Humus erat immunda, lutulenta vino, coronis languidulis, et ſpinis cooperta piſcium. Quid 67 plus videret, qui intraſſet? Sic urbium capta-

heſt. ex pot. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. *h. epot.* Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 1. 2. 3. Vall. *extrema expoſitione* Guelf. Reliqui omittunt *ex.* *oſcitantes. Humus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Alm. et edd. ante Baſ. Reliqui inſerunt *Verſabatur inter hos Gallius unguentis oblitus, redimitus coronis* ex Aquila Romano.

67. *intraſſet.* Camp. *intereſſet* cum Ald. et aliquot apud Burm. Nec contemnenda ſcriptura.

lae (in ed. Rutilii Lupi p. 144.) fragmentis adhuc collectis et apud Erneſtum poſitis Vol. 4. p. 1053. adjicit verba Eugraphio citata in Terent. Eunuch. 2, 2, 4. ingenioſe a ſe correcta: „qui „ſpurie dictum commemo- „rarent in libera civitate.“ Accuſatus eſt Gallius a M. Calidio, cujus patrem ipſe reum egerat, et admiſtum cauſae ambitus crimen veneficii in Calidio accuſatore tentati. vid. Cic. Brut. c. 80. Haec convivii luxurioſi deſcriptio, in quo verſatus fuerit Gallius *unguentis oblitus, redimitus coronis* (nam apponuntur haec quoque apud Aquilam), poteſt videri parum conſentanea defenſioni (Coeliana quidem eſt in accuſatione 4, 2 extr. et accuſatorie convivium Verrinum notat 5, 11.), ſed ſuſpicor hoc pertinuiſſe ad diluendum crimen veneni, ut Gallius oſtenderetur alieniſſimus ab inſidiis ſtruendis in ea compotatione, ubi ſibi ipſe non caviſſet a temulentia. vide et 11, 3, 165. Erudite Victorius Varr. LL. 22, 5. illuſtrat *languidulas coronas* per Plutarchi in Pyrrho στέφανον τῶν ἑώλων, (p. 390. D.) et *lutulentam vino humum* per πηλὸν οἴνου ejusdem περὶ ἀοργησίας. (p. 463. A. ubi pro ὅστις legendum ὥς τις.) Burmannus commode addit Dionem Chryſoſt. de regno p. 77, 24. στεφάνους τινὰς ἐστεφανωμένος ἑώλους. cf. et Burm. Secund. ad Propert. 2, 25, 59. De *vacillando* vide Ruhnk. ad Rut. Lup. p. 111. et cf. Lyconis deſcriptionem ebrietatis apud eundem p. 100 ſeqq. cf. et Cic. in Catil. 2, 5, 15. Beck.

67. *Sic urbium — miſeratio.* Hoc expreſſum ex Ariſtotele Rhet. 1, 7, 31. cenſet

rum creſcit miſeratio. Sine dubio enim, qui dicit *expugnatam* eſſe civitatem, complectitur omnia, quaecunque talis fortuna recipit: ſed in affectus minus penetrat brevis hic
68 velut nuncius. At, ſi aperias haec, quae verbo uno incluſa erant, apparebunt et fuſae per domus ac templa flammae, et ruentium tectorum fragor, et ex diverſis clamoribus 704
unus quidam ſonus, aliorum fuga incerta, alii in extremo complexu ſuorum cohaerentes, et infantium feminarumque ploratus, et male in illum usque diem ſervati fato ſenes:
69 tum illa profanorum ſacrorumque direptio, efferentium praedas repetentiumque diſcurſus, et acti ante ſuum quisque praedonem

affectus. Turic. Flor. Camp. *affectibus* cum Alm.

68. *domus.* Sic Turic. Reliqui *domos.* *clamoribus.* Turic. Flor. Camp. *fragoribus* cum Alm. cf. 6 Pro. 6. nam et hoc intervenit ex prioribus. *in extremo.* Turic. Flor. Guelf. omittunt *in* cum Camp. qui et transponit *al. ſuorum extr. compl. coh.* *ſenes.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *ratus.* Alm. *rat.* Repetitum ex praecedente *ploratus.*

69. *acti ante.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *actio* cum Alm. Sed Guelf. *acti* omiſſo *ante.*

Victorius in Commentario p. 136. Eſt ſcholion Venetum ad locum Homeri Iliad. 15, 496. quod reſpicit alterum illum, Ariſtoteli citatum, Iliad. 9, 592 — 94. ῥητορικῶς — τὸ ἓν πρᾶγμα τὴν πόρθησιν, εἰς πολλὰ κατεμέρισεν. cf. quae citat Heynius ad poſteriores Iliados verſus.

68. *At, ſi aperias.* Rectiſſime Burmannum revincit Geſnerus, aeſtuantem unde hae amplificationes ſint deſumtae. Sunt ipſius Quintiliani, decorae profecto ejus ingenio.

et ex diverſis — ſonus. Rectiſſime ſuadet Heindorfius expungere *clamoribus*, ut ad *diverſis* ſubaudiatur *ſonis.* cf. not. crit.

catenati, et conata retinere infantem ſuum mater, et, ſicubi majus lucrum eſt, pugna inter victores. Licet enim haec omnia (ut dixi) complectatur *everſio*, minus eſt tamen totum dicere, quam omnia. Conſequentur 70
autem, ut manifeſta ſint, ſi fuerint veriſimilia: et licebit etiam falſo affingere, quidquid fieri ſolet. Contingit eadem claritas etiam ex accidentibus.

— — Mihi frigidus horror
Membra quatit, gelidusque coit formidine ſanguis.

et,

— — Trepidae matres preſſere ad pectora natos.

Atque hujus ſummae, judicio quidem meo, 71
virtutis facillima eſt via. Naturam intueamur: hanc ſequamur. Omnis eloquentia circa opera vitae eſt: ad ſe refert quisque, quae audit; et id facillime accipiunt animi, quod agnoſcunt. Praeclare vero ad inferen- 72
dam rebus lucem repertae ſunt *ſimilitudines;* quarum aliae ſunt, quae probationis gratia inter argumenta ponuntur, aliae ad exprimendam rerum imaginem compoſitae, quod eſt hujus loci proprium:

— — Inde lupi ceu Raptores atra in nebula.

pugna. Turic. Flor. Guelf. *pugnam.*

70. *accidentibus.* Turic. (a pr. manu) *accedentibus.* Flor. *accendentibus.*

70. *Mihi frigidus horror.* Aen. 3, 29. alterum 7, 518. *Inde lupi* 2, 355. *Avi ſimilis* 4, 254. *Qualis ubi* 4, 143.

et,

— — Avi ſimilis, quae circum litora, circum
Piſcoſos ſcopulos humilis volat aequora juxta.

73 Quo in genere id eſt praecipue cuſtodiendum, ne id, quod ſimilitudinis gratia aſcivimus, aut obſcurum ſit, aut ignotum. Debet enim, quod illuſtrandae alterius rei gratia aſſumitur, ipſum eſſe clarius eo, quod illuminat. Quare poëtis permittamus ſane ejusmodi exempla:

Qualis, ubi hibernam Lyciam Xanthique fluenta
Deſerit, aut Delon maternam inviſit, Apollo.

74 Non idem oratorem decebit, ut occultis aperta demonſtret. Sed illud quoque, de quo in argumentis diximus, ſimilitudinis genus ornat orationem, facitque eam ſublimem, floridam, jucundam, mirabilem. Nam, quo quaeque longius petita eſt, hoc plus affert
75 novitatis, atque inexpectata magis eſt. Illa vulgaria videri poſſunt, et utilia tantum ad conciliandam fidem. Ut *terram cultu, ſic ani-*

73. *Quare poëtis perm. ſane ejus.* Sic Turic. Camp. *quia p. quidem permittimus ſ. e.* Flor. *quare p. quidem p. ſ. e.* Guelf. cum Bern. Reliqui *Quare ſane p. quidem p. hujus.*

74. *oratorem decebit.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *d. o.* *eam.* Sic Turic. (a ſec. manu) Camp. Ille a pr. *enim.* Flor. *orationem.* Reliqui omittunt, non quidem male, ſed ſequor veterem librum.

75. *tantum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Ald. quo acc. Obr. Reliqui *tamen.*

74. *in argumentis.* Confer lib. 5. cap. 11.

mum diſciplinis meliorem uberioremque fieri.
Et, ut *medici abalienata morbis membra prae-*
cidant, ita turpes ac pernicioſos, etiamſi nobis
ſanguine cohaereant, amputandos. Jam ſub-
limius illud pro Archia, *Saxa atque ſolitudi-*
nes voci reſpondent, beſtiae ſaepe immanes
cantu flectuntur atque conſiſtunt, et cetera.
Quod quidem genus a quibusdam declama- 76
toria maxime licentia corruptum eſt. nam et
falſis utuntur: nec illa iis, quibus tandem
ſimilia videri volunt, applicant. quorum
706 utrumque in iis eſt, quae me juvene ubique
cantari ſolebant, *Magnorum fluminum navi-*
gabiles fontes ſunt. et, *Generoſioris arboris*
ſtatim planta cum fructu eſt. In omni autem 77
parabole aut praecedit ſimilitudo, res ſequi-
tur, aut praecedit res, et ſimilitudo ſequitur.
Sed interim libera et ſeparata eſt: interim,

praecidant. Sic Turic. Flor. Reliqui *praecidunt.*

76. *quibus tandem ſ.* Turic. (a pr. manu) *quibusdem ſ.* Guelf. omittit *tandem* cum Voſſ. 1. 3. *quae disſimilia* Flor., a ſec. manu *que ſimilia.* An fuit *quibus quidem?* An *q. tamen?* *cantari.* Geſn. *cantare* cum Guelf. Camp. Jenſ. Tarv. Correxit Regius, nec dubito quin addicat Turic. Etiam Goth. (tac. Geſn.) noſtrum a ſec. manu. Vall. noſtrum.

77. *parabole.* Sic Turic. Camp. Reliqui *parabola.*

ſimil. res ſequ. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) et Jenſ. (tac. Geſn.) cum poſterioribus ante Ald. Reliqui inſerunt *et* poſt *ſimil.* Arripui quod aliquantum variaret haec tam rigida et unius coloris, quo nomine commendatur mihi etiam unius Camp. transpoſitio in fine *et ſequitur ſimilitudo.*

interim, quod. Turic. omittit *interim*, a ſec. manu ejus loco ponit *et.* Camp. *i. et q.*

75. *pro Archia.* c. 8. Pro *Jam ſublimius* malim *Nam ſubl.*

76. *quibus tandem.* cf. not. crit.
cantari. cf. 8, 6, 38.

quod longe optimum eſt, cum re, cujus eſt imago, connectitur, collatione invicem reſpondente, quod facit *redditio contraria*, quae
78 ἀνταπόδοσις dicitur. *Praecedit* ſimilitudo illa, cujus modo feci mentionem,

— — *Inde lupi ceu Raptores atra in nebula.*

Sequitur in primo Georgicon, poſt longam de bellis civilibus atque externis conqueſtionem,

Ut, cum carceribus ſeſe effudere quadrigae,
Addunt in ſpatia; et fruſtra retinacula tendens
Fertur equis auriga, neque audit currus habenas. 707

79 Sed haec ſunt ſine antapodoſi. *Redditio* autem illa rem utramque, quam comparat, velut ſubjicit oculis, et pariter ostendit. Cujus praeclara apud Virgilium multa reperio exempla; ſed oratoriis potius utendum eſt. Dicit Cicero pro Murena, *Ut ajunt in Graecis artificibus eos auloedos eſſe, qui citharoedi fieri non potuerint: ſic nos videmus, qui oratores evadere non potuerint, eos ad juris ſtudium*
80 *divertere.* Illud pro eodem, jam paene poë- 708

78. *Addunt in.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu) Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 1. 3. Reliqui inſerunt *ſe.* Vide imprimis I. H. Voſſium.

79. *in Graecis.* Turic. (a pr. manu) *ingraeci.* Hinc transponendo efficio *in artificibus Graeci* et ſic apud Cic. ipſum legendum cenſeo. *potuerint — potuerint.* Sic Turic. Reliqui bis *potuerunt.* Cic. prius conjunctivum, mox indicativum. Flor. viciſſim. *divertere.* Sic Turic. Flor.

78. *Georgicon.* v. 512 — 14. Uſum hunc genitivi Graeci cf. ad 6, 3, 96.

79. *pro Murena.* c. 13.

80. *pro eodem.* c. 17. Hic quidem Victorius in Com-

tico ſpiritu, ſed tamen cum ſua redditione, quod eſt ad ornatum accommodatius: *Nam ut tempeſtates ſaepe certo aliquo coeli ſigno commoventur, ſaepe improviſo, nulla ex certa ratione, obſcura aliqua ex cauſa concitantur: ſic in hac comitiorum tempeſtate populari ſaepe intelligas, quo ſigno commota ſit; ſaepe ita obſcura eſt, ut ſine cauſa excita
videatur.* Sunt et illae breves, *Vagi per ſilvas* 81
ritu ferarum: et illud Ciceronis in Clodium, *Quo ex judicio, velut ex incendio, nudus effugit.* Quibus ſimilia poſſunt cuicunque,

cum Bodl. Ioann. Goth. Andr. Gibſ. Obr. Non quidem Jenſ. (ut Geſn.) Reliqui, quorum eſt Guelf. Bern. *devenire*, ut et Cic. Neglectis nunc quidem quae monet Burm. et ad locum et in epiſt. ad Capp. p. 61. de deſcenſu in *deveniendo*, qui opponatur *evadendo*, item de ſcribendo *devertere* per *de*, non *di*, unice ſequor libros meos vetuſtiſſimos. Voſſ. 2. *deverare* dare fertur, unde *deerrare* efficit Burm.

80. *ſed tamen.* Turic. Flor. Camp. *eo t.* *improviſo.* Turic. *improbis* cum Alm. A ſec. manu ille *ab improbis* et ſic Camp. *improviſe* Flor. *ſine cauſa,* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Bal. Ioann. Alm. Voſſ. 1. 2. 3. (poſtremus *ſine caſu*) et edd. ante Gryph. Reliqui *caſu* cum Cic. *excita videatur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Geſn. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 1. 2. 3. et edd. ante Gryph. niſi quod *excita* ſoli Turic. Flor. (ſed hic addit *eſſe*) Alm. Reliqui *excitata eſſe v.* e Cic.

81. *Vagi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 3. Obr. Reliqui *vagique.* *velut ex incend.* Turic. omittit.

mentario ad Ariſtot. Rhet. p. 582. philoſophi praeceptum noſtro obverſatum ſuſpicatur, cum dicit *poëtico ſpiritu.* Sic enim ille Rhet. 3, 4, 2. χρήσιμον δὲ ἡ εἰκὼν καὶ ἐν λόγῳ· ὀλιγάκις δέ· ποιητικὸν γάρ.

81. *Vagi per ſilvas.* Unde ſit, non reperio. *in Clodium.* De oratione unde haec cf. 3, 7, 2.

etiam ex quotidiano ſermone, ſuccurrere.
Huic ſubjacet virtus non ſolum aperte po-
nendi rem ante oculos, ſed circumciſe atque
82 velociter. Ac merito laudatur brevitas in-
tegra: ſed ea minus praeſtat, quoties nihil
dicit, niſi quod neceſſe eſt (βραχυλογίαν vo-
cant, quae reddetur inter ſchemata): eſt vero
pulcherrima, cum plura paucis complectitur:
quale Salluſtii eſt, *Mithridates corpore in-
genti, perinde armatus.* Hoc male imitantes
83 ſequitur obſcuritas. Vicina praedictae, ſed
amplior virtus eſt ἔμφασις, altiorem praebens
intellectum, quam quem verba per ſe ipſa 709
declarant. Ejus duae ſunt ſpecies: altera,
quae plus ſignificat, quam dicit: altera, quae
84 etiam id, quod non dicit. *Prior* eſt et apud
Homerum, cum Menelaus Grajos in equum

ſubjacet. Turic. Flor. *ſubjectat*, a ſec. manu uterque *ſubjecta eſt* et ſic Camp. cum Bodl. Andr. Ald. Ex Alm. affertur: *ſubcitat.* (cf. §. 41. 84.)

82. *brevitas.* Guelf. *velocitas* cum Ioann. Bal. Voſſ. 1. 3. Bern. *complectitur.* Sic Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *complectimur.* Minus bonum librum ſequimur, ſuadente reapſe. *quale Sall.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 1. 2. 3. et edd. ante Baſ. Reliqui inſerunt *illud.* Sed Flor. (a pr. manu) *q. Salluſtius* omiſſo *eſt.* Ceterum *Salluſti* et hic Turic. *perinde.* Turic. Guelf. Camp. *proinde* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Bern. et edd. ante Ald.

Hoc male. Turic. Flor. Camp. *in h. m.* cum Alm.

84. *equum deſcendiſſe.* Sic Turic. Guelf. Ambr. 1. 2. Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Bern. Vall. Bodl. Ioann.

82. *reddetur inter ſchemata.* 9, 3, 50. De βραχυλογίᾳ vide nos ad 4, 2, 42.

Salluſtii. Fragmentum ex ejus hiſtoriis. Gemellum e Floro exemplum ponit Burm. *atrox coelum, perinde ingenia.* 3, 2, 2.

83. *praedictae.* cf. 4, 2, 57.

84. *apud Homerum.* Odyſſ.

deſcendiſſe ait; nam verbo uno magnitudinem ejus oſtendit: et apud Virgilium,

Demiſſum lapſi per funem. — —

Nam ſic quoque altitudo demonſtrata eſt. Idem Cyclopa cum *jacuiſſe* dixit *per antrum*, prodigioſum illud corpus ſpatio loci menſus eſt. *Sequens* poſita eſt in voce aut omnino 85
ſuppreſſa, aut etiam abscisa. *Supprimitur* vox, ut fecit pro Ligario Cicero: *Quod ſi in hac tanta fortuna bonitas tanta non eſſet, quam tu per te, per te, inquam, obtines: intelligo,*

Andr. cum edd. ante Ald. quo acc. Geſn. Bip. *deſcendiſſet* Flor. *e. aſcendiſſe* Alm. (ut fertur. cf. §. 81. 8, 4, 1.) cum Ald. Bad. *equo ſediſſe* reliqui, niſi quod Obr. *intra e. deſediſſe*, omnes ad Hartungi monitum Lamp. Grut. 2, 682.

ait. Sic Turic. Flor. Guelf. Ambroſ. 1. 2. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *dicit.*

dixit. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 3. Obr. Reliqui *dicit.*

85. *abscisa.* Sic Turic. Guelf. ut et mox *absciditur*, ubi accedit Flor. Reliqui *abſciſſa*, *abſcinditur.* cf. 9, 4, 118.

tanta f. bonitas — quam. Sic Turic. Flor. (niſi quod hic *quantam*) Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 1. 2. 3. Bodl. Bern. (hi duo quidem in *bon.* modo citantur) Goth. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. Baſ. Reliqui cum Cicerone *t. tua f. lenitas quantam.* *obtines.* Turic. *optime* cum Alm.

11, 522. αὐτὰρ ὅτ' εἰς ἵππον κατεβαίνομεν, ὃν κάμ' Ἐπειός. Memoria fallitur Qu. Menelaum haec dicere ratus, cum ſint verba Ulyſſis confabulantis cum Achille in inferis. Auctor libelli de Homero (p. 165. Vol. 5. Homeri ex ed. Ern.) ἐν τῷ κατεβαίνομεν, inquit, τὸ μέγεθος τοῦ ἵππου ἐμφαίνει. Namque et ipſe *emphaſin* agnoſcit in loco Homerico. Pſeudo-Plutarchi locum indicavit Capper. nec neglectum Urſino in Virgilio cum Graecis collato monet Geſnerus (p. 238. ad ipſum qui mox laudatur Aeneïdos verſum).

apud Virgilium. Aeneïd. 2, 262. mox 3, 631. Cic. pro Lig. c. 5.

quid loquar. tacuit enim illud, quod nihilominus accipimus, non deeſſe homines, qui ad crudelitatem eum impellant. *Abſciditur* per ἀποσιώπησιν· quae, quoniam eſt figura,
86 reddetur ſuo loco. Eſt in vulgaribus quoque 710
verbis emphaſis: *Virum eſſe oportet;* et, *Homo eſt ille;* et, *Vivendum eſt.* Adeo ſimilis eſt arti plerumque natura. Non tamen ſatis eloquentiae eſt, ea, de quibus dicat, clare atque evidenter oſtendere: ſed ſunt multi ac
87 varii excolendae orationis modi. Nam ipſa illa ἀφέλεια ſimplex et inaffectata habet quendam *purum*, qualis etiam in feminis amatur, *ornatum*, et ſunt quaedam velut e tenui diligentia circa proprietatem ſignificationemque

impellant. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 1. 3. Obr. Reliqui *impellerent.*

86. *Vivendum.* Turic. Flor. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *videndum* cum Alm. et edd. ante Gryph. exc. Ald.

87. *Nam ipſa.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voſſ. 1. 2. Goth. et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *et.*

velut e. Turic. *veluti.* Flor. *veluti e.* Guelf. *velut ex.* Camp. *velut.* Voſſ. 2. (non Goth.) *velut a.* Hoc fere optimum videtur, nam ineſt aliquantum inſolentiae in iſta *tenui diligentia, e* qua ſint hae *munditiae.* Velles etiam apertiorem expeditioremque eſſe locum per ſe venuſtiſſimum.

proprietatem. Turic. *propriorem.* Flor. *proprium,* a ſec. manu *proprietate.*

85. *ſuo loco.* 9, 2, 54. item 9, 3, 60.

86. *Homo eſt ille.* Hanc erroris excuſandi formulam exemplis illuſtrat Ruhnkenius ad Rutil. Lup. p. 114.

Vivendum eſt. „Cum dicimus *vivendum eſt* ſignificamus *vitam eſſe traducendam;* „plus tamen intelligitur per „emphaſim, ſcilicet *genio* „*eſſe indulgendum* et *in laetitia vivendum.*" Pſeudo-Turnebus.

87. ἀφέλεια. cf. 11, 1, 93.

munditiae. Alia *copia* locuples, alia floribus laeta. *Virium* non unum genus. Nam, quid- 88
quid in ſuo genere ſatis *effectum* eſt, valet. Praecipua tamen ejus opera δείνωσις in *exaggeranda indignitate;* et in ceteris *altitudo* quaedam; φαντασία in *concipiendis viſionibus;* ἐξεργασία in *efficiendo* velut opere propoſito; cui adjicitur ἐπεξεργασία, *repetitio probationis* ejusdem, et cumulus ex abundanti; ἐνέργεια 89
confinis his (eſt enim ab *agendo* dicta) et cujus propria virtus, non eſſe, quae dicuntur, otioſa. Eſt et *amarum* quiddam, quod fere in contumelia eſt poſitum, quale Caſſii, *Quid facies, cum in bona tua invaſero? hoc eſt, cum te docuero neſcire maledicere?* Et *acre*,
711 ut illud Craſſi, *Ego te conſulem putem, cum*

89. *eſt enim ab.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 1. 2. Bern. Ald. *e. eis ab* Camp. Reliqui omittunt *enim.* *dicta.* Sic Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Bern. Obr. Reliqui *ducta.* *propria virtus.* Sic Turic. Camp. Reliqui inſerunt *ſit.* *quale Caſſii:* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui inſerunt *eſt.*

cum in bona. Turic. (a ſec. manu) Camp. *c. b.* cum Voſſ. 1. *c. vi b.* Guelf. *c. vi in b.* Goth. cum Obr.

neſcire. Omittunt Turic. Flor. Alm. Non quidem ſine ſenſu. *putem, cum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Burm. quo acc. Obr. Reliqui *c. p.*

88. *ejus.* Hoc pronomen proprie quidem non habet quo referatur; praeceſſit enim *virium* plurale. Nec tamen dubium, quin ante oculos habuerit eam ipſam virtutem, quam latine quidem ſingulariter dicere non poterat.

89. *Caſſii.* Si hic, id quod vix dubium, ſit Caſſius Severus, (cf. 6, 1, 43.) maledicendi rabies ipſius maxime bonum dici poterat.

Craſſi. Hoc ipſum rejecto, quem immittebat L. Marcius

tu me non putes ſenatorem? Sed vis oratoris omnis in *augendo minuendoque* conſiſtit. Utrique parti totidem modi, ex quibus praecipuos attingemus: reliqui ſimiles
90 erunt. Sunt autem poſiti *in rebus*, et *verbis*. Sed, quae ſit rerum inventio ac ratio, tractavimus: nunc, quid *elocutio* attollat aut deprimat, dicendum.

IV. Prima eſt igitur *amplificandi* vel *minuendi* ſpecies in ipſo *rei nomine:* ut, cum eum, qui ſit *caeſus*, *occiſum;* eum, qui ſit *improbus*, *latronem;* contraque eum, qui *pulſavit*, *attigiſſe;* qui *vulneravit*, *laeſiſſe* dicimus. Utriusque pariter exemplum eſt pro M. Coelio, *Si vidua libere, proterva petulan-*

90. *Sed, quae — tractavimus.* Turic. Camp. *ſ. q. ſunt — t.* Hinc eruo: *quae ſunt rerum, inventionem ac rationem t.* Id quoque praetulerim, ut *et* pro *ſed* ſcribatur cum Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Voſſ. 1. 2. 3. et edd. ante Ald. exc. Camp.

1. *pulſavit.* Turic. *plus eunt*, a ſec. manu *plus nos eunt.* Alm. *pluscunt* (cf. 8, 3, 84. item hic §. 7.). *qui vuln. laeſ.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *proterva.* Turic. *propter* (cum Alm. ſed hic compendio), a ſec. manu *proterve* et ſic Flor. Jenſ. cum edd. poſterr. ante Ald.

Philippus Conſul (A. U. C. 663.), lictore pronunciavit in Senatu L. Licinius Craſſus, celeberrimus orator. cf. Val. Max. 6, 2.

90. *Sed, quae — tractavimus.* cf. not. crit.

1. *caeſus, occiſum.* „Hac „utitur amplificatione Terentius Adel. 4, 2, 20. *me* „*pugnis miſerum et iſtam* „*pſaltriam Usque occidit.* ubi „Donat. *mire interjecit* miſerum: *et neceſſario* usque „*addidit, ut oſtenderet* occidit „*nimiae caedis verbum, non* „*occiſionis intelligi oportere.* „ut mox, *non enim occiſus* „*loquitur.*" Burmannus.

M. Coelio. c. 16. in Verrem 1, 3. Alter locus in Verrem 5, 66.

ter, dives effuſe, libidinoſa meretricio more
viveret, adulterum ego putarem, ſi quis hanc
paulo liberius ſalutaſſet? Nam et impudicam, 2
meretricem vocavit; et eum, cui longior cum
illa fuerat uſus, *liberius ſalutaſſe.* Hoc genus
increſcit, ac fit manifeſtius, ſi ampliora verba
cum ipſis nominibus, pro quibus ea poſituri
ſumus, conferantur: ut Cicero in Verrem,
Non enim furem, ſed raptorem; non adulte-
rum, ſed expugnatorem pudicitiae; non ſacri-
legum, ſed hoſtem ſacrorum religionumque;
non ſicarium, ſed crudeliſſimum carnificem
civium ſociorumque, in veſtrum judicium ad-
712 *duximus.* Illo enim modo, ut ſit multum, 3
hoc etiam, plus ut ſit, efficitur. Quatuor ta-
men maxime generibus video conſtare am-
plificationem, *incremento, comparatione, ra-*
tiocinatione, congerie. Incrementum eſt po-
tentiſſimum, cum magna videntur, etiam quae
inferiora ſunt. Id aut uno gradu fit, aut plu-
ribus. Per id venitur non modo ad ſummum,
ſed interim quodammodo ſupra ſummum.
Omnibus his ſufficit vel unum Ciceronis 4
exemplum, *Facinus eſt vincire civem Roma-*
num, ſcelus verberare, prope parricidium ne-
care: quid dicam in crucem tollere? Nam et,
ſi tantum *verberatus* eſſet, uno gradu incre-
verat, ponendo etiam id *eſſe facinus*, quod

2. *longior.* Guelf. *longius* cum Voſſ. 3. Omittunt Turic. et Alm. omnia haec *ſalutaſſet. Nam — liberius,* ut et mox §. 3. *ſummum, ſed interim — ſupra.* *raptorem.* Turic. *eraptorem,* a ſec. manu *ereptorem* et ſic Guelf. Camp. cum Alm. et Bern. ipſoque Cicerone.

5 erat inferius; et, ſi tantum *occiſus* eſſet, per plures gradus aſcenderat: cum vero dixerit, *prope parricidium necare*, ſupra quod nihil eſt; adjecit, *quid dicam in crucem tollere?* ita, cum id, quod maximum eſt, occupaſſet, neceſſe erat in eo, quod ultra eſt, verba deficere.
6 Fit et aliter ſupra ſummum adjectio: ut apud Virgilium de Lauſo,

— — quo pulchrior alter
Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

Summum eſt enim, *quo pulchrior alter non*
7 *fuit:* huic deinde aliquid ſuperpoſitum. Tertius quoque eſt modus, ad quem non per gradus itur, et non eſt plus, maximum, ſed

6. *ſuperpoſitum.* Sic Turic. cum Ald. Baſil. Reliqui *ſuprapoſ.* cf. 9, 4, 25. Item praeter Turic. Guelf. ſubjungunt vocabulo noſtro *eſt.*

7. *quem non.* Turic. Flor. Camp. omittunt *non.* Quae quidem ſcriptura ſenſu carere videtur. Omnia tamen rimanti, ſubnata eſt haec ratio explicandi: Gradus ineſt etiam illi, quod ſequitur, exemplo. Quaeritur enim *majus* aliquid, ſed non invenitur; ut jam redeundo ad id ipſum, unde progredi volebamus, agnoſcatur tamen prius illud eſſe majus, quam primo videbatur, quippe *quo nihil ſit majus.* Sic erunt gradus, nec tamen erit *plus, maximum.*

itur, et. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. et edd. ante Baſil. Reliqui *i. ut,* ex conjectura, ut videtur, Philandri. *non eſt plus, max.* Sic Turic. Flor. Reliqui *quod n. e. p. quam m.*

6. *apud Virgilium.* Aen. 7, 649. Ciceronis locus eſt Phil. 2, 25. et alter in Catil. 1, 7. et pro Cluentio c. 11.

7. *non eſt plus, maximum.* Verbum *eſt* hic uſurpatur fere ut vidimus in grammaticis (cf. not. ad 1, 5, 13.); valetque *locum habet, dicitur, ponitur.* Sed vide et not. crit.

quo nihil majus eſt. *Matrem tuam cecidiſti. Quid dicam amplius? Matrem tuam cecidiſti.* Nam et hoc augendi genus eſt, tantum aliquid efficere, ut non poſſit augeri. Creſcit 8
713 oratio minus aperte; ſed neſcio an hoc ipſo efficacius, cum citra diſtinctionem intextu et curſu ſemper aliquid priore majus inſequitur: ut de vomitu in Antonium Cicero, *In coetu vero populi Romani, negotium publicum gerens, magiſter equitum.* Singula incrementum habent. Per ſe deforme, vel non in coetu, *vomere:* in coetu, etiam non *populi:* populi, etiam non *Romani:* vel, ſi nullum *negotium* ageret: vel, ſi non *publicum:* vel, ſi non *magiſter equitum.* Sed alius 9
divideret haec, et circa ſingulos gradus moraretur: hic in ſublime etiam currit, et ad

cecidiſti — cecidiſti. Sic Turic. Flor. cum Voſſ. 1. 3. Camp. *cecidiſti — occidiſti* cum Alm. (cf. §. 1. 12.) et edd. ante Ald. quo acc. Bad. pr. Reliqui *occidiſti* bis, niſi quod Bern. priore loco omittit verbum ejusque loco ponit *et.*

8. *Creſcit oratio.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. Non displiceret, ſi ante *ſed* inſertum eſſet *fit.* *intextu.* Sic Turic. Ex Alm. affertur *in textu* et ſic Flor. Reliqui *in contextu.* Noſtrum eſt apud Plin. H. N. 2, 8. cf. 9, 4, 13.

9. *currit.* Ambr. 1. *cucurrit.* Tum fortaſſe antea *diviſiſſet, moratus eſſet.*

Matrem tuam. Hoc cum nullo auctore ponatur, credibile eſt a Qu. ipſo nunc fingi. Qui pro *cecidiſti* plurimi dant *occidiſti*, controverſiam Oreſtis (cf. 7, 4, 8.) ſignificari putaverunt. Minus tamen in parricidium cadit ejusmodi *incrementum*, quam in crimen pulſatae matris, quod multis ſane modis poterat amplificari, nunc autem tantae atrocitatis arguitur, ut conatus invidioſum illud facere nihil inveniat potentius, quam ut nuda accuſationis verba repetat. Simile quid habet Rutilius Lupus p. Ruhnk. 43. ubi vide notam Ruhnk. noſtri non immemorem.

ſummum non pervenit niſu, ſed impetu. Verum, ut haec amplificatio in ſuperiora tendit, ita, quae fit per *comparationem*, incrementum ex minoribus petit. Augendo enim, quod eſt infra, neceſſe eſt extollat id, quod ſupra poſitum eſt: ut idem, atque in
10 eodem loco, *Si hoc tibi inter coenam, et in illis immanibus poculis tuis accidiſſet, quis non turpe duceret? in coetu vero populi Romani.* Et in Catilinam, *Servi mehercle mei ſi me iſto pacto metuerent, ut te metuunt omnes cives tui,*
11 *domum meam relinquendam putarem.* Interim propoſito velut ſimili exemplo, efficiendum eſt, ut ſit majus id, quod a nobis exaggerandum eſt: ut idem pro Cluentio, cum expoſuiſſet, Mileſiam quandam a ſecundis heredibus pro abortu pecuniam accepiſſe, *Quanto eſt,* inquit, *Oppianicus in eadem injuria majore ſupplicio dignus? Siquidem illa, cum ſuo corpori vim attuliſſet, ſe ipſa cruciavit: hic autem idem illud effecit per alieni corporis*
12 *vim atque cruciatum.* Nec putet quiſquam

non pervenit. Sic Turic. Flor. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Camp. et edd. ante Ald. Reliqui transponunt, Regio auctore, ſed et MSS. aliquot. *niſu, ſed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 2. niſi quod *niſus et.* Reliqui fere *nixu.*

10. *populi Rom. Et.* Turic. *populis et,* a ſec. manu *populi ſed.* Camp. *populi. Sed et.* Edd. ante Baſil. fere *p. R. ſed et* vel *p. R. ſed.*

11. *quandam.* Turic. Flor. Camp. *a quodam.* nam quod iidem *miles etium,* levius eſt.

9. *extollat.* Subjectum eſt *amplificatio,* neque enim opus corrigere *extollas,* aut ἀπὸ κοινοῦ dictum intelligere, ut *inquit.*

hoc, quanquam eſt ſimile, illi ex argumentis loco, quo majora ex minoribus colliguntur,
12 idem eſſe. Illic enim *probatio* petitur, hic *amplificatio*: ſicut in Oppianico non id agitur in illa comparatione, ut ille male fecerit, ſed, ut pejus. Eſt tamen quanquam diverſarum rerum quaedam vicinia. Repetam igitur hic quoque idem, quo ſum illic uſus, exemplum, ſed non in eundem uſum. Nam 13
hoc mihi oſtendendum eſt, augendi gratia non *tota* modo *totis*, ſed etiam *partes partibus comparari*: ſicut hoc loco, *An vero vir ampliſſimus P. Scipio, pontifex maximus, Gracchum, mediocriter labefactantem ſtatum reipublicae, privatus interfecit: Catilinam, orbem terrarum caede atque incendio vaſtare cupientem, nos conſules perferemus?* Hic et 14

12. *amplificatio: ſicut — in illa.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *igitur.* Turic. Flor. (hic a ſec. manu omittit) Guelf. Camp. *itaque* cum edd. ante Gryph. Ex Alm. (cf. §. 7. 8. 5. 11.) et Voſſ. pr. affertur noſtrum. Inſuavis eſt ſonus continuo occurrente *quoque.* Goth. cum Voſſ. 2. omittit noſtram vocem.

13. *max. Gracch.* Sic Turic. Flor. Camp. *m. T. G.* Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Reliqui *m. Tib. G.*

terrarum. Turic. Flor. Guelf. Camp. *terrae* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. ipſiusque Ciceronis.

12. *illi — loco.* 5, 10, 86 ſeqq.

quo ſum illic uſus. Nemo quaeſivit, ubi hoc Scipionis Naſicae exemplum poſuiſſet noſter. Eo quidem libri 5 looo, quem modo deſignavimus, non eſt. Sed cum capitum interſectionem ignoret noſter, nec ipſarum, quas tractat, rerum valde diligentem cuſtodiat diviſionem, potuit in animo habere 5, 13, 24. Eſt autem locus Ciceronis in Catil. 1, 1.

13. cf. 5, 13, 24.

Catilina Graccho, et ſtatus reipublicae orbi terrarum, et mediocris labefactatio caedi et incendiis et vaſtationi, et privatus conſulibus comparatur: quae ſi quis dilatare velit, ple-
15 nos ſingula locos habent. Quas dixi *per ratiocinationem* fieri amplificationes, viderimus, an ſatis proprio verbo ſignificaverim. Nec ſum in hoc ſolicitus, dum res ipſa volentibus diſcere appareat. Hoc ſum tamen ſecutus, quod haec *amplificatio* alibi poſita eſt, alibi valet; ut aliud creſcat, aliud augetur; inde ad id, quod extolli volumus, ratione ducitur.
16 Objecturus Antonio Cicero merum et vomitum, *Tu*, inquit, *iſtis faucibus*, *iſtis lateri-*

15. *viderimus.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Bern. Reliqui *videamus.* *ſignificaverim.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Goth. et edd. ante Baſil. quo acc. Gryph. Reliqui *ſignaverim*, aptiore ſane verbo; ſed ſequor libros vetuſtiores. cf. 3, 6, 52. *valet; ut.* Sic Ambr. 1. cum Jenſ. et poſterr. ante Stoer. qui *v. ut et al.* cum Chouet. Reliqui inſerunt *et.* *augetur.* Turic. Camp. *augeatur* cum Tarv. Ald. et hoc poſterr. ante Obr. Sed ad aliorum bonorum libb. auctoritatem accedit Ambr. 2. et prima manus 1. *ratione ducitur.* Turic. Florent. (uterque a ſec. manu) Camp. *ratio deducitur* cum edd. ante Obr. (niſi quod Ald. *add.* Chouet. *red.*) Verbum quidem ſic et Goth. Voſſ. 1. 2. Haec etſi levioribus commendatur teſtimoniis ſcriptura, praeplacet tamen. Quod enim ſubjectum eſt in noſtra? Dicas ſane *ducitur* imperſonaliter uſurpari, ut *curritur*, *itur;* ſed hoc omnino durum. In prioribus quoque modo melior Turic. manus ſecunda, ubi a pr. eſt *dicere* pro *diſcere.*

16. *Objecturus — vomitum.* Haec omittunt Turic. Florent. Camp. cum Alm. Nec diſpliceat tam abrupta ratio.

15. *ratione ducitur.* cf. not. crit.

16. *Tu, inquit.* Cic. Philipp. 2, 25.

bus, iſta gladiatoria totius corporis firmitate. Quid fauces et latera ad ebrietatem? Minime ſunt otioſa. Nam reſpicientes ad haec poſſu-
715 mus aeſtimare, quantum ille vini in Hippiae nuptiis exhauſerit, quod ferre et concoquere non poſſet illa corporis gladiatoria firmitate. Ergo, ſi ex alio colligitur aliud, nec improprium, nec inuſitatum nomen eſt *ratiocinationis*, ut quod ex eadem cauſa inter ſtatus quoque habemus. Sic et *ex inſequentibus* ampli- 17
ficatio ducitur: ſiquidem tanta vis fuit vini erumpentis, ut non caſum afferret aut voluntatem, ſed neceſſitatem, ubi minime deceret, vomendi: et cibus non recens, ut accidere interim ſolet, redderetur, ſed qui usque in poſterum diem redundaret. Idem hoc praeſtant, quae anteceſſerunt. Nam, cum Aeolus 18
a Junone rogatus,

— — cavum converſa cuſpide montem
Impulit in latus, ac venti, velut agmine facto,
Qua data porta, ruunt: — —

concoquere. Turic. (a pr. manu) *conquere,* unde noſtrum effecimus. Reliqui *coquere.* Nullis veterum certis quidem locis probatur *coquere* dici pro *concoquendo.* Saltem Plin. H. N. 29, 1. fruſtra appellat Forcellinus, ubi „cibi in cor„poribus *coqui*" dicuntur „a balineis ardentibus."

corporis gladiatoria. Sic Turic. Flor. Reliqui *g. c.*

habemus. Ambr. 1. Flor. (ſed hic et mox omittit *et*) *habeamus* cum Ald. Hoc volebat Regius. Verba autem *cauſa — ſi quidem* omittunt Turic. Alm. Flor. a pr. manu.

17. *deceret, vomendi.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. (hic quidem *et* quoque ſequens) omittunt cum Alm.

ſed qui. Turic. Flor. Camp. omittunt *qui* cum Voſſ. 1. 3.

18. *Aeolus.* Virg. Aen. Verr. 5, 44.
1, 81. Ciceronis locus eſt

19 apparet, quanta ſit futura tempeſtas. Quid? cum res atrociſſimas, quasque in ſummam ipſi extulimus invidiam, elevamus conſulto, quo graviora videantur, quae ſecutura ſunt: ut a Cicerone factum eſt, cum illa diceret, *Levia ſunt haec in hoc reo. Metum virgarum nauarchus nobiliſſimae civitatis pretio redemit: humanum eſt. Alius, ne ſecuri feriretur, pecu-*
20 *niam dedit: uſitatum eſt.* Nonne uſus eſt ratiocinatione, qua colligerent audientes, quantum illud eſſet, quod inferebatur, cui comparata haec, viderentur humana atque uſitata? Sic quoque ſolet ex alio aliud augeri: ut, cum Hannibalis bellicis laudibus ampliatur virtus Scipionis; et fortitudinem Gallorum Germanorumque miramur, quo ſit major
21 C. Caeſaris gloria. Illud quoque eſt *ex rela-* 716
tione ad aliquid, quod non ejus rei gratia dictum videtur, amplificationis genus. Non putant indignum Trojani principes, Grajos

19. *reo. Metum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 1. 2. 3. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui inſerunt *crimina* e Cicerone.

20. *Nonne.* Turic. Camp. *non.* cf. not. ad 4, 2, 15. *ratiocinatione.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *ratione* cum Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxit Regius, neceſſario. *viderent. hum.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *h. v.* *ut, cum.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *ut.*

21. *videtur.* Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. *videretur* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Sed et Vall. nobiscum.

21. *Non putant.* vid. Iliad. 3, 156 ſeqq. Ablegat Geſn. ad Hemſterh. in Luc. Diall. mortt. Tom. (Bip.) 2. p. 498. indicantem qui ſint uſi loco Homerico, ad quos accedunt

Trojanosque propter Helenae ſpeciem tot mala, tanto temporis ſpatio ſuſtinere: quaenam igitur illa forma credenda eſt? Non enim hoc dicit Paris, qui rapuit; non aliquis juvenis, aut unus e vulgo; ſed ſenes, et prudentiſſimi, et Priamo aſſidentes. Verum et 22
ipſe rex, decenni bello exhauſtus, amiſſis tot liberis, imminente ſummo diſcrimine, cui faciem illam, ex qua tot lacrimarum origo fluxiſſet, inviſam atque abominandam eſſe oportebat, et audit haec, et eam filiam appellans juxta ſe locat, et excuſat etiam, atque ſibi eſſe malorum cauſam negat. Nec mihi vide- 23
tur in Sympoſio Plato, cum Alcibiadem con-

aut unus. Sic Turic. Flor. Guelſ. Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. et edd. ante Stoer. exc. Ald. Reliqui *non u.*

22. *ex qua tot lacr. or. flux.* Turic. *e. q. ori fl.* a ſec. manu *e. q. ora fluxiſſent.* Ex Flor. (ſed *go* additur a ſec. manu) et Alm. nihil niſi *ori* profertur. Gebhardus in Crepundiis ex Palatino ſuo eruit *e. q. t. l. ora fluxiſſet*, Pareo ſtulte mirante, reprobante recte Burmanno. *eam filiam.* Turic. *ex familiam* (Alm. *ex familia* et ſic Flor. cujus in margine tertia manus noſtrum dat) a ſec. manu ut et Flor. *eam familiarem* et ſic Camp. cum Bodl. Andr. *atque ſibi.* Turic. Flor. Guelſ. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſibi atque* cum Bodl. Alm. Voſſ. 1. 2. Ioann. Tarv. Noſtram transpoſitionem, quae jam in prioribus aliquot, exigit Regius. Equidem veterem ordinem verum ſuſpicor, quanquam in Homero quidem hoc ipſum non legitur, ut ſibi iraſcentem Helenam mulceat et placet Priamus (neque enim ſufficit v. 180. κυνώπιδος, cui nil reponit ſocer). Sed *etiam* in noſtra ratione otioſum eſt, et ipſa ſcriptura *atque* pro *ae* prodere videtur, debuiſſe ſequi vocalem in *eſſe.* (cf. 8, 3, 47.)

aliquot Heynio deſignati ad Homerum ipſum. Eſt et comparandus Leſſingius in Laocoonte p. 215.

22. *atque ſibi.* cf. not. crit.

23. *in Sympoſio Plato.* vide Plat. Sympoſ. p. (Steph.) 218. b — 219. d. Bip. 10,

fitentem de ſe, quid a Socrate pati voluerit, narrat, ut illum culparet, haec tradidiſſe: 717 ſed, ut Socratis invictam continentiam oſtenderet, quae corrumpi ſpecioſiſſimi hominis
24 tam obvia voluntate non poſſet. Quin *ex inſtrumento* quoque heroum illorum magnitudo aeſtimanda nobis datur. huc pertinet *clypeus Ajacis*, et *Pelias Achillis*. Qua virtute egregie eſt uſus in Cyclope Virgilius. Nam quod illud corpus mente concipiam, cujus

Trunca manum pinus regit? — —

Quid? cum *vix loricam duo multiplicem connixi humeris ferunt*, quantus Demoleos, qui, indutus ea,

— — *curſu palantes Troas agebat?*

25 Quid? M. Tullius de M. Antonii luxuria tan-

23. *pati.* Turic. *pite* (cum Alm.) a ſec. manu *petere.* *illum.* Turic. *illud.* Modo τῷ *ut* Flor. (a ſec. manu) Camp. praemittunt *non* cum Jenſ. et edd. ante Ald. *voluntate.* Sic et Goth. err. Geſn. qui *voluptate*, quod eſt in Jenſ. et edd. poſterr. ante Stoer. exc. Baſil.

24. *huc pert.* Sic Obr. *hoc p.* Turic. (a pr. manu) Guelf. cum Alm. Reliqui *ad hoc p.* *et Pelias.* Sic Turic. Flor. (niſi quod T pro I) Guelf. cum Alm. Goth. Voſſ. 1. 2. Vall. Reliqui inſerunt *haſta.* *ferunt.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 1. 3. Goth. et edd. ante Baſil. Reliqui *ferrent.* *ea.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Bern. Reliqui *eam.*

263—266. Dignus qui legatur vel relegatur locus. Eo rectiſſime eſt uſus Geſnerus in disputatione de Socrate ſancto paederaſtia Commentt. Soc. Gott. Tom. 2. p. 25 ſeq.

24. *clypeus*—*Pelias.* Iliad. 7, 219. 16, 140.

Virgilius. Aeneïd. 3, 659. 5, 260. *Tullius* Philipp. 2, 27.

tum fingere ſaltem potuiſſet, quantum oſtendit dicendo, *Conchyliatis Cn. Pompeji periſtromatis ſervorum in cellis ſtratos lectos videres? Conchyliata periſtromata*, et *Cn. Pompeji*, terunt ſervi et *in cellis*, nihil dici poteſt ultra: et neceſſe eſt tamen infinito plus in domino cogitare. Eſt hoc ſimile illi, quod 26
ἔμφασις dicitur: ſed illa ex verbo, hoc ex re
718 conjecturam facit: tantoque plus valet, quanto res ipſa verbis eſt firmior. Poteſt aſcribi amplificationi *congeries* quoque verborum, ac ſententiarum idem ſignificantium. Nam, etiamſi non per gradus aſcendant, tamen velut acervo quodam allevantur. *Quid enim* 27
tuus ille, Tubero, deſtrictus in acie Pharſalica gladius agebat? cujus latus ille mucro

25. *terunt.* Sic Voſſ. 1. 3. Bern. *terter.* Turic. (a pr. manu) *ter.* Guelf. *iter.* Alm. a ſec. manu Turic. *de* et ſic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. ſec. *inter* Flor. a ſec. manu *de* ultimae ſyllabae ſuperſcriptum. *ſervi.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Voſſ. 1. 3. Bern. Alm. *ſervis* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. ſec. *et in cellis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *in* cum Alm. Voſſ. 1. 2. 3. Goth. Vall. et edd. ante Bad. ſec. Hic primus, obſecundantibus reliquis, ex Regii conjectura pro noſtro *terunt ſervi et in cellis* haecce dat *et in cellis ſervorum*, exc. Obr. qui ſic: *et lecti in cellis ſervorum.* Nos *in* adjecimus contra MSS.

26. *hoc ex re.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *haec e. r.* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Ald. *non per gradus.* Flor. *p. g. non*, cui ſcripturae a ſec. manu praemittitur *non.*

25. *ſaltem.* Interrogatio cum valeat negationem, hoc eſt pro *ne fingere quidem.* cf. 6, 4, 15.

27. *Quid enim tuus.* Ex Ligariana c. 3. Alterum de janitore carceris Verr. 5, 51.

petebat? qui ſenſus erat armorum tuorum? quae tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Simile eſt hoc figurae, quam συναθροισμὸν vocant: ſed illic plurium rerum eſt congeries, hic unius multiplicatio. Haec etiam creſcere ſolet verbis omnibus altius atque altius inſurgentibus: *Aderat janitor carceris, carnifex praetoris, mors terrorque ſociorum et civium Romano-*
28 *rum, lictor Sextius.* Eadem fere eſt ratio *minuendi.* Nam totidem ſunt aſcendentibus, quot deſcendentibus, gradus. Ideoque uno ero exemplo contentus ejus loci, quo Cicero de oratione Rulli haec dicit: *Pauci tamen, qui proximi aſtiterant, neſcio quid illum de lege Agraria voluiſſe dicere, ſuſpicabantur.* Quod ſi ad intellectum referas, *minutio* eſt:
29 ſi ad obſcuritatem, *incrementum.* Scio poſſe videri quibusdam ſpeciem amplificationis *hyperbolen* quoque. nam et haec in utramque partem valet: ſed, quia excedit hoc nomen,

27. *tuorum? quae.* Turic. Flor. omittunt. a ſec. manu aſcribitur ab illo *an mortua tua.* ab hoc noſtrum, ſed *quid.*
hoc fig. Turic. Flor. Camp. omittunt *hoc* cum Alm.
Sextius. Turic. Camp. *rex tuus.*
29. *excedit.* Ambr. 1. *excidit.*

συναθροισμόν. vide Rutil. Lup. ed. Ruhnk. p. 5.

28. *de orat. Rulli.* Cic. de L. Agr. 2, 5. Inſignis eſt varietas apud Qu. *qui proximi aſtiterant,* apud Cic. ipſum *ſi qui acutiores — ſteterant.* Noſter verum Ciceronis acumen oblitus erat. Memoriam Quintiliani lapſam agnoſcit et Garatonus ad loc. Cic. ipſius.

29. *excedit hoc nomen.* Recte Geſnerus accuſativum agnoſcit *hoc nomen*, ut hyperbole plus ſit, quam quod appellemus amplificationem.

in tropos differenda eſt. Quos continuo ſub-
719 jungerem, niſi eſſet a ceteris ſeparata ratio dicendi, quae conſtat non propriis, ſed translatis. Demus ergo breviter hoc deſiderio jam paene publico, ne omittamus eum, quem

ne omittamus. Turic. *nec mittamus,* a ſec. manu *ne amittamus* et ſic Camp. *ut omittamus* Goth. cum Voſſ. 2. *nec om.* Ald. cum aliquot, ex Regii conjectura.

Rollinus et Capperonnerius hoc tenuiſſe non videntur, quorum alter appoſito tamen utitur verbis Julii Rufiniani apud Ruhnk. p. 223. „(Hyperbole) fit cum *excedit veritatem* ſententia."

Quos continuo — translatis. Haec, etſi valde perſpicua videantur, a ſe parum perſpici ingenue fatetur optimus Regius, quem non plane aſſecutus videtur Geſnerus diffiſum dicens eum verbis *quae conſtat — translatis.* Ubi enim difficultatem ſentiret, non deſignavit Regius. Geſnerus hic definitionem *ſententiae* deſiderari cenſet, quippe de qua ſit expoſiturus noſter, quamque tropis antevertendam indicet. Haec quidem ratio an ſit neceſſaria, quaeri poteſt. Fortaſſe tropos modo deſcribit et hoc vult: Continuo de tropis dicerem, niſi haec eloquentiae pars conſtaret translatis, non propriis; ita ſatius erit tum demum ad tropos progredi, cum omnis proprie dicendi ratio pertractata fuerit, cujus partem unam reliquam video i. e. *ſententiam.* Sed nec ipſe animum expleri ſentio ab hac interpretatione, et ultro agnoſco convenientius loco fore, ſi reperiatur modus aliquis ex hiſce verbis finitionem *ſententiae* extundendi. An forte transponendo unaque litera abradenda hoc conſequemur? „ratio dicendi quae *non conſtat* propriis *et* translatis." *Antequam ad tropos accedam, ſupereſt aliqua dicendi ratio, cujus vis non eſt in propriis et translatis, ſed quae nunc hac nunc illa utens oratione, peculiari ſuo artificio ornatum efficit.* Maxime diſplicet in hac conſtitutione loci, quod abeſt *aliqua* vel *quaedam* pronomen, neceſſarium fere ad nominativum illum „a ceteris — dicendi." Ut *propriis* et *translatis* hic latior aliquis tribuatur ſignificatus, veluti mox c. 5. §. 6. *translatio a communi ad proprium,* cum Geſnero probare non poſſum. Redeundum erit ad Regianae confeſſionis ſimplicitatem.

plerique praecipuum ac paene ſolum putant orationis ornatum.

V. *Sententiam* veteres, quod animo ſenſiſſent, vocaverunt. Id cum eſt apud oratores frequentiſſimum, tum etiam in uſu quotidiano quasdam reliquias habet. Nam et juraturi *ex animi noſtri ſententia*, et gratulantes *ex ſententia* dicimus. Non raro tamen et ſic locuti ſunt, ut *ſenſa* ſua dicerent: nam
2 *ſenſus* corporis videbantur. Sed conſuetudo jam tenuit, ut mente concepta *ſenſus* vocaremus; lumina autem, praecipueque in clauſulis poſita, *ſententias*. Quae minus crebra apud antiquos, noſtris temporibus modo carent. Ideoque mihi et de generibus earum,
3 et de uſu arbitror pauca dicenda. Antiquiſſimae ſunt, quae proprie, quamvis omnibus idem nomen ſit, *ſententiae* vocantur, quas Graeci γνώμας appellant: utrumque autem nomen ex eo acceperunt, quod ſimiles ſunt conſiliis aut decretis. Eſt autem haec vox univerſalis, quae etiam citra complexum cauſae poſſit eſſe laudabilis, interim ad rem tan- 720
tum relata; ut, *Nihil eſt tam populare, quam*

3. *nom. ſit.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *ſ. n.*

1. *et juraturi — et gratulantes,* Priore modo quod *ſcimus*, altero quod *cupimus* appellamus *ſententiam*, quo magis appareat, quidquid animo ſentiamus, eſſe *ſententiam*. De jurandi formula cf. 6, 3, 32.

3. *utrumque* et Graecum et Latinum. Uterque enim populus mutuatus eſt appellationem a deliberandi negotio.

Nihil eſt — bonitas. Cic. pro Lig. c. 12.

bonitas: interim ad perſonam; quale eſt Afri Domitii, *Princeps, qui vult omnia ſcire, neceſſe habet multa ignoſcere.* Hanc quidam 4 partem *enthymematis*, quidam initium aut clauſulam *epichirematis* eſſe dixerunt: et eſt aliquando, non tamen ſemper. Illud verius, eſſe eam aliquando *ſimplicem*, ut ea, quae ſupra dixi; aliquando ratione ſubjecta, *Nam in omni certamine, qui opulentior eſt, etiamſi accipit injuriam, tamen, quia plus poteſt, facere videtur:* nonnunquam *duplicem*, *Obſequium amicos, veritas odium parit.* Sunt 5 etiam, qui decem genera fecerint, ſed eo modo, quo fieri vel plura poſſunt, *per interrogationem, per comparationem, infitiationem,*

4. *dixerunt: et eſt al.* — *aliquando ſimpl.* Turic. Flor. (a pr. manu) Guelf. *d. etſi al. ſimpl.* cum Voſſ. 1. 3. Tarv. Ald. *d. etſi al.* — *al. ſimpl.* Camp. Alii quoque editi interjecta τοῖς *aliquando* non habent. *quae.* Sic Turic. Camp. cum Voſſ. 1. 3. Ald. Reliqui *quam.* *ſubjecta.* Jenſ. Tarv. *ſubjectam* cum Voſſ. 2. ut refertur, non quidem Goth. Sed et modo *rationi* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2.
5. *fecerint.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Reliqui *fecerunt.* *interr. per comp.* Sic Turic. Flor.

4. *enthymematis* — *epichirematis.* cf. l. 5. c. 10. 14. et Ariſtot. Rhet. 2, 21, 2. ἐπεὶ τὰ ἐνθυμήματα ὁ περὶ τοιούτων συλλογισμός ἐστι, σχεδὸν τά τε συμπεράσματα τῶν ἐνθυμημάτων καὶ αἱ ἀρχαὶ, ἀφαιρεθέντος τοῦ συλλογισμοῦ, γνῶμαί εἰσιν. Huc reſpexiſſe Qu. cenſet Victorius ad Ariſtot. p. 445. eodemque remittit Capper.

ea, quae. Neutro genere utitur; deſignat autem ſententias ſupra poſitas, Ciceronis alteram, alteram Domitii.

Nam in omni certamine. Eſt Salluſtii in oratione Micipſae Bell. Jug. c. 10. Telleri 6.

Obſeq. — *parit.* Terent. Andr. 1, 1, 41.

ſimilitudinem, *admirationem*, et cetera hujusmodi: per omnes enim figuras tractari poteſt. Illud notabile *ex diverſis*, *Mors miſera non*
6 *eſt*, *aditus ad mortem eſt miſer*. Ac rectae quidem ſunt tales, *Tam deeſt avaro, quod habet, quam quod non habet*. Sed majorem vim accipiunt emutatione figurae, ut,

Usque adeone mori miſerum eſt? — —

Acrius enim hoc, quam per ſe, *Mors miſera* 7 21
non eſt. Et *translatione* a communi ad pro-

Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 1. 3. et edd. ante Bad. Reliqui omittunt *per*.

ſimilitudinem. Omittit Guelf. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Colb. *admirationem*. Omittunt Turic. Camp. cum Alm.

eſt miſer. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *m. e.*

6. *emutatione*. Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Camp. *ex mutatione* cum Goth. Colb. et edd. ante Gryph. Illorum uterque (a pr. manu) Guelf. *et mutatione*. Sed *mutatione* ſolum Voſſ. 1. Reliqui *commutatione*. Noſtrum e conjectura. cf. 8, 6, 51. *Acrius* — *non eſt*. Omittunt Turic. Flor. (hic a pr. manu) Alm.

5. *Mors* — *miſer*. Gallaeus hoc ipſum deſignat a Lactantio relatum 3, 17. cujus locum ponit etiam Menagius ad Diog. Laërt. 10, 124. Cum ſit ſenarius verſus, poſſit et ipſe eſſe ex Graeco translatus, ut ille Epicharmi trochaicus, quem hic citant fere, apud Cic. Tuſc. 1, 8. *Emori nolo* cet. cf. noſtr. 5, 14, 22.

6. *Tam deeſt* — *non habet*. Senarius eſt ex P. Syri mimis, quem et M. Seneca exhibet, laudatum Caſſio Severo p. 227.

emutatione figurae. Accipiam *emutationem*, quam efficit figura, non quam patitur, quanquam ne hoc quidem abſurdum. *Figuratae* ſententiae opponuntur *rectis*, velut 9, 2, 5. 66. 78. item 2, 13, 8.

Usque adeone. Virg. Aen. 12, 646. Mox ſunt loca Cic. pro Lig. c. 12. ibid. c. 4. Virg. Aen. 1, 37. Cic. pro Mil. c. 4. pro Lig. c. 1. *Medeam* Ovidii intercidiſſe nemo ignorat.

primum. Nam, cum ſit rectum, *Nocere facile eſt, prodeſſe difficile*: vehementius apud Ovidium Medea dicit,

Servare potui, perdere an poſſim, rogas?

Vertit ad perſonam Cicero, *Nihil habet, Caeſar, nec fortuna tua majus, quam ut poſſis; nec natura melius, quam ut velis ſervare quam plurimos.* Ita, quae erant rerum, propria fecit hominis. In hoc genere cuſtodiendum eſt, id quod ubique, ne *crebrae* ſint, ne *palam falſae* (quales frequenter ab iis dicuntur, qui haec καθολικὰ vocant: et, quidquid pro cauſa videtur, quaſi indubitatum pronunciant), ne *paſſim* et *a quocunque* dicantur. 7 Magis enim decent eos, in quibus eſt 8 auctoritas, ut rei pondus etiam perſona confirmet. Quis enim ferat puerum aut adole-

an poſſim. Turic. *a. poſſis* cum Alm.

7. *hominis.* Turic. *nominis* cum Alm. *eſt, id.* Ita nos e conjectura, inſeritur enim a libris *et*, ut et mox poſt *pronunciant*, quod et ipſum expunximus. *quod.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 2. Reliqui *quidem.*

dicantur — decent. Turic. Flor. Guelf. utrobique ſingularem cum aliquot Codd. et edd. Alii fluctuant nunc prius nunc poſterius ſingulariter efferentes, nec conſtat lectio ante Gryph.

7. *id quod ubique.* Opponitur hoc illis: *in hoc genere.* In omni enim ornandi ratione, ne ſaepius recurrat idem artificium, ſedulo cavendum.

qui haec καθολικὰ vocant. Hoc artis vocabulum imponentes ſententiis falluntur ſimul ita ut, quidquid ſpeciem habeat ſententiae, non inveſtigata ejusdem veritate, tuto ubique, quoniam καθόλου, ponere poſſe videantur. cf. Ern. in Lex. technol. qui docet καθολικὸν λόγον eundem eſſe τῇ γνώμῃ.

ſcentulum, aut etiam ignobilem, ſi judicet
9 in dicendo, et quodammodo praecipiat? *En-*
thymema quoque eſt omne, quod mente con- 7/22
cipimus: proprie tamen dicitur, quae eſt ſen-
tentia ex contrariis; propterea quod eminere
inter ceteras videtur, ut Homerus *poëta*, *urbs*
Roma. De hoc in argumentis ſatis dictum eſt.
10 Non ſemper autem ad probationem adhibe-
tur, ſed aliquando ad ornatum, *Quorum igi-*
tur impunitas, Caeſar, tuae clementiae laus
eſt, eorum te ipſorum ad crudelitatem acuet
oratio? Non, quia ſit ratio disſimilis, ſed
quia jam per alia, ut id injuſtum appareret,
11 effectum erat. Et addita in clauſula eſt epi-
phonematis modo non tam probatio, quam
extrema quaſi inſultatio. Eſt enim epipho-
nema rei narratae vel probatae ſumma accla-
matio,

Tantae molis erat Romanam condere gentem.

Facere enim probus adoleſcens periculoſe,
12 *quam perpeti turpiter maluit.* Eſt et, quod

9. *concipimus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Guelf. *concepimus* cum Bern.

10. *injuſtum.* Geſn. *juſtum* per ſphalma, quod propagarunt Bipontini.

11. *perpeti turpiter.* Turic. Flor. *perturpiter.* ex Alm. afferunt *turpiter.* (cf. 8, 4, 12. item hic 24.)

8. *judicet — praecipiat,* agat partes judicis, et magiſtri. Malim prope *qui* prae *ſi.*

9. *De hoc — dictum eſt.* vide 5, 10, 2.

10. *Non, quia — disſimilis.* Probat ſane hoc ipſum a Cicerone poſitum enthymema, ſed hic quidem probationis cauſa non eſt poſitum.

appellatur a novis νόημα; qua voce omnis intellectus accipi poteſt: ſed hoc nomine donarunt ea, quae non dicunt, verum intelligi volunt; ut in eum, quem ſaepius a ludo redemerat ſoror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti recidiſſet, *Eras dignus, ut haberes integram manum.* Sic enim auditur, *ut depugnares.* Vocatur aliquid et *clau-* 13
ſula: quae, ſi eſt, quod *concluſionem* dici-
723 mus, et recta et quibusdam in partibus neceſſaria eſt: *Quare prius de veſtro facto fateamini neceſſe eſt, quam Ligarii culpam*

12. *novis.* Geſn. *nobis* per ſphalma repetitum Bipontinis. *dicunt.* Goth. *dicuntur* cum Voſſ. 2. Idem velle videntur Turic. Flor. Alm. qui poſt noſtrum ſubjiciunt *at.* Et fortaſſe paſſivum elegantius.

13. *recta.* Sic Obr. Ceteri quidem omnes *recte,* quod ferri nequit, nam ut, quod monet Badius, repetatur huic *vocetur ita,* contortum fuerit et inelegans.
veſtro facto. Sic Turic. Flor. Reliqui *f. v.*

12. *a novis.* In rhetoribus ipſis *novos* diſcernit a *veteribus,* non in oratoribus ſolis. cf. dicta ad 4, 2, 118. item exempli cauſa 9, 2, 42. 10, 1, 41.

a ludo redemerat. Ablegat Geſnerus ad Lipſium Saturnall. 2, 3, 5. multa veterum loca ponentem, quibus appareat, liberos quoque ſe auctoraſſe laniſtis ad depugnandum in arena.

Sic enim — depugnares. Significatum *audiendi* pro *ſubaudiendo* iterum habet noſter 9, 3, 58. ex quo loco et hic pro *ſic* reponendum *ſimul* neceſſario videtur. Item *auditur* pro *additur* repoſuerunt VV. DD. in Julio Rufiniano p. 272. Ruhnk. cujus vide notam, ut et Capper. ad eundem ſcriptorem. *Depugnare* proprium Gladiatorii ſpectaculi et ſuſpicor ineſſe vim etymi in praepoſitione *de,* ut intelligatur pugna ad mortem protracta, quod ſuadet et noſter locus et alter in Declamm. 9. p. Bip. 175. „adhuc neceſſitatis gladiator *depugnare etiam* volebam.“ cf. Drakenb. ad Liv. 6, 5, 9. 40, 34. 6.

ullam reprehendatis. Sed nunc aliud voluere, ut omnis ſenſus in fine ſermonis feriat aurem.
14 Turpe autem ac prope nefas ducunt, reſpirare ullo loco, qui acclamationem non petierit. Inde minuti corruptique ſenſiculi, et extra rem petiti. Neque enim poſſunt tam multae bonae ſententiae eſſe, quam neceſſe
15 eſt multae ſint clauſulae. Jam haec magis nova ſententiarum genera. *Ex inopinato:* ut dixit Vibius Criſpus in eum, qui, cum loricatus in foro ambularet, praetendebat, id ſe metu facere, *Quis tibi ſic timere permiſit?* Et inſigniter Africanus apud Neronem de morte

aliud. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui *illud* conjectante Regio. *ut omnis ſenſus.* Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Reliqui poſt *ut* inſerunt *omnis locus.* Voſſ. 1. viciſſim omittit, ut fertur, *omnis ſenſus.*

14. *ullo loco.* Turic. *illo l.* cum Alm. non prorſus male. *corruptique.* Turic. *corrupti,* a ſec. manu *et corrupti* et ſic Camp. *bonae.* Omittunt Guelf. et Obr. Mox Camp. inter *eſt* et *multae* inſerit *ut.*

15. *Vibius.* Turic. Flor. *bibius.* (cf. 6, 3, 73.) Camp. *Urbius.*

15. *Vibius Criſpus.* cf. 5, 13, 48.

Africanus. Non dubito quin hic ſit Julius Africanus orator (cf. 10, 1, 118. 12, 10, 10. 11. item Tacit. Dial. de oratt. c. 15.), quem Neroniani aevi demonſtrat dictum de eo Criſpi Paſſieni relatum Plinio minori 7, 6, 11. (cf. noſtr. 6, 1, 50.) Quod enim Sextium Africanum a Tacito memoratum Annal. 13, 19. 14, 46. huc trahit Burmannus, quia poſteriore Taciti loco Galliarum cenſum egiſſe dicatur, levius videtur, nec in opere ſuo Qu., ſi alium ab oratore deſignaſſet, ſimpliciter ita cognomen poſiturus erat. Pro *apud Ner.* autem legendum cenſeo *ad N.* (cf. Drakenb. ad Liv. 3, 10, 3.)

matris; *Rogant te, Caeſar, Galliae tuae, ut*
felicitatem tuam fortiter feras. Sunt et *alio* 16
relata, ut Afer Domitius, cum Cloantillam
defenderet, cui objectum crimen, quod virum, qui inter rebellantes fuerat, ſepeliſſet,
remiſerat Claudius, in epilogo filios ejus alloquens, *Matrem tamen*, inquit, *pueri ſepelitote.*
Et aliunde petita, id eſt, in alium locum 17
ex alio *translata:* ut pro Spatale Criſpus,
724 quam qui heredem amator inſtituerat, deceſſit,
cum haberet annos duodeviginti, *O hominem divinum, qui ſibi indulſit!* Facit quaſdam 18

16. *Cloantillam.* Flor. Turic. Guelf. Camp. *Cloatillam.* *N* interponit primus Jenſ. ſed jam Goth. niſi aberravimus. Voſſ. 1. 3. *Clotillam.* (cf. 9, 2, 20.) Nomen hoc quidem eſt in neutro Inſcriptionum corpore. *defenderet.* Turic. (a pr. manu) *defenderat.*

17. *ut — qui.* Omittunt hanc utramque particulam Turic. Flor. Guelf. Camp. cum MSS. fere omnibus et edd. ante Ald. Noſtrum Regius conjecit, Obr. MSS. ſcripturam retinens poſt *inſtituerat* inſerit *et.* Ante *hominem* autem *O* mei omittunt MSS., exc. Flor., et reliqui fere, quibus accedit Camp.

Spatale. Sic Turic. cum Geſn. et vetuſtis. A Gryphio inde *Spathale*, vitioſe.

16. *Matrem — ſepelitote.* „Videntur igitur ipſi matrem „accuſaſſe filii, quos ita pie„tatis admonuerit Domitius, „quaſi diceret, nolite metuere „iram Caeſaris in ſepelienda „olim matre, amat ille pie„tatem, ignovit matri veſtrae „contra legem ſepelienti vi„rum: magis ei placebit iſta „pietas, quam impia haec „veſtra accuſatio. Sed res „aliunde cum nota non ſit, „nihil equidem definiam.“ Geſnerus. Si in hac ipſa ſepulti mariti cauſa defendebat Cloantillam Domitius, minus apte videtur dici haec ſententia „*alio* relata,“ nec cadit defenſio in eam, cui crimen objectum jam *remiſerat* Claudius.

17. *O hominem — indulſit.* Eum, qui *ſibi indulſerit*, bona ſua abliguriſſe, nec quidquam heredi illi ſuae reli-

ſententias ſola *geminatio*: qualis eſt Senecae in eo ſcripto, quod Nero ad Senatum miſit occiſa matre, cum ſe periclitatum videri vellet, *Salvum me eſſe adhuc nec credo, nec gaudeo.* Melior, cum ex contrariis valet, *Habeo, quem fugiam; quem ſequar, non habeo. Quid, quod miſer, cum loqui non*

18. *ſe periclitatum.* Turic. *ſe periclitas* cum Alm. Ille a ſec. manu *ſe periclitans.* Repone *ipſe periclitatus.*

me eſſe. Turic. Flor. Camp. omittunt *me* cum Alm.

quem fugiam. Turic. omittit cum Alm. *Quid, quod.* Turic. *quidquid*, a ſec. manu *qui quod.* Camp. *qui quidem.*

loqui. Turic. *bol.* Florent. *bob*), quaſi ſit compendium pro *bolus.* Neque tamen quidquam latere ibi videatur, praeter receptum.

quiſſe, cum ſe brevi moriturum *divinaret*, apparet quidem; ſed quomodo haec ſententia ſit *ex alio in alium locum translata*, id doceri vellim, niſi forte haec ipſa verba in alia oratione fuerant olim ſic poſita, ut nunc plane novum ſenſum conſciſcerent. Hoc tamen ſi voluit Fabius, parum eſt elocutus, cum praeſertim non ſit decantatus aliquis locus, qui hic repetitur. Nam fuiſſe talem, omnibusque Quintilianum legentibus notiſſimum, vaga eſt nec probanda conjectura. *Pro* Spatale autem hoc potuit dici, quo minus crederetur illa venenum tentaſſe in adoleſcente, quem pauperem moriturum videret. *Habere annos duodeviginti* cf. ad 6, 3, 73. *Spatale* nomen meretricium legitur apud Martialem 2, 52. item Varronem in Fragmm. p. Bip. 288. Etiam Nereïdos apud Claudian. Epithal. Honor. et Mar. 167. Eandem in hac cauſa accuſavit Trachalus, §. 19. (cf. 6, 3, 78.)

18. *geminatio.* Eſt ea in repetita conjunctione *nec, nec*, in qua ſola hic ſententiae acumen.

ſe periclitatum. cf. not. crit.

Habeo — non habeo. Cic. ad Att. 8, 7. cf. 6, 3, 109.

Quid, quod miſer. „Laudat hic Pithoeus Hieronymum ad Oceanum, *Poſtea vero, Piſoniano vitio, cum loqui non poſſet, tacere non poterat.* Videntur itaque „ſumta eſſe ex Tullii in Piſonem oratione, qua parte hodie integra non eſt; dictum

poſſet, tacere non poterat? Ea vero ſit pulcherrima, cum aliqua comparatione clareſcit. Trachalus contra Spatalen, *Placet hoc ergo, o leges, diligentiſſimae pudoris cuſtodes, decimas uxoribus dari, quartas meretricibus?* Sed horum quidem generum et bonae dici poſſunt, et malae. Illae ſemper vitioſae, *a verbo, Patres conſcripti; ſic enim incipiendum eſt mihi, ut memineritis patrum.* Pejus adhuc, quo magis falſum eſt, et longius petitum, contra eandem ſororem gladiatoris, cujus 19 20 725

19. *o leges.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *o* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. *bonae — malae.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *bene — male* cum Goth. Alm. Voſſ. 2.

20. *vitioſae, a.* Sic Turic. Camp. cum Goth. Vall. *v. aut* Guelf. cum Voſſ. 1. 2. 3. *v. aut a* Flor. Bern. *v. ab-uti* Obr. Jenſ. *v. uti* cum poſterioribus ante Baſil. Reliqui *v. uti a.*

„certe de Piſone aliquo." Geſnerus. Hiſce acquieſcendum quidem, cum certiora nusquam oſtendantur. Quid ſit quod Burmannus ablegat ad Eraſmum in Adagiis titulo *imperitiae,* non exputo, neque enim in ullo eorum quae ad hunc titulum referuntur proverbio mentionem reperio noſtri loci.

19. *decimas uxoribus.* Conſtitutum erat lege Julia et Papia Poppaea, ut matrimonii cauſa uxori, quae liberos non haberet, nonniſi decima legaretur, et pro numero ſuperſtitum ex priore matrimonio liberorum totidem decimae. vide Jurispr. Anteiuſt. Schult. p. 609. item Gothofr. ad Cod. Theod. Tom. 2. p. 648. quorum uterque noſtro loco utitur. Supra §. 17. latius modo heredem Spatalen inſtituiſſe perhibetur amator; hic apparet, ex quarta parte. Licuiſſe tum etiam probroſis feminis legata capere recte obſervat, qui hic citatur, a Burmanno, Perizonius de lege Voconia p. 144. (ed. Heineccii Magdeburgi 1722. 4.), cum poſtea hoc vetitum fuerit a Domitiano Suet. c. 8. Quidquid praeterea disputat Perizonius de portione Spatalae legata; ad locum intelligendum non facit.

modo feci mentionem, *Ad digitum pugnavi.*
21 Eſt etiam generis ejusdem, neſcio an vitioſiſſimum, quoties verborum ambiguitas cum rerum falſa quadam ſimilitudine jungitur. Clarum auctorem juvenis audivi, cum lecta in capite cujusdam oſſa ſententiae gratia te-

Ad digitum. Turic. Flor. *additum.* Ille a ſec. manu *aditum,* hic noſtrum. Cum priore manu facit Alm. A Baſil. inde ante Geſn. *at digito.* Sed Baſil. ante *pugn.* inſerit *non,* Voſſ. 2. Ald. *mihi,* Camp. *nihil* et Obr. pro *pugn,* ponit *parentavi.* Ioann. *ad dig. pugna mihi.* Noſtrum eſt in Guelf. Vall. Voſſ. 1. 3. Goth. Bern. Bongarſiano Salmaſii ad Hiſt. Aug. Vol. 2. p. 830.

21. *in capite.* Sic Turic. Guelf. Flor. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Bodl. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Gryph. Reliqui *e capite.*

20. *Ad digitum pugnavi.* Haec locutio nonniſi uno, praeter noſtrum, loco adhuc inventa eſt a VV. DD. in vetere epigrammate, quod tribuitur Martiali Spectacc. 29. v. 5. (Nam quod eam trahit ad Faliſcum ſuum Caſpar Barthius Cyneg. v. 12, alienum eſt.) Sufficit tamen haec duorum ſcriptorum congruentia, ad tenendam eam, quae hic legitur, verborum conſtitutionem; ad explicandam eandem, non item. Neque enim magis apud Martialem, quam noſtri verbis apparet, quid ſit *ad digitum pugnare.* Sumunt quidem, et maxime Ramireſius de Prado ad Martialem, eſſe hoc: pugnare eo usque, donec alteruter gladiatorum exerto digito victum ſe fateatur; ſed probationem deſidero, cum Scholiaſtes Perſii ad 5, 119. perperam accipiat poëtae locum, cui illuſtrando adhibet hoc quod narrat „Tractum a gladiatoribus, qui „victi, oſtenſione digiti ve„niam a populo poſtulabant.“ cf. Caſaub. in Comment. Hic quidem, quidquid eſt de ſignificatione locutionis in arena, apparet ludi in vocabulo *digiti.* Deflexit enim iſte toties auctoratus *digitum* illum ad pollicem, quem ſibi ſoror recidiſſet (vel *praeci-diſſet,* ut vult Burm. ad §. 12.). Scaligeri quidem epigrammatis interpretationem, miram profecto, videre eſt apud Burmannum ſecundum Anthol. Vol. 1. p. 470, huic probatam, non mihi.

21. *auctorem.* An forte *actorem?*

— *lecta in capite — oſſa.* cf. 6, 1, 30.

penda matri dediſſet, *Infeliciſſima femina,*
nondum extuliſti filium, et jam oſſa legiſti.
Ad hoc plerique minimis etiam inventiun- 22
culis gaudent, quae excuſſae riſum habent, in-
ventae facie ingenii blandiuntur. De eo, qui
726 naufragus, et ante agrorum ſterilitate vexatus,
in ſcholis fingitur ſe ſuspendiſſe, *Quem nec*
terra recipit, nec mare, pendeat. Huic ſimile 23
in illo, de quo ſupra dixi, cui pater ſua
membra laceranti venenum dedit, *Qui haec*
edit, debet hoc bibere. Et in luxurioſum, qui
ἀποκαρτέρησιν ſimulaſſe dicitur, *Necte laqueum,*
habes, quod faucibus tuis iraſcaris: ſume ve-
nenum, decet luxurioſum bibendo mori. Alia 24
vana: ut ſuadentis purpuratis, ut Alexan-
drum Babylonis incendio ſepeliant, *Alexan-*
drum ſepelio, hoc quisquam ſpectabit e tecto?

22. *mare.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Camp. Goth. *in aëre.*

23. *qui ἀποκαρτέρησιν.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. *quia in apoteca freneſim* cum Alm.

24. *ut ſuadentis.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ſuadendis* cum Alm. Voſſ. 2. Sed Guelf. *ſuadentis* cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. *Ut* inſeruit Regius. *e tecto.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *a t.* cum Goth. Alm. Voſſ. 1. 2. 3. Vall.

22. *riſum habent.* Si ullus, praeter locum Horatii (Carm. 14, 15, 16.), uſus poſſet oſtendi, amplecterer hic ego Graeciſmum, ut eſſet r. *debent.* (cf. 9, 2, 5.) Eſt enim *habendi* verbum nimis, ut videtur, diſſolutum. Quanquam cf. not. ad 4, 1, 42. *excuſſae* autem opponuntur hic *inventis* i. e. diligentius inſpectae iis, quae cum primum ab oratore *inveniuntur*, placent ſuo auctori. cf. 12, 10, 73.

23. *ſupra.* 8, 2, 20.

ἀποκαρτέρησιν. Notus eſt Hegeſiae liber ἀποκαρτερῶν, de quo Cic. Tuſc. 1, 34. Ingenioſus hic noſter luxurioſo ſuadet aliam quam ab inedia mortem.

Quaſi vero id ſit in re tota indigniſſimum. Alia nimia; ut de Germanis dicentem quendam audivi, *Caput neſcio ubi impoſitum:* et
25 de viro forti, *Bella umbone propellit.* Sed finis non erit, ſi ſingulas corruptorum perſequar formas. Illud potius, quod eſt magis neceſſarium. Duae ſunt diverſae opiniones; aliorum ſententias ſolas paene ſpectantium, 727
aliorum omnino damnantium: quorum mihi
26 neutrum admodum placet. Denſitas earum obſtat invicem; ut in ſatis omnibus fructibusque arborum nihil ad juſtam magnitudinem adoleſcere poteſt, quod loco, in quem creſcat, caret. Nec pictura, in qua nihil circumlitum eſt, eminet. Ideoque artifices, etiam cum plura in unam tabulam opera contulerunt,

umbone. Turic. *vir bone,* (ex Alm. *verbone.* cf. §. 11. 8, 6, 11.) a ſec. manu *vir bene* et ſic Camp. *viti bonae* Guelf. Prima Flor. manus plane eraſa.

25. *ſolas.* Turic. Camp. omittunt.

26. *fructibus.* Turic. *fluctibus* cum Alm. cf. 8, 6, 6. *arborum.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *armorum* cum Alm. viciſſim (Turic. quidem a pr. manu) 8, 6, 12. *arvorum* Goth. Voſſ. 2. cum edd. ante Gryph. exc. Ald. Geſnerus utrumque ex ruſticorum ſcriptorum auctoritate defendit. Mihi in noſtra conſtitutione *omnibus* videtur magnopere jacere. *magnitudinem.* Turic. Flor. Camp. *multitudinem* cum Alm. *opera.* Turic. Camp. omittunt. Exemto hoc quidem vocabulo, quaeri poteſt, *plura* illa ſintne ad unam picturam pertinentes hominum formae, an,

24. *neſcio ubi.* Feliciter conjectare videtur Geſnerus *nubi*, nec audiendus prae hoc Obrechtus, qui ſic: *neſcio ubi in nube poſitum.*

25. *ſpectantium.* Malim *ſectantium*, ut mox §. 30. *captanti.*

26. *ut in ſatis.* cf. 8 Pro. 23. *plura — opera.* cf. not. crit.

ſpatiis diſtinguunt, ne umbrae in corpora cadant. Facit res eadem conciſam quoque ora- 27
tionem. Subſiſtit enim omnis ſententia: ideoque poſt eam utique aliud eſt initium. Unde ſoluta fere oratio, et e ſingulis, non membris, ſed fruſtis collata, ſtructura caret; cum illa rotunda et undique circumciſa inſiſtere invicem nequeant. Praeter hoc etiam color ipſe 28
dicendi quamlibet claris, multis tamen ac variis velut maculis conſpergitur. Porro, ut afferent lumen clavus et purpurae, in loco inſertae, ita certe neminem deceat intertexta.

quod exprimitur diſerte admiſſo illo *opera*, picturae diverſae uni tantum tabulae impoſitae. Hujusmodi veterum opera nobis quidem relicta novimus nulla. Fateor me, quid faciam illi *etiam* quove illud loco ponendum cenſeam, non invenire. Otioſum enim eſt, ſi ad *artifices* referas, ſin *etiam tum, cum contulerunt, diſtinguere eos* dicas, alienum plane fuerit, cum ejusmodi diſtinctio in tali ratione neceſſaria ſit, nec fiat *etiam*.

28. *claris.* Sic Turic. (a ſec. manu, a prima quidem *claris*) Flor. Guelf. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 5. Vall. Bern. et edd. ante Ald. Reliqui *clarus*, quod Regius repoſuit. Videtur tamen hoc jam eſſe in Camp. *afferent.* Turic. *adfertur*, a ſec. manu *auffertur.* Flor. *affertur.* Guelf. *offerrent.* Camp. *afferunt.* Jenſ. *affert* cum edd. ante Obr. Equidem ſimpliciſſimum exiſtimo, ut *afferunt* fiat ex vetuſtiſſima ſcriptura. *in loco.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui omittunt *in.* *inſertae.* Sic libri omnes praeter

27. *ſoluta — oratio.* cf. 9, 4, 19.

28. *quamlibet claris — maculis.* Horat. ad Piſ. 15. „*Purpureus late qui ſplendeat — pannus.*"

afferent. vid. not. crit.

clavus et purpurae. Probo eam Burmanni rationem, ut haec de lato clavo et praetexta disjunctim capiantur, nec fiat ἓν διὰ δυοῖν, quod proſae indecorum ſit. Utitur verbis noſtris Bayſius in Graevii theſauro Tom. 6. p. 74.

29 pluribus notis veſtis. Quare, licet haec eni-
tere, et aliquatenus extare videantur, tamen
lumina illa non flammae, ſed ſcintillis inter
fumum emicantibus ſimilia dixeris: quae ne
apparent quidem, ubi tota lucet oratio; ut in 728

Ienſ. et edd. poſteriores ante Obr. Hoc quidem inſertus, (aliquot per errorem incertus) fruſtra probante Geſnero, cum ſit manifeſta correctio omittentium et quoque ante purpurae. Pro clarus Guelf. Camp. clarius cum aliquo- rum marg.

29. *enitere.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Guelf. *et nitere* cum Baſil. *tamen lumina.* Turic. Flor. Camp. inſeruit *et* cum Voſſ. 1. 3. et edd. ante Gryph.

illa non flammae, ſed ſcint. Turic. *illa et ſc.* (a ſec. manu *illa ſc.*) cum Alm. Flor. (a pr. manu) *non fl. ſed* omittit. Totius ſenſus rationem conſideranti apparet, primo obvia ſententiarum commoda tangi, mox cautionem ſubjungi, quare nonniſi rarae poſſint placere. Commendantur eo quod ſupra cetera extare videntur, et elegantius ibi legetur „et „nitere *et* extare“; cum *enitere* et *extare* nimis ſimilia ſint ejusdemque ſententiae. A conjunctione inde *tamen* earun- dem incommoda recenſentur, quae ſunt in exiguo illo nec niſi per umbram apparente, quod praebent, lumine, et in crebris parvisque, quibus attolluntur, conatibus. Jam du- plex haec ratio manifeſtior erit *et* ante *lumina* ſervato, quod referatur ad alterum „et“ quae crebris.“ Eandem ob cau- ſam *non flammae ſed* minus aptum loco, et malim cum ſe- cunda Turic. manu (quanquam alioqui prior ſolet aſſenſum imperare) „et lumina illa ſcintillis — emicantibus ſimilia „dixeris.“ Si primae manus *et* retines ante *ſcint.*, locum ita expedias: Haec ipſa, de quibus agitur (i. e. ſententiae) *et* ſunt appellanda *lumina, et* ſunt ſimilia *ſcintillis*, quo ipſo apparet, nonniſi inter umbras ea poſſe habere decorem. *Lumina* autem proprium in hac re vocabulum. Quid lucis lucrari poſſit locus noſter ex eo, quem demonſtrat Burman- nus, Philoſtr. (Vit. Soph. 1, 24, 2.) non exputo, niſi forte male citavit. Voluit profecto Graeca aliqua a ſe lecta teſtari, et eſt relinquendus ſuo, quem laudat, Oleario.

29. *Quare, licet — dixeris.* Sunt in hisce leviculi quidam errores, de quibus aptius diſ- putatur in notis criticis.

ſole ſidera ipſa deſinunt cerni: et, quae crebris parvisque conatibus ſe attollunt, inaequalia tantum, et velut confragoſa, nec admirationem conſequuntur eminentium, et planorum gratiam perdunt. Hoc quoque accedit, 30
quod ſolas captanti ſententias multas dicere neceſſe eſt leves, frigidas, ineptas. Non enim poteſt eſſe delectus, ubi numero laboratur? Itaque videas et *diviſionem* pro ſententia poni, et argumentum, ſi tamen in clauſula et calce pronuncietur. *Occidiſti uxorem ipſe adulter:* 31
non ferrem te, etiamſi repudiaſſes, diviſio eſt.

conſequuntur. Turic. Flor. Guelf. Camp. *conſequentur* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Non video, quomodo coeat cum *perdunt*, quod omnes retinent.

30. *accedit.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Leid. Reliqui *accidit. Huc q. accedit*, quod eſt in marg. Baſil. et conjecit Daviſius ad Cic. Nat. deor. 2, 13. pravum habet poſitum τοῦ *quoque*. Addit tamen noſtro ille auctorem Cod. Ioann. *dic. nec. eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *n. e. d.* *ſi tamen.* Guelf. *ſit tamen.* Turic. *ſit tantum* cum Voſſ. 1. 3. et Obr. ſed hic *ſit; tantum*, peſſime. Flor. (a pr. manu) *ſit* ſolum. Noſtrum e conjectura. (cf. 2, 15, 4. 11, 3, 3. 12, 11, 29.) Reliqui *ſi tantum*, ut et Turic. a ſec. manu. *clauſula et calce.* Turic. *clauſulae calde.* Flor. *clauſulae tantum caudae.* Guelf. *clauſula et male* cum Voſſ. 1. 3. Bern. niſi quod omittunt *et*. Camp. *clauſulae calce* cum Turic. Flor. (ſec. manu utroque) Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Stoer. Veram eſſe ſcripturam in Turic. ſuſpicor *clauſula et calde* (vel *calide*) ſcil. *pronuncietur*. Impetus enim et affectus pronunciandi argumento ipſi ſpeciem impertit ſententiae. Vulgatae quidem iterationis languor ferri nequit.

30. *ubi numero.* Plane aſſentior Geſnero inferenti *de*.

clauſula et calce. vid. not. conjectura erit.

haec pars eſt, quia de ornatu orationis gravior videbatur locus, et majori operi reſervandus.

VI. *Tropus eſt verbi vel ſermonis a propria ſignificatione in aliam cum virtute mutatio.* Circa quem inexplicabilis et grammaticis inter ipſos, et philoſophis, pugna eſt, 750
quae ſint genera, quae ſpecies, qui nume-
2 rus, qui cuique ſubjiciatur. Nos omiſſis, quae nihil ad inſtituendum oratorem pertinent, cavillationibus, neceſſarios maxime

haec pars. Sic Flor. Reliqui *p. h.* *reſervandus.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui *ſervandus.*

1. *inexplicabilis.* Libri conſentiunt nec dubito quin recte hic teneatur. cf. 2, 16, 2. *cuique.* Sic Turic. Guelf. Flor. Camp. cum Ioann. Alm. Bodl. Voſſ. 1. 3. et edd. ante Ald. quo acc. Baſil. Obr. Reliqui *cui* jubente Regio, quocum faciunt Voſſ. 2. Goth. Vall. cf. 7, 2, 57.

2. *inſtituendum.* Sic (e conjectura) Badius et qui ſequuntur ante Burm. Reliqui *inſtruendum*, et quidem MSS. ipſi mei. cf. 1, 10, 5. Tanta eſt librariorum in permutandis his verbis licentia, (cf. Drakenb. ad Liv. 8, 38, 8.) ut tuto ſequamur ſolam ſententiae vim, quae, ubi *docendi* eſt ratio nec adduntur ablativi, velut materia impertienda diſcenti, flagitat *inſtituere*, quod etiam magis proprium eſt noſtro opus ſuum ita denominanti. cf. §. 28. Sed 1, 1, 12. *inſtruendus* legendum erat, vel auctoribus aliquot apud Burm. MSS.

majori operi, rhetoris, non grammatici.

1. *Tropus — mutatio.* cf. 9, 1, 4.

grammaticis. „Vide, ſi quis „iis rebus delectaris, Chariſ. „l. 4. p. 243 ſq. Diomed. l. 2. „p. 450 ſq. Donatum p. „1775 ſq. omnes edit. Putſch.“ Geſnerus, demonſtrante Capper. qui et quaedam Tryphonis Grammatici MS. Graeci verba apponit, nudas illa habentia definitiones. De voce *inexplicabilis* cf. 2, 16, 2.

atque in uſum receptos exequemur: hoc modo in his annotaſſe contenti, quosdam gratia *ſignificationis*, quosdam *decoris* aſſumi; et eſſe alios in verbis *propriis*, alios in *translatis*: *vertique formas* non *verborum* modo, ſed et *ſenſuum*, et *compoſitionis*. Quare mihi 3
videntur erraſſe, qui non alios crediderunt tropos, quam in quibus verbum pro verbo poneretur. Neque illud ignoro, in iisdem fere, qui ſignificandi gratia adhibentur, eſſe et ornatum: ſed non idem accidet contra, eruntque quidam tantum ad ſpeciem accommodati. Incipiamus igitur ab eo, qui cum 4
frequentiſſimus eſt, tum longe pulcherrimus, *translatione* dico, quae μεταφορὰ Graece vocatur. Quae quidem cum ita eſt ab ipſa nobis conceſſa natura, ut indocti quoque ac non
731 ſentientes ea frequenter utantur: tum ita jucunda atque nitida, ut in oratione, quamlibet clara, proprio tamen lumine eluceat. Neque 5
enim vulgaris eſſe, neque humilis, nec

hoc modo. Turic. Flor. Guelf. *Haec m.* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Bern. et edd. ante Bad. Sed Camp. *Nec m.*

3. *accommodati*. Turic, *accommodandi*.

4. *qui cum*. A pr. Turic. manu prius horum, ab altera alterum omittitur.

5. *neque humilis*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *nec h.* At mox *nec inſ.* omnes praeter Camp. cf. 3, 9, 5. 5, 11, 23. Ut certum eſt *ac* vocali non praemitti, ita *nec* fluctuat.

2. *propriis — translatis*. Cum aliquot verba tam mature transierint in alios ſignificatus, poſſunt in ipſis etiam translatis novi fieri tropi.

4. *quamlibet clara*, i. e. ſpecioſa. cf. 8, 5, 28. 9, 1, 25.

inſuavis, recte modo aſcita, poteſt. Copiam quoque ſermonis auget permittendo mutuari, quae non habet: quodque difficillimum eſt, praeſtat, ne ulli rei nomen deeſſe videatur. Transfertur ergo nomen aut verbum ex eo loco, in quo proprium eſt, in eum, in quo aut proprium deeſt, aut translatum proprio
6 melius eſt. Id facimus, aut quia *neceſſe* eſt; aut quia *ſignificantius* eſt, aut (ut dixi) quia *decentius*. Ubi nihil horum praeſtabit, quod transferetur, improprium erit. *Neceſſitate* ruſtici *gemmam* in vitibus, (quid enim dicerent aliud?) et *ſitire ſegetes*, et *fructus laborare*: Neceſſitate nos *durum hominem*, aut

inſu. recte modo. Turic. Flor. Guelf. (niſi quod *certe* hic) Goth. (tac. Geſn.) *i. ac r. m.* Camp. *i. m. r.*

ſermonis. Turic. Flor. omittunt cum Alm. *permittendo mutuari, quae.* Sic Camp. *p. aut mutari q.* Turic. (a ſec. manu *autem*) Guelf. cum Goth. Vall. Voſſ. 1. 2. 3. Alm. (quanquam in his *mutuari*, in Guelf. etiam *permiſcendo*). *p. aut imitari quod* Flor., *Permittendo* etiam Bern. et edd. ante Ald. qui Regio jubente *permutando*. Sed *mutuando* poſt Camp. omnes excuſi. *Aut* cum Camp. expunxi, quod naſci poterat ex *mut*; cum praeſertim *mutuari* illud corrumperetur in *mutari*. Vulgo *permutando aut mutuando quod.* Si bonis haec auctoribus niterentur, reponerem: *permutando quae habet aut mutuando quae non habet*, ſed ſic quoque *aut* deberet eſſe etiam ante *perm.* et tinnulus magis quam plenus eſſet ſenſus.

6. *ruſtici gemmam.* Sic Turic. Flor. (hic tamen *ruſticis*, Turic. a ſec. manu *ruſticus*) Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 1. 2. 3. Goth. Reliqui inſerunt *dicunt*, ſed eſt hoc mox in *dicerent.* *fructus.* Turic. *fructibus*, a ſec. manu *fluctibus* (cf. 8, 5, 26.). An forte ſubaudiuntur *arbores?* Camp. *fruticibus.*

6. *ut dixi.* §. 2. *improprium* i. e. vitioſum. cf. 8, 2, 6.

ruſtici gemmam. vid. Cic. de Orat. 3, 38. Orat. c. 24. *fructus laborare.* „Sic Col.

aſperum. Non enim proprium erat, quod daremus his affectibus, nomen. Jam, *incen-* 7
ſum ira: et *inflammatum cupiditate:* et *lapſum errore*, *ſignificandi* gratia. Nihil enim horum ſuis verbis, quam his arceſſitis, magis proprium erat. Illa ad *ornatum*, *lumen orationis*, et *generis claritatem*, et *concionum procellas*, et *eloquentiae fulmina:* ut Cicero pro
732 Milone, *Clodium fontem gloriae ejus vocat*, et alio loco *ſegetem ac materiem.* Quaedam 8
etiam parum ſpecioſa dictu, per hanc explicantur,

> *Hoc faciunt, nimio ne luxu obtuſior uſus*
> *Sit genitali arvo, et ſulcos oblimet inertes.*

affectibus. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Bodl. Voſſ. 2. et aliquot edd. recentt. *affectationibus* Guelf. Reliqui *affectionibus.* cf. 5, 12, 6. ubi Turic. *affectatio.*

7. *horum.* Turic. Camp. omittunt. *fulmina.* Sic Turic. Flor. cum Bodl. Ioann. Alm. Voſſ. 1. 3. Bern. et edd. ante Bad. exc. Camp. acc. Bip. Reliqui *flumina,* inter quos Voſſ. 2. Goth. Vall. deteriores Codd. ſed nec Guelf. notavi pro noſtra ſcriptura. *materiem.* Sic Turic. (a pr. quidem manu *materiae*) Flor. Camp. cum Voſſ. 1. 3. Reliqui *materiam* cum Cic.

8. *obtuſior.* Turic. *obtunſior* cum Alm. cf. Pierium ad loc. Virg.

„11, 2, 29. et Palladius Mart. „8, 1. quomodo *laborantes* „*oleae curentur,* docent." Geſnerus. cf. not. crit.

7. *concionum procellas.* cf. §. 48.

pro Milone. „C. 13. utrum„que. *Hoc faciunt* ex Virg. „Georg. 3, 135. Non minus „elegans eſt verſus proximus, „*Sed rapiat Venerem, interius*„*que recondat.*" Geſnerus.

8. *explicantur* i. e. efferuntur. cf. 3, 6, 76. 9, 1, 24. Quo minus opus eſt portentoſa Obrechti medela, ſcribentis *examplificantor.*

In totum autem metaphora brevior eſt ſimilitudo; eoque diſtat, quod illa comparatur rei, quam volumus exprimere, haec pro ipſa
9 re dicitur. *Comparatio* eſt, cum dico feciſſe quid hominem, *ut leonem;* translatio, cum dico de homine, *leo eſt.* Hujus vis omnis quadruplex maxime videtur: cum in rebus animalibus aliud pro alio ponitur; ut de agitatore,

— — *gubernator magna contorſit equum vi:*

et, ut Livius, Scipionem a Catone *allatrari*
10 ſolitum, refert. Inanima pro aliis generis ejusdem ſumuntur, ut, *Claſſique immittit habenas:* aut pro rebus animalibus inanima, *Ferro non fato moerus Argivum occidit:* aut contra,

pro ipſa. Turic. Flor. omittunt *pro* cum Alm.

9. *vi: et, ut.* Turic. Guelf. *via ut.* Neque tamen ſufficit *aut* ſolum, quod pro *et ut* Flor.

10. *non.* Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu). Reliqui *an.* Muretus metri cauſa, nec monito lectore, *anne.*

moerus. Sic Turic. Guelf. (niſi quod hic per *ae*). Ille a ſec. manu *emoerus* et ſic Flor. Ab eadem additur ibidem

illa — haec. De pronominibus hisce cf. 6, 1, 9.

9. *gubernator.* Ignoratur unde ſit verſus. Viciſſim *aurigam* pro *gubernatore* Ovid. Triſt. 1, 3, 118. indicante Burm.

Livius. 38, 54, 1. Mox Virg. Aen. 6, 1. 2, 307. Sed poſtremo loco apud Virg. *ſtupet*, pro *ſedet.*

10. *Ferro — occidit.* Senarius eſt ex quadam vetere Tragoedia. Metaphora in *moero* (pro *muro*, velut Aeneïd. 10, 24.) quod nomen imponitur viro forti, Achilli fortaſſe, qui Paridis ſagitta ceciderit. cf. Ovid. Metam. 15, 281. item Sil. Ital. 16, 68. ubi vide diligentem imprimis Drakenborchum. et ἕρκος Ἀχαιῶν Il. 1, 284. 3, 229. 6, 5.

— — ſedet inſcius alto
Accipiens ſonitum ſaxi de vertice paſtor.

Praecipueque ex his oritur ſublimitas, quae 11
735 audaci et proxime periculum translatione tolluntur, cum rebus ſenſu carentibus actum quendam et animos damus; qualis eſt,

Pontem indignatus Araxes.

Et illa Ciceronis, *Quid enim tuus ille, Tubero,* 12
deſtrictus in acie Pharſalica gladius agebat? Cujus latus ille mucro petebat? qui ſenſus erat

vel numerus et ſic (ſine *vel* tamen) Camp. *metus* Vall. Jenſ. cum edd. poſterr. ante Ald. *moecus* MS. Mureti Varr. lectt. 19, 2. unde ille noſtrum. Reliqui *virtus,* conjiciente Regio. Goth. et Voſſ. 2. haec omittunt: *non ſ. m.* ſcribuntque *ferrum.*

11. *oritur ſubl.* Sic Turic. Camp. Flor. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui inſerunt *mira.* *audaci — tolluntur.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. (nec *et* eſt a conjectura, quod ſuſpicatur Geſnerus, quanquam ex Alm. non profertur. cf. 8, 5, 24. item hic §. 19.). *audaciae proxima periculo translationis attollitur* Flor. (a ſec. manu) Camp. (niſi quod hic *audic.*) cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Leid. (niſi quod Stoer. et Chouet poſt *attollitur* praepoſtere addunt *tolluntur*) quo acc. Gibſ. Capper. Roll. Noſtrum reliqui editi. Voſſius Inſtit. Orat. 4, 6, 6. p. 98. alteram ſcripturam tenet, ſed vidit tamen in verbo requiri pluralem.

vertice. cf. 8, 2, 7. Capperonnerius deſignat Chariſ. p. 243. Putſch. eadem Quintiliano docentem, adhibito verſu Aeneïd. 5, 35., et ſubjicientem *pro cacumine nunc verticem dixit, qui eſt animalium.*

11. *proxime periculum.* De *periculo* vide 8, 2, 20. Structuram valde gemella illuſtrat Geſnerus Sext. Aurel. Vict. Epit. 14, 2. p. Arntzenii 513. de Hadriano *Fictor ex aere vel marmore proxime Polycletos et Euphranoras.*

Pontem indignatus. Aeneïd. 8, 728. Cic. pro Lig. c. 3. Aeneïd. 9, 775.

armorum tuorum? Duplicatur interim haec virtus apud Virgilium,

— — *Ferrumque armare veneno.*

Nam et *veneno armare*, et *ſerrum armare*,
13 translatio eſt. Secantur haec in plures: ut a rationali ad rationale, et idem de irrationalibus: et haec invicem, quibus ſimilis ratio eſt, et a toto, et a partibus. Sed jam non 734
pueris praecipimus, ut, accepto genere, ſpe-
14 cies intelligere non poſſint. Ut modicus autem atque opportunus ejus uſus illuſtrat orationem: ita frequens et obſcurat, et taedio

12. *veneno. Nam et veneno armare.* Turic. Flor. (a pr. manu) omittunt cum Alm.
13. *et haec.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *et* cum Alm. *eſt, et a.* Jenſ. (tac. Geſn.) omittit *et* cum edd. poſterioribus ante Ald. quo acc. Bad. pr. Placet.

12. *virtus apud.* An excidit *ut*, hauſtum ab extrema voce priore?

13. *Secantur haec in plures.* Haec cum ſit conſtantiſſima ſcriptura, non adeo facilem habet explicatum. Neutrum enim accipiendum erit ita, ut omnia ea quae adhuc expoſita fuerint de metaphora, vel praeceptis vel exemplis, comprehendantur pronomine, ad *plures* autem intelligetur aut *tropos* aut *metaphoras* (quod minus placet) aut, quod apponit *Dan.* (cf. 6, 3, 66.) *ſpecies*. Blanditur aliquatenus quod tamen una dat Turic. ſecunda manus *ſecatur*. Sed parum videtur ſanum: *metaphora* (ea enim tum fuerit *haec*) *ſecatur in plures metaphoras* (neque enim ſic aliud quidquam poteſt intelligi). Plures hi tropi qui ſubjiciuntur metaphorae in diligentiore quidem ratione habent propria nomina, quo pertinet quod praeeunte Capper. ex Voſſii Inſtit. Orat. lib. 6. p. 84. monet Geſnerus, veteres inter hosque ipſum Ariſtotelem ſynecdochen comprehendiſſe metaphorae vocabulo. vid. Ariſtot. Poët. c. 22. §. 6. p. Buhl. 253.

complet: continuus vero in *allegoriam* et *ae-
nigmata* exit. Sunt etiam quaedam et humi-
les translationes, ut id, de quo modo dixi,
Saxea eſt verruca, et ſordidae: non enim, ſi 15
Cicero recte *ſentinam reipublicae* dixit, foe-
ditatem hominum ſignificans, icirco probem
illud quoque veteris oratoris, *Perſecuiſti rei-
publicae vomicas.* Optimeque Cicero demon-
ſtrat cavendum, ne ſit deformis translatio:
qualis eſt (nam ipſis ejus utar exemplis) *Ca-
ſtratam morte Africani rempublicam*, et, *Ster-
cus curiae Glauciam;* ne nimio major: aut, 16
quod ſaepius accidit, minor; ne disſimilis:
quorum exempla nimium frequenter depre-
hendet, qui ſcierit haec vitia eſſe. Sed copia
quoque modum egreſſa vitioſa eſt; praecipue
in eadem ſpecie. Sunt et durae, id eſt, a lon- 17

14. *etiam quaed. et hum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. ſec. qui *q. et h.* Reliqui *q. etiam h.* *hum. transl.* Turic. inſerit *et.* *Saxea.* Turic. *ſaxa.*

15. *recte.* Turic. *rei*, a ſec. manu tollitur et ſic Camp. *nam ipſis.* Turic. Flor. (a pr. manu) omittunt *nam*, a ſec. ille manu *ut i.* et ſic Camp.

16. *nimio.* Turic. *minio*, a ſec. *minimo.* Displicet totum, nec quidquam tale apud Ciceronem.

Sed copia. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. cum Alm. Reliqui inſerunt *et.*

14. *de quo modo.* 8, 3, 48.

15. *Cicero demonſtrat.* De Orat. 3, 41.

16. *Sed copia — vitioſa.* Non video quid hoc differat ab illis §. 14. *ita frequens* cet. Apud Ciceronem quidem non invenio, unde haec hauſiſſe videatur Fabius. An erat *convenientia, congruentia* pro *copia*, ut peccet ſi quis nimis ſimilem et ex *eadem* praeſertim *ſpecie* rem adhibeat metaphorae?

ginqua ſimilitudine ductae: ut, *Capitis nives*, et,

Juppiter hibernas cana nive conſpuit Alpes. 735

In illo vero plurimum erroris, quod ea, quae poëtis (qui et omnia ad voluptatem referunt, et plurima vertere etiam ipſa metri neceſſitate coguntur) permiſſa ſunt, convenire quidam
18 etiam proſae putant. At ego in agendo nec *paſtorem populi* auctore Homero dixerim: nec *volucres pennis remigare:* licet Virgilius in apibus ac Daedalo ſpecioſiſſime ſit uſus. Metaphora enim aut vacantem occupare locum debet, aut, ſi in alienum venit, plus

17. *vertere.* Turic. Flor. *vetere.*

18. *pennis remigare.* Turic. Flor. *ſpere ſanare*, ille a ſec. manu: *ſpero ſonare* et ſic Guelf. *per os ſonare vel alis remigare* Obr. Conjicit Burm. *per aëra nare, nec pennis* (vel *alis*) *remigare.* Poſſis propius Virgilium *per aeſtatem nare et remigare.*

Metaphora. Turic. Flor. (a pr. manu) *metaro.* Ille a ſec. *metro* et ſic Guelf.

17. *Capitis nives.* Quod Geſnerus cenſet in oratoribus, non in poëtis, ergo nec in Horatio (Carm. 4, 13, 12.), culpari a noſtro tantam mephorae audaciam, equidem non aſſentior. Gallaeus Prudentium demonſtrat, apud quem eſt *capitis nix* Prooem. Cathemer. v. 27. Verſus in quo *conſpuantur* Alpes eſt Furii Bibaculi. vid. Horat. Sat. 2, 5, 41. ubi Commentator vetus Cruquii: „Furius „Bibaculus in pragmatia belli „Gallici ſic exorſus eſt: Jup„piter hibernas" cet. vide de eodem Bentlejum ad Horat. Sat. 1, 10, 37. Debebat autem noſter ſordium quoque incuſare hanc metaphoram.

vertere. cf. hic §. 2. 43. 1, 6, 38. 9, 1, 1. 15.

18. *Virgilius in apibus ac Daedalo.* Georg. 4, 59. *nant* apes, et Aeneïd. 6, 19. *remigium alarum* Daedalo tribuitur. Apparet hic alterum deſiderari, ſed ſunt veſtigia in variis lectt. quas cf.

valere eo, quod expellit. Quod aliquanto paene etiam magis de *ſynecdoche* dicam. Nam 19 *translatio* permovendis animis plerumque et ſignandis rebus, ac ſub oculos ſubjiciendis reperta eſt; haec variare ſermonem poteſt, ut ex uno plures intelligamus, parte totum, ſpecie genus, praecedentibus ſequentia, vel omnia haec contra; liberior poëtis, quam

quod expellit. Turic. Flor. *qui expellet* cum Alm. (cf. 8, 6, 64.) a ſec. manu illi *quem expellit* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. cum edd. ante Gryph.

Quod aliquanto. Turic. Flor. *qui aliquando*, a ſec. manu uterque *qui aliquam* et ſic Guelf. Sed Camp. *quin aliquam* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. *aliquando* quidem in omnibus ante Bad. Correxit Regius. *paene etiam.* Sic Obr. *pentiam* Turic. Flor. cum Alm. illi a ſec. manu *potentiam* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Reliqui *paene jam.*

19. *ſub oculos.* Turic. *ſuper oculis* cum Alm. a ſec. manu ille *ſub oculis* et ſic Flor. Guelf. Camp. cum edd. ante Bad. qui ex Vall. accuſativum. Aſtipulatur Goth. et profecto Voſſ. 2. Ablegat Burm. ad 5, 9, 14. 9, 1, 27. 2, 40. Senec. de Benef. 1, 5. extr. *omnia haec contra.* Sic Turic. Flor. Ille a ſec. manu *o. e c.* et ſic Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Sed Goth. (tac. Geſn.) *omnia contra* et ſic Camp. cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui Regianam transpoſitionem ſecuti *contra. Omnia* niſi quod Ald. retinet *e*, proſcriptum a Regio Latinitati cavente. Vall. Gothanam ſcripturam habere teſtatur Bad. ſed apparere lacunam velut *e* expuncta. Ex Alm. affertur *contra omnia haec.* (cf. §. 11. 28.)

liberior. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui *liberiora.* cf. 7, 2, 14. 8, 6, 40.

Quod aliquanto paene etiam magis. Offenditur Burmannus quatuor hisce adverbiis geminatis et ulcus latere certus eſt. Fateor *paene* illud onerare orationem nec ullum facere momentum. Sententia tamen proba, ut metaphora magis etiam proſae ſit uſurpanda promiſcue, ſynecdoche nonniſi neceſſitate ſe poſſit defendere.

20 oratoribus. Nam proſa, ut *mucronem* pro
gladio, et *tectum* pro domo recipiet: ita non
puppim pro navi, nec *abietem* pro tabellis.
Et rurſus, ut pro gladio *ferrum*, ita non pro 736
equo *quadrupedem*. Maxime autem in orando
valebit numerorum illa libertas. Nam et
Livius ſaepe ſic dicit, *Romanus proelio victor:*
cum Romanos viciſſe ſignificat. Et contra,
Cicero ad Brutum: *Populo*, inquit, *impoſuimus, et oratores viſi ſumus*, cum de ſe tan-
21 tum loqueretur. Quod genus non orationes

20. *proſa.* Turic. *prorſa* cum Alm. *nec abietem,* Turic. (a pr. manu) *necavi et eſt.* Flor. *nec abies eſt* ſine *pro.* *tabellis.* Guelf. *tabulis* cum Colb. *ut pro glad. ferrum.* Turic. Flor. *u. pr. cladio et tectum pro domo recipiet ita non pupim ferrum.* (a ſec. manu in Turic. poſt *cladio* additur *mucronem.*) Guelf. *u. mucronem pro gladio ac tectum pro domo ita non puppim ferrum.* Goth. (tac. Geſn.) eadem, niſi quod pro *puppim* haec *pro ſpiculo,* cui accedit Camp. dans tamen *recipiet* poſt *domo.* Voſſ. 2. obſcurius deſignatur, eſt tamen et ibi *pro ſpiculo.*

20. *abietem pro tabellis.* „Quod factum a Plauto, qui „Perſa 2, 2, 66. *obſignatam* „*abietem* pro epiſtola poſuit.“ Geſnerus. Intellige *pro tabellis ex quocunque ligno;* ut conſtet etiam hic, ut in ceteris, ſynecdoche partis pro toto.

Livius ſaepe. Ipſa quidem haec verba nec ſemel invenio apud Livium. Sed dicitur et *proelio vincere* (cf. Drakenb. ad Epit. lib. 128.) et *Romanus victor* 2, 27, 1. vide de numeri enallage in hoc vocabulo Drakenb. ad 2, 45, 11. 3, 2, 12. De eadem in genere libertate Ariſt. Rhet. 3, 6, 4. ubi monet Victorius (p. 598.) Quintiliani praeceptum aliud eſſe et latius Ariſtotelico.

Cicero ad Brutum. „In epi- „ſtola deperdita. Ceterum vi- „cinum huic dicto eſt quod „ad eundem Brutum de cla- „ris oratoribus ſcribit c. 50. „pr. *Id ipſum eſt ſummi orato-* „*ris, ſummum oratorem po-* „*pulo videri.*“ Geſnerus. cf. §. 55. Similis gloriatio 2, 17, 21. De epiſt. ad Brut. cf. 8, 3, 34.

modo ornat, ſed etiam quotidiani ſermonis uſus recipit. Quidam συνεκδοχὴν vocant, et cum id in contextu ſermonis quod tacetur, accipimus. Verbum enim ex verbo intelligi, quod inter vitia *ellipſis* vocatur.

Arcades ad portas ruere. — —

Mihi hanc figuram eſſe magis placet. Illic ergo 22
reddetur. Aliud etiam intelligitur ex alio,

Aſpice, aratra jugo referunt ſuſpenſa juvenci,

unde apparet noctem appropinquare. Id neſcio an oratori conveniat, niſi in argumentando, cum rei ſignum eſt. Sed hoc ab elocutionis ratione diſtat. Nec procul ab hoc 23

21. *et cum.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *cum et*, niſi quod Obr. omittit *et*. *intelligi.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *intelligitur*.
ellipſis. Turic. (a pr. manu) *et lipſis*. Reliqui *eclipſis*, graecis quidem literis nullus ante Ald. Geſnerus citat Steph. de abuſu Gr. L. *eclipſin* perperam ſcribi monentem p. ed. Roloffii 118. *Arcades.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Gryph. Reliqui *Arcadas*. cf. Virgilium.

22. *Illic.* Turic. Guelf. omittunt. *ex alio.* Turic. Flor. *alia*, a ſec. manu uterque *aliud* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Puto verum eſſe *alio* ſine *ex*.
unde. Turic. Guelf. *de*. Camp. omittit cum Goth. Pro *noctem* Flor. *nocte de*.
Sed hoc. Turic. Flor. Guelf. *Sic h.* non ſine ſenſu.

21. *et cum id.* Malim transponi *et id cum*.
Arcades. Aeneïd. 11, 142.
Aſpice aratra. Virg. Ecl. 2, 66.

22. *Illic ergo.* vide 9, 3, 58. Sed de *ellipſi* 1, 5, 38. 40.

neſcio an. Significatu negante. cf. 1, 7, 24. Agentes de hac forma Criticos demonſtrat Drakenb. ad Liv. 37, 54, 16.

ſignum. vid. 5. c. 9.

genere diſcedit: μετωνυμία, *quae eſt nominis pro nomine poſitio*; cujus vis eſt, pro eo, quod dicitur, cauſam, propter quam dicitur, ponere: ſed, ut ait Cicero, ὑπαλλαγὴν rhetores dicunt. 737
Haec inventa ab inventore, et ſubjecta ab obtinentibus ſignificat: ut, *Cererem corruptam undis*: et,

— — receptus
Terra Neptunus claſſes Aquilonibus arcet.

22. *diſcedit.* Turic. Flor. Guelf. *deſcendit* cum Alm. Voſſ. 2. (non Goth.) et edd. ante Ald. ex Camp.

nominis pro nomine poſitio. Turic. Flor. (niſi quod hic *poſitio*) *non miniſtro nomine poſito*, a ſec. manu *nominis nomine poſito* et ſic Guelf. Camp. (niſi quod hic *poſitus*) cum Goth. Sed Flor. a ſec. manu *nominis tropus nomine poſito* et Jenſ. ſed *pro* inſerto poſt *tropus*, ut et affertur ex Voſſ. 2. cum edd. ante Ald. Noſtrum in Vall. eſſe teſtatur Badius.

ὑπαλλαγὴν *rhet.* Turic. *hyppalla eſſe r.* a ſec. manu *hyppallage eſſe r.* Etiam Flor. Guelf. Camp. inſerunt *eſſe* cum Alm. Ald. Obr. *eam eſſe* Goth. cum Voſſ. 2. et Vall. niſi quod hic ſuperſcriptum *eam.* Credo (collata maxime Turic. prima manu) in iſtis inſertis nihil aliud latere niſi *eam.*

23. *cujus vis — ponere.* Quamcunque in partem vertas haec, idoneum ſenſum eruas nullum. Quid enim eſt *ponere* i. e. dicere aliquid pro eo, quod *dicitur?* Si pro eo, quod *dici debet*, capio. Deinde, quomodo poteſt cauſa, propter quam aliquid *dicitur*, ejus ipſius loco poni? Si quid igitur dico riſus movendi cauſa, *riſum* ipſum ponam i. e. vocabulum *riſus* pronunciabo, et haec erit metonymia? Apage nugas iſtas. Nec potuit hoc proficiſci ab ingenio Quintiliani, nec ullam medelam recipit. Igitur gloſſam eſſe cenſeo, allitam ab eo, qui vulgarem metonymiae definitionem, qua perhibetur eſſe *cauſa pro effectu*, vellet quidem nec poſſet tamen eloqui. Sed ne probavit quidem hanc rationem noſter, qui mox latius et verius deſignat tropum. Etiam id ſuadet expungere haec verba, quod infertur alia tropi hujus appellatio, quae ipſam priorem continuo ſequi debebat, non interjecta definitione.

ut ait Cicero. Orat. c. 27. *Cererem.* Aen. 1, 177. *Receptus terra* Hor. ad Piſ. 63.

Quod ſit retro durius. Refert autem, in quantum dictus tropus oratorem ſequatur. Nam, ut *Vulcanum* pro igne vulgo audimus, et, *vario Marte pugnatum*, eruditus eſt ſermo, et *Venerem*, quam coitum, dixiſſe magis decet: ita *Liberum* et *Cererem* pro vino et pane licentius, quam ut fori ſeveritas ferat. Sicut ex eo, quod continetur, uſus recipit *bene moratas urbes*, et *poculum epotum*, et *ſeculum felix*. At id, quod contra eſt, raro audeat quis, niſi poëta, 24

25

— — jam proximus ardet Ucalegon.

Niſi forte hoc potius eſt, a poſſeſſore, quod poſſidetur: ut *hominem devorari*, cujus patrimonium conſumatur. Quo modo fiunt innumerabiles ſpecies. Hujus enim ſunt generis, cum *ab Annibale caeſa apud Cannas* 26

24. *dictus tropus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *ditropus.* Hic a ſecunda *dicunt t.* Quid ſi rhetorum fuit vocabulum, ut *ditropum* appellarent quod cum a re ad perſonam transierit, jam ſecundo quaſi improprio a perſona ad rem revertatur? Ex igne factus eſt Vulcanus, jam e Vulcano fit ignis, et δὶς τρέπεται τὸ ὄνομα. Nihil equidem tale apud technicos inveni. Sed frigidiſſima eſt ſcriptura *dictus tropus*, nec proficit Burmannus ſuadens *ductus*, collato loco 2, 14, 1. „*ducentes* ſequitur."

25. *quis.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) omittit. Nec male. *quod poſſ.* Turic. Flor. Guel. Camp. *qui p.* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald.

24. *ſequatur.* cf. 8 Pro. 18. De *dicto tropo* cf. not. crit.

Vulcanum pro igne. Hoccine adeo vulgatum in ſermone quotidiano? Horatius quidem in tenui verſus genere Sat. 5, 74. Nam Comicorum luſus rem conficere non videntur.

ſexaginta millia dicimus: et apud Tragicos *ab Aegialeo*: et *carmina Virgilium*, *veniſſe commeatus*, qui afferantur: *ſacrilegium de-* 738
prehenſum, non ſacrilegum: *armorum ſcien-*
27 *tiam habere*, non artis. Illud quoque et poëtis et oratoribus frequens, quo id, quod efficit, ex eo, quod efficitur, oſtendimus. Nam et carminum auctores,

26. *et apud Tragicos ab Aegialeo.* Sic nomen Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *egilao*, recentt. *Aegialao*. Flor. a pr. manu non habet *ab*. Sed omnia haec Turic. ponit inter *caeſa* et *apud Cannas*. Quo magis gloſſa eſt cenſenda haec tam importuna interpolatio. Nec moveor eo quod mirum videtur, unde in hoc inciderit gloſſator. Numquam enim feram ejusmodi ſtribliginem: *nos apud Tragicos dicimus*. De Aegialeo, Adraſti filio, uno ex Epigonis exponunt mythographi, et poſſit ſane, quae eſt ſuſpicio Geſneri, in Sophoclis fabula deperdita ἐπίγονοι ejus caeſorumque ab eo eſſe mentio. *Virgilium*. Sic Turic. (a pr. manu) cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *Virgilii*. *veniſſe*. Turic. Flor. Guelf. *venus*. Camp. *venit* cum Goth. Voſſ. 2. Ab Aldo inde voci *veniſſe* ſubjicitur *et venire*, Regio ſuadente, quod in MS. eſſe videtur nullo, nam et Goth. (tac. Geſn.) omittit.

afferantur. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *afferatur* cum Voſſ. 2. *Et* noſtro ſubjiciunt Goth. et edd. a Jenſ. inde. Omittunt Turic. Flor. Guelf. Camp.

ſacrilegium — ſacrilegum. Turic. Guelf. *ſacrilegum — ſacrilegium* (Flor. addicit modo in altero) cum Tarv. *ſacrilegum — ſacrilegii* Camp. *ſacrilegium* bis Jenſ. et ſic Turic. a ſec. manu. Poſt alteram vocem Turic. Flor. Guelf. Camp. *non* cum Goth. Voſſ. 2. Cujus loco a Stoerio inde editi *et*. Ego ſuſpicor *non* eſſe corruptum ex *hominem*, quod jungendum cum *ſacrilegum*.

27. *id*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *eum*.

quod efficit. Sic nos e conjectura. Reliqui *qui e*.

26. *et apud — Aegialeo.* cf. not. crit.

veniſſe — qui afferantur. Poteſt alienum videri quod *veniſſe*, non *venire* dicuntur qui cum maxime *afferuntur*, ſed erit *afferri* jam nunc in caſtra *inferri*, ut jam *venerint*.

Pallida mors aequo pulſat pede pauperum tabernas,

et,

Pallenteſque habitant morbi, triſtisque ſenectus;

et orator *praecipitem iram*, *hilarem adoleſcentiam*, *ſegne otium* dicet. Eſt etiam huic tropo quaedam cum ſynecdoche vicinia. Nam, cum dico *vultus hominis* pro vultu, dico pluraliter, quod ſingulare eſt; ſed non 28

tabernas, et, Pallenteſque. Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Alm. Reliqui inſerunt *Regumque turres.*

dicet. Sic Turic. Flor. cum Jenſ. et poſterioribus ante Bad. quo acc. Gryph. Primus a ſec. manu *dicunt* et ſic Guelf. Obr. Reliqui *dicit.*

28. *cum dico.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *cum*, cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Recte inſeruit quisquis fuit, quod enim ex Alm. jam affertur, is error eſt (cf. §. 19. 30.). *vultus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *vultum* cum Alm. *ſingulare eſt; ſed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui poſt *eſt* inſerunt: *quod plurale eſt ſingulariter*, improbante,

27. *Pallida mors.* Horat. Carm. 1, 4, 13. *Pallenteſque* Virg. Aen. 6, 275. (cf. et §. 41. ubi et *turpis egeſtas* ex verſu 276.) *Divum pater* Aen. 1, 65. *Thalamo quae* 4, 495.

28. *Eſt etiam huic tropo.* Si dicitur metonymiae eſſe cum ſynecdoche vicinia quaedam, vix fero iterantem noſtrum, quae modo docuerat §. 23. *Nec procul — diſcedit.* Rectius igitur *huic* referes ad ſequentia solum, quod cum durius videri poſſit, ſatis tamen uſu veterum paſſim probatur. cf. 4, 1, 48. 5, 10, 83. Deſignatur novus aliquis tropus, qui non minus quam metonymia ſit vicinus ſynecdochae, cf. 9, 3, 20.; ſed caret ille ſuo nomine, nec plane definitus eſt ab ipſo noſtro, qui et alterum ſubjungit, non magis certo fine. Sed et protinus amolitur a ſe diligentiam ſingula definiendi et denominandi; cujusmodi neglectum non ſemel animadvertimus in noſtro ſuae aetatis et gentis errore peccante. Eſt enim multa in hisce et dividendis et conjungendis incuria, cf. 5, 14, 10. 12.

id ago, ut unum ex multis intelligatur (nam id eſt manifeſtum), ſed nomen immuto: et, cum aurata tecta, *aurea*, puſillum a vero discedo, quia non eſt niſi pars auratura. Quae ſingula exequi, minutioris eſt curae, etiam
29 non oratorem inſtituentibus. *Antonomaſia*,

etſi imitante, Geſnero. Alm. aliqua horum dare narratur, non omnia; falſo profecto. Non credo eſſe haec in ullo MS.

nomen immuto. Turic. Flor. *nomen multa* cum Alm. a ſec. manu uterque *nomina multa* et ſic Guelf. Camp. Sed *nomina muto* Goth. Voſſ. 2. *et, cum*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui *ut c.*

a vero. Sic Goth. Voſſ. 2. Vall. cum edd. a Badio inde. Reliqui *ab eo*. *eſt niſi pars*. Turic. Flor. *eſſe pars*, et Alm. *ēē pars*. Ille a ſec. manu *eſt pars* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. E Vall. quoque ponitur *niſi*, quod ipſum fortaſſe una cum *eſt* latet in vetuſtiſſimo illo *eſſe*. *auratura*. Sic Turic. Flor. cum Alm. Jenſ. et edd. poſterioribus ante Chouet. exc. Ald. qui *ut aurata*. Sec. Turic. et Flor. manus *auraturae* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Solus Obr. *auri aura*, mira immutandi vecordia. Reliqui *aurata*.

ſingula exequi. Sic Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ſingulae neque* Turic. Flor. Guelf. Reliqui *perſequi*.

inſtituentibus. Sic Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. a Gryph. inde ante Obr. Reliqui *inſtruentibus*, quorum et Voſſ. 2. eſſe dicitur (cf. 8, 3, 18. 9, 3, 77.) vide §. 2.

29. *Antonomaſia*. Sic latt. litt. et ſcripti et excuſi ante Ald. Mox aliquot etiam ἀντω indociles Capperonnerio monenti.

nam id eſt manifeſtum. Nemo unquam plures in humano ore vultus agnovit, ut non poſſit dici hic tropus vera eſſe ſynecdoche, quae locum nonniſi tum habet, cum proprie poſſunt intelligi plura.

nomen immuto. cf. 8, 3, 19. 1, 5, 42.

quia — auratura. Eſt igitur et hic ſynecdoche quaedam, cum toti tecto tribuitur quod ejusdem nonniſi pars eſt. *Auraturae* vocabulum, quod hoc uno uti loco videbatur, aſſerit Forcellinus ex lapide Gruteriano p. 583. n. 4.

29. *Antonomaſia*. cf. 6, 3, 69. Exempla *antonomaſiae* per epitheton factae ex com-

quae aliquid pro nomine ponit, Poëtis quo-
739 que modo frequentiſſima, et per *epitheton*, quia detracto eo, cui apponitur, valet pro nomine, *Tydides*, *Pelides*: et ex his, quae in quocunque ſunt *praecipua*,

— — *Divum pater, atque hominum rex:*

et ex factis, quibus perſona ſignatur,

— — *Thalamo quae fixa reliquit Impius.*

ponit. Turic. Flor. (hic a ſec. manu) Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *ponet* cum Voſſ. 2. edd. ante Bad. *ponitur* Flor. *quoque modo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *utroque* cum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. qui *utrocunque.*

quia. Turic. *qui* a pr. manu. Lege: *quod.* cf. 6, 3, 6.

et ex his, quae in quocunque. Turic. Flor. *et his quoque* cum Alm. (niſi quod ex hoc duplex *et*) a ſec. manu *ex his quoque* cum Vall. *His quoque* Guelf. Camp. cum Goth. (err. Geſn.) *et ex his quae in quoque* Jenſ. cum edd. ante Stoer. Apparet quare recentiores mutarint *utroque*, cum videantur ſequi tres, non duo modi. Haec difficultas qua ratione poſſit exiri, nondum video, quanquam perſuaſum eſt de bipertita diviſione ſola cogitaſſe Qu. Epitheti uſui ſubjecit ille alterum, ubi quae ſunt praecipua ponuntur pro nomine; nec tamen comminiſcor conſtitutionem quae placeat usquequaque.

pluribus eloquentiae magiſtris profert Capperonnerius ad locum noſtrum, quibus maxime usus eſt Erneſtus in Technologia graeca h. v. Ex reliquis ejusdem tropi fontibus, non item. Locus quidem ipſe quem tractamus longe abeſt, ut ſit ſanus. cf. nott. critt.

et ex factis — ſignatur. Hujus generis exemplum quomodo eſſe poſſit quod ex Virgilio affertur, parum percipio. Eſt quidem longe clarius idem in *everſore Carthaginis* pro *Scipione* cet. Nam *Aeneas* ſane eſt *impius* ille; ſed cum in oratione Didus ipſe ubique intelligatur, nemo hic proprie antonomaſiam agnoſcat, quae ſi eſt, erit etiam v. 479 in *amante*, v. 497 in *nefando viro.* Nec factis ſuis hic ſignatur Aeneas, nam quod *arma reliquit* factum tale, unde ſignari potuerit, nemo, opinor, dicet.

30 Oratoribus etiamſi rarus ejus rei, nonnullus tamen uſus eſt. Nam, ut *Tydiden* et *Peliden* non dixerint, ita dixerunt *impium* pro parricida: *everſorem* quoque *Carthaginis et Numantiae* pro Scipione, et *Romanae eloquentiae principem* pro Cicerone poſuiſſe non dubitent. Ipſe certe uſus eſt hac libertate:

30. *rarus ejus.* Turic. Flor. (hic prius modo, et a ſec. manu *rarum*) (a pr. manu) *ſarus cujus.* *ut Tydiden.* Turic. (a pr. manu) *et T.* *dixerint, ita dixerunt.* Turic. Flor. *dixerit i. dixerint,* ille a ſec. manu *dixerunt i. dixerunt,* et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *impium pro parricida.* Turic. Flor. Guel. Goth. Jenſ. (err. Geſn.) *impius et parricida* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. qui *impium et parricidam* et ſic jam Camp. Receptam nemo defendat; neque enim ineſt antonomaſia in genere pro ſpecie (cf. §. 19.) ſed ſynecdoche. Ex vetere ſcriptura eliciam: *impios et parricidas*; neque tamen ſatis aptam ſententiam, cum non addantur nomina, pro quibus haec poſita fuerint. Mox ante *everſ.* Flor. a ſec. manu *cum* inſerit.

poſuiſſe non dubitent. Turic. *potuiſſe non ducite*, a ſec. manu *potuiſſent licite.* ex Alm. nec *potuiſſe* et *ducitet* (cf. §. 28. 38.) Flor. (a pr. manu) *poſuiſſet non ducite*, a ſec. noſtrum. Guelf. Camp. *poſuiſſent.* Goth. (tac. Geſn.) *poſuerunt* cum Vall. Voſſ. 2. *potuiſſent dicere* Obr. *poſuiſſe non dubitem* conjecit Francius; ego *potuiſſe* (ſcil. *dicere eos,* ex praecedentibus) *non dubitem.* Certius de loco noſtro pronunciare licebit ei, qui locum aliquem, ubi haec ita de Scipione et Cicerone ſint poſita, demonſtraverit; cujusmodi nec reperi ullum, neque extare credo ex auctoritate noſtri. cf. §. 43. *Poſuiſſe* autem ut poëtico more dixerit pro *ponere*, nulla eſt ratio. Nam ſi ad *poſuiſſe* intelligas *eos*, ſcribasque *dubitem*, quae tandem eſt ſomnolentia oblivioſi Fabii, qui ſe *dubitare* neget, quin haec ſint apud oratores? Atqui quaerendum erat. *dubitent. Ipſe*, Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui inſerunt *Cicero*.

30. *impium pro parricida.* vid. not. crit.

poſuiſſe non dubitent. vid. not. crit.

Ipſe — uſus eſt. Cic. pro Murena c. 29. „Ex aliqua fortaſſe tragoedia ſumtum de „Chirone Achillem, cujus

Non multa peccas, *inquit ille fortiſſimo viro ſenior magiſter.* Neutrum enim nomen eſt poſitum, et utrumque intelligitur. 'Ονοματο- 31 ποιΐα quidem, id eſt, *fictio nominis*, Graecis inter maximas habita virtutes, nobis vix permittitur. Et ſunt plurima ita poſita ab iis, qui ſermonem primi fecerunt, aptantes affectibus vocem. Nam *mugitus*, et *ſibilus*, et *murmur* inde venerunt. Deinde, tanquam 32 conſummata ſint omnia, nihil generare audemus ipſi, cum multa quotidie ab antiquis ficta moriantur. Vix illa, quae παραγόμενα vocant, quae ex vocibus in uſum receptis quocunque modo declinantur, nobis per-
740 mittimus, qualia ſunt *Sullaturit*, et *proſcri-*

magiſter. Neutrum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Reliqui inferunt *et ſi peccas te regere poſſum* e Cic. *eſt poſitum.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *p. e.* Sed mox etiam ante *intelligitur* iterum *et.*

32. *conſummata.* Hoc e conjectura dedit Badius, cum omnes ante eum et ſcripti et excuſi habeant *conſumpta.* Confuſio frequentiſſima. vid. Drakenb. ad Liv. Epit. lib. 68. *παραγόμενα.* Flor. (hic a pr. manu πεποιημενα) Goth. πεποιημένα et ſic Codd. fere et Edd. ante Locat. quo acc. Ald. Bad. pr. etſi vitioſe dantes vocabulum. cf. 5, 10, 75. *Sullaturit.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *uſu laturi* cum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. *Sullaturi* Flor. *proſcripturit.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. *proſcripturi.*

„magiſter fuit, inſtruente." Manutius ad Ciceronem.

32. *Deinde.* Comparat Geſnerus Graecorum εἶτα, indignationis cujusdam vocem, et ablegat ad Theſaurum ſuum h. v.

moriantur. „Videtur reſpicere Hor. A. P. 62." Geſnerus.

Sullaturit, *et proſcripturit.*

pturit. atque *laureati poſtes*, pro illo, lauro
33 coronati, ex eadem fictione ſunt. Sed hoc feliciter, *evaluit:* at contra *vio* pro *eo*, infe-

poſtes. Turic. Flor. *potes*, a ſec. manu uterque *ponentes* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2.

33. *evaluit.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. *evanuit* cum marg. Baſ. Obr. *at contra — ſeptentriones videmur.* In hisce depoſitis et conclamatis MSS. a me conſultos et vetuſtiſſimos excuſos referre contentus ero, conjecturam tentans nullam. Turic. *adoinoia et vio eo ferimus in graecis obidis ocoludituino bono eo dure etiam jungear qui tollentem et videre ſ. v.* Sic et Flor. niſi quod *obidius* et *jungere* ſuperſcriptum τῷ *jungar*, et Guelf. ſed *Adomoia et vioco*, item *oco luditi uno.* Goth. (err. Geſn.) *adonea et vioco ferimus i. G. Obidis acobadituio dure etiam jungar qui tollentem et videre ſ. v.* Camp. *adomonia ferimus in grecis eo magis*, plurimis omiſſis. Jenſ. (err. Geſn.) *ad omia et vio eo ferimus in graecis obidis ocoludituno bono eo dure atque jungere qui tollente et videre ſ. v.* Plane ſic Tarv. niſi quod *tollentem.* Sic fere eſt in edd. ante Bad. qui e Vall. affert *jungear.* Noſtra eſt a Badio inde, qui eam a quibusdam legi teſtatur; quibus, neſcio. Alm. *ad onoia fermi et vio eo in Graecis obidius oco luditu ino bono eo dure etiam jungere vetamur qui tollentem videre ſ. v.* Voſſ. 2. *adonua et vio eo ferimus i. G. obidis acoludititu vio eo dure etiam jungear qui tollentem et videre ſ. v.* Kapp. Cod. *ad omoia et inoeo fermius i. G. Obidius acoluditaino bono eo dure etſi jungere atqui tollentem et videre ſ. v.* Goth. 2. *adomoya et vio eo ferimus i. G. Obidius ocoludi tu moibono eo dure etiam jungere qui tollentem videre ſ. v.* In hisce quae non ipſe inſpexi, diligentiam Burmanni et Geſneri non praeſtem. Obr. *evanuit econtra vio in eo: ferimus in Graecis obeliſcos. Υπερboreo, dure, et tamen jungere Maronem ſollerter, et dividere ſeptentriones videmus.* Sordes hoc viro non dignae. Huberus Baſileenſis (cf. 6, 3, 38.) pro *obeliſco*, *coluduma* conjicit ὀβελίζω κοτυλίζω; Werlhofius apud

cf. 8, 3, 30. 9, 1, 22. Mox *atqui* legendum videtur, cum Hubero Baſileenſi. (cf. 8, 6, 33.)

33. *at contra — ſeptentriones videmur.* Haec adeo ſunt corrupta in omnibus libris, ut nemo adhuc ſani quid-

licius. In Graecis *obeliſco*, *coludumo*, etc. dure etiam jungere vetamur, qui toleranter videre *ſeptentriones* videmur. Eo magis ne- 34
ceſſaria κατάχρησις, quam recte dicimus *abuſionem*, quae non habentibus nomen ſuum, accommodat quod in proximo eſt: ſic,

— — *Equum divina Palladis arte Aedificant:*

et apud Tragicos, *Et jam leo pariet*, at pa-
741 ter eſt. Mille ſunt haec, et *acetabula*, 35

Geſn. pro „*ob — jungere*" haec: „*obeliſco* (ὀβελίζω) *colum* (κῶλον) *ducere etiam jungere* cet." in quibus ipſis non fuit operae pretium multa mutare, nullo aptae ſententiae emolumento.

34. *ſic — Aedificant.* Turic. Flor, *ſi caecum ogra putant aed.* cum Jenſ. et poſterioribus ante Bad. qui primus hanc Aeneïd. 2, 15. mentionem invexit. Eum verſum ad partes vocat Nonius Marcellus cap. 6. de improptiis p. Gothofr. 738. Camp. *ſic enim ogra putant aed.* Guelf. *ſic ecum ogra putant* cum Goth. Vall. Voſſ. 2. Ex Alm. affertur *et cum ogra putant.* Flor. pro *ſi cecum* a ſec. manu *ſit equum.* *Et jam leo — pater eſt.* Turic. Guelf. Camp. *etiam* (hoc quidem non e Turic.) *l. paret at pater* ſine *eſt* cum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. Alm. (qui tamen *pariet* dare narratur) et edd. ante Bad. Sed Flor. *aeia leo paret, at pater.* Catachreſin agnoſcunt fere in *pariendo*, quod ponatur pro *gignendo.* Quis ſit tragicus, cum praeſertim *tragici* memorentur, an probabiliter correctum ſit, ne quaerere quidem vacat in tanta horum omnium fluctuatione et corruptela; quod de praecedentibus quoque dictum ſit.

35. *et acetab.* Turic. Flor. omittunt copulam.

quam extuderit, ne cum manifeſta quidem ſcripturae veteris deſertione.

34. *non habentibus nomen ſuum.* Capperonnerius recte jubet conferre quae mox leguntur (§. 35.) „quibus nomina *ſua* non ſunt."

ſic — at pater eſt. cf. not. crit.

35. *Mille ſunt haec.* Durum hoc et nimium. Obrechtus reponit: *Sunt mille ſicut haec.* Geſnerus conjicit *Similia ſunt et haec*, ſatis probabiliter. cf. 1, 4, 25.

quidquid habet; et *pyxides*, cujuscunque materiae ſunt; et *parricida*, matris quoque aut fratris interfector. Diſcernendumque eſt hoc totum a translatione genus, quia *abuſio* eſt, ubi nomen defuit: *translatio*, ubi aliud fuit. Nam poëtae ſolent abuſive etiam in his rebus, quibus nomina ſua ſunt, vicinis
36 potius uti; quod rarum in proſa eſt. Illa quoque quidam κατάχρησεις volunt eſſe, cum pro temeritate *virtus*, aut pro luxuria *liberalitas* dicitur. A quibus haec quidem diſſonantia ſunt, quod in his non verbum pro verbo ponitur, ſed res pro re. Neque enim putat quisquam *luxuriam* et *liberalitatem*

a translatione. Turic. Flor. Guelf. Camp. *translationis iſtud* cum Voſſ. 2. Goth. Ex Alm. affertur *translatio nos ſtud.* Mox edd. ante Ald. idem, ſed ſine *iſtud.* Hoc natum ſuſpicor ex male repetita ſyllaba *is.* Et ferri hoc poſſe cenſeo, ut *genus translationis* dicatur *abuſio*, quae mox ab ipſa *translatione* discernitur. Noſtra eſt a Regio.

quia abuſio. Turic. (a pr. manu) *qui ab.* Reliqui *quod a.* Noſtrum conjecimus.

ſua ſunt. Turic. (a pr. manu) Flor. *ſua.*

36. *volunt eſſe.* Ita Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *e. v.* *diſſonantia ſunt, quod.* Turic. (a pr. manu) *diſſonantiamque.* Fuit profecto *diſſonant, namque.* Sic melius. Sed Flor. *diſſentio namque.* Tum legeris *hic* pro *haec.* Ceterum pro *in his* Goth. (tac. Geſn.) congruentius *in iis.* *quisq. lux.* Turic. Flor. (a pr. manu) *q. ex*

quidquid habet. Veriſſima videtur Gallaei et deinceps Burmanni conjectura *q. habent,* quam commendat quod protinus itidem eſt pluralis *ſunt.*

matris — aut fratris. Nec tamen inaudita ſunt *matricida, fratricida;* quanquam hoc apud illum, qui fertur, Ciceronem pro Domo c. 10.

36. *virtus — liberalitas.* cf. 3, 7, 25.

diſſonantia ſunt, quod. vide not. crit.

idem ſignificare: verum id, quod ſit, alius
luxuriam eſſe dicit, alius *liberalitatem:* quam-
vis neutri dubium ſit, haec eſſe diverſa. Su- 37
pereſt ex his, quae aliter ſignificant, μετάληψις,

luxuria et liberalitate, mox iidem *q. et luxuriam et liberalitatem* (ſed Flor. ablativum), et ſic Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Stoer. Parum commode profecto. *quod ſit.* Turic. *q. ſit* cum Goth. Camp. ſed ille a ſec. manu *q. ſcit* et ſic Guelf.

37. *quae aliter ſignificant.* Inſolens profecto loquendi genus, omiſſo objecto; nec dubito tamen quin vera ſit ſcriptura, ſententia autem hujusmodi: quae rem demonſtrandam indicant aliter, quam ſolet et proprie debet fieri, i. e. improprie dicta. Omnis haec de metalepſi expoſitio, etſi in genere ſatis perſpicitur nec poteſt, quo tendat, ignorari, adeo in ſingulis prope vocabulis errore veterum librorum eſt turbata, tamque incertis adhuc VV. DD. conjecturis emendata, ut tricas haſce et ſpinas intactas relinquere ſatius duxerim, quam fruſtra conando lectorem fatigare. Exempla, quae ponuntur, multum abeſt, ut, qualia nunc comparent, in veteribus membranis inveniantur. Illud quidem τῶν νήσων θοῶν, apud Plutarchum, ſive alius eſt auctor, de Homeri vita, idem eſt, unde videtur in noſtrum locum inveniſſe Regius, ſatis ille ingenioſe. Ejus autem emendationem pro certa ſcriptura illuſtrat Victorius Varr. LL. 7, 3. *Centaurum* pro Chirone qui dicat, Geſnero metalepſi videtur uti, cum pro nomine proprio hominis alicujus uſurpet quod forte fortuna cadebat in veterem illum fabuloſum, qui et ipſe Chiron appellabatur; Capperonnerius (parum apte) Pindarum frequentare putat hanc ipſam metalepſin, eoque reſpexiſſe noſtrum; ſaepe enim Κένταυρον eſſe apud illum, ubi indicetur Chiron. *Suem* et *doctum* ſi quis ita dicat, ut velit intelligi *Verrem* vel *Laelium*, illicita utatur metalepſi, etſi *Verres*, ſi appellativum ſpectetur, reſpondeat *ſui*, *Laelius* autem *ſapiens* cognominatus et literarum ſtudioſus *docti* laudem facile tueatur. (Sed in hoc conſule not. crit.) De *metalepſi* cf. 6, 5, 52. Ad haecce technica Capperonnerius portentoſa loquacitate obtundit lectorem, non docet. Quaecunque alicujus ſunt frugis, ex eo decerpſit in Lexico ſuo Erneſius.

id eſt, *tranſumtio*, *quae ex alio in aliud velut* 742 *viam praeſtat:* tropus et rariſſimus, et maxime improprius, Graecis tamen frequentior, qui *Centaurum* Chirona, et νήσους θοὰς ὀξείας dicunt. Nos quis ferat, ſi Verrem, *ſuem:*
38 aut Laelium, *doctum* nominemus? Eſt enim haec in metalepſi natura, ut inter id, quod transfertur, ſit medius quidam gradus, nihil ipſe ſignificans, ſed praebens tranſitum: quem tropum magis affectamus, ut habere

37. *tranſumtio.* Sic una litera S Turic. Guelf. Goth. Camp. et edd. ante Gryph. exc. Aldo. *alio in.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) inſerunt *tropo* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. *viam.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *viatri* cum Alm. quanquam in hoc literae A imponi dicitur apex. *tropus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. *rariſſimus.* Flor. *rariſſimo.*
maxime. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſu.) et edd. ànte Bad. (nam Ald., pro *et maxime*, *etiam*).
improprius. Turic. Guelf. Camp. *improbus* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Placet. Flor. *in propriis*, ſed obſcuriore fine vocis. Ald. *improprii uſus.* *qui Centaurum.* Turic. Flor. (ſed hic *qui*) *qua ſcient aurum* cum Goth. 1. 2. Capp. et edd. ante Ald. niſi quod *quam.* Guelf. *qua ſcirent aurum.*
Chirona. Turic. Guelf. (ſed hic *quod*) *qui haroriem.* Goth. *qui auroriem.* Goth. 2. *qui hiroriem.* Flor. Kapp. *qui hitorem.* Jenſ. *qui haronem* cum edd. ante Ald. (Tarv. *aronem*). *et νήσους — dicunt.* Turic. *hoc cona inſulem* Φιας-Φας *d.* et ſic Guelf. niſi quod *inſulae.* Eadem dant Goth. (qui *dicuntur*) Voſſ. 2. Goth. 2. Flor. Kapp. (uterque *inſulem*) et edd. ante Ald. Graeca quidem poſtremi et excuſi et ſcripti Φιλεθοας (err. Geſn.). Unus Flor. Φιαcεοας, in quo manifeſto ὀξείας θοάς. Sed totum hoc *Graecis — dicunt* omittit Camp.
Laelium. Flor. (a pr. manu) *elium.* Sic cogitet aliquis de *L. Aelio Stilone*, qui poterat videri ſatis deſignatus doctrina ſua et eruditione. cf. 1, 6, 36.

videamur, quam ullo in loco deſideramus. Nam ejus frequentiſſimum exemplum eſt, *cano*, *canto*, *dico*: ita *cano*, *dico*. Intereſt medium illud *canto*. Nec diutius in eo mo- 39
743 randum: nihil enim uſus admodum video, niſi, ut dixi, in mediis. Cetera jam non

38. *quam ullo.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *ut*.

deſideramus. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *deſideremus.* *Nam ejus.* Turic. Flor. Camp. inſerunt *id* cum Voſſ. 2. Goth. Obr.

cano, canto. Turic. Flor. *caro c.* Camp. *Cato c.*

cano, dico. Turic. Flor. Guelf. Camp. *canonico* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. *Intereſt.* Sic Flor. (etſi per compendium *int*) ut et Alm. ſed hic omiſſo *eſt*, (e Turic. nihil affertur. cf. §. 30. 39.) cum Obr. Geſn. Bip. Reliqui *Item.* *canto.* Sic Obr. Geſn. Bip. Reliqui *cano.* Ratio Camerarii, ipſius tamen verborum ſanitati diffidentis (v. Gruteri Fax 4, 161), „*cano* enim eſt *canto*, eſt et „*dico* — ita *cano* eſt *dico*", non erat digna profecto, in qua tam libenter acquieſceret Geſnerus, qui Quintilianea ſua iterum ponit in Theſauro L. L. Illud quidem recte ſatis, quod *cantare* uſurpatum cenſet pro inculcando, ſaepius dicendo, exemplis hisce, Qu. I. O. 8, 3, 76. Ter. Heaut. 5, 3, 19. Plaut. Trin. 2, 2, 10. quorum partim et Forcell. cf. et Pareum in Lex. Plaut. Jam, abjectis, quod, ſuadet Heindorfius, corruptis iſtis ſeu *canonico*, ſeu *cano dico*, aptius ita ordinaveris: „exemplum *canto, dico.* Intereſt medium *cano*," ut ſit transitus a *dicendo* ad *cantandum* in *canendo*, quod ipſum quidem, in ſoluta certe oratione, pro *dicendo* non adhibeatur, illi tamen *viam praeſtiterit.*

39. *nihil — mediis.* Turic. Flor. (a pr. quidem manu in praemittentes) Guelf. Camp. *niſi uſus admodum video nihil ut dixi in comedis* cum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. Kapp. et edd. ante Ald. (qui tamen eatenus recedit a noſtra, quod omittit *dixi*; ſed Guelf. Goth. et edd. dant *comoediis*). Ex

38. *cano — canto.* cf. not. crit.

39. *nihil enim — in mediis.* cf. not. crit.

ſignificandi gratia, ſed ad ornandam modo,
40 non augendam orationem aſſumuntur. Ornat enim ἐπίθετον, quod recte dicimus *appoſitum:* a nonnullis *ſequens* dicitur. Eo poëtae et frequentius et liberius utuntur. Namque illis ſatis eſt convenire verbo, cui appo-

Alm. promitur ipſa noſtra transpoſitio τῶν *niſi* et *nihil.* (cf. §. 38. 42.) Vulgata eſt a Regii conjectura, quam equidem non magis quam Geſnerus veram exiſtimo. *media* iſta, in quibus ſit uſus metalepſeos, eſſe per quae transitus fiat, velut illud ſeu *canto* ſeu *cano*, ſatis apparet; nec tamen quidquam inde lucis diſpicitur. Quis enim intelligat uſum eſſe tropi cujusdam in eo, quod tropi declarandi cauſa foris arceſſitur, nec apparet usquam, ſi tropus ipſe ponitur? *Uſus* hic poteſt eſſe nullus, niſi qui conducat oratori, i. e. ut demonſtretur locus aliquis, ubi certo tropo poſſit uti orator cum perſuadendi et vincendi adjumento. Cujusmodi cum nihil hinc eruatur, omnem verborum noſtrorum interpretationem deſpero et deſpondeo. *ornandam modo.* Turic. Flor. Guelf. *ornandum* omiſſo *modo*, quod ignorant et Goth. Voſſ. 2. Alm. Camp. cum edd. ante Ald. mox *augendum* quoque Guelf. ut in utroque Obr. prava affectatione. Camp. hoc praeterea quod inſerit *ad* ante *aug.* De ſuo Regius addidit *modo;* recte ille, ſed debebat viciſſim expungere *non*, et copulam adjungere, ſic: *ornandam modo et augendam.* De *non* et *modo* cf. 6, 3, 71. *ornare* et *augere* ſemper copulantur συνωνύμως, nusquam opponuntur, quod vel Lexica docebunt. Scabrum fuerit et infantis ſcriptoris, bis ponere *non*, ſemel ad *ſignificandi*, iterum ad *augendam.* Ceterum *ſignificandi* refer ad §. 6. ubi recenſet, quotuplex ſit uſus troporum.

40. *dicimus.* Sic omnes, etiam MSS. ante Leid. quocum recentiores *diximus.* Sic viciſſim 9, 4, 122. Camp. „*dicimus* teſtes.“

conv. verbo. Turic. (a pr. manu) Flor. inſerunt *id* cum Alm.

ornandam — augendam. cf. not. crit.

40. *appoſitum.* cf. dicta ad 8, 3, 20.

nitur: itaque et *dentes albos* et *humida vina*
in iis non reprehendemus. Apud oratorem,
niſi aliquid efficitur, redundat. Tum autem
efficitur, ſi ſine illo, quod dicitur, minus
eſt: qualia ſunt, *O ſcelus abominandum,*
o deformem libidinem. Exornatur autem res 41
tota maxime translationibus, *Cupiditas effre-*
nata, et *Inſanae ſubſtructiones.* Et ſolet fieri
aliis adjunctis epitheton tropus, ut apud
Virgilium, *Turpis egeſtas,* et, *Triſtis*
ſenectus. Verumtamen talis eſt ratio hujusce
virtutis, ut ſine appoſitis nuda ſit et velut
incomta oratio; oneretur tamen multis. nam 42

itaque et. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Steph. Gryph. Obr. *et itaque* Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Stoer. Reliqui *et ita.* Voſſ. 2. *et* omittere perhibetur. *albos.* Turic. (a pr. manu) Flor. *abbo* cum Alm. Reliqui *albi.* *iis.* Sic Turic. Flor. Reliqui *his.* *reprehendemus.* Sic Camp. cum Jenſ. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. Andr. Tarv. Ald. Obr. *reprehendimus* Goth. (tac. Geſn.) cum Loc. et edd. ante Gryph. *prehendemus* Turic. *prehendimus* Flor. Guelf.

oratorem. Turic. Guelf. Camp. *orationem* cum Alm.

ſi ſine. Turic. Flor. Guelf. omittunt *ſi* cum Alm.

41. *Inſanae.* Turic. Flor. *inſanatae.* Ex Alm. *m a nate.* *tropus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *tropis* cum Goth. Colb. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Obr. *ratio.* Turic. Flor. Guelf. Tarv. *oratio.* *nuda.* Turic. Flor. *unde* cum Alm. *oratio; oneretur tamen.* Sic Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſterioribus ante Ald. *oratione tamen* Turic. Flor. Guelf. *oratio ne tamen* Camp. cum Goth. Alm.

humida vina. Georg. 3, 364. cf. 8, 2, 10. Apponit Capper. locum Ariſtotelis: ἐν μὲν γὰρ ποιήσει πρέπει γάλα λευκὸν εἰπεῖν, ἐν δὲ λόγῳ — ἀπρεπέστερα. Rhet. 3, 3, 3.

41. *Cupiditas — ſubſtructiones.* Cic. in Catil. 1, 10. Pro Milone 20. 31.

apud Virgilium. cf. §. 27. Fit autem *metonymia.*

ſit longa et impedita, ut in quaeſtionibus eam judices ſimilem agmini totidem lixas habenti, quot milites quoque, in quo et numerus eſt 744

Voſſ. 2. Apparet *retur* intercidiſſe, poſtquam librarii junxerant *oratio one.*

42. *ſit longa et impedita, u. i. q.* Turic. Flor. (ſed hic *ſit*) *ſit locan etiam pedita quaeſtionibus.* a ſec. manu (ſublato etiam ante *nam*) *ſint* (Flor. *ſunt*) *loca etiam impedita ut in q.* (Ex Alm. *ſit cocan et impedita ut in q.* cf. §. 38. 45.) et ſic Guelf. hic quoque ſine *nam*, quod et Camp. ignorat et Goth. (tac. Geſn.) *ſunt leta etiam impedita u. i. q.* Camp. *ſit* ſeu *ſit* omittit Jenſ. (err. Geſn.) cum edd. ante Ald. Nec tamen *laeta* ille et reliqui, ſed *longa* (err. Geſn.). Illud vero Goth. Voſſ. 2. (et Regio quidam memorati) quorum uterque *quaeſtione.* *judices.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *jungas* cum Alm. et aliquot vett. libb. Regio memoratis. Sed Goth. (tac. et err. Geſn., nihil enim Jenſ. recedit a vulgata) utrumque *jungas judices.*

quot milites — virium. Turic. *qui ſimiliter quod et numerus* (Flor. *qui et numerus*) *e duplex n. d. virum.* (hoc ultimum et Flor.) a ſec. manu: *quia ſimiliter quoque et num. — verum* et ſic Guelf. Camp. (niſi quod *num.*) Ex Alm. *qui ſimiliter q̄ et numerus — virum.* Abeſt *quoque* poſt *milites* a Goth. Voſſ. 2. Non temere ullum invenias ſcriptoris noſtri locum, in quem magis doleas tantum licuiſſe ſocordiae librariorum. Apparet enim trans ipſas corruptelae ſordes mirifica comparationis proprietas, quam ſuo nitori reſtituere fruſtra equidem laboro. In *locan* iſto vix quidquam latere cenſeo praeter receptum, etſi ingenioſa eſt Burmanni ſuſpicio ex *leta* efficientis *lenta,* ut manifeſta ſit comparatio cum agmine tarde progrediente. Illud in primis miror, neminem haeſiſſe in *quaeſtionibus,* quae adeo hinc ſunt alienae, ut quid iis faciam, plane ignorem. Nam ſi *eam,* quod ipſum diſplicet, mutans in *cauſam* obtineas *longam et impeditam quaeſtionibus cauſam* (cf. 3, 10, 1. 7, 1, 45 ſeqq.) et ſervans utrumque verbum reponas: „nam *ſi* l. e. i. q. c. *jungas, ju*„*dices* ſ.“, ſcripturam per ſe quidem ſatis blandientem, nihil tamen profeceris ad noſtrum proprie locum, qui non deſiderat niſi elocutionis mentionem. Neque enim, adjuncta controverſiae ipſius longitudine quaeſtionumque numero,

42. *ſit longa — virium.* cf. not. crit.

duplex, nec duplum virium: quanquam non ſingula modo, ſed etiam plura verba apponi ſolent: ut,

Conjugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo.

Sed hoc quoque modo duo verba, uni appo- 43
ſita, ne verſum quidem decuerint. Sunt au-

augetur taedium illud, quod ineſt orationi nimio epithetorum agmine tardatae; aut ſi augetur, non erat hujus loci advocare huc, ſine quibus cetera ſufficiunt. Sed poſt illam lepidiſſimam quoque *lixarum* ſimilitudinem, trahuntur quaedam ultra perfectum, quae recidenda cenſens ego nullam audaciae invidiam reformido. Sunt ſane acuta illa nec carent elegantia: „*et* numerus — *nec* duplum." Reſolvunt tamen et emaciant priorum vim et nitorem; ut Qu. ipſum ſua ſic vineta cecidiſſe nemini crediturus ſim. Nempe hoc erat quod ajunt: unumquemque facete dicti interpretem eſſe ſtipitem et fungum. Haec igitur omnia vetuſtis doctorum quamvis et peritorum ſcribarum gloſſis eſſe inquinata, prorſus mihi perſuadeo, a noſtris quidem codd. nullam opem expectans. Sufficiant mihi quidem haec, quae tamen Qu. ipſius manum eſſe nequaquam praeſto: *nam ſit longa et impedita, quam tu* (cf. 12, 10, 10. *tu* pro *ut* eſt §. 50. in Turic.) *dicas ſimilem agmini totidem lixas habenti quot milites. Quanquam* cet. Ut nunc eſt, neque ſententiam neque orationem ferri poſſe, unusquisque admonitus ſentiat.

apponi. Turic. Flor. Camp. *opponi.*

Anchiſa. Turic. Guelf. Camp. *Anchiſe.*

43. *verba, uni.* Turic. (a pr. manu) *verbo.* Alm. *u* i. e. *vero.* Illud quod praecedit *quoque*, magnopere displicet. Quid enim eſt, quod eo quoque modo, quem ex Virgilio attulerit, duo appoſita verba ferri poſſe negat? At non erant

43. *Sed hoc quoque — decuerint.* Sibi haec liquere negat Geſnerus, ſimplicior ille in ceteris. *Quis enim ait eſt hic modus?* Nec ego reſpondeam; et decuiſſe Virgilium dicere famam Aen. 4, 181. *monſtrum horrendum, ingens.* et 3, 658. *Polyphemum Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademtum.* Suſpicatur ergo aut corruptelam, aut reconditius aliquid, ſibi nondum perceptum.

tem, quibus non videatur hic omnino tropus, quia nihil vertat. Neceſſe eſt ſemper, ut id, quod eſt appoſitum, ſi a proprio diviſeris, per ſe ſignificet, et faciat *antonomaſiam*. Nam,

ibi duo. An ſcribemus: „Sed hoc quocunque modo“ ſcil. *fuerit*, vel, *feratur*. „duo *vero* uni app.“ Sic quidem in eundem ſcrupulum incidimus, de quo Geſnerus, quod male Virgilius, aliique poëtae videntur reprehendi. Sibi tamen melius conſtat noſter. *eſt ſemper.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Hic, obtemperantibus reliquis, ſine auctore inſerit *enim*.

ut id, quod eſt. Turic. Guelf. Camp. *cum idem* cum Goth. Voſſ. 2. *cum id eſt* Jenſ. (err. Geſn.) cum edd. ante Bad. qui primus ſine auctore nec quidquam monens noſtram. Unus Flor. *ſed cum idem.* *appoſitum, ſi.* Goth. Voſſ. 2. omittunt *ſi.* *a.* Turic. *ad.*

diviſeris. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Guelf. *videret.* Goth. (tac. Geſn.) Camp. *diviſerit.*

ſignificet, et faciat. Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſignificat et facit* cum Alm. Longe abeſt a ſanitate locus, quem mira levitate refinxit Badius, alioqui frugi Criticus. Nam primum *enim* illud quod inſerſit, alieniſſimum eſt, cum promittat antecedentium rationem aliquam, quae nulla hinc eruitur. Deinde quantumvis audacter pro *cum idem* reponit *ut id quod eſt.* Equidem trepidus ſane, nec mihi ipſe placens, haec fere extundo ex vetuſtis ſcripturis: „Nec eſt „ſemper“ (ſcil. tropus), „ſed cum idem appoſitum, ſi a „proprio diviſeris, per ſe ſignificat et facit antonomaſiam.“ Sententia haec: appoſitum ſi nomini ſuo junctum compareat, tropus dici nequit, ſed tum poteſt, ſi per ſe quoque et ſejunctum a proprio, ſignificat et facit ant. Diſplicet *idem*, quod languet in hac ratione, neque enim accuſativum agno-

Ante omnia quaerendum, quid multiplex epitheton ſit in verſu Virgiliano hic poſito Aen. 3, 475. Id igitur cenſeo eſſe in omnibus iſtis quae adjunguntur participio *dignate.* Nam *conjugium* non habet niſi unum appoſitum *ſuperbo.* De reliquis cf. not. crit.

nihil vertat. Recte monet Capper. reſpici etymon tropi ἀπὸ τοῦ τρέπειν. cf. §. 17.

Neceſſe eſt — faciat. cf. not. crit.

ſi dicas, *Ille, qui Numantiam et Carthaginem evertit*, antonomaſia eſt: ſi adjeceris *Scipio*, appoſitum. Non poteſt ergo non eſſe 44
junctum. At ἀλληγορία, quam *inverſionem* interpretantur, aliud verbis, aliud ſenſu

-ſcas, qui regatur a verbo *ſignificat*; tum enim deſideres *quod ante ſi*. Diſplicet quod appoſitum ſic dicitur tum demum eſſe tropus, ſi ſit antonomaſia nec jam proprie appoſitum. Diſplicet quod veteris illius ſcriptūrae *videret* nulla ratio habetur. Nec profeceris legendo: *cum id eſt app. quod ſi* cet. Tum aptior ſit conjunctivus *ſignificet — faciat*, qui non eſt niſi in excuſis nec in principe quidem. Debebant ea quoque exempla reſpici, ubi tropum fieri epitheton ipſe dixerat §. 41. Id ſaltem apparet, noſtra ſi probetur ſive conſtitutio ſive interpretatio, mox *non* ante *junctum* ferri non poſſe. Negabitur enim, ubicunque verum fuerit, ſuoque nomini redditum, appoſitum, tropus eſſe; ut ad *eſſe* intelligatur *tropus*. *Num. et Carth.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. et quidem Turic. Camp. per *K.* Reliqui *C. e. N.* *anton. eſt: ſi adj.* Turic. *antonomaſiam dieceris*, Flor. *antonomaſia de ceris.* Ille a ſec. manu *antonomaſiam dixeris*, mox refictis *Scipione adpoſito*, et ſic plane Guelf. Extrema illa *ſia* hauſiſſe altera *ſi a* palam eſt, nec fortaſſe verum *eſt*, quod et ſec. manus Flor. omittit. A Goth. *ant. e.* utrumque exulat.

44. *ergo non.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *non* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. Inſeruit Regius.

At ἀλληγορία. Abeſt conjunctio a Turic. Flor. Guelf. Camp. ut et Goth. Voſſ. 2. Excuſi ante Ald. *Ad*, nomen autem dant per accuſativum, qui et eſt in deſignatis antea libris, etiam Goth. (tac. Geſn.) ſed Camp. nominativum dat.

inverſionem. Turic. *in verſonem.* Guelf. *everſionem.*

interpretantur. Sic Turic. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. exc. Camp. Reliqui *interpretamur*, quibus additur Alm.

aliud verbis, aliud ſenſu. Turic. Flor. Guelf. *ut aliud ſenſu.* Anteponunt *ut* et Goth. Camp. Voſſ. 2. Alm. cum edd. ante Bad.

oſtendit, etiam interim contrarium. Prius, ut,

> *O navis, referent in mare te novi*
> *Fluctus: o quid agis? fortiter occupa* 745
> *Portum.*

totusque ille Horatii locus, quo *navem* pro republica, *fluctuum tempeſtates* pro bellis civilibus, *portum* pro pace atque concordia
45 dicit. Tale Lucretii,

> *Avia Pieridum peragro loca.* — —

oſtendit, etiam. Sic Flor. a pr. manu, a ſec. *oſtendat et e.* Turic. Guelf. *oſtenditam* (poſterior quidem *tam* disjunctim). Goth. Camp. *oſtendat aut e.* cum edd. ante Bad. niſi quod Ald. *oſtendant ac.* Reliqui *oſtendit ac e.* Suſpicor fuiſſe „*aut* aliud verbis — *aut* etiam.“ *Ac* ferri nequit et eſt a Regio. cf. 8, 3, 47. *ut, O.* Turic. Guelf. Camp. *uno.* *referent.* Turic. Guelf. *referant* cum edd. ante Baſil. Sed Bad. pr. *referunt.* *occupa Portum.* Turic. Flor. Guelf. *accipe totum* cum Alm.

navem. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *navim.* *republica, fluctuum.* Turic. *prorer fluctu* (a ſec. manu *fluctuum*). Flor. *fluctu* (ſolum). Guelf. *propter fluctuum.* Camp. *populo fluctuum* cum Goth. ſed Voſſ. 2. *populum et* ſine *fl.* Quis unquam dixit *fluctuum tempeſtates?* Equidem *fluctu* illud antiquum ſuſpicor corruptum e *publica.* Saltem ſcribendum *fluctus et t.*

45. *Lucretii.* Sic (ſed ſimplice I. cf. 8, 3, 82.) Flor. *Lucrecia,* ſubjuncto mox *via,* Turic. (a pr. manu) cum Alm. deinde ille *Lucrecius in via* et ſic, ſed junctim, Guelf., Camp. disjunctim. Jenſ. *Lucretius via.* Tarv. *Lucretius dia.* Mox edd. ante Gryph. *Lucretius invia.* Reliqui *Lucretius avia.*

44. *interim contrarium.* cf. §. 54 ſq.

ille Horatii locus. Non eſt noſtrum, nec facit ad interpretationem Quintiliani, disputare an recte acceperit carmen Horatianum, qua de re ſunt conſulendi VV. DD. ad poëtam.

republica, fluctuum. cf. not. crit.

45. *Lucretii* 4, 1. *Virgilii* Georg. 2, 541. Bucol. 9, 7.

et Virgilii,

Sed nos immenſum ſpatio confecimus aequor:
Et jam tempus equum fumantia ſolvere colla.

Sine translatione vero in Bucolicis, 46

Certe equidem audieram, qua ſe ſubducere colles
Incipiunt, mollique jugum demittere clivo,
Usque ad aquam, et veteris jam fracta cacumina fagi,
Omnia carminibus veſtrum ſervaſſe Menalcam.

Hoc enim loco praeter nomen cetera propriis 47 deciſa ſunt verbis: verum non paſtor *Menalcas*, ſed *Virgilius* eſt intelligendus. Habet uſum talis allegoriae frequenter oratio, ſed raro totius: plerumque apertis permixta eſt. Tota apud Ciceronem talis eſt: *Hoc miror enim, querorque, quenquam hominem ita peſſumdare alterum verbis velle, ut etiam navem*

Virgilii. Sic Flor. cum Alm. Sed ille I ſimplice. Turic. non memoratur (cf. §. 42. 53.). Reliqui *Virgilius.*

ſpatio. Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Bad. Reliqui *ſpatiis* cum Virg. Flor. *ſpatii.* Mox *fumantia* optimi quique, etiam mei MSS.

46. *jam fracta.* Turic. *freta* et omittit *jam*; a ſec. manu *confracta* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Sed omnes libri *veteris — fagi*, genitivum, non accuſativum.

47. *frequenter.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *frequentior.*

talis eſt. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Ald. edd. aliquot, ut Obr. Reliqui omittunt *eſt.*

47. *deciſa.* cf. 7, 1, 44. „in ceteris defunctus eſt proprüs verbis.“

Hoc miror. Incerti libri, ſed imprimis elegans Ciceronis fragmentum, in quo tamen *verbis* iſtud male me habet. Aliunde excitari poſſe idem hoc non equidem video.

48 *perforet, in qua ipſe naviget.* Illud commixtum frequentiſſimum: *Equidem ceteras tempeſtates et procellas in illis duntaxat fluctibus concionum ſemper Miloni putavi eſſe ſubeundas.* Niſi adjeciſſet *duntaxat fluctibus concionum*, eſſet allegoria: nunc eam miſcuit. Quo in genere et ſpecies ex arceſſitis verbis
49 venit, et intellectus ex propriis. Illud vero longe ſpecioſiſſimum genus orationis, in quo 746
trium permixta eſt gratia, ſimilitudinis, allegoriae, translationis: *Quod fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere creditis agitationes, commutationes, fluctus, quantas perturbationes, et quantos aeſtus ratio comitiorum? Dies intermiſſus unus, aut nox interpoſita ſaepe et perturbat omnia, et totam opinionem parva nonnunquam commutat aura*
50 *rumoris.* Nam id quoque in primis eſt cuſtodiendum, ut, quo ex genere coeperis translationis, hoc deſinas. Multi autem, cum

48. *concionum, eſſet alleg.* Turic. Flor. (ſed hic *c.* non transponit) *eſſe c. allegoriam.* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *c. allegoriam.* Camp. *c. allegoria jam.*

49. *alleg. transl.* Sic Guelf. *allegoria et t.* Flor. (a pr. manu). Reliqui inſerunt *et.* cf. 4, 2, 24. *varias.* Turic. Flor. *veris*, a ſec. manu ille *veras*, hic noſtrum.

parva. Turic. (a pr. manu) Flor. *parvo.* Ferri nequit, ſed hoc tenendum, *parva aura* eſſe ſextum caſum, quo pertinet etiam quod in Qu. libris legitur, in Cic. non item, *et* poſt *ſaepe.*

50. *deſinas.* Turic. (a pr. manu) *deſignas.*

autem. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp.

48. *Equidem ceteras.* Pro Milo. c. 21. *Quod fretum.* Pro Mure. c. 17.

50. *hoc deſinas.* Malim prope *in hoc d.* cum Francio. Quod praeceptum hoc indu-

initium a tempeſtate ſumſerunt, incendio aut
ruina finiunt: quae eſt inconſequentia rerum
foediſſima. Ceterum allegoria parvis quoque 51
ingeniis, et quotidiano ſermoni frequentiſſi-
me ſervit. nam illa in agendis cauſis jam de-
trita, *Pedem conferre*, et *Jugulum petere*, et
Sanguinem mittere, inde ſunt: nec offendunt
tamen. Eſt enim grata in eloquendo novitas,
et emutatio: et magis inopinata delectant.
Ideoque jam in his amiſimus modum, et gra-
tiam rei nimia captatione conſumſimus. Eſt 52
747 in *exemplis* allegoria, ſi non praedicta ratione
ponantur. Nam, ut *Dionyſium Corinthi eſſe*,

Tarv. (Jenſ. hic omittit aliquot verba) cum Voſſ. 2. Alm. (etſi *aut* refertur) et edd. quibusdam, ut Obr. Reliqui *enim*.

51. *inde ſunt.* Turic. Guelf. Camp. *i. fit* cum Goth. Voſſ. 2. (quanquam *fit*) et edd. ante Ald. Sed ſolus Camp. mox *offendit*. *emutatio.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Jenſ. Tarv. et edd. ante Ald. *mut.* Obr. Reliqui *commutatio.* cf. 8, 5, 6. 8, 2, 19. Poſtremum exemplum Lexicographi habent ſolum. *captatione.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *coaptatione* cum Baſ. Mox edd. *cooptatione* ante Bad.

52. *non.* Guelf. Camp. omittunt cum Goth. A pr. manu Turic. transponit *prae non dicta.*

citur per *Nam*, hoc eo ſpectat quod Cicero aptiſſime in fine *auram* rurſus adhibet.

51. *Sanguinem mittere.* „Ubi „hoc in agendis cauſis locum „habeat, quaeri poteſt; de „aliis enim apparet. Adhuc „annotati ſunt duo loci ad „Att. 1, 16. *miſſus eſt ſanguis*, „i. e. materia ſubtracta *invidiae ſine dolore:* et Att. 6, 1. „ubi Appius ἐξ ἀφαιρέσεως *cu*„*raſſe provinciam*, *ſanguinem* „*ei miſiſſe* dicitur.“ Geſnerus. Nec quidquam praeterea Forcellinus.

52. *Eſt in exemplis.* Malim ſubjici *et* poſt *eſt*. Fit autem exemplum, niſi ratio ejus adhibendi praemittatur eidem, allegoria ipſa.

quo Graeci omnes utuntur, ita plurima ſimilia dici poſſunt. Haec allegoria, quae eſt obſcurior, *aenigma* dicitur: vitium meo quidem judicio (ſi quidem dicere dilucide, virtus), quo tamen et poëtae utuntur,

Dic, quibus in terris, et eris mihi magnus Apollo,
Tris pateat coeli ſpatium non amplius ulnas?

53 et oratores nonnunquam: ut Coelius, *quadrantariam Clytaemneſtram, et in triclinio*

plurima. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. Reliqui *plura.* *Tris.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. multis edd. pro *tres.*

53. *Coelius.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *Cecilius* cum MSS. ut videtur omnibus et edd. ante Leid.

quadrantariam. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. *quadratoriam* cum Goth. Voſſ. 2. *Clyt. et in.* Sic Flor. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Leid. quo acc. Obr. Reliqui omittunt *et.*

quo Graeci omnes utuntur. Oratores intelligemus *omnes* iſtos, quorum exempla nos quidem deficiunt. vide Eraſm. in Adagg. item Manut. ad Cic. ad Att. 9, 9.

Haec allegoria. Erit igitur *aenigma* ejusmodi allegoria, quae ſit in exemplis; eandemque vitioſam pronunciabit is, qui modo *plurima ſimilia dici poſſe* agnoverat, Fabius. Jam ut exeatur tam incommoda ſententia, aliquid mutandum erit e ſcriptura, et fortaſſe *Sed* ſcribi poterit pro *Haec.*

Dic, quibus. Virgil. Ecl. 3, 104. ubi vide I. H. Voſſium.

53. *ut Coelius — nolam.* Haec in Clodiam dici Metelli uxorem, ſatis liquet, ex ipſa Ciceronis pro Coelio oratione; quae quam recte quadrantaria appellatur Clytaemneſtra (Agamemnonis ſui, ut credebatur, interfectrix) vel Lexica docent. In reliquis hujus dicti partibus non adeo apertus eſt jocus. Equidem cum Geſnero amplector eam interpretationem, quae feminam oſtendit procacem laſcivamque in triclinio et ad *coitum* ultro allicientem, *nolendo* deinde, ubi in cubiculum atque ad rem ventum eſſet, amatores ludentem.

coam, *in cubiculo nolam*. Namque et nunc quaedam ſolvuntur, et tum erant notiora, cum dicerentur: et *aenigmata* ſunt tamen, nec ea, niſi quis interpretetur, intelligas. In 54
eo vero genere, quo contraria oſtenduntur, *ironia* eſt: *illuſionem* vocant: quae aut pronunciatione intelligitur, aut perſona, aut rei natura: nam, ſi qua earum verbis diſſentit, apparet diverſam eſſe orationi voluntatem.

coam. Turic. *coa*. Sed Alm. noſtrum (cf. §. 45. item hac §.) ut et Flor. Omittunt vocem Guelf. Camp. Hoc a ſec. manu et ipſum facere Turic. ſuſpicor, etſi non doceor diſerte. Aſpirationem C literae (de Goth. tac. Geſn.) ſubjicit nullus liber aute Baſil. quocum faciunt Gryph. et Leid. eoque poſteriores. cf. §. 71. Quamquam lubrica eſt dijudicatio, ſequendos tamen cenſeo hos auctores, et omne τοῦ χεῦσαι etymon abjiciendum. *in cub*. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. praemittunt *et* cum edd. ante Leid. quo rediit Obr. Aſtipulatur Flor.

nolam. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *nolo*.

et aenigm. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *et* cum Alm. Voſſ. 2. Goth.

nec ea, niſi. Turic. (a pr. manu) *non cetera ſi*. Flor. *non et c. ſ.* Alm. *n̄ et ſi*. (cf. hac §. item 55.) Guelf. *n. eam ſi*.

54. *quo contr*. Turic. (a pr. manu) *quae c.*

ironia. Guelf. Φρονlα. Turic. a pr. manu Φ ab initio, a ſecunda *phronia*.

Quanquam, fateor, mira eſt et infrequens *quadrantariae* injuria, ut eadem ſit *nola*. Quo ipſo argumento Florens Chriſtianus in nota ad Ariſtoph. Veſp. v. 1337. eo deducitur, ut *nolam* accipiat feminam *Nola* oriundam, Campanam, cujus gentis erat *ore morigerari*, λεσβιάζειν. cf. G. I. Voſſ. Orat. 4, 11, 15. p. 206. Ad *Coas* veſtes reſpici nolim, cum manifeſta ſit ſimilitudo efficti vocabuli ut ex *nolendo* ita ex *coëundo*. Nolam, tintinnabulum, nemo acutior hic audiat, de qua voce vide Cangium.

54. *orationi*. An *oratori*? Neque tamen opus.

55 quanquam in plurimis id tropis accidit, ut 748
interſit, quid de quo dicatur: quia (quod dicitur alibi) verum eſt, et laudis ſimulatione detrahere, et vituperationis laudare, conceſſum eſſe. quale eſt, *quod C. Verres, praetor*

55. *quanquam in.* Turic. Flor. *quam in*, a ſec. manu uterque *in quam* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Ex Alm. afferunt *quam id in* (cf. §. 53. item mox). Obr. omittit *in*. *et laud.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Kapp. Alm. Jenſ. Tarv. et edd. ante Bad. Reliqui *aut l.*

laudis ſimul. Turic. *l. aut ſ.* cum Alm. Kapp. *l. et ſ.* Flor. An fuit *l. adſimul.?* Turic. ſec. manus, Guelf. Camp. *laudi aut ſ.* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. qui in notis noſtram conſtitutionem conjectando eruit, niſi quod *conc. eſt* ſcripſit pro *c. eſſe.* *et vitup.* Sic Turic. ut et Bad. conjecit. Reliqui *aut v.* In nomine ablativum pro genitivo dant Turic. ſec. manus, Guelf. Camp. cum Goth. cum e Voſſ. 2. genitivus afferatur; dativum habent ceteri, praeter Turic. Flor. cum Alm. Kapp. Capper. Geſn. *laudare.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. (quanquam Goth. non hoc) et edd. ante Bad. item Capper. Geſn. Bip. Reliqui *laudi*, aliquot *laude.* *conc. eſſe.* Turic. Guelf. Camp. *c. eſt* cum Goth. Voſſ. 2. Kapp. et edd. ante Gryph. Ex Alm. affertur *c. eſſe* (cf. hac §. item 57.). Sed in Turic. pr. manu deſunt haec *eſſe quale*, quorum alterum etiam in Flor. deſideravi. Secunda Turic. manus *quale eſt* ponit pro *quod C.* *quod C.* Guelf. Camp. omittunt. Goth. (tac. Geſn.) *q. Cicero* cum Voſſ. 2.

55. *quod dicitur alibi.* vide 6, 2, 15. 16. Hunc enim locum, id quod neglexerunt quaerere interpretes, maxime idoneum judico, quem noſtro reſpexiſſe videatur Qu. „Utrumque“ (ut et laudis ſimulatione detraheret, et vituperationis laudaret) „junxit „Oſſunae dux ille, qui Nea„politanum regnum pro Rege „gubernavit, qui interroga„tis compeditis quibusdam „remigibus, cum omnes in„nocentes videri vellent, unus „autem ſceleratum ſe homi„nem et majora commeritum „fateretur, Quin tu, inquit, „furcifer, ſtatim exis navi „regia ante, quam bonos illos „tot viros mihi contagione „ipſa corrumpas. Add. ad 9, „2, 27.“ Geſnerus.

quod C. Verres. Cic. pro Cluent. c. 33.

urbanus, homo ſanctus et diligens, ſubſortitionem ejus in eo codice non haberet. Et contra, *Oratores viſi ſumus, et populo impoſuimus.*
Aliquando cum riſu quodam contraria dicun- 56
tur iis, quae intelligi volunt. quemadmodum in Clodium, *Integritas tua te purgavit, mihi crede, pudor eripuit, vita anteacta ſervavit.*
Praeter haec uſus eſt allegoriae, ut triſtia di- 57
camus melioribus verbis, aut bonae rei gratia quaedam contrariis ſignificemus, aliud textu: quae et enumeravimus. Haec, ſi quis

codice. Turic. *dice*, a ſec. manu *dicere*, et ſic Guelf. Camp. cum Ald. *die* Jenſ. Tarv. cum reliquis ante Burm. (err. Burm.) ſed eae poſt Baſil. omittunt praep. *in.* Reſtituit noſtrum Burm. ex Cic. *Et.* Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *E.* Correxit Regius, ſed libris etiam jubentibus. cf. Obr. ad 53.

56. *cum riſu.* Turic. (a pr. manu) inſerit *in* cum Alm. *iis, quae.* Turic. *usque*, a ſec. manu *uſuque* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. Vall. Andr. Sed Jenſ. *quem* omiſſo *iis* (err. Geſn.) cum edd. ante Ald. pro quo Regius malebat *quam.* *quemadmodum in Clod.* Turic. *quem id Clod.*, a ſec. manu *quemadmodum ad C.* et ſic Goth. cum Voſſ. 2. et edd. poſt Camp. ante Baſil. exc. Ald. Sed omittit *in* Guelf.

57. *allegoriae.* Turic. (a pr. manu) *allegoria.* *triſtia.* Turic. (a pr. manu) *triſtitia.* *textu: quae et enumeravimus.* Turic. (a pr. manu) *t. co et anumeravimus.* Flor. *textum ſpectacoet anumeravimus* cum Kapp. niſi quod hic *ſpectato et adn.* item Goth. 2. qui tamen *ſpecta quae et ann.* Camp. *teſtu q. e. e.*

Oratores viſi. cf. §. 20.

56. *quodam.* Supervacua Francii conjectura, ſuadentis *quaedam.*

Integritas. Locus eſt ex deperdita, in Clodium profecto et Curionem. cf. 8, 3, 81. Fragmentum ipſum eſt apud Ern. p. 1055.

57. *Praeter haec — profecto.* cf. nott. critt.

profecto ignorat, quibus Graeci nominibus appellent, σαρκασμὸν, ἀστεϊσμὸν, ἀντίφρασιν, πα-
58 ροιμίαν dici ſciat. Sunt etiam, qui haec non

profectò. Turic. (a pr. manu) *ſpecta.* Flor. Alm. omittunt vocem (cf. §. 65. 61.). Satis liquet ex hisce vetuſtiſſimis ſcripturis, locum, qualem nunc legimus, neque integrum ad nos perveniſſe, neque incorruptum. Vocabula graeca mox ſubjecta tot ſunt et talia, ut nemo res ſignificatas iis poſſit in prioribus agnoſcere, multaeque earum deſiderentur. *melioribus*, pro quo Werlhofius non ſine acumine ſane conjiciebat *mollioribus* (cf. 9, 2, 32.), ferri poteſt nec dicas, utrum praeſtet. Sed *bonae rei* iſtud, in quo quidem nullus variat liber, furcillis ejiciendum, quid maxime ſuccedere ſibi flagitet, nondum reperio. *Urbanitatis*, Geſneri conjectura, parum placet; neque explet animum Obrechti *bonae rei genera quaedam*, quanquam non inſcita ineſt oppoſitio, reſpondens illa *triſtibus*. Sed quis ita latine? *textu* omnes abominantur (cf. tamen 8, 4, 8. et 9, 4, 13.), niſi quod Obr. ſibi viſus eſt ſana dare, pro *textu enumeravimus* haec reponendo: *textu quam mente innuamus*, quorum noviſſimum, etſi frequentatiſſimum hodiernis Ciceronibus, latinum praeſtare fruſtra laboret. Capperonnerius quoque, ſtator ille ſincerae latinitatis, tentat, ſed ſibi ipſe diffidens, *aliud textu, aliud ſenſu*. Perſuaſum habeo *t* in iſta voce natum ex *d* finali τοῦ *aliud;* nec tamen habeo, quod faciam illis *extu* vel *extum* vel *eſt tum*. Verum eſſe *enumeravimus*, quod officioſe refingunt ipſi Codd., nemini credam. Illud novi, *profectò* natum eſſe ex male poſito *ſpecta*, et cultro ſanandum; quanquam *profeſſor* obtulit pro eo Werlhofius, lenior medicus; nonnulla, ſed aliena hinc, ſollertia. Ne Geſnerus quidem mihi perſuadet *aliud textum ſpectato* eſſe notam marginalem ejus, qui de loci reſtitutione deſperaret. Idem „Εὐφημισμὸν“ inquit „deſiderari, non facile mihi aliquis „eripiet.“ Ablegat, poſt Capperonnerium, ad Putſchianos Grammaticos, de technicis hisce agentes p. 247. 457. 1777. παροιμίαν allegoriae ſpeciem noſtro quoque demonſtrat, deſignans cum Capper. 5, 11, 12. Cetera ejusdem interpretamenta, quoniam plus ſanitatis loco vindicant, quam ipſe agnoſco, relinquam in ejus editione legenda.

ἀντίφρασιν. Camp. ἀντιγραφιν cum Goth. niſi quod hic η. cf. 9, 2, 47.

ſpecies allegoriae, ſed ipſa tropos dicunt: acri quidem ratione, quod illa obſcurior ſit, in his omnibus aperte appareat, quid velimus. Cui accedit hoc quoque, quod genus, cum dividitur in ſpecies, nihil habet proprium; ut *arbor pinus*, et *olea*, et *cupreſſus*, et ipſius
749 per ſe nulla proprietas: *Allegoria* vero habet aliquid proprium. quod quo modo fieri poteſt, niſi ipſa ſpecies eſt? Sed ad utendum

58. *dicunt.* Camp. *dicant* cum Goth. Bip. Sed praeter reliquos nobiscum facit Flor. cf. 4, 3, 16. item 3, 5, 2. 6, 2, 55. et Drakenb. ad Liv. 42, 66, 9.

ſit, in his. Sic Flor. Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui *et* inſerunt ante *in.*

quid velim. Turic. Guelf. Camp. *quod v.* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Stoer.

accedit. MSS. et editi ante Ald. *accidit.* Correxit Regius.

dividitur. Turic. *divinatur*, a ſec. manu *dividatur* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Pro *cum* dat *ſi* Obr. et conjunctivum verbi. Loc. Ven. omittunt *cum*, ſed indicativum habent. *nihil habet.* Sic Flor. Turic. Guelf. (niſi forte hic poſt) Camp. cum Goth. Jenſ. et edd. ante Gryph. qui conjunctivum dat (etiam paſſiva forma per ſphalma) cum rell. *arbor pinus.* Pro his *arboris ſpecies ſunt pin.* dant Bad. et ſeqq. ante Obr. perperam et ſine auctore. *cupreſſus.* Flor. *cupreſſum.* Malim pro *et* quod ſequitur, *ſed;* niſi forte *eſt* efficias inde.

habet aliq. Sic Flor. Turic. (a pr. manu) Camp. Reliqui *habeat al.* *quod quo.* Flor. Turic. *quoque*, hic a ſec. manu *quoquo* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Locat. Correxit Regius. *niſi ipſa.* Flor. Turic. Guelf. Camp. *in ipſas* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. *ni* fuiſſe antiquitus recte conjicit Geſn. *ad utendum.* Flor. omittit *ad* cum Turic. (a pr. manu) Alm. dantibus etiam *utentum.* Suſpicor fuiſſe *utentium.*

58. *nihil habet proprium.* Intercidit genus quaſi, omnibus ejus ſpeciebus remotis, nec quidquam ei peculiare remanet, quod in allegoria ſecus eſt.

59 nihil refert. Adjicitur his μυκτηρισμὸς, diſſimulatus quidam, ſed non latens deriſus. Pluribus autem verbis cum id, quod uno aut paucioribus certe dici poteſt, explicatur, περίφρασιν vocant, *circuitum eloquendi*, qui nonnunquam neceſſitatem habet, quoties dictu deformia operit: ut Salluſtius, *Ad requiſita*

59. μυκτηρισμὸς, *diſſimulatus.* Flor. Turic. Guelf. Camp. *miniſteriis modis ſimulatus* cum Alm. niſi quod G. C. T. (a ſec. manu) A. *modus.* Goth. *myſteriis* (*modus* nec Geſn. nec ego notavimus, vitio profecto) *modus* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Graecam vocem repoſuit Regius, quae tamen et in Vall. referente Badio, ſed ut ipſi videtur, repoſita. Nos ſoli *diſſimulatus* ſcripſimus e conjectura.

quidam. Sic Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui *quidem.* Nobis aſtipulatur Chariſius. *deriſus.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *deriſui.*

autem. Flor. Turic. (a pr. manu) *aut.*

quod uno. Flor. Turic. (a pr. manu) *quo u.*

certe. Flor. omittit. *poteſt.* Flor. Turic. (a pr. manu) *potens.* *eloquendi.* Sic Flor. Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. exc. Ruſc. Reliqui *loquendi.* cf. 8 Pro. 28. *op. ut.* Flor. Turic. (a pr. manu) *operi ut.* Noſtrum reliqui et ſcripti et excuſi ante Leid. qui omittit *ut* accedentibus Gibſ. Burm. Geſn. Bip.

Ad requiſita. Flor. *a reliqua ſita.* Turic. *a reliqua ſit.* Ille a ſec. manu *a requiſita*, hic *at reliqua ſunt* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. T quidem pro D in *ad* vidi

59. μυκτηρισμὸς — *deriſus.* Exempla hujus figurae ſat idonea (deſignante Capperonnerio) exhibentur a Chariſio Soſipatro p. Putſch. 252. „*Vidi te Ulyſſes ſaxo ſternen-„tem Hectora, Vidi tegentem „clypeo claſſem Doricam: Ego „tunc pudendam trepidus hor-„tabar fugam.* Haec omnia „cum deriſu quodam dicta „ſunt a fortiore ad non for-„tem.“ Seria quidem videri volunt haec, quare *diſſimulatus* a Qu. dicitur *deriſus.*

Ad requiſita naturae. „Laudavit, Almelovenio jam ob-„ſervante, Carrio ad Fragm. „hiſtor. p. 489. (edit. Grut. „1607. 8.) ex Flodegarii cu-„jusdam commentario MS. ad „Barbariſmos Donati, haec

naturae. Interim ornatum petit ſolum, qui 60
eſt apud poëtas frequentiſſimus:

Tempus erat, quo prima quies mortalibus aegris
Incipit, et dono divûm gratiſſima ſerpit.

Et apud oratores non rarus, ſemper tamen 61
aſtrictior. Quidquid enim ſignificari brevius poteſt, et cum ornatu latius ostenditur, περίφρασις eſt: cui nomen Latine datum eſt, non ſane orationis aptum virtuti, *circumlocutio*.

in ſolis Turic. Camp. Vall. E Voſſ. 2. citant *aut*. Accedit quod Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. dant *nat. intima* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. unde exiſtit peſſima ſanitatis ſpecies.

60. *frequ. Temp.* Sic Flor. Turic. (a pr. manu) Camp. Reliqui inſerunt *ut*. Turic. (a ſec. manu) *era* pro *erat*. *non rarus.* Guelf. Camp. *noſtros.*

61. *ſignificari.* Flor. *ſingulari.* Jenſ. *ſignari* cum edd. ante Ald. exc. Camp. *cui nomen — circumlocutio.* Flor. (a pr. manu) *c. n. l. o. a. v. c.* noſtrum recentior manus ſupplevit in margine. Turic. *c. n. l. o. v. orcum locutio*, a ſec. manu pro *virtuti orcum* haec *circuitior* et ſic Guelf. Sed „paulo plenius, *profectus quidam Ligus ad requiſita naturae*. Vix mihi dubium eſt „quin reſpiciatur ad hiſtoriam, quam narrat Criſpus „Jug. 93, 2.“ (apud Tellerum 89. p. 147.) „*Forte quidam Ligus ex cohortibus auxiliariis miles gregarius, caſtris* aquatum *egreſſus, haud procul ab latere caſtelli* etc. „Utrum igitur Salluſtius mutavit in altera editione ſtilum? an aliquid paſſus eſt „a mala manu? an *aquatum* „eunt etiam ſoli? an *aquatum ire* dicuntur etiam, qui „*ad requiſita naturae* ſecedunt, et aquam deinde fumunt? Quaeſtiones valde „magiſteriales. Sed nihil contemnendum neque in bello, „neque ubi de integritate „veterum librorum agitur.“ Geſnerus. Qui ſequuntur Carrionem, haec verba referunt inter fragmenta *Libb. VI Salluſtii Hiſtoriarum populi Romani*. Cf. ſimilem in loco apud Plinium Ciceroniano dubitationem ad 6, 3, 107.

60. *Tempus erat.* Aen. 2, 268.

61. *cui nomen — circumlocutio.* vide not. crit.

Verum haec ut, cum decorem habet, *periphraſis;* ita, cum in vitium incidit, περισσολογία dicitur. Obſtat enim, quidquid non
62 adjuvat. *Hyperbaton* quoque, id eſt *verbi transgreſſionem*, quoniam frequenter ratio comparationis et decor poſcit, non immerito inter virtutes habemus. Fit enim frequentiſſime aſpera et dura, et diſſoluta et hians oratio, ſi ad neceſſitatem ordinis ſui verba redigantur, et, ut quodque oritur, itá proxi-

Goth. (tac. Geſn. qui et hoc negligit quod Cod. tranſponit *apt. virt. or.*) Camp. alias facientes cum recepta omittunt *Latine* cum Voſſ. 2. Ex Alm. *aptum* quoque affertur, quod ignorat Turic. (cf. §. 57. 68.). Hoc cum et Flor. vindicet, verum cenſens, ſic ordinem locum: *cui nomen Latinae* (et eſt diphthongus expreſſa in Flor.) *orationis aptum virtuti circumlocutio.* i. e. „cui, ſi latinae orationis virtutem i. e. „dignitatem et potentiam tueri velis, nomen erit c." Sin abjicias, poſſit haec ratio placere: *cui nomen Latinae orationis virtuti c.* i. e. „cui, ſi tanquam Latinae orationis lu„men deſignare velis, nomen erit c." Obr. non multum videtur proficere augens ſenſus noſtri clauſulam „virtuti „*circuitio* vel *circumlocutio.*" *haec ut, cum decorem.* Flor. *hoc ut dicere.* Turic. *hoc ut decere* cum Alm. Sed ille a ſec. manu noſtrum et ſic Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. Reliqui *decorum.* cf. 8 Pro. 18.

incidit. Flor. *indit.* *enim, quidquid.* Flor. *inquit quod.* Turic. Camp. *e. inquit quod* cum edd. ante Ald. Pro *quidquid* dat *quod* Guelf. cum Goth. Vall. Voſſ. 2. Aldi conjectura videtur, probata Badio.

62. *quoniam.* Sic Flor. Turic. cum edd. ante Ald. exc. Camp. Sed Guelf. *cum.* Reliqui *quam,* corrigente Regio.

habemus. Flor. omittit.

62. *comparationis.* Mirifice blanditur quod Capper. recepit contra libros quidem omnes de conjectura Dan. (cf. §. 13.) *compoſitionis* probatum etiam Rollino; neque enim dicam, qualis huc magnopere conveniat *comparatio*, fluctuans nimis vocabulum.

mis, etiam ſi vinciri non poteſt, alligetur. Differenda igitur quaedam, et praeſumenda, 63
atque, ut in ſtructuris lapidum impolitorum, loco, quo convenit, quodque ponendum. Non enim recidere ea, nec polire poſſumus, quo coagmentata ſe magis jungant, ſed utendum iis, qualia ſunt, eligendaeque ſedes. Nec aliud poteſt ſermonem facere numero- 64
ſum, quam opportuna ordinis mutatio. Neque alio ceris Platonis inventa ſunt quatuor

vinciri non poteſt. Turic. *v. p.* Guelf. *inveniri p.*

63. *impolitorum.* Sic Vall. et Bad. *inpolitor* Flor. Turic. Sed hic a ſec. manu *impolitior* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *impolitiorum* de conjectura Regiana. cf. 4, 2, 37. *quodque ponendum.* Flor. Turic. *quoque p.* cum Alm. Sed Turic. a ſec. manu *quisque ponendus* et ſic Guelf. Camp. cum Vall. Voſſ. 2. Goth. Bad. non Jenſ. ut refert Geſn. Reliqui *quidque p.* Etiam modo §. 62. Flor. et Turic. (hic quidem a pr. manu) *quoque* pro *quodque.* *quo coagm.* Sic Flor. Turic. et edd. ante Bad. qui *quae c.* cum Guelf. Goth. Camp. Vall. et edd. recentt. ante Burm. *iis.* Sic Flor. Turic. Goth. (tac. Geſn.) Jenſ. Tarv. et edd. (praeter Camp.) ante Baſil. Reliquae *his.* cf. aliquot in prioribus, ut 1, 5, 30. 2, 1, 2. 12. 2, 4, 37. 2, 11, 14. 2, 16, 14. 2, 20, 7. 3, 5, 1. 3, 6, 68. 3, 7, 8. 3, 8, 1. 4, 2, 33. item 9, 1, 17.

64. *alio ceris.* Sic Flor. Turic. Guelf. (niſi quod hic *alia*) cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Obr. Cod. Mureti. Bur-

63. *quodque ponendum.* Cum neutrum *ponendum* ad lapides referant aliqui, tu intellige *verbum.*

64. *Neque alio — quatuor illa verba.* Jucunda eſt veterum narratio, Platonem numerorum in ſcribendo ſtudioſiſſimum teſtans, apud Dionyſ. Hal. p. 209. Vol. 5. Rsk. Diog. Laert. 3, 37. De eadem juvabit conſulere Muretum in Varr. LL. 18, 8, recentiorum quoque exempla referentem, qui quidem huic viro minus ſordebant, quam hodiernis quibusdam Ariſtarchis inter Graecos ſolos et Romanos degentibus. Hunc ego ſecutus, non dubitabo

illa verba, quibus in illo pulcherrimo operum *in Piraeeum ſe deſcendiſſe* ſignificat,

mannus, ſequentibus poſterioribus, inſeruit *in*, quod et ipſum quidem refert Muretus, ſed non is profecto attendens praepoſitionem, ut putat Burm. verum aliam reliquorum libb. varietatem reſpiciens. Praeter Camp. enim, qui pro noſtris duobus hoc ſolum: *aliter*, ſic reliqui ceteri (excuſi ſane illi) *alio* κατέβην χθὲς εἰς πειραιᾶ. Jenſ. pro more Graeca omittens in ſuo exemplo idem ſe inveniſſe teſtatur. Haeco ſordes primus, poſt Muretum, recte increpantem, et poſt Gallaci κρίσιν, hic quidem bonam gloſſematis olfactricem (cf. 2, 11, 4), et Menagium, eluit Obrechtus in ed., quibus ego non magis ferenda cenſeo Graeca illa 5, 1, 14, eademque occaſione nata. vide et 9, 3, 57. Noſtro loco *in* praepoſitio etiam minus grata, quod eadem continuo bis ponitur, quanquam Obr. *quibus illo*, peſſime.

in Pir. — deſc. Flor. *impireum ſedeſcendiſſe* cum Turic. (niſi quod hic *ri*). Uterque a ſec. manu *imperii ſedes condidiſſe* cum Guelf. (niſi quod *concidiſſe*) Camp. Goth. Voſſ. 2. A Jenſ. inde ante Obr. *ſe* omittunt, quod eſſe in ſuo Muretus, in Alm. teſtatur Burm. Nihil agit Capper. pro *ſe* ſuadens *Socratem*.

narrare in Bibliotheca noſtrae urbis regia ſervari chirographum Martini Lutheri, heroïs noſtri, in quo extat initium verſionis Pſalmorum mirifice et ipſum immutatum et ſubterlitum, ad conciliandos orationi, quanquam ſolutae, numeros. Ejusmodi ſcriptores pie colunt ſermonem patrium, ſuperſtitioſi illi, ſi audias prudentes quosdam judices. Capperonnerium autem non attinebat mirari, quod Demetr. Phal. de elocutione §. 21. ἀπλουστέραν et ἀνειμένην hanc περίοδον deſignaret. Neque enim artificium tollitur ſcriptoris, ſi maxime ἀνειμένη eſt oratio, qualem eſſe in hoc loco Platonico unusquisque agnoſcat. Debebat hoc caſtigare Schneiderus noſter, neque tanti facere virum, infra ſe poſitum, quem, mortuum anno 1744, confudit cum ejusdem nepote ex fratre ſecum Galeanam Demetrii editionem communicante decennio ſuperioris ſeculi ſeptimo. (vid. Praef. p. XIX.) De *neque alio* cf. 2, 4, 13. Minus ad rem facit, quam huc trahit Geſnerus, dubitatio Grammatica Ciceronis de Piraeeo ad Att. 6, 9. 7, 4.

plurimis modis ſcripta, quod eum quoque
maxime facere experiretur. Verum id cum 65
duobus verbis ſit, ἀναστροφὴ dicitur, *reverſio*
quaedam; qualia ſunt vulgo, *Mecum*, *ſecum:* apud oratores et hiſtoricos, *Quibus de*
rebus. At, cum decoris gratia contrahitur

maxime facere. Flor. Turic. *m. faceret.* A ſec. manu ille noſtrum, hic (cum Goth.) *maximi facere* et ſic Camp. cum edd. ante Geſn. exc. Capper. Solus Guelf. *magnifacere.* Capper. ex Regiana conjectura *quam* inſeruit ante *quod* et ſcripſit *maxime.* Locus minime expeditus. *Eum* quidem certatim referunt ad *ſermonem numeroſum;* parum attendentes *facere numeroſum* recte ſane dici, ſed τὸ *facere* toti huic „*numeroſum ſermonem*" ſimul comprehenſo, tanquam uni objecto, difficulter applicari, etſi *ſtilus* vocatur „dicendi *effector*" et ſic fortaſſe etiam *facere* poteſt aliquis εὐφωνίαν: nam hoc quidem hic ſonat *ſermo numeroſus.* Praeterea duritia non caret quod id quo reſpicit *eum* nimis eſt remotum. Quid autem ſibi vellet *quoque* nemo quaeſivit, ne Geſnerus quidem, acquieſcens in noſtra eamque praeferens, adjuncta interpretatione. Deinde *quam,* quo indigere locum cenſuerunt Regius et Capper., cum ad unum omnes reliqui omitterent, aegre deſidero. Poterat ſane intelligi *alio* ad praecedentia relatum, ſed ſi nihil inferretur poſt *plurimis modis ſcripta;* nunc quidquam nobis objici non ſpectans ad *alio* vix patimur. Et quare conjunctivus eſt in *experiretur?* Hiſce fere ſubvenias ex vetere manu haec eruendo: „*cum* eum *quo* maxime *faceret* experiretur." Neque tamen plane levigata eſt oratio, et diſplicet *eum,* pro quo Baſil. *cum* dat, alioqui vulgatam ſcripturam tenens nec quidquam proficiens. Si quis neceſſarium cenſeat *quam,* poſſit ſcribi *quam quod eum quo maxime faceret experiretur,* conjunctivo tamen ne ſic quidem ſatis apto. Et ducit ſane eo concinnitatis ratio, cum prior ſenſus habeat „*nec aliud — quam.*" Iterationem vero horum, non profecto elegantem, aſſigno Quintiliani vitio ſatis jam cognito. cf. 8, 3, 47.

65. *contrahitur.* Flor. Turic. *tragitur,* a prima manu

64. *quod eum — experiretur.* vide not. crit.

65. *contrahitur.* vide not. crit.

longius verbum, proprie *hyperbati* tenet no- 751
men: ut, *Animadverti, judices, omnem accu-*
ſatoris orationem in duas diviſam eſſe partes.
Nam *in duas partes diviſam eſſe*, rectum
66 erat, ſed durum et incomtum. Poëtae qui-
dem etiam verborum diviſionem faciunt, et
transgreſſionem,

— — *Hyperboreo ſeptem ſubjecta trioni.*

quod oratio nequaquam recipiet. At id qui-

uterque. Suſpicor fuiſſe *trajicitur.* Recepta quidem ferri nequit, nec multum juvat Stephani *distrahitur*, quod adoptarunt Rollinus et Capper. *Frangitur* Burmanni inanem ſpeciem traxit ab exemplo Virgiliano. *longius verbum.* Flor. *longus v.* a ſec. manu *longis verbis* et ſic Goth. Voſſ. 2.

66. *At id quidem — intellectus.* Flor. *ad id qui e. p. qui dicit tropus ſit q. c. e. e d. intellectus.* a ſec. manu *quod dicit* et *intellectibus.* Turic. *ad qui e. p. qui dicit t. ſ. q. c. e. e d. intellectus.* a ſec. manu *i. quidem* et *propter quod* et *intellectibus.* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *Ad* pro *At.* Goth. (tac. Geſn.) *quidem propter* ſine *eſt*, item *fit* pro *ſit*, utrumque cum Voſſ. 2. Item Guelf. Goth. Camp. *quod dicit.* Eſt *intellectibus* etiam in Guelf. Goth. Camp. ſed nominativus ſingularis praeterea in Alm. et Jenſ. cum edd. poſterioribus ante Ald. quo regreſſus eſt Geſn. Quod nunc legimus *cum* ſola conjectura immiſſum eſt a Badio primo, ut et paſſivum *dicitur.* In loco paene conclamato haec equidem tento: *Atqui eſt propter quod* (niſi forte malis *proprie qui* vel *quod*) *dici tropus poſſit, quia — intellectus.* i. e. Illa durior, et poëtis tantum conceſſa, diviſio et transgreſſio magis pro-

longius verbum. Cave jungas tanquam nomina, prius eſt adverbium; neque tamen ineſt reprehenſio. *Longius*, quam *ſolet* fieri, non quam *decet.* Praeſtet ſane *longius* poni continuo poſt *gratia.*

Animadverti, judices. Pro Cluent. 1. cf. 4, 1, 56. 69.

66. *Hyperboreo.* Virg. Georg. 3, 381.

At id quidem — intellectus. vide not. crit.

dem eſt, propter quod, cum dicitur, *tropus*
ſit, quia componendus eſt e duobus intel-
lectus. Alioqui, ubi nihil ex ſignificatione 67
mutatum eſt, et ſtructura ſola variatur,
figura potius *verborum* dici poteſt: ſicut
multi narrationem longis mutant hyperbatis.
Ex confuſis quae vitia accidunt, ſuo loco
diximus. *Hyperbolen* audacioris ornatus
ſummo loco poſui. Eſt haec *decens veri*-

prie dici poteſt *tropus*, cum ne intellectus quidem inſit niſi conjunctis denuo illis *ſeptem* et *trioni;* hoc oratorum contra et hiſtoricorum hyperbaton *figura* rectius vocabitur.

67. *Alioqui.* Jenſ. *aliquando* cum edd. poſterioribus ante Ald. *multi.* Huic voci *ex his* ſubjiciunt Flor. Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. ab Jenſ. quidem inde *iis.* Expunxit Regius.

narrationem. Flor. Turic. (a pr. manu uterque) *martur* cum Alm. *mutant.* Flor. Turic. (a prima manu uterque) *mutem.* Non ſane vetus illa ſcriptura, quae latet, hisce meis tota eruitur; apponam tamen: *multi ex hiſtoricis narrarunt longiſſimis hyp.* ſaltem *hiſtoricorum* mentio non hic ſolum eſt §. 65. ſed et 8, 2, 15. *Ex confuſis.* Flor. (a pr. manu) *et c.* Turic. (a pr. manu) *et confuſi* cum Alm. Praeſtat fortaſſe *et.* *decens veri.* Flor. *deſcenſuris.* Turic. *de caenſuris.* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *de caeſuris,* cum Voſſ. 2. Vall. *de menſuris* Jenſ. cum edd. ante Ald. (hoc ipſum tribuitur Alm. cf. §. 61. 71.) qui ex Regii mutatione *dementiens* cum Bad. Baſil. *decens ſermonis* Obr. Reliqui *ementiens.* Noſtrum e conjectura.

67. *et ſtructura.* Malim *ſed ſtr.*

multi — hyperbatis. vide not. crit.

ſuo loco diximus. 8, 2, 15. *Confuſa* igitur hic intelligam hyperbata i. e. unum hyperbaton alteri ſuperadditum.

accidunt. Nihil agit Regius ſuadens *accidant*, quem aliquot ſequuntur editi. Debebat eſſe *acciderent.*

veri ſuperjectio. cf. 9, 1, 29. Preſſe ſequi Graecum laboravit, et auctore vocabuli uſus eſt Livio, qui *fidem ſuperjacere* dixit 10, 30, 5. et fortaſſe *paternas laudes ſuperjacere* 38, 58, 7., quibus locis vide Drakenb. *Nimie-*

ſuperjectio. Virtus ejus ex diverſo par au-
68 gendi atque minuendi. Fit pluribus modis.
Aut enim plus facto dicimus, *Vomens,*
fruſtis eſculentis gremium ſuum et totum tri-
bunal implevit.

— — *Geminique minantur In coelum ſcopuli.* 752

Aut res per ſimilitudinem attollimus:

— — *Credas innare revulſas Cycladas.*

69 Aut per comparationem: ut,

— — *Fulminis ocior alis.*

Aut ſignis quaſi quibusdam,

Illa vel intactae ſegetis per ſumma volaret
Gramina, nec teneras curſu laeſiſſet ariſtas.

70 Vel translatione, ut ipſum illud *volaret.*
Creſcit interim hyperbole, alia inſuper ad-
dita: ut Cicero in Antonium dicit, *Quae*
Charybdis tam vorax? Charybdin dico?
quae, ſi fuit, fuit animal unum: Oceanus,
medius fidius, vix videtur tot res, tam diſſi-
patas, tam diſtantibus in locis poſitas, tam

68. *Vomens.* Turic. *ſuomens,* a ſec. manu *ſicut vomens* et ſic Flor. (unde hunc illo recentiorem conjicias) Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. An fuit ex Cicerone *is vomens?*

tatem vocari Macrobio Saturn. 4, 6. p. Zeunii 466. animadvertit Almelovenius.

68. *Vomens — implevit.* Cic. Philipp. 2, 25. *Geminique minantur.* Aeneïd. 1, 162. *Credas* Aen. 8, 691. *Fulminis* Aen. 5, 319. *Illa vel.* Aen. 7, 808. *Quae Charybd.* Cic. Philipp. 2, 27.

cito abſorbere potuiſſe. Exquiſitam vero figu- 71
ram hujus rei deprehendiſſe apud principem
Lyricorum Pindarum videor in libro, quem
inſcripſit ὕμνους. Is namque *Herculis impetum*
adverſus Meropas, qui in inſula Co dicuntur habitaſſe, non igni, nec ventis, nec mari,
ſed *fulmini* dicit *ſimilem fuiſſe*: ut illa minora, hoc par eſſet. Quod imitatus Cicero, 72
illa compoſuit in Verrem, *Verſabatur in Si-*

71. *deprehendiſſe.* Flor. Guelf. *reprehendiſſe* cum Voſſ. 1. Bern. Sed Turic. *reprehendiſſe.* Ex Alm. etiam *reprehend.* (cf. §. 68. item mox). *quem inſcripſit.* Flor. Turic. *quae ſcripta ſunt* cum Alm. ubi quid lateat nondum aſſequor. Guelf. *q. ſcripſit* cum Voſſ. 1. 3. ὕμνους. Turic. *ymnus,* a ſec. manu *ymnos.* Et ſic Camp. *hymnus* Guelf. *hymnos* Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Jenſ. et edd. ante Ald. qui noſtram rationem habet, redeunte ad latt. litt. Badio. Mox Leid. praepoſtere ὕμνος, quem adhuc ſunt ſecuti praeter Roll.

impetum adverſus Meropas. Flor. Turic. (a pr. manu) *impetion a. europas.* Turic. non reponit *meropas.*

Co. Flor. Turic. *coo* cum Alm. Voſſ. 1. 3. Jenſ. Tarv. Obr. *coho* Camp. *choa* Guelf. *coa* Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Bene orthographiae conſuluit Regius.

ſed. Flor. Turic. omittunt cum Alm., male. *ſed mari et ſ.* Voſſ. 1. 3. nihil tale dante Guelf. (cf. 4, 2, 17.)

hoc par eſſet. Flor. Turic. priora duo vocabula omittunt cum Alm. qui tamen *eſſent* dare narratur. (cf. hac §. item mox). Turic. a ſec. manu haec: *aut illa minora eſſe.*

71. *Pindarum.* Hoc nomen omittens Obrechtus, fortaſſe tamen per ſphalma, conſulit ſane elegantiae, ſed librum auctorem habet nullum. Librum Pindaricum intercidiſſe, vix attinet monere. „Meminit Meropum ab Hercule debellatorum Pindarus in Nem. 4, 41. et Iſth. „6, 46." Burmannus. Fateor diſplicere mihi illud, *hujus rei.* An fuit *h. generis* vel *h. ſpeciei?*

72. *Cicero.* In Verr. 5, 66. *Vix oſſibus* Virg. Ecl. 3, 103.

cilia longo intervallo non Dionyſius ille, nec Phalaris, (tulit enim illa quondam inſula 753
multos et crudeles tyrannos) ſed quoddam novum monſtrum ex vetere illa immanitate, quae in iisdem verſata locis dicitur. Non enim Charybdin tam infeſtam neque Scyllam navibus, quam iſtum in eodem freto
73 *fuiſſe arbitror.* Nec pauciora ſunt genera minuendi. — *Vix oſſibus haerent.* Et quod Cicero in quodam joculari libello,

72. *intervallo non.* Flor. Turic. inſerunt *autem* (quod prior tollit deinde) cum MS. Gebh. ſed Alm. *aut* (cf. modo, item mox). Ciceronis edd. *alter.* Neutrum placet.

crudeles — immanitate. Flor. Turic. *c. noſtrum* (ille per compendium, hic *noſtram* a ſec. manu) *ex utero illa inmanitate,* a ſec. manu accuſativum in poſtremo. Turic. ſolus reponit *illo.* MS. Gebh. facit cum hac ſecunda ejus manu, unde effingit Gebhardus: *ex utero illo immanitatis* (cf. 6, 2, 6). Ex Alm. haec: *c. noſtrum ex vetere* (cf. modo, item mox). Omiſſio haec nonniſi librarii eſt oſcitantis.

quodd. nov. Hoc ordine Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Cicerone. Reliqui *n. q.* *neque Scyllam.* Flor. Turic. omittunt, ſed ille a pr. tantum manu. Alm. repetit *infeſtam navibus* (cf. modo, item 75). Pro *navibus* apud Cic. *nautis.*

iſtum. Flor. Turic. Camp. *iſtam.*

73. *Cicero in.* Flor. Turic. Guelf. inſerunt *eſt* cum Voſſ. 1. Neque ſana recepta. Suſpicor fuiſſe *Ciceronis eſt.* Longius enim a noſtro, neque tam aptum *Cicero eſt in quodam jocatus* (vel *joculatus*) *libello.* Hoc mirum, quod Guelf. dat: *i. q. joculari libro vel libello.* Turic. pro *libello* a pr. manu habet *bello.* An nimium fuerit ita mutare: *q. Cicero eſt in quodam joculatus Vetto?* vel transponendo *Vetto jocul.* vel denique *q. Ciceronis eſt in q. Vetto joculati.* Nomen quidem *Vetti* neque in libro neque in lapide demonſtrare poſſum. nam quod Scaligeri index nominum propriorum in corpore Gruteriano recenſet *Vettum* p. 1138, 7. error eſt, cum tabula ipſa exhibeat *Vettonem,*

73. *Cicero in quodam.* vide not. crit.

Fundum Varro vocat, quem poſſim mittere funda:
Ni tamen exciderit, qua cava funda patet.

qui et 357, 8. comparet. Jam durius fuerit ex *bello* efficere *Vettone*; quanquam conducibile verſui protinus ſequenti. Sed *Vettius* notiſſimum nomen illius *Vetti* quoque aliquam fidem facit, pro quo facile et *Vectum* agnoſcas. De verbo vide Drakenb. ad Liv. 42, 54, 1. 7, 10, 13. item noſtr. 9, 2, 79. *Varro*. Flor. Turic. *veto*. Ille a ſec. manu *vecto*. et ſic Camp. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Sed Voſſ. 1. 3. (aliter ac Guelf. cf. §. 71.) *vero* et edd. ante Ald. quo acc. Calphurn. ad Terentii Heautontim. 1, 1, 16. Reliqui *Varro*. Hoc nomen ſola conjectura videtur repoſitum ab Aldo, cui non tam dicto audientes eſſe debebant tot editores et noſtri et fragmentorum Ciceronianorum atque veterum epigrammatum, cum manifeſta ſit contradictio ipſius Varronis L. L. 4. p. 10. Bip. Lepidus enim eſt Popma (Badio tamen praeeunte, et accedente Voſſio in Etymol. idemque exprimente Gedoyno in noſtri loci verſione; Tollio, ad Auſonium p. 148, autem locum Varronis, mancum ſcilicet, explente) tradens ſed non probans, praeter duo *fundi* etyma eo loco poſita a Varrone, tertium aliquod et quidem hoc quod joco perſtrinxerit Cicero, alibi ab eodem prolatum. Burmannus ſecundus in eandem pedibus it ſententiam Anthol. Vol. 1. p. 495. Quis unquam ſanior de irriſo hic etymo ſomniet? Jactavit aliquis Thraſo ſuas poſſeſſiones, ſua praedia, quem Cicero ait tantillum ſoli habere, quod vel funda excidat. Subolebat vera joci interpretatio Laurentio Vallae, etſi occupato falſa illa, quae tunc obtinebat, Eleg. 6, 41. p. 548. Debebat ipſa quantitas vocalis O avertere ab hac ſcriptura, quae priore quidem aetate correpta vix fuit (qua de re conſulendi Grammatici Putſchiani, indicis ope); quanquam Catullo eſt trochaeus *Virro* et *homo* pyrrhichius, ut fortaſſe dicas nonniſi cultiorum ante Ovidium poëtarum caſtitatem abhorruiſſe ab hac vocali promiſcue uſurpanda, quod nec vetuſtiores reformidarint, nec recentiores, inter quos etiam ſola corripiendi videtur ratio fuiſſe. cf. 7, 9, 13. *Varro* certe hujus loci plane non eſt, et ſi quid hariolari licet, haec boni conſulat lector: *Fundum, Vette* (ſeu *Vecte*, ſeu *Vetto vocat*, ſi minus cures O breve), *voces* cet. Cur hoc epigramma liberto Ciceronis Laureae

Fundum Varro. vide not. crit.

Sed hujus quoque rei ſervetur menſura quae-
dam. Quamvis eſt enim omnis *hyperbole*
ultra fidem: non tamen eſſe debet ultra mo-
dum: nec alia via magis in κακοζηλίαν itur.
74 Piget referre plurima hinc orta vitia, cum
praeſertim minime ſint ignota et obſcura.
Monere ſatis eſt, mentiri *hyperbolen*, nec

Tullio potius cum G. I. Voſſio quam ipſi cum Quintiliano tribuamus, idoneam cauſam video nullam; quanquam Tollius ne dubitantis quidem ſpeciem habet et Burmannus ſecundus in titulo hoc quoque nomen ponit. Quando autem hujus diſtichi mentio incidit, etiam hoc conqueri ſubit, quod ei alterum jungere ſustinuerunt primum Pithoeus, mox Tollius et Burmannus ſec. Inveniuntur apud Chariſium p. 246 et Diomedem 457 hi verſus: *Extractam puteo ſitulam cum ponit in horto, Ulterius ſtandi non habet ipſe locum*, habentes ſane et ipſi irriſionem minutiſſimi horti, ſed nulla vel Ciceronis vel noſtri diſtichi facta mentione. Pithoeus quidem, unde ſua habeat, quove in Codice legerit, juncta invenerit an ipſe conglutinarit, non ſolet prodere (cf. 8, 3, 28); ſed veterum ipſorum ne minima quidem ita conſtituendi epigrammatis auctoritas apparet. Eſt autem per ſe alieniſſima coagmentatio, in qua levius et minus ſuccedit fortiori, et luſus ingenii qui ſolus poterat placere, vim omnem amittit partim, ut dixi, comparatione, partim ipſa geminatione. Hoc illud eſt, quod imperiti ſolent committere in ſculptorum veterum fragmentis, ut repertum caput Veneris imponant humeris Minervae. Tollius juncturam artiorem efficere laborans mira plane extudit, et nollem optimum Oudendorpium alieniſſimas mutationes tentăſſe. Pro *tamen* ſecundo verſu *lapis* legitur, ſed a ſolo Calphurnio ad Terent.

vocat. Flor. Turic. omittunt. Ille tantum a pr. manu. Hic vocabuli noſtri defectus occaſionem facere potuit τῷ *veto*, etiamſi fuerit *Vette vo.* *funda*: *Ni.* Flor. Turic. Guelf. *fundam.* Obſcurior tamen cernitur in Turic. correctio verſus vulgatam. *qua cava.* Turic. *quod c.* cum Jenſ. et edd. poſterioribus ante Ald. Sed Flor. *quam c.* Camp. *qua cauſa.* *eſt enim.* Sic Turic. Camp. Reliqui *en. eſt.*

ita, ut mendacio fallere velit. Quo magis intuendum eſt, quousque deceat extollere, quod nobis non creditur. Pervenit haec res frequentiſſime ad riſum: qui ſi aptus eſt, *urbanitatis*, ſin aliter, *ſtultitiae* nomen aſſequitur. Eſt autem in uſu vulgo 75
quoque et inter eruditos, et apud ruſticos:

74. *intuendum.* Turic. *utendum.* cf. 5 Pro. 4.

res. Turic. *pes*, a ſec. manu *ſpecies* et ſic Camp. cum Bodl. Andr. Ald. Obr. et aliquot edd. Sic in libro Turic. permutari P et R animadvertit Ulricus, et ſupra fuiſſe a pr. manu *opta* pro *orta*. cf. Drakenb. ad Liv. 23, 1, 6.

aptus. Turic. Flor. Guelf. *captatus* (duo priores a pr. manu). Qui ſint alii hoc dantes, memorante Gibſ., nondum reperio. Jenſ. (tac. Geſn.) *actus* cum poſterr. ante Ald. Noſtrum et MSS. ut Goth. Voſſ. 2. Vall. et Camp. Recepta ſana non eſt. Quis enim ferat *riſum qui aliter eſt?* adverbio nequaquam ſufficiente. Ne *aptus* quidem cuiquam debebat placere. Legam: „qui ſi captatus „eſt, *urbanitatis*, ſin aliter ortus, *ſtultitiae* nomen aſſequitur."

75. *uſu.* Turic. *riſu.* Advertit ſane legentem haec ſcriptura, nec tamen ſenſum explet. Subjectum ſententiae nemo dicat eſſe *riſum*, etſi noviſſime memoratum, ſed *hyperbolen*, quanquam ſatis remotam, nec in proximis comparentem. Illa igitur *hyperbole* eſt, non quidem in *riſu*, quaſi riſus eſſe nequeat ſine *hyperbole*, ſed in *uſu vulgo* i. e. vulgi. *et inter eruditos, et apud ruſt.* Turic. Flor. *e. i. uteroditus e. a. r.* Guelf. *e. i. ineruditos e. a. r.* cum Bodl. Alm. (cf. §. 72. 9, 1, 2.) Voſſ. 2. (non Goth. cf. 7, 2, 25.) et edd. ante Stoer. *e. apud ineruditos e. r.* Camp. Per ſe quidem placet hoc collatum affectationi operoſe variandi praepoſitiones *inter et apud*; nec tamen verum cenſeo, ſed conſulto novatum (cf. 5, 13, 19). *e. i. e. ut a. r.* Obr. Correctionis illius, quae hinc excludit *ineruditos*, neque auctorem reperio, nec certam rationem teneo. Neque enim *ruſtici* iidem ſunt *ineruditis*. cf. 6, 3, 13. Locus multum abeſt ut ſanus ad nos pervenerit, et latet aliquid

74. *aptus.* vide not. crit.

75. *inter eruditos.* vide not. crit.

videlicet quod a natura eſt omnibus *augendi*
res vel *minuendi* cupiditas inſita, nec quis-
quam vero contentus eſt. Sed ignoſcitur,
76 quia non affirmamus. Tum eſt *hyperbole*
virtus, cum res ipſa, de qua loquendum eſt,
naturalem modum exceſſit. Conceditur enim 754
amplius dicere, quia dici, quantum eſt, non
poteſt: meliusque ultra, quam citra, ſtat
oratio. Sed de hoc ſatis, quia eundem lo-
cum plenius in eo libro, quo *cauſas corru-*
ptae eloquentiae reddebamus, tractavimus.

in vetuſtiſſimo illo *uteroditus*, quod eruendum acutioribus, quamvis invitus, relinquo. *quod à natura.* Turic. Flor. omittunt praepoſitionem (a pr. manu uterque) cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Stoer. exc. Camp. Ald. *quia n.* Guelf. cum Stoer. et recc. ante Obr. *contentus eſt. Sed ign.* Turic. *contentur ſi et i.* ſic et Flor. niſi quod *contentus.* Ille a ſec. manu *contemnitur ſi et agnoſcitur.*

76. *virtus.* Guelf. *vitium* cum Obr. ſed inferente *non* poſt *Tum.*

plenius. Turic. Flor. *plenum* (ille a pr. manu).

corruptae. Guelf. *correptae* cum Voſſ. 1. 3. (§. 73.)

reddebamus. Turic. Camp. omittunt. Fortaſſe nec male.

76. *Tum eſt hyperbole virtus.* Abruptior haec oratio parum placet. Neque multum proficias ſcribendo *Verum* pro *Tum.*

ARGUMENTUM LIBRI IX.

Troporum et figurarum confuſio. Cap. 1 — 4. Differentia — 7. Non multum referre quomodo nominentur — 10. A quibusdam latius finiri figuram — 13. ab aliis anguſtius — 15. duo ejus genera — 19. Prius de figuris ſententiarum — 22. Nimis multas a quibusdam conſtitui — 26. Ciceronis de Oratore doctrina — 36. Ejusdem in Oratore — C. 2. Non omnia ſe oratoris lumina figurarum nomine complecti — 6. Interrogatio — 16. praeſumtio — 19. dubitatio — 26. ſimulatione conſtare accommodatas affectibus augendis figuras — 30. Fictiones perſonarum — 34. ſcripta quoque fingi, formas; incertas perſonas — 38. Apoſtrophe — 40. Sub oculos ſubjectio — 44. Ironia — 54. ἀποσιώπησις — 58. ἠθοποιΐα — 64. emphaſis — 65. Controverſiae figuratae: ſi dicere palam parum tutum eſt — 76. cum obſtat perſonae reverentia — 96. cum ſola melius dicendi petitur occaſio — 100. Comparatio — 102. Plurima praeterea ſchemata — C. 3. Schema verborum grammaticum — 6. circa genus — 8. in numero — 9. in parte orationis — 11. transferuntur tempora et modi — 14. vetuſtate commendata ſchemata — 17. ex Graeco — 18. additio, abjectio — 19. gradus — 20. Aliqua tropis ſimilia — 28. Acrius genus eorum, quae ipſis ſenſibus gratiam et vim accommodant, e quibus primum per adjectionem — 30. ab iisdem verbis — 35. ἐπάνοδος — 37. πολύπτωτον — 41. πλοκή — 45. aliis ſed non alio tendentibus verbis — 46. πλεονασμός — 48. Congeruntur et diverſa — 50. ἀσύνδετον, πολυσύνδετον — 54. κλῖμαξ — 58. Per detractionem, cum ſubtractum verbum ex ceteris intelligitur — 62. συνεζευγμένον, παραδιαστολή, συνοικείωσις — 66. Figurae ex ſimilitudine vocum — 74. Paria et contraria — 81. Contrapoſitum — 87. Quaedam ſuperſtitioſius denominata — 90.

Ciceronis, Cornificii, Rutilii, Caecilii nimia diligentia — 100. *Moderatio in uſu figurarum commendatur* — C. 4. *Ciceronis de compoſitione abſolutiſſima praecepta* — 5. *Parum recte a quibusdam omnem compoſitionis curam excludi* — 6. *maxime eſſe naturale quod fieri natura optime patiatur* — 10. *Non ad delectationem modo ſed ad motum quoque animorum valere compoſitionem* — 14. *Apparere ſi quis ſolvat compoſita* — 16. *Priſcos quoque illos eam non neglexiſſe* — 19. *Oratio ſoluta* — 22. *connexa* — 23. *Ordo* — 33. *Junctura, in verbis; hiatus* — 37. *conſonantum concurſus* — 40. *litera M in fine* — 41. *ſyllabae, quales continuentur* — 43. *Membra et inciſa* — 45. *Numeri* — 46. *rhythmi et metri differentia* — 52. *Pedes in oratione* — 54. *Ciceronis de rhythmo ſententia* — 58. *Quatenus inſerviendum numero oratorio per collocationem* — 61. *in clauſulis et initiis plurimum verti* — 66. *Mediorum quae cura* — 72. *Verſus in oratione, ejusque partes* — 77. *vitandum quidquid ἔνρυθμον* — 79. *de pedibus* — 83. *e longis ſyllabis* — 87. *Superſtitio quorundam in certis pedibus probandis* — 90. *commiſſuris et diviſione variari pedes* — 92. *Vis uniuscujusque pedis* — 95. *referre quis clauſulam antecedat pes* — 110. *de paeone quarto* — 112. *Nimia ne ſit dimetiendorum pedum cura* — 115. *Univerſam comprehenſionem intuendam* — 117. *Quaedam tradi arte non poſſe* — 122. *Inciſum* — 123. *membrum* — 124. *periodus* — 127. *quo trium horum in quoque loco utendum* — 131. *Quibus rebus qui pedes adhibendi* — 137. *Celſi error* — 138. *Compoſitionem aeque ac pronunciationem variandam* — 142. *In univerſum duram compoſitionem effeminata et enervi potiorem* — 146. *Concluſio.*

M. FABII QUINTILIANI
DE
ORATORIA INSTITUTIONE
LIBER NONUS.

155 I. Cum ſit proximo libro *de tropis* dictum, ſequitur pertinens ad figuras, quae σχήματα Graece vocantur, locus, ipſa rei natura conjunctus ſuperiori. Nam plerique has *tropos* eſſe exiſtimaverunt: quia ſive ex hoc duxerint nomen, quod ſint formati quodam modo; ſive ex eo, quod vertant orationem, unde et 2
motus dicuntur; fatendum erit, eſſe utrumque eorum etiam in figuris. Uſus quoque eſt idem. nam et vim rebus adjiciunt, et gratiam praeſtant. Nec deſunt, qui tropis *figurarum*

1. *exiſtimaverunt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. ante Leid. Reliqui *exiſtimarunt.*

duxerint. Turic. Flor. *dixerint* cum Goth. *duxerunt* Guelf.

2. *figurarum.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Colb. Andr. *figuram* Guelf. cum Voſſ. 1. 3. Reliqui *figurae.*

2. *motus dicuntur.* 8, 5. extr.

fatendum erit. Malis ſubjunctivum in verbo, cum argumentatio non ipſius ſit Qu. verum eorum, qui *exiſtimaverunt.*

nomen imponant: quorum eſt C. Artorius Proculus. Quin adeo ſimilitudo manifeſta eſt, ut eam diſcernere non ſit in promtu. Nam, quo modo quaedam in his ſpecies plane diſtant, manente tamen generali illa ſocietate, quod utraque res a recta et ſimplici ratione cum aliqua dicendi virtute deflecti- 756
tur: ita quaedam perquam tenui limite dividuntur: ut cum *ironia* tam inter figuras ſententiae, quam inter *tropos* reperiatur; περίφρασιν autem, et ὑπερβατὸν, et ὀνοματοποιΐαν, clari quoque auctores *figuras* verborum

C. Artorius. Turic. Flor. (hic ſine aſpiratione) *Gajus Ariſtarchus* cum Bodl. Ex Alm. *C. Ariſtarcus* (cf. 8, 6, 75. item hic §. 5.) cum edd. ante Ald. niſi quod *Gajus* et Jenſ. *chus*, non *cus*, et pleraeque dirimunt, tanquam tres ſint. Sed Camp. *C. Arthorius.* Vall. *Actorius* dare narratur a Badio, ſed et Ald. qui tamen noſtrum. Illud aliquot apud Burm. edd. Bad. ipſe (per ſph.) *Ariſtorius*. De praenomine cf. 7, 4, 17.

3. *generali illa.* Turic. Flor. Guelf. *generaliter i.* Adverbium ſine pronomine dare narrantur Alm. (cf. §. 2. 5.) Voſſ. 3. et dant Jenſ. cum poſterr. ante Ald. *a recta.* Turic. *de-reta*, a ſec. manu *derecta* et ſic Flor. Jenſ. cum edd. poſterr. ante Baſil. *aderecta* Voſſ. 1. 3. Gallaeus in margine ſcripſerat *a directa*, et ſic Bern. *ratione.* Turic. Flor. Camp. *translatione* cum Alm. Bodl. Andr. *dividuntur: ut.* Guelf. *d. et* cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. qui cum Bad. omittit conjunctionem, ſuadente Regio.

inter fig. Turic. Flor. Guelf. *in f.* cum Voſſ. 3. ſed hic et mox *in tropos*. Camp. *in figuris.* ὀνοματοπ. *clari.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Tarv. Colb. Alm. Bodl. Voſſ. 2. Goth. Ald. Reliqui inſerunt *et* ἐπίθετον. Eſt ſane §. 6.

C. Artorius Proculus. Hunc, ſi vere legitur, ignorant VV. DD. niſi quod ſcite Burmannus mentionem injicit Feſti, Artorium citantis in vocc. *proceſtria, tentipellium, topper.*

3. *ut cum.* Cf. 5, 10, 44. Poteſt tamen dubitari, an *ut* h. l. valeat ad exemplum inducendum, ubi ſane aptius fuerit *reperitur* quam *reperiatur*. De re cf. §. 7.

potius, quam *tropos*, dixerint. Quo magis 4
ſignanda eſt utriusque rei differentia. Eſt igitur *tropus*, *ſermo a naturali et principali ſignificatione translatus ad aliam*, *ornandae orationis gratia*; vel, (ut plerique Grammatici finiunt) *dictio ab eo loco*, *in quo propria eſt*, *translata in eum*, *in quo propria non eſt*. *Figura* (ſicut nomine ipſo patet) *eſt conformatio quaedam orationis*, *remota a communi et primum ſe offerente ratione*. Quare in 5
tropis ponuntur verba alia pro aliis, ut in μεταφορᾷ, μετωνυμίᾳ, ἀντονομασίᾳ, μεταλήψει, συνεκδοχῇ, καταχρήσει, ἀλληγορίᾳ, plerumque ὑπερβολῇ. Namque et rebus fit, et verbis:

dixerint. Sic Turic. cum Alm. Reliqui *dixerunt.*

4. *tropus.* Turic. Flor. Camp. *tropos* cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Jenſ. et edd. ante Baſil. cf. 9, 4, 110. *ſermo a naturali.* Turic. Flor. *ſerali* cum Alm. Sed in primo nota erroris. Camp. omittit *naturali et.* Guelf. *a* ſolum.

propr. non. eſt. Turic. (a pr. manu) omittit *non* cum Alm. *nomine.* Turic. (a pr. manu) *minime.*

orationis, *remota.* Turic. Camp. omittunt, cum Alm.

5. ὑπερβ. *Namque.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. ὑπ. *plerumque namque* (per transpoſitionem) Camp. et hoc affertur ex Alm. (cf. §. 3. 11.) Voſſ. 2. Colb. Inſerunt noſtris duobus vocabulis ἀλληγορία Locat. (Tarv. repente hic ut Jenſ. lacunas reliquit Graecis, puncto tamen ante *Namque* vindicans utraque noſtram ſcripturam) Venet. Ruſc. eamque rationem e Baſil. et quibusdam Pariſinis reduxit Gibſonus, obtemperantibus qui eo ſunt recentiores. Expreſſit

5. *plerumque* ὑπερβολῇ. *Namque.* Haec cum ſit conſtans optimorum librorum ſcriptura, ſatis poteſt ejus ſententia et intelligi et defendi. *Hyperbolen* cum eſſet dicturus „verba alia pro aliis „ponere" praevidit objectionem cavitque, adjiciens, interdum ſane non ſolis verbis contineri eandem. Exemplum ſit epigramma poſitum 8, 6, 73. ubi hyperbole eſt in facto.

ὀνοματοποιΐα fictio eſt nominis. ergo hoc quoque pro aliis ponitur, quibus uſuri fuimus,
6 ſi illud non fingeremus. περίφρασις etiamſi frequenter et id ipſum, in cujus locum aſſumitur, nomen complecti ſolet, utitur tamen pluribus pro uno. ἐπίθετον, quoniam plerum- 757
que *antonomaſiae* pars eſt, conjunctione ejus fit *tropus*. In *hyperbato* commutatio eſt or-

hoc Gedoyn. acc. Stoer. Gryph. non Chouet. nec Leid. Novi quid protulit ſibi impenſe placens et Monetam, literatorem ſane nec imperitum nec ignobilem, laudatorem jactans, Capper. καταχρήσει, ὑπερβολῇ, ἀλληγορίᾳ *plerumque; namque.* Hi omnes referre putarunt, ut hoc de *rebus et verbis* pertineret ad ἀλληγορίαν, non ad ὑπερβολήν.

ὀνοματοποιΐα — *nominis.* Guelf. αναλογοποιια *f. e. Non nimis.* *fuimus.* Turic. Camp. *ſumus.*

6. *plerumque anton.* Sic Turic. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Colb. et edd. ante Baſil. acc. Gryph. Capper. ſatque multae apud Burm. Reliqui inſerunt *habet*, Codice, opinor, aſtipulante nullo, quamvis tacentibus, qui contulerunt, meque ipſo, per errorem profecto, nihil notante e Guelf.

pars eſt. Sic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Colb. Ald. Gryph. et aliquot apud Burm. *partem* Turic. cum edd. praeter notatas. Ille a ſec. manu *partim*, ſed et *antonomaſia.* A Regio noſtram e conjectura repoſitam narrant editores, eorumque primus Badius. Sed hunc ego *par* repo-

6. ἐπίθετον — *pars.* Pro *ſpecie* hic dici *partem* facile credo Capper. monenti et aliquot Putſchianorum loca afferenti. Sed poteſt mirum videri quod *conjunctione* ipſius *antonomaſiae* „fieri tropus" dicitur epitheton. Hoc magis procedat, ſi *pars* accipiatur phyſico, ut appellare lubet, non logico ſignificatu. Tum fuerit haec ſententia: „Epitheton tropus fit, quoties „conjungitur cum anton. h. e. „quoties pars eſt antonomaſiae." Sed jejuni quid ineſt tali orationi: „Cum pars fit „ſaepe, tropus fit, quando „pars eſt." An igitur *conjunctione ejus* dictum accipiemus pro *ſocietate*, *communione ejus* i. e. quatenus conjunctum eſt cum antonomaſia, manifeſto tropo, et ipſum tropus dici meretur? cf. de re 8, 6, 29 ſeqq. ſed et 6, 3, 69.

dinis: ideoque multi tropis hoc genus eximunt. Transfert tamen verbum aut partem ejus a ſuo loco in alienum. Horum nihil in figuras cadit. Nam et propriis verbis, et ordine collocatis figura fieri poteſt. Quomodo autem *ironia* alia ſit tropi, alia ſchematos, ſuo loco reddam. Nomen enim fateor eſſe commune, et ſcio, quam multiplicem habeant, quamque ſcrupuloſam disputationem: ſed ea non pertinet ad praeſens meum propoſitum. Nihil enim refert, quomodo appelletur utrumlibet eorum, ſi, quid orationi proſit,

fuiſſe, non *pars*, reperio, in tribus commentarii Regiani editionibus Loc. Ven. Ruſc., ut *antonomaſiae* eſſet dativus, non ſane probabili modo. *tropis — aut partem.* Quae hisce interjiciuntur, omittit Turic. cum Alm. Ille a ſec. manu haec quoque dat: *tropizant partem.*

7. *ſchematos.* Sic Turic. Guelf. cum Voſſ. 1. 3. Reliqui *ſchematis.* *Nomen.* Turic. Guelf. Camp. *Non* cum Alm. Bodl. Andr. et edd. ante Bad. Noſtrum Ioann. Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Vall. Obr. Reliqui *nomine* e conjectura Badii. *commune, et.* Turic. Guelf. c. *haec* cum Goth. *c. hoc* Voſſ. 1. 2. 3. dare narrantur. Turic. (a ſec. manu) Camp. *communia hoc.* Jenſ. *communia haec et* cum reliquis edd. exc. Obr. qui noſtrum auctore Ioann. et Vall. niſi quod hic *ſed* pro *et.* Bern. accedit, ſed dare narratur *haec et* ſimul. *quamque.* Sic libri mei omnes praeter Burm. qui *quanquam*, per ſphalma putarem, niſi ſubjeciſſet e Voſſ. 1. *quam* e Voſſ. 2. *quanquam,* cujusmodi nihil in Guelf. nec Goth. *ad praeſens meum.* Turic. *ad eum p.* a ſec. manu *ad p.*

aut partem ejus. Recte ad Virgilii illa nos remittit Regius 8, 6, 66.

7. *ſuo loco reddam.* 9, 2, 44.

habeant. Si ſubjectum pluralis hujus requiris, eſt in duabus ironiae ſpeciebus, *altera* tropi, *altera* ſchematos.

quid — proſit. Pronomen adverbii loco accipe, velut *quomodo.* Ita mox §. 8. *non enim nominibus proſunt.*

apparet. Nec mutatur vocabulis vis rerum.
8 Et, ſicut homines, ſi aliud acceperunt, quam quod habuerant, nomen, iidem ſunt tamen: ita haec, de quibus loquimur, ſive *tropi*, ſive *figurae* dicentur, idem efficient. Non enim nominibus proſunt, ſed effectibus: ut, *ſtatum conjecturalem*, an *infitialem*, an *facti*, an *de ſubſtantia* nominemus, nihil intereſt, dum
9 idem quaeri ſciamus. Optimum ergo in his ſequi maxime recepta, et rem ipſam, quo- 758
cunque appellabitur modo, intelligere. Illud tamen notandum, coire frequenter in easdem ſententias et τρόπον et *figuram*. Tam enim translatis verbis, quam propriis, figuratur
10 oratio. Eſt autem non mediocris inter auctores disſenſio, et quae vis nominis ejus, et quot genera, et quae, quam multaeque ſint

8. *ſunt tamen.* Turic. *ſe tamen*, a ſec. manu *ſi eſt t.* Camp. *ſint t.* *ſive figurae.* Prius omittit Turic. a pr. manu. *dicentur.* Turic. *dicuntur* cum Alm. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. qui *dicantur* et ſic Camp. cum Colin. *facti, an de ſubſt.* Sic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *f. dem a. d. ſ.* Turic. cum Alm. Ille a ſec. manu *dicem* pro *dem.* Guelf. *f. a. ſubſtantia an d. ſ.* cum Voſſ. 3. *f. an ſubſtantialem a. d. ſ.* Jenſ. cum edd. ante Ald. Reliqui *f. an ſubſtantiae a. d. ſ.* *d. idem quaeri.* Turic. *d. i. quaerunt.* Camp. *d. quod i. q.*

9. *intelligere.* Sic Turic. Camp. Capper. cum Goth. Alm. Bodl. Colb. Voſſ. 2. Andr. Ald. probante nec tamen recipiente Geſn. Reliqui *intelligi.* *Tam enim.* Turic. Camp. omittunt *enim.* Voſſ. 1. pro eo *in.*

10. *et quae, quam multaeque.* Turic. *e. q. multa aeque*, a ſec. manu *e. q. aeque multa.* Alii aliter in his minutis.

8. *ſtatum conjecturalem.* cf. 3, 6, 15. 39.

9. *Tam enim — figuratur* oratio. cf. §. 7.

10. *nominis ejus* i. e. *figurae.*

ſpecies. Quare primum intuendum eſt, quid accipere debeamus *figuram*. Nam duobus modis dicitur: uno, qualiscunque *forma* ſententiae; ſicut in corporibus, quibus, quoquo modo ſunt compoſita, utique habitus eſt aliquis: altero, quo proprie *ſchema* dicitur, in 11
ſenſu vel ſermone aliqua a vulgari et ſimplici ſpecie cum ratione mutatio; ſicut nos *ſedemus*, *incumbimus*, *reſpicimus*. Itaque, cum in eosdem caſus, aut tempora, aut numeros, aut etiam pedes continuo quis, aut certe nimium frequenter incurrit, praecipere ſolemus *variandas figuras* eſſe vitandae ſimilitu-

corporibus, quibus. Sic Turic. Guelf. cum Gryph. Stoer. Chouet. Leid. Gibſ. Reliqui inſerunt *in*. *ſunt comp.* Sic Turic. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſterr. ante Gryph. Reliqui *ſint c.*

11. *quo proprie.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Baſil. Stoer. Chouet. Leid. Reliqui *quod p.* *ſedemus.* Turic. *redemus.* Alm. *reddemus* (cf. §. 5. 14.). Illi a ſec. manu aſcriptum *vel ridemus.* *reſpicimus.* Guelf. *inſpicimus.*

continuo. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Burm. exc. Loc. Ven. Ruſc. qui cum reliquis ad Regii mentem *continue.* vide not. ad 2, 20, 3. Goth. (tac. Geſn.) *continuos* cum Colb. Voſſ. 2. Vall.

11. *in ſenſu — mutatio.* Hinc expreſſum Ruhnkenius agnoſcit Rufiniani locum p. 264.

ſicut nos — reſpicimus. Cum videam inſigniter hallucinantem Capper. qui hic figuras orationis agnoſcit et quidem ὁμοιοτέλευτον ſimul et ὁμοιόπτωτον deſinentium trium in *us*, monebo minus attentos, corporis humani a recto ſtatu deflexi poſitus deſignari. Debebat civem ſuum Gedoynum ſequi bonus rhetor Capper. Eſt autem elegans noſtri in brevitate ipſa evidentia.

variandas figuras. cf. 4, 2, 128.

12 dinis gratia. In quo ita loquimur, tanquam omnis ſermo habeat figuram: itemque *eadem figura* dici *curſitare*, qua *lectitare*, id eſt, eadem ratione declinari. Quare illo intellectu priore et communi nihil non figuratum eſt. Quo ſi contenti ſumus, non immerito Apollodorus, ſi tradenti Caecilio credimus, incomprehenſibilia partis hujus praecepta 759
13 exiſtimarit. Sed, ſi habitus quidam, et quaſi geſtus ſic appellandi ſunt, id demum hoc loco accipi *ſchema* oportebit, quod ſit a ſimplici

gratia. Turic. (a pr. manu) *ratio* cum Alm.

12. *In quo ita loqu.* Turic. *quod loqu.* cum Alm. Ille a ſec. manu *quidem l.* *itemque.* Obr. *Item* non male. *itaque* Camp. cum Bodl. Ald. *dici.* Sic Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Colb. *adici* Voſſ. 1. 3. *dicit* Turic. cum Alm. Ille a ſec. manu *dicimus* et ſic reliqui. Gallaeus noſtrum probabat, Geſn. malit *dici dicimus*, Φορτικῶς. *id eſt.* Turic. *idem*, a ſec. manu *item* et ſic Camp. *Apollodorus, ſi.* Turic. *apollodoris ſed,* a ſec. manu *apollodoro ſeu.*

exiſtimarit. Sic Turic. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. 3. Jenſ. et edd. ante Baſil. acc. Obr. Sed Turic. a ſec. manu *exiſtimarunt.* Reliqui *exiſtimavit*, a quibus diſſentientem Camp. equidem non notavi.

13. *geſtus.* Turic. *ceſtus.*

12. *dici.* Pendet infinitivus, cui συνωνύμως reſpondet alter. *declinari*, a *praecipue ſolemus*, cui praeterea ſuccurrit, quod interjicitur, *loquimur.*

Apollodorus. cf. 3, 1, 17. ubi et de *Caecilio* §. 16. item 8. 3, 35. Quod in eadem ſententia eſſe Dionyſium Hal. narrat Pſeudo - Turnebus, ſpectavit profecto loca ejus Art. rhet. p. 322. 360. Rsk. Alexander Numenius inter Rhett. Aldinos Tom. 1. p. 574. ἀπερίληπτα haec appellat referente Capper. vel potius ab aliis dici narrat, ſic enim: τῶν μὲν καὶ ἄπειρα φασκόντων εἶναι τὰ σχήματα, τῶν δὲ οὐκ ἄπειρα μὲν, πολλὰ δὲ καὶ ἀπερίληπτα. Hoc ſane idem eſt atque *incomprehenſibilia*, ut Numenius vocem ipſam Apollodoream expreſſiſſe videatur.

atque in promtu poſito dicendi modo poëtice vel oratorie mutatum. Sic enim verum erit, aliam eſſe orationem ἀσχηματιστον, id eſt carentem figuris, quod vitium non inter minima eſt: aliam ἐσχηματισμένην, id eſt *figuratam.* Id ipſum tamen anguſte Zoilus terminavit, 14 qui id ſolum putaverit *ſchema*, quo aliud ſimulatur dici, quam dicitur: quod ſane vulgo quoque ſic accipi ſcio: unde et *figuratae controverſiae* quaedam, de quibus paulo poſt dicam, vocantur. Ergo figura ſit *arte aliqua novata forma dicendi.* Genus ejus 15

atque in pr. Guelf. *ac i. pr.* cum edd. ante Stoer. ſed exc. Camp. et Ald. cf. 5, 2, 3. *poſito.* Turic. a pr. manu *poſitum.* *mutatum.* Locat. Venet. Ruſc. Ald. Obr. *immutatum*, quod verum puto, cum Jenſ. Tarv. per errorem *imitatum.*

aliam ἐσχημ. Turic. omittit *aliam.*

14. *Id ipſum tamen ang.* Sic Turic. Camp. cum Alm. Reliqui praemittunt *verum.*, primusque meorum Gryph. omittit *tamen*, cui priores etiam *et* addunt. *Verum* ſine *tamen* et *et* ipſe Guelf. et Goth. (ſed hic cum *et*) ſi recte tacui; et ſic vulgo recentiores. *Zoilus.* Sic Turic. (ex Alm. *Caelius*, per errorem profecto. cf. §. 11. 15.) Goth. Camp. Bern. Jenſ. Tarv. Loc. Ven. Ruſc. *Caelius* (ut volebat Regius) Guelf. et Ald. Bad. Baſil. Sed Obr. *Caecilius* cum Burm. *Salus* e Voſſ. 2. refert Burm. Reliqui noſtrum.

novata. Turic. *nova* cum Alm.

14. *Zoilus.* „In Graecis „Rhetoribus edition. Ald. „tom. 1. pag. 588 — ſic legi„mus: ὁρίζεται, φησὶ Ζώϊλος, „οὕτως· σχῆμά ἐστιν ἕτερον μὲν „προσποιεῖσθαι, ἕτερον δέ τι „λέγειν . . . Κεκίλιος [lege „Καικίλιος] δὲ ὁ Καλανδίτης „[lege Καλακτίτης — —] ὡρί„σατο οὕτω· σχῆμά ἐστι τρό„πος εἰς τὸ μὴ κατὰ φύσιν τῆς „διανοίας καὶ λέξεως.“ Capper. De Zoilo cf. not. ad 3, 4, 9. cf. et Schneid. ad Demetr. Phal. p. 184.

figuratae controverſiae. „De „quibus 5, 10, 70. et mox 9, „2, 65.“ Geſner.

unum quidam putaverunt, in hoc ipſo diverſas opiniones ſecuti. Nam hi, quia verborum mutatio ſenſus quoque verteret, omnes figuras in verbis eſſe dixerunt: illi, quia verba rebus accommodarentur, omnes in ſenſibus. Quarum utraque manifeſta cavillatio
16 eſt. Nam, et eadem dici ſolent aliter atque aliter, manetque ſenſus elocutione mutata: 760
et figura ſententiae plures habere verborum figuras poteſt. Illa eſt enim poſita in concipienda cogitatione, haec in enuncianda: ſed

15. *ipſo diverſas.* Turic. Camp. omittunt. Ex Alm. *ipſas* et mox *ſententias* pro *diverſas* (cf. §. 14. item mox).

quia verborum. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *qui v.* cum Voſſ. 2. 3. *mutatio.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *mutatione* cum edd. ante Leid. *verteret.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. *verterent* cum Vall. Loc. et recc. ante Stoer. ex Alm. *verteretur* (cf. hac §. item 16.). Jenſ. (tac. Geſn.) *verterunt* cum Voſſ. 1. Tarv. Nobiscum faciunt et Camp. Goth. Voſſ. 2.

figuras. Turic. (a pr. manu) *futuras.* *quia verba.* Camp. *qui v.* *accommodarentur.* Camp. *accommodarent* cum Jenſ. et edd. ante Baſil. *Quarum.* Turic. (a ſec. manu) *quorum*, quocum faciunt Goth. Camp. cum edd. ante Ald. acc. Bad. Geſn. Bip. Nobiscum et Alm. et Guelf.

16. *et ead. — mutata: et.* Sic Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Obr. Sed Jenſ. et edd. ante Ald. *et e. — m. ita et.* Reliqui *ut e. — m. ita et;* operoſa nec hujus loci concinnitate per *ut, ita.* Natum *ita* ex poſtremo *mutata*, nec habet Voſſ. 3. *ſolent.* Guelf. *ſolet.* *atque aliter.* Turic. Camp. omittunt. Narratur Alm. omittere et prius *aliter.*

15. *Quarum.* Femininum relativi, quod exigit ſubjectum continuo *utraque*, minus recte ad *opiniones* retuleris, quam ad *cavillatio*, unde facile promitur pluralis. Etſi enim ſpeciem habet abſurdi talis oratio, re tamen elegantior eſt, quam vulgaris.

frequentiſſime coëunt: ut in hoc, *Jamjam, Dolabella, neque me tui neque tuorum liberum.* Nam oratio a judice averſa, in ſententia: *jamjam* et *liberum*, in verbis ſunt ſchemata. Inter plurimos enim, quod ſciam, 17
conſenſum eſt, duas ejus eſſe partes, διανοίας, id eſt *mentis*, vel *ſenſus*, vel *ſententiarum*; nam his omnibus modis dictum eſt: et λέξεως, id eſt *verborum*, vel *dictionis*, vel *elocutionis*, vel *ſermonis*, vel *orationis*; nam et variatur, et nihil refert. Cornelius tamen Celſus ad- 18
jicit verbis et ſententiis *figuras colorum*: nimia profecto novitatis cupiditate ductus. Nam quis ignoraſſe eruditum alioqui virum credat, colores et ſententias ſenſus eſſe? Quare, ſicut omnem orationem, ita figuras quoque verſari neceſſe eſt in ſenſu, et in ver-

Jamjam. Turic. *Jam.* Inſerunt *Nemo* ante noſtrum edd. a Baſil. ante Capper. exc. Obr. *neque me tui neque.* Sic Guelf. cum Loc. Ven. Ruſc. Bad. *n. metu n.* Turic. cum Alm. Voſſ. 1. 5. Ille a ſec. manu *n. metu tuo n.* et ſic Camp. Goth. Bodl. *n. Metium n.* Jenſ. Tarv. *n. tui me n.* Ald. Obr. Bip. Reliqui omittunt *me.* cf. Ern. ad Cic.

ſententia: jamjam. Turic. *ſententiam* cum Alm. *ſententiam jamjam* Guelf. cum Voſſ. 1. *jamjam in ſententia et lib.* Camp. praepoſtere. *ſunt.* Turic. omittit.

17. *his omn.* Sic Turic. Guelf. Goth. Camp. Reliqui *iis o.* cf. 8, 6, 63.

18. *ſenſus.* Sic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum edd. a Gryph. ante Gibſ. *ſenſum* Turic., a ſec. manu *ſenſuum* et ſic reliqui.

16. *Jamjam, Dolabella.* Cic. in Verrem 1, 30.

oratio — averſa. cf. 4, 1, 63.

18. *Cornelius — Celſus.* Vide mihi leviter et paene ab invito laudatum Celſum. cf. 4, 2, 11. De *colore* conſule 4, 2, 88.

19 bis. Ut vero natura prius eſt, concipere ani-
mo res, quam enunciare: ita de iis figuris
ante eſt loquendum, quae ad mentem perti-
nent: quarum quidem utilitas cum magna,
tum multiplex, in nullo non orationis opere
vel clariſſime lucet. Nam, etſi minime vide-
tur pertinere ad *probationem*, qua figura
quidque dicatur, facit tamen credibilia,
quae dicimus, et in animos judicum, qua
20 non obſervatur, irrepit. Namque, ut in
armorum certamine adverſos ictus, et rectas
ac ſimplices manus cum videre, tum etiam 76.
cavere ac propulſare facile eſt; averſae te-
ctaeque minus ſunt obſervabiles; et aliud
oſtendiſſe, quam petas, artis eſt: ſic oratio,
quae aſtu caret, pondere modo et impulſu
proeliatur; ſimulanti, variantique conatus,
in latera atque in terga incurrere datur, et

19. *eſt loqu.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *l. e.*
vel clar. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Burm. Reliqui omittunt *vel.* *lucet.* Sic Turic. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Vall. Bad. Reliqui *elucet.* Goth. autem (tac. Geſn.) omittit *opere.*

20. *modo.* Sic Turic. Guelf. cum Goth. Alm. Colb. Bern. Ald. conjectante etiam Pithoeo. Reliqui *mole;* foeda vocabulorum in eandem ſententiam cumulatione et novitio conjunctionis *et* uſu, in tertio loco.
incurrere. Guelf. *incutere* cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. Noſtrum et Vall. redeunte eo Obr.

19. *Ut — natura prius eſt.* Vide idem docentem Aqu. Rom. p. Rhnk. 143. item 276.
20. *rectas — manus.* cf. 5, 13, 54. Verbi mox illati, *avocare arma*, rationem diligenter explicavit Salmaſius ad Spartian. Adr. c. 26. quem certatim huc ad partes vocant interpretes.

arma avocare, et velut nutu fallere. Jam 21
vero affectus nihil magis ducit. Nam ſi frons, oculi, manus multum ad motum animorum valent, quanto plus orationis ipſius vultus ad id, quod efficere tendimus, compoſitus? Plurimum tamen ad commendationem facit, ſive in conciliandis agentis moribus, ſive ad promerendum actioni favorem, ſive ad levandum varietate faſtidium, ſive ad quaedam vel decentius indicanda vel
tutius. Sed antequam, quae cuique rei figura 22
conveniat, oſtendo, dicendum eſt, nequa-

avocare. Guelf. *advocare* cum Goth. Voſſ. 2. 3. Jenſ. et edd. poſterr. ante Obr. Nobiscum faciunt Turic. Camp. Flor. (pr. manus), ut et jubebat Salmaſius.

21. *affectus.* Turic. *adfectis.* *ducit.* Turic. *dicunt.* Camp. *ducunt.* *efficere tendimus.* Sic Turic. Guelf. Camp. In verbo finito accedunt Voſſ. 1. 3. Reliqui *intendimus efficere.* *moribus.* Guelf. *motibus* cum marg. Gryph. (1536) itemque marg. Baſil. *decentius — tutius.* Turic. *decontius — tutius,* a ſec. manu *de conditis — tacitis.*

22. *rei figura conv.* Guelf. omittit *figura.*

oſtendo. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Jenſ. et edd. poſterr. ante Gryph. Reliqui *oſtendam.* cf. 5, 6, 1.

dicendum eſt. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Burm. Reliqui omittunt *eſt.*

velut nutu fallere. Etiam *nutus* hic, ſeu corporis inclinatio, ad arma tractanda pertinet, quanquam locutionem in hac re propriam geminis exemplis illuſtrare non datur.

21. *affectus — ducit.* Uſus hic *ducendi* non adeo tritus pro *adducendo* ſimile quid habet in Horatii et Tibulli poculis vel aquis ſomnum *ducentibus.* vide Barth. ad Stat. Theb. 8, 214. Ut autem hic ſubjectum *ducendi* promere licet ex *nihil,* ita mox ad *facit* ſubaudiendum *figura* vel *tota haec res.*

vel tutius. Pertinet hoc ad eam figurae ſpeciem, de qua diximus ad §. 14.

quam eas eſſe tam multas, quam ſint a quibusdam conſtitutae. Neque enim me movent nomina illa, quae fingere utique Grae-
23 cis promtiſſimum eſt. Ante omnia igitur illi, qui totidem *figuras* putant, quot *affectus*, repudiandi: non quia *affectus* non ſit quaedam qualitas mentis; ſed quia *figura*, 762
quam non communiter, ſed proprie nominamus, non ſit ſimplex rei cujuscunque enunciatio. Quapropter in dicendo *iraſci*, *dolere*, *miſereri*, *timere*, *confidere*, *contemnere*, non ſunt figurae: non magis, quam *ſuadere*, *mi-*
24 *nari*, *rogare*, *excuſare*. Sed fallit parum intuentes, quod inveniunt in omnibus his locis figuras, et earum exempla ex orationi-

eas. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) omittunt, cum Voſſ. 1. 2. 3. Placet. *multas.* Turic. (a pr. manu) Guelf. Bern. *multis.* *quam ſint.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſterr. ante Gryph. Reliqui *q. ſunt.*

promtiſſimum. Turic. (a pr. manu) *promtiſſimo* cum Alm. *potiſſimum* Guelf.

23. *non quia.* Turic. *n. qua*, a ſec. manu *n. quo.* Camp. *n. quod.* Obr. *n. quin* omiſſo non poſt *affectus.* cf. 4, 1, 6. Guelf. *quod affectibus* modo pro *quot affectus.*

cujuscunque. Ita Turic. Guelf. cum Alm. Voſſ. 1. Bern. Jenſ. et edd. poſterr. ante Gryph. Reliqui *cujusque.*

enunciatio. Turic. *enuntiatio.*

24. *parum intuentes.* Ita Turic. cum Alm. Reliqui inſerunt *diligenter*, per gloſſam. cf. 3, 1, 5. Alia ratio eſt in ajente ſententia, cujusmodi ad partes vocat Burmannus vulgatae defendendae „totis — partibus *diligenter* inſpectis“ 3, 9, 7.

22. *utique Graecis.* Qui ſunt „feliciores fingendis nominibus“ 1, 5, 32. item 70. 8, 6, 31.

23. *non communiter, ſed proprie* i. e. *ſi figuram* dicamus tanquam vocabulum artis.

bus excerpunt. Neque enim pars ulla dicendi eſt, quae non recipere eas poſſit. Sed aliud eſt admittere *figuram*, aliud *figuram* eſſe. Neque enim verebor explicandae rei gratia frequentiorem ejusdem nominis repetitionem. Quare dabunt mihi aliquam in 25
iraſcente, *deprecante*, *miſerante* figuram, ſcio: ſed non ideo *iraſci*, *miſereri*, *deprecari*, figura erit. Cicero quidem omnia orationis lumina in hunc locum congerit, mediam quandam (ut arbitror) ſecutus viam: ut neque omnis ſermo *ſchema* judicaretur, neque ea ſola, quae haberent aliquam remotam ab uſu communi fictionem: ſed quae eſſent clariſſima, et ad movendum auditorem valerent plurimum: quem duobus ab eo libris tractatum locum ad literam ſubjeci, ne fraudarem legentes judicio maximi auctoris. In tertio de *Oratore* ita ſcriptum eſt: *In per-* 26
petua autem oratione, cum et conjunctionis lenitatem, et numerorum, quam dixi, ratio-

excerpunt. Guelf. *exceperunt.*

25. *neque omn. — neque e.* Ita Turic. Guelf. Camp. Reliqui *nec o. — nec e.* cf. 5, 11, 23.

remotam. Turic. omittit.

26. *lenitatem.* Turic. (a pr. manu) *levitatem* cum

24. *explicandae.* cf. 8, 6, 8.

25. *fictionem.* „Πλάσμα, „id eſt quandam orationis „conformationem." Capper. Deſidero tamen locum geminum.

duobus — libris. De Oratore et Oratore. cf. §. 56. Noſter quidem locus incipit a libri 3 capite 52 extremo. Recte autem exemplis afferendis ad praecepta Ciceroniana ſuperſedit Geſnerus, quae ſedulo congeſſerat Capper.

nem tenuerimus, tum eſt quaſi luminibus diſtinguenda et frequentanda omnis oratio
27 *ſententiarum atque verborum. Nam et* commoratio *una in re permultum movet, et illuſtris* explanatio, *rerumque, quaſi gerantur, ſub aſpectum paene ſubjectio: quae et in exponenda re plurimum valet, et ad illuſtrandum id, quod exponitur, et ad amplificandum; ut iis, qui audient, illud, quod augebimus, quantum efficere oratio poterit, tantum* 763
eſſe videatur: et huic contraria ſaepe percurſio *eſt: et ad plus intelligendum, quam*
28 *dixeris,* ſignificatio: *et diſtincte conciſa brevitas, et* extenuatio: *et huic adjuncta* illuſio,

Bern. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſterr. ante Ald. cf. Ern. ad Cic. item 8, 3, 6.

27. *gerantur.* Turic. *generantur.* *et ad ill.* Omittunt *et* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *amplificandum.* Turic. *plicandum,* a ſec. manu *explicandum.* *audient.* Turic. *audiant,* a ſec. manu *audiunt* cum Camp. *augebimus.* Turic. *augemur,* a ſec. manu *augemus* cum Alm. Camp. *percurſio.* Turic. Guelf. *percuſſio* cum Alm. Palat. Gebh. Bodl. Ioann. Goth. Voſſ. 1. 2. Bern. A ſec. manu in Turic. aſcribitur *vel praecurſio* et hanc ipſam vocem dat Camp. Sed Palat. Gebh. *percurſio* a ſecunda manu. Reliqui *praeciſio.* Noſtrum verum eſſe docuit Erneſtus ad Cic. Favet etiam Capper. neque tamen ſibi fidens. *et ad plus int.* Turic. *e. a. i.* Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *e. p. a. i.* cum edd. ante Bad. *p. a. i.* Camp. ſine *et.*

28. *diſtincte.* Jenſ. *diſtricte* cum edd. poſterr. ante Gryph. exc. Ald. Placet Geſnero; an forte poteſtate ſeveritatis et diligentiae, quam vide in Lexicis, quorum exemplis adde Aſcon. Ped. argum. Cornel. p. 125. *diſtrictum propoſitum.*

27. *percurſio.* cf. Aquilam indicante Capper. Romanum p. Ruhnk. 148.

a praeceptis Caeſaris non abhorrens: et ab re digreſſio; *in qua cum fuerit delectatio, tum* reditus *ad rem aptus et concinnus eſſe debebit:* propoſitioque, *quid ſis dicturus: et ab eo, quod eſt dictum*, ſejunctio: *et* reditus *ad propoſitum: et* iteratio: *et rationis apta* conclusio: *tum augendi minuendive cauſa veri-* 29
tatis ſuperlatio, *atque* trajectio: *et* rogatio, *atque huic finitima quaſi* percontatio: expoſitioque *ſententiae ſuae: tum illa, quae maxime quaſi irrepit in hominum mentes, alia dicentis ac ſignificantis* diſſimulatio; *quae eſt perjucunda, cum in oratione, non contentione, ſed ſermone tractatur: deinde* dubitatio, *tum* 30
764 diſtributio, *tum* correctio, *vel ante, vel poſt quam dixeris, vel cum aliquid a te ipſo*

Caeſaris. Turic. (a ſec. manu) Camp. *caeteris.* cf. 3, 8, 50. *qua cum.* Turic. *quacumque* cum Alm., a ſec. manu *quamcumque.* *concinnus.* Turic. *concinens* cum Alm. *concīnens* Guelf. *communis* Camp. *continens* Voſſ. 1. cf. variett. apud Cic. *debebit: prop. — eo, quod eſt.* Omittit Turic. cum Alm.

29. *ſuperlatio.* Turic. Guelf. *ſupralatio.* Et ſic etiam 9, 2, 3. *trajectio.* Goth. *translatio* cum Voſſ. 2. ſolo, ut videtur. cf. 8, 6, 75. *huic finit.* Turic. omittit *huic*, cum Alm. *tum illa.* Turic. Camp. *cum i.* *oratione.* Turic. *orationes* cum Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. A ſec, ille manu *orationis* et ſic Guelf. Camp. cum Voſſ. 1. Bern. *orationibus* Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Hoc tolerabilem habet ſententiam. Sed cf. de loco Ern. ad Cic. *contentione.* Turic. *contentiones*, a ſec. manu *contentionis* et ſic Camp. qui et omittit *ſed.*

30. *tum correctio.* Turic. omittit cum Alm. *t. correptio* Voſſ. 1. Bern. cf. Ern. ad Cic. infra p. 493. not. 86. *a te ipſo.* Sic libri omnes, non *ipſe.* cf. Ern. ad Cic.

29. *cum in oratione.* cf. not. crit.

rejicias. praemunitio *etiam eſt ad id, quod*
aggrediare: et rejectio *in alium:* communi-
catio, *quae eſt quaſi cum iis ipſis, apud quos*
dicas, deliberatio: morum ac vitae imitatio,
vel in perſonis, vel ſine illis, magnum quod-
dam ornamentum orationis, et aptum ad
animos conciliandos vel maxime, ſaepe autem
31 *etiam ad commovendos: perſonarum* ficta in-
ductio, *vel graviſſimum lumen augendi:* de-
ſcriptio, *erroris* inductio, *ad hilaritatem*
impulſio, anteoccupatio: *tum duo illa, quae*
maxime movent, ſimilitudo, *et* exemplum:
digeſtio, interpellatio, contentio, reticentia,
32 commendatio. *Vox quaedam libera, atque*
etiam effrenatior, augendi cauſa: iracundia,
objurgatio, promiſſio, deprecatio, obſecra-
tio, declinatio *brevis a propoſito, non ut*
ſuperior illa digreſſio, purgatio, conciliatio,
33 laeſio, optatio, *atque* execratio. *His fere lu-*
minibus illuſtrant orationem ſententiae. Ora-
tionis autem ipſius, tanquam armorum, eſt
vel ad uſum comminatio *et quaſi* petitio, *vel*
ad venuſtatem ipſa tractatio. *Nam et* gemi- 765
natio *verborum habet interdum vim, leporem*

rejectio. Turic. *rejecto,* a ſec. manu *rejecta* et ſic Camp. Non igitur *trajectio,* quod invenit Pearcius in Cic. Codd.

31. *anteocc.* Goth. *aut o.* cum Voſſ. 1. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Gryph. exc. Aldo. *et exempl.* Turic. Guelf. omittunt *et,* fortaſſe nec male.

32. *effrenatior.* Camp. *effrenator.* Nullum autem in meis libris veſtigium ejus, quod ex Qu. arripiunt *effrenatio.* vid. Ern. ad Cic. *augendi cauſa.* Turic. Guelf. Camp. *agendi* cum Alm. Voſſ. 2 (ſine Goth. cf. §. 29). 3. Bern.

33. *fere.* Guelf. *vero,* peſſime.

alias: et paululum immutatum verbum atque
deflexum: et ejusdem verbi crebra tum a
primo repetitio, *tum in extremum* converſio,
et in eadem verba impetus, *et* concurſio, *et*
adjunctio, *et* progreſſio: *et ejusdem verbi*
crebrius poſiti quaedam diſtinctio, *et* revo-
catio *verbi: et illa, quae* ſimiliter deſinunt,
aut quae cadunt ſimiliter, *aut quae* paribus
paria *referuntur, aut quae ſunt inter ſe*
ſimilia. *Eſt etiam* gradatio *quaedam, et* 34
converſio, *et verborum concinna* transgreſſio:
et contrarium, *et* diſſolutum, *et* declinatio,
et reprehenſio, *et* exclamatio, *et* imminutio:
et quod in multis caſibus *ponitur, et quod de*
ſingulis rebus propoſitis ductum refertur ad
ſingula, *et ad propoſitum* ſubjecta ratio, *et*
item in distributis ſuppoſita ratio: *et* permiſſio, 35
et rurſus alia dubitatio, *et* improviſum *quid-*
dam: et dinumeratio, *et alia* correctio, *et*
diſſipatio, *et* continuatum, *et* interruptum,

alias: et. Turic. Camp. omittunt prius, cum Alm., poſterius Guelf. Item *paulum* Turic. Camp. cum Cic.

aut quae cadunt ſimiliter. Turic. Camp. omittunt cum Alm. Voſſ. 2.

referuntur. Turic. *refertur*, a ſec. manu *referunt* et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Colb. Vall. Voſſ. 2. Jenſ. (err. Geſn.) et edd. ante Gryph. exc. Ald.

34. *gradat. quaed.* Turic. Camp. inſerunt *ad* cum Alm.

declinatio. Goth. Voſſ. 2. *dedignatio.* (cf. §. 32.) Quod hanc vocem ſequitur *et* abeſt a Turic. Guelf. Camp.

ductum. Voſſ. 2. Obr. *dictum* ſine Goth. An legemus *quod è?* *distributis.* Turic. Camp. *tributis.*

35. *diſſipatio.* Defendentibus hoc tot Codd. accedunt Turic. Flor. Camp. Sed Guelf. *disputatio* cum edd. ante Geſn. vide Ern. ad Cic. *et contin.* Sic Turic. Guelf.

35. *diſſipatio.* cf. 9, 3, 39.

et imago, *et ſibi ipſi* reſponſio, *et* immutatio, *et* disjunctio, *et* ordo, *et* relatio, *et* digreſſio, 766
36 *et* circumſcriptio. *Haec enim ſunt fere, atque horum ſimilia, vel plura etiam eſſe poſſunt, quae ſententiis orationem verborumque conformationibus illuminent.* Eadem ſunt in Oratore plurima, non omnia tamen, et paulo magis diſtincta: quia poſt orationis et ſententiarum figuras tertium quendam ſubjecit locum, ad alias (ut ipſe ait) quaſi vir-
37 tutes dicendi pertinentem. *Et reliqua, ex collocatione verborum quae ſumuntur quaſi lumina, magnum afferunt ornatum orationi. Sunt enim ſimilia illis, quae in amplo ornatu ſcenae aut fori appellantur* inſignia, *non quod*
38 *ſola ornent, ſed quod excellant. Eadem ratio eſt horum, quae ſunt* orationis lumina, *et quodam modo* inſignia: *cum aut duplicantur*

Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 3. Alm. Colb. et edd. ante Gryph. exc. Ald. Reliqui inſerunt *quod*, ut et in Cic.

et ordo — circumſcriptio. Omittunt Turic. Flor. Camp.

36. *atque hor.* Turic. *neque h.*

37. *collocatione.* Turic. Flor. (hic *coll.*) *conlatione* cum Alm. (ex quo tamen *collatione*) ut et Goth. Voſſ. 2. Bern.

afferunt. Turic. (a pr. manu) *adfectus.* Flor. *affertur.*

non quod. Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *n. quia* cum Alm. Vall. et edd. ante Gryph. exc. Camp. qui *n. qui*, et Ald. cf. 4, 1, 5.

ſola. Turic. Camp. omittunt cum Alm.

ornent. Turic. Flor. *ornant.* *quod exc.* Goth. (tac. Geſn.) *quia e.* Camp. *qui e.*

38. *cum aut.* Turic. Camp. *qua a.* Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *aut cum* cum edd. ante Gryph. exc. Ald.

36. *in Oratore.* c. 39. *ut ipſe ait.* cf. §. 45.

iteranturque verba, aut breviter commutata ponuntur: aut ab eodem verbo ducitur ſaepius oratio, aut in idem conjicitur, aut utrumque; aut adjungitur idem iteratum, aut idem ad extremum refertur: aut continenter unum verbum non in eadem ſententia ponitur: aut cum ſimiliter vel cadunt verba, vel deſinunt: aut 39
multis modis contrariis relata contraria: aut cum gradatim ſurſum verſus reditur: aut cum demtis conjunctionibus diſſolute plura dicuntur: aut cum aliquid praetereuntes, cur id faciamus, oſtendimus: aut cum corrigimus noſmet ipſos, quaſi reprehendentes: aut ſi eſt aliqua exclamatio vel admirationis vel conqueſtionis: aut cum ejusdem nominis caſus
767 *ſaepius commutantur. Sententiarum orna-* 40
menta majora ſunt: quibus quia frequentiſſime Demoſthenes utitur, ſunt qui putent, iccirco ejus eloquentiam maxime eſſe laudabilem. Enimvero nullus fere ab eo locus ſine quadam conformatione ſententiae dicitur: nec aliud quidquam eſt dicere, niſi omnes aut certe pleraſque aliqua ſpecie illuminare ſen-

iteranturque. Turic. (a pr. manu) Flor. omittunt *que.* Sed taedet leviſſimarum in Ciceroniano loco varietatum, quas in meis libris oblatas Ciceronis editori haud invidebo. Referunt eae in ſingulis geminos ſuos.

40. *comm. Sentent.* Turic. Camp. inſerunt *vel.* Alm. *Sed* cum Cic.

utitur. Turic. (a pr. manu) *utatus.* ex Alm. *utatur.*

Enimvero nullus. Turic. Guelf. *Et vero et n.* cum Cic. Ille a ſec. manu *et nullus* et ſic Bodl. Sed edd. ante Bad. *et vere n.* exc. Camp. et Ald. qui *et uero n.*

38. *breviter commutata.* In . incidit Erneſtus *leviter c.* ſua- eandem Geſnero conjecturam dens, immemor tunc amici.

41 *tentias. Quas cum tu optime, Brute, teneas,
quid attinet nominibus uti, aut exemplis? tan-
tummodo notetur locus. Sic igitur dicet ille,
quem expetimus, ut verſet ſaepe multis modis
eandem et unam rem, et haereat in eadem*
42 *commoreturque ſententia. Saepe etiam ut ex-
tenuet aliquid: ſaepe ut irrideat: ut declinet
a propoſito, deflectatque ſententiam: ut pro-
ponat, quid dicturus ſit: ut, cum transegerit
jam aliquid, definiat: ut ſe ipſe revocet: ut,
quod dixit, iteret: ut argumentum ratione
concludat: ut interrogando urgeat: ut rurſus
quaſi ad interrogata ſibi ipſe reſpondeat: ut*
43 *contra ac dicat, accipi et ſentiri velit: ut ad-
dubitet, quid potius, aut quo modo dicat: ut
dividat in partes: ut aliquid relinquat, ac
negligat: ut ante praemuniat: ut in eo ipſo,
in quo reprehendatur, culpam in adverſa-
rium conferat: ut ſaepe cum iis, qui audiunt,
nonnunquam etiam cum adverſario quaſi de-*
44 *liberet: ut hominum mores ſermonesque de-
ſcribat: ut muta quaedam loquentia inducat:
ut ab eo, quod agitur, avertat animos: ut
ſaepe in hilaritatem riſumve convertat: ut
ante occupet, quod videat opponi: ut compa-* 768
*ret ſimilitudines: ut utatur exemplis: ut aliud
alii tribuens dispertiat: ut interpellatorem
coërceat: ut aliquid reticere ſe dicat: ut de-
nunciet, quid caveat: ut liberius quid audeat:
ut iraſcatur etiam: ut objurget aliquando: ut
deprecetur: ut ſupplicet: ut medeatur: ut a
propoſito declinet aliquantulum: ut optet: ut
execretur: ut fiat iis, apud quos dicet, fami-*

liaris. Atque alias etiam dicendi quaſi virtu- 45
tes ſequatur: brevitatem, ſi res petet: ſaepe etiam rem dicendo ſubjiciet oculis, ſaepe ſupra feret, quam fieri poſſit: ſignificatio ſaepe erit major, quam oratio: ſaepe hilaritas, ſaepe vitae naturarumque imitatio. Hoc in genere (nam quaſi ſilvam vides) omnis eluceat oportet eloquentiae magnitudo.

II. Ergo cui latius complecti conformationes verborum ac ſententiarum placuerit, habet, quod ſequatur. nec affirmare auſim, quidquam eſſe melius; ſed haec ad propoſiti
769 mei rationem legat. Nam mihi de his ſententiarum figuris dicere in animo eſt, quae ab illo ſimplici modo indicandi recedunt: quod idem multis doctiſſimis viris video placuiſſe. Omnia tamen illa, etiam quae ſunt 2
alterius modi lumina, adeo ſunt virtutes orationis, ut ſine iis nulla intelligi fere poſſit oratio. Nam quomodo judex doceri poteſt, ſi deſit illuſtris *explanatio, propoſitio, promiſſio, finitio, ſejunctio, expoſitio ſententiae ſuae, rationis apta concluſio, prae-*

1. *dicere.* Turic. Camp. omittunt, cum Alm.
2. *iis.* Sic Turic. Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *his.*
fere. Sic Guelf. Reliqui *vere.* *rationis apta.* Turic. Guelf. Camp. *orationis* cum Goth. Voſſ. 2. 3. Colb. et edd.

1. *quod idem.* Cicero quidem ſuam de figuris doctrinam latius comprehendiſſe videtur noſtro, qui de iis modo agere conſtituit quae habeant notabilem quandam a communi ſermone mutationem.

2 *explanatio — laeſio.* Haec pleraque quaere in proximis iſtis Ciceronianis.

munitio, *ſimilitudo*, *exemplum*, *digeſtio*, *diſ-*
tributio, *interpellatio*, *interpellantis coërcitio*,
3 *contentio*, *purgatio*, *laeſio*? Quid vero agit
omnino eloquentia detractis amplificandi mi-
nuendique rationibus? Quarum prior deſi-
derat illam *plus quam dixeris ſignificationem*,
id eſt, ἔμφασιν, et *ſuperlationem veritatis*, et
trajectionem: haec altera *extenuationem*, *de-*
precationemque. Qui affectus erunt vel con-
citati detracta *voce libera*, *effrenatiore ira-*
cundia, *objurgatione*, *optatione*, *execratione*?
vel illi mitiores, niſi adjuvantur *commenda-*
tione, *conciliatione*, *ad hilaritatem impul-*
4 *ſione*? Quae delectatio, aut quod mediocri-
ter ſaltem docti hominis indicium: niſi alia
repetitione, alia *commoratione* infigere: *di-*
gredi a re, et *redire ad propoſitum* ſuum
ſcierit: *removere a ſe*, *in alium trajicere*:
quae *relinquenda*, quae *contemnenda* ſint,
judicare? Motus eſt in his orationis atque

ante Ald. *coërcitio*. Guelf. Camp. *coërtio* (hic cum aſpiratione) et ſic Goth. multique editi, ſed nobiscum faciunt Turic. Flor. Ambr. 1.

3. *agit*. Turic. (a pr. manu) *ait* cum Alm.

plus quam. Turic. *prius*. Ambr. 1. 2. *prius quam*.

trajectionem. Guelf. *rejectionem* cum Goth. Voſſ. 2. 3. Vall. *deprecat*. Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. omittunt *que*. *libera*, *effrenatiore*. Turic. *libere frenationem* (cum Alm.,) a ſec. manu *libera effrenatione*, et ſic Camp. Ald. Placet Geſnero. cf. 9, 1, 32.

adjuvantur. Turic. (a ſec. manu) Camp. *adjuventur*. Placet admodum.

4. *quod mediocr*. Turic. *qua m*.

4. *ſcierit*. ſcil. orator, vel is, qui dicit. cf. ad 2, 15, 12.

Motus — actus. cf. 2, 13, 9.

actus: quibus detractis jacet, et velut agi-
77a tante corpus ſpiritu caret. Quae cum adeſſe 5
debent, tum disponenda atque varianda ſunt, ut auditorem, quod in fidibus fieri videmus, omni ſono mulceant. Verum ea plerumque recta ſunt, nec ſe fingunt, et confitentur. Admittunt autem (ut dixi) *figuras:* quod vel ex proxima doceri poteſt. Quid enim tam 6
commune, quam *interrogare*, vel *percontari?* Nam utroque utimur indifferenter, quanquam alterum noſcendi, alterum arguendi

caret. Turic. Ambr. 1. omittunt cum Alm.

5. *debent.* Turic. *habent.* cf. 8, 5, 22.

mulceant. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Gebh. Pal. Alm. (errante Burm.) et edd. a Stoer. ad Burm. Reliqui *permulceant.* *et confitentur.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui *ſed conf.* *vel ex.* Turic. Camp. omittunt prius. *proxima.* Sic Turic. Ambr. 1. 2. Guelf. cum Bodl. Voſſ. 3. Alm. Bern. Jenſ. et edd. hac poſterioribus ante Bad. qui ex Vall. *proximo,* ut et reliqui a me non memorati.

6. *Nam utroque.* Ambr. 2. Guelf. *quam u.* cum Bern. Voſſ. 1. 3. *quanquam.* Turic. *quam cum,* a ſec. manu *quorum cum* et ſic Camp. Ex Alm. affertur *quia cum.* Reliqui *cum.* Noſtrum e conjectura.

5. *recta — confitentur.* Quid *recta* diſtent a *figuratis,* apparet aliquot noſtri locis, velut 2, 13, 8. 8, 5, 6. hujus capitis §. 66. 78. *confitentur* autem ſe haec omnia, cum artificium prae ſe ferunt, cum nativae ſimplicitatis ſecura manifeſtam exornationem oſtendunt. cf. 8, 3, 13. 9, 2, 46. *Fingere ſe* cave accipias pro *celando, diſſimulando;* eſt pro paſſivo: *figurantur.* Valde congruit noſtro locus 9, 3, 54.

ut dixi. cf. 9, 1, 24.

proxima, nempe *figura.*

6. *utroque.* Intellige: *vocabulo,* neque enim de eo, quod facimus, agitur hac ſententia, ſed de uſu loquendi. Jam video fere *interrogare* referri ad *arguendum,* ad *noſcendum* vero *percontari.* Cui quidem interpretationi

gratia videtur adhiberi. At ea res, utrocunque dicitur modo, etiam multiplex habet ſchema. Incipiamus enim ab iis, quibus acrior ac vehementior ſit probatio, quod pri-
7 mo loco poſuimus. Simplex eſt ſic rogare,

Sed vos qui tandem? quibus aut veniſtis ab oris?

Figuratum autem, quoties non ſciſcitandi gratia aſſumitur, ſed inſtandi: *Quid enim*

videtur. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *videatur*, ſuadente Regio.

At ea. Turic. Camp. *ad eas.* Guelf. Ambr. 2. *ut ea* cum Jenſ. et edd. poſt. ante Ald. *dicitur modo.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *modo dicatur.*

7. *aut veniſtis.* Turic. (a ſec. manu) *adveniſtis.*

obſtare collocationem pronominum, quorum prius neceſſario reſpiciat ad *interrogare* (prius), poſterius ad *percontari* (poſterius), nequaquam contendo. Sed rem per ſe manifeſtam eſſe, non agnoſco; omnemque differentiam notionis obliteratam ſuſpicor, ipſo Qu. indice. Etymon autem, remoto uſu, ſi conſulas, non dubito quin *interrogare* potius ſit *noſcendi*, *percontari* vero *arguendi* ejus, qui curioſius excutitur, cum videatur celare velle, quae novit. Capperonnerius de vocabuli differentia non cogitans, ſed de rei, alienum huc trahit locum Aquilae Romani (p. Ruhnk. ed. Lup. 151. 52.). Neque enim quas rhetor ponit figuras, *erotema*, *interrogatum*, et *pyſma*, *quaeſitum* reſpondent hiſce Quintilianeis *interrogandi* et *percontandi* verbis. Rectum nos tenere probatur eo, quod mox habemus: „utrocunque „*dicitur* modo." Sententiam bene explicuit in verſione Gedoynus.

quod primo loco poſuimus. Probandi negotium etiam in *figuris* primum poſuerat Qu. vide, §. 2. *quomodo — doceri.* Ne forte quis hoc quod *primum poſuerit*, accipiat *interrogare*, verbum.

7. *Sed vos.* Aeneïd. 1, 369. *Quid enim tuus.* Cic. pro Ligar. c. 3. *Quousque tandem.* Catil. 1, pr. cf. et Jul. Rufin. p. Ruhnk. 212. *Dixitne tandem.* Pro Cluent. c. 37.

tuus ille, Tubero, deſtrictus in acie Pharſa-
lica gladius agebat? et, *Quousque tandem ab-*
utere, Catilina, patientia noſtra? et, *Patere*
tua conſilia non ſentis? et totus denique hic
locus. Quanto enim magis ardet, quam ſi 8
diceretur, *Diu abuteris patientia noſtra:* et,
Patent tua conſilia. Interrogamus etiam, quod
negari non poſſit: *Dixitne tandem cauſam*
C. Fidiculanius Falcula? Aut ubi reſpondendi
771 difficilis eſt ratio, ut vulgo uti ſolemus, *Quo*
modo? qui fieri poteſt? Aut invidiae gratia,
ut Medea apud Senecam, *Quas peti terras*
jubes? Aut miſerationis, ut Sinon apud Vir- 9
gilium,

> *Heu quae me tellus, inquit, quae me aequora poſſunt*
> *Accipere?* — —

Aut inſtandi, et auferendae diſſimulationis:
ut Aſinius, *Audisne? furioſum, inquam, non*
inofficioſum teſtamentum reprehendimus. To- 10

8. *Fidiculanius.* Sic mei Codd. et Barberin. Cod. cum apud Cic. vulgo perperam *Fidiculanus.* *Falcula.* Sic et Turic. Flor. Camp. et edd, vetuſtiores. Alii MSS. et excuſi aliter *facula, faucula.* cf. Cic. item pro Caec. c. 10. *reſpondendi.* Turic. Camp. *res ponendi.*

9. *quae me.* Sic libri omnes, apud Virg. *q. nunc.* *auferendae diſſimulationis: ut.* Turic. *auferende ut,* a ſec. manu *auferendi ut* et ſic Camp. *inquam, non inofficioſum.* Turic. omittit. *reprehendimus.* Ambr. 1. *depr.*

8. *Medea apud Senecam.* verſu 453.

9. *Sinon.* Aeneid. 2, 69. *Et quisquam.* 1, 48. *Quid non.* 3, 56. *Non arma.* 4, 592.

Terentianum Eun. 1, 1, 2. vide et Jul. Rufin. p. Ruhnk. 211.

Aſinius. Nemo dixerit, hoc fuiſſe prolatum in cauſa Urbiniana. cf. 4, 1, 11.

tum hoc plenum eſt varietatis: nam et in-
dignationi convenit,

— — *Et quisquam numen Junonis adoret?*

Et admirationi, — — *Quid non mortalia*
11 *pectora cogis, Auri ſacra fames?* — — Eſt
interim acrius imperandi genus, *Non arma
expedient, totaque ex urbe ſequentur?* Et ipſi
nosmet rogamus: quale eſt illud Terentia-
12 num, *Quid igitur faciam?* Eſt aliqua etiam
in reſpondendo figura, cum aliud interro-
ganti, ad aliud, quia ſic utilius ſit, occurri-
tur; tum augendi criminis gratia, ut teſtis in
reum rogatus, *An ab reo fuſtibus vapulaſſet?
Et innocens*, inquit; tum declinandi; quod
eſt frequentiſſimum: *Quaero, an occideris ho-
minem?* reſpondetur, *Latronem. An fundum*
13 *occupaveris?* reſpondetur, *Meum.* Ut con- 772
feſſionem praecedat defenſio: ut apud Virgi-
lium in Bucolicis dicenti,

*Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis?* — —

10. *numen.* Turic. Guelf. *nomen* cum Alm. Voſſ. 1. Bern. *Et admir.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. omittunt *et.*

11. *expedient.* Turic. Guelf. *expediunt.* *illud Terentianum.* Turic. *in t.* Omittunt *illud* Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 1. 2. *id T.* Jenſ. cum edd. ante Bad. *in terentio* Ambr. 1.

12. *ſic utilius.* Ambr. 1. *ſubtilius.* *Et innoc.* Turic. Guelf. Ambr. 1. 2. omittunt *et* cum Alm. Voſſ. 2. 3. Goth.

12. *Et innocens.* cf. 6, 3, 100. Idem eſt apud Julium Rufinianum, indicante Capp., p. Ruhnk. 202, quem vide.

Meum. cf. 6, 3, 74. 13. *apud Virgil.* Ecl. 3, 17. Habet idem Julius Rufin. p. Ruhnk. 202.

occurritur, *An mihi cantando victus non redderet ille?* Cui eſt confinis *diſſimulatio*, non 14
alibi quam in riſu poſita, ideoque tractata ſuo loco. Nam ſerio ſi fiat, pro confeſſione eſt. Ceterum et *interrogandi ſe ipſum*, et *reſpondendi ſibi*, ſolent eſſe non ingratae vices: ut Cicero pro Ligario, *Apud quem igitur hoc dico? nempe apud eum, qui, cum hoc ſciret, tamen me antequam vidit, reipublicae reddidit.*
Aliter pro Coelio ficta interrogatione: *Dicet* 15
aliquis, Haec igitur eſt tua diſciplina? ſic tu inſtituis adoleſcentes? et totus locus. Deinde, *Ego, ſi quis, judices, hoc robore animi, atque hac indole virtutis ac continentiae fuit*, et cetera. Cui diverſum eſt, cum alium rogaveris, non expectare reſponſum, et ſtatim ſubjicere: *Domus tibi deerat? at habebas. pecunia ſuperabat? at egebas.* Quod ſchema quidam

14. *Cui.* Turic. Ambr. 1. *quis.* Guelf. Camp. *cujus* cum Goth. Ioann. Bal. Voſſ. 2. 3. Bern. et edd. ante Ald. Suſpicor Qu. voluiſſe *queis.* *nempe.* Turic. Ambr. 1. 2. (hic quidem a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Voſſ. 1. *ſciret, tamen.* Turic. inſerit *et.*

15. *interrogatione.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Bal. Alm. Voſſ. 2. Bern. et edd. ante Gryph. probante Geſn. Reliqui *interrogatio eſt.* *et totus.* Turic. omittit *et.* *alium.* Obr. *aliquem* ſolus.

14. *Cui.* cf. not. crit.

ſuo loco. 6, 3, 68. *Cic. pro Ligar.* c. 3. *pro Coelio* c. 17. *Domus tibi.* Cic. Orat. c. 67. Haec quidem quare orationi pro M. Scauro in fragmentis tribuantur, nondum comperi. cf. et 9, 4, 122. Ponit et Aquila Romanus p. Ruhnk. 167. quem vide. *Uter igitur.* Pro Cluent. c. 38. *contra Caecil.* Div. in Verr. c. 1. *Pro Rabirio Poſtumo* in ipſo principio et c. 9. cf. 4, 1, 46. 4, 2, 18.

16 per *ſuggeſtionem* vocant. Fit et comparatione: *Uter igitur facilius ſuae ſententiae rationem reddet?* Et aliis modis tum brevius, tum latius, tum de una re, tum de pluribus. Mire vero in cauſis valet *praeſumtio*, quae πρόληψις dicitur, cum id, quod objici poteſt, occupamus. Id neque in aliis partibus parum eſt, et
17 praecipue prooemio convenit. Sed, quan- 773
quam generis unius, diverſas tamen ſpecies habet. Eſt enim quaedam *praemunitio*, qualis Ciceronis contra Q. Caecilium, *quod ad accuſandum deſcendat*, *qui ſemper defenderit*: quaedam *confeſſio*, ut pro Rabirio Poſtumo, quem ſua quoque ſententia reprehendendum

ſuggeſtionem. Sic Turic. Ambr. 1. 2. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Bal. Alm. Colb. Voſſ. 1. 2. 3. Bern. Reliqui *ſubjectionem.*

16. *reddet.* Sic ſcripſi cum Erneſto in Cicerone. Libri quidem hic omnes *redderet.* cf. mox §. 17.

17. *tamen.* Turic. (a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Voſſ. 1. *ut pro.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. omittunt *ut.*

15. *ſuggeſtionem.* Vocabulum hoc tot auctoribus hoc loco defenditur, ut de eo dubitare plane non liceat, quanquam neque alibi legitur apud hujus aetatis ſcriptores, et pro ipſa re Cornificius uſurpat *ſubjectionem* Rhett. ad Her. 4, 23. 24.

16. πρόληψις. cf. 4, 1, 49.

parum. Manus docta in margine ed. Gryphianae (1536.) ponens *rarum*, aberraſſe non videtur. Probat et Geſnerus. Neque enim *parum* explet ſententiam, quae adverbio non poteſt defungi; ſed deſiderat adjectivum; et durum fuerit ſubjicere *aptum*, inſuavi compoſitione. Qui impenſius faveat receptae, poſſit eſt interpretari *accidit*, et *parum* accipere *parum ſaepe.* cf. 9, 1, 24. *Parvum*, quod ſuadet Francius, auctore ſuo dignum eſt. Uſum ſimilem vocis *rarum* vide 4, 1, 46.

fatetur, *quod pecuniam regi crediderit:* quaedam *praedictio*, ut, *Dicam enim non augendi criminis gratia:* quaedam *emendatio*, ut, *Rogo ignoſcatis mihi, ſi longius ſum evectus:* frequentiſſima *praeparatio*, cum pluribus verbis, vel quare facturi quid ſimus, vel quare fecerimus, dici ſolet. Verborum quoque vis ac 18
proprietas confirmatur vel *praeſumtione*, *Quanquam illa non poena, ſed prohibitio ſceleris fuit:* aut *reprehenſione*, *Cives, cives, inquam, ſi hoc eos nomine appellari fas eſt.*
Affert aliquam fidem veritatis et *dubitatio*, 19
cum ſimulamus quaerere nos, unde incipien-

fatetur. Turic. Camp. *fateretur* cum Alm. Jenſ. et edd. ante Gryph. exc. Aldo. cf. 6, 2, 24.

18. *fuit.* Turic. *fuerit* cum Alm. Nobiſcum facit et Julius Rufinianus. *Cives, cives, inq.* Turic. *cujus i.* ex Alm. afferunt *cui i.* (cf. 9, 1, 15. item hic §. 20.) Guelf. Camp. *cives i.* cum Goth. Voſſ. 1. et edd. ante Gryph. *nomine appellari.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Cicerone ipſo. Reliqui *a. n.*, foeda clauſula. *fas.* Turic. *ſatis.*

17. *Dicam enim.* „Neſcio „ubi hoc; ſed ſimillimum „pro Milo. 10. *Dicam enim* „*non derivandi criminis cauſa.*“ Geſnerus. Neque hoc neque proximum *Rogo ignoſcatis mihi* ubi legeretur, inveni.

praeparatio. Eodem nomine appellat Julius Rufinianus p. 270. ed. Rutil. Lupi Ruhnk. et agit de eadem Curius Fortunatianus p. Capper. 80, indicante ipſo Capper.

18. *vel — aut.* Raram hanc conjunctionum copulationem vide apud Turſellinum p. 1044. item cf. 6, 2, 12. Ovid. Met. 1, 546. Poſterior locus, pro exemplo allatus, eſt Ciceronis pro Muren. c. 37. prior ex ejus oratione deperdita. Utrumque ponit et Julius Rufinianus p. Ruhnk. 208.

19. *dubitatio.* Aquilae Romano eſt *addubitatio* p. R. 151., eodem exemplo utenti. cf. eundem librum p. 118. 202. item noſtr. 9, 2, 61. 9, 5, 88. Ad Macrob. Saturn. 4, 6. et Voſſ. Inſt. Or. 5, 11, 1. ablegat Alm.

dum, ubi deſinendum, quid potiſſimum dicendum, an omnino dicendum ſit? cujusmodi exemplis plena ſunt omnia: ſed unum interim ſufficit, *Equidem, quod ad me attinet, quo me vertam, neſcio. Negem fuiſſe*
20 *infamiam judicii corrupti, etc.* Hoc etiam in praeteritum valet: nam et dubitaſſe nos fingimus. A quo ſchemate non procul abeſt illa, quae dicitur *communicatio*, cum aut ipſos adverſarios conſulimus, ut Domitius Afer pro Cloantilla, *Neſcit trepida, quid liceat femi-*

20. *nam et.* Turic. *nec.* *cum aut ipſos adv.* Turic. Camp. *quacum aut ipſis adverſariis.* Jenſ. *c. apud i. a.* cum edd. ante Ald. Regius *apud* expungere ſatis habebat, ut nonniſi unum eſſet *aut* mox §. 21. In noſtra ratione, quae ſane agnoſcitur ab aliquot Codd., non ſine duritie in altero membro, *aut cum*, duplex concipiendum eſt *cum*, quod animadvertit Badius, neque improbans tamen. cf. 6, 1, 25. Vix dubito quin fuerit a Qu.: „qua aut cum ipſis adverſariis „conſulimus — aut cum judicibus.“ Locutionem *conſulere cum aliquo* in uno quidem loco Plauti inveni, duce Forcellino, Moſtell. 5, 1, 53. „conſulere — tecum volo.“ Sed habet ea rationem per ſe probabilem, cum *conſulere* ſaepiſſime ſit pro *conſultare.* Ex Alm. affertur *quia cum ipſis adverſariis.* cf. §. 18. 29. Noſtra quidem conſtitutio eſt apud Jul. Rufin. p. 203. *Cloantilla.* Turic. Guelf. Camp. *Cloatilla* cum Goth. Colb. Voſſ. 1. et edd. ante Baſil. Flor. *clo at illa*, a ſec. manu *cloatilla at illa.* Qui *N* inſertum haberet, nullum ego hic quidem memini videre librum. Mox ante *neſcit* interjiciunt *at illa* edd. a Jenſ. (err. Geſn.) omnes, codice meorum (et profecto Burmanni) nullo vindice. Hauſta haec verba eſſe putat Geſnerus a praecedentibus; equidem allita ſuſpicor, cf. Flor. cf. 8, 5, 16. 9, 2, 66.
trepida. Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *trepidat* cum Goth.

Equidem. Pro Cluent. c. primo.

20. *communicatio.* cf. Rutil. p. 151. „ab ipſis judicibus conſilium capere.“ item Julius Rufin. p. 203.

cum aut ipſos. vid. not. crit.

pro Cloantilla. vide 8, 5, 16.

nae, *quid conjugem deceat: forte vos in illa*
774 *ſolicitudine obvios caſus miſerae mulieri obtulit: tu, frater, vos, paterni amici, quod conſilium datis?* Aut cum judicibus quaſi de- 21
liberamus, quod eſt frequentiſſimum, *Quid ſuadetis?* et; *Vos interrogo, quid tandem fieri oportuit?* ut Cato: *Cedo, ſi vos in eo loco eſſetis, quid aliud feciſſetis?* Et alibi, *Communem rem agi putatote, ac vos huic rei praepoſitos eſſe.* Sed nonnunquam commu- 22
nicantes aliquid inexpectatum ſubjungimus, quod et per ſe ſchema eſt: ut in Verrem Cicero, *Quid deinde? quid cenſetis? furtum fortaſſe, aut praedam aliquam?* Deinde, cum diu ſuspendiſſet judicum animos, ſub-

Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius, ſed ſunt MSS. vindices, ut Ambr. 2. Vall. *ſolicitudine.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Goth. Vall. (a ſec. manu) cum edd. a Bad. inde ante Obr. quo acc. Rollin. Reliqui *ſolitudine*, auctoribus Guelf. Ambr. 2. Camp. item Ioann. Voſſ. 3. Noſtrum probat et Geſnerus. Fluctuat Capper. *datis.* Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *detis.*

21. *interrogo, quid.* Ambr. 1. *i. et q.* Camp. *interrogato q.*

22. *praedam aliquam.* Ambr. 1. *praeda aliqua.* Apud Cic. adjicitur *expectatis.* Noſtrum quidem parum plenum, neque enim *cenſetis* eo poteſt referri.

judicum animos, ſubjecit. Turic. *judicem animis ſubjectis* (poſtremum a pr. manu) cum Alm. niſi quod *ſubj.* ex hoc

21. *ut Cato.* Haec quidem colorem valde antiquum non habent, et eſt magna deſignandi tam auctoris quam ſcripti negligentia, ut ſubeat *Cato* natum ſuſpicari ex eo quod ſequitur *cedo.* Tum legi poſſit *et cedo.* Sed *alibi* mox, certum locum fuiſſe definitum ſane ſuadet. *Cedo* quidem, Ciceroni in orationibus frequentatum, non habet notam Catoniani horroris.

22. *in Verrem.* 5, 5. cf. not. crit.

jecit, quod multo eſſet improbius. Hoc Cel-
23 ſus *ſuſtentationem* vocat. Eſt autem duplex:
nam contra frequenter, cum expectationem
graviſſimorum fecimus, ad aliquid, quod ſit
leve, aut nullo modo criminoſum, deſcendi-
mus. Sed, quia non tantum per communica-
tionem fieri ſolet, παράδοξον alii nominarunt,
24 id eſt *inopinatum*. Illis non accedo, qui ſche-
ma eſſe exiſtimant, etiam ſi quid nobis ipſis
dicamus inexpectatum accidiſſe: ut Pollio,
Nunquam fore credidi, judices, ut, reo Scauro,
ne quid in ejus judicio gratia valeret, precarer.
25 Paene idem fons eſt illius, quam *permiſſionem*
vocant, qui communicationis: cum aliqua
ipſis judicibus relinquimus aeſtimanda, aliqua

non notatur. Flor. (a pr. manu) *j. animis ſubjectis.* Burm. *judicem* aſſumto *animi* conjicit, fruſtra. Fuit, ni fallor, noſtrum, ſed in fine *ſubjecit id.* *quod.* Ambr. 2. *cum.*

23. *ſuſtentationem.* Turic. Flor. *ſuſtentionem* cum Alm. (err. Burm.) *expectationem.* Turic. Flor. Ambr. 1. *explicationem* cum Alm. *communicationem.* Turic. Flor. Ambr. 1. *commutationem* cum Bal. Alm.

nominarunt. Sic Turic. Flor. Reliqui *nominaverunt.*

inopinatum. Turic. *inoppinata cum.* Camp. *inopinatum cum.* Flor. (a pr. manu) *inopinata.*

24. *inexpectatum.* Ambr. 1. *inexpectato*, ſed raſum o. Fortaſſe addendum Lexicis adverbium. *inopinatum* Voſſ. 1. 3.

Pollio, Nunq. Camp. *P. Aſinius quam.* Andr. Ald. Baſ. R. *Aſinius nunquam.* *judices.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *judicem.* *in ejus judicio.* Turic. Flor. *in eum j.* cum Alm. *in eum judicum* Ambr. 1. *in eo judicum* ſec. manus Flor. *precarer.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *precare*, a ſec. manu *precaretur.*

ſuſtentationem. Similia, et hinc ſumta habet Julius Rufinianus p. Ruhnk. 220.

24. *reo Scauro.* cf. 6, 1, 21.

25. *permiſſionem.* cf. Rutil. Lup. p. 130.

nonnunquam adverſariis quoque, ut Calvus Vatinio, *Perfrica frontem, et dic te digniorem, qui praetor fieres, quam Catonem.* Quae 26
vero ſunt augendis affectibus accommodatae
775 figurae, conſtant maxime *ſimulatione.* Namque et iraſci nos, et gaudere, et timere, et admirari, et dolere, et indignari, et optare, quaeque ſunt ſimilia his, fingimus. Unde ſunt illa, *Liberatus ſum. Reſpiravi.* et, *Bene habet.* et, *Quae amentia eſt haec? O tempora, o mores!* et, *Miſerum me! conſumtis enim lacrimis infixus tamen pectori haeret dolor.* et,

— — *Magnae nunc hiſcite terrae.*

Quod *exclamationem* quidam vocant, ponunt- 27
que inter figuras orationis. Haec quoties vera ſunt, non ſunt in ea forma, de qua nunc

26. *Unde.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui *Inde.*

et, Miſerum. Turic. Guelf. Camp. *o m.* cum reliquis praeter Voff. 1. et inde Geſn. Bip. aſtipulante Cic.

et, Magnae nunc hiſcite terrae. Turic. *et homo ne nunc ſcite terrae,* a ſec. manu *et hominemne nunc ſcis te terentius.* Ambr. 1. *et homo magnae nunc conſcite terrae.* Quid lateat, non exputo. Illa altera Turic. manus, aliquid huc trahere voluiſſe videtur ex Terentiano verſu: *homo ſum* cet.

27. *quidam.* Ambr. 1. Camp. *quidem.*

Calvus Vatinio. cf. 6, 1, 13.

Perfrica frontem. „Hanc „locutionem illuſtrat Victo„rius lib. 8 Var. cap. 6." Burm. cf. nos ad 4, 1, 42.

26. *Quae vero.* refer ad §. 6.

Liberatus. Cic. pro Milone c. 18. (non 9, ut omnes) ſed inverſo ibi ordine. *Bene habet, Quae amentia,* unde ſint, non novi. *O tempora.* Catil. 1, 1. *Miſerum me.* Philipp. 2, 26. *Magnae nunc.* ignoti poëtae.

loquimur; ſed aſſimulata, et arte compoſita, procul dubio *ſchemata* ſunt exiſtimanda. Quod idem dictum ſit de oratione libera, quam Cornificius *licentiam* vocat, Graeci παῤῥησίαν. Quid enim minus figuratum, quam vera libertas?
28 Sed frequenter ſub hac facie latet adulatio. Nam Cicero cum dicit pro Ligario, *Suscepto bello, Caeſar, geſto jam etium ex parte magna, nulla vi coactus, conſilio ac voluntate mea ad ea arma profectus ſum, quae erant ſumta contra te:* non ſolum ad utilitatem Ligarii reſpicit, ſed magis laudare victo-

loquimur. Turic. Flor. Ambr. 1. *eloquimur* cum Alm. male. *ſed aſſimulata.* Turic. *et ad ſimulata*, a ſec. manu *et aſſimulata* cum Camp. Sed Guelf. *ſed ſimulata.* In Flor. et edd. a Gryphio inde ante Obr. *ſed* omittitur. Suſpicor fuiſſe *at ſimulata*, quanquam *aſſimulare* eſt 7, 10, 9. 9, 2, 31. 10, 2, 12. 11, 1, 41.

28. *ſumta contra te.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. et Cic. Reliqui *c. t. ſ.* *util. Ligarii.* Ambr. 1. omittit poſterius.

27. *licentiam.* cf. Rutil. Lup. p. 130. Jul. Rufin. p. 219. Noſter 9, 3, 99.

ſub hac facie latet adul. „Diximus aliquid ad 8, 6, „55. Hic Plutarchum advo„cemus, et exemplum unum „hujus torvae adulationis „pulcherrimum. De discr. „adulat. p. 104. Steph.“ [Wechelianae p. 60. C. D.] „Τι„βερίου Καίσαρος εἰς τὴν „σύγκλητόν ποτε παρελθόντος, „εἷς τῶν κολάκων ἀναστὰς ἔφη, „Δεῖν ἐλευθέρους ὄντας παῤῥη„σιάζεσθαι καὶ μηδὲν ὑποστέλ„λεσθαι μηδ' ἀποσιωπᾷν τῶν „συμφερόντων. Ἀνατείνας δὲ „πάντας οὕτως, γενομένης αὐ„τῷ σιωπῆς, καὶ τοῦ Τιβερίου „προσέχοντος, Ἄκουσον, ἔφη, „Καῖσαρ, ἃ σοι πάντες ἐγκα„λοῦμεν, οὐδεὶς δὲ τολμᾷ φα„νερῶς λέγειν· ἀμελεῖς σεαυ„τοῦ καὶ προΐεσαι τὸ σῶμα, καὶ „κατατρύχεις ἀεὶ φροντίσι καὶ „πόνοις ὑπὲρ ἡμῶν, οὔτε μεθ' „ἡμέραν οὔτε νύκτωρ ἀναπαυό„μενος. Πολλὰ δὲ αὐτοῦ τοι„αῦτα συνείροντος, εἰπεῖν φασι „τὸν ῥήτορα Κάσσιον Σευῆρον, „Αὕτη τοῦτον ἡ παῤῥησία τὸν „ἄνθρωπον ἀποκτενεῖ.“ Geſnerus.

28. *pro Ligario.* c. 3. Mox citatur c. 4.

ris clementiam non poteſt. In illa vero ſen- 29
tentia, *Quid autem aliud egimus, Tubero, niſi
ut, quod hic poteſt, nos poſſemus?* admirabi-
liter utriusque partis facit bonam cauſam:
ſed hoc eum demeretur, cujus mala fuerat.
Illa adhuc audaciora, et majorum (ut Cicero
exiſtimat) laterum, fictiones perſonarum,
quae προσωποποιΐαι dicuntur. Mire namque
776 cum variant orationem, tum excitant. His 30
et adverſariorum cogitationes, velut ſecum
loquentium, protrahimus: quae tamen ita
demum a fide non abhorreant, ſi ea locutos
finxerimus, quae cogitaſſe eos non ſit abſur-
dum: et noſtros cum aliis ſermones, et alio-
rum inter ſe, credibiliter introducimus: et
*ſuadendo, objurgando, querendo, laudando,
miſerando*, perſonas idoneas damus. Quin 31
deducere deos in hoc genere dicendi, et in-
feros excitare, conceſſum eſt. Urbes etiam

29. *hic poteſt, nos.* Turic. *ponos p.* cum Alm. i. e. *poteſt nos p.* et ſic Ambr. 1. *namque.* Turic. Camp. *nam.* Flor. *atque.* Ex Alm. *atque nam* (cf. §. 20. 35). Suſpicor fuiſſe *enim*, cum *e* praecedat in *mire.* cf. tamen 8, 9, 3.

30. *abhorreant.* Sic Turic. Ambr. 1. cum Alm. *abhorret* Camp. Reliqui *abhorrent*, Flor. *abhorreant* a ſec. manu, cum *eant* eſſet atramento deletum. *cum aliis.* Turic. *qualis* (cum Alm.), a ſec. manu *quales.* Flor. *quam lis.* *objurgando.* Guelf. omittit cum Voſſ. 1. *damus.* Turic. omittit cum Alm.

31. *excitare, conceſſum.* Turic. Flor. *at excitare conci-*

29. *ut Cicero exiſtimat.* Locus eſt in Oratore cap. 25. ubi tamen „*valentiorum*" dicitur „laterum." *excitant.* cf. 6, 3, 19.

31. *inferos excitare.* cf. 4, 1, 28.

populique vocem accipiunt. Ac ſunt quidam, qui has demum προσωποποιΐας dicant, in quibus et corpora et verba fingimus; ſermones hominum aſſimulatos dicere διαλόγους malunt, quod Latinorum quidam dixerunt, *ſermoci-*
32 *nationem*. Ego, jam recepto more, utrumque eodem modo appellavi. Nam certe ſermo fingi non poteſt, ut non perſonae ſermo fingatur. Sed in his, quae natura non permittit, hoc modo mollior fit figura: *Etenim ſi mecum patria, quae mihi vita mea multo eſt carior, ſi cuncta Italia, ſi omnis respublica ſic loquatur, M. Tulli, quid agis?* Illud audacius genus: *Quae tecum, Catilina, ſic agit, et quodammodo tacita loquitur, Nullum jam*
33 *aliquot annis facinus extitit, niſi per te.* Com-

tare, hic tamen a ſec. manu addit *conceſſum*. Ambr. 1. *excitare concitare conceſſum*. Apparet in vetere libro fuiſſe *excitare*, *alii concitare*, ut hoc eſſet varians lectio; ea mox hauſit ſimile vocabulum. *conc. eſt* abeſt a Camp.

malunt, quod. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui inſerunt *quam*.

32. *ut non.* Turic. *uter n.* Camp. *ut et n.* An fuit *ut non et?* *in his.* Turic. Flor. omittunt *in* cum Alm.

permittit. Turic. Flor. *permittat.* *mollior.* Ambr. 1. *melior.* cf. 9, 4, 110. *fit.* Turic. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ſit.* *patria, quae.* Turic. Flor. Camp. inſerunt *mea* cum Voſſ. 1. Ald. qui mox poſt *vita* omittit, quod facit et Guelf. Mox Turic. (a pr. manu) Flor. *loquitur.*

malunt, quam προσωποποιΐας. Vide mihi Qu. iterationibus vocabuli ejusdem non parcentem *dicant, dicere, dixerunt.* cf. 8, 6, 64. *Sermocinationem* appellat Scriptor ad Herenn. 4, 43. 52.

32. *Etenim ſi.* Catil. 1, 11. *Quae tecum.* Catil. 1, 7. Mollitur figura, appoſita conditione *ſi.*

modo etiam aut nobis aliquas ante oculos eſſe rerum, perſonarum, vocum imagines fingimus, aut eadem adverſariis aut judicibus non accidere miramur: qualia ſunt, *Videtur mihi*, et, *Nonne videtur tibi?* Sed magna quaedam vis eloquentiae deſideratur. Falſa enim et incredibilia natura neceſſe eſt aut magis moveant,
777 quia ſupra vera ſunt: aut pro vanis accipiantur, quia vera non ſunt. Ut dicta autem 34
quaedam, ita ſcripta quoque fingi ſolent: quod facit Aſinius pro Liburnia, *Mater mea, quae mihi tum cariſſima, tum dulciſſima fuit, quaeque mihi vixit, bisque eodem die vitam*

33. *perſonarum, vocum.* Sic Ambr. 2. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. 3. Bern. *p. vacum* Turic. (ex Alm. *p. cum.* cf. §. 29. 37.) Flor. (hic quidem *vatum*) a ſec. manu utexque *perſonarumve* et ſic reliqui.

34. *Mater mea — vixit.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) *m. m. quae mihi v.* reliquis omiſſis, cum Voſſ. 2. nihil tale dante Goth. Sunt ſane jejuna et frigida, quae omittuntur, ſed caſus et homoeoteleuton expulerunt, non ratio. *eodem.* Sic Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf.

35. *vocum imagines eſſe ante oculos*, poteſt ſane in riſum verti. Nec tamen dubito, quin ita ſcripſerit Qu., veniamque impetret haec catachreſis ab unoquoque Ariſtarcho non cavillante.

vanis — vera non ſunt. cf. 4, 1, 33.

34. *pro Liburnia.* Hoc uno, niſi fallor, loco memorata oratio Pollionis, ut credibile eſt, et ſumit Manutius ad Epiſt. famill. 10, 31. Haec ſcripta fingit orator, quo manifeſtior ſit dementia eorum, qui credant, eandem, quae tanti facta fuerit a filio, tamen fuiſſe exheredatam ab eo. Neceſſe enim erat, ut tale quid ſcripſiſſet ille. „Quomodo *bis?* an quod liberum peperit, vel nobilem?“ Geſnerus. Nihil agimus divinando; ſed ſuſpicor magis proprium quid in hac cauſa verſatum, quam quod conjicit Geſnerus.

dedit, et reliqua: deinde, *exheres eſto*. Haec cum per ſe figura eſt, tum duplicatur, quoties, ſicut in hac cauſa, ad imitationem alte-
35 rius ſcripturae componitur. Nam contra recitabatur teſtamentum, *P. Novanius Gallio*, *cui ego omnia meritiſſimo volo et debeo, pro ejus animi in me ſumma voluntate*, et adjectis deinceps aliis, *heres eſto*. Incipit eſſe quodammodo παρῳδή· quod nomen ductum a canticis ad aliorum ſimilitudinem modulatis, abuſive etiam in verſificationis ac
36 ſermonum imitatione ſervatur. Sed formas quoque fingimus ſaepe, ut *Famam* Virgilius, ut *Voluptatem ac Virtutem* (quemadmodum a Xenophonte traditur) Prodicus, ut *Mor-*

Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *eadem*. cf. 6, 3, 90. Drakenb. ad Liv. 8, 11, 15. *die vitam*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Colb. et edd. ante Baſil. Reliqui inſerunt *mihi*. *ſicut*. Turic. omittit.

35. *Gallio*. Guelf. Ambr. 1. *gallo*.

36. *ut Voluptatem*. Ambr. 1. *volantem*.

ad imitationem alterius ſcripturae. De teſtamentorum praefationibus conſule Briſſonium de Formulis 7, 15.

35. *P. Novanius Gallio*. Nihil aliunde compertum de hoc.

Incipit. Parum placet hoc verbum, abrupte etiam poſitum, nec praecedenti ſenſui aliqua conjunctione applicitum. Subjectum ipſum fluctuat, quanquam poteſt et debet intelligi *figura* ea duplicata, de qua modo agebatur. Haec „*incipit* eſſe παρῳδή," cum pervenit usque ad παρῳδήν; qualis eſt noſtri locutio 6, 3, 51. Ipſa graeca vox παρῳδή male mihi habet, pro qua malebam παρῳδίαν 6, 3, 97. An hoc noſtrum proprie fuit cantus?

36. *Famam* — *traditur*. Aen. 4, 174. Memorabb. Socr. 2, 1. *Hic Dolop*. Aen. 2, 29.

tem ac Vitam, quas contendentes in Satura tradit Ennius. Eſt et incertae perſonae ficta 37 oratio: *Hic aliquis*, et, *Dicat aliquis*. Eſt et jactus ſine perſona ſermo, *Hic Dolopum manus, hic ſaevus tendebat Achilles*. Quod
778 fit mixtura figurarum, cum προσωποποιΐα accedit illa, quae eſt orationis per detractio-

contendentes. Turic. Ambr. 1. 2. Camp. *conſentientes* cum Alm. *Satura.* Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. 2. cum Alm. reliqui *ſatyra.*

37. *et incertae perſonae.* Turic. *e. incerta perſona* cum Voſſ. 3. Bern. Jenſ. Tarv. Sed Ambr. 1. *e. incertam perſonam.* Guelf. Ambr. 2. *ut incerta perſona* cum Voſſ. 1. Nobiscum Goth. Camp. cum reliquis. *et jactus ſine.* Turic. Flor. *e. actus ſ.* cum Alm. Flor. a ſec. manu *e. tacitus ſ.* et ſic Ambr. 1. *exactus ine* Camp.

προσωποποιΐα. Sic Ambr. 1. Capper. προσωποποιΐαι Ambr. 2. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Flor. (a ſec. manu) quod eodem redit: eſt enim adjectum, pro ſubſcripto, ἰῶτα. Reliqui nominativum dant.

detractionem. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *tractationem* cum Alm. *detractutionem* Flor. Camp.

in Satura. Nihil horum inter fragmenta Enniana reperitur, quae ex his quidem libris collecta exhibet Columna p. 186—191. Scripturam vocis antiquiſſimam hic conſulto retinuiſſe videtur Qu. cum alibi (10, 1, 91.) recentiorem ſequatur per I. cf. Caſaub. de Poëſi Satyrica p. (ed. Ramb.) 249. 50. Sed vide et 9, 3, 9.

37. *per detractionem.* Hunc locum et ſanavit et explicuit Capper. quem non debebat deſerere Geſnerus, aliena ille huc trahens Hermiani ſcriptoris praecepta de *tractatione*, 4, 42. *Mixturam figurarum* vide ad 8, 2, 14. „accedit „proſopopoeïae illa" figura non quidem *ſententiae*, ut προσωπ., ſed „*orationis*, quae „eſt" vel *fit* „per detractio„nem." Hujus meminerat noſter 8, 6, 21. *Ellipſin* enim, quam et ipſam *detractionis* vocabulo latine appellat, inter vitia recenſet 1, 5, 38. 40. item l. c. cf. capite ſequente aliquot loca. Illud tamen cavendum, quod ipſe Cap-

nem: detractum eſt enim, quis diceret? Vertitur interim προσωποποιΐα in ſpeciem narrandi. Unde apud hiſtoricos reperiuntur obliquae allocutiones: ut in T. Livii primo ſtatim, *Urbes quoque, ut cetera, ex infimo naſci: deinde, quas ſua virtus ac dii juvent, magnas opes ſibi magnumque nomen facere.*

38 Averſus quoque a judice ſermo, qui dicitur

Vertitur int. Sic Codd. mei, item Alm. Voſſ. 1. 2. et edd. ante Leid. Reliqui inſerunt *enim.* In Goth. et Camp. defectum conjunctionis non notavi. Graeca autem vox προσωπ. in Tarv. et ſeqq. ante Baſil. anteponitur verbo *vertitur.*

Unde apud. Sic Codd. et edd. (tac. Geſn.) ante Stoer. Reliqui inſerunt *et.* *ſtatim, Urbes.* Sic Ambr. 2. Guelf. cum Voſſ. 3. ut et Turic. Flor. Ambr. 1. Sed tres poſtremi modo pro *Livii* dant *libro;* Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *T. L. libro primo ſtatim* cum edd. ſeqq. ante Baſil. Inſigniter transponit Camp. *T. L. ac dii juvent ſtatim Urb.*, mox omiſſis iisdem inter *virtus* et *magnas.*

quas. Turic. Flor. Guelf. *quos* cum Voſſ. 2. Goth.

ac dii juvent. Turic. Flor. Ambr. 1. *accidi jubent* cum Alm. (niſi quod *juvent.* cf. §. 35. 41). *juverunt* Guelf.

38. *Averſus — ſermo.* Guelf. *Adverſario quoque ſermonis.* Obr. *averſio quoque ſermonis.* Pro *qui* mox Goth. (tac. Geſn.) *quae* et ſic Obr.

per. videtur neglexiſſe, ne *quis diceret* typis diſtinguas, putesque id ipſum eſſe, quod detractum fuerit. Tu interpretare: „eſt enim detractum „nomen illius, qui haec di„ceret, quae referuntur."

allocutiones. Suſpicor ſyllabam *al* adhaeſiſſe ex praecedente „obliq*uae.*" niſi forte *aliorum* latet in iſto *al.*

primo ſtatim. Omitti vocem *libro* ad numeralia, non inſolens apud Latinos, quod Graecis tritum. cf. Cic. Tuſcul. Diſputatt. 5, 11. Gell. N. A. 1, 16. 3, 6. Citatur Livius 1, 9, 3. cf. noſtr. 1, 5, 44. De orationibus obliquis hiſtoricorum Turneb. citat Juſtin. 38, 3. extr. rectiſſime, ubi a VV. DD. ablegamur ad Freinshemium acute diſputantem ad Curt. 5, 2, 11.

ἀποστροφή, mire movet, ſive adverſarios invadimus, *Quid enim tuus ille, Tubero, in acie Pharſalica?* ſive ad invocationem aliquam convertimur, *Vos enim jam ego, Albani tumuli atque luci:* ſive ad invidioſam implorationem, *O leges Porciae, legesque Semproniae!* Sed illa quoque vocatur *averſio*, 39 quae a propoſita quaeſtione abducit audientem,

> *Non ego cum Danais Trojanam excindere gentem*
> *Aulide juravi. — —*

Quod fit et multis et variis figuris, cum aut aliud expectaſſe nos, aut majus aliquid timuiſſe ſimulamus, aut plus videri poſſe ignorantibus: quale eſt prooemium pro Coelio. Illa vero (ut ait Cicero) *ſub oculos ſubjectio* tum fieri ſolet, cum res non geſta indicatur, ſed, ut ſit geſta, oſtenditur: nec univerſa, ſed per partes: quem locum proximo 40

mire movet. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *removet.* *invadimus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Ambr. 1. 2. *invaſimus* cum Goth. Bodl. Ioann. Voſſ. 1. et edd. ante Gryph. *Pharſal. ſive.* Sic Turic. Ambr. 1. 2. Guelf. Camp. cum Voſſ. 3. Reliqui ex Cicerone inſerunt *gladius agebat.* *tumuli — Sed illa.* Turic. Flor. omittunt cum Alm.

39. *videri.* Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf. *videre* cum Voſſ. 3. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſtt. ante Ald.

40. *quem locum p. l. ſubj.* Guelf. *quam loco p. ſ.* Hinc efficio: *quam libro proximo ſ.* cf. 1, 10, 18.

38. *Quid enim tuus.* Pro Ligario c. 3. *Vos enim jam.* Pro Milone c. 31. *O Leges.* In Verr. 5, 64. *Non ego cum Dan.* Aeneid. 4, 426.

40. *ut ait Cicero.* cf. 8, 1, 27.

quem locum. cf. not. crit.

proximo libro. 8, 3, 68.

libro ſubjecimus *evidentiae:* et Celſus hoc nomen iſti figurae dedit. ab aliis ὑποτύπωσις 779 dicitur, propoſita quaedam forma rerum ita expreſſa verbis, ut cerni potius videatur, quam audiri: *Ipſe, inflammatus ſcelere ac furore, in forum venit: ardebant oculi:*
41 *toto ex ore crudelitas eminebat.* Nec ſolum, quae facta ſint aut fiant, ſed etiam, quae futura ſint aut futura fuerint, imaginamur. Mire tractat hoc Cicero pro Milone, quae facturus fuerit Clodius, ſi praeturam invaſiſſet. Sed haec quidem translatio temporum, quae proprie μετάστασις dicitur, in δια-

hoc nomen. Turic. Flor. (ſed hic a ſec. manu *vel hoc nomen*) Ambr. 1. *cognomen* cum Bodl. Alm. Andr.

eminebat. Sic Turic. Flor. (ſed hic mox *vel emicabat*) Guelf. Camp. cum Bodl. Ioann. Alm. Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Andr. et edd. Cic. cf. Gell. N. A. 10, 3. Reliqui *emicabat.* vide Tacit. Annal. 13, 16, 6.

41. *facta ſint.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *f. ſunt* cum edd. ante Baſil. *hoc.* Ita Turic. Flor. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. excepto Ald. acc. Obr. Reliqui *haec.* *proprie.* Turic. (a pr. manu) Flor. *propria.* *in* διατυπώσει. Turic. *incliatiboſi.* Guelf. *in diatypoſi.* Camp. διατυποσῒ *in.* Tarv. διατυπωσις ſine *in*, quod et reliqui omittunt poſt Jenſ. ante Ald. quo redeunt Bad. uterque et Baſil. in textu (in margine enim poſteriores duo noſtram dant). Graecam vocem ὑποτυπώσει faciunt Bad. alter, Baſil. in textu cum Cervic. Rob. Steph. Gryph. (1536).

Ipſe, inflammatus. In Verr. 5, 62.

41. *hoc.* Reſpicit pronomen ad totum genus imaginandi. Quod autem ſequitur *quae,* non tam relativum eſt, quam interrogativum pro ſingulari *quid.* Eſt locus Ciceronis pro Milone c. 32 ſeq.

proprie μετάστασις — *verecundior.* cf. not. crit. Vocabulum hujus figurae non caret difficultate, quoniam aliis uſibus hanc vocem accommo-

τυπώσει verecundior apud priores fuit. Praeponebant enim talia, *Credite vos intueri:* ut Cicero, *Haec, quae non vidiſtis oculis, animis cernere poteſtis.* Novi vero, et prae- 42
cipue declamatores, audacius, nec mehercule ſine motu quodam imaginantur: ut et Se-

verecundior. Turic. *verecunoſam.* Flor. (a pr. manu) *verecunoſa.* Ex Alm. affertur *verecunda* (cf. §. 37. 44). Locus laborat. Quid eſt quod „μετάστασις" dicitur „in „διατυπώσει verecundior fuiſſe apud priores?" Ergo eſt peculiaris aliqua μετάστασις, quae fit in διατυπώσει? Succurrebant aliquatenus huic difficultati, qui *in* omiſerunt jungentes ablativum διατυπώσει comparativo *verecundior.* Atqui illa μετάστασις, *temporum* translationi addicta erat, quorum ne veſtigium quidem in exemplis mox poſitis; ubi διατύπωσις ſane apparet verecundior, non autem μετάστασις. Hoc vitium effugit Tarvis. cujus ſcriptura ſic eſt ordinanda: „Sed — dicitur" (ſubaudiendo ante pronomen *quae* verbum ſubſtantivum *eſt*). „Δια„τύπωσις verecundior — fuit." Hunc quo minus ſequamur, obſtat veterum librorum auctoritas. Ex iis igitur haec extundo, quae eodem redeant: „Sed — dicitur. In „διατυπώσει verecundia apud priores fuit." Remanet ſcrupulus immutatae appellationis, quae modo (§. 40) erat ὑποτύπωσις, nunc repente fit διατ. Neque tamen debebant editores alteri alterum ſubſtituere contra Codd. Utrumque vocabulum terunt rhetores, noſter quidem διατ. hoc uno loco. *fuit.* Flor. *fuerit.* *Praeponebant.* Sic Turic. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui *praeponebant.*

42. *ut et Sen.* Sic Turic. (a ſec. quidem manu *et ut S.*) Flor. cum Alm. Reliqui omittunt *et.*

datam adhuc vidimus. cf. 3, 6, 53. 7, 4, 14. Quod huc trahit Capper. Julii Rufiniani metaſtaſin vel metabaſin p. (Ruhnk.) 243, collato noſtri loco 9, 3, 25, in eo turbat aliquid, cum illae inter figuras verborum recenſeantur. Diatypoſin vide apud Aquil. Rom. p. Rhnk. 153.

Praeponebant enim. cf. §. 32. Ut ibi praemittendo *ſi*, ita hic dum diſerte jubetur auditor imaginari certas res, mollior fit figura.

neca iſta in controverſia, cujus ſumma eſt, quod pater filium et novercam, inducente altero filio, in adulterio deprehenſos occidit: *Duc, ſequor: accipe hanc ſenilem manum, et*
43 *quocunque vis imprime.* Et poſt paulo, *Aſpice, inquit, quod diu non credidiſti. Ego vero non video, nox oboritur, et craſſa caligo.* Habet haec figura manifeſtius aliquid. Non enim

iſta. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *ſta,* diſcerptim ille *ſene caſta* (cum Alm.) a ſec. autem manu tranſpoſite *in iſta.* et ſic Camp. Reliqui omittunt. *cujus.* Turic. Flor. *quae.* *inducente.* Turic. Flor. Ambr. 1. *inducentem.* Priores a ſec. manu *indicante* et ſic Camp. cum Goth. Voſſ. 2.

43. *poſt paulo.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *paulo poſt.* cf. 2, 17, 25. *haec figura.* Turic. Ambr. 1, *h. igitur.* Flor. *igitur* et a ſec. modo manu *haec.* Camp. *igitur haec.* Goth. cum Voſſ. 2. omittit *figura,* ſed ex hoc ſolo

42. *Duc, ſequor.* Omnis haec ſenis eſt oratio, qui, dum caedem excuſat, judicibus ob oculos ponit ſcenam illam, quaeque cogitaverit, et quomodo animatus uxorem interfecerit. Ejusdem ſunt quae mox ſubjiciuntur verba, in quibus *inquit* cave tribuas noſtro ſcriptori. Eſt ipſius ſenis, qui quae dixerit filius ille alter ſe inducens, imaginatur, cum ipſe nihil tamen vidiſſe, nihil egiſſe velit videri. Ad *inquit* intelligendum igitur: „filius ille „meus." Omne artificium oratoris in iſta controverſia eo tendit, ut invitus et abreptus, nec ſibi mente conſtans, caedem patraſſe credatur, qui cauſam dicit. Id conſequitur pingendo errorem illum doloris et iracundiae; et audacia eſt in eo, quod non praemittit: „Concipite, judices, hunc animi „mei ſtatum, ut plane ſequerer ducentem me filium" ſed ſtatim ſuas priſtinas cogitationes, tanquam a ſe nunc voce prolatas, inducit. Controverſia autem iſta jam non legitur inter Senecae patris reliquias, ſed fragmenti loco ſervatur p. 499. Simile quid hujus loci habes apud eundem a Porcio Latrone p. 209. *Obortae ſunt ſubito tenebrae* cet.

43. *haec figura.* cf. not. crit.

narrari res, ſed agi videtur. Locorum quoque 44
dilucida et ſignificans deſcriptio eidem vir-
tuti aſſignatur a quibusdam: alii τοπογραφίαν
dicunt. Εἰρωνείαν, inveni, qui *diſſimulationem*
vocarent: quo nomine quia parum totius hu-
jus figurae vires videntur oſtendi, nimirum
780 ſicut in plerisque, erimus Graeca appellatio-
ne contenti. Igitur εἰρωνεία, quae eſt *ſchema*,
ab illa, quae eſt tropus, genere ipſo nihil
admodum diſtat: (in utroque enim *contra-
rium ei, quod dicitur*, intelligendum eſt)

habent affertur. Ibi veram agnoſcere videor ſcripturam: *Habet haec igitur manif.* Nam quod *figura* hic denuo finitur quaſi, jejunum eſt, cum modo factum fuerit §. 40. „*non* „*geſta — oſtenditur.*“ *agi.* Turic. Ambr. 1. Flor. (ſed hic a ſec. manu „vel *agi*“) *argui* cum Alm. Bodl. Hoc ipſum blanditur, optimis praeſertim auctoribus commendatum, cum in recepta ſit moleſta iteratio definitionis. Quanquam *argui* non eſt, quod expectabas, vocabulum.

44. *dilucida — virtuti aſſignatur.* Turic. *d. et virtutis a.* cum Alm. niſi quod *virtuti* (cf. §. 41. 46.). Sed Flor. omnia poſt *dil.* omittit, a ſec. manu haec dans: *d. et ſignif. deſcr. ejusdem et virtutis a.* Ambr. 1. *dilucidatio huic v. a.* Guelf. Camp. *d. e. ſ. d. ejusdem virtutis* cum Goth. Voſſ. 1. 2. Vall. Bern. et edd. ante Ald. Ratio Ambroſ. placere poſſet, niſi auctoritate careret *dilucidationis* vocabulum. Et raſa eſt eo loco membrana, ut aliquid repoſitum videatur.

vocarent. Turic. Ambr. 1. Flor. *vocaret* cum Alm. Voſſ. 1. 3. Praeterea Turic. Camp. *diſſimilitudinem.*

vires videntur. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *vid. vir.*

erimus Graeca. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu inſerit *erga*) Guelf. Camp. Reliqui *G. e.*

44. *qui diſſimulationem vocarent.* „Ipſe quoque Ci„cero, cujus verba ſunt 9, „1, 29. Adde de re ipſa 9, „1, 7. *Illud in Catilinam* eſt „1, 8.“ Geſnerus.

in utroque. Scita eſt Badii obſervatio, aptius fore in *utraque*, quod referatur ad εἰρωνεία.

ſpecies vero prudentius intuenti, diverſas eſſe
45 facile eſt deprehendere. Primum, quod tropus apertior eſt: et, quanquam aliud dicit ac ſentit, non aliud tamen ſimulat. Nam et omnia circa fere recta ſunt: ut illud in Catilinam, *A quo repudiatus, ad ſodalem tuum, virum optimum, M. Marcellum demigraſti.* In duobus demum verbis eſt ironia, ergo
46 etiam brevior eſt tropus. At in figura totius voluntatis fictio eſt, apparens magis, quam confeſſa: ut illic verba ſint verbis diverſa, hic ſenſus ſermonis voci, et tota interim cauſae

45. *aliud tamen.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *t. a.* *M. Marcellum.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *Metellum* cum Goth. Bodl. Alm. Ioann. Voſſ. 1. 2. et edd. ante Baſil. in qua primus ex Cicerone Philander repoſuit noſtrum. Sed nec apud ipſum Cic. ſatis notus ille M. Marcellus. Praenomen autem in meorum librorum nullo eſt. Mirum mox apud eundem Cic. eodem capite eſſe honeſtiſſimum virum *M. Marcellum.* Sed idem ſcrupulus remanet, quoniam et *Q. Metellus* prius jam hoc cap. objicitur. Muretus quidem Marcellum hunc noſtrum agnoſcit patrem ejus, cujus eſt mentio in Cic. Or. pro Sex. c. 4.

46. *ſenſus ſermonis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum edd. ante Gryph. *ſ. ſermoni* Turic. (a ſec. manu) Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. quod ex Alm. quoque affertur (cf. §. 44. item mox). A Stoerio inde transponunt, ſed redit Obr. Mox, id quod jam Regius volebat, *ſermoni*, dativum. *voci.* Sic Stoer. Chouet. Leid. Gibſ. quo auctore, non novi. Turic. Flor. *loci* cum Goth. Voſſ. 2. Colb. Vall. Geſn. Bip. *et loci* Camp. *et joci* Guelf. cum Voſſ. 3. et edd. ante Gryph. acc. Obr. *ut joci* Gryph. Roll. optante Regio. *joci* Burm. Capp. Noſtra, quae viri docti alicujus conjectura videtur, maxime ſuccurrit ſententiae, etſi languet quod ſubjicitur *et tota — conformatio.* Neque enim placet *tota cauſae conformatio*, quae ſit *diverſa voci.* Et ſane

45. *In duobus.* Ergo in *viro* quoque ironiam agnoſcit.

conformatio: cum etiam vita univerſa iro-
niam habere videatur; qualis eſt viſa Socratis.
Nam ideo dictus εἴρων, agens imperitum, et
admirator aliorum tanquam ſapientium: ut,
quemadmodum ἀλληγορίαν facit continua με-
ταφορά, ſic hoc ſchema faciat troporum ille
contextus. Quaedam vero genera hujus 47
figurae nullam cum tropis habent ſocieta-
tem: ut illa ſtatim prima, quae dicitur a
negando, quam nonnulli ἀντίφρασιν vocant,

ſermo opponitur *ſenſui* etiam 9, 1, 11. Alm. narratur date ut joci. (cf. modo, item 83.) *conformatio.* Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. cum Alm. et edd. ante Baſil. acc. Burm. et ſeqq. Reliqui *confirmatio,* de Goth. tac. Geſn. *cum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Reliqui *tum.* *videatur.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Voſſ. 1. 3. Goth. et edd. ante Baſil. acc. Obr. Reliqui *videtur.* *viſa.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Leid. Obr. Burm. et ſeqq. Reliqui, quorum et Camp., *vita,* de Goth. Jenſ. tac. Geſn. εἴρων, *agens.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. cum Alm. Reliqui inſerunt *id eſt.* *troporum.* Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. *tropos* cum Ioann. Alm. Voſſ. 1. 3. et edd. ante Baſil. *tropus* Camp. cum Bern. Goth. Voſſ. 2. Turic. Vall. utroque a ſec. manu. Noſtrum repoſuit Regius. *contextus.* Turic. *extectus.* Non alienum quod Goth. cum Voſſ. 2. pro *ut* ante *quemadm.* dat *et,* pro *faciat* autem *faciet* prior. Pro hoc *facit* Camp. et Alm.

47. ἀντίφρασιν *voc.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Colb. Voſſ. 1. 3. Reliqui *v.* ἀπόφασιν.

46. εἴρων, *agens.* Non quidem latina voce reddere εἴρωνα voluit Qu. haec ſubjiciens, ſed deſignare, quid maxime faciendo nomen hoc meruerit Socrates. Indicat loca in hanc rem Ciceronis Philander de Orat. 2, 67. Academ. 2, 5. ubi Daviſius non immemor noſtri. Satis apparet, copulam *et* ante *adm.* non eſſe tertio loco poſitam, ſed ſecundo; malis tamen fortaſſe *admiratorem.*

47. ἀντίφρασιν. „Eſt „figura ſententiae, cum quae-

Non agam tecum jure ſummo, non dicam, 781
quod forſitan obtinerem: et, *Quid ego iſtius decreta, quid rapinas, quid hereditatum poſſeſſiones datas, quid ereptas proferam?* et, *Mitto illam primam libidinis injuriam:* et, *Ne illa quidem teſtimonia recito, quae dicta ſunt de ſeſtertiorum ſeptingentis millibus:* et, *Poſ-*
48 *ſum dicere.* Quibus generibus per totas interim quaeſtiones decurrimus, ut Cicero, *Hoc ego ſi ſic agerem, tanquam mihi crimen eſſet diluendum, haec pluribus dicerem.* Εἰρωνεία eſt et, cum ſimiles imperantibus vel permittentibus ſumus, *I, ſequere Italiam ventis.* — —

ſeſtertiorum. Turic. Guelf. Camp. *ſeſtertiis* cum omnibus ante Geſn. praeter Goth. Voſſ. 2. E Turic. poſt *mil.* loco τοῦ *et* refertur ℞ compendium, quod fortaſſe ignarus librarius huc traduxerat a *ſeſtert.* cf. 7, 6, 11.

ſeptingentis. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *ſexcentis* cum multis libris, ſed meliores mei noſtrum, niſi quod Flor. a prima manu *ſeptingentes*, ſuperpoſito I, unde tamen nemo fecerit *ſeptingenties,* defenſurus veterem ſcripturam *ſeſtertiis,* pro quo ſcribat *HS.* Sit enim tum delendum *millibus.*

48. *pluribus.* Cic. addit *verbis.*

„dam negamus nos dicere et „tamen dicimus." Julius Rufinianus p. 274. ed. Rutilii Ruhnk. cf. noſtr. 8, 6, 57.

Non agam tecum. „Verr. „5, 2. ubi ita editur: *Non* „*agam ſummo jure tecum;* „*non dicam id, quod debeam* „*forſitan obtinere.* Nimirum „ex memoria laudavit Fabius. „*Quid ego iſtius* Phil. 2, 25." Geſnerus.

Mitto illam, item *Ne illa quidem,* unde ſint, ignoro, nec mox *Poſſum dicere.* Ne Ciceronis quidem locum *Hoc ego ſi* indicant VV. DD. nec ipſe reperio.

48. *Hoc ego ſi ſic agerem.* Eſt pro Cluentio 60, 267. ed. Beck.

I, ſequere. Aen. 4, 381. *Meque timoris* Aen. 11, 384. *Me duce* 10, 92. *Scilicet is ſuperis* Aen. 4, 379.

Et, cum ea, quae nolumus videri in adverſariis 49
eſſe, concedimus eis. Id acrius fit, cum eadem in nobis ſunt, et in adverſariis non ſunt:

— — Meque timoris
Argue tu, Drance, quando tot caedis acervos
Teucrorum tua dextra dedit.

Quod idem contra valet, cum aut ea, quae a nobis abſunt, aut etiam, quae in adverſarios recidunt, quaſi fatemur:

Me duce Dardanius Spartam expugnavit adulter.

Nec in perſonis tantum, ſed et in rebus ver- 50
ſatur haec contraria dicendi, quam quae intelligi velis, ratio, ut totum pro Quincto Li-
782 gario prooemium, et illae elevationes, *Videlicet*, *O dii boni!*

Scilicet is ſuperis labor eſt.

Et ille pro Oppio locus, *O amorem mirum!* 51

49. *Et, cum ea — eis.* Turic. Flor. *ea q. n. eſſe in a. ſe* (a ſec. manu uterque *ſed*) *c. e.* cum Alm. Secundam horum manum retinet Camp. ſed *vel.* Hoc ipſum multi, ſed cum reliqua noſtra ſcriptura, ut Guelf. Goth. (tac. Geſn.) qui et *in*, quod repoſui poſt Bip. et habent edd. ante Burm. In illa vetere *ea* facile mutes in *et*. *cum ead.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. *quae e.* *in adverſariis.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *i. adverſario.* *in adverſarios*, Turic. Flor. (hic a pr. manu) *adverſariis* cum Alm. Sed Goth. (tac. Geſn.) Camp. *in adverſariis* cum Voſſ. 2. *fatemur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Codd. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. Roll. Capp. Reliqui *fateamur.*

50. *ſed et.* Turic. cum Alm. omittit *ſed*, Camp. *et.*

51. *pro Oppio.* Turic. *proprio.* Camp. *proprie.* Flor. (a pr. manu) *pro pio.* Ex Alm. *pro po.*

51. *pro Oppio.* cf. 5, 13, 50.

O benevolentiam ſingularem! Non procul abſunt ab hac ſimulatione res inter ſe ſimiles, *Confeſſio nihil nocitura*, qualis eſt, *Habes igitur Tubero, quod eſt accuſatori maxime optandum, confitentem reum:* et *Conceſſio*, cum aliquid etiam iniquum videmur cauſae fiducia pati, *Metum virgarum nauarchus nobiliſſimae civitatis pretio redemit; humanum:* et pro Cluentio de invidia, *Dominetur in concionibus, jaceat in judiciis:* tertia *Conſenſio*,
52 ut pro eodem, *judicium eſſe corruptum.* Haec evidentior figura eſt, cum alicui rei aſſenti-

procul abſunt. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui inſerunt *autem.* *res.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Camp. cum Voſſ. 1. probante, non recipiente Geſn. Reliqui *tres.* *et Conceſſio.* Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *e. confeſſio* cum edd. ante Ald. Correxit Regius, ſed habent boni mei. *Metum.* Ambr. 1. *metu* cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Bad. *nobiliſſimae.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Camp. *nobiliſſimos.* Guelf. *nobilis nob.* cum Goth. Voſſ. 2. Bern. Jenſ. et Tarv.

pretio. Turic. Flor. (a ſec. manu) *precios.* Ambr. 1. *p. ſe* cum Jenſ. et edd. ante Gryph. *humanum: et.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Cic. Reliqui inſerunt *eſt.*

de invidia. Turic. (a ſec. manu) Camp. *ne i.* juvat enim argutantis librarii ſpecimen dare. *Conſenſio.* Goth. (tac. Geſn.) *confeſſio* cum Voſſ. 2. par nobile, ſed et aliquot excuſi, ut Camp. Andr. Tarv.

52. *alicui.* Voſſ. 3. *alienae.* cf. 4, 3, 13. quanquam hic quidem non eſt illa ratio tenenda.

Habes igitur. „Pro Ligar. 1. „*Metum virgarum* Verr. 5, „44." [cf. 8, 4, 19.] „*pro* „*Cluent.* c. 2. In eadem oratione in pr. c. 23. convenit „inter partes, *judicium*, quo „damnatus eſt Oppianicus, „*fuiſſe corruptum*, a quo corruptum fuerit, quaeritur. „Illud de *Apollonio Drepanitano* eſt in Verr. 4, 17. *pro* „*Roſcio* immanitas parricidii exaggeratur, c. 22 ſq." Geſnerus.

52. *Haec evidentior.* An forte *Hac e.*?

mur, quae eſt futura pro nobis: verum id accidere ſine adverſarii vitio non poteſt. Quaedam etiam velut laudamus, ut Cicero in Verrem circa crimen Apollonii Drepanitani, *Gaudeo, etiam, ſi quid ab eo abſtuliſti: et abs te nihil rectius factum eſſe dico.* Interim 53
augemus crimina, quae ex facili aut diluere poſſimus, aut negare, quod eſt frequentius, quam ut exemplum deſideret. Interim hoc ipſo fidem detrahimus illis, quod ſint tam gravia: ut pro Roſcio Cicero, cum immanitatem parricidii, quanquam per ſe manifeſtam, tamen etiam vi orationis exaggerat.
783 'Αποσιώπησις, quam idem Cicero *reticentiam,* 54
Celſus *obticentiam*, nonnulli *interruptionem* appellant, et ipſa oſtendit aliquid affectus vel irae; ut,

Quos ego: ſed motos praeſtat componere fluctus:

vel ſolicitudinis, et quaſi religionis, *An hujus ille legis, quam Clodius a ſe inventam gloriátur, mentionem facere auſus eſſet vivo*

Gaudeo — abs te. Haec omittuntur a Turic. Camp. Alm. et Flor. (prima quidem manu). Sed hic omiſſa alieno loco inculcantur §. 54. inter *Clodius — a ſe,* in utroque Cod.

53. *augemus.* Guelf. Ambr. 2. *gaudemus.*

poſſimus. Sic Turic. Flor. Reliqui *poſſumus.*

54. *reticentiam.* Turic. Flor. *retinentiam* cum Alm.

53. *immanitatem parricidii.* cf. 4, 3, 6.

54. *Cicero reticentiam.* cf. 9, 1, 31.

Quos ego. Aen. 1, 135. „Iſta *An hujus ille legis* vi„dentur petita ex illa Tullii „pro Milone oratione, quam „in ipſo judicio habuit: quam „lectam Fabio aliunde con„ſtat.“ Geſnerus. cf. 3, 6, 93.

Milone, non dicam conſule? de noſtrum enim omnium: non audeo totum dicere: cui ſimile eſt in prooemio pro Cteſiphonte Demoſthe-
55 nis: vel alio transeundi gratia, *Cominius autem, tametſi ignoſcite mihi, judices.* In quo eſt et illa (ſi tamen inter ſchemata numerari debet, cum aliis etiam pars cauſae videatur) *digreſſio:* abit enim cauſa in laudes Cn. Pompeii. Idque fieri etiam ſine ἀποσιωπήσει potuit.
56 Nam brevior illa, ut ait Cicero, a re digreſſio

non dicam. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voſſ. 1. et edd. ante Baſil. Reliqui *ne d.* *enim.* Turic. Flor. omittunt. In Voſſ. 3. *non — omnium* deſiderantur.

55. *Cominius.* Sic Turic. Ambr. 2. *Communius* Voſſ. 2. (nihil tale in Goth.) *Communs* Camp. Reliqui *communis.* *tametſi.* Jenſ. Locat. Ruſc. *temeſi*, quod corrigit Regius. *cauſa in.* Turic. *anguſta i.* Flor. Ambr. 1. *anguſta i.* cum Alm. Quid ſit, non exputo. *Cn.* Turic. *gnei.* Camp. *Gn.* *Idque.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *Id quod.*

pro Cteſiphonte Demoſthenis. 'Αλλ' ἐμοὶ μὲν — οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδέν. p. Rsk. 226. cf. Aquila Romanus p. Ruhnk. 147. item noſtr. 9, 3, 60.

55. *Cominius.* Nomen hoc quod comparet, docet locum eſſe ex Cornelianis Ciceronis. Fratres enim Cominii P. et C. crimen majeſtatis intenderant Cornelio, quem defendit Cicero. cf. 4, 3, 13. unde intelliges, *digreſſionem* eſſe illam a Cicerone in Cornelianis factam. vide et 11, 3, 164. Fragmentum hoc alibi, quod norim, non legitur et eſt addendum collectis adhuc. Tetigit Cornelianas ipſe Cicero in Hortenſio ſive de philoſophia. vide Fragm. Cic. apud Ern. p. 1095. In Pſeudo-Turnebi nota aliquid turbatum fuerit neceſſe eſt, qui orationem Ciceronis pro Cornelio Balbo huc vocat, ſed ejus tangendae nulla nunc ratio. Male hoc exceperat fortaſſe aliquis auditorum ex ipſius Turnebi ore. cf. 7, 2, 51.

56. *ut ait Cicero.* cf. 9, 1, 28.

plurimis ſit modis. Sed haec exempli gratia ſufficient: *Tum C. Varenus, is qui a familia Anchariana occiſus eſt: hoc, quaeſo, judices, diligenter attendite:* et pro Milone, *Et aſpexit me illis quidem oculis, quibus tum ſolebat, cum omnibus omnia minabatur.* Eſt alia non qui- 57
dem reticentia, quae ſit imperfecti ſermonis, ſed tamen praeciſa, velut ante legitimum finem, oratio: ut illud, *Nimis urgeo, commoveri videtur adoleſcens:* et, *Quid plura? ipſum adoleſcentem dicere audiſtis.* Imitatio morum 58
784 alienorum, quae ἠϑοποιΐα, vel, ut alii malunt, μίμησις dicitur, jam inter leniores affectus numerari poteſt. Eſt enim poſita fere in eludendo: ſed verſatur et in *factis* et in *dictis.* In factis, quod eſt ὑποτυπώσει vicinum: in dictis, quale eſt apud Terentium,

56. *C. Var.* Sic Turic. Flor. Omittit praenomen Camp. Reliqui *Cajus V.* *me illis.* Turic. Flor. inſerunt *tum* cum Alm. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *cum* Camp. cum Goth. Turic. (a ſec. manu). Regius expunxit, ſed Codd. auctoribus.

58. *leniores.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *leviores* cum Bern. et edd. ante Burm. exc. Obr. Videtur jam Turnebus correxiſſe. cf. 6, 2, 10.

eludendo. Turic. Flor. Camp. *ludendo* cum Alm.

Tum C. Varenus. cf. 4, 1, 74. *Pro Milone* c. 12.

57. *praeciſa — oratio.* Ablegat Capper. ad Herennianum, qui *praeciſionem* vocet 4, 30.

Nimis urgeo. Unde ſit, neſcio. Videtur declamationis cujusdam locus, cujus et illud, quod mox infertur.

58. ἠϑοποιΐα. cf. 3, 8, 51.

ὑποτυπώσει. cf. §. 40.

apud Terentium. Eun. 1, 2, 75. ubi conſule Bentlejum, Quintiliani non immemorem. Nam et hic in bonis quibusdam libris *Haut* vel *aut* pro *at*, male tamen. Numeros expedies apud eundem Bentl,

At ego neſciebam, quorſum tu ires. Parvula
Hinc eſt abrepta, eduxit mater pro ſua,
Soror dicta eſt: cupio abducere, ut reddam ſuis.

59 Sed noſtrorum quoque dictorum factorumque ſimilis imitatio eſt per *relationem*, niſi quod frequentius aſſeverat, quam eludit: *Dicebam habere eos actorem Q. Caecilium.* Sunt et illa jucunda, et ad commendationem, cum varietate tum etiam ipſa natura, plurimum proſunt, quae ſimplicem quandam, et non praeparatam ostendendo orationem, mi-
60 nus nos ſuſpectos judici faciunt. Hinc eſt quaſi *poenitentia dicti:* ut pro Coelio, *Sed quid ego ita gravem perſonam introduxi?* Et quibus utimur vulgo, *Imprudens incidi.* Vel cum quaerere nos, quid dicamus, fingimus, *Quid reliquum eſt?* et, *Num quid omiſi?* et cum ibidem invenire, ut ait Cicero, *Unum*

59. *cum variet.* Guelf. *tum v.* cum Voſſ. 2. (an 3. vel 1?) cf. 6, 1, 47. *proſunt.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) *poſſunt* cum Alm.

60. *introduxi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Burm. exc. Steph. Reliqui cum Cicerone *induxi.* *invenire, ut ait.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Bern. Sed Voſſ. 1. 3. omittit *ait.* Goth.

Omnes enim hic *neſciebam.* *Dicebam hab.* Divin. in Caecil. c. 2. *pro Coelio* c. 15. *Imprudens incidi* Verr. 4, 20. Sed poſtremi nunc ſane non meminit Qu.; quaſi vero 9, 3, 19. ad *infirmiorem* memor fuiſſet verſus Horatiani Sat. 1, 9, 71. „ſum paulo *infir*„*mior.*"

60. *quaſi poenitentia.* An excidit ante *quaſi* graecum μετάνοια? cf. Rutil. Lup. p. Ruhnk. 55.

et cum ibidem invenire, ſubaudi: „nos fingimus." Reſpicit enim *invenire* ad prius *quaerere.* Ceterum cf. not. crit.

etiam mihi reliquum hujusmodi crimen eſt: et,
Aliud ex alio ſuccurrit mihi. Unde etiam 61
venuſti transitus fiunt; non, quia transitus
ipſe ſit ſchema: ut Cicero, narrato Piſonis
785 exemplo, qui annulum ſibi cudi ab aurifice
in tribunali ſuo juſſerat; velut hoc in memoriam inductus adjecit, *Hic modo me commonuit Piſonis annulus, quod totum effluxerat. Quam multis iſtum putatis hominibus honeſtis de digitis annulos aureos abſtuliſſe?* Et cum aliqua velut ignoramus, *Sed earum rerum artificem, quem? quemnam? recte admones, Polycletum eſſe dicebant.* Quod quidem non 62
in hoc tantum valet. Quibusdam enim, dum

Jenſ. (tac. Geſn.) *in Verrem ut ait* cum edd. ante Ald. Regio expungente *ut,* quem reliqui ſequuntur omnes. Jam verba mox prolata ubi legantur in Verrinis, cum nemo demonſtraverit (nec ego inveni adhuc), tamen pedibus iverunt in illam Gothanam rationem. *Ibidem* illud maxime fraudi iis fuiſſe dixerim, quod referrent ad ea *Imprudens incidi,* quorum ſedem inveniſſe ſibi videbantur Verr. 4, 20. Ego interpretor: „in ipſo, ubi verſemur, loco," „ex ea ipſa, „quam nunc tractemus, disputatione vel narratione." Neque tamen repugno, quo minus loca appoſita ſint ipſarum Verrinarum, et ſic aptiſſimum fuerit jungere utramque ſcripturam: *invenire ut in Verrem ait Cicero.* cf. ſimilem medelam 5, 10, 64.

61. *inductus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Ioann. Voſſ. 1. 3. Andr. Obr. Reliqui *adductus.*

quem? quemnam? Goth. (tac. Geſn.) Camp. prius omittunt cum Voſſ. 2. Colb. *quenquam* Guelf. *quam quamnam* Turic. (a ſec. manu).

62. *quid. non in hoc.* Turic. Flor. *quid. hoc* cum Alm.

61. *Hic modo me.* Verr. 4, 26. *Sed earum.* Verr. 4, 3. cf. 4, 5, 4. Laudat et Plin. Epiſt. 1, 20, 10. citante Geſn. item conſule F. A. Wolfium ad Leptineam p. 304. 2.

aliud agere videmur, aliud efficimus: ſicut hic Cicero conſequitur, ne, cum morbum in ſignis atque tabulis objiciat Verri, ipſe quoque earum rerum ſtudioſus eſſe credatur. Et Demoſthenes jurando per interfectos in Marathone et Salamine id agit, ut minore invidia cladis apud Chaeroneam acceptae laboret.
63 Faciunt illa quoque jucundam orationem, aliqua mentione habita *differre* et deponere apud memoriam judicis, et *repoſcere* quae depoſueris, et *ſeparare* quaedam ſchemate aliquo (non enim eſt ipſa per ſe iteratio ſchema), et *excipere* aliqua, et dare actioni

Voſſ. 1. 3. Sed Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *q. non hoc* cum Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxit Regius.

63. *aliqua ment. — et dep.* Turic. Flor. *aliquam mentionem aliqua differens d.* (niſi quod e Flor. omiſſio τοῦ *et* non memoratur) Camp. nihil niſi *differens* pro *differre.* Ex Alm. *aliqua differens d.* An malis: *aliqua, mentione habita, differentem dep.* *ſeparare.* Turic. Flor. *ſpera,* a ſec. manu *ſperare* et ſic Guelf. cum Bodl. Voſſ. 1. Andr.

ipſa. Turic. Flor. Camp. *iſta.* Goth. *iſta ipſa* cum Voſſ. 2. et edd. ante Stoer. exc. Baſil. Mox *ſeparatio* pro *iteratio* poſt Ald. Capper. *dare.* Turic. Flor. *erare.* Ille a ſec. manu *creare* (et hoc e Palat. ſuo hic reponere volebat Gebh. Crep. 3, 11.), hic noſtrum.

62. *aliud — aliud.* cf. 6 Pro. 16.

Demoſthenes jurando. vid. p. Reiskii 297. Vol. I. cf. noſtr. hic §. 98. 11, 3, 168. 12, 10, 24. item quos deſignat Reiskius ad locum.

63. *ſeparare.* Non ſatis congruit loco verbum. Apparet enim eo, quod continuo infertur, deſignari *iterationem,* quae etſi ſit mentionem rei ejusdem diverſis locis faciendo, easque ita *ſeparando,* tamen nonniſi contorte poteſt eo vocabulo appellari. Si pro noſtro ſcripſeris *bis ponere,* ſuccurras ſane ſententiae, neque tamen orationi ſanitatem aut nitorem Quintilianeum reddas.

varios velut vultus. Gaudet enim res varietate:
786 et ſicut oculi diverſarum aſpectu rerum magis
detinentur; ita ſemper animis praeſtat, in
quod ſe velut novum intendant. Eſt *emphaſis* 64
etiam inter figuras, cum ex aliquo dicto latens
aliquid eruitur: ut apud Virgilium,

Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam
Degere more ferae? —

Quanquam enim de matrimonio queritur

Gaudet. Guelf. *gaudent* cum edd. ante Geſn. exc. Camp. Sed Turic. Flor. Ambr. 1. cum aliis jam cognitis noſtrum.
praeſtat. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum non paucis; multi tamen et ſcripti, ſed ſequiores, et excuſi *praeſtant.*
64. *latens.* Turic. Flor. *exlatens.* Ille a ſec. manu *ex latere.* *eruitur.* Turic. *crebitur*, a ſec. manu *creatur.* Guelf. *emittitur.* cf. 6, 2, 25.

varios — vultus. cf. 2, 13. 8. 9.

Gaudet — res. Eodem fere modo *res* hic dicitur, ut 6, 4, 11.

praeſtat. Si ſubjectum requiris, eſt ſane *res* i. e. eloquentia, quae animo ſemper novi quid *praeſtat.* Sed habet aliquam ſcabritiem haec „rei *gaudentis* varietate" mentio conjuncta cum ejusdem „varietatem *praeſtantis.*" Quam ego vitare laborans, cogitabam de ejusmodi interpretatione, ubi „*id, in quod* „*ſe velut novum intendant* „*animi*' faceret ſubjectum, *praeſtat* autem acciperetur pro: optimum eſt, maxime placet. Huic ſtructurae, in qua *animis* eſſet dativus aliquis commodi, fidem facere videbatur locus Ciceronis de Nat. Deor. 3, 31. „tacere „praeſtaret *philoſophis,* quam „nocere," de quo conſule Daviſium. Nunc redeo ad eam rationem, quam neceſſario lectori apparituram noſſe debebat Qu. ut, ſi eam dare nollet, alium plane loquendi modum praelaturus fuiſſet, qui non deerat profecto. Diligentia quidem comparationis defecit eum in hoc loco.

64. *apud Virgilium.* Aen. 4, 550. Ovid. Metam. 10, 422. De *emphaſi* cf. 8, 3, 11.

Dido, tamen huc erumpit ejus affectus, ut ſine thalamis vitam non hominum putet, ſed ferarum. Aliud apud Ovidium genus, apud quem Zmyrna nutrici amorem patris ſic confitetur,

— *O, dixit, felicem conjuge matrem!*

65 Huic vel confinis, vel eadem eſt, qua nunc utimur plurimum. Jam enim ad id genus, quod et frequentiſſimum eſt, et expectari maxime credo, veniendum eſt: in quo per quandam ſuſpicionem, quod non dicimus, accipi volumus: non utique contrarium, ut in *εἰρωνείᾳ*, ſed aliud latens, et auditori quaſi inveniendum: quod, ut ſupra ostendi, jam fere ſolum *ſchema* a noſtris vocatur, et unde
66 controverſiae *figuratae* dicuntur. Ejus triplex uſus eſt, unus, ſi dicere palam parum tutum eſt; alter, ſi non decet; tertius, qui venuſtatis modo gratia adhibetur, et ipſa novitate ac varietate magis, quam ſi relatio ſit recta, de-

erumpit. Sic Ambr. 1. Reliqui *erupit.* cf. 3, 3, 8.

Zmyrna. Sic Bern. *Zinirina* Turic. *Zmirna* Flor. *Zmyrnam* Ambr. 2. Reliqui *Myrrha*, vel *Myrra*, *mirra.* Praeter Turic. et Camp. omnes *et* inſerunt ante *Zmyrn.* praepoſtere. De nomine vid. Burm. Sec. ad Propert. 2, 13, 43. item noſtr. 10, 4, 4. Voſſ. 1. 3. *et mixta muta.* *patris.* Turic. Flor. *matris.* cf. §. 70.

66. *relatio.* Flor. (a pr. manu) Guelf. Ambr. 2. Camp. *elatio* cum Bern. Non diſplicet, etſi exemplum non ſuppetit

65. *ut ſupra ostendi.* 9, 1, 14. De hoc genere fuſe agit Dionyſius Halicarnaſſenſis in Arte Capitt. 8. 9. p. Rsk. 280—373. cf. et Suetonii Veſpaſ. 13.

66. *parum tutum eſt.* „Haec „Ruſinianus deſcripſit e Qu." Ruhnkenius ad Julium Rufin. p. 265.

relatio. cf. not. crit.

lectat. Ex his, quod eſt primum, frequens
787 in ſcholis eſt. Nam et pactiones deponen- 67
tium imperium tyrannorum, et poſt civile bellum ſenatus conſulta finguntur, et capitale eſt obiicere anteacta: ut, quod in foro non expedit, illic nec liceat. Sed ſchematum conditio non eadem eſt. Quamlibet enim apertum, quod modo et aliter intelligi poſſit, in illos tyrannos bene dixeris, quia periculum tantum, non etiam offenſa vitatur. Quod ſi 68
ambiguitate ſententiae poſſit eludi, nemo non illi furto favet. Vera negotia nunquam adhuc habuerunt hanc ſilentii neceſſitatem; ſed aliam huic ſimilem, verum multo ad agendum difficiliorem, cum perſonae potentes obſtant, ſine quarum reprehenſione teneri cauſa non poſſit. Ideoque parcius et circumſpectius 69

nominis verbalis eo ſignificatu poſiti, quo ſaepe verbum *efferre* i. e. *eloqui*, apud ipſum Qu.

67. *pactiones.* Sic et Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf. Goth. Camp. *factiones* Ambr. 1. multi alii *actiones.*

anteacta. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *antea iſta.*

68. *nunquam adhuc habuerunt.* Camp. omittit *adhuc.* Voſſ. 3. mox om. *hanc.* Voſſ. 1. pro *habuerunt* dat *habueris.* Obr. *n. adducunt*, et hoc, quod ex ingenio repoſitum videtur, mirifice placet.

69. *Ideoque parc.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui inſerunt *hoc.*

67. *pactiones — tyrannorum.* „Legem illam ἀμνηστίας ſ. oblivionis intelligi, bene obſervarunt viri eruditi. Vid. „infra ſ. 97. quos laudat Boſius ad Nep. 8, 3, 2. et ex „declamatoribus Fabium 267. „it. Sen. exc. contr. 5, 8. „*Objicere anteacta* Graecis „eſſe μνησικακεῖν Boſius l. c. „oſtendit." Geſnerus.

68. *furto.* Plane ut Graecorum κλέμμα. cf. 4, 1, 78.

nunquam adhuc habuerunt. cf. not. crit.

faciendum eſt: quia nihil intereſt, quomodo offendas: et aperta figura perdit hoc ipſum, quod figura eſt. Ideoque a quibusdam tota res repudiatur, ſive intelligatur, ſive non intelligatur. Sed licet modum adhibere. In primis, ne ſint manifeſtae. Non erunt autem, ſi non ex verbis dubiis et quaſi duplicibus 788
petentur: ut in ſuſpecta nuru, *Duxi uxorem,*

fac. eſt. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Jenſ. et edd. ante Gryph. exc. Camp. Bad. Reliqui omittunt *eſt.*

Ideoque a. Turic. Camp. *Ideo a.* *non intelligatur. Sed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Alm. Voſſ. 2. 3. Bern. Reliqui omittunt *intelligatur.* Geſnerus noſtrum probat, disputans de *non* in fine ſententiae poſito et ad Fabrum ſuum ablegans, cujus dicta repetiit in theſauro.

petentur: ut in. Sic Turic. (a ſec. manu) Camp. Ille tamen a pr. manu cum Flor. et Alm. omittit *ut.* A ſec. Flor. *p. quale eſt in* cum Goth. (err. Geſn.) Reliqui *qualis eſt* pro *ut.*

69. *perdit hoc ipſum — eſt.* i. e. perdit figurae naturam. cf. 3, 5, 12.

Ideoque a quib. Vide mihi in iſto *ideoque* iterantem vocabula Qu. cf. §. 31.

ſive intelligatur. Vide 5, 10, 70.

in ſuſpecta nuru. Hanc controverſiam, tanquam notam ſibi aliunde, latius explicat Regius, eaque fingi narrat filium, qui uxorem duxerit, cum qua patrem coiſſe. Mox, nato ſibi ex ea puero, Apollinem conſultum ei praedixiſſe, infantem parricidam fore; filium, quod nollet puerum exponere, abdicari a patre, filium patri contradicere. Totum hoc unde petierit Regius prorſus ignoro, nec quisquam aliorum quaeſivit. Veſtigium equidem ſimilis vel ejusdem declamationis invenio apud Julium Rufinianum p. Ruhnkenii 266: „ut fere figurae in „adulterum patrem fiunt, cum „quis hoc modo patrem vellicat: *Placuit conditio matrimonii meo etiam patri, et „ago illi gratias, quod, ut „uxorem hanc potiſſimum ducerem, hortatus eſt.* Per „haec enim ſoceri cupido in „nurum detegitur.“ Multam cum hac cauſa affinitatem habet, quanquam non eadem eſt, declamatio inter Calpurnianas 47. p. Bip. 446. *Infamis in nurum.* item eadem apud M. Senecam p. 467.

quae patri placuit: aut, quod eſt multo ine- 70
ptius, compoſitionibus ambiguis; ut in illa controverſia, in qua infamis amore filiae virginis pater raptam eam interrogat, a quo vitiata ſit, *Quis te*, inquit, *rapuit? tu, pater, neſcis?* Res ipſae perducant judicem ad ſuſpi- 71
cionem, et amoliamur caetera, ut hoc ſolum ſuperſit; in quo multum etiam affectus juvant, et interrupta ſilentio dictio, et cunctationes. Sic enim fiet, ut judex quaerat illud neſcio quid ipſe, quod fortaſſe non crederet, ſi audiret: et ei, quod a ſe inventum exiſtimat, credat. Sed ne ſi optimae quidem ſint, 72
eſſe debent frequentes. Nam denſitate ipſa figurae aperiuntur, nec offenſae minus habent, ſed auctoritatis. Nec pudor videtur, quod non palam objicias, ſed diffidentia. In ſumma, ſic maxime judex credit figuris, ſi nos putat nolle dicere. Equidem et in perſo- 73

70. *ut in illa.* Sic Guelf. Camp. Reliqui omittunt *in*. *filiae virg.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *v. f.* *pater.* Turic. Flor. *mater.* §. 64. *tu, pater.* Flor. omittit *tu* cum Alm. Turic. a ſec. manu *ut pater*, a pr. ut modo poſiti.

71. *ipſe, quod.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *q. i.*

72. *maxime judex.* Turic. *maximetate j.* a ſec. manu *maximitate j.* Quid inſit non comminiſcor.

73. *Equidem.* Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *et quidem* cum Alm. vid. de hac confuſione Drakenborch. ad Liv. 5, 54, 3. it. noſtr. 6, 1, 38. 7, 2, 24. 9, 3, 69. Turic. Alm. *et in.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. Camp. cum

70. *tu, pater, neſcis.* Ineptiae hic verſantur in eo, quod praeter hanc, quae uſurpatur, verborum diremtionem, etiam alia, quae fieri poſſit, ſignificatur: „Tu, „pater. Neſcis?" Memorabile tamen eſt, *compoſitiones* hic dici ſine ullo numerorum reſpectu.

nas incidi tales, et in rem quoque (quod eſt magis rarum), quae obtineri niſi hac arte non poſſet. Ream tuebar, quae ſubjeciſſe dicebatur mariti teſtamentum, et dicebantur chirographum marito expiranti heredes de- 789

Voſſ. 1. 3. *Et quando etiam in* (omiſſo *Equidem*) Goth. (err. Geſn.) cum Voſſ. 2. Vall. *Equidem quando etiam in* Jenſ. cum edd. poſterr. ante Ald. Reliqui praemittunt *quandoque* ex conjectura Regii. *tales, et.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *tale eſt* cum Vall. Voſſ. 2. *tale et* Camp. *tales: eſt* Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Ald.

quod eſt. Turic. Flor. *idem.* Goth. (tac. Geſn.) *idem eſt* cum Voſſ. 2. Vall. *rarum.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) Guelf. Camp. *rerum.* *niſi hac arte.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *hac.* Omnis hic ſenſus ab *Equidem* inde, non caret difficultate et dubitatione. Fluctuat animus legentis, utrum actorem hic et cauſidicum, an praeceptorem eloquentiae audiamus Quintilianum. Quoties enim ille ſe *incidiſſe* dicit aut *perveniſſe* in aliquam materiam, cum praecipiendo nunc ad eam delatus eſt? cf. 4, 2, 66. Hoc ſi in noſtro loco ſequaris, Gothana ſcriptura blanditur, quae tamen multa inſuper medicina indiget, ut recta inde exeat ratio. Fortaſſe tamen argumento fuerit de facto agi, non de ratione docendi, quod ſingularis eſt in prima perſona *incidi,* cum alter uſus, quantum video, pluralem uſurpet. Ut nunc eſt, ſane quid ſibi inter agendum acciderit exponit, ſed non per omnia loci ſanitatem praeſtant veteres libri. *mariti.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Voſſ. 1. 2. 3. Reliqui *marito.*

heredes. Sic et mei libri. Deteriores *heredibus,* quorum hic et Ambr. 1. et Guelf.

73. *marito expiranti.* „Mulier accuſatur *teſtamentum* „*ſubjeciſſe marito;* igitur „ignoranti, et vel inteſtato, „vel qui aliud teſtamentum „feciſſet. Accuſatur ergo cri„mine falſi, et commiſiſſe di„citur lege Cornelia, cujus „*poena eſt deportatio et omni*„*um bonorum publicatio* Dig. „48, 10, 1, 13. item l. 2. „Jam porro *dicebantur here*„*des marito expiranti,* ſed vi„venti tamen adhuc et con„ſcio, *chirographum dediſſe,* „quo promitterent ſcilicet, ſe

diſſe: et verum erat. Nam, quia per leges 74

„bona ſibi relicta teſtamento, „tanquam fidei ſuae commiſſa, „reddituros mulieri.“ [Hoc quidem, de promiſſo reddendorum, tanquam fideicommiſſi, bonorum non ſine cauſa interpretibus placuit. Teſtantur loca Juris, poſita primum a Valla, mox a Badio relata, a Burmanno indicata ſolum: Dig. 30, 1, 103. „In *tacitis fideicommiſſis* fraus „legi fieri videtur, quoties „quis neque teſtamento, neque codicillis rogaretur, ſed „domeſtica cautione vel *chi-* „*rographo* obligaret ſe ad „praeſtandum fideicommiſſum „ei, qui capere non poteſt.“ Dig. 49, 14, 3, 4. „Ex cauſa „*taciti fideicommiſſi* bona ad „fiſcum pertinent.“ Dig. 49, 14, 48. „Statius Florus teſta„mento ſcripto heredis ſui „Pompeji *tacitae fidei* com„miſerat, ut non capienti“ [talis haec fuit uxor] „fun„dum et certam pecuniae „quantitatem daret; et eo no„mine cautionem a Pompejo „exigi curaverat, ſe reſtitu„turum ea, quae ei per prae„ceptionem dederat.“ vide et Briſſonium de V. S. in *tacito fideicommiſſo*. Quippe uxor noſtra ſterilis videtur fuiſſe vel orba, ut cenſet Perizonius in Diſſertatione de lege Voconia p. 144. ed. Heineccii Halae Magd. 1722. de fideicomm. cf. 3, 6, 70. *Chirographum* ergo et hic eſt quaſi pro ſcripto debitum teſtante, de qua vocabuli ſignificatione, fuſe agit Salm. de modo uſur. c. 10. 11.] „Haec res „ſi plana facta eſſet judicibus, „a falſi certe poena liberabat „mulierem, *caput* illius *tue-* „*batur*, quo minus deporta„retur: ſed eadem etiam illi „*peribat hereditas*, cum in „fraudem legis illud tacitum „fideicommiſſum interceſſiſ„ſet. Quintilianus, patronus „mulieris, illud factum per „figuram ſignificat judicibus, „ut ipſi intelligerent eo argu„mento, teſtamentum non eſſe „ſubjectum; uti eo non poſ„ſent adverſarii, contra vo„luntatem defuncti. Nimi„rum judices non excedunt „formulam: ſatis ipſis eſt ad „abſolvendam mulierem a cri„mine falſi, ſcire teſtamen„tum eſſe a marito: ſi quis „deinde alia lege experiri „velit, hoc ipſi in hac qui„dem cauſa, non laborant.“ Geſnerus. Poſſumus ſane acquieſcere in hac loci explanatione. Sed male tamen me habet „quae — *dicebatur* — „et *dicebantur*.“ Imputabo interim negligentiae (cf. §. 69. item 9, 4, 56. not. crit.), magis ſolicitus de eo, qui tandem ſint, qui hoc *dixerint?* Accuſatores? at erat pro rea. An amici? at celari factum intererat. Quidni ipſe

inſtitui uxor non poterat heres, id fuerat actum, ut ad eam bona per hoc tacitum fidei-commiſſum pervenirent. Et caput quidem tueri facile erat, ſi hoc diceremus palam: ſed peribat hereditas. Ita ergo fuit nobis agendum, ut judices illud intelligerent factum, delatores non poſſent apprehendere ut dictum: et contigit utrumque. Quod non inſeruiſſem, veritus opinionem jactantiae, niſi probare voluiſſem, in foro quoque eſſe his figuris
75 locum. Quaedam etiam, quae probare non poſſis, figura potius ſpargenda ſunt. Haeret enim nonnunquam telum illud occultum,

74. *poterat.* Turic. *porteret*, a ſec. manu *oporteret*, et ſic Flor. a pr. manu. Guelf. *potuit.* *actum.* Turic. Flor. Camp. *factum* cum Alm. cf. 5, 14, 4.

bona. Turic. Flor. omittunt. *tueri.* Turic. Flor. *queri* cum Jenſ. Tarv. *quaeri* Ambr. 1. Camp. cum Bodl. et edd. ante Gryph. *reri* Ambr. 2. Guelf. Goth. (err. Geſn.) cum Bern. et edd. ante Obr. qui noſtrum e conjectura dediſſe videtur, praeclare ille. Poterat T abire in Q interveniente C. *ſed peribat.* Turic. *ſed per ſed periebat*, a ſec. manu *ſed per ſe deperiebat* et ſic Flor. Camp. cum Bodl. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Baſil. niſi quod hi omnes omittunt E ante BAT. *judices.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *intelligerent.* Turic. Flor. *intellegant.*

contigit utrumque. Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm. *locum.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm.

75. *illud.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui *iſtud*.

Qu., factum ita eſſe, narrat potius, quam ut *dici* hoc memoret, ſubjiciens, *et verum fuiſſe?* Saltem illud quod modo „*dicebatur* ſubjeciſſe" ſermo erat eorum, qui perditum irent mulierem.

74. *delatores* proprie hic dici videntur, cum fiſci habeatur ratio, in quem *deferri* oportebat hereditatem. vide Paulum Sententt. 5, 13. item Codicem 10, 11.

et hoc ipſo, quod non apparet, eximi non
poteſt; ſi idem dicas palam, et defenditur, et
probandum eſt. Cum autem obſtat nobis 76
perſonae reverentia, (quod ſecundum poſui-
mus genus) tanto cautius dicendum eſt,
quanto validius bonos inhibet pudor, quam
metus. Hic vero tegere nos judex, quod
ſciamus, et verba vi quadam veritatis erum-
pentia credat coërcere. Nam quanto minus
aut ipſi, in quos dicimus, aut judices, aut
aſſiſtentes oderint hanc maledicendi laſciviam,
ſi velle nos credant? Aut quid intereſt, quo- 77
modo dicatur, cum et res et animus intelligi-
tur? Quid dicendo denique proficimus, niſi

et — eximi. Turic. Flor. *et ipſo non apparet ex.* a ſec. manu uterque *e. ipſum non app. et ex.* Camp. quoque *et* inſerit ante *ex.*

poteſt; ſi idem. Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui inſerunt *At.*

76. *inhibet.* Turic. *judex.* Flor. (a pr. manu) *videtur.* *ſciamus.* Turic. Flor. Camp. *ſcimus.* *vi.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm. *quanto min.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *quo m.* cum Goth. Voſſ. 1. 2. Vall. Bodl. Bern. et edd. ante Baſil. exc. Ald. qui *Namque m.* jubente Regio. *velle.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. et omnibus libris, quod Geſn. reſtituit. Aldus *nolle* dedit ex Regii mente, reliquis obſequentibus.

nos cred. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Goth. (tac. Geſn.) *non c.*

77. *dicendo.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *dicimus.* Omittunt vocem Guelf. Camp. cum Voſſ. 1. 3. Poteſt hoc blandiri. Obr. transponit *den. dic.* non male.

76. *perſonae reverentia.* „alter, ſi non decet" §. 66. cf. et 6, 3, 33.

ſi velle. Ubicunque *velle* videbimur maledicere, nihil minuet odium eorum, qui nos audient, quod *per figuram maledicimus.*

ut palam ſit, facere nos, quod ipſi ſciamus non eſſe faciendum? Atqui praecipue prima, quibus praecipere coeperam, tempora hoc vitio laborarunt. Dicebant enim libenter tales controverſias, quae difficultatis gratia
78 placent, cum ſint multo faciliores. Nam rectum genus approbari niſi maximis viribus non poteſt: haec deverticula et anfractus ſuffugia ſunt infirmitatis: ut qui curſu parum valent, flexu eludant: cum haec, quae affectatur, ratio ſententiarum non procul a ratione jocandi abhorreat. Adjuvat etiam, quod auditor gaudet intelligere, et favet in-
79 genio ſuo, et alio dicente ſe laudat. Itaque non ſolum, ſi perſona obſtaret rectae orationi (quo in genere ſaepius modo quam figuris opus eſt), decurrebant ad ſchemata, ſed fa-

facere nos, Sic Guelf. Camp. Reliqui *n. f.* Sed Turic. Flor. omittunt *nos.*

78. *infirmitatis.* Turic. Flor. *firmitates.* Ille a ſec. manu *firmitatis*, hic noſtrum. Jenſ. *infirmitati* cum aliquot veteribus; male, quanquam placet Geſnero.

flexu eludant. Turic. Flor. omittunt cum Alm.

eludant. Sic Ambr. 1. 2. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. cum Voſſ. 1. 2. 3. Reliqui *eludunt*, Regio jubente, quanquam Camp. nullam a Geſnero differentiam notavi.

77. *praecipue — praecipere.* Sane non affectavit hoc Qu. debebat igitur vitare. cf. §. 73.

78. *ut — eludant.* Hic ego comparationem agnoſco nullam, ſed explicationem *infirmitatis.* Deſperant *infirmi* effugere ſe poſſe inſequentem hoſtem, et conantur deflectendo de via fallere. Sic apparet, quare conjunctivus ſit in verbo *eludendi*, non indicativus.

79. *modo.* „H. e. moderatione, modeſtia." Geſnerus.

ad ſchemata — ubi inutiles ac nefariae. Syneſin, figu-

ciebant illis locum etiam, ubi inutiles ac ne-
79 fariae eſſent: ut ſi pater, qui infamem in matrem filium ſecreto occidiſſet, reus malae tractationis, jacularetur in uxorem obliquis ſententiis. Nam quid impurius, quam reti- 80
nuiſſe talem? Quid porro tam contrarium, quam eum, qui accuſetur, quia ſummum nefas ſuſpicatus de uxore videatur, confirmare id ipſa defenſione, quod diluendum eſt?

79. *ubi inutiles.* Quod Regius hic inſeruit *perſonae*, abeſt ab omnibus, quantum video, Codd. Unam Camp. ed. reperio quae interponat aliquid, et quidem *cē* i. e. *cauſae*, non ſine corrigentis induſtria. cf. 5, 13, 19.

ut ſi. Turic. Flor. Guelf. Camp. *ut is* cum Alm. Voſſ. 2. 3. et edd. ante Ald. Etiam Goth. *is*, omiſſo *ut* (err. Geſn.). Correxit Regius, ſed nondum decerno, utrum praeſtet. Eſt ſcabrities in eo *ſi*, ſuccedente imperfecto conjunctivi; nec tamen expletur animus, ſi *ut* accipitur pendens ab *inutiles ac nefariae*, tanquam praeceſſerit *ita* vel *tam*. Deſideratur enim in hac ratione *exempli gratia*, poſt *ut*, quod intelligi poſſe vix credo.

80. *contrarium.* Camp. *nepharium.* Ridicula correctio. cf. §. 79. *eum, qui.* Turic. Flor. omittunt *qui* cum Alm. *quia ſummum.* Guelf. *qui ſummum.* Ex hoc cum antecedente efficiam *cum accuſetur qui ſumm.*

quod diluendum. Turic. Flor. *quam d.* Ille a ſec. manu *qua d.* et ſic Alm.

ram grammaticam, hic notat Geſnerus, relato adjectivo feminini generis, ad id, quod menti ſcriptoris obverſabatur, *figurae*, cum tamen *ſchemata* poſuiſſet antea. cf. 9, 3, 3. Duker. ad Liv. 27, 27, 13. item Lex. Geſn. ruſt.

ut ſi. cf. not. crit.

infamem in matrem. Haec ipſa controverſia tractatur in Quintilianearum declamm. priorum 18 et 19.

jacularetur — ſententiis. Structura inſolens per ablativum. An debeat reponi *jocularetur* pro *jacularetur*, eruditiſſimus quisque haerebit, quanquam Palatinum codicem hoc praeſtare narrat Gebhardus in Crepundiis 3, 1. cf. not. crit. ad 8, 6, 73.

At, ſi judicum ſumerent animum, ſcirent, quam ejusmodi actionem laturi non fuiſſent: multoque etiam minus, cum in parentes ab-
81 ominanda crimina ſpargerentur. Et quatenus huc incidimus, paulo plus ſcholis demus. Nam et in his educatur orator: et in eo, quomodo declamatur, poſitum eſt etiam, quo-

judicum. Turic. Flor. *judicem* cum Alm. *ſcirent.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *ſcirem* Guelf. Aliquatenus carere poſſit ſententia verbo *ſcirent*, ſed dura fuerit oratio.

laturi — fuiſſent. Turic. *latu — fuiſſet.* Flor. *latum — fuiſſet*, *ſpargerentur.* Turic. (a pr. manu) *ſpragentur.* Flor. (a pr. manu) *ſupra genitor.* Hoc, quod legimus, imperfectum conjunctivi rem aſtringit ad certum aliquod factum. Quare malim fere *ſpargentur* vel *ſparguntur*, quanquam ineſt durities, quia in prioribus eſt *laturi non fuiſſent.* Niſi forte omnis hic ſenſus a praecedente magis eſt ſejungendus et ſic capiendus: *multoque etiam minus ferent, cum — ſpargentur.*

81. *declamatur.* Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. Reliqui *declametur.*

80. *quam — laturi non fuiſſent.* Cavendum videtur, ne quis *quam* accipiat pronominis femininum, in qua ratione *ejusmodi* ſupervacaneum erat et inutile. Eſt adverbium conjungendum cum *non*, ubi noſtri latinitatis auctores dicere ſolent: *quam parum.* Sic facile jungitur ei *multoque etiam minus*, quanquam per aliquam anacoluthian, oportebat enim diligentius: *quantoque etiam minus.* Sed jam ipſorum judicio ſuccedit ſcriptor, et quid ipſe de iis ſentiat ſuo nomine profitetur. Illud de *criminibus in parentes ſparſis* quaeri poteſt, utrum ſit hujus, quam modo tetigit, controverſiae, an univerſe dictum de conſuetudine ſcholarum, ubi in multis quidem cauſis talia in parentes poſſunt et ſolent jaci (cf. 7, 4, 28.). Parum ſane apparet, quomodo in hac declamatione et a quo potuerit inſimulari uterque parens. Neque enim filii alterutrum parentem accuſantis ineſt perſona. Igitur praetulerim illam rationem, quam et Gedoynus expreſſit. De *ſpargerentur* vide not. crit.

modo agatur. Dicendum ergo de iis quoque,
in quibus non aſperas figuras, ſed palam con-
trarias cauſae plerique fecerunt. *Tyrannidis*
affectatae damnatus torqueatur, ut conſcios
indicet: accuſator ejus optet, quod volet. Pa-
trem qui damnavit optat, ne is torqueatur:
pater ei contradicit. Nemo ſe tenuit agens 82
pro patre, quin figuras in filium faceret, tan-
quam illum conſcium in tormentis nomina-
turus. Quo quid ſtultius? Nam cum hoc
judices intellexerint, aut non torquebitur,
cum ideo torqueri velit: aut torto non cre-
detur. At credibile eſt, hoc eum velle. For- 83
792 taſſe. diſſimulet ergo, ut efficiat. *Sed nobis*

aſperas. Turic. Flor. *ſperas.* A Stoerio inde ante Gibſ. *aſperſas*, per ſphalma, puto. *Tyrannidis — contradicit.* In hujus thematis verbis multa omittunt et turbant Turic. Flor. Alm. Sed altera manus in Flor. reponit fere noſtra. Eſt et ibi *oportet* pro *optet.* *qui damnavit.* Sic Obr. *quidam dampna uter* Turic. *quidam dampnavit* Flor. (a pr. manu) cum Guelf. (niſi quod *quidem* et ſine *p*) Ioann. Voſſ. 1. 3. (niſi quod ſine *p*). Reliqui *qui accuſavit.*

82. *faceret, tanquam.* Turic. Flor. Camp. inſerunt *et.*

conſcium in torm. nomin. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. 3. et edd. ante Stoer. Reliqui poſt *conſc.* inſerunt *pater*, et *eſſet* poſt *torm.* Gryph. quidem non niſi *eſſet.* *Quo quid.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt *quo.*

83. *At credibile.* Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *et c.*

Fortaſſe. Turic. *foras.*

81. *de iis quoque.* Recte hic Geſnerus ſubaudire videtur *cauſis*, vel *declamationibus.*

aſperas figuras. ut *aſperam actionem* 7, 4, 27.

82. *agens pro patre — nominaturus.* Plerumque enim in ſcholis agentes eorum perſonas ſumunt, pro quibus dicunt, ut et hic factum. cf. 3, 8, 51. 4, 1, 47.

(declamatoribus dico) *quid proderit hoc intellexiſſe, niſi dixerimus?* Ergo ſi vere ageretur, ſimiliter conſilium illud latens prodidiſſemus? Quid ſi neque utique verum eſt, et habere alias hic damnatus contradicendi cauſas poteſt, vel quod legem conſervandam putet, vel quod nolit accuſatori debere beneficium, vel (quod ego maxime ſequerer) ut
84 innocentem ſe in tormentis pertendat? Quare ne illud quidem ſemper ſuccurret ſic dicentibus, *Patrocinium hoc voluit, qui controverſiam finxit.* Fortaſſe enim noluit: ſed eſto, voluerit: continuone, ſi ille ſtulte cogitavit, nobis quoque ſtulte dicendum eſt? At ego

contradicendi cauſas. Turic. *c. cauſas d.* cf. 4, 2, 128. *nolit.* Turic. Flor. Camp. *nolet.* Male. *ſequerer ut innoc.* Turic. Flor. cum Alm. omittunt *ut.* Unde equidem eruam *ſequar ut inn.* Neque enim video, quem locum habeat imperfectum, cum neque addatur neque facile intelligatur: „ſi cauſa iſta mihi agenda eſſet.“ Reliqui quidem etiam *ſe* habent poſt *ut.* Nos expunximus. Item transponunt Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *in torm. innoc.* et Camp. *in torm. noc.* *innoc. ſe in torm. p.* Turic. Flor. *innocens eſſe i. t. p.* Ex Alm. *innocens i. t. eſſe p.* Non credo (cf. §. 46. item 88.). Reliqui *innocentem i. t. eſſe p.*

pertendat. Sic et Turic. Ambr. 1. 2. Flor. (per compendium p*tendat*) Guelf. Camp. cum Bodl. Bal. Voſſ. 3. Bern. et edd. ante Bad. acc. Obr. Geſn. Reliqui deteriores *praetendut.*

84. *eſto, voluerit.* Turic. *e. voluit* cum Alm. Sed Flor. *e. noluit.*

83. *ſequerer.* cf. not. crit. *ut innoc.* — *pertendat.* Tantum abeſt, ut ullum conſcium, nedum filium ſit nominaturus, ut ne ſuam quidem, cujus damnatus jam eſt, culpam agniturus ſit. Haec vel firmitas vel contumacia eſt in *pertendendo.* cf. Oudend. et Ern. ad Sueton. in vita Plinii. item Burm. ad Propert. 2, 12, 17.

in cauſſis agendis frequenter non puto intuendum, quid litigator velit. Eſt et ille in hoc genere frequens error, ut putent aliud quosdam dicere, aliud velle: praecipue cum in themate eſt, aliquem, ut ſibi mori liceat,

frequenter. Turic. Camp. omittunt. *litigator.* Turic. Flor. Ambr. 1. *uti Cato* cum Alm. a ſec. manu Turic. *utique Cato.* Suſpicor, omiſſo modo *frequenter*, ſcribendum *utique quid litig.*

85. *quosdam dicere — velle.* Sunt *quidam* hi perſonae poſitae in themate. Nunquam enim, quae themate finguntur dici, pro ſimulatis accipienda cenſet Qu..

aliquem — poſtulare. cf. 7, 4, 39. „Quod a Graecis dice„batur ἑαυτὸν προσαγγέλλειν. „Lege Sopatrum in Aldin. „Rhetorib. tom. 1. ubi multa „τῆς προσαγγελίας exempla „ſuppeditat.“ [a p. 419. inde ad 426.] „Suetonius quoque „in libello de claris Rhetori„bus cap. 6. luculentum at„que illuſtre hujus ὑποθέσεως „exemplum profert: aliud „etiam extat in Reg. biblioth. „MSS. cod. 2415. ubi pater „οἰνοπότης filium ὑδροπότην ab„dicat, uxorem adulterii ac„cuſat, et ἑαυτὸν προσαγγέλ„λει (quod Latini Rhetores „vertunt, *reddit rationem vel* „*cauſam mortis voluntariae*) „ut habet illius orationis προ„θεωρία. Vide Dionyſium Ha„licarnaſſ.“ [p. Reiskii 331. artis rhet.] „et Hermogenem „l. 4. *de Inventione* cap. 13.“ Capperonnerius. Juvat loca haec ipſa apponere. Et prior quidem hic eſt: ὥσπερ γὰρ, ὅταν τις ἃ βούλεται λέγῃ, οὐ χρὴ αὐτὸν ὑπεναντίοις ἔπεσι χρῆσθαι, οὔτ' εὐδιαλύτοις, οὕτως, ὅταν τις ὧν λέγει τὰ ἐναντία βούληται, ἀνάγκη αὐτῷ τὴν κακίαν τὴν ἐκ τῶν λόγων, ἀρετὴν ἐνταῦθα ποιήσασθαι· εἰ δὲ μὴ, συμβήσεται αὐτῷ ἐναντιώσει περιπεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἔτι πεῖσαι ἃ βούλεται. τοῦτο μὲν οὖν καὶ οἱ μελετῶντες (ſunt *ſtudentes.* cf. 2, 2, 7.) ἴσασιν. ὅταν γάρ τις προσέλθῃ τῇ βουλῇ ἀξιῶν ἀποθανεῖν, οὐδεὶς αὑτὸν (an αὐτὸν?) ἀποθανεῖν βούλεται, ἀλλὰ τὰ ἐναντία βούλεται ὧν λέγει. Alter ſic habet: (p. Sturmii 228.) πλάγιον δέ ἐστιν, ὅταν, μετὰ τοῦ κατασκευάζειν τὸ ἐναντίον, καὶ ἄλλό τι περαίνῃ ὁ λόγος. οἷον, πλούσιος ἐν λιμῷ ὑπέσχετο θρέψειν τὴν πόλιν, εἰ λάβοι τὸν πένητα πρὸς σφαγήν. οὐκ ἔδωκεν ὁ δῆμος. ὁ πένης ἑαυτὸν προσαγγέλλει. ἐνταῦθα γὰρ ἐναντίον βούλεται ὁ πένης οὗπερ λέγει· ἀποθανεῖν γὰρ οὐ βου-

poſtulare: ut in illa controverſia, *Qui aliquando fortiter fecerat, et alio bello petierat, ut militia vacaret ex lege, quod quinquagenarius eſſet, adverſante filio ire in aciem coactus, deſeruit. Filius, qui fortiter eodem proelio fecerat, incolumitatem ejus optat: contradicit pater. Non enim*, inquiunt, *mori*
86 *vult, ſed invidiam filio facere.* Equidem rideo, quod illi ſic timent, tanquam ipſi morituri, et in conſilium ſuos metus ferunt, obliti tot exemplorum circa voluntariam mortem, cauſarum quoque, quas habet factus ex
87 viro forti deſertor. Sed in una controverſia ſequi contrarium ſupervacuum eſt. Ego in 793

85. *ex lege.* Turic. Flor. (a pr. manu) *e lege.*

86. *illi.* Turic. Flor. *ipſis*, a ſec. manu *ipſi* et ſic Guelf. Camp. Ambr. 1. 2. cum Bodl. *ſic timent.* Turic. *ſ. continent*, a ſec. manu ille *ſe continent* cum Bodl. Hic, noſtrum.

87. *Sed in una.* Goth. *S. una* cum edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui *S. de u.* Noſtrum e conjectura. cf. §. 70.

ſequi contrarium. Sic Turic. Ambr. 1. cum Alm. Jenſ. et edd. poſterioribus ante Ald. *ſequi* omiſſo *contr.* Flor. Reliqui *loqui* om. *contr.* etiam Regio jubente.

λεται. Videmus utrumque doctorem in alia quam Qu. ſententia. Et priorem quidem alioqui vilipendiſſe non videtur noſter. 5, 1, 16. cf. tamen 9, 4, 88.

86. *circa voluntariam mortem.* Malim paene *voluntariae mortis*, ut *circa* fiat adverbium.

cauſarum — quas habet — deſertor. „E. G. non vult ſuper„vivere pudori ſuo et igno„miniae: vult ostendere ſe „non mortem fugiſſe, cum „ſigna deſereret, ſed ingratae „patriae operam navare no„luiſſe.“ Geſnerus.

87. *contrarium.* Rationem dicendi, quae cauſae ipſi noceat. Hoc enim eſt *contrarium.* cf. 5, 13, 16. *ſequi* eſt *perſequi*, in ſingulis partibus diligenter demonſtrare. Quo-

univerſum neque oratoris puto eſſe unquam praevaricari, neque litem intelligo, in qua pars utraque idem velit: neque tam ſtultum quenquam, qui, ſi vivere vult, mortem potius male petat, quam omnino non petat. Non tamen nego, eſſe controverſias hujus- 88
modi figuratas: ut eſt illa, *Reus parricidii, quod fratrem occidiſſet, damnatum iri videbatur: pater pro teſtimonio dixit, eum ſe jubente feciſſe: abſolutum abdicat.* Nam neque in totum filio parcit, nec, quod priore judicio affirmavit, mutare palam poteſt, et ut non durat ultra poenam abdicationis, ita abdicat tamen: et alioqui figura in patre plus facit, quam licet, in filio minus. Ut autem nemo 89

viv. vult. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Reliqui *v. velit.*

88. *in filio.* Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Camp. *i. filium* cum Bern. Alm. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. Modo *patrem* quoque Guelf., quod et ex Alm. affertur (cf. §. 83. 90.) cum Loc. Ven. Ruſc. utrumque volente Regio. Senniam multae controverſiae hoc habent de mortis poſtulatione, ſupervacuum fuerit in una id cauſa tam operoſe docere. cf. 7, 10, 8.

88. *Reus — damnatum iri videbatur.* In hac ſtructura leviculo quodam errore deflexum eſſe a vera ratione, quae *reum* poſtulabat, cum proprie a *damnatum* (ſupino) pendeat *rei* ſubſtantivum, non referatur ad *videbatur*, oſtendit, quem omnes huc vocant, Perizonius ad Sanctii Minervam 3, 11. p. 426. (ed. Lugdun. 1789). „*Reus itur damnatum* idem quod *Reus damnabitur.*" Nequaquam igitur dubitandum eſt de veritate ſcripturae.

durat. Intranſitivum, qui hic eſt, verbi ſignificatum, non quidem temporis, quod tralatitium eſt, ſed irae, etiam Lexica exemplis probant, ut Petron. c. 105. Tac. Ann. 1, 6. cf. §. 91.

in filio. cf. not. crit.

contra id, quod vult, dicit, ita poteſt melius aliquid velle, quam dicit: quo modo ille *abdicatus, qui a patre, ut filium expoſitum et ab eo educatum ſolutis alimentis recipiat, poſtulat,* revocari fortaſſe mavult: non tamen, quod 794
90 petit, non vult. Eſt latens et illa ſignificatio, qua, cum jus aſperius petitur a judice, fit tamen ſpes aliqua clementiae, non palam, ne paciſcamur, ſed per quandam credibilem ſuſpicionem; ut in multis controverſiis, ſed

tentia loci non eſt expedita: *et alioqui — minus.* Gedoynus hoc ſentiens in verſione praetermiſit. Capper. Geſn. varie tentant interpretationem. Equidem, qui velit, in hac propoſita modo controverſia, oſtendere differentiam rationis, prout figura fiat *in patrem* vel *in filium* (ſive etiam *in patre et in filio*), eum fruſtra laborare cenſeo; neque enim ullam hic agnoſco figuram, quae fiat *in patrem.* Refero igitur ſententiam ad totum genus. Qu. indigne tulerat „abominanda „crimina ſpargi in parentes" (§. 80.). Nunc probat figuram, ubi contra quam dicitur, ſentitur; ſed ea non eſt *in patrem,* verum *in filium.* Haec igitur, pro crudeli illa apud veteres patria poteſtate, ſemper minus atrox eſt *in filium,* quam patri eſſe licebat; contra, quae fit *in patrem,* ea ſcelerata eſt et *plus facit quam licet.* Apparet, qui mecum ſentiat, probaturum cum Regio accuſativos *in patrem, in filium.* Malim tamen e recepta effingere: *in patres, in filios,* quo minus quisquam ad certam controverſiam aſtringat. Sic et adverbio *alioqui* ſua ratio conſtat, quod eſt pro *inſuper,* praeter reliqua, quibus hanc declamationem defenderat, argumenta. cf. 4 Pro. 6.

89. *vult.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *ultimo* Goth. (tac. Geſn.) *educatum.* Guelf. *abdicatum.* *recipiat.* Turic. Flor. *recipit.* Ille a ſec. manu *recepit.* *revocari.* Turic. Flor. Guelf. *revocare.*

90. *fit tamen.* Turic. Flor. Ambr. 1. prius omittunt. Noſtrum ex Alm. affertur (cf. §. 88. 94.). Reliqui *fit ei t.* Pronomen alienum.

90. *in multis — ſed in hac quoque.* Non erat quod reponeret Francius *et* pro *ſed.* cf. 7, 2, 36. 9, 3, 36.

in hac quoque: *Raptor, niſi intra trigeſimum diem et raptae patrem et ſuum exoraverit, pereat: qui exorato raptae patre ſuum non exorat, agit cum eo dementiae.* Nam ſi pro- 91
mittat hic pater, lis tollitur: ſi nullam ſpem faciat, ut non demens, crudelis certe videatur, et a ſe judicem avertat. Latro igitur optime, *Occides ergo? ſi potero.* Remiſſius, et pro ſuo ingenio, pater Gallio, *Dura, anime,*

patre ſuum. Turic. Guelf. *patrem ſ.*

91. *promittat.* Sic Turic. Ambr. 2. Guelf. cum Voſſ. 1. 3. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui *permittat* volente Regio. *Occides.* Turic. *occidet* cum Flor. (ſec. manu, a pr. enim hic omittit cum Ambr. 1. 2.) Voſſ. 3. item edd. meis ante Obr. exc. Camp. Sed et Guelf. Goth. Voſſ. 1. 2. Andr. Camp. noſtrum. *pater Gallio.* Turic. omittit prius. *anime, dura.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. 2. Camp. cum Alm. Voſſ. 1. 2. Goth. Reliqui inſerunt *hodie.*

91. *ſi promittat.* Quid *promittere* poſſit pater, cauſa ipſa definitur, igitur nec opus eſt diſerte memorare, ſed *promittere* totum illud eſt, cujus pars *aliquam ſpem facere.* Hoc ipſum tractantem Latronem Seneca narrat loco mox ponendo p. 162. ubi haec leguntur: „Hic paternos affectus tractavit *ſpem facientis.* non probabat Fuſcum, „qui paulo apertius agebat." Hic lacuna, mox „eſt controverſiam *promittere.* Poteſt „nihilominus et bonus agi „pater et non exoratus."

Latro. M. Porcius Latro celeberrimus paulo ſuperioris aetatis rhetor, de quo vide noſtr. 10, 5, 18. Senec. patr. prooem. l. 1. controv. et paſſim. Plin. H. Nat. 20, 14. Taedio duplicis quartanae ſub Auguſto ſemet interfeciſſe memoriae prodit Euſeb. in Chron. Ipſum hoc thema vide apud Senecam patrem, contr. 2, 11. p. Bip. 157 — 167. et Exc. contr. 2, 3. p. 388. *Occides* habet orationem adverſarii ſeu filii, cui deinde reſpondet pater *ſi potero.* Hoc igitur in aliqua velut altercatione poſuit Latro, niſi forte ſibi obloquentem in ipſa perpetua oratione finxit filium. Ipſum hoc Latronis non refert Seneca.

Gallio. cf. 3, 1, 21.

92 *dura: here fortior fuiſti.* Confinia ſunt his celebrata apud Graecos ſchemata, per quae res aſperas mollius ſignificant. Nam Themiſtocles ſuaſiſſe exiſtimatur Athenienſibus, ut *urbem apud deos deponerent:* quia durum erat dicere, *ut relinquerent.* et, qui Victorias aureas in uſum belli conflari volebat, ita declinavit, *victoriis utendum eſſe.* Totum autem allegoriae ſimile eſt, aliud dicere, aliud intel-
95 ligi velle. Quaeſitum etiam eſt, quomodo reſponderi contra figuras oporteret. Et quidam ſemper ex diverſo aperiendas putaverunt, ſicut latentia vitia reſcinduntur. Idque ſane frequentiſſime faciendum eſt: aliter enim dilui objecta non poſſunt, utique cum quae-

here. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *heri.* cf. 1, 7, 22.

92. *apud deos deponerent.* Plut. in Themiſt. p. 116. F. τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀθηναίων μεδεούσῃ κ. τ. λ.

victoriis utendum. Demetrius de eloc. §. 281. ὁ εὐφημισμὸς — ὁ τὰ δύσφημα εὔφημα ποιῶν καὶ τὰ ἀσεβήματα εὐσεβήματα· οἷον ὁ τὰς Νίκας τὰς χρυσᾶς χωνεύειν κελεύων, καὶ καταχρῆσθαι τοῖς χρήμασιν εἰς τὸν πόλεμον, οὐχ οὕτως εἶπε προχείρως, ὅτι κατακόψωμεν τὰς Νίκας εἰς τὸν πόλεμον· δύσφημον γὰρ ἂν οὕτω, καὶ λοιδοροῦντι ἐοικὸς ἦν τὰς θεάς· ἀλλ' εὐφημότερον, ὅτι συγχρησόμεθα ταῖς Νίκαις εἰς τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ κατακόπτοντι τὰς Νίκας ἔοικεν οὕτω ῥηθὲν, ἀλλὰ συμμάχους μεταποιοῦντι. indicante Voſſio Orator. 4, p. 187. et Capper. Quis igitur hoc dixerit, nondum apparet. „Simile Chriſtiani „Brunsvicenſis dicto, qui ar„genteas Apoſtolorum, quas „Paderbornae nactus erat, ſta„tuas cum in monetam ferri „juberet, rationem ſubjecit, „*ire juſſos a magiſtro ſuo* „*Apoſtolos per terrarum or*„*bem.*" Geſnerus. vide et F. A. Wolfium ad Hellenica Xenoph. in ed. Schneideri Add. p. 96. aliquot Scholiaſtae Ariſtophanei loca citantem ad Rann. 732. et Eccleſiazz. 810.

ſtio in eo conſiſtit, quod figurae petunt. At cum maledicta ſunt tantum, et non intelligere interim bonae conſcientiae eſt. Atque etiam 94
ſi fuerint crebriores figurae, quam ut diſſimulari poſſint, poſtulandum eſt, neſcio quid illud, quod adverſarii obliquis ſententiis ſignificare voluerint, ſi fiducia ſit, objiciant palam: aut certe non exigant, ut, quod ipſi non audent dicere, id judices non modo intelligant, ſed etiam credant. Utilis etiam ali- 95
quando diſſimulatio eſt, ut in eo, (nota enim fabula eſt) qui, cum eſſet contra eum dictum, *Jura per patroni tui cineres*, paratum ſe eſſe reſpondit; et judex conditione uſus eſt, clamante multum advocato, ſchemata de rerum natura tolli: ut protinus etiam praeceptum

93. *intelligere.* Turic. Flor. *intellegi.*

94. *ſi fuerint.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Ioann. Alm. Voſſ. 2. 3. Andr. et edd. ante Gryph. Reliqui *cum f.* *eſt, neſcio quid illud.* Sic Flor. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Bad. (niſi quod hae addunt *ut*) exc. Camp. qui omittit et *illud* cum Turic. (cf. §. 90. 107.) Reliqui *e. ut illud n. q.*

95. *advocato, ſchemata de.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) *advocatus de* cum Alm.

95. *nota enim fabula eſt.* Praeter Senecam patrem, Controv. 3 praef., p. 200. narrat et Suetonius de claris Rhett. extr. *Albutius Silus* ita eluſus fuit ab adverſario; nec dubito quin errore librarii huc irruperint „*patroni* cine„res", pro *patris*, quod eſt apud Senecam et Sueton. Nam ſi, propter hanc differentiam, diverſam cenſuit Capper. apud Suetonium fabulam, ſuperſtitioſius ille circa verba et literas haeſit, ſimilis nationi Harmoniſtarum in N. T. Obrechtus *patris* in noſtro repoſuit, contra omnes quidem libros.

ut protinus — praeceptum ſit. „Juvat igitur ſtatim hic „ſubjicere praeceptum de cau-

ſit, ejusmodi figuris utendum temere non eſſe.
96 Tertium eſt genus, in quo ſola melius dicendi
petitur occaſio: ideoque id Cicero non putat
eſſe poſitum in contentione. Tale eſt illud,
quo idem utitur in Clodium, *Quibus iſte, qui*
omnia ſacrificia noſſet, facile ab ſe deos pla-
97 *cari poſſe arbitrabatur.* Ironia quoque in hoc
genere materiae frequentiſſima eſt. Sed eru-
ditiſſimum longe, ſi per aliam rem alia intel-

96. *id Cicero.* Turic. (a pr. manu) *id circo.* *contentione.* Turic. Flor. (hic quidem a ſec. manu) Camp. *contione* cum Bodl. et edd. ante Gryph. exc. Ald. *arbitrabatur.* Turic. *arbitratur.* Flor. *arbitratus.*

97. *frequentiſſima.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *frequentiſſime.* *intelligetur.* Sic Camp. *indigetur* Turic. Flor. cum Alm. *indicetur* Flor. (a ſec. manu) Ambr. 1. cum Goth. Voſſ. 2. *induceretur* Guelf. *inducetur* Ambr. 2. Bern. Jenſ. Tarv. Ald. Reliqui *inducatur.*

„te adhibendis ejusmodi figu„ris." *praeceptum ſit* eodem modo hic dicitur ut *dictum ſit* 1, 1, 7. 7, 1, 9. cf. et 6, 3, 26. ubi locutioni huic litem intendere non debebamus. cf. et 1, 1, 19.

96. *Tertium eſt genus.* cf. §. 66. 76.

Cicero — contentione. Locum, quo reſpiciat, cum ceteri deſignare inſuper habuerint, nullum alium reperio quam de Or. 3, 53. poſitum ſupra 9, 1, 29. Et ſolet in hisce, ubi Ciceronem nominat, eam plerumque particulam operis tractare quam primo capite libri hujus excerpſerat. Alioqui Ciceronem de *figura*, hoc ſignificatu, agentem vix agnoſcas, cum ea ſit ſequioris aetatis oratoriae commentum. Erneſtum quidem ad verba Ciceroniana nimis ſuſpicacem deprehendes.

Quibus iſte — arbitrabatur. Haec cum in Ciceronis opp. non inveniam, ſuſpicor eſſe ex deperdita ejus oratione in Clodium et Curionem, inter reliquias ejusdem tamen nondum relata. cf. 5, 7, 2. Satis autem manifeſte ſignificatur religio Bonae deae profanata.

97. *materiae.* i. e. *thematis.* cf. 2, 1, 2. 7, 1, 20.

ligetur: ut adverſus tyrannum, qui ſub pacto
abolitionis dominationem depoſuerat, agit
competitor; *Mihi in te dicere non licet, tu in
me dic, et potes: Nuper te volui occidere.*
Frequens illud eſt, nec magnopere captan- 98
dum, quod petitur a jurejurando: ut pro ex-
796 heredato, *Ita mihi contingat herede filio mori:*
Nam et in totum jurare, niſi ubi neceſſe eſt,
gravi viro parum convenit: et eſt a Seneca
dictum eleganter, *non patronorum hoc eſſe,
ſed teſtium.* Nec meretur fidem, qui ſenten-
tiolae gratia jurat: niſi ſi poteſt tam bene,
quam Demoſthenes, ut ſupra dixi. Leviſſi- 99
mum autem longe genus ex verbo, etiamſi
eſt apud Ciceronem in Clodiam, *Praeſertim
quam omnes amicam omnium, potius quam*

ut. Turic. (a pr. manu) omittit, cum Alm. Haec repetendo inquinate narratur Flor. *indigetur ut cum indigetur adv.* Camp. nobiscum facit. Reliqui *ut eum.*

depoſuerat. Turic. (a pr. manu) Flor. *ſepoſuerat* cum Alm. Jenſ. Tarv. *agit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 1. 2. 5. et edd. ante Burm. exc. Leid. Reliqui *ait.*

98. *pro.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm. *Ita.* Turic. Camp. omittunt.

hoc eſſe. Turic. Flor. Camp. *h. eſt* cum Alm. Voſſ. 1.

ſub pacto abolitionis. „Sive „oblivionis, ἀμνηστίας vid. „ſ. 67. *Abolitionis* nomen hac „in re etiam eſt ap. Senec. „Exc. contr. 5, 8." Geſnerus. Etiam in Quintilianeis, ut 249.

98. *a Seneca.* „Hoc dictum „ex quibusdam eloquentiae „praeceptis, quae perierunt, „deſumtum eſſe probabile cre- „dit Nic. Faber in praefat. ad „Senec." Burmannus.

meretur. Quid fiat, monet, non quid fieri debeat. cf. 6, 4, 5.

ut ſupra dixi. §. 62.

99. *in Clodiam.* Cic. pro Coelio 13 extr. Pro Murena c. 9.

100 *cujusquam inimicam putaverunt. Comparationem* equidem video figuram non eſſe, cum ſit interim probationis, interim etiam cauſae genus: et ſit talis ejus forma, qualis eſt pro Murena, *Vigilas tu de nocte, ut tuis conſultoribus reſpondeas: ille, ut, quo contendit, mature cum exercitu perveniat: te Gallorum, illum buccinarum cantus exuſcitat*, et cetera.
101 Neſcio an orationis potius quam ſententiae ſit. Id enim ſolum mutatur, quod non univerſa univerſis, ſed ſingula ſingulis opponuntur. Et Celſus tamen, et non negligens auctor Viſellius in hac eam parte poſuerunt.

100. *equidem.* Flor. *quidem.* Turic. omittit. Placet. *tu.* Turic. Flor. omittunt. *tuis.* Turic. *jus.* *contendit.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Voſſ. 3. et edd. ante Obr. exc. Camp. qui *tendit* cum Goth. Voſſ. 2. Bodl. Obr. Reliqui *intendit* e Cic. quem noſter exprimit mox 9, 3, 52. Ablegat Burm. ad N. Heinſ. in Valer. Flacc. 7, 114. cf. Liv. 35, 11, 13. *exuſcitat.* Sic Camp. Turic. Flor. Guelf. (niſi quod MSS. *ſ* inſerunt poſt *x*) cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. ex ipſo Cic. Reliqui *excitat.*

100. *equidem.* cf. not. crit. *probationis — cauſae genus.* Prius lib. 5. c. 11. docetur, de altero cf. not. ad 5, 6, 23. p. 491. ſeq. Attendenti perſuadebo, opinor, *non* ante *eſſe* perperam irrepſiſſe (cf. de hac corruptela 6, 2, 11.). *Cum* ſaepiſſime, apud hujus maxime aevi ſcriptores, eſt pro *cum tamen,* quod alicubi etiam animadvertiſſe videor, ſed nunc non ſuccurrit. *Video* ergo dictum eſt quaſi *reperio,* velut mox §. 107. *Invenio.* Fateor ibi longe clarius, ſubjecto *qui aggregent;* ſed noſtro loco ſi prorſus negat *eſſe figuram,* qui poteſt *orationis* potius quam *ſententiae* eandem cenſere (§. 101.)? *Video eſſe* interpretaberis ergo: „video a quibusdam vocari „figuram," quorum mox recenſentur Celſus et Viſellius. cf. 9, 3, 52.

101. *Viſellius.* Non aliunde quam e noſtro novi, cf. §. 107. 9, 3, 89. Fruſtra ſit eorum, qui, eodem nomine,

797 Rutilius quidem Lupus in utroque genere,
idque ἀντίθετον vocat. Praeter illa vero, quae 102
Cicero inter lumina poſuit ſententiarum,
multa alia et idem Rutilius, Gorgiam ſecutus,
non illum Leontinum, ſed alium ſui temporis,
cujus quatuor libros in unum ſuum transtulit,
et Celſus, videlicet Rutilio accedens, poſuerunt *ſchemata*. *Conſummationem*, quam Grae- 103
cus διαλλαγὴν vocat, cum plura argumenta ad

102. *illa.* Turic. omittit. Contra *vero* non habent Goth. Voſſ. 2. cum edd. ante Ald. exc. Camp. *et idem.* Turic. Flor. Camp. omittunt *et* cum Alm. *poſ. ſchemata.* Camp. inſerit *inter* cum Andr. Ald. Baſ. Colin.

103. *Graecus.* Turic. Flor. *graecis.* Goth. *Graeci,* ſed mox et *vocant* cum Camp. et edd. ante Stoer. qui tamen et ipſe *vocant,* quod a ſec. manu dant Turic. Flor. Noſtram e Voſſ. 2. refert Burm. Falſo profecto. Ex Voſſ. 3. credo, quoniam et Guelf. Vall. quoque noſtrum dare narrat Bad. διαλλαγήν. Hoc plane corruptum in Turic. In Flor.

memorantur a Cicerone, Horatio, Valerio Maximo, Tacito, aliquem huc trahere, cum nullae extent notae vel temporis vel perſonarum.

Rutilius — Lupus. cf. not. crit. ad 3, 1, 21. *Antitheton* vide p. Ruhnk. 125. ubi non equidem expreſſam video hanc utriusque generis et ſententiarum et elocutionis mentionem. cf. et Aquil. Rom. p. 166. Julius Rufin. p. 222. in Syncriſi.

102. *quae Cicero inter lumina:* Malim fere abeſſe *inter.* Iterata autem *poſuit — poſuerunt* morbum noſtri reputo. (cf. §. 77.)

103. *Conſummationem* — παραινετικόν. „Schemata „— quorum nullum in exemplaribus noſtris veſtigium „reperitur.“ Ruhnkenius in praef. ad Rutil. Lup. p. 16. Latina horum ſchematum vocabula videntur eſſe a Celſo poſita, quoniam Graeca reliquit ipſe Rutilius.

Graecus. Facinus non fuerit reponere *Gorgias.* cf. not. crit. Quare enim nationem potius appellaverit quam hominem? Niſi forte reſpexit latinum, quod modo poſuerat, nomen. Sed ne in Romano quidem Rutilio inveniebat aliud quam Graecum.

διαλλαγήν. cf. not. crit.

unum effectum deducuntur. *Conſequens*, ille ἐπακολούθησιν, de quo nos in argumentis diximus. *Collectionem*, qui apud illum eſt συλλογισμός. *Minas*, idem κατάπληξιν. *Exhortationem*, παραινετικόν. Quorum nihil non rectum eſt, niſi cum aliquam ex his, de quibus locuti
104 ſumus, figuram accipit. Praeter haec Celſus, *excludere*, *aſſeverare*, *detrectare*, *excitare judicem*, *proverbiis uti*, *et verſibus*, *et joco*, *et invidia*, *et invocatione*, *intendere crimen*, quod eſt δείνωσις, *adulari*, *ignoſcere*, *faſtidire*, *admonere*, *ſatisfacere*, *precari*, *corripere*, figu-
105 ras putat. *Partitionem* quoque, et *propoſitio-*

expreſſum videtur. Guelf. διαματιν, in quo facile noſtrum ipſum agnoſcitur et jam Camp. ſine mendo, ut et Tarv. Firmat etiam 9, 3, 49. Alioqui poſſit aliquis haerere in vocabulo, cujus quidem neque ratio ſatis perſpicitur in hac figura denominanda (verſionem etiam latinam miratur Badius; recte ille), neque auctoritas ulla remanet, cum particula haec Rutilii ſive Gorgiae interciderit.

Conſequens. Turic. Flor. *ſequens* cum Alm. *ille* ἐπακολούθησιν. Turic. *ellexena.* Flor. *eſt ille* ἐ. *idem.* Sic Turic. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *id eſt.* *Exhortationem.* Turic. *exorationem* cum Alm. Bern, cf. 3, 8, 54. *nihil non.* Turic. Flor. Camp. omittunt *non* cum Alm. et edd. ante Ald. Interpoſuit Regius, ſed vindices ſunt Guelf. Goth. Vall. et fortaſſe multi qui tacentur. cf. 6, 2, 11.

104. *detrectare.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *detractare* cum Alm. Voſſ. 2. (non Goth.) et edd. ante Bad. quo acc. Chouet. cf. Drakenb. ad Liv. 34, 15, 9.

de quo nos in argumentis, vide 5, 14, 1.

idem. Reſpicit, quo et modo *ille*, ad *Graecum* ſive *Gorgiam*. Neque enim tollit nexum, quod interjectum eſt *qui apud* — συλλογισμός.

104. δείνωσις. vide 8, 3, 88. et cf. 6, 2, 24.

nem, et *diviſionem*, et *rerum duarum cognationem*, (quod eſt, ut idem valeant, quae videntur eſſe diverſa, ut non is demum ſit veneficus, qui vitam abſtulit data potione, ſed etiam qui mentem) quod eſt in parte finitionis. Rutilius, ſive Gorgias, ἀναγκαῖον, ἀνάμνη- 106
σιν, ἀνθυποφορὰν, ἀντίῤῥησιν, παραύξησιν, προέκθεσιν, quod eſt dicere, quid fieri oportuerit, deinde quid factum ſit: ἐναντιότητα, unde ſint enthymemata κατ' αἰτίασιν· μετάληψιν etiam, quo

105. *cognationem.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Ambr. 1. (hic a pr. manu) 2. Camp. *cognitionem* cum Voſſ. 2. (non Goth.) *excogitationem* Voſſ. 3. *is.* Turic. *in iis.* Flor. *in his* cum Voſſ. 1. 3. Jenſ. Tarv. *veneficus.* Turic. Camp. *veneficiis.*

106. προέκθεσιν. Flor. πρόσθεσιν.

κατ' αἰτίασιν. Camp. κατα εκτασιν cum Goth. (nam et hic κατὰ ſine apoſtropho) Voſſ. 2. Ineſt recepta ipſa, ut et Ambr. 2. qui ſic: κατα ικτιασιν. μετάληψιν *etiam.* Ald. Bad. Baſil. inſerunt κατ' αἰτίαν, ratione quidem reddita nulla, nec video ullum auctorem.

106. *Rutilius, ſive Gorgias* — μετάληψιν. Facile apparet ſubaudiendum ex prioribus *putat.* Sed horum ſchematum nonniſi ἀναγκαῖον nobis reliquum in Rutilio p. Ruhnk. 63.

κατ' αἰτίασιν. Capperonnerius ſuſpicatur conjunctim legendum, ut fiat hoc novum ſchema, et intercidi debeat poſt *enthymemata.* Hoc ipſum ita eſt in Locat. Venet. Ruſc. Lacunam habet ab *enthym.* ad *etiam* Tarv. quae ſolet alioqui Graeca dare, ſed et Guelf. omnia haec Graeca per lacunas omittit. Et ſane, deficientibus auctoribus, quos hic ſequitur noſter, nihil certi poteſt ſtatui de hiſce ſchematis.

μετάληψιν — *utitur.* De metalepſi cf. 8, 6, 38. Hermagoreae diſciplinae, in qua ſtatus ſit metalepſis, mentionem habes, etſi non expreſſo nomine magiſtri, 3, 6, 46. *quo ſtatu* interpretare „quo „*tanquam* ſtatu," niſi ſcribere malis „quo" (ſcil. vocabulo) *in* ſtatu „utitur." Sed non eſt neceſſe. Simile exemplum vocabuli ad plures uſus traducti a rhetoribus eſt in μεταστάσει. cf. §. 41.

107 ſtatu Hermagoras utitur. Viſellius, quanquam pauciſſimas faciat figuras, ἐνθύμημα tamen, quod *commentum* vocat, et *rationem*, 798 appellans ἐπιχείρημα, inter eas habet. quod quidem recipit quodammodo et Celſus: nam, *conſequens* an epichirema ſit, dubitat. Viſellius adjicit et *ſententiam*. Invenio, qui aggregent his διασκευὰς, ἀπαγορεύσεις, παραδιηγήσεις. Sed ut haec non ſunt ſchemata: ſic alia vel ſint forſitan, ac nos fugerint, vel etiam nova fieri adhuc poſſint, ejusdem tamen naturae, cujus ſunt ea, de quibus dictum eſt.

107. *pauciſſimas faciat figuras.* Sic Flor. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Stoer. Verbum omittit Camp. Reliqui *p. facit f.* *figuras*, ἐνθύμημα. Sic Flor. Guelf. Ambr. 1. 2. Alm. Goth. Voſſ. 2. Capper. E Turic. poſt *figuras* affertur *faciat* (cf. §. 94. 9, 3, 1.). Reliqui inſerunt *facit*, foeda iteratione. *vel ſint.* Flor. Jenſ. *velut ſ.* cum edd. poſterioribus ante Bad.

ac nos fugerint. Turic. Flor. *magnos tua* cum Alm. Alter quidem a ſec. manu *magis nos fugerint.* Camp. *f. ſie a. n. f.* Jenſ. *magis vetuſta f.* cum edd. ante Bad. *magis vetuſta et nos fugierunt* Baſil. Aliquot ab Aldo inde indicativos poſuerunt in verbis *fug. poſſ.* Noſtram e Vall. eruit Bad. cui accedunt Guelf. Goth. Camp. niſi quod Guelf. *fugiant.* *fieri.* Turic. *leri* cum Alm. *feri* Flor. (a pr. manu).

107. *appellans* ἐπιχείρημα. Abruptum hoc nimis et confragoſum. Inſeras *ſic* ante *app.*, vel ita jungas, ut incidendo poſt *et*, *rationem appellans* praemiſſam efficiat parentheſin, ἐπιχείρημα autem proprium ſit loci objectum. Viſellius, ſicut Cornificius, videtur affectaſſe honorem ſermonis patrii, ut artificialia Graecorum vocabula redderet Latinis. Ejus in enthymemate auctoritatem ſequebatur noſter. 5, 10, 1. In epichiremate eundem obſcurius ſignificat 5, 10, 6.

an — ſit, dubitat. i. e. „ſuſpicatur eſſe." cf. 1, 5, 33.

διασκευὰς, ἀπαγορεύσεις, παραδιηγήσεις. Haec vocabula quaere apud

III. Verborum vero figurae et mutatae ſunt ſemper, et, utcunque valuit conſuetudo, mutantur. Itaque ſi antiquum ſermonem noſtro comparemus, paene jam, quidquid loquimur, figura eſt: ut, *hac re invidere*, non, ut omnes veteres, et Cicero praecipue, *hanc*
799 *rem*: et *incumbere illi*, non *in illum*: et, *ple-*

1. *mutatae.* Turic. Flor. *mutae.* *hac re inv.* Turic. Ambr. 1. (a ſec. hic quidem manu) *hanc rem i.* cum Alm. et edd. a Jenſ. ante Ald. Sed Flor. *in hanc rem i.* (a ſec. manu tollitur praepoſitio). Camp. Goth. (tac. Geſn.) *huic rei i.* cum Ald. et edd. ante Geſn. Noſtram habent Guelf. Ambr. 1 (a pr. manu). 2. cum Voſſ. 1. 3. Bern. Geſn. Bip. Pro *invidere* Dan. (cf. 6, 2, 11.) *invadere*, quod vult I. Fr. Gronovius ad Tac. Annal. 1, 22. An ejus igitur et hic conjectura? *praec. hanc rem.* Turic. *p. ſed huic rei* cum edd. a Jenſ. ante Ald. *p. ſi huic rei* Ambr. 1. (ſed raſum et repoſitum). Verum Flor. *p. huic rei* cum Alm. (cf. 9, 2, 107. item mox). Goth. (tac. Geſn.) *p. hac rem.* Noſtram dant Guelf. Camp. Ambr. 2. cum Voſſ. 1. 3. Bern. et edd. ab Aldo. Burmannus locum recte conſtituit, nec tamen emendationem

Erneſtum in Technologia Graeca, cui adde deſignatum a Capper. Jul. Caeſ. Scaligerum de Poetica lib. 5. cap. 83.

1. *hac re — hanc rem.* Multis Plinii junioris locis, etiam majoris 8, 22. p. Hard. 458. „bono ſuo invident" i. e. *nobis*. Lucani 7, 798. Tacit. Annal. 1, 22, 3. apparet, recentioribus placuiſſe ſtructuram ablativi in re, quam per accuſativum efferebant Cicero et veteres. cf. et F. A. Wolfius ad loc. Tac. item Drakenb. ad Liv. 2, 40, 11. qui rectiſſime accuſativum retinuit in Livio, pertinente ad *veteres*. (vide 4, 2, 118. it. 8, 5, 12.) Succedere genitivum huic ablativo per Graecam rationem, recte monet Geſnerus (cf. §. 17.) qui et Grammaticum Caprum teſtem addit p. Putſch. 2239. „veteres — „dixerunt Invideo tibi *divi-* „*tias*, non *divitiis*," cum Burmannus Nonium Marcellum exhibuiſſet cap. 9. p. Gothofr. 765. „Invidit *illam rem* pro „*illa re*." In reliquis, quae hic tanguntur, ſtructuris conſule Lexica et Grammaticos. Illud in fine *utinamque — vincant* ſimile eſt loco 1 Pro. 9.

num vino, non *vini*: et, *huic*, non *hunc adulari*, jam dicitur, et mille alia: utinamque non pejora vincant. Verum ſchemata λέξεως duorum ſunt generum: alterum loquendi rationem vocant, alterum maxime collocatione exquiſitum eſt. Quorum tametſi utrumque convenit orationi, tamen poſſis illud *grammaticum*, hoc *rhetoricum* magis dicere. Prius ſit iisdem generibus, quibus vitia. Eſſet enim orationis *ſchema* vitium, ſi non peteretur, ſed 800

recepit. Pro *non* ante *ut* eſt *Nam* in Turic. (a ſec. manu) Camp. (qui et protinus *et*). *utinamque — vincant. Verum ſchemata.* Turic. *utrim nam ſch.* a ſec. manu *utrum nam ſch.* Alm. *atinam ſch.* (cf. modo, item 9.) cum Flor. (a pr. manu).

2. *ſunt gen.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt *ſunt.* *vocant.* Turic. Flor. *vocat.* Tarv. totum hoc *alterum — vocant* omittit. *alt. maxime collocatione exqu.* Turic. Flor. *a. genus m. conlatione* (niſi quod hic *coll.*) *e.* cum Alm. *maxima* Turic. (a ſec. manu.) *a. m. collatione e.* Camp. *a. m. collocutione e.* Guelf. *a. maxime conlocutione exquitum* Ambr. 2. *a. collocatione m. e.* Goth. Jenſ. cum Voſſ. 2. et edd. poſterioribus ante Bad. qui ſic *a. quod collocatione m. e.* Baſil. *a. quod collationem m. e.* ſine *eſt* mox. *a. quod ad elocutionem m. e.* Voſſ. 1. 3. Reliqui *a. quod ad collocationem m. e.* *grammaticum.* Turic. *grammatici*, ſed ab eadem, ni f., manu correctum *cum.* Bern. *grammatici cum.* *quibus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt, cum Alm. *orationis.* (cf. 1, 5, 5. „de figuris *orationis*" 9, 1, 17. 36. 9, 2, 101.) Turic. Flor. *onis.* Hic a ſec. manu *omnis.* Goth. omittit vocem cum Voſſ. 2. *omne ejusmodi* Guelf. Ambr. 2. cum Bodl. Ioann. Voſſ. 1. 3. quanquam ex his affertur *hujusmodi.* Pro *ſchema* Guelf. *thema*, et Flor. Turic. *thethema.* Reliqui loco noſtrae vocis *omne.*

2. *alterum — vocant.* i. e. alterius nomine appellant certam aliquam loquendi rationem. *Eſſet enim — accideret.* cf. 1, 5, 53.

accideret. Verum auctoritate, vetuſtate, con- 3
ſuetudine plerumque defenditur, ſaepe etiam
ratione quadam. Ideoque, cum ſit a ſimplici
rectoque loquendi genere deflexa, virtus eſt,
ſi habet probabile aliquid, quod ſequatur.
Una tamen in re maxime utilis, ut quotidiani
ac ſemper eodem modo formati ſermonis
faſtidium levet, et nos a vulgari dicendi ge-
nere defendat. Qua ſi quis parce, et, cum 4
res poſcet, utetur, velut aſperſo quodam
condimento jucundior erit: at qui nimium
affectaverit, ipſam illam gratiam varietatis
amittet. Quanquam ſunt quaedam figurae
ita receptae, ut paene jam hoc ipſum nomen

3. *ut quotid.* Turic. (a pr. manu) Flor. *et cottid.* cum Jenſ. in priore. *ac.* Sic Turic. Flor. Reliqui *et.* *defendat.* Turic. *offendat.*

4. *Qua.* Sic Guelf. Camp. Turic. (a ſec. manu) cum Goth. Voſſ. 2. Ald. *quod* Turic. (a pr. manu). Reliqui *quo.* *parce.* Turic. Guelf. Camp. *parte.*

3. *cum ſit — deflexa, virtus eſt.* Habes eandem ſtructurae ſyneſin, de qua egimus ad 9, 2, 79. Sed *cum* attende dictum pro *etſi* et cf. Turſell. p. 190.

ut — faſtidium levet. Citat hic Almelovenius Demetrium Phal. §. 77. cujus locum vide apud Schneiderum p. 37. Mox Pſeudo - Turneb. et Capper. ablegant ad Ariſtot. Rhet. 3, 3, 3. p. Buhl. 321. τὰ Ἀλκιδάμαντος ψυχρά. φαίνεται· οὐ γὰρ ὡς ἡδύσματι χρῆται, ἀλλ' ὡς ἐδέσματι.

4. *jucundior erit.* Quod ſubjectum tribues adjectivo *jucundior?* Si intelligetur *figura*, quae ſit *jucundior* futura, perperam ſuſtinebit ea partes rei conditae, cum ſit ipſa condimentum. An ipſe orator erit *jucundior?* Ingrata fuerit imago hominis cum cibo comparati. Equidem interc idiſſe ſuſpicor inter *jucundior* et *erit* vocem: *oratio.* Neque eo minus mox in *amittet* ſubjectum erit *orator*, non *oratio.*

effugerint; quae etiamſi fuerint crebriores, 5 conſuetas aures minus ferient. Nam ſecretae, et extra vulgarem uſum poſitae, ideoque magis nobiles, ut novitate excitant, ita copia ſatiant: nec ſe obvias fuiſſe dicenti, ſed conquiſitas, et ex omnibus latebris ex-6 tractas congeſtasque declarant. Fiunt ergo et circa genus figurae in nominibus: nam et *oculis capti talpae*, et *timidi damae* dicuntur a Virgilio: ſed ſubeſt ratio, quia ſexus uterque altero ſignificatur: tamque mares eſſe *talpas damas*que quam feminas, certum eſt: et in verbis, ut, *fabricatus eſt gladium*, et,

conſuetas aures. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *a. c.* *ferient.* Turic. (a pr. manu) *feriunt*: Placet.

5. *nov. excitant.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *aurem.*

nec ſe obv. Turic. Flor. Guelf. *et ſe obv.* Sed Flor. a ſec. manu *et ſe non obv.* et ſic Ambr. 1.

6. *tamque mares.* Sic Turic. a ſec. manu, a pr. *tamque ares.* Flor. raſum habet locum et a recentiore mare ſcriptum: *nam tam* et ſic Goth. (err. Geſn.) cum edd. a Jenſ. ante Bad. qui e Vall. repoſuit *tam enim m.* cum edd. reliquis exc. Camp. Hic quidem *nam tanquam m.* Guelf. *tanquam m.*

5. *nobiles.* Veriſſimam cenſeo emendationem Lochmanni τοῦ μακαρίτου, qua reponit *notabiles* proluſ. anni 92 priori p. 5. Ablegat ipſe ad §. 27. item 9, 4, 101.

excitant. cf. §. 66.

6. *talpae.* Virg. Georg. 1, 183. *Timidi damae.* Ecl. 8, 28. *fabricatus eſt glad.* Cic. pro Rabir. poſt. 3. *Punitus eſt inimicum.* id. pro Milone c. 13.

altero ſignificatur. cf. 1, 4, 24.

et in verbis. In verbis *genus* hoc dici a noſtro ut plerisque veterum vidimus ad 1, 4, 27. 1, 5, 41.

fabricatus. Hoc igitur deponens non frequentius viſum Quintiliano τῷ *punitus*

inimicum penitus eſt. Quod mirum minus 7
eſt, quod in natura verborum eſt, et, quae
80 facimus, patiendi modo ſaepe dicere; ut *arbitror*, *ſuſpicor:* et contra faciendi, quae patimur; ut *vapulo:* ideóque frequens permutatio eſt, et pleraque utroque modo efferuntur, *luxuriatur*, *luxuriat; fluctuatur*, *fluctuat; aſſentior*, *aſſentio.* Eſt figura et in 8
numero, vel cum ſingulari pluralis ſubjungitur, *Gladio pugnaciſſima gens Romani; gens* enim ex multis: vel ex diverſo,

— — Qui non riſere parentes,
Nec deus hunc menſa, dea nec dignata cubili eſt.

inimicum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *inimicos.* Sed *es* pro *eſt* videntur dare omnes praeter Baſil. et poſteriores ante Obr. Memoriter citavit, etiam noſtram vocem.

7. *minus.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *non.*

ſaepe dicere. Turic. *prae dicere*, a ſec. manu contrahitur et ſic Guelf. cum Bodl. *ſaepe praedicere* Camp. cum Andr. *pleraque.* Flor. *plerumque* cum Goth. Voſſ. 2.

luxuriatur — fluctuatur. Turic. Guelf. Camp. dant haec verba ut participia per S in fine cum Goth. et edd. ante Loc.

aſſentio. Eſt. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Góth. Voſſ. 2. Bodl. Alm. et edd. ante Gryph. acc. Obr. Reliqui inſerunt *revertor reverto.*

8. *ex div.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. Reliqui *e d.* Obr. *ex adverſo.* *Qui*, Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Ambr. 1. Camp. Jenſ. (err. Geſn.) *cui* cum edd. ante Burm. exc. Bad. qui noſtram, auctore Politiano (p. 105. Fac. Grut. Vol. 1.) repoſuit.

eſt. cf. Conſentium Putſch. p. 2054. nec unquam deponenter Qu. (cf. 10, 7, 2).

7. *Quod — quod.* Nimis inſuave hoc, ut malim pro altero ſcribere *quia.* cf. 4, 1, 1.

aſſentior. cf. 1, 5, 13.

8. *Qui non — cubili eſt.*

Ex illis enim, *qui* non riſere, hic quem non
9 dignata. In Satura,

— *Et noſtrum iſtud vivere triſte Aſpexi,*

cum infinito verbo ſit uſus pro appellatione:

hic quem non dignata. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. *hunc quem non dignata* Flor. Ambr. 1. cum Goth. Voſſ. 2. *non dignatus deus nec dea dignata* Baſil. *hic quem non dignatus deus, nec dea dignata* Obr. Reliqui *hunc non dignatus deus nec dea dignata.* Supervacuum ſupplementum, ſatis enim gnaro jam carminis lectori ſignificatur, et cupit ſcriptor cito defungi.

9. *dignata. In Satura.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *et* ante *in* inſerunt Goth. Camp. Jenſ. (err. Geſn.) cum Alm. (cf. §. 1. 13.) Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui haec dant: *dign. Et mutatione partium ut in Sat.* non quidem e Regii conjectura (ut cenſet Geſn.) qui certi nihil definiit, cujusque aetate nihil tale additum fuit. cf. §. 7. De *Satura* (nam ſic Turic. Flor.) cf. 9, 2, 36.

Virg. Ecl. 4, 62. 63. Hic ſcribendi et interpretandi modus recte poſt Bembum et Erythraeum rejicitur ab I. H. Voſſio in Commentario, repetiturque a vitio librarii, cujus codicem uſurparet Qu. Ex vetere enim ſcriptura *quoi* (cf. 1, 7, 27) corruptum erat *qui*, et noſter, figurae notandae magis intentus, quam verſus in carminis ipſius contemplationem, arripuit hoc in exemplum.

9. *In Satura.* Et apud Perſium 1, 8. Abruptum ſane hoc et minus praeparatum, nec monemur aliam nunc, quam adhuc, tangi figuram, quae fit partibus orationis mutandis. Mollias aliquatenus legendo *eſt* („In Satura „eſt:") pro „*et* noſtrum". Poterat enim errorem parere, quod in Perſio ipſo praemittitur *et*, ſed non faciens illud ad exemplum quo hic opus. Neque tamen cum Badio contendam, ſubaudiendo „*fi*„*gura eſt*", locum expleri, nec igitur mancum dicendum. Sed inſerere quidquam me pariter ac Regium vetat religio vetuſtatis. Etiam hoc ſatis durum quod *uſus ſit*, *vult*, ſubito reſpicit ad poëtam, Perſium, cujus nulla nec in prioribus nec in ſequentibus mentio. Structura quidem *cum uſus ſit* et mox

noſtram enim *vitam* vult intelligi. Utimur et verbo pro participio,

Magnum dat ferre talentum,

tanquam *ferendum:* et participio pro verbo, *Volo datum.* Interim etiam dubitari poteſt, 10
cui vitio ſimile ſit ſchema, ut in hoc,

Virtus eſt vitium fugere: — —

802 aut enim partes orationis mutat, ex illo, *Virtus eſt fuga vitiorum;* aut caſus, ex illo, *Virtutis eſt vitium fugere:* multo tamen hoc utroque excitatius. Junguntur interim ſchemata, *Sthenelus ſciens pugnae:* eſt enim, *ſcitus Sthenelus pugnandi.* Transferuntur 11

participio, Magnum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Baſil. Reliqui inſerunt *ut.*

10. *vitio ſimile.* Sic Turic. Flor. Reliqui *ſ. v.*
Virtutis. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *virtus* cum Goth. Vall. Voſſ. 2. (err. profecto Burm. qui noſtrum ex illo) Ald. Baſil. Obr. *virtutem* ſine *eſt* Jenſ. cum poſterioribus ante Ald. *multo.* Omnes quidem libri *Multa,* quod deinde referunt ad *ſchemata.* Noſtra eſt ex praeſtantiſſima Geſneri emendatione (recepta et Bip.), qui et primus interpunxit poſt *exc.* *hoc utroque.* Flor. inſerit *quoque* eum Goth. Kapp. *ſcitus Sthenelus.* Turic. Flor. *ſciuſticus.* a ſec. manu ille *ſcius ſtenelus,* hic *ſciens ſcitus.* Camp. *ſcius St.* Guelf. *ſciens St. p.* Goth. (tac. Geſn.) *ſcitus p.* Non profecto tritum eſt *ſcitus* pro *peritus,* etſi alibi

eſt §. 18. in Catullo. Ablegat Burm. ad ſimile Petronii c. 44. *illud erat vivere.*
Magnum dat. „Virg. Aen. „5, 248. Illi *volo datum* „ſimile Terentianum Andr. 1, „1, 2. *dictum puta.* Illud *vir-* „*tus eſt* Horat. Epiſt. 1, 1, „41." Geſnerus. *Sthenelus ſciens* Hor. 1, 15, 24. et cf. not. crit.
10. *excitatius.* cf. 6, 1, 2.

et tempora, *Timarchides negat eſſe ei periculum a ſecuri*, (praeſens enim pro praeterito poſitum eſt) et ſtatus,

Hoc Ithacus velit:

et, ne morer, per omnia genera, per quae ſit
12 *ſoloeciſmus*. Haec quoque eſt, quam ἑτέρωσιν

quot poëtarum locis probatum; nec fuerit rationis huc vocare obſoletum illud *ſcius*. An tentabis „en. *non neſcius* „St. pugnandi"?

11. *et temp.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *etiam t.* *negat eſſe.* Turic. Guelf. *negare eſt.* *et ſtatus.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Goth. 1. 2. Voſſ. 2. Alm. A ſec. manu Turic. *e. Statius*, ut et Guelf. Camp. cum Bodl. Andr. Vall. ex quo *et Stathius.* Mox Jenſ. *e. Virgilius* cum edd. ante Bad. acc. Capper. qui negligenter recenſet auctores vaniſſimae ſcripturae. *ut Virgilius* Baſil. Reliqui *et futurum pro praeſenti* de Badii conjectura. vide Geſnero indicante Canneg. ad Avianum 14. p. 101. qui rectiſſime vidit haec eſſe inquinata.

omnia genera. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *ſit.*

12. *quoque eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *e. q.* (cf. 5, 10, 19.)

ἑτέρωσιν. Guelf. lacunam habet. Camp. ετεμηκωσιν. Vall. ἑτερήωσιν. Tarv. ἑτεροίωσιν, cum Goth. Ald. Poſui, ut appareret raram eſſe et exiguam in hac voce varietatem, cum nec multum proficiat illud, quod conjectura petebat jam Dan. (cf. §. 1.) ἑτεροίωσιν. Satis etiam firmata vox noſtra per Schneiderum loco Antonini 4, 39. quanquam alias rara in ſcriptoribus, nec proprie, quod ſciam, rhetoribus uſurpata. Quod Erneſt. in Te-

11. *Timarchides.* Vide Cic. Verr. 5, 44.

et ſtatus. Hoc vocabulum hic interpretor poſitum pro: *modi*, nam *velit* conjunctivus eſt pro *vult* indicativo. Sic variatum fuiſſe a grammaticis in hac appellatione apparet 1, 5, 41. Locus Virgilianus eſt Aen. 2, 104.

12. ἑτέρωσιν — ἐξαλλαγή. Apparet pro ar-

vocant: cui non diſſimilis ἐξαλλαγὴ dicitur: ut apud Salluſtium, *Neque ea res falſum me habuit:* et, *Duci probare.* Ex quibus fere praeter novitatem brevitas etiam

chnol. ablegat ad Ammonium, v. Ἀλλοίωσις et Μεταβάλλεσθαι, ille quidem rhetorico ſignificatu non habet.

cui non. Sic Ambr. 1. *cui* Jenſ. cum edd. poſterioribus ante Bad. Reliqui *cum.* *diſſimilis.* Locat. *ſimilis* cum edd. poſterr. ante Bad. ἐξαλλαγή. Turic. *εζamat η.* Ambr. 1. ΕΖΑΜΑΤη. Flor. *amat enim* cum Kapp. Goth. 2. *eſt* et lacunam ostendit Guelf. *eſt Zeuma cum* Camp. Goth. (err. Geſn.) cum Tarv. et edd. ante Ald. (niſi quod edd. a Tarv. *tum*). *e zeuma tum* Jenſ. (err. Geſn.) *eſt Zeugma, cum* Ald. *eſt, zeugma tum* Bad. Reliqui *eſt, Zeugma.* cf. 9, 2, 103.

Duci. Flor. *ducit* cum Goth.

bitrio has appellationes poſitas a rhetoribus; neque enim quidquam ineſt in etymo, quod certum diſcrimen conſtituat. Uſu igitur frequentatas dignoſcere contingat leves hasce ſignificationum umbras, quas nunc, ſemel modo oblatis vocabulis, ignoramus. Nam ἐξαλλαγή, quae eſt apud Dionyſium de vi Demoſth. p. 982. Reisk. indicante Erneſto in Technol. Graeca, latius patet et omne variandae per ſchemata orationis artificium demonſtrat. *Haec* pronomen accipio ut *Illa.* vid. 6, 1, 50. et mox §. 20. 35. ut *eſt* ſignificet, *accidit, reperitur,* et ſubaudiendum *figura,* ad pronomen femininum. ἑτέρωσις quidem nullo exemplo illuſtratur, quod profecto arguit, intercidiſſe hic aliquot verba. In loco Salluſtiano (Jugurth. 10.) *falſum habuit* variatum eſſe pro *fefellit* unusquisque videt. Alterum quid ſibi velit, difficilius dictu, et miror neminem praeter Badium attendiſſe. Suſpicatur ille fuiſſe: „*opinione duci pro probare*", mihi quidem nil ejusmodi perſuadens. Qui invenerit locum ſcriptoris, ſi forte ſit alicujus, facile rem expediat. Adhuc reſpici Salluſtium et ejus verba eſſe, fortaſſe in deperdita operum parte, veroſimillimum propter id quod ſequitur *idem auctor.* In hoc quidem exemplo ſolo brevitas poſſit deprehendi, neque enim ulla in *falſum habuit.*

peti ſolet. Unde eousque proceſſum eſt, ut *non poeniturum*, pro non acturo poenitentiam: et *viſuros*, ad videndum miſſos idem auctor dixerit. Quae ille quidem fecerit *ſchemata;* an idem vocari poſſint, videndum, quia recepta ſint. Nam receptis etiam vulgo auctore contenti ſumus. Ut nunc

proc. eſt. Leid. Burm. *p. eſſe* per ſphalma ſuſpicor, quanquam poſſunt videri Turic. et Flor. dare, e quibus nulla varietas.

13. *poſſint.* Turic. Guelf. *poſſit.* *ſint.* Turic. (a pr. manu) Flor. *ſit.* cf. §. 20. ubi *ſit* pro *ſunt.*

Ut nunc evaluit. Turic. Guelf. Camp. *utinam velut* cum Goth. Kapp. Bodl. Bal. Vall. Voſſ. 2. Flor. (a ſec. manu); a pr. *utinam voluit* cum Alm. (§. 9. 31.) ſed hic a ſec. manu *utinam vetuit.* Ambr. 1. *utrum nam*, an habeat *evaluit* certo non dicam. *Utrum natura e.* Jenſ. cum edd. ante Ald. acc. Bad. *Verum natura e.* Ald. cum reliquis ante Obr. Sed hic cum Burm. *Uti.* Malim equidem *ut jam* pro *ut*, vel *uti nunc.*

non poeniturum — viſuros. Sunt haec e deperditis Salluſtii, neque tamen inter fragmenta recenſentur apud Cortium, ubi *poenitens* ſolum eſt e Chariſio p. Putſchii 224, ſed hoc et apud Ciceronem et Suetonium et Priſcianum p. 922. Oblitus videtur Qu. Accii exemplum, quod praeſtant Lexica.

viſuros. Non praetermittenda hoc loco acutiſſima Lipſii ad Tac. Annal. 16, 2. conjectura, qui Salluſtii, quod memoret noſter, fuiſſe ſuſpicatur non *viſuros* ſed *viſores.* Eam nimis calide rejicit Erneſtus, de *verbis* agi monens, non de *ſubſtantivis.* Tanta in veteribus non erat ſubtilitas disputandi de rebus grammaticis, ut verbalia plane ſecernerent a verbo. Nec tamen quidquam definiam, cum habeant, quo ſe commendent, et Erneſti argumenta τὰ *viſores* aſpernantis ipſiusque etiam Oberlini. cf. Cangius in v.

13. *Quae ille — videndum.* „Haec cum primum ſcriberentur a Salluſtio, ſchemata profecto fuerunt; nunc tamen an eodem nomine ſint appellanda, quaerendum eſt, quia jam abierunt in communem ſermonem." Malim „recepta *ſunt.*"

evaluit *rebus agentibus*, quod Pollio in Labieno damnat: et, *contumeliam fecit*, quod a Cicerone reprehendi notum eſt: *affici* enim
803 *contumelia* dicebant. Alia commendatio ve- 14
tuſtatis, cujus amator unice Virgilius fuit,

Vel cum ſe pavidum contra mea jurgia jactat:
Progeniem ſed enim Trojano a ſanguine duci
Audierat. — —

rebus agentibus. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum omnibus MSS. ſed edd. a Jenſ. ante Obr. omittunt *rebus*.

14. *vetuſtatis.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) Guelf. *veritatis*, cum Alm.

rebus agentibus. Suſpicor vitium eſſe in eo, quod paſſive uſurpatum eſt participium, qualia ſtructurae portenta amant noſtri pragmatici (cf. 5, 6, 59): „*Vorhabende* Sache, *tragende* Liebe." Mirandum eſt ſane quod hujus, quae *evaluerat* Qu. tempore (cf. 8, 6, 32), locutionis nemo adhuc exemplum demonſtravit in ſcriptoribus, fortaſſe tamen has familiaris ſermonis ſordes dedignantibus. Labieni cum Pollione rixas vide ad 4, 1, 11. Pollioni videtur fuiſſe quod Ciceroni Antonius.

contumeliam fecit. Cic. Philipp. 3, 9. De eo loco diligenter egit ad quem ablegant interpretes I. F. Gronovius Obſerv. 3, 8. p. 375 —384. Recte monet Geſnerus, Qu. intellexiſſe dictum *facere contumeliam* velut *facere jacturam* pro *pati.*

14. *vetuſtatis.* Ejus quidem notam in exemplis his, quae afferuntur, Virgilianis, non agnoſcunt VV. DD. *Vel* hoc a Cicerone potius ſumſiſſe Virgilius Budaeo videtur (Comment. graec. ling. p. 1454. indicante Burm.), quam ab obſoleta vetuſtate retuliſſe. Et Geſnerus aliquid intercidiſſe ſibi perſuadet ante hunc verſum, quod ad vetuſtum uſum particularum ſpeciatim pertineret. Equidem non puto ad hujusmodi remedium eſſe confugiendum: *vel cum* (Aen. 11, 406) in hac orationis praeciſione, ubi omne id quod protaſin ſequi debebat, lectori intelligendum relinquitur, multum habet inſolentiae, quam ego antiquitati aſcribendam eſſe facile credo Quintiliano.

Quorum ſimilia apud veteres tragicos comicosque ſunt plurima. Illud et in conſuetudine remanſit, *Enimvero*. His amplius apud eundem:

Nam quis te juvenum confidentiſſime: —

quo ſermonis initium fit. Et,

Tam magis illa tremens, et triſtibus effera flammis,
Quam magis effuſo crudeſcunt ſanguine pugnae.

Quod eſt verſum ex illo, *Quam magis ae-*

Illud et. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *I. etiam.*

15. *quo.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. acc. Obr. Reliqui *cum quis* ex Regii conjectura. *initium fit.* Sic Obr. Reliqui *i. ſit.* Noſtram rationem probabat et Geſnerus.

Neque ullus eorum, quos Budaeus ponit, locorum hac parte ſimilis eſt noſtro. In altero verſu (Aeneid. 1, 19) *ſed enim*, et maxime ita poſtpoſitum, vetuſtatem habet. De Virgilio archaïſmi ſtudioſo cf. 8, 3, 25. Spectatur et ibi vetuſtas particularum uſu. Mire vacillavit memoria noſtri, cum *jactat* ſcriberet in priore verſu, pro quo eſt apud Virgilium *fingit*, quod ſolum loco congruit.

Enimvero. Transpoſitionem conjunctionis, quae alias vitat initium (cf. 1, 5, 39) aſcivit et comprobavit conſuetudo in hac quidem voce. Videtur ergo *vel* quoque in verſu Virgiliano ut transpoſitum notaſſe, quod ad *pavidum* pertinuerit; in qua ratione minime ſequar ejus auctoritatem.

15. *His amplius.* cf. 1, 5, 50.

Nam quis te. Georgic. 4, 445. *Tam magis.* Aen. 7, 787.

Quod eſt verſum ex illo — viget. Hunc locum interpretes praeter Regium, moxque Muretum (Varr. lectt. 19, 2) ſecuri transeunt, acquieſcentes illi, ut videntur, horum, quos dixi, ſuſpicione, eſſe hoc ex vetere quadam tragoedia. Verſus enim, ait Muretus, eſt trochaïcus. Et ſane in illa Romanorum licentia, ubi fas eſt trochaïcos ſipare quatuor

rumna urget, tam magis ad maleſaciendum viget. Pleni talibus antiqui: ſicut initio 16 Eunuchi Terentius, *Quid igitur faciam?*

urget — viget. Sic et Turic. (quanquam altero loco *juget*) Ambr. 1. Guelf. Camp. praeter edd. ante Bad. et tot ab aliis memoratos Codd. quo rediit Geſn. (et Bip.) cum reliqui ſecuti eſſent Regium transponentem *viget — urget.* Flor. quidem utrobique *urget.*

temporum pedibus, exit tetrameter qui digitos expleat. Hanc rationem tenens Gedoynus reddidit: *Quod eſt verſum ex illo* hisce: „ce qui eſt „viſiblement imité de cet en„droit“. Hoccine autem potuiſſe placere Quintilianum legentibus! Quando ille imitationem aliquam ex alio ſcriptore expreſſam ita deſignavit, ut *verſum* diceret locum? Et quis unquam ita Latinorum? Nec quidquam intererat expreſſum hoc docere aliunde. Noſter modo (§. 10) pronunciabat carmen Horatianum „aut partes „orationis *mutare ex illo* — „aut caſus *ex illo*“; *verſum ex illo* igitur et hic non aliter dixiſſe putandus eſt, quam ut rectam orationem indicaret, a qua deflexerit hoc ſchema Virgilianum. Ita apparet verba, quae veteri tragoediae aſſignant VV. DD., eſſe noſtri ipſius, qui illam in Turni galea Chimaeram a Virgilio fictam inter explicandum deducat protinus ad veritatem; nec quidquam in hoc ſchemate ſpectat rhetor niſi transpoſitionem, per quam prior eſt ſenſus qui debebat eſſe poſterior et viciſſim. Fateor tamen paulo operoſius hic egiſſe interpretem, et *aerumnam* mirum eſt poſuiſſe. cf. 8, 3, 26. Nos quidem magis movet illud *tam magis, quam magis* pro *quanto* et *tanto*, ſed de eo nunc non cogitat noſter.

16. *Terentius.* 1, 1, 1. Quo hoc conſilio nunc ponat, non apparet. Vix enim acquieſcas Turnebiano commento, quod per archaïſmon *igitur* ſit pro *deinde*, vel vetuſto more poſtpoſitum eſſe *igitur.* cf. 1, 5, 39. Alterum etiam obſcurius, in quo neque auctor innoteſcit, neque ſcriptura in comperto. *Tandem* facere figuram, ab initio ſententiae poſitum (ad praecedit tamen vox), monet Geſnerus. Idem totum hoc *pleni — leno* ſuo loco deerraſſe ſuſpicatur per librariorum incuriam, et debere reponi poſt *initium ſit.* *Talibus* enim plenos antiquos,

Poteſt enim deeſſe alterum *nam.* Et apud 808
Horatium illud;

> — *Fabriciumque,*
> *Hunc, et intonſis Curium capillis.*

Et detractiones, quae in complexu ſermonis, aut *vitium* habent, aut *figuram*, ut, *Accede ad ignem: jam caleſces plus ſatis. plus* enim
19 *quam ſatis* eſt. Nam de altera, quae *detra-*

et ultima *nam neque — neque* omittuntur. Alter ſic: *g. e. nam neque pindi poteſt enim deeſſe alterum neque parmam ſi vobis juga nam neque pindi poteſt enim deeſſe alterum neque et apud.* Noſtra conſtitutio, quae Regio maxime debetur, eſt apud Badium, primum. *intonſis.* Guelf. Horat. *incomtis* et ſic in vetere Mureti Cod. Meorum quidem praeterea nullus. *Et detractiones.* Bad. (ſine auctore nec reddita ratione) *Eſt etiam adjectio* obtemperantibus omnibus poſt eum ante Geſnerum. Reliqui et ſcripti et excuſi nobiscum faciunt. *figuram, ut, Acc.* Sic libri omnes MSS. (de Goth. tac. Geſn.) et excuſi ante Gryph. exc. Badio. Reliqui ante *ut* inſerunt: *Figuram.* Tum debebat et *vitii* mentio fieri. *ignem: jam.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Reliqui inſerunt *hunc.*

19. *Nam de altera — adjiciendum eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (err. Geſn.) cum Voſſ. 2. (niſi quod hic dicitur omittere *quae*) Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *De altera quae detractio eſt pluribus dicendum eſt.* Hoc e Regii mutatione. Noſtra corrupta quidem, ſed haec corruptior. Facile emendes illam: *nam ad alteram quidem detractionem pluribus adjiciendum eſt.* Frequens eſt, *nam* reſpicere ad ſup-

non equidem dixerim, has *additiones* et *abjectiones* eo potiſſimum pertinere. An *ex eadem parte* dixit omnino de figuris orationis? Id quidem minus probo.

Et detractiones — habent. cf. de figura detractionis 9, 2, 37. An aliquid interciderit non dicam. Saltem nondum de iis praeceperat detractionibus, quae eſſent extra *compl. ſerm.*

Accede ad ignem. Terent. Eun. 1, 2, 5. Eſt *hunc* in poëta ante *caleſces.*

19. *Nam de altera — adjiciendum eſt.* cf. not. crit.

ctione, pluribus adjiciendum eſt. Utimur vulgo et comparativis pro abſolutis, ut ſe quis *infirmiorem* eſſe dicet: duo inter ſe comparativa committimus, *Si te, Catilina, comprehendi, ſi interfici juſſero, credo, erit verendum mihi, ne non hoc potius omnes boni ſerius a me, quam quisquam crudelius factum eſſe dicat.* Sunt et illa non ſimilia ſoloeciſmo quidem, ſed tamen numerum mutantia, quae et tropis aſſignari ſolent, ut de uno pluraliter dicamus,

Sed nos immenſum ſpatiis confecimus aequor:

preſſum quid, quod praeceſſerit, quaſi dixerit: „Defungor „hoc quam breviſſimo exemplo, ubi nihil deeſt niſi *quam*, „nam ad ceteram *detr.* pluribus verbis illud, quod omitti„tur, adjiciendum eſt, quo ſententia expleatur.“

ut ſe. Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui inſerunt *cum.*

dicet. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. *dicit* Goth. cum Voſſ. 2. Reliqui (de Jenſ. err. Geſn.) *dixerit.*

Si te, Catil. Sic Ambr. 1. Camp. cum Goth. Locat. et poſterioribus ante Gryph. *Sit ex C.* Turic. a ſec. manu *Sic e C.* Flor. Guelf. *Sic ex C.* Jenſ. Tarv. *Sic te.* Reliqui *jam* inſerunt ante *C.* ex Cicerone. *ne non hoc.* Turic. Flor. *nec non h.* Guelf. Camp. *ne non* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph.

20. *Sunt et illa.* Sic Flor. Camp. Obr. *S. enim et i.* Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. *Sit et i.* Turic., a ſec. manu *Sic et i.* cum Guelf. Bodl. *Sunt illa et* Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Reliqui omittunt *et.*

et tropis. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *ex torpis.* nihil tamen latet.

Si te, Catilina. Ex Cat. 1, 2. *Sed nos.* Virg. Georg. 2, 541. *Haud ſecus.* Ge. 3, 346. *Neve tibi.* Ge. 2, 298. *Nec mihi.* Ge. 3, 435.

20. *Sunt et illa.* cf. §. 12. *et tropis.* „Nam ad ſynecdochen pertinent; aliis tamen ἐναλλαγὴ numeri dici„tur.“ Capperonnerius.

et de pluribus ſingulariter,

> *Haud ſecus ac patriis acer Romanus in armis.*

21 Specie diverſa, ſed genere eadem et haec ſunt,

> *Neve tibi ad ſolem vergant vineta cadentem:*
> *Ne mihi tum molles ſub divo carpere ſomnos,*
> *Neu dorſo nemoris libeat jacuiſſe per herbas:*

non enim neſcio cui alii prius, nec poſtea ſibi uni, ſed omnibus praecipit. Et de nobis loquimur tanquam de aliis, *Dicit Servius,*
22 *Negat Tullius.* Et noſtra perſona utimur 806
pro aliena, et alios pro aliis fingimus. Utriusque rei exemplum pro Caecina. Piſonem, adverſae partis advocatum, alloquens Cicero dicit, *Reſtituiſſe te dixti, Nego me ex edicto*

21. *Ne mihi.* Turic. *nē ħ.* ex Alm. et Goth. noſtrum. Ille a ſec. manu *nec noctu* pro *n. m. tum* et ſic Camp. Guelf. cum Bodl. Reliqui *Nec mihi*, ut et aliquot Virgilii libri. *divo.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. Bodl. Voſſ. 2. Goth. Jenſ. et edd. poſterioribus ante Stoer. exc. Bad. Reliqui *dio.* Etiam *mollis* vett. mei ante Gryph. quanquam aliquot ſilentur, et Ald. *molleis.*

22. *te dixti.* Turic. Flor. Ambr. 1. (ſed loco raſo) Guelf. Camp. *dixiſti* cum Alm. et libris Ciceronis. *dixit* Tarv. cf. 5, 13, 47. *me ex ed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Reliqui omittunt *ex* et hic et mox. cf. et Cic. Ern.

de pluribus ſingulariter. cf. 8, 6, 28.

21. *tanquam de aliis.* „Dicit Servius ſ. Sulpicius: hoc „eſt afferit: Negat Tullius: „hoc eſt ego. Sunt enim „verba Tullii“ [ubi tandem? Nam certe non in Murenana Ciceronis, ubi poteras ſuſpicari]. „Sicut Chremes de ſe „dicit in Andria: Non her„cule faciet.“ 4, 4, 36. Badius. Exemplum etiam fuerit Horatii Epiſt. 1, 16, 49. „re„nuit negitatque Sabellus.“ et paſſim talia inveniri poſſunt.

22. *pro Caecina.* c. 29.

praetoris reſtitutum eſſe: verum enim illud *reſtituiſſe* Aebutius dixit; Caecina, *nego me ex edicto praetoris reſtitutum eſſe.* et ipſum *dixti*, excuſſa ſyllaba, figura in verbo. Illa 25
quoque ex eodem genere poſſunt videri: unum quod *interpoſitionem* vel *interclu-ſionem* dicimus, Graeci παρένθεσιν vocant,

enim. Jenſ. omittit cum poſteriorr. ante Ald.

Caec, nego me. Hoc quidem ordine ſolus Geſn. ſeqq. Bipp. Rectiſſime, nam ceteri turbate *nego me Caec.* quod non attinebat emendari Italicis et Romanis characteribus adhibendis, ut fecit Capper. cf. 4, 2, 128. item hic §. 12. 45.

eſſe. et ipſ. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *ubi.*

dixti. Flor, Ambr. 1. *dixiſti* (loco raſo). Tarv. *dixi.*

excuſſa. Sic Flor. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Palat. Gebh. (Crep. 3, 11.) et edd. ante Baſil. *excuſa* Turic. Ambr. 1. cum Bodl. Alm. Obr. *excluſa* Guelf. marg. Baſil. Reliqui *extrita*, ſine auctore. *verbo, Illa.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *eſt.*

25. *unum quod.* Sic Turic. Flor. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. a Jenſ. ante Baſil. exc. Ald. *unumque* Guelf. *nosque* Camp. *quae nos* Obr. Reliqui *quam nos.*

παρένθεσιν. Ambr. 1. παρένθεσιν παρέμπτωσιν. Flor. NaΠΗΝΗΟΝΕΛΡeΜeΓωCIN. Guelf. ματηνηονε αρεμετοσιν. In hisce quid lateat nulla intentione aſſequor, quanquam extrema ſatis aperiuntur ab Ambr. 1. neque enim dubitandum, quin altera vox graeca ſit ſubjicienda. Haec non eſt inaudita apud praeceptores orandi, velut Dionyſ. p. Reisk. 792. indicante in Technol. Ern. ἐπ' — ἐνθυμημάτων τε καὶ νοημάτων αἱ μεταξὺ παρεμπτώσεις πολλαὶ γιγνόμεναι.

verum enim. Non ſatis aſſequor *verum*, et ſuſpicor legendum *vere* i. e. „*re vera* „enim haec Aebutius et Caecina dixerunt, litigatores, „non Piſo et Cicero, patroni,“

et ipſum — in verbo. An haec ſint ab ipſo Qu., certo non dicam.

25. *unum.* Huc reſpicit, quod mox (§. 24.) ſubjicitur *alterum.*

παρένθεσιν. cf. not. crit, vide 8, 2, 15.

dum continuationi ſermonis medius aliquis ſenſus intervenit, *Ego cum te, (mecum enim ſaepiſſime loquitur) patriae reddidiſſem.* (cui adjiciunt *hyperbaton*, quod inter tropos eſſe
24 noluerunt): alterum, quod eſt ejus figurae ſententiarum, quae ἀποστροφὴ dicitur, ſimile, ſed non ſenſum mutat, verum formam eloquendi:

— Decios, Marios, magnosque Camillos,
Scipiadas duros bello, et te, maxime Caeſar.

item p. 804. Veram eſſe priorem vocem, quae et ſola in Flor. reponitur a ſec. manu, perſuadet auctoritas Turic. et Ambr. quanquam ipſum illud arcanum inquinatiſſimae ſcripturae tentat magis et torquendo lactat animum legentis. Niſi forte in fractis iſtis tabulis agnoſces ipſam παρένθεσιν, (an παρένθετον? cf. §. 26.) quod tamen non probarim. Quo minus παρέμπτωσιν infererem, vetuit dubitatio ſuborta de conjunctione adhibenda; nam ἀσυνδέτως non ſunt cumulanda haec vocabula. Suſpicor interfuiſſe Graecum ἤ. (cf. 3, 11, 5.) Poſſit tamen *et* quoque. *dum.* Turic. Guelf. *duo.*

hyperb. quod. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. Reliqui Regio jubente inſerunt *non illud*, quod, niſi dormitavi, eſt jam in Camp. cf. 9, 2, 79. *noluerunt.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Reliqui *voluerunt.*

24. *alterum.* Sic Turic. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. Reliqui, jubente Regio, praemittunt *ſed*, quod Camp. quoque habet.

ſed. Turic. Flor. Guelf. *eſt.* Ambr. 1. *et* cum Jenſ. et edd. poſt. ante Ald. Reliqui *cum*, quorum et Camp. Noſtrum e conjectura. *ſenſum mutat.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. Jenſ. et edd. poſt. ante Ald. Reliqui *ſenſus mutatur*, quorum et Camp. *formam.* Sic Ambr. 1. Guelf. Tarr. cum edd. poſterr. ante Ald. Reliqui *forma.*

Ego cum te. Pro Milo. c. 34. *Decios.* Virg. Ge. 2, 169. *Fas omne.* Aen. 3, 55. *Quid loquor.* Aen. 4, 595. *Haud procul.* Aen. 8, 642.

hyperbaton — noluerunt. cf. 8, 6, 67. 24. *ejus figurae ſententiarum.* 9, 2, 38.

Acutius adhuc in Polydoro: 25

Fas omne abrumpit, Polydorum obtruncat, et auro
Vi potitur. Quid non mortalia pectora cogis
Auri ſacra fames?

Ii qui tam parva momenta nominibus discreverunt, μετάβασιν vocant, quam et aliter fieri putant:

Quid loquor? aut ubi ſum?

807 Conjunxit autem παρένθεσιν et ἀποστροφὴν Virgilius illo loco,

Haud procul inde citae Metium in diverſa quadrigae
Distulerant, (at tu dictis Albane maneres)
Raptabatque viri mendacis viſcera Tullus.

25. *Ii qui.* Sic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *Is qui* Turic. *Enim qui* Guelf. Reliqui omittunt *Ii.* *putant.* Turic. Flor. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *putent.* An acceperunt *quam* pro *quippe quam?* Tollii ad Longinum c. 27. p. 155. (quam indicat Capper.) conjectura *taliter* pro *aliter* faciliorem ſane praeſtat ſententiam, nec rejicula, etſi rara, vox *taliter.* *loquor.* Turic. Flor. *loquar* cum Jenſ. et poſterr. ante Ald.

26. *Conjunxit autem.* Guelf. *pretium traxit a.* Camp. *praejunxit a.* Goth. omittit haec. *παρ. et ἀπ.* Guelf. *πανονσισιν et ανατ̓ροφην.* Idem cum Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. ante *Virg.* inſerit *ut*, quod emendavit Regius. *Virg. illo.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *in.* *dictis.* Turic. *dicis*, a ſec. manu *dux* et ſic Camp. *ditis* Flor. (a pr. manu).

25. *Acutius.* Malim *acrius.* cf. 28. 71. 74. 4, 1, 64. *parva momenta — discreverunt.* Ii noluerunt figuram hanc eodem nomine appellari, ſive ſententiae eſſet, ſive orationis, et alteram quidem *μετάβασιν* vocarunt. Hanc vide apud Rufinian. p. Ruhnk. 243. Quanquam aliter ac noſter definit et habet *apoſtrophen* inter ſchemata lexeos. Sed vide de eodem Rutil. Lup. p. 72. indicante jam Regio, et hic quidem propior noſtrum. De *aliter* vid. not. crit.

… an den gehörigen Stellen ein.

27 Haec *ſchemata*, aut his ſimilia, quae erunt *per mutationem*, *adjectionem*, *detractionem*, *ordinem*, et convertunt in ſe auditorem, nec languere patiuntur ſubinde aliqua notabili figura excitatum: et habent quandam ex illa vitii ſimilitudine gratiam, ut in cibis interim acor ipſe jucundus eſt. Quod continget, ſi neque ſupra modum multae fuerint, nec ejusdem generis aut junctae, aut frequentes: quia ſatietatem, ut varietas earum, ita raritas
28 effugit. Illud eſt acrius genus, quod non tantum in ratione poſitum eſt loquendi, ſed ipſis ſenſibus cum gratiam, tum etiam vires accommodat. E quibus primum ſit, quod fit *per adjectionem*. plura ſunt genera. nam et verba geminantur, vel amplificandi gratia: ut, *Occidi, occidi, non Sp. Maelium;* alterum eſt enim, quod indicat, alterum, quod affirmat: vel miſerandi, ut,

Ah Corydon, Corydon. —

27. *aut his.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Reliqui *et h.* *quae erunt.* Hoc primus direnit ita Regius, nam MSS. et excuſi ante Ald. *quaerunt, quaerent.* *cibis — acor.* Turic. Guelf. *cujus — macor.*

28. *cum gratiam.* Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *tum gr.* cum edd. poſterr. ante Stoer. cf. 6, 1, 46. *Maelium.* Libri quidem *Melium.* cf. 5, 13, 24. *eſt enim.* Turic. Ambr. 1. *e. etenim.* Guelf. *enim.* *Corydon.* Altero loco omittitur a Turic. Flor. Camp.

28. *loquendi.* An *eloquendi?* cf. 8, 6, 59.
Occidi. Pro Milo. c. 27.
Ah Corydon. Virg. Ecl. 2, 69.
Bona miſerum. Cic. Philipp. 2, 26. *Vivis, et vivis.* Cat. 1, 2.
Nihilne. Cat. 1, 1. *Quis eos poſtulavit.* pro Milo. 22. *Qui ſunt, qui.* ad Herenn. 4, 14. *Vigilas tu.* pro Mure. c. 9.

Quae eadem figura nonnunquam per *ironiam* 29
ad elevandum convertitur. Similis geminationis poſt aliquam interjectionem repetitio eſt, ſed paulo etiam vehementior, *Bona, miſerum me! (conſumtis enim lacrimis tamen infixus animo haeret dolor) bona, inquam, Cn.*
808 *Pompeji acerbiſſimae voci ſubjecta praeconis. Vivis, et vivis non ad deponendam, ſed ad confirmandam audaciam.* Et ab iisdem verbis 30
plura acriter et inſtanter incipiunt, *Nihilne te nocturnum praeſidium palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil conſenſus bonorum omnium, nihil hic munitiſſimus habendi ſenatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt?* et in iisdem deſinunt, *Quis eos* 31
poſtulavit? Appius. quis produxit? Appius. Quanquam hoc exemplum ad aliud quoque ſchema pertinet, cujus et initia inter ſe et

cum edd. ante Ald. ut et modo alterum *acc.* delevit ſec. manus Turic. et nonniſi ſemel habet Flor.

29. *Bona — dolor.* Solito errore omittuntur in Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. *et vivis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſed v.*

30. *praeſ. palatii.* Turic. *p. poculatu.* Flor. (a pr. manu) *p. oculatii.* *munitiſſimus.* Turic. a pr. manu *mutiſſimus.* Jenſ. (non Goth., err. Beckio) Barberin. *inimiciſſimus.*

31. *et in iisdem.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui omittunt *in* expungente Regio. *cuj. et initia.* Sic Turic. Flor. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Reliqui omittunt *et.* *ſe et fines.* Turic. (a pr. manu) omittit *ſe.* Flor. *ſ. et rurſus inter ſe ſ.* cum Alm. (cf. §. 13. 41.).

29. *Similis geminationis.* Non ſupervacuum fuerit monere prius eſſe nominativum, unde pendeat, qui ſequitur, genitivus, ne forte quis duos agnoſcat genitivos vel *geminat.* referri credat ad *repetitio.*

ſines iidem ſunt, *quis* et *quis*, *Appius* et *Appius.* Quale eſt, *Qui ſunt, qui foedera ſaepe ruperunt? Carthaginienſes. Qui ſunt, qui crudeliſſime bellum geſſerunt? Carthaginienſes. Qui ſunt, qui Italiam deformarunt? Carthaginienſes. Qui ſunt, qui ſibi ignoſci poſtu-*
52 *lant? Carthaginienſes.* Etiam in contrapoſitis vel comparativis ſolet reſpondere primorum verborum alterna repetitio, quod modo hujus eſſe loci potius dixi: *Vigilas tu de nocte, ut tuis conſultoribus reſpondeas; ille,*

quis et quis. Turic. Flor. Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) *qui e. q.*
Carthaginienſes. Hoc quidem ante Capper. in plerisque (neque enim vacat quaerere an in omnibus) ſine I ſcribitur poſt N., etiam per *K*, quamquam poſterius non in MSS. quod ſciam. Cauſa iſta orthographica diu acta eſt, et recte explodit ſibi placentem in ea praeceptorem Capper. Burmannus Epiſt. p. 51. cf. Liv. Drakenb. 28, 26, 1. Cum verſus maxime rem conficiant, addam unum, qui omnes adhuc fefellerat, a Buttmanno noſtro agnitum: Cic. Inv. 1, 19. „Appius indixit Karthaginienſibu' bellum" ex Ennii profecto annalibus. *crudeliſſime.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui *crudele*, quibus accenſetur Alm.
bell. geſſerunt. Sic iidem (niſi quod Goth. et excuſi transponunt *bell. crud.*) exc. Obr. A reliquis inſeritur *in Italia.* cf. Oudend. ad Script. ad Herenn. p. 584.
deformarunt. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *deformaſti* Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *deformaverunt.* Sed ante *Qui ſunt* Turic. omittit *Carth.*
52. *hujus eſſe.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *hujusmodi e.* cum Voſſ. 2. et Tarv. Nam reliquae a Jenſ. ante Ald. hoc quidem habent, ſed viciſſim omittunt *modo* ante *huj.* quod et e Voſſ. 2. refertur. Nunc quidem in loco Murenanae e vett. ut Turic. Flor. Ambr. 1. affertur *conſultatores*, priore citatione non item.

52. *modo — dixi.* vide 9. igitur „*orationis* figuram eſſe, 2, 101. „*hujus loci* eſſe" erit „*non ſententiae.*"

ut eo, quo intendit, mature cum exercitu perveniat. Te gallorum; illum buccinarum cantus exuſcitat. Tu actionem inſtituis; ille aciem inſtruit. Tu caves, ne conſultores tui; ille, ne urbes aut caſtra capiantur. Sed hac gratia 33
non fuit contentus orator, vertit in contrarium eandem figuram: *Ille tenet et ſcit, ut hoſtium copiae; tu, ut aquae pluviae arceantur. Ille exercitatur in propagandis finibus, tu in regendis.* Poſſunt media quoque reſpon- 34
dere vel primis; ut,

Te nemus Anguitiae, vitrea te Fucinus unda:

809 vel ultimis, *Haec navis onuſta praeda Sicilienſi, cum ipſa quoque eſſet ex praeda.* Nec quisquam dubitabit, idem fieri poſſe iteratis utrinque mediis. Reſpondent primis et ultima, *Multi et graves dolores inventi parentibus, et propinquis multi.* Eſt et illud repe- 35
tendi genus, quod ſemel propoſita iterat et dividit,

33. *exercitatur.* Sic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. *exercitatus* Turic. Flor. *exerceatur* Guelf. Reliqui *exercitatus eſt* cum Cic.

34. *ipſa quoque.* Turic. Flor. *et ipſa* cum Obr. et Camp. ſed hoc addente *quoque.* *ex praeda.* Turic. Flor. *et p.* cum Bodl. Alm. *dubitabit.* Sic Geſn. (cum Bip.) e Goth. Reliqui *dubitavit.*

fieri poſſe. Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *p. f.*

35. *repetendi genus, quod.* Turic. *r. dignus q.* Flor. *r. dignus qui.* Guelf. *repeti dignum q.* In verſibus Virgilianis

34. *Te nemus.* Aen. 7, 759. *Haec navis.* Cic. Verr. 5, 17. *Multi et graves.* Verr. 5, 45. *Iphitus.* Aen. 2, 435. *Principum dignitas.* pro Lig. c. 6. *Quod autem tempus.* pro Cluent. c. 60.

35. *ſemel.* Malim *ſimul,*

Iphitus et Pelias mecum, quorum Iphitus aevo
Jam gravior, Pelias et vulnere tardus Ulixi.

ἐπάνοδος dicitur Graece, noſtri *regreſſionem*
36 vocant. Nec ſolum in eodem ſenſu, ſed etiam in diverſo eadem verba contra: *Principum dignitas erat paene par, non par fortaſſe eorum, qui ſequebantur.* Interim variatur caſibus haec et generibus iteratio, *Magnus eſt labor dicendi, magna res eſt:* et apud Rutilium longa περιόδοις: ſed haec initia ſententia-

vetuſtiſſimi libri ſolito vitio alii alia omittunt, ſed absque conſilio ſcriptoris.

36. *contra: Princip.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Reliqui inſerunt *ſumuntur*, ſed ii ſunt editi, nam quod Ambr. 1. nullam varietatem invenio, meo errori imputo. *iteratio.* Turic. Flor. *retractatio* cum Obr. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ruſc. qui *intractatio.* Guelf. *retractio* cum Bodl. Sed Ambr. 1. *retractatis.* Commendatur *retractatio* loco Rufiniani p. 236. ubi ſic redditur *ploce.*

longa περιόδοις. Sic Flor. Ambr. 1. *longarie pronoiae* Turic. *longiore ρισλοις* Guelf. *longiore probatione* Camp. (cf. 24.) *longiore περιέδοις* Tarv. Reliqui *longiore περιόδῳ.*

ſed haec. Sic Capperr ex Regii emendatione. Reliqui *et h.*

niſi forte illud eadem hic poteſtate fuerit, ut 2, 15, 34. quanquam non omnino par noſtrae ratio. cf. Drakenb. ad Liv. 24, 22, 14.

regreſſion. Sic Rufinianus p. Ruhnk. 242.

36. *eadem verba contra.* Subaudiendum erit *ſunt*, qualis ſtructura 7, 1, 49. 7, 5, 14. 8, 6, 25. Si quod verbum addatur, fuerit *ponuntur.* cf. §. 32. 84. *Contra* autem hic eſt *e regione* (cf. 6, 3, 95), ita ut ſibi invicem *reſpondeant.* Deinde *ſenſu* accipiendum pro *ſignificatu*, quare *in* praepoſitionem utrobique expungendam cenſeo. Ut enim nunc eſt, *ſenſus* videatur, quod eſt ſane ex bona latinitate, *periodus*, qualem hodie dicimus novitio more; ſed nec exemplum appoſitum hoc fert nec vocabulum *diverſo.*

Principum — par, non par. cf. 6, 3, 74. cujusmodi et illud in Marcelliana *vidimus, non vidimus* c. 6.

longa περιόδοις: ſed. *Longa* refertur ad *iteratio*, et poſſis haerere, an prol *et apud*

rum ſunt, *Pater hic tuus? patrem nunc appellas? patri tu filius es?* Fit caſibus modo 37
hoc ſchema, quod πολύπτωτον vocant. Conſtat et aliis etiam modis: ut pro Cluentio, *Quod autem tempus veneni dandi? illo die? in illa frequentia? Per quem porro datum? unde ſumtum? quae porro interceptio poculi?*

ſunt, Pater hic. Turic. Flor. Camp. *ſint p.* (niſi quod omiſſio e Flor. non memoratur). Omittit *pater* et Guelf.

nunc. Sic Turic. Flor. (quanquam hic omiſſum a pr. manu) Ambr. 1. Guelf. quod e Rutilio reponere jubebat Ruhnkenius. Reliqui *hunc.* *patri tu fil.* Sic libri apud Rutil. *patris tui f.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. *patris tu f.* Loc. cum edd. ante Bad. Reliqui *patris tu hujus f.*

37. *ſchema.* Turic. Flor. (a pr. manu) *ſchemati.* Quid lateat, non exputo. *et aliis.* Turic. Flor. (a pr. manu) *e. alias.* Guelf. omittit. *veneni dandi — in illa.* Turic. Flor. *veni d. unde de i.* ex Alm. nonniſi *unde de,* Guelf. *v. d. unde i.* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Gryph. Sed Camp. *vendicandi unde i.* *quae porro.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *quoque p.* cum Alm.

ſcribendum ſit *Eſt a.* Deinde *ſed* eſt ad ipſam rem transeuntis, quaſi dicat: „totum „quidem Rutilii locum non „afferam, quoniam longus „eſt, *ſed.*" vide Ruhnk. ad Rutil. Lup. p. 38. ubi integra reperies, quorum hic nonniſi initia.

37. *Fit caſibus — vocant.* Exemplum ſchematis ſubjectum deſidero, niſi forte id ipſum in Rutiliano illo eſſe credidit ſcriptor. Nam ſpecies ſane iſta eſt in tribus caſibus: *pater, patrem, patri.* cf. Rutil. Lup. p. 35. item Aquil. Rom. p. 179. Diſplicet *modo,* quod quo referatur, non apparet.

Conſtat — modis. Hic ſenſus etiam impeditior priore. Quis enim ferat hanc ſtribliginem: *et — etiam?* Et quales intelliguntur *modi?* an verbi illi, qui vulgo dicuntur? Sed ii non ſunt in exemplo Ciceroniano. Et quare *alii?* Multa profecto hic turbata.

ut pro Cluentio. cf. 5, 7. extr.

veneni dandi. cf. et 7, 2, 54.

38 *cur non de integro autem datum?* Hanc rerum 810
conjunctam diverſitatem Caecilius μεταβολὴν vocat: qualis eſt pro Cluentio locus in Oppianicum, *Illum tabulas publicas Larini cenſorias corrupiſſe, decuriones univerſi judicaverunt: cum illo nemo rationem, nemo rem ullam contrahebat: nemo illum ex tam multis*

38. *publicas Larini.* Turic. Flor. Ambr. 1. *p. violari* cum Alm. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. *p. violare* Guelf. Reliqui *p. violaſſe* ex Regii mutatione, ſed habent jam Goth. et Camp. cf. §. 36. Reſtituimus ſcripturam librorum Cic. ſuadente jam Geſnero. *judicaverunt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Stoer. et Cic. Reliqui *judicarunt.* *illo nemo.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *jam.*

38. μεταβολήν. Multus eſt Capperonnerius in quaerendis rhetorum locis, qui de hac ſpecie egerint. Nec invenit ille niſi unum Alexandri Numenii p. Vol. 1. Aldin. Rhett. 585 quem, quoniam in Technol. praetermiſit Erneſtus, hic ponam: περὶ μεταβολῆς. Ἐπὶ τούτου τοῦ σχήματος μετάθεσις μορίων ὅλων γίνεται καὶ καθ' ἕκαστον κῶλον καὶ κόμμα, ὡς ἔχει τὸ Δημοσθενικόν. Τίς γὰρ (p. Reisk. 328. ſq.) συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια (hic recedit a recepta ſcriptura) ἐκ τῆς σῆς εὐνοίας, καὶ δόξης; τίς δὲ πρεσβεία .... δι' ἣν ἡ πόλις ἐνδοξοτέρα; τί τῶν Ἑλληνικῶν, ἢ τί τῶν οἰκείων ἁπλῶς ἐπηνώρθωται διὰ σέ; ποῖαι τριήρεις, ποῖα βέλη κ. τ. λ. Caſſiodorus autem in Pſalmos p. 24. 25. Μεταβολὴ i. e. *iteratio unius rei ſub varietate verborum.* „Verba mea auribus percipe Domine, in„tellige clamorem meum, in„tende voci orationis meae." Haec ego de metabole praecepta et exempla ſatis congruere inter ſe exiſtimo, quod ſecus videtur Capperonnerio, aliquem tamen Alexandri et Quintiliani conſenſum agnoſcenti. Alium vocabuli uſum vide 9, 4, 50. Apte jubet Erneſtus in Technol. conferri ad noſtrum locum Ariſtot. Rhet. 3, 12, 3.

pro Cluentio. c. 14. *Hic ſegetes.* Virg. Ge. 1, 54. Perſ. 1, 27.

*cognatis et affinibus tutorem unquam liberis
ſuis ſcripſit*, et deinceps adhuc multa. Ut 39
haec in unum congeruntur, ita contra illa
diſperſa ſunt, quae a Cicerone *diſſipata*
dici puto,

> *Hic ſegetes, illic veniunt felicius uvae,*
> *Arborei foetus alibi,*

et deinceps. Illa vero apud Ciceronem mira 40
figurarum mixtura deprehenditur, in qua et
primo verbo longo poſt intervallo redditum
eſt ultimum, et media primis, et mediis ultima
congruunt: *Veſtrum jam hic factum depre-*

ſcripſit. Turic. (a ſec. manu, a pr. compendium) Guelf. *ſcripſiſſet* cum Goth. Voſſ. 2.

39. *ſunt, quae a.* Turic. *ſic quia,* a ſec. manu *ſit quod a.* Guelf. *ſunt quod a.* *diſſipata dici puto.* Turic. Flor. *diſſuputa deciputo* (Turic. a ſec. manu *dici*). Suboritur aliqua ſuſpicio, an totum hoc *dici puto* prodierit ex male iterato priore, ut legas *quae Ciceroni diſſipata*; ſaltim inſuavis eſt compoſitio; ſed cum ſane obſcurior Ciceronis ſit appellatio, potuit ſibi diffidere Qu. eam interpretans.

foetus — Ciceronem. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. *alibi* et *Illa vero* omittunt Camp. Goth. Voſſ. 2. *alibi* ſolum Jenſ. et edd. poſterr. ante Gryph. exc. Ald.

40. *intervallo.* Turic. Flor. *intervallum*, cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald.

39. *diſſipata dici puto.* vide 9, 2, 35. Et Cic. Orat. c. 71. „Facilius eſt enim „apta diſſolvere, quam *diſ-* „*ſipata* connectere" huc vocat is, de quo dixi ad 7, 6, 6. Aegius.

40. *Veſtrum jam hic factum.* Quod reliqui hic diſſimulant interpretes, ego ſimplicius fatebor, me locum hunc Ciceronis non inveniſſe. Agit ille de Catilinariis, quos Metellus Nepos tribunus plebis et Clodius indicta cauſa a Cicerone damnatos criminantur. Suſpicor hoc eſſe ex Ciceronis oratione

henditur, Patres conſcripti, non meum: ac pulcherrimum quidem factum: verum, ut
41 *dixi, non meum, ſed veſtrum.* Hanc frequentiorem repetitionem πλοκὴν vocant, quae fit ex permixtis figuris, ut ſupra dixi, utque ſe habet epiſtola ad Brutum, *Ego cum in gratiam redierim cum Appio Claudio, et redierim per Cn. Pompeium, et ego ergo cum red-*
42 *ierim.* Et in iisdem ſententiis crebrioribus mutata declinationibus iteratione verborum: ut apud Perſium,

41. *epiſtola.* Flor. *epiſtolam.* Hoc quidem nihil proficitur, ſed velim alicunde oſtendi, quod lenius ſit vulgato. An omittemus *ſe?*

et ego. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. ante Ald. Reliqui *te*, et ſenſu et auctore deſtituti. Ipſum noſtrum expungendum reor, ut eſt apud fragmentorum editores. Nam quod Badius (non quidem in ed. 1516) poſt *te* intelligendum cenſet *formidabo* aut *rogabo* et ſic deſiderari quidquam negat, contra hiſtoriam eſt, cum ipſius Bruti quoque cauſa Appio reconciliatus fuerit Cicero, neque minaciter ſcripturus eſſet Bruto.

contra concionem Metelli. cf. §. 45. 49. quam in Senatu habitam ipſe Metellinam appellat ad Att. 1, 13. Simile quid eſt pro Domo c. 35. quod ex noſtro effictum a falſario poſſis interpretari. Pro *deprehenditur* in hiſce Ciceronianis non male ſuadent *reprehenditur*, quod corruptum videtur ab eo, cujus oculi aberrarent ad id quod recedit. (cf. 8, 6, 71.)

1. πλοκήν. Aquila Rom. p. 171. et Rufin. p. 236. eodem fere modo definiunt.

ſupra. Nihil eſt niſi *modo*, nam reſpicit ad §. 40. cf. 5, 14, 8.

utque — ad Brutum. Eſt in fragmentis. Sed vide et not. crit. Res quidem tangitur aliquoties in reliquis Ciceronis epiſtolis, velut ad Famil. 2, 13. 3, 10. et totus hic tertius epiſtolarum liber eodem pertinet.

— — *Usque adeone*
Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?

Et apud Ciceronem, *Neque enim poterat in-*
811 *dicio et his damnatis, qui indicabantur.* Sed 43
ſenſus quoque toti, quemadmodum coeperunt, deſinent: *Venit ex Aſia, hoc ipſum quam bonum? Trib. pleb. venit ex Aſia.* In eadem tamen periodo et verbum ultimum primo refertur, tertium jam ſermone adjectum eſt, *Verumtamen venit.* Interim ſententia quidem repetitur, ſed eodem verborum ordine, *Quid Cleomenes facere potuit?*

42. *indicio — indicabantur.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Bodl. Ald. Reliqui *jud. — jud.* Aliquot editi etiam *jud. — ind.* alii *ind. — jud.* An hic locus indidem eſt unde §. 50? *et his.* Ita Turic. Flor. Ambr. 1. Reliqui *ex h.*

43. *pleb.* Turic. *p. l.* *primo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *primum* cum Goth. Voſſ. 2. *ſermone adjectum.* Turic. *ſermonem abjectum.* a ſec. manu *ſermone abj.* et ſic Flor. Guelf. cum Alm. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald.
eſt, Verumtamen. Flor. *e. enim V. t.*
ſed eodem. Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Ald. Hic Regio ſuadente *eodem*, mox

43. *Et apud Ciceronem — Verumtamen venit.* Haec cum in Ciceronianis noſtris fruſtra quaeram (miro interim priorum interpretum ſilentio), ut ſunt inquinata, nulla reſtituendi aut emendandi occaſio oſtenditur. Neque enim in ipſis Qu. praeceptis quidquam aſſequor, quae pariter atque exempla denſa caligine ſunt obducta. Qui ingenium experiri cupiat in depoſitis hisce, varias ſcripturas invenit ſupra cum fide relatas. Capper. quid ſibi proficere viſus ſit, pro *jam*, *ſermone*, tentans: *etiam ſermoni*, non intelligo. Gedoynus quidem, quod unum relinquebatur auxilium, omiſit non haec ſolum, ſed et proxima hujus §.
Quid Cleomenes. Cic. Verr. 5, 41. *Pierides.* Virg. Ecl. 10, 72. *Hic tamen.* Catil. 1, 1.

Non enim poſſum quenquam inſimulare falſo. Quid, inquam, Cleomenes magnopere fa-
44 *cere potuit?* Prioris ſententiae verbum ultimum, ac ſequentis primum frequenter eſt idem: quo quidem ſchemate utuntur poëtae ſaepius,

Pierides, vos haec facietis maxima Gallo,
Gallo, cujus amor tantum mihi creſcit in horas.

Sed ne oratores quidem raro: *Hic tamen vivit: vivit? immo vero etiam in ſenatum*
45 *venit.* Aliquando, ſicut in geminatione verborum diximus, initia quoque et clauſulae ſententiarum aliis, ſed non alio tendentibus verbis, inter ſe conſonant. Initia hoc modo,

Bad. noſtrum. Ex Alm. afferunt ſolum *ſed* (cf. §. 31. 45). Regius *quidem* aut non legebat aut expungebat.

magnopere. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) Jenſ. omittunt, cum Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Sed Turic. Guelf. Camp. transponunt quoque *fac. Cleom.*

potuit. Prioris. Turic. inſerit *non enim* cum Alm. Sed Guelf. *enim* ſolum.

44. *primum.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Bad.

eſt idem: quo quidem. Turic. Flor. Guelf. *e. quod idem quidem.* Flor. *quia.* Goth. (tac. Geſn.) omittit *idem.*

Gallo. Semel tantum Turic. (a pr. manu) cum Goth. Ille a ſec. manu ſecundo loco *galle.*

ne — raro. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *quae — ratio.*

Quae cum ita. Catil. 1, 5. *Abiit, exceſſit, evaſit, erupit.* Cat. 2, 1. *Vidi oculos.* Virg. Aen. 12, 638. Ne hic quidem verba Quintiliani carent difficultate. Malim ſcribere: „I. ſententia *eodem* repeti„tur v. o." cf. not. crit.

45. *ſicut — diximus.* cf. §. 30.

Dediderim periculis omnibus, obtulerim inſidiis, objecerim invidiae. Rurſus clauſulae: ibidem ſtatim, *Vos enim ſtatuiſtis, vos ſententiam dixiſtis, vos judicaſtis.* Hoc alii συνωνυμίαν, alii *disjunctionem* vocant, utrumque (etiamſi eſt diverſum) recte. Nam eſt nominum idem ſignificantium ſeparatio. Congregantur quoque verba idem ſignificantia:

45. *Dediderim.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Voſſ. 2. (?) Alm. (Quanquam hic *Dedederim.* cf. §. 41. 46). Reliqui *dederim.* *alii* σ υ ν ω ν υ μ ί α ν. Turic. Flor. *alicinonimiam.* (Ille quidem ſec. loco *y.*) ſed a ſec. manu *alii metonimiam* et ſic Guelf. (niſi quod *no*, cum Jenſ.) *a.* Κ ο ι ν ο μ ι α ν Camp. *a.* Κ ο ι ν ω ν ί α ν Goth. (err. Geſn.) cum Capper. *a.* Κ ο ι ν ω μ ί α ν Vall. (err. Burm.) *a.* κ ο ι ν ο μ ί α ν Voſſ. 2. (?). Reliqui *a. metonymiam* et recentiores graecis litt. Noſtrum Pſeudo-Turnebus ſuaſit, quem, qui probabat, non ſecutum eſſe Capper. merito exprobrat Burm. Epiſtol. p. 19. *eſt nominum.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *et n.* *ſignificantium ſeparatio.* Turic. *ſignificat vivum ſ.* Flor. (a pr. manu) *ſignificativum ſ.* Guelf. *ſignificat in unum ſ.* Turic. (a ſec. manu) *ſignificat vi unum ſ.* Nihil proficitur ad levigandam orationem receptam, quae quidem animum non explet. Quare enim *disjunctionis* ſolius reddit rationem? Et poteſtne haec figura dici ſimpliciter *ſeparatio?* An reponemus: *N. et n. i. ſ. ſeparatio eſt et congregatio?*

Dediderim — judicaſtis. Haec Ciceroniana, nobis quidem erepta, invenientur eodem loco, ubi quae tanguntur §. 40.

συνωνυμίαν. cf. 8, 3, 16. Aquila Romanus p. Ruhnk. 180. qui ſua ex Alexandro Numenio, vide Rhett. Ald. 1. p. 583. deſignante Capper.

Congregantur quoque. Atqui et modo *congregabantur;* ut *quoque* illud male me habeat. Puto transponendum *verba quoque* (cf. §. 22). Nimis noſter etymon vocabuli attenderat, quod deſignaret ὀνόματα, non ῥήματα, oblitus interim, ſe modo eadem opera etiam *verborum* congregatorum exempla poſuiſſe.

*Quae cum ita ſint, Catilina, perge quo coe-
piſti: egredere aliquando ex urbe: patent*
46 *portae: proficiſcere.* Et in eundem alio libro,
Abiit, exceſſit, erupit, evaſit. Hoc Caecilio 8 12
πλεονασμὸς videtur, id eſt, abundans ſuper
neceſſitatem oratio: ſicut illa, *Vidi oculos ante
ipſe meos.* In illo enim *vidi* ineſt *ipſe.* Ve-
rum id, ut alio quoque loco dixi, cum
ſupervacua oneratur adjectione, vitium eſt:
cum auget manifeſtam ſententiam, ſicut hic,
virtus. *Vidi, ipſe, ante oculos,* totidem
47 ſunt affectus. Cur tamen haec proprie no-
mine tali notarit, non video. Nam et ge-
minatio, et repetitio, et qualiscunque ad-
jectio, πλεονασμὸς videri poteſt. Nec verba
modo, ſed ſenſus quoque idem facientes,

46. *ſuper.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Reliqui *ſupra.* *vit. eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. acc. Obr. Reliqui *v. dicitur.* *cum auget.* Sic Guelf. cum Alm. (cf. 45. 47). Reliqui inſerunt *autem,* ſed transponunt Turic. Flor. (ſed hic *aut*). *oculos, totidem.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Bad. Reliqui, hoc (etſi tacito) auctore, inſerunt *quot verba.*

ſunt affectus. Turic. *ſunt adfoetus,* a ſec. manu *foetus* (ſolum) cum Goth. Camp. Alm. Voſſ. 2. Sed Guelf. *ſ. foetus.*

46. *alio — loco.* 8, 3, 54. *manifeſtam.* Hoc parum convenit loco. Malim *manifeſta* (et ſic eſt in Flor.) ſed transpoſite (cf. modo) *ſententiam manifeſta.*

totidem ſunt affectus. Illa, quae praecedunt, breviſſima commata faciunt „ſubjectum ſententiae, cujus „*affectus*" ſunt attributum vel praedicatum. Haec noſtri acutiſſima gnome aliquid ſapit ultra illud pervulgatum *quot verba, tot pondera.*

47. *idem facientes.* Senſus quidem expeditus, ſed locutionis exemplum deſidero. An ſcribemus: *idem efficientes?*

acervantur: *Perturbatio iſtum mentis, et quaedam ſcelerum offuſa caligo, et ardentes furiarum faces excitarunt.* Congeruntur et 48 diverſa: *Mulier, tyranni ſaeva crudelitas, patris amor, ira praeceps, temeritas, dementia.* Et apud Ovidium,

Sed grave Nereïdum numen, ſed corniger Ammon,
Sed quae viſceribus veniebat bellua ponti
Exsaturanda meis. — —

Inveni, qui et hoc πλοκὴν vocaret! *Quaero* 49

47. *et quaedam.* Turic. Flor. Guelf. *ſed q.* *offuſa.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *effuſa* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. qui e Vall. noſtrum. Teſtes et vindices locutionis citat Burm. Gronov. Obſ. 4, 21. p. 766. Heinſ. ad Val. Flacc. 4, 482. Cuperi Obſ. 2, 6. p. 192. *excitarunt.* Flor. *excitaverunt* cum Alm. (cf. §. 38. ſed et 47. item 57).

48. *temeritas.* Turic. Flor. Camp. *temeritatis.* *Sed quae.* Turic. Flor. Guelf. *et q.* cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald.

49. *Inveni — non etiam prioribus.* In hiſce ordinandis paulo plus licere nobis rati ſumus, cum fuerit antiquitus turbatiſſimus locus. Vulgo quidem a Jenſonio inde ſic habet: „I. q. e. h. v. πλοκὴν usque deducet. cui n. a. c. ſint u. f. „mixta quoque e. i. e. d. ſ.' q. e. i. διαλλαγὴν v. Quaero „ab i. ſintne h. i. c. p. ſ. d. e. p. m. et in c. id eſt p. a. o. ſ. „d. e. ſ. i. f. ſ. ſ. n. e. p." Mox poſt Tarv. leviter refecta devenere haec ad eam conſtitutionem, quae obtinuit ante nos, ut *usque deducet* expungeretur, item *et* poſt *per me*, denique *id eſt ante patefacta.* Sed Codd. longe alia eſt conditio. Et ſic quidem Turic. Flor. „I. q. e. h." (inſerit Flor. a ſec. manu *vocarent*) „πλοκεν usque deducet et apud noſtrum

Perturbatio — Mulier, tyranni. Videntur loci declamationum deperditarum.

48. *apud Ovidium.* Metamorph. 5, 17.

49. *Inveni, qui et hoc.* cf. not. crit.

Quaero — extincta per me. Geſnerus recte videtur haec aſſignare orationi Ciceronis

ab inimicis, ſintne haec inveſtigata, comperta, 815
patefacta, ſublata, delata, extincta per me? cui non aſſentior, cum ſint unius figurae et mixtae quoque, et idem et diverſum ſignificantia, quod et ipſum διαλλαγὴν vocant. *Inveſtigata, comperta, patefacta,* aliud oſtendunt; *ſublata, delata, extincta,* ſunt in-
50 ter ſe ſimilia, ſed non etiam prioribus. Et hoc autem exemplum, et ſuperius, aliam

„etiam tragicum Jove propagatus eſt ut perhibent tantalus“ (cf. §. 57.) „per me et inveſtigata c. id eſt p. a. o. ſ. d. e. vo„care c. n. aſſentior c. ſit u. f. mixtae“ (a ſec. manu uterque *mixta*) „q. e. i. diallagen v. q. a. i. ſintne h. i. c. id eſt“ (Turic. *idem,* quod Flor. a ſec. manu) „p. ſ. d. e. ſ. i. ſ. ſ. „n. e. p.“ Guelf. ex his omittit *Inveni.* Goth. Camp. praeterea haec quoque *et apud — tantalus,* quibus accedit Voſſ. 2. Cum igitur ordinem ſententiarum a ſcriptore conſtitutum deſeruerint manifeſto librarii, dandum aliquid cenſuimus rationi logicae, critica etiam minus addicente. *Aſſentio,* quod ex Leid. arreptum propagaverant Burm. Geſn. recte deſeruerunt Capper. Bip. (cf. §. 7.) De meo dedi *et* poſt *mixtae*. *Sit* an *ſint* ſcriberem, diu haeſi. Sane *hoc* poſcebat *ſit*, ſed tum *ſignificantia* ſtare non poterant. Omnis autem ratio noſtra inde pendet, quod *hoc* retulimus ad ſequentia et quidem ad exemplum Ciceronianum (cf. 8. 6, 28). Nec tamen dubitari poteſt, quin optime ad priora quoque ſpectet pronomen, ut ſententia ſit, illam, cujus modo exempla poſuerit, iterationem a quibusdam appellatam et ipſam πλοκήν. Sed quomodo tum defendamus repente nec ulla commiſſura illatum exemplum e Cicerone, plane non video. *„qui vocarent“* plurali numero poterat recte ſcribi (cf. 9, 2, 44) nec obſtabat *cui*, quod ad rem ſpectat, non ad perſonam, neutro genere accipiendum.

contra concionem Metelli. cf. §. 45. et mox §. 50.

unius figurae et mixtae quoque. Exemplum ex Cicerone allatum non ſolam πλοκὴν continere cenſet (*mixta* haec eſt figura §. 41.), ſed et συνωνυμίαν (quae eſt *una* vel *ſimplex*).

quod et ipſum διαλλαγήν. cf. 9, 2, 103.

50. *et ſuperius.* Oportet

quoque efficiunt figuram, quae, quia conjunctionibus caret, *diſſolutio* vocatur; apta, cum quid inſtantius dicimus. nam et ſingula inculcantur, et quaſi plura fiunt. Ideoque utimur hac figura non in ſingulis modo verbis, ſed ſententiis etiam: ut Cicero dicit contra concionem Metelli, *Qui indicabantur, eos vocari, cuſtodiri, ad ſenatum adduci juſſi; in ſenatu ſunt poſiti.* et totus hic locus. Hoc genus βραχυλογίαν vocant, quae poteſt eſſe *copulata diſſolutio.* Contrarium id eſt ſchema, quod conjunctionibus abundat. Illud 51
ἀσύνδετον, hoc πολυσύνδετον, dicitur. Hoc eſt vel iisdem ſaepius repetitis; ut,

1. 50, *non in.* Turic. Flor. Guelf. Camp, omittunt *in* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. *indicabantur.* Guelf. *judicabantur* cum Voſſ. 2. (?) *ſunt poſiti.* Turic. *ſ. poſui.* Flor. Ambr. 1. *ſi interpoſui.* *locus. Hoc.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) inſerunt *talis* cum Alm. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Baſil. *talis eſt* inſerit Ambr. 1. Inde Gryph. (Lugd. 1536) ingenioſe effecit *Rutilius — vocat.* Sed non addicit Rutilius. cf. p. Ruhnk. 52. ubi *dialyſis* appellatur haec figura, nullo alius vocabuli additamento. Nam Turic. Guelf. ante Graecam vocem immittunt *et.* Hoc autem mirifice tuetur Diomedis Grammatici locus p. Putſch. 443. a Capper. deſignatus: „Haec *etiam* „brachylogia nominatur." Loquitur autem de dialyto. cf. §. 99.

Contr. id eſt ſchema. Sic Turic. (a ſec. manu) Guelf. *contr. ſch.* Flor. *c. ut e. ſ.* ut et Turic. a pr. manu cum Ambr. 1. *c. ut e. id ſ.* Goth. cum Voſſ. 2. Reliqui omittunt *id.* Aliquot libri, ut Goth. (tac. Geſn.) Camp. in Graecis vocabulis ϑ habent pro δ. cf. 9, 4, 23. item Geſn. ad Rutil. Lup. p. Ruhnk. 49.

hoc referri ad illa: *Mulier, tyranni ſaeva cet.*

βραχυλογίαν. cf. 8. 5. 82.

— — *Tectumque, laremque;*
Armaque, Amyclaeumque canem, Creſſamque pharetram:

52 vel diverſis, *Arma virumque*, — — *Mul-*
53 *tum ille et terris*, — — *Multa quoque.* Adverbia quoque et praenomina variantur, *Hic illum vidi juvenem*, — — *Bis ſenos cui noſtra dies*, — — *Hic mihi reſponſum primus dedit ille petenti.* Sed utrumque *coacerva-*
54 *tio*, et tantum juncta aut diſſoluta. Omni- 84
bus ſcriptores ſua nomina dederunt, ſed varia, et ut cuique fingenti placuit. Fons quidem unus, quia acriora facit et inſtantiora, quae dicimus, et vim quandam prae ſe ferentia, velut ſaepius erumpentis affectus. *Gradatio*, quae dicitur κλῖμαξ, apertiorem

52. *Multa quoque. Adverbia.* Sic Codd. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *et bello.*

53. *utrumque coacerv.* Sic Turic. (a ſec. manu) ſi bene cepi excerpta. A pr. quidem *u. hoc ac.* cum Guelf. *u. horum ac.* Ambr. 1. Flor. Reliqui inſerunt *horum*, ante Ald. *eorum.* *et tantum.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum edd. ante Baſil. Reliqui *Etenim t.* Solus Camp. *Etenim* ſolum.

54. *et ut cuique — dicimus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Pro *fingenti* Flor. (a ſec. manu) *fingendi*, Camp. *fingere* cum Goth. Voſſ. 2. Andr. κλῖμαξ. Sic ſcripſi libro quidem addicente nullo; ſed jam pridem debebat corrigi librariorum error ab imperitia

51. *Tectumque, laremque.* Virg. Ge. 3, 344. *Arma virumque.* Aen. pr. *Hic illum.* Ecl. 1, 43.

53. *et tantum.* Malis fortaſſe „*eſt*; tantum."

54. *erumpentis.* Malim *erumpens.* Hic enim participii nominativus applicitus ad nomen *affectus* optime ſubjectum ſententiae conſtituet. cf. 9, 2, 64.

habet artem, et magis affectatam, ideoque
eſſe rarior debet. Eſt autem ipſa quoque ad- 55
jectionis; repetit enim, quae dicta ſunt: et,
priusquam ad aliud deſcendat, in prioribus
reſiſtit. Ejus exemplum ex Graeco notiſſimo
transferatur, *Non enim dixi quidem, ſed
non ſcripſi: nec ſcripſi quidem, ſed non obii
legationem: nec obii quidem, ſed non perſuaſi
Thebanis.* Sit tamen tradita et Latina: *Afri-* 56

metrorum profectus; velut quod noluit ſcribere Ἄπις, Ἄγις.

55. *transferatur.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *transferat.* *Non enim — ſed non.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Camp. cum Goth. et edd. ante Ald. Quanquam iſti libri omnes mutilant locum, nihil dantes niſi: *n. e. dixi ſed non obii l. ſed non perſu.* Reliqui Regio ſuadente *Nec haec — ſed nec — ſed nec — ſed nec.* quod fruſtra, e Diomede p. Putſch. 443. depravato ipſo, defendit magnus Ruhnkenius. Illud et lepidum eſt et poteſt in alio forte loco juvare, quod vett. hic omnes *perſuaſit haec vanis* pro *perſuaſi Thebanis.*

56. *Sit tamen.* Sic Turic. Guelf. Obr. *ſic t.* Camp. *Si t.* Tarv. Ald. *Sint t.* Flor. (a pr. manu) Jenſ. Reliqui *ſunt t.* *tradita.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Vall. Ald. Obr. Capper. probante ſed non recipiente Badio. Reliqui *erudita*, qui error obſedit etiam Diomedis libros p. Putſch. 443.

55. *ex Graeco notiſſimo.* Malim *notiſſimum.* Exemplum eſt Demoſthenis pro Corona p. Reisk. 288. cf. Aquila Rom. p. Ruhnk. 182. item Scriptor ad Herenn. 4, 25.

56. *Sit tamen tradita et Latina.* i. e. gradatio. Hic quidem conjunctivus praeteriti hoc loco uſurpatur ut *praeceptum ſit* (cf. 9, 2, 95.) reſpiciendo ad *transferatur.* Velim autem exemplo praemitti *ut Cornificii,* propter id quod ſequitur: *et Calvi.* Quanquam apud ipſum quidem ſcriptorem Herennianum 4, 25. poteſt dubitari, an alienum et pervulgatum jam exemplum afferatur. Sed potuit. Qu. quod inde ſumeret

cano virtutem induſtria, virtus gloriam, gloria aemulos comparavit. et Calvi, *Non ergo magis pecuniarum repetundarum, quam majeſtatis, neque majeſtatis magis, quam Plautiae legis, neque Plautiae legis magis, quam ambitus, neque ambitus magis, quam omni-* 815
57 *um legum judicia perierunt.* Invenitur apud poëtas quoque, ut apud Homerum de ſceptro, quod a Jove ad Agamemnonem usque deducit; et apud noſtrum etiam tragicum,

Jove propagatus eſt (ut perhibent) Tantalus,
Ex Tantalo ortus Pelops, ex Pelope autem ſatus
Atreus, qui noſtrum porro propagat genus.

judicia perierunt. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *eſt*, cum Alm. et Diomed. l. c. niſi quod hic etiam *eſt* omittit. Servarunt aliquot recentiores Codd. ex Aquila fortaſſe. Alioqui credas a Qu. fuiſſe *legum etc.*

57. *usque deducit — Tantalus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt. Alm. etiam ſequentia usque ad *At quae* (cf. §. 47. 67). cf. §. 49. *ortus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui omittunt, male timentes metro, et ictum corrumpentes.

porro propagat genus. Turic. *p. pagenus.* a ſec. manu *p. paravit g.* Flor. eraſa priori ſcriptura reponit *propagat* ſolum et ſic Ambr. 1. Guelf. niſi quod hic *propagavit*, quod cum *porro* Camp.

appellare *Cornificii*, etiamſi non eſſet ipſius. cf. Schützii Prolegomena in libros Rhetoricos ad Herennium et Ciceronis p. 56.

Calvi. cf. Aquila Rom. l. c. ubi narratur eſſe ex oratione in Vatinium. vide 9, 2, 25.

57. *ut apud Homerum.* Iliad. 2, 101. Quod autem Badius ait imperitorum culpa hic intercidiſſe Graeca, quae ipſa poſuerit Qu., aliter ſentit atque ego. cf. 8, 6, 64.

noſtrum — tragicum. Eſt incerti apud Scriverium fragm. Trag. p. 171. Pſeudo-Turnebus haec expreſſa ex Iphigeniae in Tauris Euripideae principio falſo narrat. Propius accedunt verſus Oreſtis 5. 9.

At quae *per detractionem* fiunt figurae, brevitatis novitatisque maxime gratiam petunt: 58
quarum una eſt ea, quam libro proximo in figuras ex συνεκδοχῇ distuli, cum ſubtractum verbum aliquod ſatis ex ceteris intelligitur: ut Coelius in Antonium, *Stupere gaudio Graecus.* Simul enim auditur, *coepit.* Cicero ad Brutum, *Sermo nullus ſcilicet, niſi de te: quid enim potius? Tum Flavius*, Cras,

58. *gratiam petunt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. acc. Obr. Reliqui *gratia petuntur.* *ſig. ex* συνεκδοχῇ *distuli.* Sic Ambr. 1. (niſi quod ſine accentu) Jenſ. (latt. litt.) et edd. poſterr. ante Ald. Sed Turic. *ſ.* σχσυνεκδοχη *d.* Flor. *ſ.* CXCTΠЄKΛOXN *d.* (a ſec. manu graecis impoſitum συνεκδοχή). Goth. *ſ.* συνεκδ. *d.* cum Vall. ſed Guelf. lacunam, eamque majorem recipiendo vocabulo Graeco ſolo. Reliqui, Regio malo duce, *ſ. d. ſynecdoche.* *Graecus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. Ald. *greo.* Flor. (ſec. manu) Goth. *grecos* cum Voſſ. 2. *Graeco* Ambr. 1. Guelf.

niſi de te. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) omittunt *de* cum edd. ante Ald.

Cras. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. A ſec. manu Turic. *eras* cum Guelf. Camp. aliis, mox *erras.* Poſt noſtrum vocabulum *inquit* omittunt Gryph. et poſterr. ante Geſn. nullus antiquior.

58. *quam — ex συνεκδοχῇ distuli.* 8, 6, 22. *Synecdoche* ipſa tropus eſt, et ſupra tractabatur, ſed naſcens aliquid inde vel ea comprehenſum, cum figurae propius videretur, huc distulit.

Coelius in Antonium. cf. 4, 2, 123.

Cic. ad Brutum. Et hoc inter fragmenta. cf. §. 41. In loco noſtro emendando egregie, nec ſine ingenii gloria, verſatus eſt Burmannus. Ut nunc legitur, ſanus eſt et aptiſſime figurae illuſtrandae inſervit. Ad *tabellarii* intelliges: „profecturi ſunt ad „Brutum." Ad *has* „literas." Quis Flavius fuerit, fruſtra quaeritur. Sunt ejus nominis aliquot memorati in epiſtolis Ciceronianis, quos percenſere facile ſit, ſed in nullo certa nota apparebit.

inquit, tabellarii, *et ego ibidem has inter* 816
59 *coenam exaravi.* Cui ſimilia ſunt illa, meo quidem judicio, in quibus verba decenter pudoris gratia ſubtrahuntur,

Novimus et qui te, transverſa tuentibus hircis,
Et quo, ſed faciles Nymphae riſere, ſacello.

60 Hanc quidam *apoſiopeſin* putant, fruſtra. Nam, illa quid taceat, incertum eſt, aut certe longiore ſermone explicandum: hic unum verbum, et manifeſtum quidem, deſideratur: quae ſi *apoſiopeſis* eſt, nihil non, in
61 quo deeſt aliquid, idem appellabitur. Ego ne illud quidem *apoſiopeſin* ſemper voco, in quo res quaecunque relinquitur intelligenda, ut ea, quae in epiſtolis Cicero, *Data Luper-*

tabellarii. Turic. et omnes omnino libri ante Geſn. *tabellarie,* niſi quod aliqui in fine *ae.* Geſn. de Burmanni conjectura *tabellarius.* Malui pluralem. *has.* Turic. *oras,* a ſec. manu *orans* et ſic omnes ante Geſn. (ut et mox *exoravi,* cum ſincera vox ſit in antiquiorum prima manu) qui noſtrum ex Burmanni ingenio. In Ambr. 1. hic quidem *cras* notavi. Dubito an recte.

59. *hircis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Reliqui *hirquis.*

60. *nihil non — aliquid, idem.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. (etſi ab his *aliquid idem* abeſſe narratur) Obr. Ab Jenſ. ad Ald. *nihil — al. id.* Reliqui Regio jubente *nihil — a. non i.* cf. 6, 2, 11. 3, 1, 6.

61. *Ego ne.* Turic. Flor. Guelf. *nego* cum Alm. *nec ego* Gebh. conjicit. Reliqui *Ne ego.* Nos transpoſuimus. cf. §. 22. *ea, quae.* Ambr. 1. *e. aeque.* An erit

59. *Novimus.* Virg. ecl. 3, 8.

61. *ut ea, quae — Cicero.* Relatum et hoc inter fragmenta (p. Ern. 1067.) quoniam hoc uno loco legimus. Laborat etiam ſtructura, incerto unde pendeat quidve ſit *ea.*

calibus, *quo die Antonius Caeſari*: non enim obticuit aut luſit, quia nihil hic aliud intelligi poterat, quam hoc, *diadema impoſuit*. Altera 62
eſt *per detractionem* figura, de qua modo di-
817 ctum, cui conjunctiones eximuntur. Tertia, quae dicitur συνεζευγμένον, in qua unum ad verbum plures ſententiae referuntur, quarum unaquaeque deſideraret illud, ſi ſola poneretur. Id accidit aut praepoſito verbo, ad

aeque ſolum pro *item*, referendo ad locum §. 58 ex epiſtolis ad Brutum? *non enim opticuit aut luſit*. Flor. Turic. (hic quidem *non h*) Ambr. 1. *non enim opticuit luſit* cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Sed Turic. (a ſec. manu) *nihil obt. luſitque* et ſic Guelf. Vall. cum edd. ante Gryph. exc. Bad. niſi quod Camp. *non enim obt. luſitque* cum Andreana. Reliqui omittunt haec, jubente Regio, quorum Badius notam marginalem putat librarii imperiti. Nos inſeruimus *aut*, quod facile excidebat inter tot ſimiles ductus.

62. *dictum, cui.* Sic Turic. Guelf. Reliqui inſerunt *eſt*. — συνεζευγμένον. Ambr. 1. επεζεγμενον. Guelf. Camp. ενεξερμενον. *libido, timorem*. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm.

Interim neutrius generis interpretabor, ut ad *quae* intelligatur *habet* vel *dicit* vel *ponit*. Apertior ſane fuerit oratio, ſi abſint *ea quae*. Deinde quid ſit *data*, in promtu non eſt dicere. An ludi ſcenici fiebant Lupercalibus, ut *fabula* aliqua, vel *comoedia data* dicatur a Cicerone Lupercalibus? In uſu *dandi fabulas* cf. Cic. pro Clu. c. 31. An neutrum eſt pluralis et *Lupercalibus* dativus, ut conceſſa aliqua narrentur Lupercalium licentiae? Id ſaltem manifeſtum, quod ad exemplum facit. Nihil enim vere tacetur (*obticuit*) a Cicerone in hoc dicto, neque jocus ullus amarulentus in quenquam conjicitur, aut expectatio movetur mox ludificanda (*luſit*); ſed omnia ſunt aperta juxta ac ſi prorſus eloqui voluiſſet Cicero. Ceterum ad Philipp. 2, 34. ablegat Geſnerus, notiſſimam hiſtoriam, ubi ſane haec ipſa quoque verba: *diadema imponere*.

62. *modo*. §. 50.

quod reliqua reſpiciant: *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* aut illato, quo plura cluduntur: *Neque enim is es, Catilina, ut te aut pudor unquam a turpitudine, aut metus a periculo, aut ratio a furore re-*
63 *vocaverit.* Medium quoque poteſt eſſe, quod et prioribus et ſequentibus ſufficiat. Jungit autem et diverſos ſexus, ut cum marem feminamque *filios* dicimus: et ſingularia plura-
64 libus miſcet. Sed haec adeo ſunt vulgaria, ut ſibi artem figurarum aſſerere non poſſint. Illud plane figura eſt, qua diverſa ſermonis forma conjungitur,

— — Sociis tunc, arma capeſſant,
Edico, et dira bellum cum gente gerendum.

Quamvis enim pars *bello* poſterior participio inſiſtat, utrique convenit illud *edico.* Non

is es. Turic. (a pr. manu) Flor. *i. eſt.*
unquam. Camp. omittit cum Cic. libris.
revocaverit. Camp. *revocarit* cum Cic. libris.
63. *marem.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *patrem.* cf. 9, 2, 70.
64. *bello.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. cum Alm. Ille a ſec. manu *belli* et ſic Guelf. Camp. cum Ald. Reliqui *bellum,* quod Geſnerus cum Burmanno gloſſam interpretatur. *utrique convenit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Vall. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui inſerunt *tamen* ſuadente Regio.
Non utique. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. *n. utrique* Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *nam utrique.*

Vicit pudorem. Cic. pro Cluent. c. 6. *Neque enim.* In Catil. 1, 9. *Sociis tunc.* Virg. Aen. 3, 234. *Tam deeſt,* cf. 8, 5, 6. *Brevis eſſe.* Horat. ad Piſon. 26.
64. *bello poſterior.* Elegans et ipſa brevitas loquendi

utique detractionis gratia factam conjunctionem συνοικείωσιν vocant, quae duas res diverſas colligat: *Tam deeſt avaro, quod habet, quam quod non habet.* Huic diverſam 65
818 volunt eſſe diſtinctionem, cui dant nomen παραδιαστολήν, qua ſimilia diſcernuntur: *Cum te pro aſtuto ſapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.* quod totum pendet ex finitione, ideoque, an figura ſit, dubito. Cui contraria eſt ea, quae ex vicinia transit ad diverſa ut ſimilia, — — *Brevis eſſe laboro, Obſcurus fio*, et quae ſe-

factam conjunctionem. Sic nos e conjectura. Reliqui *facta conjunctio.*

65. *qua ſimilia discernuntur.* Turic. Flor. (ſed ex hoc *qua*) Ambr. 1. *quia ſimili discernunt* cum Alm. ut et Guelf. Camp. niſi quod *ſimilia*, cum Goth. Jenſ. (err. Geſn.) Voſſ. 2. (ex hoc *discernuntur*) Tarv. *quae ex.* Ambr. 1. inſerit *fit.* *vicinia.* Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *vicina* cum Voſſ. 2. *transit.* Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. *transitus.* An fuit: *qua fit — transitus ad* cet.?

ut ſimilia. Sic Turic. (a pr. manu), *et ſ.* Flor. Reliqui *aut ſ.*

pro ea parte loci quae ſequitur vocem hanc: *bellum.*

65. παραδιαστολήν. Figuram cum exemplo Hyperideo habet Rutilius Lupus p. Ruhnk. 15. Ex eo noſtrum locum expreſſum apparet. Apud eundem eſt et, cujus modo mentio, συνοικείωσις p. 115. Rectene ſe habeat accuſativus apud noſtrum, an praeſtet dativus παραδιαστολῇ, vix dicam. Erneſtus quidem in Technologia dat Genitivum παραδιαστολῆς, fortaſſe ne conſulto quidem.

an figura ſit, dubito. Ad negandum vergit dubitatio, cf. 9, 2, 107.

ad diverſa ut ſimilia, quaſi iſta *diverſa* eſſent *ſimilia.* Ita in exemplo *obſcuritas* tanquam aliquid *ſimile* brevitatis proponitur. Subit autem animum ſuſpicio, an forte iſta *ex vicinia* hic debeant expungi, ut male aſſumta a

66 quuntur. Tertium eſt genus figurarum, quod aut ſimilitudine aliqua vocum, aut paribus, aut contrariis convertit in ſe aures, et excitat. Hinc eſt παρονομασία, quae dicitur *annominatio*. Ea non uno modo fieri ſolet, ſed ex vicinia quadam praedicti nominis ducta, caſibus declinatur: ut Domitius Afer pro

66. *figurarum, quod.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *f. quae.*
convertit. Sic Turic. Flor. cum Alm. Ille a ſec. manu *convertunt* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Colbert. Reliqui *vertunt.* *et excitat.* Sic Turic. Flor. (niſi quod omittit *et*). A ſec. manu ille *e. excitant* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. exc. Ald. Reliqui inſerunt *animos,* quorum et MS. Colbert. et Flor. a ſec. manu, *et* addens etiam. *Hinc eſt.* Sic Flor. *hic non eſt* Turic. Sed a ſec. manu hic *huic nomen eſt* et ſic reliqui.
66. παρονομασία. Flor. ΠΟΝΟΜΤΙΑ. Guelf. νονομτια. (Mox §. 68 idem παρονομτια.) Ille a ſec. manu προσονομααία et ſic Goth. (err. Geſn.) Camp. Tarv. Mox editi ante Obr. προσωνομασία exc. Ald. Bad. Reliqui παρωνομασία exc. Capper. qui vitium ſcribendi notat, ſapiens ſane aliquid ultra Burmannum in Graecis, ſed non ultra Geſnerum item, quem miror hic dormitantem, cum jam Voſſius Orat. 2, p. 165 monuiſſet. Schneiderus et ipſe tangit in Lexico. Mox iidem eundem errorem.
annominatio. Sic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *adnominatio* Turic. Flor. Reliqui *agnominatio.* *non uno.* Turic. Flor. Guelf. inſerunt *in.* Goth., contra quam narrat Geſn., *uno* non omittit. *ſed.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) omittunt. *vicinia.* Turic. Goth. (tac. Geſn.) *vicina.* *ducta.* Flor. *aucta.* *declinatur.* Turic. (a pr. manu) *declinatus.* Flor. (a ſec. manu) *declinati.*

librario ex iis quae ſequuntur §. 66, ubi profecto minus poſſint deſiderari ea vocabula.

66. *Hinc eſt παρονομασία.* i. e. ex hoc genere. cf. 7, 4, 6.

παρονομασία. cf. 6, 3, 53. item Erneſti, lis, Technologiam.

Afer pro Cloantilla. cf. 9, 2, 20.

Cloantilla, *Mulier omnium rerum imperita, in omnibus rebus infelix.* Et cum verbo 67
idem verbum plus ſignificanter ſubjungitur, *Quando homo, hoſtis homo.* Quibus exemplis ſum in aliud uſus: ſed in uno facilis eſt

Cloantilla. Turic. Flor. *clo at illa* cum Goth. Camp. ſed conjunctim. Ille a ſec. manu *Clodio at illa* et ſic Guelf. *Cle-tilla* Tarv. *Cloetilla* Jenſ. Reliqui ante Ald. *Cloentilla.*
omnium rerum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *r. o.*
omnibus rebus. Turic. Flor. *hominibus rerum.* Ambr. 1. *o. rerum.* Jenſ. *o. rerum felix*, et *felix* quidem Tarv. cum edd. ante Ald. corrigente Regio.
67. *ſignificanter.* Flor. *ſignificant*, a ſec. manu *ſignificat.*
in uno. Turic. *muno.*
facilis. Turic. Guelf. Camp. *falſis* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Ald. Φασις Ambr. 1. cum edd. ante Ald. (in Jenſ. lacuna, quae graecam fuiſſe vocem teſtatur). *faſſis* Flor. cum Kapp. Noſtrum eſt a Badii

67. *Et cum — hoſtis homo.* Locus minime ſanus. Statim iſta: *et cum* reſpiciunt ad id cujusmodî nihil praeceſſit. Neque enim quisquam defendat talem ſtructuram: „non „uno modo fieri ſolet, ſed — „caſibus declinatur — et cum „— ſubjungitur." Quid proficiat Francius pro *ſignificanter* tentans *ſignificante*, non intelligo. Obrechtus ita conſtituit haec: „Et, cum verbo „idem verbum plus ſignificat, „ſubjungitur *Quomodo homo* „*hoſtis; homo?*" Burmannus malit: „Et cum — plus ſigni„ficans ſubjungitur aliquan„do: *Homo hoſtis, homo!*" Pſeudo-Turnebus interrogationem fieri cupit: „hoſtis „homo?" velut illud Juvenalis „Ita ſervus homo eſt?" (6, 222). Badius priore loco reponat: „homini" (quamquam hoc et ipſum fuerit ſuperioris ſpeciei, ubi *caſibus declinabatur*) „ut in Plinio: „an non homini hoſtis ho„mo?" Sed ubi hoc apud Plinium? Nihil ejusmodi reperio niſi forte H. N. 7, 1. p. 570. „At hercules homini „plurima ex homine ſunt „mala." quod tamen non ſufficit. Has equidem tenebras offuſas loco reor ex pluribus quae interciderint. Geſneri nullus hic ſermo, cujus ſolitam ſimplicitatem deſidero.

Quibus exemplis — geminatio. Locus depoſitus. vide nott. critt. Si priora integra ad nos non pervenerunt, minus etiam mirandum, latere nos, quae inde pendant.

geminatio. Παρονομασία ei contrarium eſt; 819
quod eodem verbo quaſi falſum arguitur,
Quae lex privatis hominibus eſſe lex non vide-
68 *batur.* Cui confinis eſt ἀντανάκλασις, ejusdem
verbi contraria ſignificatio. Cum Procu-
lejus quereretur de filio, quod is mortem
ſuam *expectaret*, et ille dixiſſet, *ſe vero non
expectare: Immo*, inquit, *rogo expectes.*

conjectura. „Quid enim facilius" ait „quam geminare „pro exemplo vocem quamlibet?" Unde nihil proficio. Ne ex altera quidem, quam ſuadet, diremtione: „facilis „eſt geminatio paronomaſia. Ei." *facilius* Leidenſis, dicas per ſphalma, eſt enim praepoſterum. Conatus interpretantium ſilentio premere ſatius duco, quoniam diſplicent. Regius a deſperatione orſus, nihil quaeſivit ultra; optime ille. In eandem deſiit cum Geſnero Cruſius Probabb. p. 99. 100.

arguitur. Sic Flor. Ambr. 1. Ex Alm. affertur *aguitur*, nihil e Turic. (cf. §. 57. 68). In aliquot edd. margine *negatur.* Reliqui *augetur.*

68. ἀνταναάκλασις. Flor. (a ſec. manu) ἀντεπεκδοσις. Ambr. 1. αντιπεκδοσις. Goth. ἀντεπίδοσις. Tarv. παρονομασία. Turic. Flor. Guelf. huic voci praemittunt *quae* cum Goth. Voſſ. 2. ut videatur excidiſſe poſt graecum *dicitur.*

Quae lex — non videbatur. Cic. in Piſ. c. 13. Si lex Clodii contra Ciceronem, ne privatis quidem lex eſſe videbatur, quanto minus Piſo et Gabinius conſules eam metuere debebant!

68. ἀντανάκλασις — *Proculejus.* cf. Rutilius p. Ruhnk. 18. Firmatur loco Rutiliano vocabulum figurae verum hic legi, quanquam ille ἀνάκλασιν appellat. Rectiſſime monet Ruhnkenius exemplum Proculejanum ſuppoſitum Rutilio eſſe; neque enim Rutilium niſi Graecis uti. Similem verbi uſum habes apud Lactantium de mortibus perſecutorum c. 24. p. 216. „(Maximianus) *ex-* „*pectabat* obitum (Conſtan- „tii)." Illud poſt Παρονομασία pronomen *ei*, quod naſci potuit ex ἰῶτα aſcripto, abjiciendum fortaſſe; et pro *quod eodem* ſcribendum *cum e.*

Non ex eodem, ſed ex diverſo, vicinum accipitur, cum *ſupplicio* afficiendum dicas, quem *ſupplicatione* dignum judicaris. Ali- 69
ter quoque voces aut eaedem diverſa in ſignificatione ponuntur, aut productione tantum

Non ex eodem. Turic. *nonae eodem.* a ſec. manu *non eodem* et ſic Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Verum noſtrum credo, ob Turic. pr. manum et alterum *ex div.* *quem ſupplicatione — voces aut eaedem div. in ſignificatione.* Turic. *quem ſuppl. eadem aut div. i. ſ.* cum Alm. niſi quod *ſupplici*, et *ſignatione.* (cf. 67, 71.) Flor. *quem ſupplitia eadem aut div. i. ſignatione* (poſtremum a pr. manu). Guelf. Camp. *quae* (hic *que*) *ſupplicia eodem aut d. i. ſ.* cum Goth. Voſſ. 2. Quae hic deſiderantur in Codd. nullo (niſi forte Ambr. 1.) a me inventa, ſincera tamen credo. Jenſ. meorum primus habet, nullis, quantum video, correctionibus obnoxius.

Non ex eodem — judicaris. Hic ſenſus, etſi in univerſum quidem ſententiae ſatis apertae, longe abeſt ut ſit ſanus et integer. Et ſtructura enim, et nexu cum prioribus, et vocum ſignificatione laborat. Primum exemplis velim conciliari orationi qualis haec: *ex eodem — accipitur*, quanquam ſcio quid ſit *ex diverſo accipere.* Deinde quid eſt *vicinum accipere?* Exemplo quidem protinus illato apparet *ſupplicium* eſſe vicinum *ſupplicationi.* Nec apte noſter ſenſus committitur priori. Quis enim non expectet fore ut hic quidem deſignetur aliud ab eo, quod modo praeceptum fuerit? Jam vero illa proxime poſita *expectatio* itidem eſt *diverſa* poteſtate in *eodem* vocabulo, ut non attinuerit incipere ſententiam noſtram ab his: „*Non ex eodem,*" quaſi adhuc fuiſſet: *ex eodem accipitur.* Haec aptae juncturae deſideratio facit, ut intercidiſſe hic aliqua ſuſpicer, modo ne multa. Denique alieniſſimus eſt conjunctivus *dicas* poſt *cum;* cui quidem vitio ita medendum cenſeo, ut *cum* deleatur, velut quod adhaeſerit ex vocis *accipitur* ultimis, ſcribatur autem *ſi* ante *ſupplicio.* De uſu *ſupplicii* pro *ſupplicatione*, frequenti illo inter eos, qui aliquam ſcribendi antiquitatem affectant, vide prae aliis Drakenb. ad Liv. 22, 57, 5.

vel correptione mutatae: quod etiam in jocis frigidum, equidem tradi inter praecepta miror: eorumque exempla vitandi potius,
70 quam imitandi gratia, pono. *Amari jucundum eſt, ſi curetur, ne quid inſit amari. Avium dulcedo ad avium ducit:* et apud Ovidium ludentem,

Cur ego non dicam, Furia, te furiam?

69. *vel correptione mutatae: quod.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *vel corpore quod* cum Alm. *vel correptione quod* Camp.

jocis. Turic. Guelf. Camp. *locis* cum Alm.

70. *dulcedo ad avium.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *dulce aviam* cum Palat. Gebh. 3, 2. *ego.* Sic Flor. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſter. ante Leid. acc. Gibſ. Obr. Capper. Reliqui mei et MSS. et excuſi *ergo* praepoſtere, exc. (opinor) Ambr. 1. *Furia, te.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *furiare* cum Voſſ. 2. et edd. ante Gryph.

69. *eorumque.* Non habet pronomen, quo recte referatur, et poſſit ſane placere *eoque* i. e. *et propterea*, ſed noſtrum eſſe cenſeo a Qu. qui ſibi viſus ſit pluralem uſurpaſſe in prioribus.

70. *Amari jucundum.* „Utitur hoc exemplo etiam auctor ad Her. 4, 14." (ubi et *traductionem* vocat) „ubi tamen *feſtivitatem quandam* „*eſſe huic* quoque *generi exornationis* ait. Illud etiam „alterum *Avium dulcedo* habet 4, 21. Verba *Hanc reip.* „ſunt Cic. Cat. 1, 12. Denique *Ex oratore arator* eſt „Phil. 3, 9." Geſnerus. *Non emiſſus.* Cic. Cat. 1, 11. *conſcripti — circumſcripti.* ad Herenn. 4, 21. indicante docta manu Vaticana. (cf. §. 39.)

apud Ovidium ludentem. Locum eſſe ex libro epigrammatum Ovidii ſuſpicantur VV. DD. De iis conſulendus Angelus Politianus Fac. Gruteri Vol. 1. p. 76 ſqq. Attende autem nominis gentilis primam productam, quod aliis quoque poetarum locis apparet. Simile quid habet Herennianus ſcriptor 4, 21. „non tantum *curiam* diligit, „quantum *Curiam*."

820 Cornificius hanc *traductionem* vocat, videlicet alterius intellectus ad alterum. Sed elegantius, quod eſt poſitum in diſtinguenda rei proprietate: *Hanc reipublicae peſtem pauliſper reprimi, non in perpetuum comprimi poſſe.* Et quae praepoſitionibus in contrarium mutantur, *Non emiſſus ex urbe, ſed immiſſus in urbem eſſe videatur.* Melius atque acrius, quod cum figura jucundum eſt, tum etiam ſenſu valet, *Emit morte immortalitatem.* Illa leviora, *Non Piſonum, ſed piſtorum;* et, *Ex oratore arator.* Peſſimum vero, *Ne patres conſcripti videantur circumſcripti; Raro evenit, ſed vehementer venit.* Sic contingit, ut aliquis ſenſus vehemens et acer venuſtatem aliquam, non eodem ex verbo non 71 72

71. *hanc.* Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *haec.* *intellectus ad.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. inſerunt *et* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. Correxit Regius. *rei proprietate.* Turic. Guelf. *re proprietatem.* Flor. *re proprietate.* Sed Goth. (tac. Geſn.) Camp. *rerum proprietate.* Noſtrum dare narrantur Alm. (cf. 68. 77.) Voſſ. 2. Vidi in Obr. Alii aliter, *diſtinguendum*, vel *diſtinguendam — proprietatem.* male.

praepoſitionibus. Turic. Flor. Guelf. Camp. *propoſitionibus* cum Goth. *immiſſus.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *miſſus* cum Alm. Jenſ. Tarv.

72. *leviora.* Sic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *levior eſt.* *Ne patres conſcripti.* Turic. Guelf. *nempe.* Item Flor. ſed addito *conſcr.* Omnia haec omittit Ambr. 1.

contingit. Turic. Flor. *contigit.* *eodem ex — diſſonam, accipiat.* Turic. Flor. Ambr. 1. *eadem eo — diſſona*

71. *emiſſus — immiſſus.* Magnopere huc faciebat exemplum paronomaſiae etiam maniſeſtius, quippe longius petitum, in Catil. 2, 7, 24. (Beck.) „cum *profectus* ſit — ſi *interfectus* eſſet.“

73 diſſonam, accipiat. Et cur me prohibeat pudor uti domeſtico exemplo? Pater meus contra eum, qui ſe legationi immoriturum dixerat, deinde vix paucis diebus inſumtis, re infecta redierat, *Non exigo, ut immoriaris legationi, immorare.* Nam et valet ſenſus ipſe, et in verbis tantum diſtantibus jucunde conſonat vox, praeſertim non captata, ſed velut oblata: cum altero ſuo ſit uſus, alte-
74 rum ab adverſario acceperit. Magnae veteribus curae fuit, gratiam dicendi e paribus 821
contrariis acquirere. Gorgias in hoc immo-

accipit. Primus a ſec. manu *eandem — diſſonam* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Jenſ. (err. Geſn.) et edd. ante Ald. Correxit et vere et ingenioſe Regius.

73. *immoriturum.* Turic. Flor. *moriturum* cum Alm. Ille a ſec. manu *immoraturum* et ſic Guelf. Camp.

altero. Turic. Flor. Camp. *aliter* cum Alm. et edd. ante Ald. *alter* Ambr. 1. Guelf. hic et mox idem, poſt quam ibi vocem (*alterum*) Flor. inſerit *non.*

74. *e paribus contrariis.* Turic. (a pr. manu) Flor. *et p. c.* cum Alm. *a p. c.* Goth. Ex illa vetere ſcriptura transponendo (cf. §. 61.) ſaniora efficio: *paribus et contrariis.*

73. *Pater meus.* cf. 6 Pro. 13. Is eſſe poſſit, quem non ſane honoris cauſa nominat Seneca pater p. 318. „Pertinere autem ad rem non puto, „quomodo — Quintilianus „declamaverit: transeo iſtos, „quorum fama cum ipſis ex„tincta eſt." Refert tamen aliquem ejus ſenſum non ſine laude quadam p. 352.

tantum diſtantibus. Suſpicor fuiſſe a Qu. *tantulum d.* In una Tarviſina invenio *tamen d.* ne ipſum quidem loco congruens.

74. *e paribus contrariis.* cf. not. crit. De Gorgiae in hoc genere intemperantia vide Diodor. Sicul. 12, 53. ubi Weſſelingius loca ſcriptorum deſignat. Noſtrum maxime illuſtrat Cic. Orat. c. 52. item Dionyſ. Halicarn. de Iſocrate Vol. 5. (Rsk.) p. 564. Sua ex noſtro hauſit Aquila Romanus p. Ruhnk. 165 ſeq.

dicus, copioſus, aetate prima utique, Iſocrates fuit. Delectatus eſt his etiam M. Tullius, verum et modum adhibuit non ingratae (niſi copia redundet) voluptati, et rem, alioqui levem, ſententiarum pondere implevit. Nam per ſe frigida et inanis affectatio, cum in acres incidit ſenſus, innata videtur eſſe, non arceſſita. *Similium* fere quadruplex ratio eſt. 75
Nam eſt primum, quoties verbum verbo ſimile, aut non diſſimile valde quaeritur: ut,

— — *Puppesque tuae, pubesque tuorum.*

Quid enim eſt, quod connumerantur hic *paria contraria,* ut alterum alterius fiat epitheton? Hoc ut per ſe ferri ſane poſſit, ita abhorret ab artis diligentia. Et mox recenſentur tanquam duo figurarum genera: *Similium* §. 75. *Contrapoſitum* §. 81. Rollinus, remittens lectorem ad §. 66, idem monet, inferique velit *et* retento *e*, quam ſcripturam Capper. recepit, verboſe commendatam. *aetate prima utique, Iſocr.* Turic. Flor. *ae. itaque primi Socr.* (ultimum Flor. a pr. manu). Guelf. *ae. igitur primi Socr.* cf. 2, 15, 16. Goth. (err. Geſn.) Camp. *ae. prima Iſocr.* Reliqui *utique prima aetate Iſocr.* niſi quod a Jenſ. inde ante Ald. *Socratis*, hic autem *et Socrates.* Mecum facit Obr. *innata — arceſſita.* Ambr. 1. *innatam videtur habere non arceſſitam.* Turic. Flor. *innata videtur habere non accerſitam* (Turic. *arcenſitan*, ſed a ſec. manu *arceſſita*). Guelf. *innata habere non arceſſita* cum edd. ante Bad. niſi quod edd. *accerſita.* Noſtrum dant Goth. Voſſ. 2. Vall. Camp.

75. *ſimile.* Turic. Ambr. 1. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Turic. a ſec. manu aliquid noſtri loco ſufficit, referens notam τοῦ *enim*, delet autem *non*, et ſic (quanquam ſine *enim*) Guelf. Camp.

75. *ſimile — par eſt.* cf. nott. critt. „*Puppesque tuae.* „Virg. Aen. 1, 399. *Sic in hac.* „Cic. pro Cluent. 1. extr. „*Non modo ad ſalutem.* pro „Milo. 2. *Vicit pudorem.* pro „Cluent. c. 6. uſus etiam eſt „ſupra ſ. 62. *Abiit, exceſſit.* „Catil. 2, 1.“ Geſnerus. Et hoc ſupra §. 45. Reliqua fere

et, *Sic in hac calamitoſa fama, quaſi in aliqua perniencioſiſſima flamma.* et, *Non enim tam ſpes laudanda, quam res eſt.* Aut certe par eſt extremis ſyllabis conſonans, *Non verbis,*
76 *ſed armis.* Et hoc quoque, quoties in ſententias acres incidit, pulchrum eſt: *Quantum poſſis, in eo ſemper experire, ut proſis.* Hoc eſt πάρισον, ut plerisque placuit. Cleoſteleus

Sic. Ita Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Gryph. acc. Capper. Geſn. Bip. et Cic. Reliqui *Si.* *quaſi.* Turic. Flor. Guelf. *quae* cum Alm. et edd. ante Ald. *par eſt.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *patet* cum Alm. *apparet* margo Baſil. *parem* Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Non eſt quod acquieſcamus in recepta hujus § conſtitutione. *Simile* illud inſertum a novitiis libris auctoritate caret et veritate. Refertur enim *aut,* cujus cauſſa inſerebatur, ad alterum, quod poſt exempla allata infertur, *aut certe.* Sed nec ibi res ſalva. Optimum videtur, quod ſuadet Buttmannus noſter, ut pro *par eſt,* vel potius pro veterum *patet,* reponatur: *par et.* Sic idem, quod ſupra, verbum *quaeritur* implebit ſententiam, *par* autem referetur ad menſuram verborum, quae ſi minus *ſimilia, paria* ſint ſaltem. Ejusdem enim magnitudinis *verbis* et *armis.* De qua ſignificatione cùm poſſit dubitari, non ſum auſus reponere in textu, quod tamen verum cenſeo. Plane autem ferri nequit *par conſonans eſt.* Foediſſimum aſyndeton; vel, ſi interponis *et,* quis unquam participium ita junxit verbo ſubſtantivo? Quin ſcripſit protinus *conſonat?* Qui offendetur illo *non diſſimile valde,* poterit transponere *non valde diſſimile.*

76. *Cleoſteleus.* Turic. Ambr. 1. Guelf. *Cheoſtolcus.* Poſtremus quidem — *chus.* Flor. Camp. *Cheoſteleus.* Goth. cum Voſſ. 2. *Cleoſcoleus.* Jenſ. (tac. Geſn.) *Cleoſtoleus* cum

hic poſita, in ipſum exemplum e veſtigio ficta cenſeo. Niſi forte latent fontes, qualem horum: *Non verbis, ſed* deſignat Ruhnkenius n ſuum p. 122.

76. *Cleoſteleus.* Hic qui ſit, adhuc latet. Et eſt profecto opus ingenio aliquo Ruhnkeniano, ad protrahendum rhetoris nomen. cf. not. crit. Hic igitur *membris* id

πάρισον exiſtimat, quod ſit e membris non diſſimilibus. Secundum, ut clauſula ſimi- 77
liter cadat, vel iisdem in ultimam partem
822 collatis, ὁμοιοτέλευτον, ſimilem duarum ſententiarum vel plurium finem: *Non modò ad ſalutem ejus extinguendam, ſed etiam gloriam per tales viros infringendam.* Ex quibus fere

add. ante Baſil. exc. Ald. Hic noſtrum per *ae* an *oe*, Obr. diremtim *Cleo Stelaeus*, quem Geſnerus in Indice repetit ex urbe Cretae Stelis, ſequens Stephanum Byzantinum, qui gentile et Στηλαῖος et Στηλίτης formatum teſtatur. *quod ſit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Jenſ. ante Baſil. Reliqui *q. ſit.* Goth. (fortaſſe) *q. ſic.*

77. *Secundum.* Flor. (a ſec. manu) *Sed nudum* et ſic Goth. *cadat.* Turic. Guelf. omittunt. *iisd. in ult.* Turic. Flor. Guelf. *in his ult.* cum Alm. Sed Ambr. 1. *in hisdem ult.* Camp. Goth. (tac. Geſn.) *in his* (poſterior *iis*) *in ult.* E Voſſ. 2. *in ult.* ſolum. (cf. 8, 6, 28. 9, 4, 3.) Rectiſſime tranſpoſitum fuit *in.* (cf. §. 74.)

ſimilem. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *ſimile* cum Jenſ. Tarv. An hinc efficies: *ſimili — fine?* Sed et ipſum non explet animum. Burmannus ad hos accuſativos *faciat*, vel *habeat* velit addi; Capper. ſic ordinari locum: *collatis;* ὁμοιοτέλευτον *vocant ſimilem — finem.*

conſtare cenſuit quod ceteri *verbis.* Receptam τοῦ παρίσου definitionem apud Hermogenem deſignat Capper. p. Sturm. 540. Sed vide, ſis, Erneſt. Technol. in voce. Non in *verbis*, ſed in *membris* figuram agnoſcit item Aquila Rom. p. Ruhnk. 168. De παρίσων uſu quem habeat Demoſthenes locum lectu jucundum excitat Ruhnkenius Hiſtor. Oratt. p. 74.

77. *vel iisdem.* Hic ego ſani nihil agnoſco. Dura medicina, (ſed nullam ego aliam invenio) ut pro *vel* ſcribatur *ſyllabis.* Sed mox nova ingruit difficultas. Vox graeca confragoſius profecto et inſuavius ſubjicitur, nulla cum prioribus commiſſura. Nec ſuffecerit interponere *id eſt.* (cf. 5, 10, 75.) Denique accuſativus *ſimilem — finem* unde penderet, nemo docuit, et dubitationem teſtati ſunt Burm. et Capper. ceteris quidem obmuteſcentibus.

ſiunt, non tamen ut ſemper ultimis conſonent, quae τρίκωλα dicunt: *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* Sed in quaternas quoque ac plures haec ratio ire ſententias poteſt. Fit etiam ſingulis verbis: *Hecuba, hoc dolet, pudet, piget.* et, *Abiit,*
78 *exceſſit, erupit, evaſit.* Tertium eſt, quod in eosdem caſus cadit, ὁμοιόπτωτον dicitur. Sed neque, quod finem habet ſimilem, eſt ὁμοιόπτωτον· et utique in eundem venit finem

ſiunt. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Reliqui *ſunt.* *conſonent.* Turic. (a pr. manu) Flor. *conſonant.* Poſt *ſemper* Flor. inſerit *utique,* quod et ex Alm. affertur (cf. §. 67. 68. item mox). *Vicit.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *vincit* cum Goth. Jenſ. Tarv.

timorem. Turic. *morem.* Mire, ſed cf. §. 62.

Sed in. Ambr. 1. omittit prius, Turic. Flor. (a ſec. uterque manu) poſterius. *Hecuba.* Vall. Bad. *Haec cubat* cum edd. poſterr. ante Obr. quod affertur et ex Alm. me quidem incredulo (cf. modo, item 79). Guelf. *Heccuba.* Ambr. 1. *Haeccuba.* *pudet, piget.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *piget, pudet.*

78. *quod in.* Turic. Ambr. 1. Guelf. inſerunt *non* cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. Regius expunxit, ſed videtur abeſſe a Flor. Alm. Voſſ. 2. et abeſt a Goth. Vall. Camp. (cf. 6, 2, 11.) *eſt* ὁμοιόπτωτον. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. pr. Obr. Hic etiam *quod* omittit poſt *neque.* Regius ex ingenio addidit, veriſſime.

et utique. Prius, quo carent omnes libri, de noſtro addidimus.

venit finem. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Reliqui *f. v.*

dicunt. Aptius videtur, quod in uno libro Ambroſiano 1. invenio: *dicuntur.* Et ſic legiſſe Regium, nota ejus teſtatur.

Hecuba. Fragmentum veteris tragici ſuſpicatur Burmannus.

78. *neque — et.* Duplicem differentiam deſignat utriusque figurae. Stuctura autem, quae reſpondentia ſibi vi-

ὁμοιοτέλευτον. quia ὁμοιόπτωτον eſt tantum caſu ſimile, etiamſi diſſimilia ſint, quae declinentur: nec tantum in fine deprehenditur, ſed reſpondet vel primis inter ſe, vel mediis, vel extremis: vel etiam permutatis his, ut media primis, et ſumma mediis accommodentur, et

ὁμοιοτέλευτον. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. ὁμοιόπτωτον (quanquam corruptum in quibusdam, pravis literis). Primus noſtrum Tarv. nec vidi in ullo MS. veriſſimum tamen; ſed unde invectum, non apparet. Monuit ſane me Buttmannus, poſſe fieri, ut *nec* ante *tantum in fine* reddatur illi ſuperiori „*neque* quod finem" per parentheſin inſertis iſtis „quia ὁμ. — quae declinentur." In qua ratione ſi poſſimus jacturam facere horum: „utique „in eundem venit finem" et inſerere *eſt* hunc in modum: *Sed neque quod finem habet ſimilem eſt* ὁμοιόπτωτον — *nec tantum* cet. ſanum pronunciat locum; me quidem aſſentiente.

quia ὁμοιόπτωτον *eſt.* Turic. *qua amo ion τοτον eſt.* Flor. *qua a* amoloπτοτον *eſt.* Reponit mox uterque *quia.* Ambr. 1. *quam* ἀΜΟΙΟΠΤωτον. An *eſt* addat, non novi. Nobiscum faciunt Guelf. Camp. Goth. (err. Geſn.) Jenſ. (quanquam cum lacuna graecae vocis) cum edd. ante Ald. quo acc. Obr. Sed Ald. praepoſtere pro hisce omnibus *eſt tamen.* Mox a Badio inde reliqui *Eſt enim* ὁμοιόπτωτον.

caſu ſimile. Ambr. 1. *caſu ſimile eſt.* Turic. Flor. *caſus ſimilem eſt.* Ille a ſec. manu *caſus ſimiles* et ſic Guelf. Reliqui *caſus ſimilis.* *reſpondet.* Sic Goth. Camp. cum Voſſ. 2. Reliqui *reſpondent.* Sententia coegit ſequioribus Codd. obtemperare. *primis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Baſil. Reliqui *prima.*

eiſſim conjungit, *neque* — *et*, imprimis elegans. cf. 7, 3, 16. adde noſtr. 1, 1, 27. coll. 5, 10, 30. Cic. pro Milone c. 25. et not. Ern. item Philipp. 2, 42. cf. tamen not. crit. Ineſt durities prioribus, ubi „ὁμοιόπτωτον *dicitur*" irrumpit ſine copula. Malim poſt *cadit*, inſeri *Id*, quanquam et conſulto potuit ἀσυνδέτως efferre Qu. ut §. 87.

tantum caſu ſimile. Malim *tamen c. ſ.*

accommodentur — *accommodari.* Neglectus ille in noſtro ſaepe jam notatus. cf. 9, 2, 73.

79 quocunque modo accommodari poteſt. Neque enim ſemper paribus ſyllabis conſtat: ut eſt apud Afrum, *Amiſſo nuper infelicis aulae, ſi non praeſidio inter pericula, tamen ſolatio inter adverſa.* Ejus fere videntur optima,

poteſt. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Reliqui *poterunt.*

79. *Neque enim.* Sic ſcripſi ex analogia. Reliqui *Nec enim.* cf. 5, 10, 120. *ſolatio inter.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui inſerunt *vitae*, Regio neſcio an conjiciente, fortaſſe tamen eſt in Ambr. 1. *Ejus fere.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2., *ei vero* Alm. (cf. §. 77. 95.) *ei fere* Ambr. 1. *enim fere* Jenſ. Tarv. *Ea fere* Loc. Ven. Ruſc. Reliqui *Ea vero.*

79. *Neque enim — ut eſt apud Afrum.* Utrius igitur homoeoptoti exemplum eſt locus Afri? Paribus ſyllabis conſtantis, an imparibus? Ratio quidem praecipiendi poſtulat, ut ſit poſterioris, ſed res ipſa refragatur. (Et ſic mox §. 83. exemplum eſt ejus ipſius rationis, quae *ſemper* quidem locum habere negatur. Viciſſim exceptionis exemplum eſt §. 84. ex Rutilio.) Quis enim paritatem ſyllabarum non agnoſcat in hoc exemplo? Niſi forte haerebimus in illo *adverſa*, quod ſane una ſyllaba brevius eſt quam *pericula*. Gedoynus et ipſe tanquam par ſyllabis expreſſit, ſed mire immutatis praecedentibus, ut ſaltem aliqua ſpecies relinqueretur perſpicuitatis et nexus. Ex qua Domitii Afri oratione hoc petatur, quaeve ſignificetur *infelix aula*, neque quisquam quaeſivit, neque ego dicam. Deinde, quomodo verba iſta *praeſidio*, *ſolatio* poſſunt dici *initia et fines ſententiarum?* Niſi forte, cum Buttmanno, adjuveris trajectione facienda: *tamen inter adverſa ſolatio.* Sed tot ac tantae mox ingruunt in hisce technicis tenebrae, ut acquieſcentem in iis Capper., ſtudioſum illum rhetoricae veteris, mirer et prope indigner. Reliqui enim tam negligenter animum ſolent intendere ad hujusmodi tricas, ut ſibi videantur intelligere, quae ſunt impeditiſſima. Equidem teſtatus conſilii inopiam, me acutiores ablegabo ad varietatem ſcripturae, unde eruant ἀγαθῇ τύχῃ, quod ego jam deſpero.

in quibus initia ſententiarum et fines conſen-
823 tiunt; ut hic, *praeſidio, ſolatio.* Et ut paene ſimilia ſint verbis, et paribus cadant, et eodem modo deſinant. Etiam ut ſint (quod eſt 80
quartum) membris aequalibus, quod ἰσόκωλον dicitur: *Si, quantum in agro locisque deſertis audacia poteſt, tantum in foro atque judiciis impudentia valeret.* ἰσόκωλον eſt, et ὁμοιόπτωτον habet. *Non minus nunc in cauſa cederet Aulus Caecina Sexti Aebutii impudentiae, quam tum in vi facienda ceſſit audaciae;* ἰσόκωλον, ὁμοιόπτωτον, ὁμοιοτέλευτον. Accedit et ex illa figura gratia, qua nomina dixi mutatis caſibus repeti, *Non minus cederet, quam ceſſit.* Adhuc ὁμοιοτέλευτον et παρονομασία eſt, *Neminem alteri*

Et ut paene. Turic. Ambr. 1. Guelf. *pedem et* cum Alm. Sed Flor. *pedem* (ſed ſublatum a ſec. manu). Goth. (err. Geſn.) *prdio et.* Voſſ. 2. Camp. *praedio et* cum edd. ante Ald. qui *pene ut.* Obr. *Et ut pede.* *et paribus.* Ambr. 1. inſerit *a.* *verbis, et par. — Etiam ut ſint.* Guelf. omittit. *modo deſinant.* Sic Turic. Flor. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *d. m.*

80. *ſint quod.* Turic. Camp. inſerunt *verbis* cum Alm. Pro *ſint* Turic. (a ſec. manu) *ſine* et ſic Camp. Sed Flor. inſerit *verba.* ἰσόκωλον. Ambr. 1. ἰσοκομμον. Guelf. υσοκμαον et mox ιοσκαον. *Accedit.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *accidit* cum Alm. et edd. ante Baſil. Omittere vocem perhibetur Voſſ. 2. Noſtrum ſuaſit jam Regius. *gratia.* Jenſ. *graeca* cum edd. ante Bad. *alteri poſſe.* Sic Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. Reliqui *p. a.*

80. *Si, quantum.* Cic. pro Caecina ipſo initio.

dixi — repeti. cf. §. 36. Sed et 66.

Adhuc — παρονομασία eſt. Etiam haec ſtribligo. Adjuvabitur ſcribendo *Ad hoc.* cf. 3, 6, 53.

poſſe dare in matrimonium, *niſi penes quem*
81 *ſit patrimonium.* *Contrapoſitum* autem, vel, ut quidam vocant, *contentio* (ἀντίθετον dicitur) non uno fit modo. Nam et, ſi ſingula ſingulis opponuntur: ut in eo, quod modo dixi, *Vicit pudorem libido*, *timorem audacia.* et bina binis: *Non noſtri ingenii*, *veſtri auxilii eſt.* et ſententiae ſententiis: *Dominetur in*
82 *concionibus*, *jaceat in judiciis.* Cui commodiſſime ſubjungitur et ea ſpecies, quam *diſtinctionem* diximus: *Odit populus Romanus privatam luxuriam*, *publicam magnificentiam diligit.* et, quae ſunt, ſimili caſu, diſſimili ſententia, in ultimo locata: ut, *Quod in tempore mali fuit*, *nihil obſit*, *quin*, *quod in cauſa*
83 *boni fuit*, *proſit.* Nec ſemper contrapoſitum ſubjungitur; ut in hoc, *Eſt igitur*, *judices*, *non ſcripta*, *ſed nata lex:* verum, ſicut Cicero dicit, de ſingulis rebus propoſitis refertur ad

dare in matrimonium. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui omittunt *in.* *penes quem.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *q. p.*

81. *et, ſi ſing.* Sic Turic. (a ſec. manu). A pr. quidem *et fit ſ.* et ſic Flor. Reliqui *et fit ſi ſ.*

83. *igitur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *enim haec.* Cic. *ig. haec.* *dicit, de.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Baſil. Obr. Capper. Reliqui inſerunt *quod.*

81. *Non noſtri ingenii.* Cic. pro Cluent. c. 1. *Dominetur.* ibid. c. 2. *Odit populus.* pro Mure. 36. *Quod in tempore.* pro Cluent. 29. *Eſt igitur.* pro Milo. 4.

82. *diximus.* §. 65.

83. *Cicero dicit.* cf. 9, 1, 34. Exemplum figurae hujus, ubi *ſingulis rebus propoſitis* contrapoſitum *refertur ad ſingula*, deſignat Geſnerus Verrin. Act. 4, 50.

ſingula: ut in eo, quod ſequitur, *Quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex natura ipſa arripuimus, hauſimus, expreſſimus.* Nec ſemper, quod adverſum eſt, contrapo- 84
824 nitur: quale eſt apud Rutilium, *Nobis primis dii immortales fruges dederunt: nos, quod ſoli accepimus, in omnes terras distribuimus.* Fit etiam aſſumta illa figura, qua verba decli- 85
nata repetuntur, quod ἀντιμεταβολὴ dicitur: *Non, ut edam, vivo; ſed, ut vivam, edo.* Et quod apud Ciceronem converſum ita eſt, ut, cum mutationem caſus habeat, etiam ſimiliter definat: *Ut et ſine invidia culpa ple-*

84. *primis.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Bodl. Alm. et edd. ante Gryph. Reliqui *primum* cum ipſo Rutilio.

quod. Sic Turic. cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. item Rutil. Reliqui *quae*.

distribuimus. Fit. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Gryph. Reliqui ex Rutilio inſerunt: *Nobis majores noſtri rem publicam reliquerunt; nos etiam ſocios noſtros de ſervitute eripuimus.*

85. ἀντιμεταβολή. Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. ἀντιμεταφορὰ (partim et latt. litt.) cum Goth. cf. 6, 3, 68.

84. *apud Rutilium.* vide p. Ruhnk. 129.

85. *Non, ut edam — edo.* vid. Stobae. ſermo 18. de incontinentia p. 167. (Tiguri 1559.) προσήκει ἐσθίειν ἡμῖν ἵνα ζῶμεν, οὐχ ἵνα ἡδώμεθα, εἴγε μέλλομεν συστοιχεῖν ἀρίστῳ ὄντι τῷ λόγῳ Σωκράτους, ὅς ἔφη τοὺς μὲν πολλοὺς ἀνθρώπους ζῆν ἵνα ἐσθίωσιν, αὐτὸς δὲ ἐσθίειν ἵνα ζῇ. item Macrob. Saturn. 2, 8. extr. Clemens Alex. Paedag. 2, 1. p. Potteri 162. citantibus Alm. et Geſn. Hic ad ejusdem ἀντιμεταβολῆς exemplum remittit apud noſtrum 10, 7, 21. *Qui ſtultis videri eruditi volunt, ſtulti eruditis videntur.* Item manus Vaticana Demoſthenicum illud ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. p. Reisk. 315.

Ut et ſine invidia. Cic. pro Cluent. c. 2. de Roſcio pro Quinctio 25. *Si Conſul Antonius.* Philipp. 4, 3. extr.

86 *ctatur, et ſine culpa invidia penatur.* Quod et eodem cluditur verbo: ut quod dicit de Roſcio, *Etenim, cum artifex ejusmodi ſit, ut ſolus dignus videatur eſſe, qui ſcenam introëat: tum vir ejusmodi ſit, ut ſolus videatur dignus, qui eo non accedat.* Eſt et in nominibus ex diverſo collocatis ſua gratia: *Si Conſul Antonius, Brutus hoſtis; ſi conſervator reipublicae Brutus, hoſtis Antonius.*
87 Olim plura de figuris, quam neceſſe erat: et

86. *Quod et — verbo.* Turic. Flor. *et eodem et c. v.* Guelf. Camp. *et eodem excluditur verbo* cum edd. ante Ald. A Gryphio inde *clauditur.* Goth. Voſſ. 2. *concluditur.* Regius ex aliquot exemplaribus *quod* ſe addere teſtatur. An erat: *eodem et cluditur*, priore *et* nato per errorem.

de Roſcio — accedat. Turic. Flor. *de ſeroſcio qui ſcenam introeat ſolus cum artifex ejusmodi ut ſolus videatur dignus eſſe qui ſcenam introeat ſolus videatur qui non accedat.* Flor. a ſec. manu *de Sextio* etc. Illud nominis et Guelf. Camp. cum edd. ante Obr. niſi quod poſt Bad. (acc. Ald.) *Sexto* et ſic Goth. quoque per compendium. An ipſe Qu. praenomen confudit cum Amerini illius? Locus Ciceronis in Guelf. quoque et Goth. Camp. Jenſ. Tarv. varie mutilatur et corrumpitur. *ſua.* Turic. Flor. *ſue*, ille a ſec. manu *ſui* et ſic Guelf., hic noſtrum.

86. *eodem cluditur verbo.* Hoc equidem non agnoſco in eo, quod ponitur, exemplo. Neque enim *videatur* etſi bis poſitum in fine eſt ſententiae, neque quod finem facit *accedat* eſt idem atque *introeat*.

87. *Olim plura.* Intellige: *praecipio*, vel *dixi.* Parum capta videtur ab interpretibus locutio, quorum recentiſſimi diſſimulant priorum dubitationes. *Olim* autem graeco more uſurpatur, quo frequentiſſimum eſt πάλαι, cum, qui loquitur, ſe diu inter dicendum hoc vel illud animadvertiſſe ſignificat. Neque uſus hic a Lexicographis negligitur. Aptum exemplum ponit Forcellinus Juvenalis 6, 545. „Audio „quid veteres *olim moneatis* amici.“ Geſnerus autem ipſius noſtri, ſi modo, in

adhuc erit, qui putet eſſe figuram, *Incredi-*
825 *bile eſt, quod dico, ſed verum;* ἀνθυποφορὰν vocant. et, *Aliquis hoc ſemel tulit, ego bis, ego ter,* διέξοδον. et, *Longius evectus ſum,*

87. *putet.* Turic. Guelf. Camp. *putant* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. *putat* Flor. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Ald. Correxit Regius. *ego bis.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Ambr. 1. Camp. *nego bis* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. *nemo bis* Bad. e conjectura, ingenioſa illa.
ter, διέξοδον. *et, Longius.* Flor. ΔΙΕΞΟΔΟΝ *eiongius.* a ſec. manu διέξοδον *eo longius* et ſic Tarv. cum edd. poſterr. ante Gryph. exc. Bad. αιεξοδον *eo longius* Guelf. Sed Camp. *ter ait* ἐξοδον *eo longius.* Jenſ. (tac. Geſn.) breviori quam pro duobus vocabulis lacunae ſubjicit *eo longius.* Reliqui *ter* Διέξοδον ἄφοδον *Longius.* Goth. *ter. Longius. et* ante *Long.* e conjectura dedimus. Turic. unam modo graecam vocem inſerere narratur, ſed quae e nida legi nequeat.

milite Mariano p. Bip. 54. „*Olim* jam, imperator, inter „fulgentes virtutes tuas livor „locum *quaerit.*“ cf. 7, 2, 55. In ſententiam eandem convenit 1, 6, 28. *Ac — nimium.*
ἀνθυποφορὰν *vocant.* cf. 9, 2, 106. et Erneſti, ſis, Technologiam h. v. Exemplum Ciceronis eſſe ſuſpicatur Geſnerus Verr. 4, 26. quod memoriae Qu. haeſerit. Recedit enim aliquantum ab his, quae nunc legimus, verbis.
διέξοδον. Hoc figurae vocabulum non adeo tritum eſt, nec, quo nunc uſurpatum ſenſu legimus, alibi invenitur. cf. enim 4, 3, 12. Quid ſit tamen facile agnoſcas, maxime ſi pro *ego bis* legas *nemo bis* (cf. not. crit.). In iſto enim trium recenſu *aliquis, nemo, ego,* totum aliquod διεξιέναι videtur oratio et perſequi. Minus mirabile eundem vocis uſum praeterea nobis non objici, quia obſcuras prave diligentium rhetorum appellationes, nec a ſe probatas, hic profert Qu. De reditu a digreſſione interpretari cum Geſnero nolim. Rectius quidem noſtroque loco aptius διέξοδος opponitur τῇ συντομίᾳ, velut Longino c. 34. διεξόδευσαι indicante Cappero vide et Ariſtid. περὶ λογ. πολ. p. 302. (ed. Normanni Upſaliae 1687.) τὸ ἐγκώμιον ἐπὶ μεῖζον ἐξαίρει, διόπερ κατὰ διέξοδον γίνεται. demonſtrante in Technologia Erneſto.

88 *ſed redeo ad propoſitum*, ἄφοδον. Quaedam verborum figurae paulum figuris ſententiarum declinantur, ut *dubitatio*. Nam cum eſt in re, priori parti aſſignanda eſt; cum in verbo, ſequenti: *Sive me malitiam, ſive ſtultitiam dicere oportet.* Item correctionis eadem ratio eſt. Nam quod illic dubitat,
89 hic emendat. Etiam in perſonae fictione accidere quidam idem putaverunt, ut in verbis eſſet haec figura: *Crudelitatis mater eſt avaritia.* et apud Salluſtium in Ciceronem,

propoſitum, ἄφοδον. *Quaedam.* Sic Turic. Flor. Guelf. (quanquam hic mutilo Graeco) Camp. Mox edd. ante Gryph. utrumque vocabulum graecum hic inſerunt, ut et Goth. Reliqui *prop. Quaed.*

88. *correctionis.* Turic. Ambr. 1. *correptionis* cum Alm.

89. *verbis eſſet.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *etiam.*

mater eſt. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *e. m.*

Salluſtium — eſt et apud. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Praeſtat hoc repetere ex pervulgato transcurrendi quae ſunt iiſdem vocabulis incluſa errore, quam reliquorum librorum corruptelam accuſare. Neque refert ad cauſam ſuppoſitae orationis Salluſtianae, cum ſemel jam agnoverit eandem noſter.

ἄφοδον. Hic omnes reditum agnoſcunt ad propoſitum, quod tamen in ipſa graeca voce minus deſignatum video. Quidni nomen inditum dicamus ab exceſſu, cui deinde reditus ſuccedit? Ex alio quidem rhetore uſum vocabuli docere non contingit.

88. *declinantur.* „Id eſt „parum diſtant, differunt a „ſententiarum figuris; eodem „ſenſu Terentius dixit Hecyr. „2, 1, 5. *Neque declinatam* „*quidquam ab aliarum inge-* „*nio.*“ Capperonnerius.

illic — hic. Nihil aliud fuerit in his adverbiis niſi ut prius figuram *ſententiae* deſignet, alterum *orationis.* Hoc autem non recte procedit. Malim igitur *illa — haec.* De *dubitatione* cf. 9, 2, 19.

O Romule Arpinas. quale eſt et apud Menandrum, *Oedipus Thriaſius.* Haec omnia copioſius ſunt executi, qui non ut partem operis transcurrerunt, ſed proprie libros huic operi dedicaverunt, ſicut Caecilius,

Menandrum, Oedipus Thriaſius. Turic. Flor. Guelf. Camp. *M. Thriaſius* cum Alm. Goth. (niſi quod hic *Chriaſius* cum Vall.) An ex Cod. MS. ſit *Oedipus*, dubitari poteſt. Confido tamen ſatis acriter inſpectum a me Ambr. 1. ex quo nihil notavi niſi *Thriaſius* pro *Othryaſius*, quod eſt in omnibus reliquis. Invectum haud dubie hoc nomen a VV. DD. qui aut ignorarent aut non meminiſſent demum Atticum.

89. *O Romule Arpinas — Oedipus Thriaſius.* Videntur ſatis apte huc trahi potuiſſe haec exempla, ſi reputes Romulum et Oedipum hic dici pro ſtatore reipublicae Romanae alterum, alterum pro viro ſapientiſſimo et arcanorum interprete, neque id agi ab oratoribus, ut mente concipias vere Romulum Oedipumve, ſed ſubſtitui modo proprium appellativo. Ego *antonomaſiam* potius vocarim hanc ſpeciem. cf. 8, 6, 29. Rectiſſime Aegius (cf. §. 39) admonet Thriaſii campi Attici, de quo agat Herodotus 8, 65 (cf. Cellar. N. O. A. p. 1155. Vol. 1.), dicti a Thria, pago tribus Oeneïdis. cf. Heſychius in voce Θριάσιαι πύλαι. Ejus igitur δημότην aliquem hoc cognomine deriſit Comicus. Nam de Thriunte Achajae oppido minus hic cogitem, quanquam et ipſo dante hoc nomen gentis. vide Steph. Byz. p. 402. Neque tamen fragmentum aliunde innotuit, et omiſſum a Clerico recte exprobrat Burmannus. Aliquid ſimile, remotius vero, habet Οἰνόμαος ἀρουραῖος Demoſthenes p. Rsk. 307. De oratione, quae fertur Salluſtii vide 4, 1, 68. Illud de *avaritia crudelitatis matre* eſt apud Rutilium p. Ruhnk. 90.

Caecilius — Viſellius. Cum Dionyſium alium ab eo, quem adhuc tractamus, nemo temere hic quaeſiturus ſit (cf. 3, 1, 16), miror tamen inter deperdita ejus nullum ejusmodi de figuris libellum a quoquam memorari. Neque enim ullo modo huc trahi poteſt quod deſignavimus in reliquis ejus operibus ad 9, 2, 65. Cornificius quoque, ſi ſcriptorem ad Herennium interpretemur, hujus numeri

Dionyſius, Rutilius, Cornificius, Viſellius, aliique non pauci. ſed non minor erit eorum, qui vivunt, gloria. Ut fateor autem, verborum quoque figuras poſſe plures reperiri a quibusdam, ita iis, quae ab auctori-

vivunt. Turic. *jubunt*, a ſec. manu *jubent* et ſic Guelf. 90. *verb. quoque fig.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui omittunt *quoque*.

vix eſſe videtur, qui toti operi, ſi non intexuit, hunc figurarum tractatum addidit tamen et quartum ejusdem librum fecit. Nolim tamen inde argumentum peti, quo minus credatur Quintilianus eum ipſum, quem nunc Ciceronis Rhetoricis praemiſſum verſamus, librum Cornificio auctori tribuiſſe. Nimis enim manifeſta haec ſcriptoris noſtri opinio, ſi quis comparet mox §. 98. Poſſumus nunc quidem ablegare, qui nos legunt, ad Schüzii V. C. Prolegomena, in fronte poſita editionis Rhetoricorum Ciceronianorum Lipſ. 1804. Demonſtrata ſane fuit pars aliqua operis Herenniani a Purgoldo humaniſſimo, quae plane non pateretur ejus auctorem poſteriorem facere Cicerone, neque huic argumento ultra repugnem. Eſt etiam quod valde blandiatur in Schüziana illa conjectura, ad Antonium Gniphonem (cf. noſtr. 1, 6, 23) hosce libros referente. Nullis autem hujusmodi rationibus convellitur, quod ſolum teneo, Quintilianum ipſum fuiſſe in ea ſententia, ut Cornificium putaret ſcriptorem ad Herennium. Criticum ἄκρον neque ipſe rhetorem noſtrum expertus mihi videor, neque cuiquam alii obtrudam.

ſed non minor. Malim *et n. m.* Inepta enim illa oppoſitio. Plinium et Virginium animo noſtri obverſatos non temere credam, qui neque vixiſſe tunc temporis neque proprios de figuris libros compoſuiſſe doceri poſſunt. Neque enim ſufficit *noſtrae* eos *aetatis* appellare Quintilianum 5, 1, 21, cum ibidem opponat *hodie*. Iidem, qui hic, illo quoque loco ſignificantur: „parco nominibus „*viventium*."

90. *verborum quoque figuras.* Reſpicit quodammodo c. proximum extremum, ubi figuras ſententiarum multas praeterea ab aliis recenſitas monet §. 102 ſeqq.

bus claris traduntur, meliores, non aſſentior. Nam in primis M. Tullius multas in tertio de oratore libro poſuit, quas in oratore poſtea ſcripto transeundo videtur ipſe damnaſſe: quarum pars eſt, quae ſententiarum potius, quam verborum ſit, ut *imminutio*, *improviſum*, *imago*, *ſibi ipſi reſponſio*, *digreſſio*, *permiſſio*, *contrarium* (hoc enim
826 puto, quod dicitur ἐναντιότης), *ſumta ex adverſo probatio*. Quaedam omnino non ſunt 91
figurae, ſicut *ordo*, *dinumeratio*, *circumſcriptio*: ſive hoc nomine ſignificatur comprehenſa breviter ſententia, ſive finitio. Nam et hoc Cornificius atque Rutilius ſchema

meliores. Ambr. 1. (a pr. manu) omittit.

tertio — *libro*. Tullius (a pr. manu) *t. libro d. o. libro*. Flor. *t. libro d. o.* quas *improviſum*, *imago*. Libri, praeter Campan. omnes *improviſa imago*.

... Camp. vero. ... *comprehenſa*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *compreſſa* cum Bodl. et edd. ante Bad. ſec. Obr. Nil niſi ſolitus error pro *comprenſa*.

hoc. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. hic cum Baſil. *et hoc* omittit, jubente Regio, cum a Jenſ. inde ad Gryph. poſt *Rutil.* inſeratur *haec*. Nobiſcum et Bad. Noſtrum omittunt ſolum Stoer. Chouet. Reliqui *haec*.

ſchema. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.)

de oratore — *oratore*. Cf. 9, 1, 36. 38. ſeqq.

improviſum, *imago*. Non dubitandum quin vera haec ſcriptura ſit, quam et Pſeudo-Turnebus et Geſnerus e Cicerone commendant, Capper. autem recepit, vide 9, 1, 35.

91. *et hoc* — *ſchema*. Spectant verba haec ad ſolam *finitionem*, quam extremam nominabat. Cetera enim non hi tantum ſed et Cicero figuras orationis habuit l. c. Jam *oriſmos* (p. Ruhnk. 87.) Rutilio, *definitio* autem Cornificio ad Herenn. 4, 25. ſche-

λέξεως putant. Verborum autem *concinna transgreſſio*, *id eſt hyperbaton*, quod Caecilius quoque putat *ſchema*, a nobis eſt inter
92 tropos poſita. Et *mutatio*, et ſi ea eſt, quam

Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Vall. Bad. Reliqui *ſchemata*. Pluralem nuper (vide Schützii Prolegomena p. 38.) tuebar et *haec ſchemata* referebam ad *ſententiae figuras* cf. Script. ad Herenn. 4. 17. 25. Sed nec Rutilius habet *ſententiam* figurarum numero (male enim ſic interpreteris *brachylogiam* p. Ruhnk. 112) nec patitur conſenſus MSS. Cornificii quoque *ſententiam* mox §. 98 demum recepit noſter.

id eſt hyperbaton. Turic. *hipirβατιον eſt.* a ſec. manu *hiperβaton eſt.* Flor. *hyprobationem*, a ſec. manu ὑπέρβατον et ſic omiſſo *id eſt* Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (loc. Guelf.) cum edd. ante Ald. Correxit Regius. Id ipſum latere puto in veteribus iſtis ſcripturis, quanquam per trajectionem, ut *id eſt* extremnm eſſet. *inter tropos poſita.* Haec veriſſima eſt Burmanni conjectura, cujus praeſtantiam cum agnoſceret, ſola modeſtia non recepiſſe videri vult Capper. Libri quidem omnes, praeter nos, *interpoſita*.

92. *et ſi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Jenſ. et edd. ante Gryph. Reliqui *quae ſi*, quorum ego nullum MS. eſſe puto.

ma eſt, quod quam praepoſtere fieret, jam ſupra tetigit, quanquam auctore nominato nullo §. 65. Solus autem Ruhnkenius l. c. vidit *orismon* Rutilii hic deſignari a noſtro. Neque tamen eidem viro ſummo accedam *ordinem* quoque ex Rutilio petitam a Qu. figuram putanti p. 135. quanquam eſt ibi *taxis*, neque *dinumerationem merismon* p. 60. Quae enim tria modo negabat omnino ſchemata, in iis Ciceronem reſpiciebat, non Rutilium.

Omnino miror Qu. ſchema λέξεως a Rutilio poſitum narrare, cum is duo figurarum genera diſerte quidem non ſejungat. Nam Cornificius ſane diſcrimen notat 4, 34 extr.

Verborum — concinna transgreſſio. cf. 9, 1, 34.

eſt inter tropos poſita. cf. 8, 6, 62 ſeqq. item 9, 1, 3, 6. 9, 4, 26.

92. *Et mutatio — factorum.* Non ſane acquieſcendum in hiſce. Quare enim dicat „*mutationem quoque* oſtendere diſſimilitudinem“,

Rutilius ἀλλοίωσιν vocat, diſſimilitudinem oſtendit hominum, rerum, factorum; quae ſi latius fiat, figura non eſt; ſi anguſtius, in ἀντίθετον cadet: ſi vero haec appellatio ſignificat ὑπαλλαγὴν, ſatis de ea dictum eſt. Quod 93
vero ſchema eſt, *ad propoſitum ſubjecta ratio?* Utrum, quod Rutilius αἰτιολογίαν vo-

ἀλλοίωσιν. Flor. ΑΜΟΙΟCIN. Guelf. αμοιοσιν. Ille a ſec. manu ἀνομοίωσιν et ſic Camp. (quanquam ανομΐοσϊν) cum Goth. (hic tamen recte per ω) Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Philander verum reduxit e Rutilio. Apparent tamen et hic deteriores Codd. Goth. Voſſ. 2.

factorum; quae. Sic Voſſ. 2. (Goth. non item). Reliqui (de Jenſ. qui *quae* inſerat err. Geſn.) omnes *factorumque*, novitio conjunctionis uſu in tertio loco.

anguſtius. Turic. (a pr. manu) *arguitis.* Flor. *argutius.* Ambr. 1. *arguitius.* *ſignificat.* Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ſignificet* cum Voſſ. 2. Placet.

93. *vero.* Leid. Gibſ. Burm. *vere* per errorem.

ratio? Utrum, quod. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt *Utrum* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. αἰτιολογίαν. Sic boni libri, deteriores ἀιτολ. *vocat? num.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. inferunt *utrum* cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Locus, ut nunc legitur, minime ſanus. Tranſpoſitio, a quo quidem facta neſcio, nec lenis eſt tot-

quam nihil ejusmodi praeceſſerit? Sed facilem video medelam, ut ſcribatur *Sed* pro *Et*, tranſitus particula, neque multum hic quidem urgenda. *etſi* autem ſolita poteſtate non caret. Eſt enim: Quanquam novi etiam Rutilium hanc figuram agnoſcere, eamque appellare ἀλλοίωσιν: *Mutatio* haec eſt Ciceronis (cf. 9. 1, 35) [illegible]

immutatio, quam, ſicuti tot alias, ab eodem minus recte inter figuras relatam arguit Qu.

ſatis — dictum eſt. Ablegat Capper. ad 8. 6, 88. ubi ſane parum eſt dictum. An reſpexit Qu. ad ἐξαλλαγὴν 9. 3, 12? Nam διαλλαγὴ quidem hujus non eſt loci 9. 2, 103. ἀλλοίωσιν apud Rutilium vide p. 76. [illegible]

93. *Quod vero ſchema* —

cat? nam de illo dubitari poſſit, an *ſchema* ſit distributis ſubjecta ratio, quod apud eundem
94 dem primo loco poſitum eſt. Προσαπόδοσιν

verbis interjectis, nec ſententiam praeſtat idoneam. Eſt enim ridiculum paene, quod vere, non per figuram, dubitantem acceperunt noſtrum; qui vellet reſciſcere, an Ciceronis illa *ad propoſitum ſubjecta ratio* (cf. 9, 1, 34) eſſet eadem quae apud Rutilium αἰτιολογία. Nec quidquam proficiunt Badius et Baſil., qui ejusmodi praepoſteram percontationem differunt in alteram ſententiam, ſalva quidem MSS. ſcriptura. Sic illi: „vocat. Utrum (nam de illo — „ſchema ſit) distributis ſubjecta ratio?" Non potuit ſuſpicari Qu. Ciceronem, qui duas deinceps ponit figurarum appellationes, velle poſteriore eandem rem ſignificare quam priore. Erit igitur tenendum, interrogationem nihil aliud eſſe niſi figuram negandi. „Quod ſchema eſt?" pro eo: „Schema profecto nullum eſt." Cui mox optime ſubjicitur *nam*, in quo eſt tranſitus ad ſpeciem, quae rectius vocari poſſit ſchema. *De illo* refer ad ſequens i. e. ad dubitationem *an ſchema ſit*. *Dubitari an* poteſtate accipietur, quam toties agnovimus, modeſte affirmandi (cf. 9, 2, 107). Sed quid fiet illi *utrum*, quod libri omnes ſubjiciunt verbo *vocat*? Hoc ego natum arbitror ex male intellectis et iteratis ductibus vocum *vocat nam*. Qui tueri utrumque cupiat, poſſit mutare *utrum nam* in *ut cum etiam*, (cf. de *ut cum* 6, 3, 9) et alteram tribuere ſignificationem τῷ *dubitare an* (cf. §. 65). Sed languet haec ratio prae altera; nec unquam adducar ut verum non cenſeam *nam* in hac ſtructura.

94. Προσαπόδοσιν. Sic Ambr. 1. cum Tarv. et edd. ante Gryph. Sed Flor. ΠΡΟCAΡΤΙΟΟCOIN, a ſec. manu προσαρπαδιν. Guelf. ἀροσαρτοιοσοοσιν. Goth. (ex Geſn.) πρὸς ἀπάρσιν πρὸς ἀπόδοσιν. Camp. προς α ἀπαρσιν προσαποδωσιν. Reliqui προσαπόδοσις.

vocat. cf. nott. critt. Rutilium vide p. 133. cf. Julium Ruſin. p. 201. item noſtr. 9, 2, 12. et Aquilam p. 167. — *primo loco*. Eſt enim hoc ſchema omnium apud Rutilium primum p. 3. *proapodoſis*. Apud Ciceronem autem eſt (cf. 9, 1, 34) *in distributis ſuppoſita ratio*.

dicit, quae ut maxime ſervetur, ſane in pluribus propoſitis: quia aut ſingulis ſtatim ratio ſubjiciatur; ut eſt apud C. Antonium, *Sed*

dicit. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. cum Goth. et edd. ante Gryph. *vocat* Guelf. Reliqui *dicitur.*

ſane in. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Bad. Reliqui inſerunt *eſt* de conjectura Regii. In hac ratione *ut maxime ſervetur* interpretantes *etiamſi ſchema eſſe agnoſcatur* (ne ipſum quidem ſatis firmato loquendi uſu) negligunt, quod mox inferuntur conjunctivi, in MSS. quidem libris. *ſubjiciatur.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Vall. Voſſ. 2. *ſubjiciunt* Tarv. Reliqui *ſubjicitur.*

94. *quae ut maxime — reddatur.* Apparet ſane conjunctivos natos ex oratione obliqua, pendente ex *dicit.* Neque tamen locum expedire totum mihi videor. Illud in primis *ſane* magis fuerit concedentis ipſius Quintiliani (vide 5, 10, 1.), quam alius narrationem referentis; nec tamen ita interpretari licet, ſuccedentibus poſt *quia* aliis conjunctivis. *Ut maxime* interpretor *ad ſummum, ſi modo,* quod eſt aegre aſſentientis. Ita particulas habes apud Plin. H. N. 33, 1, 5. p. Hard. 603. Ipſam vero hanc figurae definitionem legere eſt apud Rutilium, unde expreſſam ideoque obliqua oratione elatam facile agnoſcas. *Continua* redditur proſapodoſis, cum non inciſa ponuntur ejus membra, ſed tenore perpetuo et uno. *Continuo,* quod vulgo hic legitur, male ταυτολογεῖ τῷ *ſtatim,* cujus contrarium deſiderabatur. Juvat apponere verba Rutilii: „Hoc „ſchema duobus modis fieri „et tractari poteſt. Nam ſententiis duabus aut pluribus „propoſitis, ſua cuique ratio „vel poſterius reddetur, vel „ſtatim ſub unaquaque ſententia ſubjungetur." Fortaſſe aliquis acutior hinc proficiet ad ordinanda noſtri loci verba, in quibus *ſervetur* ipſum minime placet. Quid eſt enim, quod *ſervatur* figura? Sed quomodo, pro iſtis *ſervetur ſane in*, reponendo *ſententiis* aliud proſpiciatur verbum, quod ſenſum expleat; ego ſane non comminiſcor.

apud C. Antonium. cf. 4, 2, 123. Quis diceret tanto contemtu potuiſſe Ciceronem tractari, niſi relictum hoc eſſet fragmentum orationis. Sed Aſconius Paedianus (p. 153.) „Huic" ait „orationi

neque accuſatorem eum metuo, qui ſum innocens: neque competitorem vereor, qui ſum Antonius: neque conſulem ſpero, qui eſt Ci- 827
95 *cero.* aut poſitis duobus vel tribus, eodem ordine ſingulis continua reddatur: quale apud Brutum de dictatura Cn. Pompeji, *Praeſtat enim nemini imperare, quam alicui ſervire: ſine illo enim vivere honeſte licet, cum*
96 *hoc vivendi nulla conditio eſt.* Sed et uni rei multiplex ratio ſubjungitur: ut apud Virgilium,

qui — qui — qui. Turic. Flor. *quod — quod — quod.*

95. *continua reddatur.* Sic Turic. Flor. (hic a ſec. manu) Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. niſi quod excuſi *reddantur.* Flor. (a pr. manu) *continua dicatur.* Reliqui *continuo redditur.* *dictatura.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *dicta natura.* Alm. *data natura.* (cf. §. 79. 9, 4; 6.) Jenſ. Tarv. omittunt *de dictat.*

96. *Sed et uni.* Sic Flor. (qui tamen mox omittit *rei*). Reliqui omittunt *et.* *ſubjungitur.* Guelf. *ſubjicitur* cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Obr.

„Ciceronis" (in toga candida) „et Catilina et Antonius „contumelioſe reſponderunt: „quod ſolum poterant invecti „in novitatem ejus. Feruntur quoque orationes no„mine illorum editae, non „ab ipſis ſcriptae, ſed ab „Ciceronis obtrectatoribus, „quas neſcio an ſatius ſit „ignorare."

95. *apud Brutum de dictatura Cn. Pompeji.* Noti ſermones eorum, qui rem publicam dictaturae remedio indigere clamarent, opus autem eſſe dicerent homine et potente et moderato, quo ipſo Pompejum ſignificabant. vide Appian. Bello Civ. 2, 20. Cic. ad Qu. fr. 3, 8. Dion. Caſſ. p. 251. Bruti in hoc negotio partes apud nullum invenio auctorem. Cato, avunculus ejus, adverſatus eſt, et potuit etiam exercitationis gratia haec eſſe meditatus Brutus. cf. 3, 6, 93. Ineſt aliquid ſimile Otanis Perſae orationi apud Herodotum 3, 83.

96. *apud Virgilium.* Georg. 1, 86. Ubi integros verſus ponere deſinit noſter, ſolito

Sive inde occultas vires, et pabula terrae
Pinguia concipiunt, ſive illis omne per ignem
Excoquitur vitium — — et totus locus,
Seu plures calor ille vias,
Seu durat magis. — —

Relationem quid accipi velit, non liquet 97
mihi. Nam ſi ὑπαλλαγὴν, aut ἐπάνοδον, aut ἀντιμεταβολὴν dicit, de omnibus locuti ſumus. Sed quidquid id eſt, neque hoc, neque ſuperiora in oratore repetit. Sola eſt in eo libro poſita pariter inter figuras verborum *exclamatio*, quam ſententiae potius puto: affectus

vitium — — *et totus locus, Seu.* Nonniſi Stoer. Chouet. Leid. Burm. Capp. Geſn. Bip. hic eximunt *et totus locus*, ponunt autem inter *magis* et *Relat.* MS. quidem nullus.

97. *liquet mihi.* Sic. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *m. l.*

ὑπαλλαγήν. Flor. ἀνάςασιν, a ſec. manu ἀνάτασιν et ſic Goth. Tarv. Sed edd. poſteriores ante Ald. *ἀνάπτασιν.* Guelf. *ἀπόςασιν.* Camp. Ald. Bad. ἀπαλλαγήν. Ambr. 1. *ἀναγκάσιν.* Recepta, quanquam a Turic. qui ſiletur vindicata, ſtare nequit. Quae tandem ratio, ut *relatio* ſit ὑπαλλαγή? Equidem mihi perſuadeo fuiſſe: ἀνάκλασιν. cf. §. 68.

neque hoc, neque. Turic. Flor. (hic ſecundo loco *neque*) Guelf. *ne hoc nec.* Camp. *ne hoc ne.* Goth. (tac. Geſn.) *nec hoc nec* cum Voſſ. 2. *ne haec* Jenſ. cum edd. ante Ald. Hic *neque haec neque* cum Bad. Baſil.

pariter. Turic. Flor. Guelf. Camp. *par eſt* cum Alm. et edd. ante Ald. Correxit Regius. Pro *pariter* Goth. *ponitur* cum Voſſ. 2. Bad. utroque, Vall. ſed hic a ſec. manu, cum a

more ad locum in ſcriptore quaerendum amandat lectorem, et jam nonniſi initia ſententiarum refert.

97. *Relationem.* 9, 1, 35. Hoc fortaſſe deſignat Aquila Rom. p. 176. ubi *epanaphoram* latine vertit *relatum.* cf. §. 30.

ὑπαλλαγήν. cf. not. crit.

ἐπάνοδον — ἀντιμεταβολήν. cf. §. 36. 85.

in eo libro. i. e. Oratore. cf. autem 9, 1, 39. cum §. 34.

enim eſt; et ceteris omnibus conſentio. Adjicit his Caecilius περίφρασιν, de qua dixi.
98 Cornificius *interrogationem*, *ratiocinationem*, *ſubjectionem*, *tranſitionem*, *occultationem*: praeterea *ſententiam*, *membrum*, *articulum*, *interpretationem*, *concluſionem*. quorum prio-

pr. videatur Baſſo dare *poſita* (*iterum*) *eſt*. Verbum ſubſtantivum ſupra poſt *ſola* tollunt Bad. et qui praeterea apud Burm. hanc rationem ſequuntur, in Codd. quidem videtur eſſe omnibus.

dixi. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. *dixit*. et junxerunt cum ſequente ſomnolentia librarii. cf. 6, 3, 47.

98. *tranſitionem*. Sic Turic. Flor. cum Alm. Capper. Reliqui *tranſlationem*. cf. Schützii Prolegg. p. 40.

articulum. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *articulos* cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. acc. Ald. Verum cenſeo, ſive memoriter retulerit Qu. ſive legendum ſit apud Herennianum *articuli dicuntur*.

dixi. 8, 6, 59. 61. cf. 9, 2, 3. 6.

98. *Cornificius* — *concluſionem*. Hic eſt ille, quo praediximus (ad 5, 1, 21.) loco manifeſtum fore, opus rhetoricum Herennio inſcriptum eſſe. a Qu. tributum Cornificio auctori, quem patrem an filium agnoverit, non habeo dicere, neque ipſe fortaſſe quaeſivit. Singulas enim haſce figuras legimus apud hunc ſcriptorem: *interrogationem* 4, 15. extr. *ratiocinationem* c. 16. init. *ſubjectionem* 23. med. *tranſitionem* 26. init. *ſententiam* 17. init. *membrum* 19. init. *articulum* eodem med. *interpretationem* 28. poſt init. *concluſionem* 30. extr. Quam adhuc omiſimus *occultationem* reponendam cenſemus. apud Herennianum c. 27. init. pro *occupatione*. Quae enim eſt ratio *occupationis*, ubi nihil *occupatur* i. e. praeſumitur, quod fortaſſe ſit dicturus adverſarius? Id quidem ſolum recte dicimus *occupare* quod, ne in aliorum poſſeſſionem cedat, priores capimus. cf. Qu. 6, 1, 20. 4, 1, 49. 9, 2, 16. de re 5, 13, 49. Contra *occultationis* vocabulum et per ſe aptiſſimum eſt figurae, et Herennianus mox „ſi — rem" inquit „*occulte* admonuiſſe „prodeſt" item „*occulte* fe„ciſſe ſuſpicionem." Schützius noſtram mutationem recepit in textum.

ra alterius generis ſunt ſchemata; ſequentia ſchemata omnino non ſunt. Item Rutilius 99
praeter ea, quae apud alios quoque ſunt, παρομολογίαν, ἀναγκαῖον, ἠθοποιΐαν, δικαιολογίαν, πρόληψιν, χαρακτηρισμὸν, βραχυλογίαν, παρασιώ-
828 πησιν, παῤῥησίαν, de quibus idem dico. Nam eos quidem auctores, qui nullum prope finem fecerunt exquirendis nominibus, praeteribo: qui etiam, quae ſunt argumentorum, figuris aſcripſerunt. Ego illud de iis etiam, quae 100
vere ſunt, adjiciam breviter, ſicut ornent orationem opportune poſitae, ita ineptiſſimas eſſe, cum immodice petantur. Sunt, qui neglecto rerum pondere, et viribus ſententiarum, ſi vel inania verba in hos modos depravarunt, ſummos ſe judicent artifices, ideoque non deſinant eas nectere: quas ſine ſubſtantia ſectari tam eſt ridiculum, quam quae-

ſchemata omnino. Camp. prius omittit.

99. *ſunt, παρομολ.* Sic Turic. Flor. Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et Tarv. Obr. Reliqui inſerunt *ſchemata.*

100. *ornent.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *ornant.* *petantur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Jenſ. Tarv. Reliqui *petuntur.*

inania. Turic. Flor. Guelf. *in anilia* cum Voſſ. 2.

depravarunt. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *depravarint.* *deſinant.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *deſinunt.*

ſubſtantia. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *ſententia* ex mutatione Regii.

alterius generis. i. e. διανοίας.

99. παρομολογίαν — παῤῥησίαν. p. Ruhnk. 65. 66. 81. 83. 99. 112. 120. 130.

100. *ſine ſubſtantia.* cf. 6 Pro. 7.

101 rere habitum geſtumque ſine corpore. Sed ne eae quidem, quae recte fiunt, denſandae ſunt nimis. nam et vultus mutatio, oculorumque conjectus, multum in actu valet: ſed ſi quis ducere os exquiſitis modis, et frontis ac luminum inconſtantia trepidare non deſinat, rideatur. Et orator habet rectam quandam velut faciem: quae ut ſtupere immobili rigore non debebit, ita ſaepius in ea, quam
102 natura dedit, ſpecie continenda eſt. Sciendum vero in primis, quid quisque in orando poſtulet *locus*, quid *perſona*, quid *tempus*. Major enim pars harum figurarum poſita eſt in delectatione. Ubi vero atrocitate, invidia, miſeratione pugnandum eſt, quis ferat contrapoſitis, et pariter cadentibus, et conſimilibus iraſcentem, flentem, rogantem? cum in his rebus cura verborum deroget affectibus fidem: et ubicunque ars ostentatur, veritas abeſſe videatur.

101. *eae.* Sic Turic. (a ſec. manu) Guelf. Ille a pr. manu pro *ne eae quid.* ſic: *nea et q.* Flor. *ne ea et q.* Reliqui *haec.* *orator habet.* Sic Turic. Flor. Guelf. (hic prius modo) Camp. Goth. Sed Alm. Voſſ. 2. Vall. Colb. et edd. ante Ald. nonniſi in priore conſentiunt. Reliqui *oratio habeat*, prius mutante Regio. Viciſſim Stoer. Chouet. *oratio habet*, quae fortaſſe ratio praeſtat.

102. *quisque.* Turic. (a pr. manu) *quisquis.* Ambr. 1. *quis.* *cum in his.* Turic. *c. tam. i. h.* cum Alm. Ille a ſec. manu *c. tamen his* et ſic Goth. Vall. Camp. *c. jam his* Jenſ. et edd. ante Ald. *cum jam in his* Ambr. 1. Noſtrum a Regio. *deroget.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *derogat.* *videatur.* Turic. Flor. Camp. *videtur.* Suſpicor fuiſſe a Qu.: *quoniam in his — derogat — videtur.* Clauſula

102. *cum in his — videatur.* cf. not. crit.

829 IV. De *compoſitione* non equidem poſt Marcum Tullium ſcribere auderem, (cui neſcio an nulla pars operis hujus ſit magis elaborata) niſi et ejusdem aetatis homines, ſcriptis ad ipſum etiam literis, reprehendere id collocandi genus auſi fuiſſent, et poſt eum plures multa ad eandem rem pertinentia memoriae tradidiſſent. Itaque accedam in pleris- 2
que Ciceroni, atque in iis ero, quae indubi-

non eſt utique vitioſa, et puto magis vitaturum fuiſſe homoeoteleuton, quam Ciceronianum illud captaturum (cf. 9, 4, 73. 10, 2, 18.).

1. *an nulla.* Sic nos e conjectura, et Lochmanni τοῦ μακαρίτου (proluſ. anni 92. poſteriori p. 3.) et noſtra. Libri quidem omnes *an ulla.* cf. 7, 2, 41. Adjuvat aliquantum Ambr. 1. qui junctim exhibet duas voces.

1. *ejusdem aetatis homines.* „Brutum ſignat, de quo ad „Att. 14, 20. Tullius, *Cum* — „*ſcripſiſſem ad eum de optimo* „*genere dicendi, non modo* „*mihi, ſed etiam tibi ſcripſit,* „*ſibi illud, quod mihi place-* „*ret, non probari.* Indicat „idem ad Att. 15, 1. *Quo in* „*genere Brutus noſter eſſe* „*vult, et quod judicium habet* „*de optimo genere dicendi, id* „*ita conſecutus eſt in ea ora-* „*tione, ut elegantius eſſe ni-* „*hil poſſit. Sed ego ſolus*“ (malim ſane cum Malaſpina et Mongalto *totus*) „*alius* „*ſum; ſive hoc recte ſive non* „*recte.*“ Geſnerus. cf. 12, 1, 22. 12, 10, 12. item. Dial. de Oratt. c. 18. Poſtremum citat et Regius et is, qui ad hoc caput annotationem ſcripſit in ed. Veneta (1494). Neque enim eſt negligendum, ad hoc unum caput plane diverſa a Regiano commentario legi in iſto libro, conſtantia illa pleraque brevi ſingulorum vocabulorum interpretatione, ubi paulo indoctior Regio loqui videatur, qui v. c. Ciceronem Herennianorum credat auctorem, ſequiores ſequatur ſcripturas in noſtro, nec tamen plane ſit contemnendus. Sed Vallam equidem longe abſum ut agnoſcam. cf. praef. noſtr. p. 67. 1, 6, 26. item hic §. 38.

id collocandi genus. Variavit hoc noſter pro vocabulo recepto *compoſitionis*, hic quidem ſatis perſpicue; per ſe obſcurius.

tata ſunt, brevior: in quibusdam paullum
fortaſſe diſſentiam. Nam etiam cum judi-
cium meum oſtendero, ſuum tamen legenti-
3 bus relinquam. Neque ignoro quosdam eſſe,
qui curam omnem *compoſitionis* excludant,
atque illum horridum ſermonem, ut forte
fluxerit, modo magis *naturalem*, modo etiam
magis *virilem* eſſe contendant. Qui ſi id de-
mum *naturale* eſſe dicunt, quod a natura pri-
mum ortum eſt, et quale ante cultum fuit,
4 tota haec ars orandi ſubvertitur. Neque enim
locuti ſunt ad hanc regulam et diligentiam
primi homines, nec prooemiis *praeparare*, *do-
cere* expoſitione, argumentis *probare*, affecti-
bus *commovere* ſcierunt. Ergo his omnibus,
non ſola compoſitione caruerunt: quorum ſi
fieri nihil melius licebat, ne domibus quidem 83

3. *forte fluxerit.* Sic Ambr. 1. Flor. (hic a ſec. manu). *foret fluxerit* Turic. Flor. Reliqui *f. effluxerit.* cf. §. 112.

haec. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. *his* Goth. Voſſ. 2. (cf. 9, 3, 77.)

ſubvertitur. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *ſubvertetur.*

4. *expoſitione.* Jenſ. *exponere* cum edd. ante Ald. Correxit tunc quidem ſine libris Regius acute, quem ſublectae hujus e Vall. emendationis inſimulari nollem a Badio.

domibus. Turic. Flor. Ambr. 1. (hic a ſec. manu) Guelf. Camp. *hominibus* cum Goth. Voſſ. 2. (ſed ex hoc *homini.* cf. §. 3.) Alm. A pr. manu Ambr. 1. *omnibus.*

4. *hanc regulam et diligentiam.* Pronomen poſuit ea poteſtate, de qua diximus ad 2, 5, 22. Haec quae de artificio dicit in omni eloquentia ſimilia fere ſunt eorum quae habes lib. 2. c. 17.

eſſes, aut veſtibus pellium tegmina, aut urbibus montes ac ſilvas mutari oportuit. Quae 5
porro ars ſtatim fuit? quid non cultu niteſcit? cur vites coërcemus manu? cur eas fodimus? rubos arvis excidimus? terra et hos generat. manſuefacimus animalia? indomita naſcuntur. Verum id eſt maxime naturale, quod fieri natura optime patitur. Fortius 6
vero quod incompoſitum poteſt eſſe, quam vinctum, et bene collocatum? Neque ſi parvi

veſtibus. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) *veſtes* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Tarv. Solus Guelf. mox *tegmine.*

5. *cultu niteſcit.* Turic. *cultum mitiſcitur,* (an protinus *cur* deſit, non doceor) a ſec. manu *cultu.* Flor. *cultum mitefcit,* a ſec. manu *cultu* et ſic cum *mitefcit* Ambr. 1. Poſterius ex Alm. Bal. Vall. (err. Burm.) affertur. *miteſceret* Jenſ. Tarv. Locat. *inniteſcit* Ald. Baſil. Noſtrum Goth. Camp. Venet. 1494. Nulla hic ratio fructuum *miteſcentium.* cf. Horat. Epiſt. 1, 1, 39. item Cic. Tuſcul. 1, 28. not. Ern. De agris cultu purgatis, nec jam ſqualentibus, aptiſſime dicitur, quod exemplis pulchre vincit Forcellinus in Lexico.

et hos. Sic optante jam Francio Obr. Sed Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *e. hoc* cum Alm. Reliqui *e. haec.*

6. *quod incomp.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Bodl. *quid* Guelf. cum Goth. Alm. (cf. 9, 3, 95. item mox) Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *qui i.* conjiciente Regio. *quo modo i.* Obr.

vinctum. Sic Turic. cum Obr. Fortaſſe et Guelf. et a pr. manu Goth. nam parum manifeſti ductus. Ex Alm. *injunctum* (cf. modo, item 9.). Reliqui *junctum,* cf. §. 19. Vide 1, 4, 18.

5. *eas fodimus.* Vide v. c. Virgilium in Ge. 2, 397 ſqq.

6. *quod incompoſitum.* Pronomen ſignificatu fere quo *quale,* ut *inc.* conſciſcat naturam ſubſtantivi. Feras ſane et *quid,* ſed poſitus noſtrum videtur commendare. Quid enim primum locum vindicaſſet.

pedes vim detrahunt rebus, ut *Sotadeorum* et *Galliamborum*, et quorundam in oratione ſimili paene licentia laſcivientium, compoſi-
7 tionis eſt judicandum. Ceterum quanto vehementior fluminum curſus eſt prono alveo, ac nullas moras objiciente, quam inter obſtantia ſaxa fractis aquis ac reluctantibus; tanto, quae connexa eſt, et totis viribus fluit, 85

detrahunt. Sic Turic. Flor. *detrahat* Guelf. et ſic a ſec. manu Turic. ſed et *pendens* pro *pedes vim*. Reliqui *detrahant*. Noſtrum et Goth. a manu ſecunda, probante Geſnero.

Galliamborum. Turic. Flor. Ambr. 1. (ſed hic in loco raſo, ubi aliud fuerit prius) Guelf. Camp. *Callimachorum* (aliquot una L) cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. et edd. ante Gryph. (niſi quod poſt Regium melipres *iorum*). Aldus autem noſtrum ipſum, probante Philandro.

quorundam. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) *quorum* cum Alm. Voſſ. 2. *aliorum* Camp.

7. *fluit*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *fuit*. Ille a ſec. manu *furit* et ſic Guelf. cum marg. Baſil. Burmannus ablegat ad 7, 1, 44. ubi malebat „pulchre *furit* cui cum;“

Sotadeorum — *laſcivientium*. Cf. 1, 8, 6. Expreſſos interim patrio ſermone Galliambos ab I. H. Voſſio noſtro nemo eruditior ignorabit. Lyr. Ged. Odd. et Elegg. 3, 1. p. 191 ſeqq. Genitivos iſtos *Sotadeorum Galliamb.* concipe generis neutrius, cujus deinde et *quorundam* eſſe ſtatuas. Securius tamen haec junxit noſter, quia illa *quaedam* non poſſunt intelligi metra, quod eſt nomen Sotadeis Galliambis accommodandum. Nam ut maſculinum ſcias, id quod alioqui rectiſſimum fuerit in ſecundo maxime vocabulo, plane non procedit, ob *quorundam* — *laſcivientium*, ubi *homines, oratores* ſubaudire neque ſtructurae congruat, ſemel fieri coeptae, et jejunum fuerit languidumque. Longe enim melius *laſcivire* per figuram dicentur inanimata, ut mox §. 28. An difficultati medebimur ſcribendo: *Galliambicorum?* Appoſite hic Geſnerus locum profert Demetrii de elocutione §. 189. Schn. p. 76. σύνθεσις — ἐοικυῖα τοῖς κεκλασμένοις καὶ ἀσέμνοις μέτροις, οἷα μάλιστα τὰ Σωτάδεια.

rugoſa atque interrupta melior oratio. Cur ergo vires ipſas ſpecie ſolvi putent, quando res nec ulla ſine arte ſatis valeat, et comitetur ſemper artem decor? An non eam, quae 8
emiſſa optime eſt, haſtam ſpecioſiſſime contortam ferri videmus? et arcu dirigentium tela, quo certior manus, hoc eſt habitus ipſe formoſior? Jam in certamine armorum, atque in omni palaeſtra, quid ſatis recte cavetur ac petitur, cui non artifex motus, et certi quidam pedes aſſint? Quare mihi compoſi- 9
tione velut amentis quibuſdam nervisve in-

Fruſtra ille. Geſnerus hic tentat ruit. Jenſ. Tarv. fuerit. Diſplicet ſane illatum hic in rem comparatam ex comparatione ipſa fluendi verbum, ſed cf. 9, 4, 78.

res nec ulla. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. cum Voſſ. 2. *n. r. u.* transponente Regio edd. ante Gryph. exc. Bad. Reliqui *n. u. r.*

comitetur. Goth. (tac. Geſn.) *comitatur.* Sane ignoro rationem conjunctivorum *valeat* et *comitetur* poſt *quando.*

ſemper. Turic. Guelf. *ſuper.* ex Alm. *ũper.*

8. *eam, quae emiſſa.* Turic. *ea q. miſſam* (poſtremum a pr. manu). An fuit *quae et miſſa?* Primum et Flor. Guelf.

ferri. Turic. Guelf. *fieri.* *hoc eſt.* Flor. *idem.* Lepido errore, qui in loco animadverſus poſſit adjuvare criticum.

9. *mihi comp.* Turic. (a ſec. manu) *in c.* Flor. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *m. in c.* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Bad.

7. *nec ulla.* Maluit hoc quam *nulla,* ut eſſet *nec* pro *ne — quidem.*

comitetur. cf. not. crit. Sed et monente Geſn. 8 Pro. 19.

8. *Jam in certamine.* Arbitror legendum *Nam,* quod in transitionibus frequentiſſimum, maxime ſi quid prioribus etiam manifeſtius et certius demonſtratur, cf. 2, 14, 7. et Drakenb. ad Liv. 29, 8, 9. De ipſa ſimilitudine armorum tractandorum cf. 9, 1, 20. et, quo ablegat Regius, Cic. Orat. c. 68.

tendi et concitari ſententiae videntur. Ideo
eruditiſſimo cuique perſuaſum eſt, valere eam
quam plurimum, non ad delectationem modo,
9 ſed ad motum quoque animorum. Primum,
quia nihil intrare poteſt in affectus, quod in
aure, velut quodam veſtibulo, ſtatim offendit.
Deinde, quod natura ducimur ad modos.
Neque enim aliter eveniret, ut illi quoque
organorum ſoni, quanquam verba non expri-
munt, in alios tamen atque alios motus du-
11 cerent auditorem. In certaminibus ſacris non
eadem ratione concitant animos ac remittunt;
non eosdem modos adhibent, cum bellicum

Ideo: Alm. Obr. *Imo* fortaſſe nec male. Ingratius tamen initium duplex: *Quare, Ideo.* — *eam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. Ex Alm. *eam plur.* (cf. §. 6. 14.)

10. *affectus.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *affectum.*

11. *non.* Sic Turic. Flor. Reliqui *nec.*

eosdem modos. Turic. Flor. Guelf. Camp. *eodem modo* cum Goth. Voſſ. 2. Bodl. Bal. Alm. et edd. ante Baſil.

adhibent. Turic. (a ſec. manu) Flor. Guelf. (niſi quod hic ſingulari numero) Camp. *adhibentur* cum Goth. Voſſ. 2. Bodl. Bal. et edd. ante Baſil. An erat primitus: *eidem modi adhibentur?* Nominativum hunc (qui plerumque ſane obliteratus eſt) tueatur Priſcianus l. 12. p. 946. et aliquot inſcriptiones, de quibus vide Forcellin. in voce, quem et conſule in *Is.* Add. Cic. contr. Rull. 2, 29, 115. (Beck.) ubi ex *et* effingit Sigonius *ei.*

11. *In certaminibus ſacris.* De his vide ad 2, 8, 7. adhibita et praef. noſtra p. 82. Apparet concentum aliquem ludis hisce adhibitum. Iis ipſis etiam illud de *bellico* aſſignandum; neque enim aliter intelligas *genu poſito.* *factam ſupplicationem,* quam extra bellum in ludis. Quanquam, fateor, hoc magis videtur eſſe gladiatoris „extrema populum exorantis, „arena" quam ejus qui ſacrorum certaminum palmam petat.

eſt canendum, et cum poſito genu ſupplicandum eſt? nec idem ſignorum concentus eſt
832 procedente ad proelium exercitu, idem receptui carmen. Pythagoreis certe moris fuit, 12
et, cum evigilaſſent, animos ad lyram excitare, quo eſſent ad agendum erectiores: et, cum ſomnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, ut, ſi quid fuiſſet turbidiorum cogitationum, componerent. Quod ſi nu- 13
meris ac modis ineſt quaedam tacita vis, in oratione eſt vehementiſſima: quantumque intereſt, ſenſus idem quibus verbis efferatur, tantum, verba eadem qua compoſitione vel

eſt canendum. Flor. *his can.* *ſupplic. eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. Reliqui omittunt *eſt.* *procedente.* Turic. *producente*, a ſec. manu *producendo* et ſic Guelf. Camp. cum Obr.

13. *ac modis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *et m.* *tacita.* Goth. *tanta.* Blanditur. Poteſtne enim *numeris ac modis* ineſſe dici *tacita* vis? Sic Graeci τοσαύτη τις. Sed deſtituor exemplo, ubi *aliqua* vel *quaedam* tanta vis jungantur. *Haec tanta* dicitur ſane, et *tanta illa* (7, 2, 55); et hujus etiam loci fuerit maxime talis mitigatio, valens adverbium *velut.* Melius non fuerit transponere: *modis quidem ineſt tanta vis.* Alioqui *tantus* et *tacitus* ſolent confundi. cf. Livi Drakenb. 40, 8, 5. et nuper bene correxit Schützius Cic. de Orat. 2, 66. extr. reponens *tacita* pro *tanta.* Cod. Oxon. Cic. pro Clu. 23. §. (Beck.) 103. item *tanta* pro *tacita.* *eſt vehem.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *eo v.* cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Gryph. exc. Bad. qui *ea*, et velit (ſed non expreſſit) *ea eſt.* Non male, nam recepta nec animum nec aures explet.

12. *Pythagoreis — moris fuit.* „Locus classicus „Iamblichi de vita Pyth. „c. 25." Geſnerus. cf. 1, 10, 32.

13. *tacita.* cf. not. crit.

in textu jungantur; vel in fine claudantur. Nam quaedam et ſententiis parva, et elocutione modica, virtus haec ſola commendat. 14 Denique quod cuique viſum erit vehementer, dulciter, ſpecioſe dictum, ſolvat et turbet: abierit omnis vis, jucunditas, decor. Solvit quaedam ſua in oratore Cicero, *Neque me*

13. in *textu*. Sic Ambr. 1. Reliqui *in exitu*.

1. *vel in fine*. Sic Flor. Ambr. 1. Reliqui omittunt *in*. Rollinus ſaltem et Capper. conati ſunt aliquam rationem reddere iſtius diſcriminis intercedentis hic inter *exitum* et *finem*, ut habet vulgata; infeliciter illi et ſoli, cum reliqui nihil ſcilicet difficultatis deprehenderent. Equidem diu haeſi, ſcribendumne eſſet *vel intextu* — *vel fine*. Neque enim valde movebat quod ablativi qui dicuntur inſtrumenti viderentur hic ingrate cumulari. *Qua compoſitione* facile commutatur et reſolvitur, ac ſi dictum eſſet: *quam bene;* ſic apparet poſſe ſubjici *intextu* et *fine* ſine praepoſitionibus. Et ſuadebat hoc tum locus 8, 4, 8, tum omiſſio τοῦ *in* apud pleroſque ante *fine*. Deſignatur utroque modo duplex compoſitionis virtus, qua et congrua inter ſe maxime vocabula vinciuntur in mediis ſenſibus, et clauſulae fiunt talibus, in quibus aures libentiſſime acquieſcunt ſeque dimitti patiuntur. *Textus* ſane infrequentior improprio ſignificatu hujus aevi ſcriptoribus, *contextus* tritiſſimus.

14. *Cicero, Neque*. Sic Turic. (a ſec. manu) Guelf. Ille a pr. manu, Flor. *C. namque* cum Alm. Mox Flor. a ſec. manu *C. namque neque*. Reliqui *Nam neque*.

in textu. cf. not. crit.

14. *Cicero, Neque me divitiae*. Eſt locus Orat. c. 70. et quidem ex Corneliana ipſius, ſecunda, ut prodit Nonius, qui et ipſe ponit haec c. 2. n. 919. Capperonnerium hic in textum quoque inducentem pro *venalitiis*, *venalitiarios* rectiſſime revincit Burmannus epiſtolae p. 48. Uſum autem vocis, etſi minus rationi congruum, pro venditore ſervorum, ſatis aſtruit Geſnerus in Theſauro, hic quidem uberior Forcellino. Quod mox *idem Cicero* corrigere dicitur, fit eodem Oratoriae capite.

divitiae movent, quibus omnes Africanos et Laelios multi venalitii mercatoresque ſuperarunt. et inſequentes deinceps periodos: quas ſi ad illum modum turbes, velut fracta aut transverſa tela projeceris. Idem corrigit, quae 15 a Graccho compoſita durius putat. Illum decet: nos hac ſumus probatione contenti, quod in ſcribendo quae ſe nobis ſolutiora
833 obtulerunt, componimus. Quid enim attinet eorum exempla quaerere, quae ſibi quisque experiri poteſt? illud notaſſe, ſatis habeo, quo pulchriora et ſenſu et elocutione diſſol-

Africanos et Laelios. Turic. Flor. Guelf. omittunt *et* cum Alm. *venalitii mercatoresque ſuperarunt. et.* Sic Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Baſil. *v. m. venaliaque ſ. e.* Jenſ. (err. Geſn.) Tarv. *v. m. venaliqque ſ. ut ſit multi mercatores ſ. venalitiique e.* Locat. cum edd. ante Baſil. *v. m. venalitiique e.* Ambr. 1. *venalicum mercatores quae venaliaque e.* Turic. Flor. a ſec. manu uterque *venalium*, ſed hic modo *m. que*, et cum utraque mutatione ſic Guelf. Ex Alm. *mercatoresque venulitiique e.* (cf. §. 9. 16.). Reliqui *v. m. ſ.* *Immuta paullulum ut ſit Multi ſuperarunt mercatores venalitiique e.* e Cicerone. Inſunt ſane veteribus ſcripturis veſtigia iterationis hic factae. Malui tamen cum Geſnero, quanquam non recipiente, dare quod rationi maxime conſentaneum eſſet. *inſequentes.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Reliqui *ſequentes.* *quas.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *quo*, a ſec. ille *quos* et ſic Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Tarv. *turbes.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. Obr. Reliqui *perturbes.*

15. *Graccho.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. *Graeco* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. *ſumus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui *ſimus.*

obtulerunt. Sic Turic. Reliqui *obtulerint.*

15. *quod — componimus.* i. e. quod ipſi conamur numeris vincire orationem noſtram.

veris, hoc orationem magis deformem fore:
quia negligentia collocationis ipſa verborum
16 luce deprehenditur. Itaque ut confiteor pae-
ne ultimam oratoribus artem *compoſitionis*,
quae perfecta ſit, contigiſſe: ita illis quoque
priſcis habitam inter curas, in quantum ad-
huc profecerant, puto. Neque enim mihi,
quamlibet magnus auctor, Cicero perſuaſerit,
Lyſiam, Herodotum, Thucydidem, parum
17 ſtudioſos ejus fuiſſe. Genus fortaſſe ſint ſe-
cuti non idem, quod Demoſthenes, aut Plato;
quanquam et ii ipſi inter ſe diſſimiles fue-
runt. Nam neque illud in Lyſia dicendi tex-
tum tenue atque rarum laetioribus numeris
corrumpendum erat. Perdidiſſet enim gra-
tiam, quae in eo maxima eſt, ſimplicis atque
inaffectati coloris. perdidiſſet fidem quoque.
Nam ſcribebat aliis, non ipſe dicebat, ut

16. *quae.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. *qua de.* Goth. *quam.* cum parva lacuna Voſſ. 2. *quam d . . .* Camp. *quam nec.* Non quidem cum Burm. fuiſſe arbitror: *qua demum eloquentia* vel *oratio*, ſed *quae quidem*, cum praeſertim quod legimus in Ambr. ſit repoſitum in loco raſo. *quoque:* Sic Flor. Ambr. 1. cum Alm. (cf. §. 14. 20.) Reliqui omittunt. *enim.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui omittunt.

17. *rarum.* Turic. Flor. Ambr. 1. *raſum* cum Alm. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Obr. *ratum* Goth. (tac. Geſn.)

16. *Cicero perſuaſerit.* Orat. c. 44. 52. Sed et 65. Brut. c. 17.

17. *textum tenue atque rarum.* Eadem eſt ſimilitudo quae in Ciceronis „munere „levidenſi, craſſo filo" (Epiſt. famill. 9, 12. ubi vide interpp.) Genus autem orationis Lyſiacae jam ſupra tetigimus ad 3, 8, 51.

oportuerit eſſe illa rudibus et incompoſitis
ſimilia: quod ipſum *compoſitio* eſt. Et hiſto- 18
riae (quae currere debet ac ferri) minus con-
834 veniſſent inſiſtentes clauſulae, et debita actio-
nibus reſpiratio, et cludendi inchoandique
ſententias ratio. In concionibus quidem etiam
ſimiliter cadentia quaedam, et contrapoſita
deprehendas. In Herodoto vero cum omnia
(ut ego quidem ſentio) leniter fluunt, tum
ipſa διάλεκτος habet eam jucunditatem, ut la-

oportuerit eſſe. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *oportuiſſet* cum Alm. *quod — eſt.* Turic. *q. i. compoſitioem*, a ſec. manu *q. ipſam compoſitionem* et ſic Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Bodl. *que ipſa compoſitione* Flor. (a ſec. manu). *quo ad ipſum compoſitionem* Camp. cum Andr. niſi quod ex hac *ipſam*.

18. *ac ferri.* Turic. Flor. Guelf. *afferri* (niſi quod primus *adf.*). Camp. Goth. (tac. Geſn.) *et ferri.*

inſiſtentes. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Alm. et edd. ante Ald. probante Liebio in Actt. Erud. 1721. p. 71. Reliqui, Regio ſuadente, *interſiſtentes.* Huic maxime auxilio venit §. 106. Obſtat maxime 67. Nam *interſiſtere* fere apud noſtrum in vitio. Mox §. 36. *inſiſtatur* Goth. Voſſ. 2. male. *eam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *etiam* cum Goth. et edd. ante Ald. acc. Obr. Correxit Regius.

18. *currere — ac ferri.* cf. §. 112.

In concionibus — deprehendas. Cum hoc in univerſum dicatur de hiſtoriarum ſcriptoribus, minus aſſequor Pſeudo-Turnebum illum, qui hunc locum expreſſum eſſe ait ex Dionyſii Halic. Epiſtola ad Ammaeum περὶ τῶν Θουκυδίδου ἰδιωμάτων, ubi rhetor Graecus numeroſam in Thucydide compoſitionem annotet et multas figuras. Certe Dionyſii verba, quae cum Quintiliani hisce plane congruant, deſignare non contingit, quanquam et in hoc et in altero ad Q. Tuberonem libello multa huic quoque materiae affinia tractentur.

Herodoto. Malim *Herodoti.*

ſentes etiam numeros complexa videatur?
19 Sed de propoſitorum diverſitate poſt paulum. Nunc, quae prius iis, qui recte componere volent, diſcenda ſint. Eſt igitur ante omnia oratio alia *vincta*, atque *contexta*; *ſoluta* alia, qualis in ſermone et epiſtolis: niſi cum aliquid ſupra naturam ſuam tractant, ut *de phi-*

etiam numeros. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *innumeros* (aliquot horum recentiores diremtim) cum Goth. Voſſ. 2. (quanquam in reliquis variante a Goth. collatione, per errorem, ut ſuſpicor) Alm. et edd. ante Ald. *in ſe n.* Obr. Correxit Regius; veriſſime. nam *etiam* ab extremis prioris et primis ſequentis vocis literis ita hauſtum fuit, ut nonniſi *in* remaneret. *videatur.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *videantur* cum Voſſ. 2.

19. *diſcenda ſint.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (tac. Geſn.) *dicenda ſunt* cum Alm. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Mutavit Regius, quem ſequor, quoniam eodem redit et habet ſane ejus conſtitutio aliquantum plus dignitatis, quam *iis* ſtructum cum *dicenda*, quod mirifice languet et ne latinum quidem ſatis videtur. Veneta *quaedam* pro *quae*, quod in quibusdam eſſe teſtatur Regius. Geſnerus *ſunt* praefert illi *ſint*, fortaſſe recte. *vincta.* Turic. Guelf. Goth. (err. Geſn.) Camp. *juncta* cum Bodl. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. cf. §. 6. Sed et 77. ubi Turic. Flor. Jenſ. (tac. Geſn.) *victa.* Guelf. *uicta.* Goth. (tac. Geſn.) Camp. Loc. Ven. Ruſc. Bad. *juncta* cum Voſſ. 2. Andr. Vidov.

19. *de propoſitorum diverſitate.* De *propoſitis* cf. 7, 1, 4. Sed hic etiam latiore ſignificatu accipiendum hoc vocabulum, et illuſtrandum exemplis 11, 1, 42. magis etiam 11, 1, 32. 33. unde apparet optime reddi poſſe Francogallica appellatione: *genre.* Jam ſi quaeras, id quod interpretes inſuper habuerunt, ubi tandem hanc *propp. diverſitatem* tractet, puto deſignandam §. 121. et ſeqq. De *poſt paulum* cf. 9, 2, 43.

Eſt igitur. Quo hinc ablegant, Aquilae Romani locus (p. 157.) ſi non expreſſus ex Qu., tamen ſcriptus eſt ab eo, cui obverſarentur haec Quintilianea. Ille quidem tria orationis genera agnoſcit, *ſolutam*, *perpetuam*, *quae ex ambitu conſtet.*

de ſophiſta, de republica, ſimilibus. Quod non 20
eo dico, quia non illud quoque ſolutum habeat ſuos quosdam, et forſitan difficiliores etiam pedes: neque enim aut hiare ſemper vocalibus, aut deſtitui temporibus volunt ſermo atque epiſtola: ſed non fluunt, nec cohaerent, nec verba verbis trahunt; ut potius laxiora in his vincula, quam nulla ſint. Non 21
nunquam in cauſis quoque minoribus decet eadem ſimplicitas, quae nonnullis, ſed aliis utitur numeris, diſſimulatque eos, et tantum communit occultius. At illa connexa ſeries 22
tres habet formas: *Inciſa,* quae κόμματα di-

ſimilibus. Sic Jenſ. Tarv. Reliqui *ſimilibusque.* Facile adhaereſcebat ex ſequenti. cf. 9, 3, 92.

20. *temporibus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *temporis* cum Alm. Fuit profecto *tempore ſuo,* ſequente *volunt.*

atque. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Ex Alm. *neque* (cf. §. 16. 21.). Reliqui *et.*

verba verbis. Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *de.*

21. *nonnullis.* Sic Flor. (a pr. manu) Ambr. 1. cum Alm. (Turic. ſiletur. cf. §. 20. 24.) Geſn. Bip. Reliqui *non illis.*

20. *deſtitui temporibus.* Non habere juſta tempora i. e. moras quantitatis. Tum maxime tempore ſuo deſtituitur oratio, cum longa ſyllaba deſideratur, ubi auris eam expectat. cf. not. crit.

verba verbis trahunt. Hic quidem *verba* latiore ſignificatu uſurpari puto, non grammaticorum ſtrictiore illo. *Trahunt* autem eſt *continuant,* ut ſine interſtitio ſe invicem excipiant voces. Exemplo locutionem declarare non contingit. An aliquis malit *tradunt?* (cf. 7, 1, 44.) Non puto. *fluendi* et *cohaerendi* haec ratio recurrit §. 129.

21. *communit occultius.* Numeros igitur „*communit* „ſimplicitas.“ Magis ferrem, ſi numeri pertinerent ad cauſam ipſam vincendam. Neque tamen de ſcripturae corruptela cogito.

cuntur, *Membra*, quae κῶλα, περίοδον, quae
eſt vel *ambitus*, vel *circumductum*, vel *conti-*
nuatio, vel *concluſio*. In omni porro compo-
ſitione tria ſunt genera neceſſaria, *ordo*, *jun-* 835
ctura, *numerus*. Primum igitur *de ordine*.
Ejus obſervatio in verbis eſt ſingulis et con-
textis. Singula ſunt, quae ἀσύνδετα diximus.
In his cavendum, ne decreſcat oratio, et for-
tiori ſubjungatur aliquid infirmius, ut *ſacri-*
lego fur, aut *latroni petulans*. Augeri enim
debent ſententiae, et inſurgere: ut optime
Cicero, *Tu*, inquit, *iſtis faucibus*, *iſtis late-*
ribus, *iſta gladiatoria totius corporis firmitate*.
Aliud enim majus alio ſupervenit. At ſi coe-

22. *κῶλα, περίοδον.* Sic Camp. Goth. (tac. Geſn.) Tarv. cum edd. ante Ald. Hic inſerit καὶ cum Bad. Baſil. Reliqui *et.* Guelf. pro *quae — περίοδον* haec ſola *quod περίοδον.* Codd. Turic. Flor. Ambr. 1. hic parum inſpectos ſuſpicor. cf. §. 19. *ſunt genera neceſſaria.* Sic Turic. cum Goth. Bodl. Alm. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Omittunt *neceſſaria* Guelf. Obr. marg. Baſil. Reliqui omittunt *genera*, jubente et Regio.

23. *ἀσύνδετα diximus.* Hoc ordine Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Reliqui *d. ἀ.* Goth. *dicimus.* Turic. Flor. (hic quidem *ac.!*) *ancineta* cum Alm. ἀσύνθετα Flor. (a ſec. manu) Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Colb. et edd. ante Ald. aliquot etiam inquinata ſcriptura. cf. 9, 3, 50. *cavendum, ne.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Alm. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *eſt*.

23. *quae ἀσύνδετα diximus.* cf. 9, 3, 50. item exempli cauſa 9, 3, 77.

Aliud enim majus — diem ac noctem, ortum et occaſum. Contrariam eſſe in negando conditionem, ubi ad minus aliquid deveniendum ſit, monet ex Valla Pithoeus. Locus eſt Elegantt. 2, 18. p. 143. Geſnerus locum Ciceronis ponit de Orat. 1, 61. ubi „quaſi habito ad Ebraeam „traditionem reſpectu" nox

piſſet a toto corpore, non bene ad latera fruceſque deſcenderet. Eſt et alius naturalis ordo, ut *viros ac feminas*, *diem ac noctem*, *ortum et occaſum* dicas potius, quam retrorſum. Quaedam ordine permutato fiunt ſupervacua; ut *fratres gemini*. nam ſi praeceſſerint *gemini*, *fratres* addere non eſt neceſſe. Illa nimia quorundam fuit obſervatio, ut *vocabula verbis*, *verba* rurſus *adverbiis*, *nomina* 24

quam. Turic. Flor. Ambr. 1. (ſed in loco raſo) Guelf. *quanquam et* cum Alm. Vall. (ſed Goth. nobiſcum facit) Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Noſtrum reponens Regius priores ſecutus eſt, quamquam non monito lectore.

24. *praeceſſerint*. Goth. *praeceſſerit*, quod probantibus Liebio et Geſnero non accedo. Illud autem neglexit Geſn. quod mox Goth. dat *germani*.

praeponatur *in hoc uno opere* — *noctes et dies urgeatur*; et eſſe plura ejusmodi apud veteres, etiam praeter poëtas quos cogat lex carminis. In *ortu et occaſu* inverſum ordinem demonſtrat Burmannus apud Ovid. Metam. 2, 190. 14, 386. Livium 21, 50. (Sed in poſtremo nihil tale, nec reperio, quem voluerit locum.) In *geminis fratribus* vindicandis nihil magnopere proficit Burmannus. *Trigemini fratres* apud Liv. 1, 24, 1. Flor. 1, 3, 5. non plane reſpondent *geminis fratribus*, cum hoc vocabulum magis pro ſubſtantivo receptum ſit, illud naturam adjectivi minus exuerit. Reliqua autem *adoleſcens homo*, *ancilla mulier* alius plane ſunt rationis. Simile quid de ordine 4, 2, 87.

24. *Illa nimia quorundam fuit obſervatio*. Recte monet Pſeudo-Turnebus haec de partium orationis et de factorum ordine duo praecepta translata eſſe e Dionyſio Halicarn. Nam et ipſe rhetor Graecus (de compoſitione verbb. p. Reisk. 33 ſeqq. 36 ſeq.) hujusmodi diligentiam, quae primum ſibi viſa fuerit neceſſaria, alienam teſtatur. *Appoſita* hic plane ſunt, quae vocamus *adjectiva*. cf. 2, 14, 3. ut et ipſe Dionyſius uſurpat ἐπίθετον, quod vocabulum non magis rhetorum uſui quam grammaticorum inſervit.

greſſiones et longae ſunt nimis, ut ſuperioribus diximus libris, et interim etiam compoſitione vitioſae, quae in hoc ipſum petuntur, ut exultent atque laſciviant: quales illae Maecenatis, *Sole et aurora rubent plurima. Inter ſacra movit aqua fraxinos. Ne exequias*

28. *ut ſuperioribus.* Sic Turic. Flor. cum Alm. A ſec. manu prior *in ſ.* alter *ut in ſ.* et ſic reliqui.

28. *ut ſuperioribus diximus libris.* cf. 8. 2, 14. Miror tamen indicium fieri tam indefinite, quaſi plura loca reſpiciat. Fortaſſe ne bene quidem meminerat, ubi dixiſſet.

Maecenatis. „De mollitie „ſtili, quam in Maecenate no„tarunt veteres, vide Mei„bom. Maecen. cap. 23. quem „tamen haec Maecenatis frag„menta fugerunt; ut et alte„rum ex ſympoſio apud Ser„vium ad Virgil. 8 Aeneïd. „310. quod adducit et emen„dat Bentl. ad Horat. l. 3. „Od. 21." Burmannus. Senecae quidem locum de Maecenate, huc maxime pertinentem, habes Epiſt. ad Lucil. 114. p. Bip. 86. *verba — improbe ſtructa.* p. 87. *iſtae ambages compoſitionis — verba transverſa.* Exempla autem haec orationis affectatae et deliciantis in Maecenate cum trajectionum maxime cauſa afferantur, *plurima* habendum erit pro ablativo referendo ad *aurora.* Illud, quod proximum eſt, majorem intelligendi habet difficultatem, nec quenquam video, qui aliquam ejus rationem reddere conetur. Jam ſi quis forte *movit* accipere velit poteſtate intransitiva, ut tamen aliqua extundatur ſententia, ei obſtare videtur, quod alius, quam quae trajiciendo et laſcivientibus numeris cernatur, affectationis nullum hic praeterea veſtigium, nec conſilii praeſentis erat niſi hujusmodi dare. Neque *intermovit* tmeſi diremtum quisquam agnoſcat, cum tale verbum nusquam inter latinos auctores compareat. Reſtat ut mutationem tentemus, qualem equidem non nimiam cenſeo, ſi ſcribatur *manát* pro *movit.* Poſtremum exemplum male me habet eo, quod *miſerrimum* dicitur *ne exequias quidem ſuas videre,* quaſi vulgo homines ſolerent videre. An ſententia tam mirabilis habet occultum quendam vel aculeum vel ſalem? Equidem non exputo. Intelligerem, ſi deleto *quidem* ſcriberetur *non* poſt *ne.*

quidem unus inter miſerrimos viderem meas.
Quod inter haec pessimum eſt, quia in re
triſti ludit compoſitio. Saepe tamen eſt ve- 29
837 hemens aliquis ſenſus in verbo: quod ſi in
media parte ſententiae latet, transire intentio-
nem et obſcurari circumjacentibus ſolet; in
clauſula poſitum aſſignatur auditori, et infi-
gitur: quale illud eſt Ciceronis, *Ut tibi ne-
ceſſe eſſet in conſpectu populi Romani vomere
poſtridie.* Transfer hoc ultimum, minus va- 30
lebit. Nam totius ductus hic eſt quaſi mucro;
ut per ſe foedae vomendi neceſſitati, jam nihil
ultra expectantibus, hanc quoque adjiceret
deformitatem, ut cibus teneri non poſſet
poſtridie. Solebat Afer Domitius trajicere in 31

29. *transire.* Sic Turic. Guelf. (a pr. manu uterque) Flor. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. Leid. Gibſ. Obr. Reliqui *transiri.* *intentionem.* Sic Camp. Reliqui *intentione.* *illud eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Omittit *eſt* Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſteirr. ante Baſil. Reliqui *e. i.* *poſtridie.* Turic. Flor. Ambr. 1, Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Alm. et edd. ante Gryph. Inſeri juſſit Regius; neceſſario.

30. *foedae — neceſſitati.* Flor. Guelf. *foeda — neceſſitas* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Alm. et edd. ante Ald. Regius correxit, perperam refragante Liebio. Turic. et Camp. non videntur niſi in ſubſtantivo nominativum praeferre, quod, ſi verum, magno ſit conjecturae Regianae adjumento.

31. *Afer.* Goth. (tac. Geſn.) omittit cum Voſſ. 2.

29. *transire intentionem.* Sic Statius Thebaïd. 2, 335. *Nil transit amantes.* Cf. autem *ſenſum vehementem* ad 9, 3, 72. Locus Ciceronis eſt Philipp. 2, 25. *Ductui,* quem dicit Qu., non recte hic Geſnerus comparat Francogallorum *tractum* (le *trait*), in errorem inductus fortaſſe a Gedoyno, qui hoc ipſo vocabulo utitur. Equidem nihil aliud agnoſco niſi περίοδον, *circumductionem* (§. 118.) orationis. Aliud erat 4, 2, 53.

31. *trajicere in clauſulas.*

clauſulas verba tantum aſperandae compoſitionis gratia, et maxime in prooemiis: ut pro Cloantilla, *Gratias agam continuo.* Et pro Laelia, *Eis utrisque apud te judicem periclitatur Laelia.* Adeo refugit teneram delicatamque modulandi voluptatem, ut currentibus per ſe numeris, quod eos inhiberet, objiceret.
32 Amphiboliam quoque fieri vitioſa locatione verborum, nemo eſt, qui neſciat. Haec arbitror, ut in brevi, de ordine fuiſſe dicenda: qui ſi vitioſus eſt, licet et vincta ſit, et apte cadens oratio, tamen merito incompoſita dicatur. Junctura ſequitur. Eſt in *verbis*, in-

aſperandae. Turic. *aſpermnde*, mutatum ab eadem manu *aſpernandae* et ſic Flor. Guelf. τραχύνειν frequentiſſimum Dionyſio in hac materia. *quod eos.* Sic Turic. Flor. Venet. (1494.) cum Alm. Voſſ. 2. *qui* Goth. Guelf., cui *pulchre* acclamat Geſnerus *ſexto caſu.* Sed ejusmodi horror Plautinus infra nitorem Qu. poſitus eſt, nec ineſt niſi compendium τοῦ *quod.* cf. 3, 6, 64. Camp. *quid e.* Reliqui *quo e.*
inhib. objiceret. Turic. Flor. inſerunt *et* cum Goth. Voſſ. 2. Alm.

32. *vitioſa.* Turic. Flor. Guelf. *vitioſam* cum Alm.
vincta. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *vincat* cum edd. ante Ald. *vinciat* Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Noſtrum Obr. Capper. Reliqui *juncta*, jubente Regio.
ſit, et. Turic. Flor. *ac ſi* cum Tarv. A ſec. manu uterque *a. ſit* et ſic Ambr. 1. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. Voſſ. 2. *u. ſic* Goth. *dicatur.* Turic. Flor. *dignatur*, a ſec. manu uterque *digne dicatur* et ſic Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſterr. ante Ald. *digne dicant* Guelf.
ſequitur. Eſt. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp.

verba. Apparet *verba* non proprio dici ſignificatu vel technico Grammaticorum, quo in genere multum ſibi indulgent et noſter et omnino veteres. Neque enim *trajicere* puto accipiendum in univerſum pro *ponendo in loco alieno.* Tum *in clauſulis* legas, intelligasque verba illa *agam*, *periclitatur*, quae debebant alioqui claudere ſententiam.

ciſis membris, periodis. Omnia namque iſta et virtutes et vitia in complexu habent. Atque 33
838 ut ordinem ſequar, primum ſunt quae imperitis quoque ad reprehenſionem notabilia videntur, id eſt, quae, commiſſis inter ſe verbis duobus, ex ultima prioris, ac prima ſequentis ſyllaba, deforme aliquod nomen efficiunt. Tum vocalium concurſus: qui cum accidit, hiat, et interſiſtit, et quaſi laborat oratio. Peſſime longae, quae easdem inter

cum Goth. Voſſ. 2. Vall. probante Liebio. Sed Jenſ. (tac. Geſn.) *ſ. et* cum edd. ante Ald. Reliqui inſerunt *Ea* jubente Regio.

33. *ſunt quae.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *quae ſunt* cum Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Venet. Regius expunxit *ſunt*, quo tamen jam Locat. caret, ut et reliqui omnes. Noſtrum ſolus Capper. qui recte tranſpoſuit, ratione reddita. Suppreſſo, quod miror, ejus nomine eandem iniit Geſnerus, ſed in textu ſequitur ceteros. Rollinum, qui in vulgata haerebat tentabatque *pr. ab oratione abſint quae* cet., moroſius hic increpat Burmannus, melius exceptum eundem in Praefatione. Eidem mox ad *planior*, item §. 36. iniquior eſt, inſimulans ſublectae Obrechto conjecturae, quo crimine hominem abſolvit ſingularis ejus pudor et modeſtia, monente etiam Capper. Si diſpliceat h. l. *ſunt quae — videntur — efficiunt*, indicativo modo, cf. 4, 3, 16.

id eſt, quae. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *i. e. qua* cum Goth. Apparet origo erroris per Camp. qui omittens aliqua ſic: *reprenſionem in qua.* *duobus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *duorum* cum Alm.

ultima prioris. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. inſerunt *fine* cum Alm. et edd. ante Ald.

32. *Omnia namque.* cf. 3, 9, 3.

33. *deforme aliquod nomen.* cf. 8, 3, 45.

qui cum accidit. Diffido illi pronominis maſculino, pro quo in Flor. et Turic. (hoc quidem a prima manu) eſt *quod.* Simile tali ſtructurae Taciti dictum Ann. 13, 45, 4. „rarus — egreſſus id-„que“ non *isque.* cf. §. 49.

ſe literas committunt, ſonabunt. Praecipuus tamen erit hiatus earum, quae cavo aut pa-
34 tulo maxime ore efferuntur. *E*, planior litera eſt, *I*, anguſtior eſt: ideoque obſcurius in his vitium. Minus peccabit, qui longis breves ſubjiciet, et adhuc, qui praeponet longae brevem. Minima eſt in duabus brevibus

34. *planior.* Sic Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Ald. Hic *plenior*, conjiciente Regio, et ſic reliqui. Rollinus malit *lenior.* Petrus Paullus Juſtus (cf. 8, 3. 39.) locum Lucilianum e Chariſio Grammatico afferens (p. Putſch. 100), mihi ſuam non perſuadet conjecturam, qua *plenius* pronunciari dicit *canes* quam *canis*, nominandi caſu (ſic enim Lucilius ibi) propter illam literae E plenitudinem. Majoris eſt auctoritatis, quo et ipſo utitur, Ciceronis locus de Or. 3, 12. ubi eſt *E pleniſſimum.* *eſt: ideoque.* Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui omittunt *eſt.* *qui longis.* Turic. (a ſec. manu) Camp. *quod l.* *qui praeponet.* Turic. (quanquam hic *quid*) Flor. Camp. (quanquam hic *prae.*) *quod proponet.* Equidem neutra illa *quod* recte ſe habere ſuſpicor, cum aut neutrum aliquod in genere ſubaudiatur, velut *dictum*, aut id, quod praecedit, *vitium.*

34. *E, planior.* Haec cum ſit conſtans veterum librorum ſcriptura, accedo equidem Geſnero *planam* cenſenti eam literam quae „facilius media „apertura oris exeat, nec „pandendo illi, ut A, neque „contrahendo, ut O vel U, vim „quaſi afferat.“ (Deſignantur enim A O U *cavo aut patulo maxime ore.*) Hanc rationem praeivit vetus interpres in Veneta ſubjiciens voci *planior* haec: *lenior*, *facilior*, *non hians.* Solum, quod adjuvare poſſit, vocabulum novi *explanationem* 1, 5, 33. 11, 3, 33. item *os* — *explanatum* 11, 3, 30. De literarum harum natura apte conferri jubet Philander Dionyſ. de Comp. p. 76. τὸ η — κάτω περὶ τὴν βάσιν τῆς γλώσσης ἐρείδει τὸν ἦχον ἀκόλουθον, ἀλλ᾽ οὐκ ἄνω, καὶ μετρίως ἀνοιγομένου (τοῦ στόματος). 77. ἔσχατον δὲ πάντων τὸ ι· περὶ τοὺς ὀδόντας τε γὰρ ἡ κρότησις τοῦ πνεύματος γίνεται μικρὸν ἀνοιγομένου τοῦ στόματος καὶ οὐκ ἐπιλαμπρυνόντων τῶν χειλέων τὸν ἦχον.

offenſio. Atque cum aliae ſubjunguntur aliis, perinde aſperiores erunt, prout oris habitu ſimili aut diverſo pronunciabuntur. Non tamen id, ut crimen ingens, expaveſcendum eſt; ac neſcio negligentia in hoc, an ſolicitudo ſit pejor. Inhibeat enim neceſſe eſt hic metus impetum dicendi, et a potioribus avertat. Quare ut negligentiae eſt pars hoc pati, ita humilitatis, ubique perhorreſcere, nimiosque non immerito in hac cura putant omnes Iſocratem ſecutos, praecipueque Theo-

aliae. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *alia* cum Jenſ. Tarv. Sed Vall. noſtrum.

perinde. Turic. Flor. Guelf. Camp. *proinde* cum Alm. et edd. ante Ald. Sed Goth. et Vall. noſtrum.

habitu. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. marg. Baſil. Reliqui *hiatu.*

35. *eſt pars.* Sic Turic. Flor. (a pr. quidem manu uterque *neglegentia pars*) Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Vall. et edd. poſterr. ante Gryph. Sed Bad. uterque *pars* omittit obſecutus Regio, cui tamen ſe velle accedere negat in notis, cum Colin. Vidov. Gryph. (1536.) *Eſt* contra omittit Ambr. 1. Reliqui *p. e.* quorum et Camp. niſi dormitavi. An fuit *eſt pati hoc,* ut mox male ſit iteratum *pati* vel caſu adhaeſerit ex ſequentibus, cum jam *pati* corruptum eſſet in *pars.* Nam ubi ita uſurparetur *pars,* ſane nondum vidi. Alia eſt ratio 8, 3, 42. Haec *pars* aliquid ſimile habet ejus, quod eſt 7, 4, 24. *opus,* niſi forte ibi *eloquentia* cum Codd. eſt reponendum pro *eloquentiae.*

praecipueque. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Leid. Reliqui *praecipue.*

35. *negligentiae eſt pars.* cf. not. crit.

Iſocratem ſecutos — Theopompum. Demetr. Phal. §. 68. indicante Alm. Ἰσοκράτης μὲν γὰρ ἐφυλάττετο συμπλήσσειν (τὰ φωνήεντα) καὶ οἱ ἀπ᾽ αὐτοῦ. Dionyſ. Hal. Vol. 6. p. 786. Rsk. Θεόπομπος εἰ ὑπερεῖδεν — τῆς συμπλοκῆς τῶν φωνηέντων γραμμάτων — πολὺ ἀμείνων ἂν ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ κατὰ τὴν φράσιν.

36 pompum. At Demoſthenes et Cicero modice 839 reſpexerunt ad hanc partem. Nam et coëuntes literae, quae *συναλοιφαὶ* dicuntur, etiam leniorem faciunt orationem, quam ſi omnia verba ſuo fine cludantur; et nonnunquam hiulca etiam decent, faciuntque ampliora quaedam: ut, *Pulchra oratione acta omnino jactare.* tum longae per ſe, et velut opimae ſyllabae aliquid etiam medii temporis inter

36. *συναλοιφαί.* Sic Alm. (cf. §. 24. 41.) CTCIλλIΦM Flor. *σιναλλοΓιΦAI* Ambr. 1. *ſynaliphen* Guelf. Reliqui *συναλοιφή.* *dicuntur.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Reliqui *dicitur* jubente Regio. *leniorem.* Repoſitum a Regio pro *lev.* ſed addicunt Goth. Camp. Vall. *omnino.* Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *oratio* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Miror Guelf. a me non memoratum. Hanc ſcripturam ego veriorem cenſens (nempe *omnino*, *oratio*, *opinio* eadem plane nota ſignant quarundam aetatum librarii) aliquam tento emendationem loci eo maxime obſcuriſſimi, quod unde ſumtus ſit ignoramus: „P. o. a. *orator*“ (frequentiſſima *orationis* et *oratoris* confuſio, etiam caſu recto, velut 9, 3, 101.) „j.“ Hunc infinitivum *jactare* hiſtoricum interpretor; ut dicatur „orator aliquis ea jactaſſe, quae pulchra ſua oratione „egerit.“ Burm. pro *omnino* reponere velit aut *omnibus ſe* aut *omni populo ſe;* recte monens ille nullum emendatori quaerendum eſſe hiatum in vocabulo *omnino*, cum eum vocabula priora faciant ſatis vaſtum. *opimae.* Sic Obr. e conjectura. Priores eo omnes *optimae.*

medii temporis. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *mediis temporibus* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. Emendavit Regius.

36. *ſuo fine cludantur.* Hoc apparet recte opponi *coëuntibus* in extremis vocabulis *literis.*

Pulchra — jactare. cf. not. crit.

tum. Non ſatis congruit vocula, malim *nam.* Dicuntur *opimae* ſyllabae magis proprio etiam ſignificatu quam „*opima* et quaſi adipata dictio“ Cic. Orat. c. 8. et „*pinguiora* — verba“ noſtro 12, 10, 35.

vocales, quaſi interſiſtatur, aſſumunt. Qua 57
de re utar Ciceronis potiſſimum verbis, *Habet*, inquit, *ille tanquam hiatus et concurſus vocalium molle quiddam, et quod indicet non ingratam negligentiam de re hominis magis, quam de verbis, laborantis.* Ceterum conſonantes quoque, earumque praecipue, quae ſunt aſperiores, in commiſſura verborum rixantur, et *S* ultima cum *X* proxima, qua-

57. *earumque.* Sic Flor. Turic. (quanquam hic diremtim et per *ae*) Guelf. Camp. cum Alm. Sine *que* idem Goth. cum Voſſ. 2. et Jenſ. Tarv. Sed transponunt hi poſt *praec.* Reliqui *eaeque.*

57. *Ciceronis.* In *Oratore* c. 23.

et S — ſtudiorum. Hic quidem ſenſus nec integer eſt nec apertus. Primum facilis fuerit correctio, quam ſuadet Rollinus, ut ponatur *ut S.* pro *et S.* Deinde malit Geſnerus transponi literas et ſcribi *X ultima cum S proxima*, ut reſpexerit Qu. verba compoſita, qualia ſint *exſpecto*, *exſolvo* (cf. 1, 7, 4.). Ei rationi congruat Pithoei conjectura, qua inducere cupit: *arx ſtudiorum.* Sed obſtat quod *binarum quae collidantur* fit mentio; nec ſatis memores videntur ut omnes veteres ita Qu. propriè, literam X reapſe S habere in fine. Igitur opus ſane videtur eſſe concurſu duarum S; quanquam ne ſic quidem praeceptis ſufficiunt exempla, quoniam binarum X nullum hic veſtigium. Illud *ars ſtudiorum* vetuſtae jam edd. videntur mutuatae ex Diomede, qui, preſſe ſequens profecto noſtrum, („Quintilianum imitatus ut „ſimia hominem" ait annotator Cod. Vallenſis, quem Badius Vallam putat ipſum, cui deinde haec Diomedea ſublegerit Regius. Sunt autem haec omnia in annotatione Venetae 1494.) hoc ipſum dat p. Putſch. 463. *Item ex conſonantibus, quae in ſe incidentes ſtridere et quaſi rixari videntur, vitanda junctura eſt, ut Sextus Roſcius* (recte Capper. transponi vult *R. S.*) *Ars ſtudiorum, Rex Xerxes, Error Romuli.* Qui tamen jam Diomedis aetate dixerit haec Quintilianea fuiſſe corrupta et mutila, me quidem non magnopere habebit re-

rum tristior etiam, ſi binae collidantur, ſtri-
38 dor eſt: ut, *Ars ſtudiorum.* Quae fuit cauſa et Servio (ut dixi) ſubtrahendae S literae, quoties ultima eſſet, aliaque conſonante ſusci-

ut, Ars ſtudiorum. Turic. Ambr. 1. Guelf. *vaſtudiorum* cum Jenſ. Tarv. Sed Camp. *vpas ſtudiorum* cum Goth. (err. Geſn. neque enim habet *ut*) Voſſ. 2. *vaſtidiorum* Flor. ſed ſublatum a ſec. manu, quod fit in Turic. quoque. Regius in quibusdam inveniri ait: *vaſtus duarum.* Ego hoc in una lego Veneta, aſcriptis hisce in annotatione: *disſonus duarum junctarum. Vaſtus hoc rentem* (ſic, nam turbatum et omiſſum aliquid fuit a typothetá) *et aſperum ſignificat, ut Vaſto rex aeolus antro.*

38. *Servio (ut dixi).* Flor. *ſermo* cum Voſſ. 2. niſi quod abeſſe *ut dixi*, non diſerte narratur. Superſcripſit ea verba in Flor. ſec. manus. Obr. *ſermoni ut dixi.* Vall. *ſermo ut dixi*, ſic quidem repente in notis Badii, cum in ipſo textu ſit recepta, nec quidquam de varietate ſcripturae moneat editor.

fragantem. Saltem adeo ſenſu carentia vocabula, ut ſunt *ars ſtudiorum*, exempli cauſa poſita a Qu. vix credo. cf. not. crit.

38. *et Servio (ut dixi).* Nec Servium, qui literam S ſubtraxerit, nec locum noſtri, ubi hoc jam dixerit, quisquam poteſt demonſtrare. Hominis illius inveſtigationem cenſeo plane omittendam, quia id ipſum ratione probabili caret omnino, quenquam unum Romanum hanc literam ſubtraxiſſe; cum de orthographia hic quidem non agatur. Ergo hujus moris auctor non poteſt recenſeri ullus niſi vulgaris ſermonis conſuetudo. Cui rationi congruit ſane, quod hic ponit Obrechtus: *et ſermoni*, modo abſint aliena illa *ut dixi.* Sed et criticam habet difficultatem haec ſcriptura (cf. not. crit.) et fluctuat conſtructio, incerto dativi regimine, pendeatne a *ſubtrahendo* an a *cauſa fuit*, cujusmodi orationis ἐπαμφοτεριζούσης vitium infra ſcriptorem noſtrum poſitum fuerit. Nec ſentias quidquam decedere vel vi vel elegantiae expunctis hisce *et Servio ut dixi.* Tanto minus hunc locum intelligere nobis videbimur, cum eam jacturam facere nemo prudentior ſuſtineat, quanquam annotator ille Venetus id ipſum ſuadet, ſubjecta ratione: *nam ejus auctoris non meminit.*

peretur, quod reprehendit Lauranius, Meſſala defendit. Nam neque Lucilium putant uti eadem ultima, cum dicit, *Serenus fuit*, et *dignus locoque*, et Cicero in Oratore plures antiquorum tradit ſic locutos. Inde *bellige-* 39

Mirandum eſt profecto nihil varietatis objici in Turic. Ambr. 1. ne in Goth. quidem, Menaechmo illo Voſſiani 2. (cf. §. 4.) Si orthographiam ſolam ſpectat haec ſubtractio literae S, potuit ſane certus aliquis homo ejus auctor eſſe. *Lauranius.* Turic. Guelf. Camp. *Luranius* cum Venetae annotatore, (quanquam non in textu) addente *rhetor.* Flor. *Lauſanius* a pr. manu. Goth. *Lunarius.* Voſſ. 2. *Junius.* Obr. *L. Afranius,* exprimente Gedoyno, ingenioſe, ſed parum ad rem, cum deſideretur, id quod monet Burm., non vetus aliquis Comoediarum ſcriptor, ſed Meſſalae ſuppar criticus. Etiam *Granius* ſi tentes (1, 6, 36.) non multum profeceris. *Laronius* Octaviani contra Sextum Pomp. dux eſt Appian. B. Civ. 5, 112. 115. item *Laronia* apud Juvenalem 2, 36. multi multaeque in inſcriptionibus. *Lauro* oppidum Hiſpaniae a Sertorio exciditur Appian. Civ. 1, 109. Qui Floro 3, 18, 6. eſt *Afranius,* Appiano Civ. 1, 40. 47. audit *Lafrenius.* In inſcrr. quidem *Lauranius* nullus, *Luraria* una apud Muratorium. *Serenus — dignus.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. (niſi quod *ſerinus* cum priorum pr. manu) Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Ald. exc. Veneta. Reliqui *ſerenu — doctu,* ſuadente Regio, niſi quod Obr. etiam *ſervu* pro *ſeren.* e conjectura. *locoque, et.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. *loco quod et* Camp. *l. Quod etiam* Jenſ. (niſi quod *ſocq*) cum aliquot vett. per errorem) cum edd. ante Ald. Reliqui *loco. Quin etiam* jubente Regio.

39. *belligerare.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *pelligerere.*

Lauranius. vide not. crit. *Meſſala.* vide 1, 7, 23. Quod ſequitur *putant,* etſi in omnibus ita libris ſcriptum, ſuſpicor mutandum in *putat,* ut ad ſolum referatur Meſſalam. *neque — et.* cf. 9, 3, 78. Ciceronis locus eſt Orat. c. 48.

39. *Inde.* cf. 9, 3, 66. Sic enim malim accipere quam ex hac cauſa. *belligerare — mollita.* Proba eſt Regii animadverſio.

rare, *po' meridiem:* et illa Cenſorii Catonis, *Diee hanc*, aeque *M* litera in *E* mollita: 841 quae in veteribus libris reperta mutare imperiti ſolent: et, dum librariorum inſectari 40 volunt inſcientiam, ſuam confitentur. Atqui eadem illa litera, quoties ultima eſt et voca-

po'. Turic. Guelf. Camp. Flor. (a ſec. manu) *per* cum Goth. Voſſ. 2. Bodl. et edd. ante Ald. Sed Flor. Ambr. 1. *pro*. Ald. *pe'* quaſi pro *per*, ut indicat Regii nota. cf. 3, 1, 14. ubi Guelf. Camp. Jenſ. Tarv. *poſt mer.*

Diee hanc. Turic. *di hac*, a ſec. manu *dicae hac* et ſic Ambr. 1. *dictae hac* Flor. *die et hac* Guelf. Camp. Goth. (err. Geſn.) E Voſſ. 2. affertur *et haec*, ita ut praecedat nihil, *die. e. hanc* Jenſ. cum reliquis ante Ald. Sed Venetus mira hic novat *dicem et faciem*. cf. 1, 7, 23. aliena hinc. Reliqui *Die' hanc.* *aeque M — moll.* Turic. *eque eom l. — m.* a ſec. manu *eque o l. — m.* et ſic Guelf. (quamquam fortaſſe *aeq.*) Camp. Non ſufficit quae adhuc facta eſt emendatio, minus tamen Veneti illius audacia: *et d in u eque et u eque in o ac i in a m.* Obr. *aeque M. l. emolita* (ſic).

inſcientiam. Sic Ambr. 1, Capper. cum Alm. Voſſ. 2. (nil tale Goth. cf. §. 38). *ſcientiam* Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui *inſcitiam*. cf. 12, 11, 14. item Drakenb. ad Liv. 22, 25, 12.

omne hoc variandarum vocum genus originem habere ex M litera, quae aut hauriatur in fine poſita, aut ſequens ipſa elidat antecedentem literam aliam. Optime autem ejus eadem eſſe ratio dicitur quae S ultimae pereuntis. Jam haec tam minuta et a vulgata ſcribendi ratione remota incorrupta ad nos pervenisſe nemo peritior expectabit; et eſt ſane quod haereas in iſtis: *M litera mollita in E.* Placuit autem Catonianam ſcripturam comminiſci talem, ut fuerit *diee*, geminata *E*, quo ipſo poterat videri *M* abiiſſe in alterum illud *E*. Ita ſenſiſſe videtur Badius, cujus tamen fabulam de nummo a ſe viſo, cui inciſum eſſet *e po*, et de Auguſto tyrannidis occupationem ſaepe ſibi ſuaſam repudiante per eam quaeſtionem: *e po* i. e. *et poſt, quid tam poſtea?* nequaquam praeſtiterim, ceterum ablegans lectorem ad diſputantem de ea Burmannum.

lem verbi ſequentis ita contingit, ut in eam tranſire poſſit, etiamſi ſcribitur, tamen parum exprimitur: ut, *Multum ille*, et, *Quantum erat:* adeo ut paene cujusdam novae literae ſonum reddat. Neque enim eximitur, ſed obſcuratur, et tantum aliqua inter duas vocales velut nota eſt, ne ipſae coëant.
Videndum etiam, ne ſyllabae verbi prioris 41
ultimae ſint primae ſequentis. Id ne quis

41. *ſyllabae.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſyllaba* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Ald. (niſi quod Ven. noſtrum, ut et videtur Ambr. 1.) acc. Obr. *ultimae ſint primae.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *ultima et prima.* Camp. *ultima ſit prima* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. (cf. 36. item mox) et edd. ante Ald. acc. Obr. Probat ſingularem Liebius; fruſtra, Regius enim bonis argumentis defendit emendationem, velut quod de una jam egerit ſyllaba noſter §. 33. ubi hoc quoque dicturus erat, ſi volebat. Sed hic maxime aliena bona involaſſe videri poſſit bonus Regius, nam Venetus ille, quem dixi, commentator ea ipſa et argumenta habet et exempla, nec aliter vult legi, quanquam in noſtris quidem vocabulis operae non paruerunt. Eadem fere disputat Victorius.

Id ne quis. Turic. *idem ne quod ne q.* Flor. *id eſt neque q.* Ambr. 1. *idem nec quod ne q.* Guelf. *idem neque ne q.* Alm. *Id neque ne q.* (cf. modo, item 52.)

40. *paene cujusdam novae.* Quae de literae M. pronunciatione hic docentur, ut non ſunt noſtrae hodie conſuetudini accommodata, ita ſedulo attendenda ſunt, ſi forte noſtris quoque auribus percipi et judicari poſſint. Nimia hinc petere videtur I. H. Voſſius Zeitmeſſung p. 249. cf. §. 109.

41. *ſyllabae — primae ſequentis.* Hoc interdum conſulto fieri docent, citantibus Burm. et Geſn., Turneb. Adv. 7, 19. Vavaſſor de vi et uſu quorundam verborum p. mihi 34. et Broukhuſ. ad Tibull. 1, 1, 5. Contra disputat Victorius V. L. 16, 19. Ciceronis eſt fragmentum p. Ern. 1066. ut omnia harum epp. loca. cf. 9, 3, 58. Alterum Ciceronis decantatum eſt inter veteres. cf. 11, 1, 24.

praecipi miretur, Ciceroni in epiſtolis ex- 842
cidit, *Res mihi inviſae viſae ſunt, Brute.* Et in carmine,

O fortunatam natam me Conſule Romam.

42 Etiam monoſyllaba, ſi plura ſunt, male continuabuntur: quia neceſſe eſt, compoſitio multis clauſulis conciſa ſubſultet. Ideoque etiam brevium verborum ac nominum vitanda continuatio, et ex diverſo quoque longorum: afferunt enim quandam dicendi tarditatem. Illa quoque vitia ſunt ejusdem loci, ſi cadentia ſimiliter et ſimiliter deſinentia, et
43 eodem modo declinata, jungantur. Ne verba quidem verbis, aut nomina nominibus, ſimi-

inviſae — natam. Turic. Flor. Ambr. 1. omittunt cum Alm., ſed prius modo Camp. Goth. (tac. Geſn.) Guelf. cum Alm. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Rationem inſerendi vocem eandem quam Regius reddit Venetus.

42. *ſi plura ſunt.* Turic. *ſi* omittit ab utraque manu cum Alm., ſed Flor. a pr., uterque a pr. *plures* cum Alm. *ſunt* abeſt Goth. Voſſ. 2. Utrumque *ſi* et *ſunt* a Guelf. Camp. Obr. *longorum.* Flor. *longiorum* cum Voſſ. 2. *afferunt.* Ambr. 1. *affert.* *declin. jung.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. Andr. Obr. Reliqui inſerunt *multa.* Dare videtur vocem Ambr. 1.

43. *Ne verba.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. acc. Obr. Ex Alm. *Ne v.* Reliqui *Nec v.*

42. *monoſyllaba.* Nihil agit optimus Geſnerus contra Iſaac. Voſſium defendens Anglicae et Germanicae linguarum monoſyllaba, quaſi inſuavem compoſitionem non facientia. Burmannus ponit verſum Virgilianum Aeneïd. 12, 833. *Do quod vis et me victusque volensque remitto.*

declinata, jungantur. Poteſt dubitari an hic inferendum ſit *multa*, quod ſane multae exhibent editiones. *Declinata* autem *eodem modo* a *ſimiliter cadentibus* ſecernit noſter. Ve-

liaque his continuari decet: cum virtutes etiam ipſae taedium pariant, niſi gratia varietatis adjutae. Membrorum, inciſorumque 44
junctura non ea modo eſt obſervanda, qua verborum, quanquam et in his extrema ac prima *coëunt.* Sed plurimum refert *compoſitionis*, quae quibus anteponas. Nam et *vomens fruſtis eſculentis, gremium ſuum et to-*

pariant. Turic. Flor. Ambr. 1. (ſed in loco raſo) Guelf. Camp. *patiantur* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Diſerte nobiſcum faciens memoratur Vall. Altera illa ſcriptura poſſit quidem ſe tueri Graeciſmo, qualis eſt 1, 2, 31. et maxime 2, 13, 16. Sed nonniſi contortus ille fuerit et hinc alienus.

44. *ea — qua.* Sic Turic. Ambr. 1. *eo — quae* Flor. Guelf. *eodem — quo* Goth. Voſſ. 2. Reliqui *eo — quo.*

ac prima. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Reliqui *et pr.* Abeſſe *et* ante *in his* a Goth. falſo narrat Geſn. Sed Guelf. *et* inſerit ante *extr.* *eſculentis, gremium.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Ita et 8, 6, 28. Reliqui inſerunt *vinum redolentibus* e Cicerone.

notus quidem annotationem ad *decl.* addito *multa* hanc ponit: *plura quam tria derivata ut graviter turpiter nequiter.*

44. *vomens.* Cic. Philipp. 2, 25. *Saxa.* idem pro Archia c. 8. Quae Rollinum offendit durities abruptae nimis orationis, neque negligi debebat ut fit a plerisque, et parum vindicatur ſupplemento, quod deſignat Capper. ut ad ea *et vomens et contra — Saxa* ſubaudiatur: *legimus in Cicerone* vel *ſcripſit Cicero.* Equidem expleri orationem cenſeo, ſi utrobique ſcribatur *eſt* pro *et.* Ratio autem opponendi loca haec Ciceronis bina ſatis explicata eſt a Rollino, in priori enim commodum praemitti *gremium ſuum toti tribunali*, in altero *ſaxa et ſolitudines* minus recte antecedere *beſtias*, quas *commoveri* levius ſit. Petrus quidem Victorius, indicante Capper. V. L. 13, 16. ex eodemque Geſnerus monent beſtias illas immanes cantu flexas et conſiſtentes profecto majorem poëticae artis vim probare, quam ſaxa voci reſpondentia, quibus nihil deſignetur niſi quam echo vocemus. Alter fontem erroris putat, quod Qu. intempeſtive memor fue-

tum tribunal implevit: et contra (nam frequentius utar iisdem diverſarum quoque rerum exemplis, quo ſint magis familiaria) *Saxa atque ſolitudines voci reſpondent, beſtiae ſaepe immanes cantu flectuntur, atque conſiſtunt.* Magis inſurgebat, ſi verteretur: nam 843
plus eſt, *ſaxa*, quam *beſtias* commoveri:
45 vicit tamen compoſitionis decor. Sed transeamus ad numeros. Omnis *ſtructura* ac *dimenſio* et *copulatio vocum* conſtat aut numeris (numeros ῥυθμοὺς accipi volo) aut μέτροις, id

Magis inſurg. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. cum Voſſ. 2. Goth. Alm. Primus a ſec. manu *m. his ſurgebat* et ſic Guelf. niſi quod *urgebat.* Reliqui inſerunt *id*, quorum et Jenſ. (err. Geſn.) *nam plus.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Venet. Ald. Baſil. Capper. Geſn. Bip. Reliqui inſerunt *etſi*, non quidem ex ſola Regii conjectura, ſi recte tacui Guelf. Camp.

vicit — compoſitionis. Sic Flor. Ambr. 1. cum Goth. Voſſ. 2. Venet. Geſn. Bip. probantibus Burm. et Liebio. *vic.* aſſertur ex Alm. In Turic. Camp. eſt *compoſitionis* a pr. manu. Reliqui *ineſt — compoſitioni.*

45. μέτροις. Sic Flor. (a ſec. manu) Goth. (tac. Geſn.) Camp. Tarv. cum Ald. μετρευς Turic. ſed a ſec. manu *metris.* Flor. METRETC. Reliqui μέτρῳ.

rit fabulae de Orpheo non beſtias modo ſed et ſaxa demulcente. Victoriana illa leguntur fere apud commentatorem Venetum, comparentem illum quatuor annis ante quam Victorius natus eſſet. Equidem in ſaxis ſi maxime ſignificatur echo, perſonam tamen iis et ſenſum imponi video, ſicque hoc ipſum fieri majus. Sed ſatis Ciceronem vindicat. Qu. quia in re per ſe levi plus dederit auribus quam moroſae alicui logicae diligentiae. Quare prorſus accedo Capper. neganti judicium hoc Victorii probandum eſſe. Reſtat ut ratio reddatur interjecti illius ſenſus *nam freq. — familiaria.* Sufficit deſignare loca noſtri 5, 11, 25. 8, 3, 75: 5, 10, 99. 8, 4, 8. 10, 16. 6, 68. hic §. 25. 29. Aliquoties etiam in ſequentibus uſus eſt.

eſt dimenſione quadam. Quod etiamſi conſtat utrumque pedibus, habet tamen non ſimplicem differentiam. Nam *rhythmi*, id eſt nu- 46
meri, ſpatio temporum conſtant: *metra* etiam ordine: ideoque alterum eſſe quantitatis videtur, alterum qualitatis. Ῥυθμὸς eſt aut par, ut *dactylus*: unam enim ſyllabam parem brevibus habet. Eſt quidem vis eadem et aliis 47
pedibus, ſed nomen illud tenet (*longam* eſſe duorum temporum, *brevem* unius, etiam pueri ſciunt): aut ſeſquiplex, ut *paeon*: cum ſit ex longa et tribus brevibus: quique ei contrarius, ex tribus brevibus et longa, vel

etiamſi. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt *ſi* cum Alm. et edd. ante Ruſc. Inſeruit Regius.

46. *rhythmi, id eſt numeri.* Turic. *plurimu numeri.* Flor. Ambr. 1. *plurimum n.* cum Alm. Primus a ſec. manu *rhitmi innumeri.* Guelf. Camp. *r. in numeris* cum Jenſ. (err. Geſn.) Tarv. *r. in numero* Goth. Voſſ. 2. *eſt aut par.* Sic Ambr. 1. Goth. (tac. Geſn.) *aeſtua ut p.* Turic. Flor. a ſec. manu uterque *aut p.* et ſic Guelf. Camp. cum edd. ante Ruſc. Reliqui *a. p. eſt.* *habet.* Turic. Flor. Ambr. 1. omittunt cum Alm. Sed hic cum Ambr. 1. *una — ſyllaba par eſt.*

47. *cum ſit.* Sic Ambr. 1. Reliqui *cujus vis eſt.* Flor. priora duo in raſo loco. Ambr. 1. *paeoni.* Camp. *peonius.* *quique ei — breuibus.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. omittunt cum Voſſ. 2.

47. *tenet.* cf. 2, 1, 1. Periodi ſpondeis quoque et anapaeſtis conſtantes dactylicae appellantur a rhetoribus, quorum omnium doctrina ſatis innotuit, Britannorum imprimis cura. Hujusmodi ſcriptis adjici poterit minus fortaſſe tritus libellus de Rhythmo Graecorum, quem Oxonii 1789, etſi ſuppreſſo nomine, edidit Epiſcopus Ceſtrienſis, Gleaverus.

alio quoquo modo ut tempora tria ad duo relata ſeſcuplum faciant: aut duplex, ut *iambus* (nam eſt ex brevi et longa) quique eſt ei contrarius.
48 Sunt hi et metrici pedes: ſed hoc intereſt, quod *rhythmo* indifferens eſt, *dacty-* 844
*lus*ne ille priores habeat breves, an ſequentes. Tempus enim ſolum metitur, ut a ſublatione ad poſitionem idem ſpatii ſit. Proinde alia dimenſio eſt verſuum: pro *dactylo* poni non

quoquo. Turic. Flor. *quo.* Camp. *aliquo.* Goth. (tac. Geſn.) *quaque.* pro *alio quoquo* Guelf. *aliquo.*

ut — faciant, Sic Turic. Flor. (poſterius a pr. manu uterque) Ambr. 1. cum Alm. in poſteriore, in priore Goth. Voſſ. 2. Reliqui *faciunt* omiſſo *ut.*

iambus. Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *iambos.*

48. *dactyluſne.* Turic. Flor. Ambr. 1. *dactilicuſne.* Primus a ſec. manu *dactylone* et ſic Guelf. Camp.

habeat. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. *habet* cum Goth. et edd. ante Ald. Correxit Regius. *ſolum.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſonum* cum Bodl. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Burm. *ſono* Ambr. 1. Noſtrum Vall. Goth. et reliqui. *idem ſpatii ſit.* Sic Ambr. 1. *idem ſpatiis* Turic. ſed a ſec. manu *iſdem ſpatiis* et ſic Flor. Guelf. Camp. (niſi quod *hiſd. iiſd.*) cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Bad. Reliqui *iiſdem ſit ſpatiis.* *Proinde alia — verſuum,* Turic. *p. a. ad dimenſionem verſum* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. item Flor. Ambr. 1. Guelf. (niſi quod hi omnes *verſuum,* ſed Guelf. *in verſo*). Camp. *p. a dimenſione in verſu.* Jenſ. (err. Geſn.) *p. alias ad dimenſionem in verſu* cum edd. ante Bad. Reliqui hoc conjiciente *pedum. In verſu.* Noſtrum et ipſum ex conjectura. *Proinde* ſane nihili eſt, neque enim ulla argumentationis conſecutio. Audax fuerit nec multum proficiat qui in noſtra ratione pro *idem ſp.* ſcribat *pedum ſp.* pro *proinde* autem *idem.*

48. *ſolum metitur.* Hujus ſenſus nullum aliud ſubjectum eſt quam *rhythmus?* Si *ſonum* cum aliis legas, fit ſubjectum *tempus.* Neutrum ab omni parte placet. An aptius fuerit *ſonus?* *Proinde.* cf. not. crit.

poterit *anapaeſtus* aut *ſpondeus*: nec *paeon*
eadem ratione brevibus incipiet ac deſinet.
Neque ſolum alium pro alio pedem metro- 49
rum ratio non recipit, ſed ne dactylum qui-
dem, aut forte ſpondeum alterum pro altero.
Itaque ſi quinque continuos dactylos, ut ſit
in illo,

Panditur interea domus omnipotentis olympi,

confundas, ſolveris verſum. Sunt et illa diſ- 50
crimina, quod *rhythmis* libera ſpatia, *metris*
finita ſunt; et his certae clauſulae, illi, quo-
modo coeperant, currunt usque ad μεταβολήν.

paeon eadem ratione br. Turic. Flor. *paene eandem rationem b.* a ſec. manu *paenes eandem* (Flor. *tandem*) *rationem a b.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. ſec. exc. Veneta, quae etiam mox *incipiens* — *deſinens*, conjiciente ſic commentatore. Ambr. 1. *paene eadem ratione b.* Nos omiſimus praepoſitionem *a*, quae eſt in reliquis.

49. *pro.* Turic. Flor. Guelf. (hic per compendium) *quod.* *ut ſit.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *ut ſunt.*

50. *Sunt et.* Turic. *ſit e.*, a ſec. manu *ſic e.* et ita Guelf. Camp. cum marg. Baſil.

illi, quomodo. Turic. Flor. *aliquo modo.* Ille a ſec. manu *aliue quo m.* et ſic Guelf. Camp.

paeon eadem ratione. Parum perſpicue dicitur paeon in verſu *non eadem ratione brevibus incipere ac deſinere.* Malis: *nec paeonis eadem ratio eſt brevibus incipientis ac deſinentis.*

49. *ut ſit.* Refertur hoc ad *continuandum dactylos*, quod ipſum eſt in iſto *continuos*. cf. §. 33.

50. *certae clauſulae.* Fines verſuum ſingulorum deſignari puto, non pedum; neque enim video quomodo metrici pedes aliter claudantur quam rhythmi, nec major apparet ſimilitudo in rhythmorum continuatione, quam in pedum, niſi ſi (id quod ipſum verum cenſeo) verbi vel etiam ſenſus clauſulam ſpectes in cujusque verſus fine comparentem.

μεταβολήν. Hanc e rhetorum locis illuſtrat Capper.

πεντάσημοι, deinceps longiores fiunt percuſſiones: Nam σημεῖον tempus eſt unum. In compoſitione orationis certior, et magis omnibus aperta ſervari debet dimenſio. Eſt igitur in pedibus. Et metrici quidem pedes adeo reperiuntur in oratione, ut in ea frequenter non ſentientibus nobis omnium generum excidant verſus; et contra nihil, quod proſa ſcriptum,

τάσημον, quod et Regius voluit. Quod inſerunt póſt πεντ. Obr. Geſn. Bip. *et* in nullo eſt libro, niſi quod *eſt* ejus loco habet Ambr. 1. Vulgo editi τελεία στιγμῇ diſtinguunt ante *Deinceps.*

fiunt. Ambr. 1. Goth. (tac. Geſn.) *ſunt* cum Voſſ. 2.

52. *certior.* Guelf. *certa.* *omnibus.* Gallaeus conjiciens *auribus* fruſtra eſt. Nec video quare idem deſideret aliquid ante *Eſt igitur.* *metrici — pedes.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *metricis — pedibus* cum Alm. Reponit nonniſi *pedes* Flor. ſec. manus. *non ſentientibus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *fementibus.* Alm. *ſernentibus.* Goth. (tac. Geſn.) *non ſervantibus* cum Voſſ. 2.

et contra. Sic Turic. Flor. et pleraeque edd. ante Geſn. Ille tamen a ſec. manu *e c.* et ſic Guelf. Obr. Omittunt *et* Goth. Voſſ. 2. Geſn. Bip. Conjicit Gallaeus *et certe.*

nihil — poſſit. Turic. *n. q. p. ſ. r. poſſunt.* Flor. *n. q. eſt p. ſ. r. poſſunt.* Guelf. *n. eſt q. p. ſ. non r. poſſet.* Ambr. 1. *n. q. eſt p. ſ.* Reliqua non annotata. Camp. *n. eſt q. p. ſ.*

52. *excidant verſus.* Facile eſt demonſtrare, qui de hac re egerint. Addam iis, quos vulgo laudant, Morhofium de Patavinitate Livii p. (Drakenb.) 79. Exemplorum affatim dat Noltenius in Antibarbaro, parte Syntactica, voce *verſus.* Hoc tamen ipſo liberalior, quem Geſnerus deſignat, Fabricius in Bibl. Lat. Vol. 2. p. 389. ed. Erneſtinae. cf. §. 72. ubi Burm. et ipſe auctores nominat. item Drakenb. ad Livii principium. De illo quidem Taciti verſu omnium doctiſſime veriſſimeque disputavit I. H. Voſſius opuſculo Germanico, inſcripto: *die Zeitmeſſung* p. 249. 50. cf. §. 74.

nihil — poſſit. Cf. not. crit. Locum Diomedis Grammatici ſimilem oſtendunt Regius et Commentator Venetus, p. Putſch. 464.

non redigi poſſit in quaedam verſiculorum genera vel in membra. Sed in adeo moleſtos 53

n. r. p. cum Voſſ. 2. (etſi Goth. noſtrum) Vall. et edd. ante Ald. qui cum reliquis, Regio auctore, *quod* ponit poſt *ſcriptum.* Ex Alm. affertur hoc ipſum, niſi quod *prorſa* ſcribitur. (cf. §. 4 r. 59.) Turic. Flor. (a ſec. manu) *non r. poſſit.* A. Qu. fuiſſe ſuſpicor haec: *nihil non p. ſ. r. p.* Saepe turbas dant duae iſtae negationes *nihil non*, *nemo non*. Similiter *quod* et *non* ſibi invicem videntur offeciſſe 9, 3, 78.

vel in membra. Haec, quae Regius marginalem gloſſam interpretabatur, ab Aldo inde omiſerunt editi ante Capper. exc. Obr. Codd. quidem quos ego vidi nullus ignorat, et plerique Burmanniani habent, nec ullus non memoratus niſi per negligentiam conferentium. Fateor cum Obr. libentius me cariturum praepoſitione *in* hic repetita.

53. *Sed in adeo moleſtos.* Turic. Flor. Ambr. 1. (niſi quod hic *ſint*) *ſunt ad in moleſtos.* Primus a ſec. manu *ſed adeo mol.* et ſic Guelf. Camp. *Sed tam immodeſtos* Goth. cum Voſſ. 2. et Vall. qui *adeo* pro *tam.*

53. *Sed in adeo — coëgerunt.* Hic ego neminem cenſeo verum vidiſſe praeter Burmannum et Gedoynum. *Moleſtum* et culpandum ullum eſſe Grammaticum, qui Lyricorum carmina in varias menſuras coëgerit, nemini credam. Quidquid igitur corruptum eſt in hujus ſenſus ſcriptura (neque enim ſimplici medicina ſanari poſſe exiſtimo); veriſſime ante *Lyricorum* inſerit Burmannus *velut.* Quicunque durum hoc putabit, meminerit *velut* ſaepe corrumpi in *vel* (Drakenb. ad Liv. 26, 37, 5.) hoc autem ſcribi ſimplici *L* antecedente hic alterum *L.* Minus probo quod idem *membra* ponit poſt *qui.* Nanciſcitur ſane hoc modo accuſativum, quo adhuc deſtituitur ſententia, niſi forte liceat e praegreſſis repetere, aut *proſam* aut *proſa ſcriptum.* Burmanni rationem ſecuti ſic fere ſcribemus: *Sed et* (ipſe vult *S. etiam*, aptum fuerit etiam *Sicut.* Tertia ratio poſſit placere, ut *Sed* abeat in *Si*, continuando ſententiam priori: *redigi poſſit, ſi incidimus.*) *in moleſtos i. g. quorum fuerunt qui velut L. quorundam* (hoc pronomen accipe: „quaſi illi, quos ſcandunt „operoſe, oratores eſſent Ly„rici *aliqui*“) *c. i. v. m. coëgerint* vel *cogerent.* (cf. not. crit.) Hanc ſententiam, ratione magis communi quam Critica duce, expreſſit Gedoy-

incidimus grammaticos, quam fuerunt, qui 846 Lyricorum quaedam carmina in varias menſuras coëgerunt. At Cicero frequentiſſime dicit, totum hoc conſtare *numeris*, ideoque reprehenditur a quibusdam, tanquam orationem ad *rhythmos* alliget.
64 Nam ſunt numeri *rhythmi*, ut et ipſe conſtituit, et ſecuti eum Virgilius, cum dicit,

— — *Numeros memini, ſi verba tenerem:*

quam fuerunt. Jenſ. *quorum f.* cum edd. poſterr. ante Gryph. exc. Venet. Bad. et hoc inveniebat Reg. qui et *quam* et *quia* legi narrat. *quaedam.* Turic. Guelf. Camp. *quorundam* cum Goth. Voſſ. (an 1. 2. 3?) Alm. Bodl. Andr. et inveniebat Venetus.

menſuras. Flor. (a pr. manu) *figuras.*

nus. Nam quod Capper. errorem reprehendendi talem in Grammatico diligentiam amolitur eo quia „Lyricorum *quaedam* carmina" memorentur, velut dithyrambica et liberiora, id nequaquam ſufficere arbitror. Neque enim novi ullum lyrici generis metrum, cujus nullae certae ſint menſurae. Multo minus exemplum tam *moleſti* Grammatici cum Geſnero agnoſcam Marium Victorinum, Horatiana metra enarrantem p. Putſch. 2609 ſeqq., aut Scholiaſtas Pindaricos. Illud autem huc trahere non recuſem, cujus idem Geſnerus mentionem facit, Dionyſium Halic. nimium poſſe videri in talibus, ubi Demoſthenicas periodos metitur, velut de Structura verborum p. 119. Vol. 5. Reisk. Quanquam ipſe quidem hujusmodi ἀκρίβειαν ſpernere non auſim. Plurima in eam rem profert Cleaverus, quem ſupra dixi, de Rhythmo Graecorum.

At Cicero. Hanc eſſe argumentationem eorum, quos nimios in hoc genere judicet Qu., Geſnero facile credo. Index alienae orationis eſt *At.* Deſignat locum Ciceronis exempli cauſa idem Orat. c. 60. extremum, ubi magnam numerorum vim teſtatur.

54. *ut et ipſe conſtituit.* Cic. Orat. c. 20. *numerus vocatur, qui graece ῥυθμὸς dicitur.* Virgil. Ecl. 9, 45. Horat. Carm. 4, 2, 11. *Neque enim Dem.* Cic. Orat. c. 70. extr.

et Horatius,

— — *Numeriſque fertur Lege ſolutis.*

Invadunt ergo hanc inter ceteras vocem, *Ne-* 55
que enim Demoſthenis fulmina tantopere vibratura dicit, *niſi numeris contorta ferrentur.* In quo ſi hoc ſentit, *rhythmis contorta*, disſentio. Nam *rhythmi*, ut dixi, neque finem habent certum, nec ullam in contextu varie-
847 tatem, ſed, qua coeperunt ſublatione ac poſitione, ad finem usque decurrunt: oratio

54. *fertur.* Turic. Flor. Ambr. 1. *referatur.* Primus a ſec. manu *feratur* et ſic Guelf. cum Jenſ. Tarv.

55. *Demoſthenis.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. nominativum dant cum edd. ante Obr. Nobiscum facere videntur Goth. Voſſ. 2. *vibratura dicit.* Sic Obr. *vibratus adicit* Turic. Flor. cum Alm. qui per compendium *vibrat̃.* Ille a ſec. manu *vibratus dicitur* et ſic Guelf. cum Jenſ. Tarv. Ruſc. *vibraſſet diceretur* Camp. *vibraſſe diceretur* Veneta cum reliquis ante Obr. *vibratu dicit* Ambr. 1. *vibrarent illa* Burm. Capper. Geſn. Bip. quibuscum facere videntur Goth. Voſſ. 2. Sed *illa* ex Cic. poſt *numeris* inſeris Camp. cum Andr. et aliquot apud Burm. edd.

ferrentur. Turic. Flor. *ferentur.* A ſec. ille manu *ferantur* et ſic Guelf. cum Jenſ. Tarv. *ſentit.* Sic Jenſ. (tac. Geſn.) cum poſterr. edd. ante Baſil. exc. Veneta, aco. aliquot apud Burm. *ſenti* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1, *ferrentur — contorta* omittit Ruſc. Reliqui *ſentimus.* Conjicit Gallaeus *ſentiunt.* *ac poſitione, ad finem.* Turic. Ambr. 1. *a p.* Ille a ſec. manu *ad poſitionem* et ab hac tantum, ni fallor, omittit *ad finem*: utrumque autem ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *ac poſitionem a. f.* Jenſ. *ac poſitione a fine* Flor.

55. *ut dixi.* vid. §. 56. Agnoſcit igitur, id quod recte monet Geſnerus, aliquam Qu. differentiam *rhythmi* et *numeri.* Omnis *rhythmus* eſt *numerus*, ſed non item *numerus omnis*, *rhythmus*, cf. §. 57.

56 non deſcendet ad ſtrepitum digitorum. Idque Cicero optime videt, ac teſtatur frequenter, ſe, quod numeroſum ſit, quaerere: ut magis non ἄῤῥυθμον, quod eſſet inſcitum atque agreſte, quam ἔνρυθμον, quod poëticum eſt, eſſe

deſcendet. Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. Reliqui *deſcendit.*

56. *Idque.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *et quae* cum Goth. Jenſ. et edd. ante Bad. ſec. exc. Ald. qui *Atqui.* Voſſ. 2. *et quod.* Reliqui *Id quod.* (cf. §. 5.) Noſtrum e conjectura. (cf. 4, 2, 29.) Pro *videt* Gallaeus malit *vidit,* ſine cauſa idonea. ἔνρυθμον. Sic Ambr. 1. quanquam latt. litt. *enrythmum.* Turic. *quam rihtmum* cum reliquis libris ante Ald. quo acc. Geſn. Bip. quod attinet ad alteram vocem. In priore enim Turicenſis compendio noſtrum ipſum ex parte latere ſuſpicor. Sincerum hoc mihi probat §. 77. ubi Turic. Flor. Camp. *enpiomon* cum Goth. Vall. Voſſ. 2. Alm. (niſi quod quinque poſteriores *emp.*) in quo nimis liquido apparet ENPYΘMON, quod ipſum, ſed minusculis, eſt in Tarv. Loc. Ruſc. *Empomion* Guelf. Reliqui utroque loco (priore quidem de conjectura Regii) εὔρυθμον, exc. Capp. Geſn. Bip. (conjectante idem Liebio) hi enim ἔῤῥυθμον, primus utrobique. Scriptura haec ut fluctuat apud Platonem et Dionyſium Halic. ita noſtra nec auctoritate nec exemplo caret. Rem conficit et idonea exemplorum copia et accurata explicatione Boekhius V. C. in Epiſtola ad F. A. Wolfium (Hal. S. 1806. 8.) in locum Plat. Legg. 2. p. 653. E. Altera vox ante Capper. per ſimplex R ſolet ſcribi et plerumque latt. litt. *arythmum*, exceptis ſolis Flor. qui *ad rihtmum,* et Jenſ. qui manifeſto *arrhythmum.* Hoc quidem ex praeceptis grammaticis corrigendum erat, ut diu factum in Platone, Ariſtotele, aliis.

56. *magis non* ἀῤῥυθμον — *quam* ἔνρυθμον. Sufficere arbitror, ut deſignetur locus Dionyſii Halic. quem poſt Capper., non nominatum, ponit Geſnerus: De Structura verbb. c. 25. p. 196 ſeqq. Reisk. Vol. 5. Doctor enim Graecus eandem tenet viam, inter numeros poëticos et fortuitum rudemque verborum concurſum mediam. Conferendos recte monent VV. DD. Cic. Orat. c. 65. extr. 68. extr. quae loca ante oculos habuit noſter, Ariſtotel. Rhet. 3, 8.

compoſitionem velit; ſicut etiam quos palaeſtritas eſſe nolumus, tamen eſſe nolumus eos, qui dicuntur ἀπάλαιστοι. Verum ea, quae 57
efficitur e pedibus, aequa concluſio, nomen aliquod deſiderat. Quid ſit igitur potius, quam *numerus*, et oratorius numerus, ut en-

pal. eſſe nolumus — nolumus. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *p. e. volumus — volumus* cum Alm. Bodl. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Sed Goth. (cf. modo) *p. e. volumus — nolumus* et ſic Veneta. ἀπάλαιστοι. *Verum.* Turic. *apaleſtro everum.* Flor. *apaleſtro. V.* Ille a ſec. manu *a.paleſtra. V.* et ſic Guelf. (niſi quod *ae.*) Camp. (qui et *ducuntur.*) cum Jenſ. Tarv. *a palaeſtri* Goth. cum reliquis, niſi quod junctim et recentiores ἀπάλαιστροι (cum Vall. margine), exc. Ald. qui ἀπάλαισται et Bad. ἀπάλαιστραι. In Vall. textu *apalaeſtrae.* Noſtrum e Cic. ſuaſit Geſnerus, (cum viciſſim Ciceronem corrigere vellet Philander, eruditus alioqui homo) item Valken. in poſtumis ad Callimachum p. 96. Primum in Gryphii (1544.) margine, mox in Stoer. Chouet, Leid. Gibſ. edd. poſita eſt ſcriptura ex male intellecta Regii annotatione conflata: *p. e. nolumus, peritos tamen palaeſtrae eſſe volumus, non* ἀπαλαίστρους. Et fateor elegantiorem multo videri mihi hanc rationem, quam praeciſum illum noſtri loci ſermonem, in quo duplex iſtud *eſſe nolumus* dici non poteſt quantum offendat. (cf. interim 9, 2, 73. item 77. 9, 3, 78.) Imprimis autem miror nullam a me varietatem notatam ex Ambr. 1. ad illa *non* ἀπαλαίστρους.

57. *e pedibus.* Sic Turic. Flor. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſterr. ante Baſil. Reliqui *ex p.* cf. 95.

aequa. Turic. Flor. Guelf. *aqua.* *quam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voſſ. 2. Alm. non Vall. ut narrat Burm.

ſicut — ἀπάλαιστοι. cf. not. crit.

57. *aequa concluſio.* Quae tandem erit „*aequa* concluſio"? An *aliqua?* vel *apta?* cf. not. crit.

Quid ſit. Regius *Quod* ſcribi malit, et obtemperarunt ei aliquot editi. Durities tamen aliqua ineſt tali ſtructurae: „Quod nomen ſit potius „quam *numerus?*" Si ſubaudis pro ſubjecto *concluſio*, non male ſe habebit noſtra.

thymema rhetoricus ſyllogiſmus? Ego certe, ne in calumniam cadam, qua ne M. quidem Tullius caruit, poſco hoc mihi, ut, cum pro compoſito dixero *numerum*, et ubicunque jam
58 dixi, *oratorium* dicere intelligar. Collocatio autem verba jam probata, et electa, et velut 848
aſſignata ſibi debet connectere: nam vel dure inter ſe commiſſa potiora ſunt inutilibus. Tamen et eligere quaedam, dum ex iis, quae idem ſignificent, atque idem valeant, permiſerim: et adjicere, dum non otioſa: et detrahere, dum non neceſſaria: ſed et figuris

58. *dure.* Sic Flor. a ſec. manu. A pr. quidem *ducere* et ſic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui *dura.*

ſe. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Regius ſe in aliquot libris noſtrum vidiſſe teſtatur. Suſpicor id ipſum latuiſſe in iſto *ducere* per transpoſitionem *ſe inter* pro *inter ſe.*

ſed et figuris. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt *et* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Baſil. In-

rhetoricus ſyllogiſmus. cf. 5, 10, 3.

ne — Tullius caruit. „reprehenditur" enim „a quibusdam." cf. §. 53.

58. *Collocatio autem.* Cave hic aliquam collocationis definitionem expectes, quem errorem fateri videntur editores, plerique diverſis vocem hanc typis exhibendo. Id agit Qu. ut agnoſcant lectores, ipſis vocabulis nihil poſſe vel accedere vel decedere per compoſitionem, quam hic quidem *collocationem* appellat, quo manifeſtius ſit nihil eam niſi *locum* aſſignare vocibus. (cf. ſimilem *literaturae* uſum pro *grammatice* 2, 1, 4.) Ita nexus etiam apparet ſequentium ad „*Tamen*" ubi aliquid excidiſſe ſuſpicabatur Gallaeus ille ſuſpicioſiſſimus homo (1, 5, 60). Nam, vetans in univerſum quidquam in ipſis vocabulis mutare compoſitionis cauſa, aliquam tamen permittit noſter ſingulorum quoque curam, dum nihil fiat eorum cum detrimento ſententiae et ſic exiſtant *nugae canorae.*

ſed et figuris. vid. not. crit.

mutare et caſus et numeros, quorum varietas, frequenter gratia compoſitionis aſcita, etiam ſuo nomine ſolet eſſe jucunda. Etiam 59
ubi aliud ratio, aliud conſuetudo poſcet, utrum volet, ſumat compoſitio, *Vitaviſſe* vel *vitaſſe*, *Deprendere* vel *deprehendere*. Coitus etiam ſyllabarum non negabo, et quidquid ſententiis aut eloquentiae non nocebit. Prae- 60

ſeruit Regius. Ambr. 1. *figuras* cum Goth. Voſſ. 2. Mox ante *numeros* pro *et* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Veneta *atque*. Suſpicor fuiſſe: *et figuris mutare caſus atque numeros*. Et plane ſic Veneta, niſi quod *et* inſerit poſt *mutare*. *ſuo nomine*. Sic Ambr. 1. *ſuomine* Turic. Flor. niſi quod hic diremtim *ſuo mine*. A ſecunda manu uterque *ſine nomine* et ſic Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. Bodl. Bal. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *ſine numero*, ex conjectura, ſed timida, Regius.

59. *poſcet*. Sic Ambr. 1. *poſſet* Turic. Flor. (uterque a prima manu, hic a ſec. *poſſit*). Reliqui *poſcit*.

Deprendere vel deprehendere. Sic Guelf. utrobique *depreh*. Turic. *deprerendere v. deprehendere* Camp. Reliqui *depreh*. — *depren*. Malui χιασμόν. *Coitus*. Turic. *Coitur*. Flor. *cogitur*, uterque a ſec. manu noſtrum.

eloquentiae non nocebit. Flor. *elocutione n. n.* cum Alm. (Turic. ſiletur. cf. §. 52. 64.) *elocutione elucebit* Ambr. 1.

gratia compoſitionis. Eundem poſitum, recedentem illum a communi uſu, vide 8, 6, 2. hic §. 144.

ſuo nomine. Cf. Cic. pro Clu. 32. „ipſa res *ſuo nomine*."

59. *Vitaviſſe vel vitaſſe*. cf. 1, 6, 17.

Coitus — ſyllabarum. Capperonnerius ſynaloephas hic permitti putat a noſtro (cf. §. 56.) quae fiunt in vocabulis duobus continuatis, cum Pſeudo - Turnebus ſyncopen, quae eſt unius, qualis ſit in *periſſe* pro *periiſſe*. Sane reconditius quid et inſolentius iſto *periſſe* hic in animo habuiſſe Qu. ſit veriſimile. Liebius conjiciendo noſtris anteponens *Nam*, prave aſtringit ſententiam ad ea quae modo dicta ſunt de *vitaviſſe* et *vitaſſe*.

eloquentiae. cf. not. crit.

cipuum tamen in hoc opus eſt, ſcire quod quoque loco verborum maxime quadret. Atque is optime componet, qui hoc ſolum componendi gratia facit. Ratio vero pedum in oratione eſt multo, quam in verſu, difficilior: primum, quod *verſus* paucis continetur, *oratio* longiores habet ſaepe circuitus; deinde quod *verſus* ſemper ſimilis ſibi eſt, et una ratione decurrit, *orationis* compoſitio niſi

cum Goth. Voſſ. 2. Vall. (apud hunc quidem repoſitum). *Eloquentiae* diſplicet, et reponendum cenſeo *elocutioni*, in reliquis, etſi nec contemnendis, ſequor tamen vetuſtiſſimorum auctoritatem.

60. *verborum.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Gryph. exc. Ald. Reliqui *verbum.* *facit.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Reliqui *faciet.* *niſi.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque). *nonniſi* et ſic Guelf. Camp. Illi quidem primitus *compoſitionis ſi.*

60. *hoc ſolum.* Miror neminem, praeter Rollinum et Gedoynum, hic deſideraſſe *non.* Hic rectiſſime expreſſit negationem in vertendo, et facillime *non* inſeritur poſt *hoc*, quanquam invitis omnibus, quos quidem viderim, libris. Rollinus pro negatione illa ſua allegat locum §. 144, qui etſi non plane hujus, quam nunc legimus, eſt ſententiae, quod contra monet Harles V. C., ſatis tamen commendat mutationem per ſe neceſſariam. Quae enim tandem iſta eſt ratio, ut is qui operoſe explicat praecepta numeri oratorii, repente unum aliquod recte componendi artificium tradat? Neque, hoc ſi volebat, poterat non addere *vel* ante *hoc.* Etiam praecedentia per negationem tunc erat elocuturus, ſic fere: „Neque non „poterit optime componere, „qui vel hoc ſolum — faciet.“ Fortaſſe etiam reponas *Atqui.* Praeſens tempus in altero verbo *facit* praetulit noſter, quia deſignatur, non quid ſemel fiat alicubi, ſed quod aliquis ſemper facere ſoleat, ubi optime coëunt *componet* (ſingulis oblatis occaſionibus) et *facit*, conſtanti uſu.

varia eſt, et offendit ſimilitudine, et affecta-
tione deprehenditur. Et in omni quidem 61
corpore, totoque (ut ita dixerim) tractu
numerus inſertus eſt. Neque enim loqui
849 poſſumus, niſi e ſyllabis brevibus ac longis,
ex quibus pedes fiunt. Magis tamen et deſi-
deratur in clauſulis, et apparet; primum,
quia ſenſus omnis habet ſuum finem, poſcit-
que naturale intervallum, quo a ſequentis
initio dividatur: deinde, quod aures, conti-
nuam vocem ſecutae, ductaeque velut prono
decurrentis orationis flumine, tum magis ju-

offendit. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *offendet* eum edd. ante Ald. exc. Camp. Venet. Regius ſuadet noſtrum, ſed habent praeter deſignatos Goth. Vall. *et affectatione.* Flor. Ambr. 1. inſerunt *in.* Plerique autem, fortaſſe MSS. omnes, ſyllaba *ta* truncant nomen, ante Locat. (cf. 4, 1, 77.) Ea ipſa viciſſim ſuperadditur in *tractu* ab iisdem, ſed edito nullo. *tractu* dat Goth. Noſtrum tamen vindicat ea quae praemittitur excuſatio. cf. 5, 8, 2. ad quem locum Burmannus agit de harum vocum confuſione, adhibetque locum ſimilem Ciceronis de Or. 2, 13. *tractum orationis.*

61. *numerus inſertus.* Sic Flor. Ambr. 1. cum Vall. Bad. pr. *numerus inſerta* Turic. ſed a ſec. manu *numeris inſerta* et ſic reliqui, niſi quod Ald. *numeri eſt inſertus*, prava ſententia, ſi *verſus* intelligitur, nulla, ſi eo non refertur *inſertus.* Flor. a ſec. manu *incertus.* *poſſumus.* Turic. Flor. Guelf. (hic et *niſi* omittit cum Baſil.) Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *poſſunt* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Veneta. *poſſum* Ambr. 1. A Jenſ. (tac. Geſn.) inde ante Bad. edd. *ex* dant pro *e.* Fateor mihi inſolens videri *loqui e ſyllabis,* et ſuſpicor turbas datas ab iſtis ductibus tam ſimilibus continuatis *musniſiſi,* mox etiam ſubjecto „*ex* quibus." Expungam igitur *e.* cf. §. 48. unde *a* proſcripſimus.

poſcitque. Sic Ambr. 1. *poſſit qua* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *poſſidetque.*

61. *loqui — e ſyllabis.* cf. not. crit.

dicant, cum ille impetus ſtetit, et intuendi
62 tempus dedit. Non igitur durum ſit neque abruptum, quo animi velut reſpirant ac reficiuntur. Haec eſt ſedes orationis, hoc auditor expectat, hic laus omnis declamat. Proximam clauſulis diligentiam poſtulant initia.
63 nam et in haec intentus auditor eſt. Sed eorum facilior ratio eſt. Non enim cohaerent,

intuendi. Turic. Flor. Ambr. 1. *intuendis* cum Alm. Sed Guelf. *intuendum.*

62. *durum ſit.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *d. ſed.*

reficiuntur. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *reficiantur.* Nusquam ostenditur *reſpirent.*

Proximam. Turic. (a pr. manu) *proxima* cum Goth.

in haec. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Veneta cum Alm. Voſſ. 2. Reliqui *ad h.*

63. *cohaerent, ſed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (err. Geſn.) cum Alm. Voſſ. (an omnibus?) Vall. *ſed* etiam Ambr. 1. E conjectura transponens Bad. pr. *coh. praecedentibus ſed.* Jenſ. *c. aliis ſ.* cum edd. ante Ald. Reliqui *c. aliis nec,* poſtremum de Regii conjectura. *aliis* omitti in Ambr. 1. non notavi, per errorem profecto.

62. *laus omnis declamat.* Haerent non ſine cauſa VV. DD. in verbo, quod hujus quidem loci non videatur. Tentat Rollinus *exclamat,* Burmannus *declamatoris* (nam quod idem et *omnibus declaratur,* nimis profecto hoc jacet), Geſnerus *et clamor* (cf. 4, 2, 37.). Cenſeo acquieſcendum in vulgato, etſi ἅπαξ λεγομένῳ. Praepoſitio *de* in aliquot verbis deſinendi index, velut *detonat, deferveo* (cf. *depugnare* 8, 5, 12.), ſignificare videtur in clauſulis illam plaudentium laudem ſe ſummo cum ſtrepitu totam effundere. Hoc tenuit eleganterque expreſſit Gedoynus. Burmannus ſtructuram minus latinam ſuſpicans, ſuam mihi κρίσιν non perſuadet. Difficultas eſt in ſignificatione verbi, in ſtructura quidem nulla.

63. 64. *Non enim — ſeveriora.* Vides duas ſimul §phos a me hic enarrari, in quibus cum multum ſane mihi ſumſerim, de jure conſtitutionis noſtrae ad criticas notas te amandabo. Majorem clauſularum quam initiorum diligen-

ſed ita praecedentibus ſerviunt, ut exordium

ita. De meo addidi. *ſerviunt, ut exord. ſumant.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſ. exord. ſ.* cum Vall. Alm. Voſſ. (niſi quod ex his *ſumunt*, perperam profecto) et edd. ante Ald. Reliqui *ſ. ſed novum e. ſumunt*, e conjectura Regii. *Ut* nos inſeruimus.

tiam commendaturus, quamlibet clauſulam excipi poſſe a bono initio ait; contra niſi recte compoſita praemittantur clauſulae, ipſam, vel artificioſiſſime ſtructam, nihilo magis placere. Initia igitur ſenſuum, comprehenſionum, *ita* demum *ſerviunt* i. e. ſubjunguntur, applicantur, *praecedentibus*; ut poſſint incipere, quidquid tandem praeceſſerit in fine prioris ſenſus. Clauſulae plane diverſa eſt ratio et refert quam plurimum, qua *via*, *rupta* an ſtrata et munita, ad eam pervenerimus. Hoc exemplis et Demoſthenicis et Ciceronianis declarat. Hi cum iisdem uterque pedibus ſenſus duos quosdam finierint, tamen Cicero laudem Graeci adeo non aequavit, ut ne reprehenſionem quidem effugerit. Loca Demoſthenis ſunt partim ex oratione pro Cteſiphonte, initio, p. Rsk. 225. (de quo egit et Dionyſ. Halic. de ſtructura p. Rsk. 205, ſed brevius ille) partim e Philippica tertia p. 115. Ciceronis alter eſt e Coeliana c. 26. alter deſignatur eſſe Verrin. 5, 27. Sed hujus quidem poſterioris non niſi unam vocem eamque extremam protuliſſe cenſendus eſſet Qu., quod ipſi argumentationis conſilio repugnat. Nempe docendum erat, iis, quae praecederent, corrumpi numeroſam alioqui clauſulam. Neque aliter contingit iis ad partes vocare locum Verrinarum, quam ut voces has „non *minus*“ (ſic enim ſcribunt) „dura“ aſſignent ipſi noſtro, qui *dura* haec Ciceroniana putari referat. Sed ita perit ſtructura, et opus eſt ſaltem *duro* legere, cum Geſnero; ingrata mutationis neceſſitate, nec multum proficiente ſtruendi lenitate, ſi jungas hoc modo: „carpant in his — et“ *in illo* (hoc enim ſubaudiendum erit) „non minus duro.“ Et fuerit tum eodem auſu reponendum *archipirata*, ut fiat maſculinum *duro*. Praeterea ſi maxime reprehenditur haec Ciceronis clauſula, non protinus *dura* appellabitur, cum potius juſto ſit mollior. Malim igitur redire ad Rollini illam confeſſionem, qui ſe haec in Cicerone inveniſſe negat, quanquam ipſe demonſtrans eundem, quem cupide arripiunt, locum. Interim typis, ut factum ante Burm.,

ſumant cum clauſula qualibet. ſit tamen com-

clauſula. Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *ea* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *illa.* Saepiſſime *cauſa* abit in *ea*, nos inde extudimus *clauſula.* Saltem ferri nequit ſtructura recepta, in qua vox haec intelligitur modo, ſingulari numero, ex eo quod longius praeceſſit *clauſulis.* *qualibet.* Sic Goth. ſi modo neque Geſnerus neque ego erravimus. Reliqui *quamlibet.*

tamen. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *enim* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui omittunt. Nos mutavimus.

diſtinxi etiam ea quae praemittuntur *archipiratae.* Ratio autem in tam ſimili compoſitione laudandi Demoſthenis, culpandi Ciceronis oſtenditur eſſe talis, ut quae apud Graecum antecedant clauſulam (ea enim ſunt *priora*) ſeverius ſint ſtructa quam quae apud Romanum. *Severitas,* quae hic expenditur, compoſitionis, poſſit in genere accipi *diligentia*, *ἀκρίβεια*, qua regulis obtemperatur, ſed congruit ſane magis intelligere caſtam aliquam et a *puerilibus crepitaculis* (§. 66.) abhorrentem ſtructuram verborum. Ea maxime apparet vocibus apud Demoſthenem praemiſſis clauſulae, quae aut creticis decurrunt aut ſpondeis, cum Cicero plures breves ſyllabas continuet. Sic et mox (§. 65.) mollitiae haud obſcure incuſat hanc clauſulam, ſed ab alia cauſa. Eſt quidem error aliquis Quintiliani in citando loco Coelianae, ubi in noſtris Ciceronis libris legimus *facta erat* pro *coeperat eſſe*, ſanctiore haud dubie compoſitione. Sed eo non adducor, ut in Verrinarum exemplo tantopere lapſam arbitrer rhetoris noſtri memoriam. Judicium hoc de numeris Ciceronianis in loco noſtro memorat Eraſmus de pronunciatione, p. Haverc. 110. ſed nihil ad enarrandum profert. De *archipirata* vide et Diomed. p. Putſch. 465. Ubi Brutus improbaverit locum Demoſthenis e Philippicis, nunc quidem ignoramus. Integra haec conſtitutio loci noſtri ut ad ſententiam ferri ſane poteſt (neque enim ſingula verba praeſtiterim) ita illud habet incommodi, quod *initiorum*, quae proximam clauſulis diligentiam poſtulabant, ſtatim omittitur mentio, relapſa ad clauſulas oratione, unde mox tranſit ad *media* (§. 66.). Qui ergo intercidiſſe hic aliqua ſuſpicetur, ei non equidem repugnabo. Nam ſi forte locum priorem Demoſthenis initii non clauſulae gratia po-

poſita ipſa; gratiam perdet, ſi ad eam rupta via venerimus. Quo ſit, ut cum Demoſthenis ſevera videatur compoſitio, πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις· et illa (quae ab uno, quod ſciam, Bruto minus probatur, ceteris placet) κἂν μήπω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ· Ciceronem carpant in his, *Familiaris* 64

ipſa. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *ipſam.* Sed et mox *gratia* Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2.

perdet. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) Loc. Ruſc. *perdent* Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Tarv. Ven. Reliqui *perdat* e Regii conjectura.

venerimus. Sic Ambr. 1. *veniremus* Turic. (a pr. manu) Flor. Ille a ſec. *veniemus* et ſic Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *veniamus.*

Quo ſit, ut cum. Turic. Ambr. 1. *Namquo cum ſit ut.* Flor. *nam cum quo ſit ut.* Ille a ſec. manu *namque cum ſ. u.* Hic *namque cum q. ſ. u.* Goth. Voſſ. 2. Vall. *namque cur ſicut.* Guelf. *namque cum ſit vel.* Bad. pr. Capper. *namque cur ſit ut cum.* Reliqui *Namque cum ſit ut.* Apud Rufinum rhetorem (Capper. ed. p. 348.) citante Burm. legitur *Nam eo ſit ut.* Nos expunximus *Nam,* reliqua transpoſuimus.

Demoſthenis — videatur. Turic. (niſi quod *demonſthemus*) Ambr. 1. *d. vera videatur* cum Bad. pr. Ille a ſec. manu *demoſtheni vera videtur* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. niſi quod hi omnes *Demoſthenis* et Venet. Ruſc. etiam *ſevera.* Ald. *videatur Demoſthenis ſevera.* Reliqui *videtur ſevera Demoſthenis,* exc. Capper. qui *videatur.*

64. τοξεύῃ· *Ciceronem.* Sic libri ante Ald. omnes, acc. Bad. pr. Reliqui inſerunt ex Regii conjectura *non deſunt qui,* et quidem Ald. Bad. *nec.* Capper. *deſint.* In Goth. nihil de his omiſſis notatum, ſed ſpondet Voſſ. 2.

ſitum ſtatuas, reliqua exempla ita ad clauſulas ſpectant omnia, ut illam rationem interpretandi plane excludant. Eam tamen expreſſit Gedoynus, multum ſibi licere ratus in tota hac ῥήσει.

non moratur, tamen veſtigium facit. Itaque non modo membra atque inciſa bene incipere atque cludi debet, ſed etiam in iis, quae non dubie contexta ſunt, nec reſpiratione utuntur, illi vel occulti gradus. Quis enim dubitet, unum ſenſum in hoc et unum ſpiritum eſſe, *Animadverti, judices, omnem accuſatoris orationem in duas diviſam eſſe partes?* tamen et duo prima verba, et tria proxima, et deinceps duo rurſus, ac tria, ſuos quaſi

cf. §. 18. Continuo *ut* omittunt Turic. Flor. Guelf. Camp. proque eo *con*· ſequenti verbo junctum Goth. (err. Geſn.) Voſſ. 2. *cludi*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *includi* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. acc. Baſil. Correxit Regius. *illi vel occulti gradus*. Turic. *illi* (a ſec. manu *illis*) *v. occulta g.* Flor. *il* (a ſec. manu *illis*) *u. occulta g.* Guelf. Camp. *illius v. occulta g.* Mirum femininum hec poteſt reponi *niſi occulta*, quia tunc deſtituuntur *gradus*. Suſpicor fuiſſe: *illi ſunt occulti gradus*. Spectant ii ad „leviter inſiſtentes clauſulas, quae tamen veſtigium faciunt." Haec ipſa verba (niſi quod *velut*) Voſſ. 2. Goth. Vall. reponunt §. 68. inter *num. habent* et *ſicut*; noſtro autem loco exhibent *ſpiritum ſuſtinemus*. Quos ſequuntur Geſn. Bip.

68. *in hoc et unum ſpiritum*. Sic Ambr. 1. Turic. Flor. *inſ' et unus ſpiritum*. Iſte a ſec. manu omittit compendium *inſ'*. Reliqui *et unius ſpiritus*. Ex Alm. affertur *ſed et unius ſpiritus*. (cf. §. 64. 72.) *accuſatoris*. Turic. Flor. *accuſationem* cum Alm. Illorum uterque a ſec. manu *accuſationum*. *tria*. Flor. (a pr. manu) Ambr. 1. *tris*.

atque cludi. Quid ſi *apte* (vel *apteque*) c. ut evitetur recurrens *atque*? Affertur e Voſſ. 2. *alte* pro noſtro.

illi vel occulti gradus. cf. not. crit.

68. *Animadverti, judices*. Principium orationis pro Cluentio. *Non vult*. Cic. Verr. 5. 44. *Ut adeas*. ibid. 45. *Etſi vereor*. Initium Milonianae. *Quo me vertam*. Pro Ligar. c. 1. ſed et pro Cluent. c. 1. ut recte monet Commentator Venetus.

numeros habent, ſpiritum ſuſtinentes, ſicut
apud *rhythmicos* aeſtimantur. Hae particulae, 69
prout ſunt *graves*, *acres*, *lentae*, *celeres*, *re-
miſſae*, *exultantes*; proinde id, quod ex illis
conficitur, aut *ſeverum*, aut *luxurioſum*, aut
quadratum, aut *ſolutum* erit. Quaedam etiam 70
clauſulae ſunt claudae atque pendentes, ſi re-
linquantur: ſed ſequentibus ſuſcipi ac ſuſti-
neri ſolent; eoque facto, vitium, quod erat
in fine, continuatio emendat. *Non vult po-
pulus Romanus obſoletis criminibus accuſari
Verrem.* durum, ſi deſinas: ſed cum eſt con-

ſuſtinentes, ſicut — aeſtimantur. Turic. Flor. *ſuſtinemus ſic apud rihtmis ae.* a ſec. manu uterque *rihtmos* et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. (quamquam hi a *ſic* modo inde) Camp. *ſuſtinemus ſicaputrimas* Ambr. 1. Ex hisce eruo: *habent, et ſpiritum ſuſtinebimus, ſi caput rhythmis aeſtimetur.* Opus eſſe futuro videtur in verbo, ut *ſi* habeat quo referatur, neque *et* copula carere poteſt oratio. *Caput* autem breviſſimum aliquod erit inciſum, quod hic non quidem ſenſu ſed rhythmis aeſtimatur. cf. §. 73. „primum — *caput* „cludit.“ Ita, Burmannus monet, *capita* legum breviores etiam portiones dictas, de qua ſignificatione agunt Lexica. Diremtio noſtra, qua interpungitur τελεία στιγμῇ poſt *aeſt.* et novus ſenſus incipit *Hae — prout* cum apodoſi *proinde*, eſt a Geſnero, cui praeiverat ſaniora ſuadens in ordinanda oratione Rollinus. Ante hos omnia turbata, ut nemo quidquam proficeret aut ſe extricaret.

70. *Non vult.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *nondum* cum Alm. et Jenſ. Tarv. *nollet* Goth. Voſſ. 2. et Vall. ſed hic repoſitum. *populus Romanus.* Sic Turic. cum Alm. in altera voce. Reliqui per compendium P. R.

ſuſtinentes — aeſtimantur. cf. not. crit.

70. *quod erat in fine.* i. e. quod fuiſſet in iis ſi deſinerent. Pro *eoque facto* an forte *eoque pacto?* Quanquam locutio iſta, Ciceroni frequentata, non memini ubi a noſtro uſurpetur.

tinuatum iis, quae ſequuntur, quanquam natura ipſa diviſa ſint, *Nova poſtulat*, *inaudita*
71 *deſiderat:* ſalvus eſt curſus. *Ut adeas*, *tantum dabis:* male cluderet. nam et trimetri 85
verſus pars ultima eſt. excipit, *Ut cibum veſtitumque introferre liceat*, *tantum:* praeceps adhuc, firmatur ac ſuſtinetur ultimo,
72 *Nemo recuſabat.* Verſum in oratione fieri, multo foediſſimum eſt, totum; ſed etiam in parte, deforme: utique ſi pars poſterior in clauſula deprehendatur, aut rurſus prior in ingreſſu. Nam quod eſt contra, ſaepe etiam

71. *Ut cibum.* Turic. Flor. Guelf. *divum.*
ultimo. Hoc dedi ex conjectura, cum libri omnes: *ultima.* Vocem omittunt Goth. Voſſ. 2. *Nemo recuſabat.* Sic Camp. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et Cic. *ore cuſabat* Turic. *ore accuſabat* Flor. (Ex hac ratione repeto *o* literam, quam pro *A* reddo voci proximae.) Uterque a ſec. manu *recuſabat* ſolum, et ſic Guelf. cum Alm. Reliqui *recuſabat nemo*, numeris minus aptis.
72. *Verſum.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *Verrem* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Omittunt vocem Jenſ. (err. Geſn.) Tarv. Sed perhibetur noſtrum dare Vall. cf. 6, 2, 52.
foediſſimum. Turic. Flor. Camp. *fidiſſimum* cum Jenſ. Tarv. cf. 6, 3, 52. *ſed.* Sic Flor. (a pr. manu) cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Bad. *ſunt* Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *ſicut* e Vall. Regius malebat *eſt.*
utique. Turic. Flor. *utque.* *rurſus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *viſus* cum Goth. *verſus* Jenſ. cum edd. ante Ald. Correxit Regius. Noſtrum affertur ex Alm. (cf. §. 68. 76), *quod eſt.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *quidem* cum Goth. Vall. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius, nimis ille gravatus ſtructuram. Facilius erat transponere *contra quidem.*

72. *Verſum — fieri.* cf. §. 52.

quod eſt contra. cf. not. crit.

decet, quia et cludit interim optime prima pars verſus, dum intra paucas ſyllabas, praecipue ſenarii atque octonarii: *In Africa fuiſſe*, 73 initium ſenarii eſt et primum pro Quin. Ligario caput cludit: *Eſſe videatur*, jam nimis

et cludit interim. Turic. Flor. Camp. *et c. et i.* cum Jenſ. et edd. ante Bad. Guelf. *c. et i.* cum Goth. Prius omittere et Voſſ. 2. dicitur. *claudit* et hic et mox in plerisque Codd. multis etiam iisque vetuſtiſſimis edd. cf. 75.

73. *eſt et pr.* E conjectura Burmanni inſeruimus *et*, contra omnes quidem libros. *videatur.* Burm. Geſn. Bip. mira erroris communione *videtur.* *jam.* Goth. (tac. Geſn.) *nunc* (modo recte notarim) cum Obr. Geſn. Bip. Reliqui *nam.* Noſtrum e conjectura Burm. fruſtra reclamante Capper. qui meliorem diremtionem, ab Obr. profectam, ſuis monitis Rollino perſcriptis vindicat.

quia et cludit. Ad *et* hoc refer quod ſatis quidem longe ſequitur „*et* ultima" §. 74. Fortaſſe praeſtabat uncis parentheticis eximere reliquis iſta *dum intra — paene principium.*

73. *Eſſe videatur.* Notiſſima et vale frequentata Ciceroni clauſula. cf. 10, 2, 18. item nos in nota ad 6 Pro. 3. p. 426. Deſignat Burmannus peculiarem hanc Ciceroni compoſitionem teſtatum Probum Putſch. p. 1491. item Manutium de eadem disputantem ad Epp. fam. 1, 8. Hic tamen animadvertendum eſt a Qu. *octonarium* uſurpari de tetrametro trochaico, cujusmodi verſum Cicero Tuſcul. disp. 1, 44. *ſeptenarium* vocat, Gellius 2, 29. *quadratum*, monente Hermanno de metris p. 119. Simili ratione Ariſtoteles Rhet. 3, 8, 4. Poët. 5, 15. p. Buhl. 204. τετράμετρα nullo adjecto trochaeos vult intelligi. Diverſus ab hoc uſus fuit Varronis, teſte Diomede p. 514. *octonarium* dicentis „cum duo iambi „pedes iambico metro praeponuntur." In noſtro quidem exemplo, quod ex ipſo communi ſermone petitum eſt, alium fieri ictum, quam ut acuatur prior vocis *eſſe* ſyllaba, nemo metrorum peritior ſibi perſuaderi ſinet, unde efficitur tetrametri trochaici caeſura penthemimeres: *Eſſe* | *videa* | *tur* |. In altero caeſura eſt hephthemimeres iambica: *In A* | *frica* | *fuiſ* | *ſe.* De ſenario trochaico alia res eſt §. 140. Cf. Atilius Fortunatianus, ubi agit de

frequens, octonarium inchoat: talia ſunt De- 853
moſthenis, *πᾶσι καὶ πάσαις· καὶ πᾶσιν ὑμῖν· ὅσην*
74 *εὔνοιαν*, et totum paene principium, et ultima verſuum initio conveniunt orationis: *Etſi vereor, judices.* et, *Animadverti, judices.* Sed initia initiis non conveniunt. T. Livius hexametri exordio coepit, *Facturusne operae pretium ſim.* Nam ita edidit, eſtque melius,

talia. Turic. Flor. Guelf. Camp. *alia* cum Goth. Voſſ. 2. Fortaſſe nec multum refert, cum *alia* hic poſſint intelligi *ejusmodi.* In utraque tamen ratione videtur deeſſe *et,* quod cum *al.* ponam ante hoc ipſum, cum *tal.* poſt *ſunt.*

ὅσην εὔνοιαν. Haec abſunt a Flor. Guelf. Camp. Loc. Ruſc. Goth. E Turic. quidem nihil varietatis notatur, nec quidquam ipſe monui de Ambr. 1. quem, niſi negligentior fui, lacuna aliqua hic laborare ſuſpicer, pertinente fere a §. 71. ad 91. Male ſane transponuntur haec graeca, quorum poſtremum antecedit ſecundo apud Dem. Neque alienum ſit hunc errorem corrigere, qui vix potuerit eſſe ipſius Qu. Capper. tamen temerarius haec ponens in textu: *π. κ. π. ὅσην εὔνοιαν ...... πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν.* Noſtra verba ſi poſuit Qu. putandus eſt in iis quoque ipſis aliquod caput orationis agnoviſſe, qualia breviſſima habuimus §. 68. in principio Cluentianae; nec potuit ita niſi per memoriae lapſum, cum *ἔχων*, quod ſequitur continuo regens illum accuſativum *εὔνοιαν*, ſejungi ab hisce plane nequeat. Quare pronior ſum in eam rationem, qua omittuntur *ὅσην εὔνοιαν.* Neque altero exemplo numeri iambici indigebamus; eſt enim hic in *καὶ πᾶσιν ὑμῖν*, trochaicus in *πᾶσι καὶ πάσαις.*

ſcazonte (p. Putſch. 2674). Is enim eſt tetrameter trochaicus, cujus ſeptima ſedes pro trochaeo habet ſpondeum, ſed et ſexta interdum. Apparet quaternarium metrorum numerum et octonarium pedum vulgo conjungi cum trochaico metro, non iambico. cf. §. 140.

talia. cf. not. crit.

principium orationis pro Cteſiphonte. cf. §. 63. Sed et not. crit. in Graecis.

74. *eſtque melius — emendatur.* Satis compertum eſt nobis, quomodo emendaverint locum Livianum veteres ipſi, cum MSS. plerique teſte Drakenb. dent ejus talem con-

quam quo modo emendatur. Nec clauſulae 75 clauſulis: ut Cicero, *Quo me vertam, neſcio;* qui trimetri finis eſt: trimetrum et promiſcuo dicere liceat. Sex enim pedes, tres percuſſio-

75. *promiſcuo.* Sic Flor. (a ſec. manu) Capper. cum margg. Vaſcoſ. Steph. Baſil. Gryph. (1544.) *pro miſceo* Turic. Flor. Guelf. Reliqui *pro miſero.* Plerumque verba haec *Pro miſero dicere liceat* accipiuntur pro novo deſinentis in trimetrum periodi exemplo. Quam rationem qui tenent, debebant ii locum demonſtrare auctoris, et quidem Ciceronis, ubi haec ipſa legerentur. Sed ne Geſnerus quidem, qui ſolus in Ligarianae c. 1. haec reperire ſibi videtur, quidquam egit. Nam per totam illam orationem fruſtra quaeſieris. Deinde nullus contingit modus jungendi haec cum iſtis *Trimetrum* et mox *Sex enim — habent.* Id qui vidit, Geſnerus uncis criticis coërcuit eas, quas poſui, voces, ratus gloſſam eſſe, „quam aſcripſerit aliquis eo tempore, quo docendi „erant talia lectores Fabii.“ Qui ſi levi, quod ajunt, brachio rem egit, reliqui ne attenderunt quidem. Capper. recte monet, uſum promiſcuum *trimetri* (vocabuli) pro altero *ſenarii* (ut §. 73. 74.) excuſari a Fabio et defendi ratione denominandi a percuſſionibus (§. 51.) i. e. dipodiis vel metris. Sed reſtat ſcrupulus. *Promiſcuo* nusquam in ſcriptoribus objicitur, ſemper *promiſcue.* Sed et *promiſce* (cf. Drakenb. ad Liv. 3, 47, 7). An tentaveris *promiſce hoc?* Praeterea *et* poſt *trim.* alieniſſimum eſt. Pro eo quidem reponam *enim* (confuſa haec vide apud Drakenb. ad Liv. 34, 50, 7.), nihil moratus quod protinus ſequitur *ſex enim.* (cf. 6, 5, 4.) Talia negligenter ſolent efferri, quo citius defungamur (cf. 6, 3, 52). Denique ſcribam: *Trimetrum enim in promiſcuo,* nec quidquam loco aut deeſſe aut ſupereſſe putem. Geſneri ſtitutionem, qua vitatur initium heroi verſus: *Facturusne ſim operae pretium.* Etiam minus bene ſic procedere, quam ut nunc legimus, Quintiliano maxime monſtrante: *Facturusne operae pretium ſim,* facile ſentitur, quanquam difficilius docetur.

75. *Quo me vertam, neſcio.* Paulo aliter Verr. 5, 71. *Quo me igitur vertam.*

trimetrum — percuſſiones habent. cf. not. crit. Similem denominationis explicationem recte Pithoeus deſignat apud Horatium ad Piſon. 252. 53. cf. et Bentleji Schediaſma.

nes habent. Pejus cludit finis hexametri: ut Brutus in epiſtolis, *Neque illi malunt habere tutores aut defenſores, quanquam ſciunt pla-*
76 *cuiſſe Catoni.* Illi minus ſunt notabiles, quia

rationem eo quoque laborare exiſtimo, quod in ea alterum illud exemplum extra ordinem et ſtructuram ſubjicitur. Etiam ſupervacuum erat, iambicarum clauſularum exempla cumulare, cum ex una Ligariana illa vel plurima paſſim occurrant. *cludit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *claudit.* cf. 72.

Neque illi. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui inſerunt *enim.*

quanquam ſciunt. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quam conſtituunt* cum Goth. Voſſ. 2. Ex Alm. nonniſi *conſtituunt* affertur pro *ſciunt* (cf. §. 72. 78). In marg. Baſil. pro *ſciunt* eſt *conſtiterat.* Valde impedita dijudicatio; neque enim aliunde oſtenditur hoc fragmentum. Clauſula quidem hexametri manifeſtior in MSS. ratione, cum *ſciunt* legendo dirimatur ab inſequenti *placuiſſe* eoque modo non exeat juſta illa clauſula, quae tribus minimum pedibus abſolvitur, paucioribus non item. cf. tamen §. 102. In hac vetere ſcriptura habes quatuor pedes. Sententia ſane valde obſcura in eadem. An eo tendit: „non tam illi exigunt tutores aut defenſores, „quam aſſeverant rem ita Catoni placuiſſe?“ *non malunt habere quam conſtituunt* i. e. malunt conſtituere (i. e. aſſeverare, pro imperio affirmare) quam habere. Sentio parum auctoritatis ab exemplis habere hanc aliquot vocabulorum interpretationem. Si forte noſtra verba, ingenioſe ſane, ab erudito quodam ſunt correcta, mirum ne a Campano quidem factum, ſed primum in Jenſon. quanquam de Andreana nihil innotuit. De Ambr. 1. vide ad §. 73.

76. *Illi minus.* Sic Flor. Guelf. cum Ald. Baſil. Sed Turic. *illi n imis*, a ſec. manu, ut et Flor. *illi nimis* et ſic Camp. Goth. Jenſ. (err. et tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *Illic minus*, quorum nemo quaeſivit quo referrentur *notabiles*, maſculino vel feminino genere. Prius eſt a Regio.

Brutus. cf. 9, 3, 58. Nam et hoc inter fragmenta.

76. *Illi — notabiles.* Pronomen, quanquam duriuſcule, refertur ad *pedes* §. 75. nempe ſenarii vel trimetri.

hoc genus ſermoni proximum eſt. Itaque et verſus hi fere excidunt, quos Brutus ipſo componendi ductus ſtudio ſaepiſſime facit, non raro Aſinius, ſed etiam Cicero nonnunquam, ut in principio ſtatim orationis in Lucium Piſonem, *Pro dii immortales*, *quis hic illuxit dies?* Non minore autem cura 77

ſermoni. Turic. Flor. *ſermones.* Ille a ſec. manu *ſermonis* et ſic Guelf. cum Goth. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. *ſermionum* Camp. Correxit Regius, ſed Commentator Venetus in nota noſtrum interpretatur. *hi fere.* Turic. Flor. *hic ferre.* Ille a ſec. manu *hic fere* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. acc. Bad. pr.

excidunt — Cicero. Daniel ab Hoven (Proluſio Campis 1758. 4.) malit legi: „*exciderunt* — non raro *Aſinio*, ſ. e. *Cicero*„*ni.*" *ductus.* Turic. Flor. *duris* cum Alm. Illi a ſec. manu *durus* cum Goth. Voſſ. 2. probante Liebio. Sed fortaſſe Flor. ſec. manus *durius* et ita conjecit Burm. Rectiſſime ille. *ut.* Turic. Guelf. Camp. omittunt. Flor. transponit poſt *principio.* *quis hic — dies?* Turic. Guelf. *qui hic* omiſſo *dies* cum Alm. Sed Flor. *qui* omiſſis duobus reliquis, verum a ſec. manu repoſitis, et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Demonſtrat Burm. fragmm. editores *qui* dantes, Diomedem *quis.* Opus eſt

Hoc genus item eſt iambicum metrum, quod *ſermoni proximum* certatim agnoſcunt veteres, velut Cic. de Orat. 3, 47. Orat. 56. 57. Ariſtot. Poët. c. 5. p. Buhl. 204. Rhet. 3, 8, 4. ubi poſt Vincentium Madium (in Annott. ad Poët. Ariſt.) Tyrwhittus rectiſſime monet legendum τῶν — ῥυθμῶν ὁ μὲν ἡρῷος σεμνὸς καὶ λεκτικῆς ἁρμονίας δεόμενος. Perperam vulgo ab interpretibus *hoc genus* accipitur epiſtolare, ubi verſus integri et clauſulae hexametri minus notentur. Id autem contra eſt.

hi. i. e. hujusmodi. cf. §. 66. Ad *verſus* autem intellige *integri.*

ductus. cf. not. crit.

orationis in L. Piſ. Mutilum ad nos veniſſe hoc ipſum principium, nemo ignorat. Haec quidem verba prima eſſe orationis ſatis oſtendit Diomedes Grammaticus p. Putſch. 464. Ait enim *a trimetro coepiſſe* in L. Piſonem Tullium. cf. not. crit.

vitandum eſt, quidquid ἔνρυθμον· quale eſt apud Salluſtium, *Falſo queritur de natura ſua.* Quamvis enim vincta ſit, tamen ſoluta videri debet oratio. Atqui Plato, diligentiſſimus compoſitionis, in Timaeo, prima ſtatim

integro trimetro, ſicut apparet oppoſito mox exemplo, quod ἔνρυθμον modo dicitur, cum habeat quinque ſenarii pedes. Talis ut exeat, legendum fortaſſe: *Pro dii immortales qui hic nunc illuxit dies.* Supervacuum ſane *nunc.* Sed quod maxime blandiebatur, ut ipſa codd. ſcriptura ſervaretur, *qui* autem citra eliſionem finiret iambum tertium, ſtare non poteſt, ſi verae ſunt, quas Bentlejus ponit regulas eliſionis vitandae in metris iambicis et trochaicis. vide Schediaſma p. 17. ed. Terent. Bentlej. Lipſienſis. Dicas tamen, Qu. non adeo diligentem metricarum deliciarum judicem, in verſu praeſertim ſubitario, hoc potuiſſe minus curare et trimetrum agnoſcere etiam cum hiatu illo.

77. *quidquid* ἔνρυθμον. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) inſerunt *eſt* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Habes *eſt* ter hoc modo. cf. §. 62. Sic et mox *ſtatim* bis. cf. 56.

ſoluta. Turic. Guelf. *ſi lota.*

77. *apud Salluſtium.* Initio belli Jugurthini. Quinque ſunt trimetri pedes ultimi. Poſſit aliquis jungendo, id quod continuo infertur, *genus* integrum ſenarium efficere apud Salluſtium. Sed ea calumnia fuerit, cum verba *genus humanum* reapſe juncta ſibi ipſa diremtaque paululum a reliquis, verſum legenti plane obſcurent. Ita ne in Livio quidem integrum hexametrum agnoſcebat noſter §. 74. quanquam vulgo eruunt annumerantes etiam haec: *ſ. a primordio.*

Plato — in Timaeo. Non adeo difficile eſt hosce modos eruere ex initio Timaei Platonici (Steph. ed. Vol. 3. p. 17.). Inſunt omnes in primis ſtatim verbis: Εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε. Habes initium hexametri in choriambo usque ad τρεῖς, vel, ſi hoc non ſufficit, ad δή. Anacreontion ab ὁ δὲ ad ἡμῖν, trimetrum a δύο ad φίλε, penthemimeres ab initio ad δή. Et poſtremum quidem quod ſejunxerit ab initio hexametri, mirum poteſt videri. Sed ſuſpicor deſignari

854 parte, vitare iſta non potuit. Nam et initium 78 hexametri ſtatim invenias, et Anacreontion protinus colon efficias, et ſi velis trimetron, et quod duobus pedibus et parte, πένθημιμερὲς

78. *Anacreontion.* Flor. Guelf. Camp. *Anacretion.* Alm. *Anacreticon.* (nihil e Turic. cf. §. 76. 87.) Goth. *Anacetion.* Voſſ. 2. *Anaccation.* πενθημιμερές. Multa hic turbata in ipſis Codd. quorum tamen plerique habent ρὲς in fine, pro quo ρὶς eſt in Flor. et edd. a Jenſ. ante Obr. omnibus. Rectam formam demonſtrant Lexica, quam h. l. Capper. taedii pleniſſima loquacitate inculcat. Notabilis eſt ſocietas erroris in Goth. et Voſſ. 2. qui pro noſtro dant ἥμισυ δίπους. cf. §. 56.

illud verſuum genus, quod Horatius ſubjungit hexametris Carm. 4, 7. *Arboribusque comae.* vide Scholia in Hephaeſtionem p. 83. In Anacreontio novi equidem magnam eſſe finiendi varietatem et inconſtantiam apud Grammaticos; ad quorum Corpus Putſchianum interim ablegabo lectorem, qui et Hephaeſtionem poterit conſulere hisque omnibus dantem jura Hermannum de metris 2, 47. p. 345. Quod ipſe praetuli, eſt tritiſſimum in noſtris quidem Anacreonticis et a rhetore Demetrio agnitum: Φέρ' ὕδωρ, Φέρ' οἶνον, ὦ παῖ. vid. §. 5. p. Schn. 4. Trimeter in ſecunda ſede anapaeſtum facile tolerabit. *Cola* hic appellata exiſtimo verſus integros, qua ratione ſtrophas Grammatici appellant aut μονοκώλους aut τετρακώλους, vel τρικώλους. „Haec omnia" autem „in *tribus verbis*" fieri, proverbiali locutione dixit pro eo: *in pauciſſimis.* Hanc, cum dubitaſſet Geſnerus, ipſe in Theſauro firmavit teſtibus iisdem quibus et Forcellinus, qui paulo copioſior, et ſuccurrit maxime locus D. Hieronymi, qui, citante in Adagiis Eraſmo, (3, 4, 84.) in Dialogo Luciferani et Orthodoxi ſic: „Tribus, *ut ajunt,* verbis." Loca Ciceroniana pro Clu. c. 18. Epp. fam. 9, 19. tria ipſa forte habent verba, ut poſſit proprie locutus videri. Sed ſufficiunt Plautina et Terentiana. Sic Cic. Verr. 1, 39. init. „Audiſtis quaeſtoriam „rationem *tribus* verſiculis „relatam." cf. c. 14. init. „Primum *brevitatem* cognoſcite." Non opus igitur conjectura in Leid. propoſita per ſe improbanda ſive Pithoei ſive I. Fr. Gronovii (6, 2, 11.) *verſibus* pro *verbis.*

a Graecis dicitur: et haec omnia in tribus verbis; ut Thucydidis ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, ex molliſſimo rhythmorum genere ex-
79 cidat. Sed quia orationem omnem conſtare

ut Thuc. Turic. Flor. Guelf. *et T.* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. exc. Camp. Ven. Ald. Solus quidem Camp. *Tuchides,* ut nominativum dare voluerit.

ὑπὲρ ἥμισυ. Guelf. περιμανσι. Camp. υπερι μαισι. Noſtrum e Goth. (qui omittit Κᾶρες tac. Geſn.) et Voſſ. 2. reſtituerunt Capper. et Geſnerus ſeqq. Bipp. Reliqui ἐν ἐρύμασι contra quam eſt in Thucydide. *ex molliſſimo rhythmorum.* Turic. Guelf. *illis timor et morum.* Voſſ. 2. *illis tioremorum.* Goth. Camp. *illis timor et* (hoc unum tac. Geſn.) *ex m.* Sed mox pro *rhythmorum* ſolus Goth. *morum.* In Guelf. ultimum Graecum εφανησανεμο.

excidat. Sic MSS. et edd. omnes ante Ald. qui e Regii conjectura *excidant* cum reliquis praeter Geſn. Bip.

79. *orationem omnem.* Turic. Flor. *omni oratoriam* cum Alm. a ſec. manu uterque *omnem oratoriam* et ſic Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) cum Goth. Vall. Voſſ. 2. Tarv. Venet. *orationem oratoriam* Loc. et reliqui ante Baſil. Hic *orationem jam* cum poſterr. ante Obr. acc. Roll.

78. *Thucydidis — excidat.* Locus eſt 1, 8. Legendum autem cenſeo: *et* (cf. not. crit.) *Thucydidi* (dativum e conjectura expreſſit etiam Veneta) *iſtud* ὑπὲρ —, *excidit.* Facile poſt conjunctivos *invenias, efficias* librarius aberrabat ad *excidat.* Refertur autem hoc exemplum Thucydideum ad prius illud Platonicum (§. 77.) *Plato — vitare iſta non potuit — et Thucydidi — excidit.* Poſtremam vocem Venetus quoque Commentator recte interpretatur de improviſa componendi ratione, quam parum caverit ſcriptor Graecus. Eſt hoc ipſum Thucydideum profecto *ex molliſſimo rhythmorum genere,* cum accedat proxime ad Galliamborum voluptarium languorem, poſt anapaeſti brevem impetum prolabens in binos paeonas ſecundos, qui ſunt inſtar ionicorum a minore. Geſnerus mirifice hallucinatur, reliqui tacent. Sententiam ſatis expreſſit Gedoynus.

79. *orationem omnem — dixi.* vide §. 62. Suſpicor autem legendum: *compoſitionem oratoriam,* teſte eadem §.

pedibus dixi, aliqua de his quoque: quorum nomina quoniam varia traduntur, conſtituendum eſt, quo quemque appellemus. Et quidem Ciceronem ſequar, (nam is eminentiſſimos Graecorum eſt ſecutus) excepto quod pes mihi tris ſyllabas non videtur excedere:

pedibus. Turic. Flor. Guelf. omittunt cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Noſtrum jam Camp. habet. An forte ex emendatione? *his.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *iis.* *quoniam.* Turic. *quod.* Flor. *quia*, a ſec. manu *quae* et ſic Goth. Voſſ. 2. *quam* Guelf. cum Vall. (a ſec. quidem hic manu, ut videtur, *quae*) et edd. ante Ald. exc. Camp. Venet. qui omittunt. Badius *quam* pro *perquam* dictum ſuſpicatur. Noſtrum dedit Regius de ſuo. *varia trad.* Sic Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. poſterr. ante Baſil. exc. Venet. Sed Turic. inſerit *eſt*, a ſec. manu *eſſē* et ſic reliqui omnes. Nimis displicet h. l. *eſſe.* Mox poſt *conſtit.* Goth. omittit *eſt.*

is eminent. Turic. Guelf. inſerunt *emiſſos* cum Goth. Voſſ. 2. compendium cum explanatiore ſcriptura conjunctum recte ſuſpicatur Geſnerus. *pes.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *pedes* cum edd. ante Burm.

mihi. Sic Turic. Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Camp. cum edd. ante Burm. Reliqui omittunt.

tris ſyllabas. Sic Turic. Flor. (niſi quod conjunctim) Vall. *triſſyllabus* Flor. (a ſec. manu) *triſſyllabos* Turic. (ab ead.) Guelf. τριαύλλαβος Goth. (err. Geſn.) *triſallabos* Camp. *triſyllabos* Jenſ. (err. Geſn.) cum edd. ante Burm. quanquam aliquot perperam *triſſ.* (cf. 1, 5, 31). Reliqui *tres ſyllabas.* Vulgata: *pedes mihi triſyllabos non videtur excedere* poterat defendi ſic, ut *videtur* eſſet pro *placet.* cf. 5, 10, 5. item Drakenb. ad Liv. 6, 26, 2. Sed obſcurior erat, unoquoque *videtur excedere* tracturo ad Ciceronem, non ad id quod ſtatueret Qu. Et ſatis noſtrae addicit vetuſtiſſima ſcriptura. Eadem *tris* ſcriptura §. 80. eſt, nam

aliqua de his quoque. Eſt ellipſis ſimilis illi 5, 12, 25. 5, 14, 32. et mox 122. cf. et 19. 22.

Et quidem. cf. 4, 1, 43. Ciceronem ſequitur maxime in Oratore c. 64. 65.

quanquam ille *paeone dochmioque*, quorum prior in quatuor, ſecundus in quinque excur-
80 rit, utatur. Nec tamen ipſe diſſimulat, quibusdam *numeros* videri, non *pedes*. neque immerito. Quidquid enim ſupra tris ſyllabas, id eſt ex pluribus pedibus. Ergo cum conſtent quatuor pedes binis, octo ternis: *ſpondeum* longis duabus; *pyrrhichium*, quem alii 855
pariambum vocant, brevibus; *iambum* brevi

Turic. Flor. *triſſyllabis.* Ille a ſec. manu *triſſyllabas* et ſic Guelf. Voſſ. 2. Camp. Jenſ. Tarv. niſi quod aliquot una S. Ab Aldo *treis ſ.* Ab Obr. *tres ſ.* *paeone.* Secundam ſyllabam A faciunt Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. ut et §. 89. iidem, aliisque locis, etſi nec omnes omnibus. Ariſtoteles et Dionyſius habent A, Demetrius et Hephaeſtio et Cicero, ut nunc eſt, Ω. *dochmioque.* Sic Jenſ. Tarv. Capper. Bip. Satis ſuperque hanc ſcripturam commendavit Erneſtus et in Fabric. Bibl. et ad Cic. MSS. quidem et reliqui editi varie corrumpunt vocabulum, plerique *dochimum* pedem Grammaticis inauditum effingentes. Verum Ambr. 1. §. 97.

80. *neque imm.* Sic Flor. Guelf. Camp. cum edd. ante Gryph. Reliqui *nec i.* cf. 6, 3, 109. item hic 89.
ſyll. id. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *habet*, nullo auctore. *id eſt ex plur.* Sic Turic. (a pr. quidem manu *idem ex p.* cum Alm. ut videtur) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *id ex plur. eſt.* *conſtent.* Turic. Guelf. Camp. *conſtet.*
pedes. Guelf. Camp. *pedibus* cum Goth.
pariambum. Sic Turic. (quanquam *par iambum*) Flor. Steph. Capper. Reliqui *periambum* (et hoc in Lexica venit), niſi quod Jenſ. (tac. Geſn.) *periiambum*, Tarv. *perſiambum*, Baſil. *piriambum.* Mox §. 87. annotat Venetus *paeona* et *periambum* vocari, perperam ille et ſine auctore.

80. *pariambum.* cf. Schol. Hephaeſt. p. 11. Diomed. p. 460. (excerpto ex Qu. loco) 471. Marius Victor. 2486. „Pyrrhichius — appellatur — „pariambus ideo, quod mi-

longaque; huic contrarium e longa et brevi, *choreum*, non ut alii *trochaeum*, nominemus. Ex his vero, qui ternas ſyllabas habent, 81
dactylum longa duabusque brevibus; huic temporibus parem, ſed retroactum, appellari conſtat *anapaeſton*. Media inter longas brevis faciet *amphimacrum*: ſed frequentius ejus nomen eſt *creticus*. Longa inter breves, *am-* 82
phibrachys; duabus longis brevem ſequentibus, *bacchius*; totidem longis brevem praece-

brevi, choreum. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *breviorum* cum Alm. *brevi hunc* Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. exc. Tarv. qui *br. cum.* Bad. pr. *b. nos choreum.* Alter *b. hunc ch.* cum edd. ante Geſn. Nobiscum faciunt Goth. Voſſ. 2. Ald. *non.* Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *nos* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Obr. acc. Capper. Sed Burm. Geſn. Bip. *nos non.*

81. *his.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. exc. Bad. Reliqui *iis.*

ſed retro. Turic. Flor. (hic a ſec. manu) Guelf. *ſi r.*

82. *amphibrachys.* Turic. *brachios*, a ſec. manu *ambrachios* et ſic Flor. Guelf. Sed Goth. (tac. Geſn.) *ambrachys.* Camp. *amphibrachos.* *am. duabus longis.* Turic. Flor. *a. huic cauſis l.* Guelf. *a. huic d. l.* Goth. (err. Geſn.) *a. huic bis l.* cum Voſſ. 2. *a. huic binis l.* Camp. *a. huic contrarius l.* Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. exc. Ven. quae *a. huic contrarius binis l.* ubi annotatur ad *huic* deeſſe *contrarius*, nempe in MS. *brevem — totidem longis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. qui noſtrum repoſuit e Vall.

praec. palimb. Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *bacchius cui contrarius* inſerunt Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. annotante Veneto deeſſe (a MS.) *bacchius huic contrarius.* Reliqui *pr. huic contrarius p.*

„nus habeat unum tempus ab „iambo: παρὰ enim Graeci „minus dicunt." Alius eodem nomine pes Diomed. p. 475. item quem vide ad noſtr. 1, 8, 6. p. 196.

82. *amphibrachys — palimb. erit.* cf. not. crit.

dentibus, *palimbacchius* erit. Tres breves *trochaeum*, quem *tribrachyn* dici volunt, qui choreo *trochaei* nomen imponunt; totidem
83 longae *moloſſon* efficiunt. Horum pedum nullus non in orationem venit, ſed quo quique ſunt temporibus pleniores, longisque ſyllabis magis ſtabiles, hoc graviorem faciunt orationem, breves celerem ac mobilem. Utrumque locis utile. Nam et illud, ubi opus eſt velocitate, tardum et ſegne, et hoc, ubi pondus exigitur, praeceps ac reſultans,

erit. Turic. Guelf. *erat* cum Goth. Voſſ. 2. In omni hoc loco Alm. miras turbas dare narratur. Mihi quidem liquet à Qu. haec fuiſſe: *longa inter breves amphibrachys* (quanquam hoc ego non praeſtem vocabulum, cum minus addicant ſcripturae; ſed neceſſe erat ut ſic ſcriberetur, neque enim pluralis *amphibracheas*, *amphibrachos*, propior illo, ferri poteſt), *huic contrarium.* Ita verba: *longa* — *amph.* *huic contr.* referentur ad proxima *Media* — *amphim.* Illa autem *ſed freq.* — *erat.* per uncos parentheſeos eximentur ceteris. Latet noſtrum in ipſa Turic. Flor. ſcriptura. Dein novus ſenſus incipiet a *Duabus.* In recepta ratione ingratiſſimum eſt, quod *longa* — *amphibrachys* jungitur cum *erit*, ut prius ſiat ablativus, cum modo *media* — *brevis* nominativus fuerit. Quo diligentius ſcriptoris noſtri manus ubique ſervetur, tanto magis appareat mirum ejus in variandis hisce technicis artificium. *breves trochaeum.* Goth. *b. choreum*, ſolus, ſed Hephaeſtio, deſignante Capper., p. 10. τρίβραχυς ὁ καὶ χορεῖος, et p. 82. Schol. ὁ χορεῖος ὁ καὶ τρίβραχυς κ. τ. λ. cf. et Dionyſ. Hal. de Struct. p. 106.

83. *nullus* — *orationem.* Turic. Flor. *nullius* (hoc quidem a pr. manu uterque) — *rationem.* Guelf. *n.* — *oratorem.* *hoc grav.* Turic. Flor. *his g.* cum Alm. *iis g.* Goth. Voſſ. 2. *hi g.* Guelf. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. (Tarv. *ii*) exc. Venet.

locis. Turic. Flor. Guelf. *longis* cum Alm.

83. *quo quique* — *mobilem.* Cf. dicta nobis in nota Vol. 1. p. 196.

merito damnetur. Sit in hoc quoque aliquid 84
fortaſſe momenti, quod et longis longiores, et brevibus ſunt breviores ſyllabae: ut, quamvis neque plus duobus temporibus, neque uno minus habere videantur (ideoque in
856 metris omnes breves longaeque inter ſe obſeſſae ſunt pares), lateat tamen neſcio quid, quod ſuperſit, aut deſit. Nam verſuum pro-

84. *videantur.* Turic. Guelf. *videatur.* *longaeque.* Turic. (a pr. manu) Flor. *quae longae* cum Kapp. Goth. 2. Non exputo quid latere poſſit, niſi forte transpoſitio ſola.

obſeſſae. Kapp. Jenſ. *ob ſeſe.* Goth. 2. *obeſſe.* An *ipſae?* Geſnerus tentat: *inter ſeſe cenſentur pares.* Werlhofius aliquid hariolatur de vinculo metri, quo incluſae teneantur ſyllabae, quo minus poſſint evagari. Regius in omni ſe loco haerere teſtatur; Venetus interpretationis cauſa aſpergit *ob ſe ipſas*, ex illa Jenſoniana profecto ſcriptura; Badius ſimile quid Werlhofianae rationis exponit, ſed obſcurius. Reliqui tacent. Mox *ſunt* mirum, pro quo in uno Flor. invenio *ſint*, pendens illud a *quamvis.* Neque enim ſufficere videtur parentheſis ad reliquae ſtructurae eximendum hoc comma.

quid, quod. Turic. Flor. *quicquid* cum Alm. niſi quod *quidquid.* Flor. a ſec. manu *ſi quicquod.* Turic. ab eadem *ſi quicquam* et ſic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Kapp. et edd. ante Gryph. *an quicquam* Guelf. Reliqui *quid ſi quidquam.* Noſtrum e conjectura. cf. §. 110.

84. *Sit in hoc quoque — ſyllabae.* Structuram confer ad §. 65. Ad rem quod attinet, ſufficit deſignare loca Dionyſii Hal. V. 5. p. 85 ſeqq. item Marii Victorini p. 2481. de hiſce amplius disputantium; quanquam Geſnerus poſt Capper. poſuit multa ex iisdem.

obſeſſae. cf. not. crit.

lateat — aut deſit. „Inſit „tamen latens aliquod vitium, „ubi aliqua ſyllaba, ſive bre„vis ſive longa, habeat aut „nimiam aut non juſtam vel „brevitatem vel longitudi„nem."

Nam verſuum — communes. Non eſt facile dictu, qua vi *nam* poſitum ſit hoc loco. Blandiri poteſt, ſi accipiatur pro figura transeundi, ut toties; ubi id quod modo docueras protinus etiam certiore vel argumento vel

pria conditio eſt, ideoque in his quaedam
85 etiam communes. Veritas vero, quia patitur aeque brevem eſſe vel longam vocalem, cum

85. *quia patitur aeque.* Turic. Flor. *qui pariturae quae,* a ſec. manu. *quia pariter aeque* et *pariter* Goth. quoque cum Voſſ. 2. Kapp. *breviter* quoque cum Goth. 2.

exemplo confirmas, velut 2, 21, 9. Sic igitur, poſt eam de ſupervacuo extra menſuram ſyllabarum ſpatio disputationem, fuerit ſubjuncta altera de ſyllabis etiam *communibus.* Sed fortaſſe artius vinculum ineſt conjunctioni, quia mox inde quoque probationem petit ſupervacui illius, quod poſſit brevis ſyllaba alteri brevi aliquid impertire. Quam autem dicit *communem* ſyllabam? Geſnerus cum Badio et Gedoyno ancipitem agnovit, quae nunc brevis eſſet nunc longa. Werlhofio placuit hic jam ſequenti disputationi accommodatam accipere vocem, ut eſſet ſyllaba, quae aliquam ſui partem cum altera communicaret. Mihi prius ſufficere videtur; tenendum vero cenſeo, id quod ſaepe uſu venit in Grammaticis, veteres operoſius fere tractare ejus generis quaeſtiones, ut et hic nihil in animo habuiſſe dixerim Quintilianum niſi illam in muta cum liquida poſitionem, quae quidem ſolis poëtis permittitur (cf. 1, 5, 28). Egredi ſane videtur hanc quaeſtionem natura ſyllabae *gre,* quae non per mutae cum liquida concurſum producitur, ergo nec citra verſum debuiſſet corripi. Sed hanc ille nunc de induſtria non tractat, verum totus convertitur in A vocis *agreſtem,* quod ſoli poëtae longum eſſe poterat, ut minus attenderet ea, quae ad hoc declarandum non facerent. Tam perfunctoriam et ſupinam in hisce grammaticis diligentiam cum Fabio meo imputo, nihil videor committere neque in dignitatem eius neque in morem adhuc cognitum. Id plurimi puto referre, ne hic de poſitione omni agatur, ſed de ea modo, quae verſui ſit propria, nec locum habeat in oratione. Ita quidquid vel difficultatis in hoc Qu. praecepto invenerunt, vel licentiae inde arripuerunt VV. DD. negantes poſitionem in pedeſtri oratione producere ſyllabas, haud aegre diluitur. cf. enim disputata ad Longinum a Fabro, Dacerio, Pearcio, quibus ſaniora addidit Cleaverus de Rhythmo Graecorum c. 5. p. 67 ſeqq.

85. *Veritas — praecedunt: certe.* cf. not. crit.

eſt ſola, quam cum eam conſonantes una pluresve praecedunt: certe in dimenſione pedum ſyllaba, quae eſt brevis, inſequente vel brevi alia, quae tamen duas primas conſonantes habeat, ſit longa: ut,

Agreſtem tenui muſam meditaris avena.

una pluresve praecedunt: certe. Turic. (a pr. manu) *una etreve p. c.* cum Alm. (conjicit Burm. *una alterave*). *una et breves p. c.* Flor. Sed a ſec. manu *u. plures breves p. c.* Recte in hoc loco ſolus quidem Geſnerus haeret, et gravatur *quia*, cujus nexum non capiat. Malit *Veritas* (quam recte cum Badio aliisque interpreteris naturalem ſermonem, extra verſum, etiam ipſam rei naturam; ſic *veritas fori* in alio loco opponitur fictionibus ſcholarum) *igitur cum patiatur.* Equidem id quoque refugio, quod poſitionis hic ea explicatur ratio, ubi vocalem praegreſſae conſonantes producant eandem. Conatus ſum igitur utrique deſiderio ſuccurrere, haec reponendo: *V. utique* (*vero* ſaepe eſt, *u* ſolum et *qui* habeo in vetere manu) *patitur — quam cum* (omitto *eam*) *conſonantes binas* (modo liceat distributivum jungere cardinali) *tresve* (adeſt et hic vetus ſcriptura; nec ferri poteſt *una*, quae ad poſitionem nusquam quidquam) *praecedit: ceterum.* (Poſtremum plane pro *ſed*, ut ſaepe apud hujus aevi ſcriptores, et cf. 5, 14, 33. Sic *ſine dubio — ceterum* Tacit. Annal. 1, 6, 3.) *vel brevi alia.* Sic Flor. Reliqui *a. v. b.* *Agreſtem — gre brevis.* Turic. *a. tenuimus a. μ. a. vabreves gres brevis.* Flor. *a. tenuimus. a. m. a. n. a. breves tres breves.* a ſec. hic manu *brevis gres brevis* et in margine ad literas illas *tenui muſam meditaris avena.* Guelf. poſt verſum integrum *brevis gres.* Goth. Voſſ. 2. itidem poſt verſum *brevem gre brevis.* Camp. *Agr. — av. nam brevem. gre. breves.* Noſtra conſtitutio eſt in Jenſ. et edd. ante Ald. qui, Regio jubente, dat *Agr. — av. nam licet gre brevis ſit* cum reliquis, niſi quod praeter Baſil. omittunt *ſit,*

Agreſtem — avena. Verſus, qualis hic comparet, invenitur nullus, ſed alter orſus a voce *Silveſtrem*, continuatis reliquis noſtris Virg. Ecl. 1, 2. alter principio noſtro reddens haecce extrema: *meditabor arundine muſam* Ecl. 6, 8. cf. not. crit.

86 *A* brevis, *gre* brevis, faciet tamen longam priorem. Dat igitur illi aliquid ex ſuo tempore: quo modo, niſi habet plus, quam quae breviſſima, qualis ipſa eſſet detractis conſonantibus? nunc unum tempus accommodat priori, et unum accipit a ſequente, ita duae natura breves, poſitione ſunt temporum qua-
87 tuor. Miror autem in hac opinione doctiſſimos homines fuiſſe, ut alios pedes ita eligerent, aliosque damnarent, quaſi ullus eſſet, quem non ſit neceſſe in oratione deprehendi.

parum latine. Badius, referente Burm., a Qu. ipſo nonniſi duo prima verſus verba poſita cenſet, quod contra eſſe oſtendunt MSS. Ex his ego eruo: *Agr. tenui muſam,* ut haec ita memoriter junxerit Qu. parum attendens ordinem poëtae ipſius. Remanentes poſt has voces literas *a. n. a* non quidem fragmina credo vocabuli *avena*, ſed turbata aut ex ipſis noſtris, ut plus ſemel in eadem inciderit librarius, aut ex hisce: *A enim brevis* cet. Alm. hic meras turbas narrant. Fortaſſe poteram ſequi MSS. *gres* dando.

86. *faciet.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. qui *fecit* cum Baſil. Regio jubente. Reliqui *facit.*

longam priorem. Sic Flor. (a pr. manu). *longa priore* Turic. Guelf. Reliqui *l. A p.* cf. 1, 7, 28.

habet plus. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Baſil. Reliqui *habeat p.* *eſſet.* Turic. Flor. Camp. *eſſe.* *poſitione.* Goth. Voſſ. 2. *compoſitione.* nequam conſortium. cf. §. 38. 116. Sed mox Guelf. noſtrum ipſum pro *opinione.*

87. *Miror.* Flor. (a pr. manu) *miſeror* cum Alm. (cf. §. 78. 92.)

aliosque damn. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Geſn.) cum Alm. Voſſ. 2. Reliqui *alios d.*

86. Attendendum hic diligenter, non agi de brevitate literae ſeu vocalis *e* (qualis eſt in *quieſco* apud Gell. 6, 15.) ſed de ſyllabae, qualis nequaquam poteſt agnoſci in plena poſitione.

Licet igitur *paeona* ſequatur Ephorus, inventum a Thraſymacho, probatum ab Ariſtotele, *dactylumque*, ut temperatiores brevibus ac longis; fugiat *ſpondeum* et *trochaeum*, alte- 88

igitur. Sic Turic. (a pr. quidem manu *gi*) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *enim.* *paeona.* Turic. *pena*, a ſec. manu *penaum.* Flor. *poena.* Guelf. Camp. *periambum* cum Goth. (*per Jambum* tac. Geſn.) Voſſ. 2. *paeonem periambum* Veneta. Reliqui *paeonem.*

88. *fug.* — *troch.* Turic. *f. rocheum*, a ſec. manu *f. trocheum* et ſic Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. qui *f. ſpondeum trochaeumque.* mox Bad. pr. *f. moloſſon trochaeumque* ſuadente Regio. Noſtrum jam in Camp. inſerto *et* poſt *fug.* Et poterat indicare Cicero l. c.

87. *paeona* — *dactylumque.* Hoc de Ephoro narrat Cicero Orat. c. 57. Numerum paeonicum Thraſymacho uſurpatum demonſtrat probatque Ariſtoteles Rhet. 3, 8, 4. 5. cf. Cic. de Orat. 3, 47. 48. Locum Demetrii Phal. huc facientem indicat Geſn. §. 59. p. Schn. 21.

88. *fugiat ſpondeum* — *nomen imponat.* Non unus eſt librariorum error in hisce, pedum maxime nominibus. Qui enim contulerit Ariſtotelem loco aliquoties et modo citato, ſimulque noſtri rationem nominum imponendorum attenderit (§. 80. 82.), facile agnoſcet pro *trochaeum*, ſi minus bis, ſemel certe reponendum eſſe *choreum*, quod poſteriore loco recte vidit Regius, intempeſtive ille correptus a Burmanno, cum P. Victorius ad Ariſtotelem idem teſtatus eſſet. Nec quidquam proficit idem Burmannus, quanquam ſequentibus rationem ſuam probans, cum tuetur tanquam recte appellatum „iambum *humaniorem.*“ Refert hoc ad naturam iambi aptiorem ſermoni vulgari, ſicut *humane loqui* et *poëtice* opponatur apud Petronium c. 90. p. 437. Cum igitur Badius gravetur hanc pedis appellationem, unice, id quod jam in eo erat ut faceret Burm., accedendum eſt Pithoeo corrigenti *humilior.* Sed et *cordacis* illud per Ariſtotelem vix licet retinere, in quo tamen cum jam Cicero (Orat. c. 57.) praeiverit errorem, abſtinendum ab emendatione videtur, nec attingere lubet Ciceronem, qui iſto quidem loco in *trochaeo*, quem profecto accipit *tribrachyn*, Ariſtotelem minime

Hic retrorſum ſit *ſotadeus*. Itemque *ſotadeo* adjuret retro trimetros:

Caput exeruit mobile pinus repetita. 8

cum Goth. Voſſ. 2. Quid lateat non exputo. Neque enim vel placet vel ſufficit: *inter alia* (cf. 5, 10, 9.) *clamaſſe*, vel *declamaſſe*, vel *recitaſſe*. Noſtrum a recentiore manu ſecundae illi in Flor. ſcripturae allinitur ita: *vel luſiſſe*. Ante *ign.* omittunt *non* Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. *Ita* quidem diſplicet poſt *ut*. *ſit ſotad.* Sic Goth. ſolus, ut videtur. Reliqui *ſit ſ.* Rectiſſime probat, quanquam non receptum, Geſnerus. Solus conjunctivus convenit ſequenti.

adjuret retro trimetros. Turic. Flor. Guelf. *a. rorimetros* cum Voſſ. 2. a pr. manu, a ſec. enim noſtra ipſa. Sed Flor. a ſec. manu *a. retro metros* et ſic Goth. (cf. §. 86.) *adjutet retrometros* Camp. *adiit retro trimetros* Ambr. 1. *adjungat r. t.* Ald. et edd. poſterr. exc. Bad.

90. *adjuret.* Hanc quidem locutionem veteres (Venetus et Badius) conantur explicare, quaſi pro eo poſitam: „adjungat ſe tanquam jurejurando" ubi fortaſſe obverſabatur locus Horatianus (Ep. ad Piſ. 410. 11.) „alterius ſic Altera poſcit opem res et *conjurat* amice." Sed neque ullo exemplo hunc verbi uſum defendi video; et ipſi ductus errorem hic verſatum manifeſto oſtendunt. Subit igitur mutare noſtrum in *adludat* (cf. 3, 11, 18). Ineſt voci elegans ſimilitudinis et quidem per jocum petitae ſignificatio, quae huc magnopere facit. *trimetros* nominativus eſt, ut recte vidit Badius. Fortaſſe modo pro *Hic* melius legas *Hinc*, quoniam nullum verſus nomen diſerte praeceſſit. De Sotadeo cf. 1, 8, 6. Ejus verſus exemplum habe hoc ex Hephaeſtione (p. 37.) Ἥρην ποτὲ | Φασὶν, Δία | τὸν τερπικέ | ραυνον. Hoc facile agnoveris vel in altero, qui hic comparet, verſu, ſi memineris *Caput exeru* | eſſe anapaeſtum cum pyrrhichio pro ionico a majore. Minus manifeſtum Sotadeum ſupra ad §. 6. ponit Aegius ex Hephaeſtione (p. 8.) Σείων μελίην Πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὦμον. Retro legenda i. e. ἀντιστρέφοντα vide in Brunkii Analectis Vol. 2. p. 382 ſq. ſed quae intra Diſticha conſiſtant. Item apud Marium Victorinum, indicante Capper. p. Putſch. 2561. 62. plane ad Quintiliani modulum. Mox nemo attentior, qui ſint *miſcendi*, *verſus* intelliget, ſed *pedes* (§. 90.).

Miſcendi ergo ſunt, curandumque, ut ſint 91
plures, qui placent, et circumfuſi bonis deteriores lateant. Nec vero in literis ſyllabisque natura mutatur, ſed refert, quae cum quaque optime coëat. Plurimum igitur auctoritatis, ut dixi, et ponderis habent *longae*, celeritatis *breves:* quae, ſi miſcentur quibusdam longis, currunt; ſi continuantur, exultant. *Acres*, quae ex brevibus ad longas in- 92
ſurgunt; *leniores*, quae a longis in breves deſcendunt. Optime incipitur a longis, recte aliquando a brevibus; ut, *Novum crimen:*

91. *placent.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Jenſ. Tarv. Venet. Ald. Reliqui *placeant.*

cum quaque. Sic Turic. (a pr. quidem manu *c. quamque*) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. et edd. ante Bad. acc. Baſil. Reliqui *c. qua* jubente Regio. cf. 7, 2, 64.

92. *Acres, quae — leniores, quae.* Turic. Flor. Camp. *a. q. — levioresque.* Guelf. *acresque — leviores.* Goth. *acresque — levioresque* cum Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *acresque — lenioresque* Venet. Diomedes p. Putſch. 463. noſtrum excerpens *alacresque — lenioresque.* Legendum cenſeo *Acres, qui — leniores, qui.* Niſi enim ad *pedes* haec referantur, ſententiam nullam exculpo. Quae tandem ſunt *ſyllabae*, „quae ex brevibus“ (ſyllabis) „ad longas“ (ſyllabas) „inſurgunt — deſcendunt“? Neque obſtat quod mox „a longis“ intelliguntur ſyllabae rurſus. Res ipſa docet.

crimen: lenius. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſterr. ante Bad. Reliqui inſerunt *C. Caeſar.*

92. *Acres, quae — leniores, quae.* cf. not. crit.

Novum crimen — Animadverti. Cic. pro Lig. et pro Cluentio init.

lenius, ut, *Animadverti, judices.* ſed pro Cluentio recte etiam, quod initium ejus partitioni ſimile eſt, quae celeritate gaudet.
93 Clauſula quoque e longis firmiſſima eſt: ſed cludent etiam breves, quamvis habeatur indifferens ultima. Neque enim ego ignoro, in fine pro longa accipi brevem, quod vide- 859

lenius. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *levibus* cum Goth. Voſſ. 2. (quanquam ex hoc *lenibus* refertur) et edd. ante Ald. Hic *levius* cum edd. ante Gryph. Diomedes l. c. *lenius a duabus* cum Capper. *ut, Anim.* Guelf. Camp. *utamur A.* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. *jud. ſed — recte — quod.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Venet. quanquam levi in ſingulis edd. fluctuatione, ut ex Alm. quoque affertur *lenius ut A. j. pro Cluentio q.* (cf. §. 87. 93.) Reliqui, quorum Venetus *delenda* ait *verba illa intermedia*, expungunt *ſed — recte.* Aegre fero nihil mihi ex Ambr. 1. notatum. *init. ejus part.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Venet. Reliqui omittunt *ejus*, Veneto et Regio proſcribentibus. Fruſtra mox Obr. *ſimul* pro *ſimile.*

93. *ſed — brev.* Turic. Flor. *ſe cluent et in b.* Guelf. *ſe c. et in b.* Camp. *ſ. cadent et in b.* Praepoſitionem inſerunt edd. ante Ald. Reliqui *ſ. c. et b.* Nos pro *et* ſcripſimus *etiam.* *Neque enim ego.* Goth. omittit *enim.* Placet, etſi poſſit ferri conjunctio. Sed gratius mox legetur, ſi hic abeſt. cf. 3, 8, 53. Diomed. l. c. omittit *ego.*

lenius — gaudet. Quod interjicit ad defendendum Ciceronem, tum demum intelligemus, ſi priora emendata fuerint. Suſpicor legendum: *brevi* (pro *brevibus*) *ut N. c. vel duabus* (intellige *brevibus* et cf. not. crit.) *ut A. ſed* cet. Exemplum Ligarianae eſt unius ſyllabae brevis in initio poſitae; duarum autem poterat videri vitioſum, ſed defenditur eo, quod „*ejus* orationis pro Cluentio „*initium partitioni ſimile eſt*" cet.

93. *in fine pro longa.* „Vid. Cic. Orat. 64. *Nihil* „*enim intereſt, dactylus ſit* „*extremus an creticus: quia* „*poſtrema ſyllaba brevis an* „*longa ſit ne in verſu quidem* „*refert.*" Geſnerus.

tur aliquid vacanti tempori ex eo, quod inſequitur, accedere: aures tamen conſulens meas, intelligo multum referre, verene longa ſit, quae cludit, an pro longa. Neque enim tam plenum eſt, *Dicere incipientem timere:* quam illud, *Auſus eſt confiteri.* Atqui ſi 94
nihil refert, brevis an longa ſit ultima, idem pes erit; verum neſcio quo modo ſedebit hoc, illud ſubſiſtet. Quo moti quidam, longae ultimae tria tempora dederunt, ut illud tempus, quod brevis ex longa accipit, huic quoque accederet. Nec ſolum refert, quis claudat, ſed quis antecedat. Retrorſum au- 95

vacanti tempori. Sic Ambr. 1. Flor. (a ſec. manu) Leid. marg. Chouet. *vocantis tempori* Turic. Flor. Guelf. Reliqui *vacantis temporis* (de Goth. err. Geſn.) cum Diomede. *referre, verene.* Sic Flor. (a ſec. manu). *referret vene* Turic. (a pr. manu). *referret verene* Flor. *r. vere* Alm. (cf. §. 92. 95.) Reliqui *r. utrumne.*

94. *ex longa.* Ambr. 1. videtur a pr. manu dediſſe *ex longo.* Hinc eruo *ex loco* (cf. §. 83. item 125.), quo exitur difficultas, quam ſolus rectiſſime ſenſit Geſnerus. Is „ſuntne haec ſana?" ait. „Equidem magis intelligam, ſi „legatur *ex fine* vel ex *clauſula*, vel quid ſimile."

claudat, ſed quis. Turic. *claudam tem quis.* Flor. *c. et q.* Guelf. *claudantem q.* Suſpicor fuiſſe: *c. pes ſed q. claudentem antec.* Nec voce *pes* carere poſſe locum credo, neque expreſſo eo, quod antecedatur.

Dicere incipientem timere. „Ex initio Milonianae. *Auſus* „*eſt confiteri* ex Ligarianae „principio." Geſnerus.

94. *ſedebit hoc, illud ſubſiſtet.* Egregia opponendi et eloquendi diligentia! Cujusmodi et illa §. 139.

ex longa. cf. not. crit. Hanc autem rationem, qua tres morae tribuuntur longae in fine poſitae, Ciceronis ipſius eſſe ſuſpicatur Victorius ad Ariſtot. Rhet. p. 612.

claudat, ſed quis. cf. not. crit.

tem neque plus tribus, (iique ſi non ternas ſyllabas habebunt, repetendi erunt: abſit tamen poëtica obſervatio) neque minus duobus: alioqui *pes* erit, non *numerus*. Poteſt tamen vel unus eſſe *dichoreus*, ſi unus eſt,
96 qui conſtat e duobus choreis. Itemque *paeon*, qui eſt ex choreo et pyrrhichio, quem aptum initiis putant; vel contra, qui eſt e tribus brevibus et longa, cui clauſulam aſſignant:

95. *neque plus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *quae p.* (poſteriorum uterque et *aut*) cum Goth. et edd. ante Bad. qui noſtrum e ſua conjectura.

erunt. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Obr. Reliqui *ſunt.*

abſit tamen. Turic. *ſit tam*, a ſec. manu *ſit tamen* et ſic Guelf. *ſi tamen* Flor. (a pr. manu). Nil niſi *ſit* dare Alm. narratur (cf. §. 93. 99.). Mox pro *pes erit* Venetus e conjectura *verſus e.* *e duobus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *ex d.* cf. 57. Modo Jenſ. *conſtet* (err. Geſn.) cum edd. poſterr. ante Baſil.

96. *eſt e tribus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *eſt t.* Flor. a ſec. manu *a.* Goth. (tac. Geſn.) *eſt ex t.* Suſpicor afuiſſe *eſt.* *brev. et longa.* Turic. Flor. Guelf. omittunt *et.*

95. *neque plus tribus.* „Cic. „Orat. c. 64. *Hos cum in clau„ſulis pedes nomino, non lo„quor de uno pede extremo. „adjungo (quod minimum ſit) „proxime ſuperiorem, ſaepe „etiam tertium.*" Geſnerus.

abſit — obſervatio. Parum aſſequor, quomodo jubeatur abeſſe iſta obſervatio. Rectius, puto, legeris *ſit enim p. o.* (cf. not. crit.). Sic interjectum hoc reſpondebit alteri *alioqui — numerus;* cujusmodi concinnitate imprimis delectatur noſter. cf. v. c. 1, 7, 7. *Sit* (pro *fuerit*) variatum eſt pro futuro indicativi *erit.* Aliquid verae rationis ſuboluit Gedoyno, etſi erranti. „Si ultra tres continuentur „et conſulto aptentur pedes, „diligentia i. e. *obſervatio* „fuerit poëtae conveniens, „non oratori; ſi minus duo„bus, *pes* modo ſentietur, „non *numerus* aliquis aequa„biliter fuſus. Illud nimium „erit, hoc parum."

de quibus fere duobus ſcriptores hujus artis loquuntur; alii omnes, quotcunque ſint temporum, quae ad rationem pertineant, *paeo-*

artis. Turic. Guelf. omittunt, *alii.* Sic MSS. et edd. ante Ald. acc. Bad. pr. Reliqui nullo auctore *alios.* Ambr. 1. non notavi. *quotcunque.* Turic. Flor. Guelf. *ut quocunque.* Camp. *ut quotc.* cum Goth. *ſint temp.* Flor. inſerit *quoque.* *quae ad.* Turic. *quod a.* Goth. *qui a.* ex Voſſ. *quod a.* (cf. §. 90.) Guelf. *que* enclitica ad *temp.* *rationem.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Bad. ſec. Reliqui *orationem,* quod ipſum e Camp. per errorem notaſſe videor. *pertineant.* Turic. *pertinea,* a ſec. manu *pertineat* et ſic Flor. Non mihi ſatis facio haec reponens: *alii omnes, quotcunque ſint quinque*

96. *ſcriptores hujus artis.* Significantur praeceptores eloquentiae; *alii,* qui deinde nominantur, ſunt metrici vel rhythmici doctores. Exemplo autem eſt Ariſtoteles Rhet. 3, 8. de hisce ſolis paeonibus praecipiens; (vid. et Cic. de Orat. 3, 47.) cui accedit Demetr. Phal. §. 39.

alii — appellant. Haec cum ſint mirifice inquinata, ſententiam habent tamen ſatis manifeſtam. Indicantur paeones alter et tertius, qui eodem quo illi rhetorici, primus et quartus, nomine a quibusdam magiſtris appellentur. Sed hoc quomodo ex verbis ipſis elicere contingat, nondum video. Neque enim ferri poteſt, ut intereſſe negetur, quot temporum ſit pes aliquis; quod contra unice ſpectandum eſt, nec tamen ſufficit ipſum, cum alioqui creticus et bacchius cum palimbacchio fuerint appellandi paeones. At nemo ſic. Niſi forte Dionyſii Halic. rationem huc trahas. Is enim p. Rsk. 204. 5. (de Structura) τὸν Κρητικὸν memorat ῥυθμόν· εἴτ' ἄρα παιᾶνά τις βούλεται αὐτὸν καλεῖν· διοίσει γὰρ οὐδὲν τῶν ἐκ πέντε συγκειμένων χρόνων. Simile quid agnoſcit Cicero de Orat. 3, 47. Sed hoc parum eſt. *Rationem* autem hic eſſe *proportionem* facile apparet comparando Ariſtotele, qui loco illo toties laudato §. 4. ἔστι δὲ, ait, τρίτος ὁ παιὰν καὶ ἐχόμενος τῶν εἰρημένων· τρία γὰρ πρὸς δύο ἐστίν. ἐκείνων δὲ ὁ μὲν [ὁ ἡρῷος ſ. dactylus] ἓν πρὸς ἕν· ὁ δὲ [ὁ ἴαμβος, quanquam et trochaeus] δύο πρὸς ἕν. ἔχεται δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ ἡμιόλιος· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ παιάν.

97 *nas* appellant. Eſt et *dochmius*, qui fit ex *bacchio* et *iambo*, vel *iambo* et *cretico*, ſtabilis in clauſulis, et ſeverus. *Spondeus* quoque, quo plurimum eſt Demoſthenes uſus, moram ſemper per ſe habet. optime praecedet eum

temporum, quae ad rationem pertineant eandem. Diſplicet quod nulla ratio habetur particulae *ut* (nemo enim probet *ut quicunque* pro *ut quique*); male habet etiam contorta extremorum ſtructura, quam rurſus transponendo ſanare, durum fuerit. In *quocunque* etiam veri quid latere dicas, modo *loco* oſtendatur alicunde. Refert enim memorari, quod hi negligunt, *quo loco* ſit longa ſyllaba in paeone. Sed unde hoc eruas? In vulgata quidem conſtitutione malim *quotcunque ſunt* prae *q. ſint.*

97. *vel iambo.* Jenſ. omittit cum edd. poſterr. ante Ald. Habet praeter alios Vall. *vere iambo* Flor.

moram. Turic. *neodem.* Flor. *ne eodem.* Uterque a ſec. manu *in codem* et ſic Guelf. cum Alm. Jenſ. Tarv. *in Midiam* Goth. Voſſ. 2. Sanam eſſe noſtram nequaquam credo, neque acquieſco ſequentibus iſtis, quae vel patientiſſimas aures laedant: *ſemper per ſe.* Nihil proficiunt Camp. Goth. Voſſ. 2. dantes *prae ſe.* Debebat oſtendi, quam aptus eſſet in clauſulis ſpondeus, ubi ſatis jejuna eſt obſervatio *moram* in eo agnoſcentis, quamque *per ſe ſemper habeat.* Nec ferri poteſt aſyndeton illud: „Sp. moram habet, optime praece„det eum creticus.“ Sed de hoc continuo. Diu meditatus, quid lateret in illo *neodem*, nihil extundo. Hoc autem invento facile erit reliqua ordinare, ſive *per ſe* reſeces, ſive *ſe* retineas, quod ſtruatur cum *habet*, ut aliquo modo *ſe habeat* ſpondeus. *eum creticus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *e. cretio.* Ille a ſec. manu *cum cretico* et ſic Guelf.

97. *Eſt et — ſeverus.* Minus, opinor, rationem teneas noſtri, ſi *eſt* tanquam copulam logicam jungas cum *ſtabilis ſeverus*, tanquam praedicatis. Rectius tribues hoc de *dochmio* illi praecepto, quo unum pedem in clauſulis ſufficere negarat, cujusque exceptionem fecerat iſtiusmodi pedes duplices: *dichoreum*, *paeonem*, poſtremo *dochmium.* In *ſevero* cf. §. 63. 64. nota extrema.

moram — habet. cf. not. crit.

creticus, ut in hoc, *De qua ego nihil dicam, niſi depellendi criminis cauſa.* Illud eſt, quod ſupra dixi, multum referre, unone verbo ſint duo pedes comprehenſi, an uterque liber. Sic enim ſit forte, *Criminis cauſa:* molle, *Archipiratae:* mollius, ſi tribrachys praecedat, *facilitates, temeritates.* Eſt enim quod- 98
dam in ipſa diviſione verborum latens tempus, ut in pentametri medio ſpondeo, qui niſi alterius verbi fine, alterius initio conſtat, verſum non efficit. Poteſt, etiamſi minus bene, praeponi anapaeſtus, *Muliere non ſolum*

creticon Jenſ. (tac. Geſn. quanquam ſine *N* et apice ſuper O poſito) Tarv. *créticos* Loc. Ruſc. Lege: *praecedente eum cretico.* *De qua.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *D. quo* cum edd. ante Capper. acc. Bip. Noſtrum in primis duobus, quanquam et *hac* pro *hoc* a pr. manu. *Illud.* Turic. Flor. Guelf. *Nihil* cum Alm. Sed illi a pr. manu *cauſam* quoque.

ſint duo pedes. Sic Turic. Guelf. Sed Camp. *duo pedes ſint.* Turic. a pr. manu *ſ. d. p. ſint.* Reliqui *p. ſ. d.*

tribrachys. Turic. Flor. Guelf. *tribrachi.* Goth. *tribachius.* Camp. (pro *mollius, ſi t.*) *ſi moloſſus tribracum.* Tarv. *moloſſus tribrachum.* Venet. *mollius. Molius ſi moloſſus tribrachum.* Turic. etiam *molus ſit t.* Immiſſum hic ab imperitis *moloſſum* recte exagitat Regius.

98. *quoddam in ipſa.* Turic. Flor. *quod ad i.* uterque a ſec. manu *quod ab i.* ac ſic Guelf. *quoddam ab i.* Camp. cum Venet. Ald. Praepoſitionem omittunt Jenſ. (tac. Geſn.) cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Etiam §. 108. Turic. Flor. Guelf. *quod ad producimus* pro *quodam p.* Camp. autem *quidem p.* Goth. *quoad p.* *conſtat.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui *conſtet.*

De qua ego. Cic. pro Coel. c. 13. *Muliere non ſolum.* ibid. *Iisdem in armis fui.* pro Ligar. c. 3. extr.

ſupra dixi. §. 65. *tribrachys.* Quidni trochaeum appellat? cf. §. 82. et 105. 135.

97 *nas* appellant. Eſt et *dochmius*, qui ſit ex *bacchio* et *iambo*, vel *iambo* et *cretico*, ſtabilis 860
in clauſulis, et ſeverus. *Spondeus* quoque, quo plurimum eſt Demoſthenes uſus, moram ſemper per ſe habet. optime praecedet eum

temporum, quae ad rationem pertineant eandem. Diſplicet quod nulla ratio habetur particulae *ut* (nemo enim probet *ut quicunque* pro *ut quique*); male habet etiam contorta extremorum ſtructura, quam rurſus transponendo ſanare, durum fuerit. In *quocunque* etiam veri quid latere dicas, modo *loco* oſtendatur alicunde. Refert enim memorari, quod hi negligunt, *quo loco* ſit longa ſyllaba in paeone. Sed unde hoc eruas? In vulgata quidem conſtitutione malim *quotcunque ſunt* prae *q. ſint.*

97. *vel iambo.* Jenſ. omittit cum edd. poſterr. ante Ald. Habet praeter alios Vall. *vere iambo* Flor.

moram. Turic. *neodem.* Flor. *ne eodem.* Uterque a ſec. manu *in eodem* et ſic Guelf. cum Alm. Jenſ. Tarv. *in Midiam* Goth. Voſſ. 2. Sanam eſſe noſtram nequaquam credo, neque acquieſco ſequentibus iſtis, quae vel patientiſſimas aures laedant: *ſemper per ſe.* Nihil proficiunt Camp. Goth. Voſſ. 2. dantes *prae ſe.* Debebat oſtendi, quam aptus eſſet in clauſulis ſpondeus, ubi ſatis jejuna eſt obſervatio *moram* in eo agnoſcentis, quamque *per ſe ſemper habeat.* Nec ferri poteſt aſyndeton illud: „Sp. moram habet, optime praece„det eum creticus." Sed de hoc continuo. Diu meditatus, quid lateret in illo *neodem*, nihil extundo. Hoc autem invento facile erit reliqua ordinare, ſive *per ſe* reſeces, ſive *ſe* retineas, quod ſtruatur cum *habet*, ut aliquo modo *ſe habeat* ſpondeus. *eum creticus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *e. cretio.* Ille a ſec. manu *cum cretico* et ſic Guelf.

97. *Eſt et — ſeverus.* Minus, opinor, rationem teneas noſtri, ſi *eſt* tanquam copulam logicam jungas cum *ſtabilis ſeverus,* tanquam praedicatis. Rectius tribues hoc de *dochmio* illi praecepto, quo unum pedem in clauſulis ſufficere negarat, cujusque exceptionem fecerat iſtiusmodi pedes duplices: *dichoreum, paeonem,* poſtremo *dochmium.* In *ſevero* cf. §. 63. 64. nota extrema.

moram — habet. cf. not. crit.

creticus, ut in hoc, *De qua ego nihil dicam, niſi depellendi criminis cauſa.* Illud eſt, quod ſupra dixi, multum referre, unone verbo ſint duo pedes comprehenſi, an uterque liber. Sic enim fit forte, *Criminis cauſa:* molle, *Archipiratae:* mollius, ſi tribrachys praecedat, *facilitates, temeritates.* Eſt enim quod- 98
dam in ipſa diviſione verborum latens tempus, ut in pentametri medio ſpondeo, qui niſi alterius verbi fine, alterius initio conſtat, verſum non efficit. Poteſt, etiamſi minus bene, praeponi anapaeſtus, *Muliere non ſolum*

creticon Jenſ. (tac. Geſn. quanquam ſine *N* et apice ſuper O poſito) Tarv. *creticos* Loc. Ruſc. Lege: *praecedente cum cretico.* *De qua.* Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *D. quo* cum edd. ante Capper. acc. Bip. Noſtrum in primis duobus, quanquam et *hac* pro *hoc* a pr. manu. *Illud.* Turic. Flor. Guelf. *Nihil* cum Alm. Sed illi a pr. manu *cauſam* quoque.

ſint duo pedes. Sic Turic. Guelf. Sed Camp. *duo pedes ſint.* Turic. a pr. manu *ſ. d. p. ſint.* Reliqui *p. ſ. d.*

tribrachys. Turic. Flor. Guelf. *tribrachi.* Goth. *tribachius.* Camp. (pro *mollius, ſi t.*) *ſi moloſſus tribracum.* Tarv. *moloſſus tribrachum.* Venet. *mollius. Molius ſi moloſſus tribrachum.* Turic. etiam *molus ſit t.* Immiſſum hic ab imperitis *moloſſum* recte exagitat Regius.

98. *quoddam in ipſa.* Turic. Flor. *quod ad i.* uterque a ſec. manu *quod ab i.* et ſic Guelf. *quoddam ab* i. Camp. cum Venet. Ald. Praepoſitionem omittunt Jenſ. (tac. Geſn.) cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. Etiam §. 108. Turic. Flor. Guelf. *quod ad producimus* pro *quodam p.* Camp. autem *quidem p.* Goth. *quoad p.* *conſtat.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui *conſtet.*

De qua ego. Cic. pro Coel. c. 13. *Muliere non ſolum.* ibid. *Iisdem in armis fui.* pro Ligar. c. 3. extr.

ſupra dixi. §. 65. *tribrachys.* Quidni trochaeum appellat? cf. §. 82. et 105. 135.

tribus quaſi membris: *Cur de perfugis noſtris copias comparat is contra nos?* una ſyllaba, 102 duabus, una. Ne dactylus quidem ſpondeo bene praeponitur, quia finem verſus damnamus in fine orationis. bacchius et claudit, et ſibi jungitur, *Venenum timeres.* vel choreum, et ſpondeum ante amat: ut *Venenum timeres.* Contrarius quoque qui eſt, cludet, niſi ſi ulti-

comparat is. Goth. *comparant* cum Voſſ. 2.

102. *claudit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *cludit.* cf. §. 75. *timeres.* Turic. Flor. Guelf. *timere* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Ven. (hic quidem per ſphalma videtur dare). *vel — timeres.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. (hic quidem *ſpondeus*) cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Bad. (niſi quod Ven. e conjectura veluti). Reliqui *vitat c. ſpond. autem a., ut non venena timeres, ſed virus timeres,* conjiciente Badio, qui, ſatis quidem modeſte, „neque glorior“ ait „me bonum ſenſum inveniſſe, „verum malui aliquid quam nihil dicere.“

Contrarius. Turic. (a ſec. manu) *contrarios.* Guelf. Camp. *contrario* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Bad. Baſil.

qui eſt. Turic. Flor. *quis eſt.* Guelf. Camp. *quis* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Bad. *niſi ſi ultimam.* Turic. *n. ſ.*

102. *Venenum timeres — Venenum timeres.* Locus eſt Coelianae c. 14. Rectiſſime voces *vel choreum* alienas hinc judicat Regius; fiat enim hoc modo, quod ipſum reprehenditur, finis hexametri. Durum ſane ejusmodi jacturam facere. An potuit noſter *choreum* appellare pedem, qui poſitione ſola fieret *ſpondeus?* Deſinentem enim in *um* ſyllabam brevem et ipſe (velut mox §. 103. *ſum*) et omnes agnoſcunt. Tum *aut ſp.* ſcribas pro *et ſp.* Idem Regius *ſe ante amat* neceſſario videtur inſerere. Fluctuare interdum numeros, prout vel plures vel pauciores ſyllabas tribuere velis clauſulae, exemplo eo apparet, quod mox (§. 103.) proponitur. Reſtat altera medicina verbis noſtris adhibenda, ut priore loco tollantur iſta *venenum timeres,* quae et turbant ſtructuram, et facile potuerunt ab oculo librarii vagante occupari.

Contrarius i. e. palimbacchius.

mam longam eſſe volumus: optimeque habebit ante ſe moloſſon, *Civis Romanus ſum;*
862 aut bacchium, *Quod hic poteſt, nos poſſemus.*
Sed verius erit claudere choreum praecedente 103
ſpondeo. Nam hic potius eſt numerus, *Nos*

ultima ſi ultimam. Flor. *n. ultima ſy ultimam.* Guelf. *n. ſit ultima ſi ultimam* cum Voſſ. 2. Goth. (tac. Geſn.) Sed Camp. *n. ultima ſit? ſi ultimam.* *Civis Romanus ſum.* Turic. *cibis R ſum.* a ſec. manu *cibis rurſum.* Flor. *cibis r ſu.* Guelf. *cibis rurſus.* Flor. a ſec. manu *cibis reſperſum* et ſic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Bad. Reliqui de hujus conjectura *ut Et ſpinis reſperſum.* Tentat idem et *verrucis,* ut alterutro modo exeat moloſſus. Ambr. 1. etſi in vicinis memoratus, hic a me ſiletur. Noſtrum et ipſum e conjectura noſtra, *poſſemus.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *poſſumus.*

103. *claudere.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *cludere.* Iisdem auctoribus mox § hac, 105. (hic edd. ante Baſ. modo) diphthongum reſtitui. Alibi minus conſtanter et fere edd. modo eandem habent. cf. §. 102. Voſſ. 2. *eludere.* Non credo. cf. §. 96. *praecedente ſp. Nam.* Turic. Flor. *praecedentes pondetinam.* a ſec. manu uterque *praecedentis* (hoc ſolus Turic.) *pondere n.* et ſic Guelf. Camp. Reliqui *praecedenti ſp. N.*

Civis Romanus — nos poſſemus. Prius Verr. 5, 62. Alterum pro Ligar. c. 4. *Muliercula nixus.* Verr. 5, 33. *Quod precatus.* pro Murena, initio ipſo. *In conſpectu.* Philipp. 2, 25. *Servare quam plur.* pro Ligar. extr.

103. *Sed verius erit.* Hic nihil aliud praecipi exiſtimo, niſi ut diremtio clauſulae a reliquis fiat talis, per quam ſit in fine utriusque exempli ſpondeus cum choreo, non in Ligariano bacchius et palimbachius *poteſt nos | poſſemus |*, in Verrino autem moloſſos et palimbacchius *Civis Ro | manus ſum |*. Congruit huic ſententiae *verius*, ſignificatione pervulgata, non inſolentiore illa, qua valet *rectius.* Neque enim *claudere* eſt legentis, vel orantis, ſed ipſius numeri, ut accuſativus *choreum* non regatur a verbo, ſed cum infinitivo ejusdem conjunctim efficiat ſtructuram. Sic revincitur Badius, qui *verius* interpre-

Sicut et ſe ipſe ſequitur, *Servare quam plurimos.* Sic melius, quam choreo praecedente, *Non turpe duceret?* ſi ultima brevis pro longa
108 ſit. Sed ſingamus ſic, *Non turpe duceres.* Sed hic eſt illud inane, quod dixi. Paululum

(tac. Geſn.) Tarv. In Guelf. priores verbi *videtur* ſyllabae omittuntur, lacuna fere nimia: Suſpicor a Qu. fuiſſe *judicatur.* *Sicut.* Sic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Sed Turic. Guelf. *ſunt.* Reliqui *Sed.* *Sic melius.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Ven. *ſit m.* cum Goth. Voſſ. 2. Correxit Regius, ſed in notis etiam Venetus. *praecedente, Non.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Reliqui inſerunt *Quis.* Mox tamen, §. 108. iterum, omnes habent pronomen.

pro longa. Turic. *prae longa*, a ſec. manu *praelongam.* Camp. *praelonga.* Guelf. Venet. *praecedens l.* cum Voſſ. 2. et Baſil. margine. (Goth. haec omnia *ſi ultima* — *turpe duceres* omittere narratur. cf. §. 103. imprimis 8, 3. 18.) Jenſ. (tac. Geſn.) *pe l.* cum edd. ante Bad. pr. qui *penultima l.* cum edd. Vidov. et Colon. margine. *ſic, Non.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. (hic etiam omittit *Non*) Camp. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſi non* cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad.

turpe. Jenſ. (tac. Geſn. et err. in nota exeg.) *turpes* cum edd. poſterr. ante Baſil. exc. Veneta. *duceres.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. *ducerent* Bad. uterque. *ducere* Guelf. ut et mox, et ibi Turic. quoque cum Flor. Reliqui *duceret*, neque enim *diceret* Ald. aliive, err. Burm.

107. *Non turpe duceret.* Eſt ex eodem Philippicae 2. loco, unde *poſtridie.* Creticum ita demum efficit, ſi extremam vocis *duceret* longam ſumſerit, quod ni concedatur, ſingere jubet *duceres.* Suſpicor autem pro hisce: *ſi ultima* — *Sed* legendum eſſe: *ſive u.* — *Sive* (vel *ſeu*). Eſt autem prope nimius in inculcando illo de ultima producenda praecepto, quanquam nec probat. cf. §. 93. 94. 103. 104. 105.

108. *quod dixi.* §. 51. Unice huc facit locus a Geſnero ſolo excitatus Ciceronis in Orat. c. 66. „Ex hoc genere illud eſt Craſſi *Miſſos faciant Patronos: ipſi prodeant.* Niſi intervallo dixiſſet *ipſi prodeant*, ſenſiſſet profecto, effugiſſe ſenarium."

enim morae damus inter ultimum ac proximum verbum, et *turpe* illud intervallo quodam producimus: alioqui ſit exultantiſſimum, et trimetri finis, *Quis non turpe duceret?* Sicut illud, *Ore excipere liceret*, ſi jungas, laſcivi carminis eſt: ſed interpunctis quibusdam et tribus quaſi initiis, fit plenum auctoritatis. Nec ego, cum praecedentes pedes 109
poſui, legem dedi, ne alii eſſent: ſed quid fere accideret, quod in praeſentia videretur

108. *ac proximum.* Sic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Reliqui *atque.* *et turpe.* Guelf. ſolus, quantum video, *ut t.* *alioqui ſit.* Turic. Guelf. *alio quod.* Flor. *alio quid ſi.* Camp. *alioquin.* *Etiam Goth. cum Voſſ. 2. omittit *ſit.* Latere tamen puto verbum in vetuſtiſſimis ſcripturis.

Ore excipere. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui inſerunt *ſpiritum* Regio jubente. *carm. eſt: ſed.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *eſt* cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Fortaſſe *ſed* expungendum.

109. *ſed quid.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. *q. ſ.* Guelf. *quid ſi id.* et hoc inventum in ſuis libris corrigebat Venetus. *in praeſentia.* Turic. Ambr. 1. Guelf. *ut pr.* cum Goth. Voſſ. 2. *ne pr.* Jenſ. Tarv. modo *quid* quoque Ambr. 1.

Ore excipere. Verr. 5, 45. Hic quidem interjectum illud in Ciceronis libris *ſibi*, inter. *exc.* et *lic.* non facit nullum momentum, ut vix liceat memoriam Quintiliani ſolam accuſare. Fortaſſe igitur dedit, quod ſui libri oſtenderent. vide Serv. ad Aeneïd. 4, 685. qui et ipſe citat *ut extremum filiorum ſpiritum ore excipere liceret.* Laſcivum profecto carmen manifeſtius in Qu. ratione, ubi Ionicus a minore, ſive paeon tertius, excipit Ionicum a majore. Interjecto *ſibi*, cujus ultimam in communi quidem ſermone ſemper correptam fuiſſe exiſtimo, augetur ſane brevium concurſus, ſed carminis formam minus expreſſam crediderim. *Nam ubi libido.* Craſſi apud Cic. Orat. c. 65.

109. *quod in praeſentia.* Suſpicor fuiſſe: *et quid in*

optimum, oſtendi. Et quidem optime eſt ſibi junctus anapaeſtus, ut qui ſit pentametri finis, vel rhythmus qui nomen ab eo traxit: *Nam ubi libido dominatur, innocentiae leve praeſidium eſt;* nam ſynaloephe facit, ut

Et quidem optime. Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) Guelf. *quidem opinione* cum Alm. *et quod* Camp. Locus non eſt ſanus, cum in iis, quae continuo ſubjiciuntur, manifeſta inſit reprehenſio (cf. et §. 110.), quae non coit cum illo *optime.* Simplicem medelam reperio hanc: *Non quidem optime.* cf. §. 105. *qui — traxit.* Turic. Flor. (ſed hic *qui,* cui par omnino Alm. cf. §. 99. item 111.) Guelf. Camp. *quod — transit* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. Capper. quidem videtur *cui n. a. e. transit* „non parum" (i. e. multum) „probabilitatis habere."

nam. Turic. *itam.* Flor. *ita.* (a pr. manu.) Ille a ſec. manu *ita in* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. niſi forte erravit Geſn. notavi enim aliquid obſcurius. *ita enim* Obr. Si quid mutandum, ſcribam: *Illa enim.* Venetus in notis: „Tolla„tur ita in et aſcribatur nam." *ut duae ult.* Sic Flor. (a ſec. manu) Obr. A pr. quidem manu Turic. Flor. *ut de u.* (cum Veneto, qui in nota: „unde: emendetur ut duae") a ſec. ille *unde u.* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui omittunt *duae.*

praeſentia (fortaſſe et *ut in p.*) *v. o.* Locutioni *in praeſentia* ineſt levis contemnendi color, quaſi acquieſcentis quidem in re, quam tamen non probet, quamque aliquando futuram meliorem expectet. cf. 10, 7, 22. *Praecedentes* autem pedes quos dicat noſter, dubitari poteſt. Congruat maxime, ſi accipiantur omnes clauſularum pedes, de quibus adhuc egit; ut *praecedentes* ſint pro *ſupra dictis.* Hoc tamen ut per latinitatem liceat, vereor. Reſtat ut ii intelligantur, qui praecedunt extremos; et horum etiam in ſequentibus mentio.

Et quidem optime. cf. not. crit.

vel rhythmus — traxit. „Per *rhythmum anapaeſticum* „ſignificare videtur *carmen* „*anapaeſticum monometrum,* „quod conſtat duobus *ana*„*paeſtis.*" Pſeudo-Turnebus. Pentametri rationem, quam probat Qu., cf. ad §. 98.

duae ultimae ſyllabae pro una ſonent. Melior 110
fiet praecedente ſpondeo vel bacchio: ut ſi
864 mutes idem, *leve innocentiae praeſidium eſt.*
Non me capit (ut a magnis viris diſſentiam) paeon, qui eſt ex tribus brevibus et longa. Nam eſt et ipſe una plus brevi anapaeſtos,

ſonent. Turic. Flor. Guelf. Camp. (ſed hic addit continuo *poni*, manifeſta correctione, quem diſerte revincit Venetus, noſtrum reponens et proſcribens *poni*) *ſolent* cum Goth.

110. *Melior.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Jenſ. Tarv. Reliqui *mollior.*

vel bacchio. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Male profecto, et videtur tueri Ambr. 1.

mutes idem, l. Turic. *mittes l.* Flor. (a pr. manu) *mites l.* Guelf. Camp. *mutes l.* cum Alm.

eſt et ipſe. Poſtremum pro *ipſa* repoſuit Regius Aldo primum recipiente, nullo praeeunte meo MS. niſi forte Ambr. 1. Sed *et* dant Turic. Flor. Guelf. Camp. Venet. cum Baſil. Obr. Reliqui omittunt copulam.

anapaeſtos. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Vall. Geſn. Bip. *anapaeſtus* Camp. Reliqui *anapaeſto.* Terminatio Graeca narratur plerumque eſſe in Turic. et erat modo in Guelf. Credibile eſt, ipſum quoque ſcriptorem,

110. *Non me capit — paeon.* Fateor ſatis inſolentem mihi videri hunc *capiendi* uſum, ubi res aliqua, nec alius ea affectio vel virtus, ſed ipſa per ſe, *capere* dicitur aliquem. Accedit huic loquendi novitati locus noſtri 10, 1, 44. *quosdam elatior ingenii vis — capit,* longe tamen minore audacia. Sententia quidem non poteſt latere, quam vel illius loci gemina verba declarant: *delectant, ſunt — amatores;* ut, qui ſolus haec illuſtrare dignatus ſit, Venetus ille Commentator, tamen aberraverit, interpretans: *non me decipit.* Voculam *ut* optime hic agnoſcas pro *quanquam.* Illos autem *magnos viros* vide §. 87. 88.

Nam eſt et ipſe — anapaeſtos. Hoc eo ſpectat, quod anapaeſtum jam improbarat (§. 109.), ut non poſſet placere pes, qui *una plus brevi* idem eſſet diſplicenti. Attende autem brevitatem, moroſae ſane logicae adverſantem, in iſto *plus.*

facilitas et agilitas. Quod quid ita placuerit iis, non video, niſi quod illum fere probaverint, quibus loquendi magis, quam orandi
111 ſtudium fuit. Nam et ante ſe brevibus gaudet pyrrhichio vel choreo, *mea facilitas, noſtra facilitas.* ac praecedente ſpondeo tamen

velut in *cludendi* verbo, non ſibi conſtitiſſe per omnia, quanquam et plurimus eſſe poteſt noſter tranſcribentium et edentium error, quem cavere omnem nimia fuerit miſeria. cf. §. 128. item 9, 1, 4. *Quod quid.* Turic. Flor. Guelf. *quicquid* cum Alm. cf. §. 84. *iis.* Sic Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. *is* Turic. Flor. Reliqui *his.* *probaverint.* Turic. (a pr. manu) *probaverit* cum Goth. Geſnerus recte cenſet legendum *probaverunt.* An erat *probarunt?*

111. *vel choreo.* Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *et c.*

mea fac. noſtra fac. Turic. Flor. (hic a ſec. manu) Guelf. *nec facilitas.* Flor. *neo fac.* Camp. *nec noſtra f.* et ſic Goth. cum Voſſ. 2. *ne noſtra f.* Venet. *noſtra f.* Jenſ. cum edd. ante Bad. qui *mea vel noſtra f.* cum edd. ante Gryph. (1544.) *ac praecedente.* Sic Turic. Flor. Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. cum Goth. Voſſ. 2. Ex Alm. diſerte *at.* (cf. §. 109. 130.) Camp. *a p.* Reliqui *ut p.*

tamen. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et Jenſ. Tarv. Ven. Reliqui *tum.*

quid ita i. e. cur. cf. 2, 4, 26.

loquendi magis, quam orandi. Geſnerus huc vocat §. 88. 131. vide dicta ad 4, 2, 118.

111. *ac praecedente — tamen.* Si maxime concurſum tot brevium vites ſpondeo praemittendo, tamen nullam dignitatem habebit numerus, quippe iambicus. cf. §. 88. 108. Quae quidem ſubjiciuntur *cum — quoque,* neceſſaria ſane non erant, ferri tamen poſſunt, ſic ordinata ut Gallaeus volebat, cujus rationem primus expreſſi. Paeon quartus enim, quacunque tandem ſyllaba praecedente, per ſe jam facit finem trimetri. Peſſime autem verba *Ei contrarius* hisce noſtris junguntur a reliquis quidem in fine prioris ſenſus, a Geſnero in initio inſequentis. Ordienda eſt nova tractatio paeonis primi, qui Qu. non adeo diſplicet.

plane finis eſt trimetri, cum ſit per ſe quoque. Ei contrarius principiis merito laudatur. nam et primam ſtabilem, et tres celeres habet. Tamen hoc quoque meliores alios puto. To- 112
tus vero hic locus non ideo tractatur a nobis, ut oratio, quae ferri debet ac fluere, dimetiendis pedibus ac perpendendis ſyllabis conſeneſcat. Nam id cum miſeri, tum in minimis occupati eſt. Neque enim, qui ſe totum 113
in hac cura conſumſerit, potioribus vacabit: ſi quidem relicto rerum pondere ac nitore contemto, *teſſerulas* (ut ait Lucilius) ſtruet, et *vermiculate* inter ſe *lexis* committet. Nonne ergo refrigeretur ſic calor, et impetus pereat, ut equorum curſum delicati minutis

112. *ferri.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *ferre.* Camp. *fieri.* *cum miſeri.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Vidov. Obr. Reliqui *tum m.*

113. *inter.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *in* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. Correxit Regius. *lexis.* Sic MSS. et excuſi ante Gryph. Reliqui *lexeis.*

ſic calor. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *ſi c.* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald.

delicati minutis paſſibus frangunt. Sic Ambr. 1. Loc. Ruſc. Baſil. margo, item Jenſ. Tarv. niſi quod *minutibus.* Turic. Flor. *dirigati minut* (F. *minuit*) *his paſſibus ut equorum curſum frangunt.* A ſec. manu uterque *dirigat imminuit* et *frangat.* Guelf. *dirigat ut minuit iis paſſibus ut aequor curſum frangat.* Camp. ante haec pro *curſum* dat *impetum* et deinde *qui dirigit imminuit et paſſus qui aequat, curſum frangit.* Goth. *dirigat utimur his paſſibus ut equorum frangat.*

112. *ferri — ac fluere.* cf. §. 18.

113. *Lucilius.* Vide Cic. de Orat. 3, 43. Orat. c. 44.

equorum curſum — frangunt. Deſignantur aſturcones vel tolutarii equi, de quibus agit Plinius H. N. 8, 42, 67. p. Hard. 468. cf. Lexica in voce.

114 paſſibus frangunt? Quaſi numeri non fuerint in compoſitione deprehenſi: ſicut poëma nemo dubitaverit imperito quodam initio fuſum, et aurium menſura, et ſimiliter decurrentium ſpatiorum obſervatione eſſe gene- 865

E Voſſ. 2. eadem, niſi quod *dirigit* et *curſum* inſerit ante *frang.* E Vall. plane Goth. ratio, inſerto tamen *curſum* et *frangant* plurali numero. Venetus omnino ut Camp. niſi quod *aeque* pro *aequat.* item Ald. excepto quod *minuit.* Obr. *qui dirigit minutis paſſibus frangat.* Reliqui *qui dirigit minuit et paſſus qui aequat curſum frangit.* Alm. turbas dare narratur. Verba tria ut *equorum curſum* a librario male repetita tantos fluctus in ſimpulo excitarunt.

114. *numeri non fuerint.* Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf. *vero fecerint* (ſed Ambr. 1. ſubjicit illis *ſint*) cum Goth. Voſſ. 2. *non fecerint* Camp. *non fuerint* Jenſ. cum edd. ante Ald. Noſtrum ex emendatione Regii, non dura quidem illa, cum in *vero* non ſolum *non* poſſit latere, verum etiam *numeri,* quod vocabulum corruptum ſit literis illis *ver,* cum *o* eſſet *non.* Confuſio autem τῶν *fecerint* et *fuerint* frequens. cf. Drakenb. ad Liv. 40, 50, 5. item nos ad Qu. 6, 1, 19. Ex *ſint* iſto Ambroſiani nihil eruo. *imperito.* Turic. Flor. *peritura* cum Alm. a ſec. manu uterque *perituro.* (et haec eorum ſecunda manus eſt in Guelf.) alteri ſuperſcriptum praeterea „vel *perito*" et ſic Ambr. 1. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Baſil. Noſtrum eſt ex emendatione Coelii Rhodigini LL. AA. 7, 4. p. 323. qui utitur loco Ariſtotelis. Vetuſtiſſimae illi ſcripturae an inſit aliquid vocabuli *natura, naturae,* quod interciderit, dubitari poteſt.

generatum. Camp. *gravatum* cum Goth.

114. *in compoſitione.* Cum jam compoſita eſſet oratio cujusque, qui quidem inter ipſum negotium ordinandarum vocum nullam propriam habuiſſet numerorum curam, neque eos intellexiſſet.

ſicut poëma — generatum. Non caret veri ſimilitudine, haec ſcribenti noſtro obverſatum eſſe locum Ariſtotelis Poët. c. 4. p. Buhl. 201. Κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι καὶ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ — ἐξ ἀρχῆς οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτὰ μάλιστα, κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων.

ratum, mox in eo repertos pedes. Satis igitur in hoc nos componet multa ſcribendi exercitatio, ut ex tempore etiam ſimilia fundamus.
Neque vero tam ſint intuendi pedes, 115
quam univerſa comprehenſio: ut verſum facientes totum illum decurſum, non ſex vel quinque partes, ex quibus conſtat verſus, aſpiciunt. Ante enim carmen ortum eſt, quam obſervatio carminis. Ideoque illud

— *Fauni vatesque canebant.*

Ergo quem in poëmate locum habet *verſifi-* 116
catio, eum in oratione *compoſitio*. Optime autem de illa judicant aures, quae plena ſentiunt, et parum expleta deſiderant, et fra-

repertos. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *raptos.* *pedes.* Turic. *pes.* Flor. *ſpes.* a pr. manu uterque. *hoc nos.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. *nos.* Goth. *hoc* cum Voſſ. 2. *componet.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. cum Voſſ. 2. Obr. Reliqui *componit.*

115. *aſpiciunt.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. Camp. *aſpiciant.* Magis ferri poteſt conjunctivus *ſint*, quanquam et ibi malunt quidam *ſunt.* *Ideoque.* Sic MSS. mei et edd. ante Ald. Reliqui *Indeque* e correctione Regii. *Fauni.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *faciem.*

116. *quae plena.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *quo e pena.* Ambr. 1. *q. poëma* cum Jenſ. (non et Goth. err. Geſn.) et edd. poſterr. ante Ald. *quae plane* Camp. A Badio inde inſerunt *et.* *deſiderant.* Goth. Voſſ. 2. *conſiderant.* (cf. §. 86.) Sed ſuadet etiam Venetus in notis.

115. *Ideoque illud — canebant.* cf. Cic. Orat. c. 51. *Illud* equidem non refero ad verba mox ſubjecta, quaſi dictum Ennianum deſignans ſubaudiendo *eſt* vel *legitur*; ſed ad *carmen* ſpectare arbitror et implicitam agnoſco ſuae ipſius ſtructuram verſiculi, ut *canebant* jungat ſibi accuſativum *illud.* cf. 9. 3. 64. ubi aliquid ſimile.

116. *deſiderant.* Interpretationem pete ad 1. 8. 15.

goſis offenduntur, et levibus mulcentur, et contortis excitantur, et ſtabilia probant, clauda deprehendunt, redundantia ac nimia faſtidiunt. Ideoque docti rationem componendi
117 intelligunt, etiam indocti voluptatem. Quaedam vero tradi arte non poſſunt. Mutandus eſt caſus, ſi durius is, quo coeperamus, feratur. Num, in quem transeamus ex quo, praecipi poteſt? Figura laboranti compoſitioni

levibus. Sic MSS. omnes (quanquam Goth. Voſſ. 2. non memorantur) et excuſi ante Ruſc. exc. Locat. Reliqui *lenibus* jubente Regio. Ante hanc vocem *et* omittunt itidem omnes ante Bad.

clauda. Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. Flor. *claudant.* Hic a ſec. manu *claudat.*

deprehendunt. Turic. Flor. *deprehendit.* Hic a ſec. manu *et reprehendit.* *ac nimia.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Reliqui *et n.*

117. *tradi arte.* Sic MSS. omnes et edd. ante Baſil. Reliqui *a. t.* *Mutandus.* Camp. *imitandus,* quem errorem in quibusdam notat Regius.

Num, — poteſt. Daniel ab Hoven tentat: „Num in quem transeamus *ex aequo*" (vel) „*aeque*" (pro *ex quo*) „praecipi poteſt."

Figura. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *figurant.* Ille a ſec. manu *figuram* et ſic Guelf. cum Alm. Noſtrum Locat. Ven. Ruſc. Reliqui *Figurae.*

laboranti comp. Sic Flor., a ſec. manu *laborant et c.* et ſic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *laborant c.* Ambr. 1. *laboranti et c.* Turic. Guelf. cum edd. ante Ald. Reliqui *l. etiam c.*

levibus. Opponuntur *fragoſis levia,* ſed ſyllaba prima longa. Ita Diomedi Grammatico „fragoſi ſunt" verſus „qui *illevigato* ſono et incondito variantur." cf. Bentlej. ad Horat. ad Piſ. v. 26. *Contorta* autem cum laude dicuntur. cf. §. 8. 55.

117. *durius — feratur.* *Dure ferre* pro *aegre* videtur nove dictum.

Figura — ſuccurrit. cf. 4. 2. 118.

866 variata ſaepe ſuccurrit. Quae, cum orationis, tum etiam ſententiae? Num praeſcriptum ejus rei ullum eſt? Occaſionibus utendum, et cum re praeſenti deliberandum. Enimvero ſpatia ipſa, quae in hac quidem 118 parte plurimum valent, quod poſſunt, niſi aurium, habere judicium? Cur alia paucioribus verbis ſatis plena, vel nimium, alia pluribus brevia et abſciſa ſunt? Cur in circum-

variata. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voſſ. 2. Goth. et edd. ante Ald. *compoſitio invariata* Ambr. 1. Reliqui *variatae.* *ſuccurrit.* Sic Flor. Ambr. 1. Reliqui *ſuccurrunt.* Singularem in *figura* imperabat perſpicuitas, commendabat concinnitas, cum idem modo fuiſſet in *caſu.*

Num — ullum. Camp. *Nam — nullum* cum Andr. Locat. Venet. Ruſc. *Num — nullum* Flor. cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Pro *praeſcriptum* Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. *ſcriptum*, Goth. nulla mentio. (cf. §. 116.) Veram cenſeo Campani rationem. Satis erat ſemel interrogaſſe: *Quae — ſententiae?* Nec decet iſta nimia ſimilitudo *Num — praecipi poteſt? Num praeſcriptum — ullum eſt?* Minus conducat loco *Num* mutare in *Non.* *et cum.* Goth. omittit *et* cum Voſſ. 2. Sed mox §. 118. *parte* Voſſ. 2. omittere narratur, Goth. non item.

118. *Enimvero:* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *etiam v.* *poſſunt.* Sic Guelf. et procul dubio Ambr. 1. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Obr. *poſſit* Turic. (a pr. manu). Reliqui *poſſint.* *abſciſa.* Sic Turic. Ambr. 1. Reliqui *abſciſſa.* cf. I. F. Gronov. et Drakenb. ad Liv. 44.

Num — ullum. cf. not. crit.

cum re — deliberandum. cf. 4, 2, 101.

118. *hac — parte.* cf. not. ad 2, 16, 18. *Spatiis* autem, quae hic tanguntur, non equidem credo ipſam ſyllabarum quantitatem ſignificari, quae etſi aurium ſane habet judicium, tamen ita definita eſt antiquitus, ut varietatis nihil fere admittat. Referam igitur ad intervalla pronunciandi, unde exiſtit *inane illud*, de quo §. 108.

in circumductionibus. „De „hujusmodi circumductioni„bus infra" [§. 124.] „ſic lo-

prorſus ceteris, ſcire ubi quoque gen compoſitionis ſit utendum. Ea duplex obſ vatio: altera, quae ad pedes refertur; alte quae ad comprehenſiones, quae efficiunt
122 ex pedibus. Ac de his prius. Diximus igit eſſe *inciſa*, *membra*, *circuitus*. *Inciſum* (qua tum mea fert opinio) erit ſenſus non exple numero concluſus; pleriſque pars memb Tale eſt enim, quo Cicero utitur, *Domus t deerat? at habebas. pecunia ſuperabat?* *egebas.* Fiunt autem etiam ſingulis verb inciſa, *Diximus*, *teſtes dare volumus*: inc
123 ſum eſt, *diximus*. *Membrum* autem eſt ſenſu

122. *Ac de his.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *At d his* Camp. Reliqui *Et d. h.* *fert.* Turic. Guelf. *refert* cu Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. poſterr. ante Ald. Noſtrum et V *ſenſus non.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. *ſenſu n.* cum Voſſ. 2. Jenſ. Tarv.
concluſus. Turic. Flor. Ambr. 1. (hic et modo *expletum*) Guelf. Camp. *concluſum* cum Jenſ. Tarv. *incluſum* Goth. Noſtrum Voſſ. 2. (cf. 117.) *inciſa*, *Diximus.* Sic Turic. Flor. (uterque a pr. manu) Ambr. 1. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. exc. Venet. A ſec. manu Flor. *i. et d.* Reliqui *i. ut d.* *inciſum eſt*, *diximus.* „Non *erat* (?) „in Voſſ. 2." Burm. Goth. nulla mentio. cf. modo. Apparet autem falſo legi apud Cic. *caeſim diximus*, cum debeat „caeſim: *diximus.*" Lambini margo recte.

122. *Diximus igitur.* „Etſi poſſumus ſane deſignare §. 60. 67., ubi haec vocabula legerimus, cum tamen de induſtria hic de comprehenſionibus locus nondum ſit tractatus, reponendum ſuſpicor *Diximus.* (cf. 8, 6, 40.) Error erat, ſi quis verbum jungeret τῷ *prius*, interpungens ante *igitur*, qualis diremtio eſt in Voſſ. 2.
quo Cicero utitur. In Oratore c. 67. Sunt *autem, quae* duabus hiſce §§ recenſentur, Ciceroniana ab ipſo ibi poſita et expenſa. *Plurima* illa *nomina* Cic. Orat. c. 61.

numeris concluſus, ſed a toto corpore abruptus, et per ſe nihil efficiens. Id enim, *O callidos homines*, perfectum eſt: ſed, remotum a ceteris, vim non habet; ut per ſe manus, et pes, et caput: et, *O rem excogitatam.* Quando ergo incipit corpus eſſe? cum venit extrema concluſio, *Quem, quaeſo, noſtrum feſellit, id vos ita eſſe facturos?* Quam Cicero breviſſimam putat. Itaque fere inciſa et

125. *numeris.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *membris* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. Noſtrum videtur dare Vall. Emendavit Regius. *Id enim, O.* Turic. Flor. (hic cum apice in O) *io.* Ambr. 1. *o ι.* Primus a ſec. manu *ideo* et ſic Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. Goth. Jenſ. (non ſuperaddito *o*, ut Geſn.) et edd. ante Ald. Hic in noſtra omittit *O.* Vere noſtram repoſuit Regius, nam ι illud erat *id eſt* pro *id enim.* Deeſſe hoc narratur in Alm.

eſt: ſed. Sic Ambr. 1. *eſt ſe a* Turic. Flor. a ſec. manu uterque *eſſe ac* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Reliqui *eſt at.* *et, O rem.* Turic. Flor. Guelf. omittunt *et* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Chouet. *excog. Quando.* Sic MSS. omnes et edd. ante Gryph. Reliqui inſerunt *o ingenia metuenda* e Cicerone. *quaeſo.* Turic. Flor. Ambr. 1. *quaſi* cum Alm. Voſſ. 2. Goth. Jenſ. Tarv. Ald. *quam* Guelf. *inciſa et membra.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *i. e. in m.* Recepta non plane expedita, cum τοῦ *itaque* nulla fere appareat ratio. Nec capio quid ſit *mixta* eſſe inciſa et membra. Goth. ſolus pro eo *immixta* dare narratur. A Gryph. inde ante Obr. dant *miſta.* An ſatis fuerit reponere: *et in membra immiſſa?* (cf. 7 Pr. 1.) Eo deducat Cicero ipſe l. c. qui „nec ullum“ ait „genus eſt dicendi melius „aut fortius quam binis aut ternis ferire verbis, nonnunquam „ſingulis, paulo alias pluribus“: (Agnoſcis, puto, *inciſa*) „*inter quae* variis clauſulis *interponit* ſe raro numeroſa com„prehenſio.“ Hic quidem *inciſis* immittuntur membra, in noſtro loco viciſſim. Sed ne ſic quidem artum valde vinculum in *itaque.* Placet tamen et hoc, quod in hac ratione ſibi reſpondent *et, et.*

123. *inciſa — mixta ſunt.* cf. not. crit.

membra mixta ſunt, et concluſionem utique
124 deſiderant. *Periodo* plurima nomina dat Cicero, *ambitum*, *circuitum*, *comprehenſionem*, *continuationem*, *circumſcriptionem*. Genera ejus duo ſunt: alterum ſimplex, cum ſenſus unus longiore ambitu circumducitur; alterum, quod conſtat membris et inciſis, quae 865
plures ſenſus habent: *Aderat janitor carceris, et carnifex praetoris*, reliqua. Habet
125 *periodus* membra minimum duo. Medius

124. *circuit. compr.* Turic. Guelf. Camp. inſerunt *et.* *ejus duo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ei d.* *et inciſis.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt *et* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Jenſ. Tarv. Ven. *quae plures.* Turic. *quod p.* Diomedes p. Putſch. 462. haec dat *quod — habet.* Non equidem cum Capper. hanc rationem noſtrae poſtponendam judico. Alienum enim ſenſus tribuere plures non periodo toti, ſed membris, inciſis. *praetor. reliqua.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui inſerunt *et.*

125. *minimum — numerus.* Turic. *mim ne dubio dius numerus.* a ſec. manu *minime dubio diverſus num.* Flor. *minime dubio dius numerus.* a ſec. manu *minime duo diviſus medius numerus.* Guelf. *mihi ſiue dubio diverſus n.* Camp. *ſed mihi ſine dubio diverſus n.* et ſic Tarv. item Venet. ſed *inverſus.* Voſſ. 2. plane ut Guelf. dediſſe narratur. Nihil au-

124. *Genera — duo.* Deſignat Capperonnerius ad haec verba aliquot rhetorum loca, qui de μονοκώλοις periodis egerint. Sunt ea: Ariſtot. Rhett. 3. 9. 5. p. Buhl. 341. Demetr. Phal. §. 17. p. Schn. 10. item §. 34. p. 18. Cic. Orat. c. 65. extr. Aquila Rom. 18. p. Ruhnk. 161. Cum ſimplex, id quod aliquot horum noluerunt, admittat periodi genus, parum recte mox duo minimum ejus membra ſtatuere videtur, niſi forte Ciceronis magis nunc rationem quam ſuam ipſius exponit. Saltem, quod Capperonnerius monet, facere ad molliendam de μονοκώλῳ periodo diſſenſionem, hanc duorum generum conſtitutionem, id equidem non video. cf. etiam Schneiderus V. Celeb. p. Demetr. Phal. 129 ſeq.

quae plures. cf. not. crit.

numerus videntur quatuor: ſed recipit frequenter et plura. Modus ei a Cicerone aut quatuor ſenariis verſibus, aut ipſius ſpiritus modo terminatus praeſtare debet, ut ſenſum concludat: ſit aperta, ut intelligi poſſit: non immodica, ut memoria contineri. Membrum longius juſto, tardum: brevius, inſtabile eſt.

item tale in Gothano (cf. §. 122.). Pro *minimum* dat *minime* Ambr. 1. cum Jenſ. (tac. Geſn.) Noſtrum ſolum probavit Regius. cf. 5, 10, 5. *videntur.* Sic Turic. (a ſec. manu) Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Locat. Ruſc. Ald. Reliqui *videtur.* *terminatus.* Sic Turic. Flor. (a ſec. manu uterque) Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Venet. Ald. Reliqui *terminatur,* ad quam vocem interpungunt. Noſtram rationem, etſi non receptam, probant Badius et Geſnerus. *concludat: ſit aperta.* Turic. *c. ſit aperta aut debet ut ſenſum concludat ſ. a.* Quid lateat in hac praepoſtera iteratione, cui tamen novum quid miſcetur, non comminiſcor. Secunda manus utrobique *ſic,* et ſic Guelf. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Venet. item Camp. qui *ſint.* *longius juſto.* Turic. *locis to.* Flor. (a pr. manu) *locis do.* Guelf. *loci.* (cf. §. 94.) Camp. (per transpoſitionem) *tardum longius juſto.* Jenſ. omittit *juſto* cum edd. ante Bad. exc. Venet.

brevius, inſtabile. Turic. Flor. Guelf. *brevium ſtabile* cum Jenſ. Locat. Sed Flor. a ſec. manu *brevius ſtabile* et ſic Ambr. 1, Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. ſec.

125. *Modus — terminatus.* cf. Cic. Orat. c. 66. ubi tamen *hexametri verſus* deſignantur, quos hic confuſos cum *ſenariis* miror. Structura noſtri loci non ſane eſt ex terſiſſimis, in qua primum offendit quod *modus* terminatur *modo;* ſed huic aſſuevimus. Deinde quid eſt *quod modus ille praeſtat ut ſenſum concludat* (periodus)? Et male committitur oratio illis *ut,* quae a ſe invicem pendent. Subaudiamus igitur *ut* ante *ſit,* ante *non imm.* autem utrumque *ut ſit.* In eo tamen ipſo aliquam noſtrae rationis commendationem agnoſco, quia hujusmodi concinnitas non videtur forte oblata. Sic fit, ut in contorta et minus bene ſtructa oratione acquieſcam, ut carum, quae in libris offeruntur, optima.

126 Ubicunque acriter erit, inſtanter, pugnaciter dicendum, membratim caeſimque dicemus. Nam hoc in oratione plurimum valet: adeoque rebus accommodanda compoſitio, ut aſperis aſperos etiam numeros adhiberi oporteat, et cum dicente aeque audientem inhorreſcere.
127 Membratim plerumque narrabimus, aut ipſas periodos majoribus intervallis, et velut laxioribus nodis reſolvemus: exceptis quae non docendi gratia, ſed ornandi narrantur: ut in Verrem *Proſerpinae raptus.* Haec enim lenis 864
128 et fluens contextus decet. Periodos apta prooemiis majorum cauſarum, ubi ſolicitudine,

126. *pugnaciter dic.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Obr. ex cujus ſolius auctoritate abjecimus etiam poſt *erit* voculam *et.* Reliqui *pugnaciterque d.* *accommodanda.* Hoc primus Ald. e Regii conjectura. MSS. et edd. priores *accommodata.* *dicente aeque audientem.* Turic. *dicentem atque audiente*, a ſec. manu *dicente* et ſic Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *atque* etiam Jenſ. Tarv. Venet. (ſed hic in notis noſtrum).

127. *nodis.* Turic. Guelf. Camp. *modis* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Venet. (ſed in notis noſtrum) Chouet. Nobiscum faciunt Flor. Ambr. 1. Quod modo in plerisque vett. eſt *narravimus,* monere vix attinet. *Haec.* Sic Ald. et edd. hoc recentiores ante Burm. acc. Capper. Bip. de conjectura Regii. Reliqui *Hic.*
decet. Turic. Flor. Guelf. *docet.*

128. *Periodos.* Sic Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *Periodus.* cf. §. 110. *ubi.* Turic. (a pr. manu) *ibus.* Flor. *quibus* cum Goth. Voſſ. 2.

126. *Nam hoc — valet.* Neſcio quomodo jacet hoc et languet, quod ne opus quidem fuerit dicere. An forte *altercatione* pro *oratione?* Sed manum abstineo.

127. *Proſerpinae raptus.* cf. 4, 2, 19. 11, 3, 164. item 3, 7, 27.

commendatione, miſeratione res eget. Item communibus locis, et in omni amplificatione: ſed poſcitur tum auſtera, ſi accuſes; tum fuſa, ſi laudes. Multum et in epilogis pollet. Totum autem hoc adhibendum eſt, quod ſit 129
amplius compoſitionis genus, cum judex non ſolum rem tenet, ſed etiam captus eſt oratione, et ſe credit actori, et voluptate jam ducitur. Hiſtoria non tam finitos numeros, quam orbem quendam contextumque deſiderat. Namque omnia ejus membra connexa ſunt, quoniam lubrica eſt, ac fluit: ut ho-

poſcitur. Turic. Flor. Guelf. *poſſit.* Goth. (tac. Geſn.) Camp. *poſcit* cum Voſſ. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxit Regius. *fuſa, ſi.* Turic. Guelf. *fuſius.* Flor. (a pr. manu) *fuſis.*
129. *autem hoc adhib.* Sic Ambr. 1. Reliqui omittunt *hoc.* *quod ſit.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Bad. Reliqui *quo ſ.* *quam orbem.* Turic. Flor. Guelf. *quamobrem.* Flor. a ſec. manu *q. obicem* et ſic, ſed in loco raſo, Ambr. 1. cum Jenſ. Tarv. *ſunt, quoniam.* Turic. Flor. (hi quidem *ſint,* Turic. a pr. manu) Guelf. Ambr. 1. Camp. inſerunt *et* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. *eſt, ac fluit.* Turic. Flor. *et hac ſ.*

128. *auſtera.* Satis hoc accedit ad *ſeveritatem* illam, de qua vide §. 120. Apte autem huc advocat Geſnerus *αὐστηρὰν ἁρμονίαν* Dionyſii Halic. c. 22. p. Rsk. 147 ſeqq. Vol. 5.

129. *Totum autent hoc — quod ſit amplius.* Sumſit hoc mutuum a Cicerone Orat. c. 62. „id autem" (ante appellarat *genus hoc orationis, numeroſa oratio*) „tum valet, „cum is, qui audit, ab ora„tore jam obſeſſus eſt, ac te„netur." Facilior ſane erat ſtructura, verbis *adhibendum eſt* ſubjectis demum poſt *comp. genus;* ſed de induſtria videtur variaſſe. *Amplius* recte Venetus interpretatur: *ſublimius et magnificentius.*

orbem — contextumque. Recte Capper. hisce comparat quam Ariſtoteles appellat *εἰρομένην λέξιν* Rhett. 3, 9. cf. Ruhnk. ad Aquilam Romanum p. 158. De *hiſtoria* cf. et §. 18. 19.

quoniam — fluit. cf. not. crit.

mines, qui manibus invicem apprehenſis gra-
130 **dum firmant, continent et continentur. *De-monſtrativum* genus omne fuſiores habet libe-rioréſque numeros. *Judiciale* et *concionale*, ut materia varium eſt, ſic etiam ipſa colloca-tione verborum. Ubi jam nobis pars ex dua-bus, quas modo fecimus, ſecunda tractanda eſt. Nam quis dubitat alia lenius, alia con-citatius, alia ſublimius, alia pugnacius, alia**
131 **ornatius, alia gracilius eſſe dicenda? Gravi-bus, ſublimibus, ornatis longas magis ſylla-**

Guelf. *eſt hac f.* Turic. a ſec. manu *et hac et hac f.* Flor. no-ſtrum. Mox pro *ut* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *et.* Nimis leviter *et* illud ante *quon.* expunxit Regius, ut ſuper-vacuum, et valde vel nunc labat oratio. Blanditur autem ſecunda Turic. manus, unde exiſtat: *et, q. l. eſt, hac et hac fluit.* Quanquam *hac et hac* pro *hac illac, hac atque illac,* legere me non memini.

130. *collocatione.* Turic. *conlocutione.* Guelf. *collocu-tione.* Flor. (a pr. manu) *elocutione.* *quis dubitat.* Turic. Flor. omittunt *quis.* A ſec. manu uterque *dubitatur* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *non dubitatur* Vall. Nolim pro illorum *nam dubitatur* reſcribere *num dubitatur*, et no-ſtram veram cenſeo. *lenius.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) ille *elenius*, hic *elenis*, in quo quid lateat non ex-puto. *ornatius, alia gracilius.* Sic Ambr. 1. *oratius alia gragilius* Turic., a ſec. manu *gratius alia gravius.* (ex Alm. *oratius alia gravius.* cf. 111. 131.). Flor. *gratius alia gragilius*, a ſec. manu ultimum *gracilius.* Colin. *gracilius alia gravius* Burm. non improbata. Guelf. Camp. *gratius alia gravius* et ſic Goth. Voſſ. 2. cum edd. ante Gryph. Re-liqui pro his tribus unum *gravius.* *dicenda.* Turic. (a pr. manu) *dice.*

firmant, continent. Inferen-dum cenſeo *et.* Ad rem quod attinet, cf. §. 20.

130. *Ubi — tractanda eſt.* i. e. de pedibus. cf. §. 121.

gracilius. cf. 4, 3, 2. 1, 9, 2, 12, 10, 24. 56. 66. Item Ciceronis Brut. c. 16. et nos ad 2, 17, 8.

bas convenire? Ita ut lenia ſpatium, ſublimia et ornata claritatem quoque vocalium poſcant; his contraria magis gaudere brevibus: argumenta, partitiones, jocos, et quidquid eſt ſermoni magis ſimile. Itaque componemus 132
prooemium varie, atque ut ſenſus ejus poſtulabit. Neque enim acceſſerim Celſo, qui

131. *vocalium.* Sic Ambr. 1. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. *vocabula* Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. *vocabilia* Flor. cum Alm. (cf. §. 130. 137.) Reliqui *vocum.* Rollinus malit *vocis.* Mira fit iteratio in Turic. verborum *ſublimibus — lenia ſpatium* poſt *ſpatium;* ſed a librario aberrante. *poſcant; his.* Sic Ambr. 1. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. exc. Venet. *poteſt quam his* Turic. Flor. Guelf. cum Alm. *potius quam his* Goth. cum Voſſ. 2. Reliqui *poſcant potius quam his.* Venetus tamen in notis noſtram videtur probare. In ipſo vetuſto *poteſt quam* noſtrum latere puto. Pravam ſcripturam citat Walkerus ad Cic. de Nat. D. p. 417. recte alioqui ſentiens de *his contraria.*

gaudere. Turic. Flor. Guelf. *laudare* cum Jenſ. Tarv. *ludere* Ambr. 1. ſed prima ſyllaba raſa et repoſita. Flor. (a pr. manu) *laudadere.* Reliqui *laudarem.* Rollinus conjicit *donarem.* Noſtrum e conjectura noſtra, quo deduxit Venetus in commentario hoc verbo utens. Nam *laudari,* quod primum occurrebat, verum non credo.

partitiones. Turic. Flor. Guelf. *partitione.* Camp. *partitionem* cum Goth. Voſſ. 2. fortaſſe vere.

jocos, et. Turic. *loco ſed.* Flor, *loco,* a ſec. manu *locorum et.* Guelf. *loco et.* Camp. *locos et* cum Goth. Voſſ. 2. Colb. Gryph. (1536.) Vidov.

131. *ſpatium — claritatem.* Illa ut longae modo ſint volunt ſyllabae, haec etiam ut *a* et *o* literis formentur potius quam *e* et *i.* *Spatium* hic magis capiam ex §. 48. quam ex 118. cf. §. 136.

argumenta — ſimile. Haec per appoſitionem ſubjiciuntur, ne quis haereat, quae tandem ſint *his contraria.* Oratio elegans et terſa, niſi quod *magis* ter ponitur duobus aut tribus verſibus. cf. §. 125. In vocabulo *ſermonis* remittit nos Geſnerus ad §. 110.

132. *poſtulabit.* Malim *poſtulabunt.*

unam quandam huic parti formam dedit: et optimam compoſitionem eſſe prooemii, ut apud Aſinium, dixit, *Si, Caeſar, ex omnibus mortalibus, qui ſunt, ac fuerunt, poſſet huic cauſae disceptator legi, non quisquam te po-*
133 *tius optandus nobis fuit.* Non quia negem hoc bene eſſe compoſitum, ſed quia legem hanc eſſe componendi in omnibus principiis recuſem. Nam judicis animus varie praeparatur: tum miſerabiles eſſe volumus, tum modeſti, tum acres, tum graves, tum blandi, tum flectere, tum ad diligentiam hortari. Haec ut ſunt diverſa natura, ita diſſimilem componendi quoque rationem deſiderant. An ſimilibus Cicero uſus eſt numeris in exordio

132. *dixit.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *dixi* cum Goth. Voſſ. 2. cf. 9, 3, 97. Hic, opinor, obfuit ſequens protinus *ſi.* *ſunt — fuerunt.* Sic Ambr. 1. Reliqui *ſint — fuerint.* niſi quod Geſn. per ſphalma *ſunt.*
te potius. Turic. *teporis.* Flor. *temporis.*
133. *hoc bene.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. inſerunt *aut* cum Goth. Voſſ. 2. Sed *haud* Jenſ. (tac. Geſn.) cum edd. ante Bad. Non protinus negationes duplicarit noſter, quanquam vide Popmam ad fragmenta Varroniana p. Bip. 325. Drakenb. ad Liv. 21, 22, 1. De *nemo* cum altera negatione cf. Ruhnk. ad Vellej. 1, 16, 5. ut et Popm. ibid.
blandi, tum. Turic. *blanditu.* Flor. *blanditum*, a ſec. manu *blanditiis* et ſic Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Andr. Omittit *tum* Guelf. *natura, ita diſſ.* Sic Ambr. 1. a ſec. ut videtur manu. Turic. Flor. *n. ad d.* Ille a ſec. manu *n. as d.* Reliqui omittunt *ita.*

apud Aſinium. Cujus hoc orationis prooemium ſit, quave occaſione directum ad Caeſarem, Octavianum profecto, neque novi, neque a VV. DD. quaeſitum reperio. Non recenſet eandem in orationibus Aſinii Pollionis Manutius ad Epp. Cic. famill. 10, 31.

pro *Milone*, pro *Cluentio*, pro *Ligario*? Narratio fere tardiores, atque, ut ſic dixerim, modeſtiores deſiderat pedes, et omnibus maxime mixtos. Nam et verbis, ut ſaepius preſſa eſt, ita interim inſurgit: ſed docere et infigere animis res ſemper cupit, quod minime feſtinantium opus eſt. Ac mihi videtur tota 134

134. *omnibus.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. cum Alm. Reliqui *nominibus.* Gallaeus, probari a Burm. non mereus, conjiciebat: *non brevibus.* Vulgatam plane non aſſequor. Quae enim eſt compoſitio, in quam plus nominum ingrediatur quam aliarum orationis partium? quaſi grammaticorum praeceptis et diviſionibus contineantur ſyllabarum literarumque in vocabulis viciſſitudines, nec ſint plurima verba et nomina ejusdem plane utraque compoſitionis. In hac ratione *verbis* quoque, quod ſequitur, ad eandem grammaticam ſubtilitatem debebit referri, tantoque magis obſcurabit ſententiam. Noſtram ipſam nonniſi trans nebulam agnoſco. Suſpicor autem *ex* ſubjiciendum τῷ *et*, (pro hoc autem *ut* Camp.) quam deinde ſcripturam ſic interpretor: „pedes ex omnibus (pedibus) maxime mixtos." Dura eſt, fateor, oratio, nec tamen magis, opinor, averſanda quam „modus modo terminatus" (§. 125. cf. et §. 136). Nullum narrationi proprie aſſignari pedem patitur, ſicut *mutationes* flagitabat in eadem narratione (4, 2, 118, qui locus et in proximis conferendus noſtro) et *miſcendos* cenſebat pedes hic §. 91. An forte id ipſum, quod quaero, eruemus legendo: *et omnium maxime mixtos?* Inſigniter aberrat Gedoynus, qui videtur *numeris* legiſſe pro *nominibus,* emolumento quidem nullo. *videtur.* Turic. Flor. (a pr. uterque manu) Ambr. 1. *videatur.* Fuitne *ut — videatur?* Habet enim *At* pro *Ac* Guelf. Mox in hisce *acria et citata* deſinit Ambr. 1. nec redorditur telam niſi prope finem totius operis 12, 11, 22. cum verbis *antiquitas: ut poſſit.*

134. *omnibus — mixtos.* cf. not. crit.

Ac mihi — periodis. Rationem comminiſcor, quia periodi longiores perſpicuitati officiunt, longiora membra, ſine hoc incommodo, dignitati et illi, quam expetebat, modeſtiae conſulunt.

narratio conſtare longioribus membris, bre-
135 vioribus periodis. Argumenta acria et citata pedibus quoque ad hanc naturam accommodatis utentur, non tamen ita ut trochaeis, quae celeria quidem, ſed ſine viribus ſunt. Verum quamvis ſint brevibus longisque mixta, non tamen plures longas, quam breves

135. *non tamen ita ut.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *nondum i. u.* cum Goth. Voſſ. 2. Mox Jenſ. inſuper *enim* poſt *nondum* cum edd. ante Bad. ſec. Sed noſtrum in notis jam conjicit Venetus. Burm. autem haec tentat *dum non i. u.* Malim *dum ita ne*, vel *dum ita ut ne*, vel denique *dum ne illa troch.* ut ſit allitum *ut*, poſtquam corruptum erat *illa*. (cf. ob ſtructuram τοῦ *illa* 7, 1, 41.) Nec fuerit alienum *dum non* pro *d. ne.* cf, 1, 5, 65. 1 Pro. 16. Sed et 8, 3, 13.

quae celeria — ſunt. Turic. Flor. Camp. *ſint.* Sed hic etiam *ut* (pro *quae*) et hujus ſcripturae ſi *ut* proſcriptum fuerit e proximis, probabilis ſit haec ratio, qua referatur neutrum ad *argumenta.* Id quidem in ipſa vulgata fieri vult Badius, ut *quae* interpreteris „cujusmodi argumenta per tro-„chaeos elata"; male ille. Alioqui igitur cum Gallaeo corrigam *qui celeres.* *quamvis ſint.* Turic. Flor. *vis quod ſint.* Ille a ſec. manu noſtrum, hic *quam vis quod ſ.* Guelf. *quamvis ſunt.* Goth. (err. Geſn.) noſtrum ipſum. Sed Flor. a pr. manu *miati* et *habeittia* pro *mixta* et *habentia.* In toto autem hoc ſenſu *Verum quamvis — breves habentia* Gallaei, quem et modo ſequebar et §. 111. (cf. §. 58.), ſuſpicionem plane amplector, haec verba gloſſam putantis. Ipſe nullas quidem adjecit rationes, niſi quod videtur gravatus neutra illa *mixta*, *habentia*, quae ad *argumenta* aegerrime nec ullo probabili ſenſu referuntur. Me illud maxime offendit, quod hic ea ſubjicitur argumentatio, quae *trochaeos* ostendat acceptos eos pedes, quos Qu. *choreos* ſolet appellare (cf. §. 88.), cum plane ſit putandus *trochaeos* etiam hic intellexiſſe *tribrachos.* (vide tamen §. 97.) Allinebatur ergo hoc, cum jam corrupta eſſent iſta *quae celeria*, et quidem ab eo, qui *trochaeos* communi illa ratione teneret, nec *choreos*

135. *non tamen ita — breves habentia.* De impeditis hisce et haud dubie corruptis cf. nott. critt.

371 **habentia. Illa ſublimia ſpatioſas clarasque** 136
voces habent, amant amplitudinem *dactyli* quoque, ac *paeonis*, etiamſi majore ex parte

unquam inaudiſſet. Incondita etiam et rudi ſtructura immittuntur haec verba, per *Verum*, et plane jacentibus iſtis ac languidiſſimis *quamvis — tamen.* Ad quod accedit turbata et repoſita modo in vett. ſcriptura. An erat in margine: *Verum vis?* i. e. Tune cupis rei cauſam cognoſcere? *Quod ſint* cet. Ut haec fuerit ad illam quaeſtionem reſponſio; novitio uſu conjunctivi poſt *quod*. Sed potuerunt etiam caſu irrepere *vĕrum vis* ex iſtis, quae antecedebant, *viribus*, et deinde marginalis nota prius jam poſita cum iis conjungi. Juſtam, puto, rationem reddidi hujus, quae pedem intulerit, gloſſae, nec ſola difficultate intelligendi (quam quidem maximam mihi videri fateor) ad proſcribenda tot verba deveniſſe dicar; qua de re alioqui ſentio plane cum Ruhnkenio in epiſtola ad Wyttenbachium. vide hunc in vita Ruhnkenii p. 175. Gedoynus ſane et Rollinus dignitatem aliquam et nitorem Quintiliano non indignum conciliant hiſce, accipientes dicta de argumentis, quae aliis debeant componi pedibus, quam trochaeis, in quibus, quamvis ex longis ſyllabis brevibusque mixtis, totidem tamen utique ſint breves ac longae. Hoc ut exiſtat, ſaltem *habentia* cum Rollino mutandum fuerit in *habeant.* Sed vel ſic nimis operoſum videtur *Verum*, et praeceptum hoc de brevibus ſyllabis modo datum erat.

136. *amplit. dactyli.* Flor. Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Voſſ. 2. *a.* u *d.* Camp. *a. et d.* Quid poſſit juvare, non exputo. *majore.* Sic Camp. *major* Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Reliqui *majori.*

136. *Illa ſublimia.* Haec et quae ſequuntur adjectiva neutrius generis cave, cum commentatore Veneto, trahas ad *argumenta.* Sunt intelligenda in genere, quaecunque in oratione dicuntur *ſublimiter, aſpere, ſummiſſe.* Haereo autem in illo *habent*, cujus verbi nec poteſtas nec modus indicativus bene congruit ſententiae; neque tamen video, quid proficiatur legendo *habentia* cum Rollino. Quod Gallaeus ſuadet, *avent*, latinum non eſt. An forte natam dices vocem ex ſequente, et ſimpliciter proſcribendam? Pro *voces* fortaſſe reponendum *vocales.* cf. §. 131. *Tempora*, ſi tanti, cf. ad §. 86.

ſyllabis brevibus, temporibus tamen ſatis pleni. Aſpera contra *iambis* maxime concitantur: non ſolum quod ſunt e duabus modo ſyllabis, eoque frequentiorem quaſi pulſum habent, quae res lenitati contraria eſt: ſed etiam quod omnibus pedibus inſurgunt, et a brevibus in longas nituntur et creſcunt: ideoque meliores *choreis*, qui ab longis in breves
157 cadunt. Summiſſa, qualia in epilogis, lentas

brevibus. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *brevis.* Nemo defendat, ut genitivum, velut mox *pleni.*

iambis. Guelf. *iambus* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. et edd. poſterr. ante Ald. exc. Venet. quae *his.* *concitantur.* Turic. Flor. Guelf. *concitatus* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Camp. Venet. quae *concitatis.* Noſtrum conjecit Regius, feliciſſime; niſi forte ſublegit Vallae, nam in Veneti commentario haec: *concitantur: impelluntur accelerantur.*

ſunt e duabus. Turic. *ſeduobus*; a ſec. manu, fortaſſe, obſcurius enim, *ſitet duobus.* Flor. *ſunt e duobus.* Goth. (tac. Geſn.) quoque *ſunt,* ut emendatum Vallae manu (ubi? nam nihil tale apud Badium nec Venet.) teſtabatur Gallaeus. Reliqui *ſint e. d.* *pedibus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. Bal. et edd. ante Ald. Reliqui *partibus* e conjectura Regii.

ab longis. Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *a l.*

in breves. Turic. (hic *y* pro *i*.) Flor. *imbres.* Ille a ſec. manu *ymbreves.*

157. *Summiſſa.* Sic Camp. et edd. ante Obr. exc. Ven. Reliqui *ſubm.* Mox (§. 138.) ita nonniſi Roll. Geſn. Bip.

epilogis, lent. Turic. Flor. inſerunt *ſit.* Ille a ſec. manu *ſed* et ſic Guelf. cum Goth. Jenſ. et edd. poſterr. ante Bad. exc. Veneta. Suſpicor fuiſſe *ſunt.*

contraria eſt. Placet quod in Camp. editione, ſed ſola, omittitur *eſt*, natum profecto ex ſequente *ſed.* Conducit hoc celeritati et elegantiae orationis.

omnibus pedibus. Iambi hi, quibus *concitantur aſpera*, accipiendi pro ſyſtemate iambico integro, cujus deinde ſinguli pedes ſeorſim quid faciant conſiderantur. cf. §. 134.

et ipſa, ſed minus exclamantes exigunt. Vult eſſe Celſus aliquam et ſuperiorem compoſitionem, quam equidem ſi ſcirem, non docerem: ſed ſit, neceſſe eſt, tarda et ſupina. Verum niſi ex verbis atque ſententiis per ſeſe

ipſa, ſed. Turic. Goth. (tac. Geſn.) *ipſas et* cum Voſſ. 2. Nobiscum faciunt Ald. Bad. pr. Regio ſuadente. Reliqui *ipſa et.* *equidem.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Primus a pr. manu *et quidem* et ſic Flor. Ex Alm. *quidem* (cf. §. 131. item mox) et ſic Jenſ. cum edd. ante Bad. Reliqui *ſi quidem.* *ſi ſcirem, non docerem.* Alm. *ſi ſcire nos docerem* (cf. modo, item 139.) Flor. *ſciscireno docerem.* Turic. *ſcireno docere*, a ſec. manu *ſcire nos doceremus* et ſic Guelf. Goth. (tac. Geſn.) cum Voſſ. 2. et edd. ante Bad. exc. Camp. quae *nos ſcire doceremus.* Reliqui *ſciremus doceremus.* Noſtra e conjectura.

ſit. Turic. (a ſec. manu) Guelf. *ſint* cum Goth. Voſſ. 2. Sed Capper. „ſi conjecturis indulgere liceret aut luberet, „legeret": *ſed ſi neceſſe eſt, addam et ſupinam* pro iis *ſed ſit — ſupina.* Non erat talibus indulgendum.

per ſeſe. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) *p. ſe ſi* cum Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Venet. quae *p. ſe.* Noſtrum a Regio. In ſequentibus haerent vetuſtiores, noſtri aequales mirifice acquieſcunt. Venet. dat haec: *niſi ſatis — poterit.* Regius malit, *ſ. o. non e. non p.* Hunc redarguens Badius „vult Fabius" ait „tam odioſam „fore compoſitionem, ut tam odioſa dici non poſſit, quin ſit

137. *et ipſa.* Reſpicit hoc ad *illa ſublimia* (§. 136.) quibuscum *ſpatium* quidem ſyllabarum et vocalium commune habent, ſed *claritatem* non item. Sunt igitur *ſummiſſa* hic, qualia ſupra (§. 131.) *lenia.* In *exclamando* cf. 8, 3. 17.

ſuperiorem. Satis hoc obſcurum. Geſnerus eo relabitur, quod ſuo jam aevo propoſitum Regius negat ſenſui convenire, ut legatur *ſupiniorem.* Equidem in tanta veri ignorantia propter jacturam operis Celſiani, timide ſane tento: *ſuperbiorem,* qualis in narrando erat *magnificentia* 4, 2, 61.

atque ſententiis. Suſpicor intercidiſſe *ex.* cf. 4, 2, 107. 8. 4. 22. item hic §. 108. 147.

per ſeſe. cf. not. crit.

id quaeritur, ſatis odioſa eſſe non poterit.
138 Denique, ut ſemel finiam, ſic fere componen- 87 dum, quomodo pronunciandum, erit. An non in prooemiis plerumque ſummiſſi, (niſi cum in accuſatione concitandus eſt judex, aut aliqua indignatione compellendus) in narratione pleni atque expreſſi, in argumentis citati, atque ipſo etiam motu celeres ſumus? ut in locis ac deſcriptionibus fuſi ac fluentes, in epilogis plerumque dejecti et infracti?
139 Atqui corporis quoque motui ſua quaedam

„magis odioſa." Quae ratio, etſi incomtius ab ipſo reddita, vera ſane videtur. *Odioſa* idem ſignificat ac ſi ſcriptum eſſet *odio*. „Non poterit nimis vitari neque odio haberi." Cave enim *odioſum* hic accipias pro putide diligenti, ut 1, 6, 19. Recte Venetus ad partes vocat in hanc rem Cic. Orat. c. ultimo. cf. et hic §. 58. 112 ſeqq. Sed priora non ſunt ſana. Malim itaque e veſtigiis MSS. „Verum — ſen„tentiis, *ſed* per ſe *ſi* id" (fortaſſe melius afuerit pronomen, ut intelligatur femininum illud *ſuperbior compoſitio*; nunc id interpretabimur *eſſe ſuperbiorem noſtram compoſitionem*) „quaeritur, ſatis" cet. *Per ſe* accipio *ſuo* tantum *nomine* (cf. §. 58.), *nullo praeterea conſilio*. *Per ſeſe* autem ubi uſurpetur a noſtro, nemo oſtenderit; neque idoneam h. l. ſententiam habeat in bonam partem.

138. *An*. Turic. Flor. *a te*, a ſec. manu uterque *at enim* et ſic Guelf. cum Jenſ. Tarv. Noſtrum, quod ſuadet Regius, eſt in Camp. Goth. Vall. *ſummiſſi*. Turic. Flor. Guelf. *ſummi* cum Jenſ. Tarv. *cel. ſumus*. Turic. (a ſec. manu) Guelf. *ſimus* cum edd. ante Bad. exc. Camp. Venet. Modo *eſt judex — complendus* omittit Guelf. pro *compl.* Obr. *compellendus*.

139. *Atqui*. Jenſ. *atque* cum edd. poſterr. ante Bad. et Alm. (cf. 137. item hac §.) Voſſ. 2. (cf. 125.) acc. Geſn. Bip. *Adque* Goth. Bad. pr. cum Vall. ſed in hoc a ſec. manu videtur. *motui*. Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenſ. (tac. Geſn.)

138. *cum — concitandus eſt judex*. cf. 4, 3, 9.

ut in locis. Expungendum cenſeo *ut*, velut natum ex proximi extremis literis.

139. *motui ſua*. Suſpicor

tempora, et ſigna pedum non minus ſaltationi, quam modulationibus adhibet muſica ratio numerorum. Quid? non vox et geſtus accommodatur naturae ipſarum, de quibus dicimus, rerum? Quo minus id mirum in pedibus orationis, cum debeant ſublimia ingredi, lenia duci, acria currere, delicata fluere. Itaque ubi neceſſe eſt, affectamus 140

motus cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. ſec. qui cum Baſil. *motibus.* Colin. *motu,* quod ſuadet commentator Venetus. *et ſigna.* Sic Veneta e conjectura. Reliqui inſerunt *ad.* Flor. (a pr. manu) *et adſignos.* Geſnerus poſt Gallaeum *ad ſigna pedum* gloſſam cenſet; nimis leviter ille.

adhibet. Turic. Flor. *adhibetur* cum Alm.

muſica. Goth. Voſſ. 2. *muſicam.* *numerorum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. Bodl. et edd. ante Bad. Reliqui *numeros* ex hujus conjectura.

geſtus. Flor. *teſtus* cum Alm. (cf. hac §. item 141.) a ſec. manu ille *eſtus.* Turic. *aeſtus,* a ſec. manu *aſtus* vel *artus.* et poſterius Guelf. cum Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. ſed hi et *ad* pro *et,* quae varietas eſt et poſt Jenſ. usque ad Bad. Reliqui *actus.* Noſtrum ex feliciſſima Burmanni conjectura. cf. 9, 1, 13. *naturae.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *natura* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. *mirum.* Turic. Flor. *inire.* Guelf. *mirae.* Suſpicor fuiſſe *mirere.*

acria. Turic. Flor. Guelf. *arma.*

140. *neceſſe eſt.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. A pr. manu Turic. *receſſet,* Flor. *receſſiſſet.* Reliqui *e. n.*

intercidiſſe *ſunt,* quo mollior ſit ſtructura, ſi non opus eſt *tempora* quoque conjungere cum *adhibet.*

ſigna pedum — adhibet muſica ratio numerorum. Haec lucem accipiunt e §. 51. Refert ostendere compoſitionem valde ſimilem eſſe pronunciationi i. e. actioni. Hoc apparet, ſi memineris magiſtros muſicos non modulationes modo ſed et ſaltationem regere ſublatione et poſitione pedum. Muſica enim per modulationem compoſitioni oratoriae reſpondet, per ſaltationem actioni.

mirum, cf. not. crit.

etiam tumorem; qui ſpondeis atque iambis maxime continetur,

En impero Argis, ſceptra mihi liquit Pelops."

etiam tumorem. Turic. Flor. Guelf. *e. tumor rerum* cum Alm. Goth. Voſſ. 2. Venet. Baſil. Hi quidem omnes videntur poſt *etiam* interpungere et novum ſenſum ordiri voce *Tumor.* Idem facit Camp. qui ſic *e. Tumor etiam* omittens *rerum.* Baſil. quoque iterat *etiam* poſt *rerum,* ſed omiſſo *qui.*

qui ſpondeis. Turic. Flor. *et ſp.* cum Jenſ. Tarv. Primus a ſec. manu *ex ſ.* et ſic Guelf. Camp. Venet. cum Goth. Obr. (quorum poſterior *quibus* inſerit poſt *maxime*). Ex Alm. Voſſ. 2. *qui ſp.* afferunt; falſo illi. *En impero Argis.* Flor. *enim peroasgus.* Goth. (err. Geſn.) *H peroasgus.* Guelf. *peroargus.* Reliqui fere *Hyperoargus.* Noſtrum primus Capper. obſequentibus Geſn. Bip. ex conjectura Turnebi Adv. 12, 11. facillima ea. cf. 8 Pro. 15. *mihi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. praeter Capper. Geſn. Bip. qui *mi* ex Turnebi conjectura. Nam et Seneca *mihi,* nec officit reliquo tumori relictus unus tribrachus.

140. *En impero.* Verſus eſt tragoediae veteris (fortaſſe ex Atreo Accii) etiam Senecae memoratus Epiſt. 80. p. Bip. 285, cujus et ipſius locus magnam in hoc verſu ſuperbiam vulgo agnitam teſtatur. „Ille qui in ſcena elatus in„cedit et haec reſupinus di„cit: *En impero* cet., ſervus „eſt." cet. Alter *Quid igitur* notiſſimus Terentianus initio Eunuchi, quo ſaepius utitur 9, 2, 11. 9, 3, 16. 11, 3, 182. *Quis hoc poteſt* Catulli carm. 26. Sed tota haec de tragicis et comicis maxime verſibus disputatio multum abeſt ut integra et ſana ad nos pervenerit. Equidem quomodo refingi eam poſſe cenſeam, haud celabo: „Itaque — tu„morem e ſpondeis atque „iambis, *quibus*" (hoc enim excidere potuit ſane; quanquam non caret langvore hoc additamentum) „maxime — „Pelops. At ille comicus „aeque ſenarius" (i. e. qui et ipſe ſex iambis conſtat) „— „pluribus *trochaeis*" (cf. §. 82.), „qui *tribrachi*" (cf. §. 97.) „— dicuntur, pyrrhi„chiisque decurrit, ſed — „amittit." In hac quidem ratione id maxime perſuadendum erat lectori, fuiſſe comicos ſenarios (i. e. iambicos) appellatos *trochaicos;* quod, etſi per ſe a veri ſimilitudine non abhorrens, locis veterum nullis probare contingit. Neque enim huc trahere auſim, quae memorat

At ille comicus aeque ſenarius, quem *trochaicum* vocant, pluribus choreis, qui trochaei ab aliis dicuntur, pyrrhichiisque decurrit: ſed quantum accipit celeritatis, tantum gravitatis amittit, 141

Quid igitur faciam? non eam, ne nunc quidem?

aeque ſenarius. Camp. *eqũe ſenariis.*

choreis, qui trochaei. Camp. *trocheis q. choreis* cum Andr. niſi quod *choraei.*

pyrrhichiisque decurrit. Turic. *pirricheis quae d.* Flor. *pirriche isque d.* Ille a ſec. manu *pirricheus quidem currit* et ſic Guelf. niſi quod *y* et *decurrit.* Noſtrum dat Obr. Reliqui, interpungentes ante, *Pyrrhichius quidem d.*

141. *quant. accipit cel.* Sic Flor. cum Alm. (cf. §. 139. 142.) Capper. Reliqui omittunt *accipit.*

celer. tantum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. acc. Capper. Reliqui inſerunt *habet*, Regio ſuadente.

Priſcianus (p. Putſch. 1321.) de *trochaicis* — „in quibus „omnes iambicos ponunt in „quocunque loco pedes, commixto tamen metro trochaico.“ Hic profecto *trochaeum* intelligit choreum; quos Qu. ſequebatur, ii *trochaicos* ſenarios vocaſſe mihi videntur, refertos plurimis tribrachis i. e. *trochaeis.* Alioqui nihil difficultatis agnoſco in eo, quod exemplum illud Terentianum nonniſi unum habet tribrachum; ſed ille initio poſitus magis aurem ferit, et, a quo excipitur, dactylus, in Comico quidem metro, poteſt et ipſe trium modo temporum videri. Nec moror *pyrrhichios* plurali numero deſignatos, quoniam ſunt in ipſis tribrachis, dactylisque et anapaeſtis. Nam ultimum illum intelligere minus velim. In recepta quidem acquieſcere nemo debebat, quippe manifeſta opinionum portenta praeferente, velut de verſu Eunuchi Terentianae *trochaico.* Quo et excluditur erudita alioqui Gallaei conjectura *ſeptenarius* pro *aeque ſenarius.* cf. §. 75. vide et not. crit.

Aſpera vero et maledica, ut dixi, etiam in carmine, iambis graſſantur,

Quis hoc poteſt videre, quis poteſt pati,
Niſi impudicus, et vorax, et aleo?

142 In univerſum autem, ſi ſit neceſſe, duram potius atque aſperam compoſitionem malim eſſe, quam effeminatam et enervem, qualis apud multos: et quotidie magis laſcivimus ſynto-

Aſpera. Sic Turic. Flor. cum Gryph. (1536.) Vidov. A ſec. manu uterque *aſpere* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Gryph. exc. Venet. Reliqui *Aſperum.* *maledica, ut dixi.* Flor. *maledicunt dix.* (compendium nihil aliud ſane niſi *dixit*, idem enim in Ambr. 1. 9, 3, 97. et 6, 3, 47. item in tabb. diplomatum.) Turic. Guelf. *maledicunt dixit* cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Bad. exc. Venet. quae *maledicum dictum.* Bad. pr. omittit *dixit.* Alter *maledictum* habet cum Baſil. Reliqui *maledicum.* Noſtrum e conjectura. *graſſantur.* Sic Vall. Goth. Bad. pr. Vidov. *craſſantur* Turic. Flor. Guelf. cum Jenſ. et edd. poſterr. ante Bad. exc. Venet. quae *craſſatum.* Camp. *craſſatus.* Bad. ſec. Baſil. *craſſatur.* Reliqui *graſſatur.*

142. *aſperam.* Turic. Guelf. omittunt. a ſec. manu ille adjicit đ, indicium fortaſſe defectus. *laſcivimus.* Turic. *laſcius ſumis*, a ſec. manu *laſcivius.* Flor. *laſciviſſimis.* Guelf. Camp. *laſcivi ſumus* cum Goth. Voſſ. 2. Vall. Bodl. Andr. Venet. Obr. Ex Alm. *laſcivi ſimus.* (cf. 142. 143.) Jenſ. Tarv. *laſciviſſimus.* *ſyntonorum.* Turic. Flor. (hic quidem per *i*) *ſymtonorum.* Poſterior a ſec. manu *ſintonorum* cum Veneta. Guelf. *ſed in tonorum* cum Jenſ. et poſterr. ante Ald. qui *ſcilicet in tonorum*, e Regii conjectura cum

141. *ut dixi.* §. 136. Hoc de carmine nunc quidem addit modo.

142. *ſyntonorum modis.* Haec cum conſtantiſſima ſit veterum ſcriptura, vindicatur inſuper lapide apud Sponium, in quo eſt *ſuntonator*, et Gloſſis Philoxenianis, ubi συντονάριος. Sunt autem, ut bonis rationibus oſtenſum eſt, *ſyntona* eadem quae *ſcabilla*, de quibus omnibus vide Lexica.

norum modis ſaltitantes. Ac ne tam bona
quidem ulla erit, ut debeat eſſe continua, et
in eosdem ſemper pedes ire. Nam et verſi- 143
ficandi genus eſt, unam legem omnibus ſer-
monibus dare: et id cum manifeſta affectatio
eſt (cujus rei maxime cavenda ſuſpicio eſt)
tum etiam taedium ex ſimilitudine ac ſatieta-
tem creat: quoque eſt dulcius, magis perit:
amittitque et fidem, et affectus, motusque
omnes, qui eſt in hac cura deprehenſus: nec
poteſt ei credere, aut propter eum dolere et
874 iraſci judex, cui putat hoc vacare. Ideoque 144

Baſil. *ſybaritarum* e conjectura, ut diſerte ait, Badius in utraque ed. cum Colin. Vidov. Noſtrum vindicant Goth. Vall. Camp. *ſaltitantes.* Turic. Flor. *ſaltit* a pr. manu uterque. *ſalutantes* Guelf. *in eosdem.* Turic. Flor. *id e.* a ſec. manu uterque *ideo e.* et ſic Guelf. cum Goth. *ideo per e.* Camp.

143. *affectatio eſt.* Sic Ald. Bad. pr. ſec. Reliqui *affectatione.* Flor. modo *manifeſte.* Fuitne *manifeſtae affectationis eſt?* Pro *cujus* autem *cui* omnes MSS. et Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. *taedium ex ſimilitudine.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Alm. et edd. ante Gryph. acc. Obr. Reliqui *ſimilitudine taedium.* *ſatietatem.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ſatietate* cum Goth. Voſſ. 2. Obr.

perit. Sic Veneta e praeſtanti conjectura, quam a Gryphio (1544) inde omnes ſecuti excepto Obr. Priores ſcripti et excuſi *perdit.* *amittitque et.* Turic. Flor. Guelf. Jenſ. (tac. Geſn.) *atque et* cum Tarv. *atque* ſolum Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Ven. quae pro *nec* mox *amittit.* ſed eandem ibi vocem Camp. non omiſſo *nec.* Ex Alm. *amittitque.* (cf. §. 142.) *aeque ut* Obr. male ingenioſus. Regium conjeciſſe, ut videri vult, noſtrum vix credo.

144. *Ideoque interim.* Sic Turic. Flor. Ille a ſec. manu *ideo quod intima,* et ſic, niſi quod *ideoque,* Guelf. Camp. cum Voſſ. 2. (Goth. *ideo quod interim.* cf. §. 139.) Jenſ. Tarv. et

143. *ſuſpicio eſt.* Abjiciendum, opinor, *eſt.*, cf. §. 156.

interim quaedam quaſi ſolvenda de induſtria ſunt, illa quidem maximi laboris ne laborata videantur. Sed neque longioribus, quam oportet, hyperbatis compoſitioni ſerviamus (ne, quae ejus rei gratia fecerimus, propter eam feciſſe videamur) et certe nullum aptum atque idoneum verbum permutemus gratia
145 lenitatis. Neque enim ullum erit tam diffi-

edd. ante Ald. (ſine *quod* tamen poſt Tarv.). qui *ideoque initia* cum Bad. ſec. Gryph. Rollin. aliisque. Bad. pr. *ideoque vincta* cum reliquis, niſi quod Obr. *ideo quoque*.

illa quidem. Turic. Flor. *quidam illa*, a ſec. manu uterque *quaedam illa* et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. et edd. ante Ald. exc. Veneta, quae *quaedam ita* cum Bad. pr. ſec. Baſil. *Et illa quidem* Obr. Malim *et quidem illa*, et parentheſi ſecernam *et quidem laboris*, ut *ne* referatur protinus ad *ſolvenda ſunt*. *ne, quae.* Turic. Flor. (a pr. manu) omittunt *ne*. Hic (a pr. manu) *ei* pro *ejus*. *rei.* Sic Turic. cum Alm. Reliqui omittunt. *permutemus.* Sic Turic. (a ſec. manu) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voſſ. 2. Bodl. Baſ. A pr. manu Turic. *permittemus* cum Jenſ. (tac. Geſn.) Tarv. Ven. Reliqui *praetermittemus*.

lenitatis. Turic. (hic per *ae*) Flor. *levitatis*. Haud ſcio an recte, cf. 8, 3, 6. item 10, 1, 52. De iſta confuſione *lev.* et *len.* agit Walkerus ad Cic. de Nat. D. p. 244. 45.

145. *ullum erit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *e. u.*

144. *illa quidem.* cf. not. crit.

propter eam. Quid hoc ſit, me quidem latet. Ergo, quod *rei* alicujus *gratia* fit, id non fit *propter eam?* Nec quisquam hiſcit interpretum. Nam Gedoynus de ſuo dat non ſpernendam ſane ſententiam: „de crainte que ce que nous faiſons pour plaire, ne déplaiſe comme une affectation.“ An pro duobus noſtris vocabulis ſcribemus: *praeter cauſam* vel *praeter rem*, ne ſic quidem valde robuſta ſententia? Nam ſi maxime, id quod non nego, intereſt aliquid, ſive fiat res alterius rei *gratia* ſive *propter* alteram, hic tamen nihil agitur tam tenui diſcrimine. Attende *neque* et mox *et* ad ſe invicem relata. cf. 9, 3, 78.

lenitatis. cf. not. crit.

cile, quod non commode inferi poſſit: niſi
quod in evitandis ejusmodi verbis non deco-
rem compoſitionis quaerimus, ſed facilitatem.
Non tamen mirabor, Latinos magis indul-
ſiſſe compoſitioni, quam Atticos, quamvis
minus in verbis habeant varietatis et gratiae.
Nec vitium dixerim, ſi Cicero a Demoſthene 146
paulum in hac parte deſcivit. Sed quae ſit
differentia noſtri Graecique ſermonis, expli-
cabit ſummus liber. *Compoſitio* (nam finem
imponere egreſſo deſtinatum modum volu-
mini feſtino) debet eſſe *honeſta*, *jucunda*, *va-
ria*. Ejus tres partes, *ordo*, *conjunctio*, *nu-
merus*. *Ratio*, in adjectione, detractione, mu- 147

quamvis minus. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *quo minus* cum Alm. *varietatis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *veritatis* cum Goth. Voſſ. 2. Jenſ. Tarv. Veneta. Regius noſtrum aut conjecit, aut videri vult conjeciſſe. Commentator Venetus vulgatae ſubjungit interpretationem: *proprietatis.* An fuit *ſeveritatis?* praemiſſo fortaſſe *et.*

146. *paulum.* Sic Flor. Goth. (tac. Geſn.) *pulum* Turic., a ſec. manu *paulolum.* Reliqui *paullulum.*

ſit differentia. Turic. (a pr. manu) Flor. *ſint differentiam.* Hic etiam *qua* pro *quae.*

explicabit ſummus. Turic. (a ſec. manu) Guelf. *explicavimus.* Turic. Flor. *explicavit ſ.* ſolita confuſione.

145. *non decorem compoſitionis.* „Qui fieret, ſi *verba* „illa *aſpera* apte collocare„mus *commutata compoſitio*„*ne.* ſed *commutatio* fortaſſe „efficeret difficultatem: igi„tur facilitatis cauſa nonnun„quam evitamus *ea verba.*" Turnebus. Deſidia dicentium et ſcribentium accuſatur.

quamvis minus. Non videtur proprium hic vocabulum *quamvis.* Malim *quanto* (cf. not. crit.). Qui enim aſperam habet linguam, is componendo eam mollire magis debebit.

varietatis. cf. not. crit.

146. *ſummus liber.* 12 et quidem capite 10.

tres partes. cf. §. 22.

tatione. *Uſus* pro natura rerum, quas dicimus. *Cura* magna, ut ſentiendi atque eloquendi prior ſit. Diſſimulatio curae praecipua, ut numeri ſponte fluxiſſe, non arceſſiti et coacti eſſe videantur.

147. *Uſus.* Turic. (a ſec. manu) Guelf. *uſi.* Goth. *uſu* cum Voſſ. 2. Jenſ. (tac. Geſn.) et edd. ante Ald. exc. Ven. *quas.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *quam* cum Goth. Voſſ. 2. Colb. ſed hi etiam *rei* pro *rerum.* *magna.* Flor. *amagna.* An fuit *ita magna?* (cf. §. 153.) Guelf. pro *cura* dat *circa.* *atque.* Goth. (tac. Geſn.) *ac.* *curae.* Guelf. Camp. *cura* cum Goth. Voſſ. 2. Baſil. *numeri — arceſſiti.* Turic. (hic *accerſiſti*, et a ſec. manu *ne acc.*) Flor. (a ſec. manu *arceſſiti*) *numerum ſpondet flexiſſe non arceſſiſſe non arceſſiſti.* Guelf. *numerum ſponte fluxiſſe non arceſſiſſe.* Goth. (err. Geſn.) *numerum* (Voſſ. 2. *numeros*) *ſponte fluxiſſe non accerſiſſe* (Voſſ. 2. *acceſſiſſe*) *nec accerſiti.* Camp. *numerum ſ. flexiſſe non accenſiſſe ne a.* cum Jenſ. Tarv. (ſed *arceſſiſſe*). *n. ſ. fluxiſſe non acceſſiſſe* (et hoc explicatur *additos fuiſſe et de induſtria factos*) *ne a.* Veneta. Noſtram Regius ut a ſe erutam ponit. *et coacti.* Obr. *nec c.* male, quod citra omen dictum ſit in clauſula.

147. *magna.* cf. not. crit.

eloquendi. Sic e conjectura ſcripſimus pro reliquorum *loquendi.* (cf. §. 157.) Hoc quidem hujus loci plane non erat. (cf. §. 110.). Vide et 9. 3. 28.

Errata.

Text. p. 147. v. 1. poſt *rendum* interpunge.
— - 190. v. 12. exſtinguit l. extinguit
— - 345. v. 4. *divûm* tolle circumflexum, qui in latinis ultimis ſemper vitioſus. cf. 1, 5, 24. praef. item 1, 6, 18.
— - 402. v. 1. diceret? l. diceret.
— - 535. v. ſurſ. 4. nonnullis l. non nullis
not. ex. p. 20. v. penult. X. l. 10.
— — - 23. v. 2. adverbi l. adverbii
— crit. - 25. v. 7. Jenſ. cum l. Jenſ. r. *Itaque* cum
— — - 30. v. 11. oppo- l. appo-
— — - 70. v. ſurſ. 3. habent etiam l. habent, etiam
— ex. - 78. v. penult. ſequendi l. ſequenti
— crit. - 86. v. ſurſ. 4. *plerisque* l. *plerumque*
— — - 88. v. 5. *verbi* l. *verbis*
— — - 90. v. 9. *aliquod* l. *aliquid*
— — - 92. v. 8. *verc.* l. *verb. c.*
— — - 95. v. 11. neo l. ne
— — - 111. v. 1. Hic l. *Hic*
— — - 113. v. 4. Vidor. l. Vidor.
— — - 146. v. penult. *a. m.* l. *a m.*
— ex. - 165. v. 4. Cic. de Inv. 57. l. Cic. de Inv. 2, 57
— — - 169. v. 5. hanc l. has
— — - 187. v. ſurſ. 5. meretricum. l. meretricum
— — - 192. v. ſurſ. 8. *jour, la* l. *jour la*
— — - ibid. v. 8. ſudorum l. ludorum
— crit. - 230. v. 11. *ehim* l. enim
not. - 231. v. 4. ttansfertur l. transfertur
not. crit. - 256. v. 16. dicat l. dicas
— ex. - 259. v. 8. ſpurie l. ſpurce
— crit. - 322. v. ſurſ. 10. Erratum in monſtris illis Kappiani Cod. ſed hoc e Geſneri notatis corrigitur.
— — - 326. v. 15. Capp. l. Kapp.
— — - 353. v. 2. *reprehendiſſe* l. *reprendiſſe*
— ex. - 368. v. 3. *praecipue* l. *praecipere*
— crit. - 374. v. 8. non l. *non*
— — - 381. v. ſurſ. 3. cum Cic. dele.
— — - ead. v. ult. *vero n.* l. *vero n.* cum Cic.
— ex. - 403. v. 1. 8. l. 9.